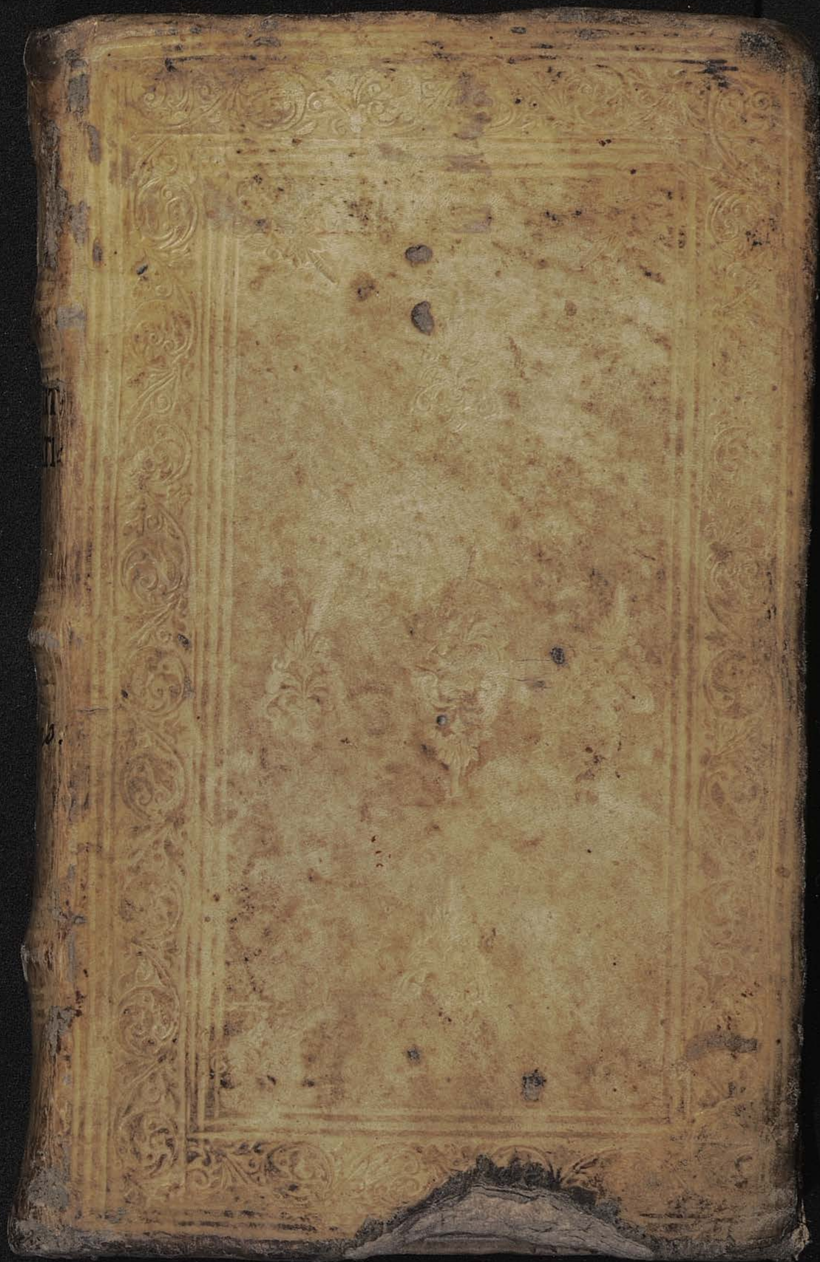

2)

Autor Clagius Thomas.

DIDYMI HERMANNOVILLANI

DISQVISITIONES VBIQVISTICÆ.

SIVE

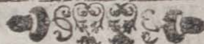
DE CHRISTO

Contra VBIQVISTAS,
aliosq; PRÆDICANTES
à CHRISTI Ecclesiâ, & CHRISTO,
quà doctrinæ, quà vitæ studiis,
longè exerrantes.

CVM IRENICA
AD EOSDEM PRÆDICANTES
PARÆNESI.

M. Martini Oslinski.

Superiorum permissu

AVGVSTÆ GEDIMINIÆ
Typis Hetærianis Anno M DCXLIV.

VNIVERSO PRÆDICANTUM POPULO.

Præsertim verò

SUPERINTENDENTIBUS, PASTORIBUS, Diaconis, & omnibus, Dominorum in Religione Diſſidentium, per Pruſſiam, reliquaq; Ampliſſ. Polon. & M. D. L. Provincias, Conſcriptis, Patratis, vel adlectis Patribus.

χαίρειν τε, καὶ εὐπράττειν.

QUod felix, fauſtumq; ſit, PP. CC! Quod Chriſtianæ rei vniverſę, Ampliſſimo Polon. Regno, & Nobis juxta ac Vobis omnibus, Superi benè vertant! Pacis ad vos Nuncius, inter alios, ego quoq; omnium minimus, hoc tempore adſum. Simul enim, atq; piiſſimi, longeq. Ampliſſimi, per Reg. Pol. & M. D. L. Sacrorum Antiſtites, pro ſuâ in Vos, quantumcunq; adverſarios, ne dicam hoſtes, pietate; adnitente etiam, & pro incredibili Sapientiâ, Prudentiâ, Gravitateq; ſuâ, accurante PACIFICO NOSTRO SALOMONE, Jnvictiſſimo Rege VLADISLAO. IV. proximâ apud Varſaviam Synodo, Chriſtianæ Reconciliationis negotium aggreſſi, Synodicâ vos Epiſtolâ (quam deinceps Humaniſſimæ, Chriſtianiſſimæq; ad Vos itidem, ipſius VLADISLAI MAGNI literæ ſecutæ ſunt) ad Pacem & Concordiam invitavêre: quid ego, ad nuntium ita lætum, agerem aliud? quàm cum Rege, Regumq; maximo vate, exclamarem. Pſ. 122. *Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi; in Domum Domini ibimus?* Ibimus, inquam, ibimus in Domum Domini; quando poſitis, DEo benè propitio, ſive odiis, ſive partium ſtudiis, Ca-

tholicæ

tholicæ intuiti lucem veritatis, æquis tādem animorum paſſibus, Magnam illam Sanctæ in terris CHRISTI Eccleſiæ Domum, unà petemus omnes; qui Varium, diverſumq; hactenus iter, pro tantâ gliſcentium in Orbe Chriſtiano ſectarum varietate, dudum tenebamus. Et, quid ni ita exclamarem? qui oculis quaſi coram intueri mihi jam videor, quod eadem illâ Ode, idem nobis Rex ac vates præcinit. *Ieruſalem, quæ ædificatur ut civitas, cujus participatio ejus in idipſum!* Quo enim alio CHRISTI Eccleſiam, quàm Jeroſolymæ nomine ille appellaret? quę, ut *Vera Pacis Viſio* eſſet, & olim ſemper, & nunc iterum *Ædificatur ut Civitas*: ut ita omnium noſtrûm, tandem aliquando ſit *Participatio in idipſum*: Vel, juxta Pagnini verſionem, *jungatur ſibi ſimul*; vel, juxta Tremellij veſtri Notas, *planè coagmentetur in ſe pariter: ne, ut ante, ſtructurâ oppidorum, religione, & adminiſtratione differat &c.* Quocirca, (libet enim PP. CC. etiam ad Buchanani veſtri lyram, ingeminare tam lętam, tam divinam oden:)

O lux candida, lux mihi
Læti conſcia nuncij! &c
Quâ viſam Solymæ edita
Cælo culmina, & ædium
Moles nobilium, & ſuo
Auguſtā populo Vrbem!

Quid Vos interim, PP. CC? Si quid orando, obteſtandoq; extorqueri à Vobis poteſt, *Rogate, quæ ad pacem ſunt Ieruſalem!* Rogate inquam: vel potius, etiam Tremell. veſtro interprete, *Expedite pacem Ieruſchalaimorum, dicentes, Tranquilli ſint amantes tui.* Nam & ego, eodem interprete, *Eloquor nunc, Pax ſit in Te*; &, cùm Pagnino, *ſit Pax in antemurali tuo, tranquillitas in palatiis tuis*: deniq;, & cum Vulgato

noſtro, *Fiat pax in virtute tuâ, & abundantia in turribus tuis.* Quæ dum ego vota concipio, non pauci Veſtrûm, ita hoc loco videntur occinere. Tu verò, cum Diſqq. iſtis tuis, videris, quod Poeta ait, *Pacem orare manu, præfigere puppibus arma!* vel, quod Nazianz. *Alterâ manu panem, lapidem alterâ præferre*; vel deniq; ad veterum morem, *Arietem per fecialem immittere!* Nam, & veſtris illis apud Torunium, cùm ſcripto nuper edito, Magiſtratum ſuum, ab iſto cum Catholicis fraterno prorſum congreſſu, avellere niterentur; non ſatis erat, Venturis à noſtrâ parte Theologis, *Currus, & Equos, & Equitantes, & famulitiorum greges,* illiberali ſanè dicacitate objectare; niſi Didymo quoq; ſupercilium, propè Prædicanticum, affricarent. Ego verò PP. CC. (ita propitios habeam Superos!) nihil malim, quàm vobiſcum Pacem. Quâ etiam de cauſâ magnam belli hujus partem, ipſe ultro præcidi. Cum enim BRENTIANA atq; BULLINGERIANA Vbiquitate expeditâ, de CADMÆA inſuper agendum, demonſtrandumq; adeò Chriſtiano Orbi eſſet, ſapientiam, pietatem, religionemq; propè omnem veſtram, in unâ rixandi, litigandi, &c, per mutua populi Chriſtiani vulnera, ludendi libidine ſitam eſſe; lubens ac volens, in ipſo dimicationis æſtu, ex parte receptui cecini, & tertium hunc militiæ meæ cuneum, intra caſtra ſtationeſq. totum eſſe juſſi. Quanquam, & ipſam *Brentianam, ac Bullingerianam Vbiquitatem,* non omni ſum campo perſecutus: quippe, qui *SINE IRA, ET ODIO, quorum cauſas,* cum Tacito Annal. 1. *procul habeo,* vel inuitus, certamen hoc

initio

initiò ſuſceperim. Vobis enim claſſicum canentibus, & noſtra infeſtis ſignis inuadentibus, *Pro aris & focis* pugnaturus occurri; &, non jam ad veſtri ruinam, ſed ad meam, meorumq́; ſalutem, arma ex adverſo etiamnum oſtento: *defenſivo*, ut ajunt, magis quàm *offenſivo* bello Vbiq́; congreſſurus. Ac videte, quæſo, Diſquiſitionum mearum ordines! Omnes exercitibus veſtris, dudum in nos ſævientibus, ex adverſo ſtant. Si DISQ. I. II. III. Statum, conditionem, & pręcipua Vbiquiſtarum myſteria evolvo; cogunt me, tot & tanta Veſtrûm volumina, cùm alibi, tum Regiomonti quoq́;, ad plebem ſparſa. Quorum pauca de multis, mihi quoq́; non oſcitanter lecta, & hic ſuo loco quædam citata. Si item IV. V. & ſequentibus deinceps quindenis Diſqq. pleraſq́; Vbiquiſtarum nænias, ſtrophas, & artes in apricum produco, jacta in nos, juguloſq́; noſtros à vobis tela averto. Quam ob rem, pręter ea, quæ è *Form. Concordiæ, Inſtitutionibus Dieterici, Compendio loc: Leon. Hutteri, Synopſi germ. Danielis Michaelis, & Diſp. IV. Antibellarm. Ioan. Himmelij; Theſibus item Smidelini, aliisq́; Brentij, Gerlachij*, & id genus libris, paſſim libata ſunt; paullò accuratius vocavi ad libram, Tum *Ioan. Behmij* geminam *De Perichoreſi duarum in Chriſto naturarum* Diſſertationem, Regiomonti Anno 1630. editam: Tum *Cæleſtini Mislentæ* pleraſq́; Collegij Prutenici Diſputationes: uti *IV De Perſona Chriſti*: *V. de officio Chriſti*; *VI. de ſtatibus Exinanitionis &c.* nec non, & *Diſſertationem, de Chriſto Mediatore*, Anno 1635, ab eodem cuſam. Tum deniq́; & illud *Anni* 1617. *no-*

mine totius Ministerij Regiomontani, ad Principis sui Confessionem Responsum; & illam Anni 1641, ad Quæstionem, *Quid de Calviniano in Prussiâ Prædicante censendum?* Declarationem. Si DISQ. XXI. de Vbiquistarum, aliorumq; in S.R. I. Acatholicorum, juribus dissero, non modò strophas Calovij, hic n. 431 443. 456. detectas, reijcio; sed & vim, & injuriam singularem, Catholicis omnibus, tum à *Christiano* Ohm/ *Publico apud Regiomont. Iuris Professore, atq; Academiæ Rectore*; tum à *Matthæo Lungnitio Prædicante, Laureæ Sveticæ authore* factam, necessario retundo. Et illi quidem, nõnulla n. 445. hîc reposita cùm sint, superest, ut istius quoq; intemperiæ, vel extra ordinem hic producantur. Vix est pagina, quin Catholicos, acerrimè, ac prorsus Prædicanticè insectetur; tamen pag. 125. ita suos dundaxat S. R. J. membra, & proinde à Gustavo Adolpho Sveciæ Rege, necessariò defendendos fuisse asserit, ut propè Catholicos è S. R. I. exterminatum eat. *Citra omnem dubitationem*, inquit, *universis constat, Sanctum, & quod solum salvare potest, DEI Verbum, verumq; Sacramentorum usum, & veros Christianos, qui CHRISTO Salvatori, in DEI Verbo & fide Vera conjuncti sunt, prima ac præcipua S. R. I. membra, portionemq; in conspectu DEi esse. Hiscè in omni bello, per Germaniam gesto, sincere Gustavus Rex obligatus atq; obstrictus, ne sanguini quidem Regio, aut vitæ pepercit.* Illud duntaxat abest, ut, quod toto volumine facit, hic verbo asserat, Catholicos (uti minus sincera, aut vera S. R. I. membra) ferro & flamma expurgandos inde esse. Si quas Catholici, in dies

horasq;

horaſq́; ſingulas patimur, ſubinde iniurias memoro, facit id, juſtus animi dolor ac vulnera: quæ, ut ſopiri per ſe, ac ſanari etiam poſſent, perpetuis refricantur Prędicantum criminationibus atq́; maledictis: ut mirum non ſit, ſicubi fortaſſe ipſa ſe ſtyli acies nonnihil exerat, quæ vel Miſſentæ, aliorumq́; intemperiis non poteſt non exacui. Qua ſe tamen offenſum, nemo jure queri poterit, niſi qui offenſę cauſam dederit. Cui ego in anteceſſum, eâ, quâ vel vniverſus Prędicantum Senatus Ser. Electori ac Principi ſuo; vel Miſſenta S. R. M. & Principibus Proceribuſq́; Catholicis, provocatione occurro. *Solenniter in conſpectu DEI* (inquit Miniſteriũ Regiom. in ſuo An. 1617. Reſp. pag. A. 3.) *& univerſæ Christi Eccleſiæ proteſtamur: nos &c. &c.* At vero Miſſenta pag. T. 4. Manual. *Vbi ſolenniter proteſtor, me ex numero, ac cenſu hominum ejuſmodi excipere &c. &c.*

Deniq́; ſi DISQ. XXX. cum Bullinger. Vbiquitate, profligatiſſimos fratrum veſtrorum, Populiq́; veſtri mores, in ſcenam produco, illum ſequor, cui Ezech 43. v. 10. imperatum divinitus fuit, *Oſtendere domui Iſraël Templum, ut confunderentur ab iniquitatibus ſuis, & metirentur fabricam, & erubeſcerent ex omnibus quæ fecerunt.* Jactant illi Veſtri ſeſe, nova quadem Eccleſiâ, quaſi Templo ac Domo DEi: videant proinde, & quaſi coram ſpectent, illa Templi Eccleſiæq́; ſuæ ornamenta ac decora: deſinantq́; porrò Eccleſiæ Chriſti, ac morbis vulneribuſq; noſtris, more ſuo, inſultare. Sentimus equidem nos: adeoq́; *cum Hoſio Ep: 10. Bellarmino de Gemitu Columb.*

mine totius Ministerij Regiomontani, ad Principis sui Confessionem Responsum; & illam Anni 1641, ad Quæstionem, *Quid de Calviniano in Prussiâ Prædicante censendum?* Declarationem. Si DISQ. XXI. de Vbiquistarum, aliorumq; in S.R.I. Acatholicorum, juribus dissero, non modò strophas Calovij, hic n. 431 443. 456. detectas, reijcio; sed & vim, & injuriam singularem, Catholicis omnibus, tum à *Christiano* Ohm/ *Publico apud Regiomont. Iuris Professore, atq; Academiæ Rectore*; tum à *Matthæo Lungnitio Prædicante, Laureæ Sveticæ authore* factam, necessario retundo. Et illi quidem, nõnulla n. 445. hîc reposita cùm sint, superest, ut istius quoq; intemperiæ, vel extra ordinem hic producantur. Vix est pagina, quin Catholicos, acerrimè, ac prorsus Prædicanticè insectetur; tamen pag. 125. ita suos dundaxat S. R. J. membra, & proinde à Gustavo Adolpho Sveciæ Rege, necessariò defendendos fuisse asserit, ut propè Catholicos è S. R. I. exterminatum eat. *Citra omnem dubitationem*, inquit, *vniversis constat, Sanctum, & quod solum salvare potest, DEI Verbum, verumq; Sacramentorum usum, & veros Christianos, qui CHRISTO Salvatori, in DEI Verbo & fide Vera conjuncti sunt, prima ac præcipua S. R. I. membra, portionemq; in conspectu DEi esse. Hiscè in omni bello, per Germaniam gesto, sincere Gustavus Rex obligatus atq; obstrictus, ne sanguini quidem Regio, aut vitæ pepercit.* Illud duntaxat abest, ut, quod toto volumine facit, hic verbo asserat, Catholicos (uti minus sincera, aut vera S. R. I. membra) ferro & flamma expurgandos inde esse. Si quas Catholici; in dies

horasq;

horaſq́; ſingulas patimur, ſubinde iniurias memo-
ro, facit id, juſtus animi dolor ac vulnera: quæ, ut ſopiri per ſe, ac ſanari etiam poſſent, perpetuis re-fricantur Prędicantum criminationibus atq́; male-dictis: ut mirum non ſit, ſicubi fortaſſe ipſa ſe ſty-li acies nonnihil exerat, quæ vel Miſlentæ, ali-orumq́; intemperiis non poteſt non exacui. Qua ſe tamen offenſum, nemo jure queri poterit, niſi qui offenſę cauſam dederit. Cui ego in anteceſſum, eâ, quâ vel vniverſus Prędicantum Senatus Ser. Electori ac Principi ſuo; vel Miſlenta S. R. M. & Principibus Proceribusq́; Catholicis, provocatio-ne occurro. *Solenniter in conſpectu DEI* (inquit Mi-niſteriū Regiom. in ſuo An. 1617. Reſp. pag. A. 3.) *& univerſæ Chriſti Eccleſiæ proteſtamur: nos &c. &c.* At vero Miſlenta pag. T. 4. Manual. *Vbi ſolenniter proteſtor, me ex numero, ac cenſu hominum ejuſmodi ex-cipere &c. &c.*

Deniq́; ſi DISQ. XXX. cum Bullinger. Vbi-quitate, profligatiſſimos fratrum veſtrorum, Popu-liq́; veſtri mores, in ſcenam produco, illum ſequor, cui Ezech 43. v. 10. imperatum divinitus fuit, *O-ſtendere domui Iſraël Templum, ut confunderentur ab ini-quitatibus ſuis, & metirentur fabricam, & erubeſcerent ex omnibus quæ fecerunt.* Jactant illi Veſtri ſeſe, nova quadem Eccleſiâ, quaſi Templo ac Domo DEi: videant proinde, & quaſi coram ſpectent, illa Tem-pli Eccleſiæq́; ſuæ ornamenta ac decora: deſinantq́; porrò Eccleſiæ Chriſti, ac morbis vulneribuſq; noſtris, more ſuo, inſultare. Sentimus equidem nos: adeoq́; *cum Hoſio Ep: 10. Bellarmino de Gemitu Co-*

lumb.

tumba, & aliis plurimis, vitia noſtra plangimus: atq; utinam, quemadmodum cupimus, reſecare atq; abolere à ſtirpe omnia poſſimus! In hæc, ſi Vobis PP. CC. pugnare nobiſcum animus eſt, jungite ſocias manus; at Eccleſiam Chriſti ne ſcinditote. Subruite nobiſcum regnum Diaboli, at regnum CHRISTI, Eccleſiam, Fidemq; populorum, ne diſſipate. Jam hoc à Vobis, præter Caſſandros, Duræos, Grotios, Pareos, multi inter Vos, ab Irenicis ſuis ſatis noti dudum flagitant; hoc idem Catholici omnes, & cum iis Magnus Rex VLADISLAUS, ſuis, Antiſtitumque ſuorum literis, poſtulat. Date obſecro, tandem locum piiſſimis ac juſtiſſimis MAGNI REGIS, Magnorumque Præſulum votis, qui vno quaſi Pauli ore, ita Vos, hodie alloquuntur, 2. Cor 5. 17. *Si qua ergo in Chriſto nova creatura; vetera tranſierunt &c; Pro Chriſto ergo Legatione fungimur, tanquam DEO exhortante per nos. Obſecramus pro Chriſto, Reconciliamini DEo.* Quibus ego, (qui hoc, & omni vobiſcum congreſſu, præ oculis mihi, tum illud Salluſt in Fragm. ſiſto, *Pacis cauſâ bellum ſuſcipitur, & labor ſpe otij ſuſtentatur*: tum vero & illud Aug. 15. civ. 4. *Pacem requirunt laborioſa bella, pacem adipiſcitur glorioſa victoria*) votum meum ita jungo; ut ejuſdem Divi Pauli verbis, omnium fronti Epiſtolarum præfixis, ex intimo animi ſenſu ad Vos inclamen, *Gratia Vobis, & PAX, à DEo Patre noſtro, & Domino IESV CHRISTO. Ego autem*, liceat eiuſdem Apoſtoli verbis vti, *libentiſſimè impendam, & ſuperimpendar ipſe pro animabus veſtris; licet plus vos diligens, MINVS DILIGAR.* 2. Cor. 12. 15.

Omnium Veſtrûm. Amicus ad Aras

Didymus Hermannovillanus.

DISQVISITIO. I.

Qui sint Vbiquistæ? quomodo cum Formulâ Concordiæ renati, & per eandem mutuò collisi? cur hoc tempore, præ cæteris, impugnandi?

1. NE quid studio brevitatis, de ipso controversiæ statu omittatur, omittenda erunt, quæ in Modo, ac Methodo tractandi inijcere moram aliquam possunt. Quocirca distributis per suas Disquisitiones totius causæ capitibus. omnis controversia per suas Propositiones ad calcem deducenda, explicandaque est, sumpto ab ipsâ Vbiquistarum origine exordio.

PROPOSITIO. I.

Vbiquistæ, quanquam monstrosus, verus tamen & germanus Lutheranismi partus sunt.

2. MOnstri enim simile est, ad firmandum contra Zuinglij, Calviniq́ue combennones, Lutheranismum. Vbiquitatem, quæ eundem funditùs subruit, invenisse, inventamq́; fovere. Nam cum Zuingliani, & omnis Calvini Schola veram, & realem præsentiam Corporis Christi de Sacramento Eucharistiæ sustulissent, Lutherani verò, potestate Sacerdotum novæ legis, ipsoque Ordinis Sacramento everso, proindeq́; etiam Transsubstantiatione negatâ, præsentiam illam adstruere aliâ viâ non possent, ad Vbiquitatem, *tanquam ad Sacram anchoram*, confugerunt. Ex eo quippe. quod

Humanitas, & Caro Christi (ut ipsi aiunt) vi unionis Hypostaticæ, inter alia Divina attributa, etiam Omnipræsentiam, seu Vbiquitatem participet, ideoq; Vbiq; realiter præsens per se sit, erit etiam in pane, & vino: ideoq;, ut vere præsens sumetur. Audi infra n.22 Marbachium disserentem. Quod quidem dogma præterquā quòd *Lernææ excetræ instar*, Eutychianismi, Arrianismi, aliarumq; capita Hæresum, & monstra germinet (ut infra videbimus disp. 20.) quia insuper ipsum Eucharistię Sacramentum, cuius adstruendi causâ effictum est, prorsus evertit, non potest non esse monstrosum.

PROPOSITIO. II.

Ipsos Lutheranos, monstrosi de Vbiquitate suâ dogmatis piget ac pudet.

3. NAm & olim, quanquam *per Ioannem Brentium* Præpositum Tubingensem, primumq; Vbiquitariorum Parentem, *& per Iacobum Smidelinum*, (quem alias Doctorem Jacobum Andreæ vocant) aliosque, tanquam aliquis *Vrsi fœtus*, multùm lamberetur, tamen circa annum 1571. à Saxonicis Theologis publico decreto (quod Bellarm. in Judicio libr. Concord. Err. 3. & Busæus in Ep. Dedic. Thesium recitant) ita Dresdæ damnata Vbiquitas est, ut etiam Theses à Theologis Societatis JESV Ingolstadij contra Vbiquitatem defensæ, tanquam orthodoxæ, sint Vitembergæ recusæ, testibus Joanne Busæo in Dedicatione Thesium Moguntinarum ad Regem Poloniæ, & ipso Cælestino Myslenta thesi 48. Disputationis 4. Collegij Pruthenici.

4. Quin ipse Philppus Melancthon (illud Lutheri planè τȣ̃ παιδὸς παιδίον! ille, inquam, germanissimus tanti Germaniarum Prophetæ pullus, alter ille Helias,

lias, de igneo curru, á quo etiamnum Germanici orbis incendium viget, *Phaëthontis instar*, non jam in Eridanum, sed in Lemanum lacum præceps ad Calvinianos tandem lapsus) in cap. 3. ad Colossenses, & in Epistolâ ad Fridericum Comitem Palatinum Anno 1559 datâ, Vbiquitatem ita damnat, ut *dogmata*, ac mysteria Vbiquitariorum *omnia vocet portentosa, ignota eruditæ Vetustati*. Neq; aliâ sané de causa *Corpus doctrinæ* à Philippo scriptum, & in Ecclesiis Lutheranis ante receptum, Anno 1574. in Torgensi Conventu damnatum est à Saxonicis Vbiquistis. quàm quod Melancthon quanquam Augustanæ Confessionis architectus esset, Vbiquitatem semper odisset, & quà verbis, quà scriptis insectaretur.

5. Deniq; Regiomontani Prædicantes, in suo Anni 1617. ad Sermi Electoris Confessionem Responso, Vbiquistarũ nomen à Calvinistis sibi tributum perferre non possunt. Vnde inter alia, quæ dictâ Confessione à Calvinistis sibi impacta quiritantur, *Duodecimo*, inquiunt, *Puriores Theologi Lutherani in scripto Electorali, sarcasmis benè aculeatis infestantur, dum odioso VBIQVITARIORVM nomine, non unâ sed duabus vicibus notantur*. Ita istos nominis piget, cum sectæ magis puduisse ac piguisse oportuerit.

PROPOSITIO. III.

Vbiquitas libro potissimum Concordiæ exclusa, & à suis, in ipso ortu, iterum propè oppressa extinctaque est.

6. SIcut omnes aliæ sectæ, inter se, suosq; prorsus dissectæ oriuntur, adolescunt, & intereunt, ita & præsens Vbiquitatis monstrum, cùm *Embryonis instar* fovendum esset, progenitorum suorum, ut vidimus col-

lisu, discrimen, *propè ad abortum*, adijt. Succursum tamen est infelicissimo partui circa Annum 1576. quo, ut est in Præfat. Libri Concordiæ, Torgæ in Saxonia *Liber*, sive *Formula Concordiæ* à Ministellis aliquot (Timotheus Kirchnerus, Nicolaus Selneccerus, Martinus Kemnitius & Jacobus Andreæ Smidelinus cum citandis num. 35 capita fuisse dicuntur) conceptus, & sequentibus annis ita probatus est, ut, non *maiorum* duntaxat *gentium Dij*, *Deæq;*, in summis illis Lutheranæ Theologiæ Doctoribus, aut Prædicantibus, verùm (quod Cardinalis Bellarminus in libri Concord. refutatione, uti vanissimum, & ab omni Conciliorum, Veterisq; Ecclesiæ usu alienissimum jure miratur, ac ridet) in Scholarchis, Didascalis, Hypodidascalis, &c omnes etiam inferi, ac *minorum gentium Dij*, immò & Medioxumi, & ἡμίθεοι Semones, & Fauni, & Satyrisci & caprimulgi, vel juxta Plautum

Dij omnes, magni, minutiq; & Patellarij

vel juxta Græcos apud Rhodig. libri 2. cap. 3. ϖόποι ϖαπαί novum illud *Vbiquitatis Idolum*, publicâ jam Apotheosi consecratum adorarent.

7. Sed & hic *Cantherius*, ut aiunt, *in portâ*. Subitò enim librum Concordiæ, & nata in eo Vbiquistarum somnia, exagitarunt, tum Neustadiani, Bremensesque Calvinistæ; tum verò, multò etiam magis, Anhaltini Luthericolæ, adeò, ut cùm ijs Selneccerus Admonitionem suam opponeret, luctuosamq; Tragœdiæ illius Catastrophen vereretur, non aliunde, quàm de cœlo spem, auxiliumq; exposceret, ac librum suum verbis hisce clauderet, *Veni tandem Dominè, Veni, & finem impone huic Tragœdiæ*. E diverso Anhaltini librum suum chronographicâ hac sententia finierunt.

At tV DoMIne, qVoVsqVe? eVIgILa, & VenI.

Quid

8. Quid agerent demum infelicissimi illi Concordiæ Patres? Erfurti in Turingiâ, Kemnitius, Selneccerus & Kirchnerus, primi Vbiquistarum Triumviri conveniunt, *Apologiam Concordiæ*, *Decumanum opus* (ut ait Busæus epist. dedic. Apologetici sui) *magis de vasis vinarij*, quàm de mentis *hospitio profundunt*; *Heidelbergâ vulgari idiomate expressum protrudunt*. Hîc Anhaltini sibi minimè defuerunt, & cùm alia arma, tum verò Jesuitarum Moguntinensium atq; Ingolstadiensium Theses, quibus illud Vbiquitatis monstrum confectum esset, adversarijs obiecerunt: quibus, cùm adversarios, neq; respondendo, neq; resistendo pares esse, aut unquam fore satis scirent, defensionem suam vulgari hemistichio concluserunt.

Tandem bona causa triumphat!

9. Et non licethîc, quod Georgius Stengelius *in laqueis Iac. Reib. cap* 17 super Confessione Augustanâ (primo potissimoq; Concordiæ semine ac fundamento) fecit, super *Formula Concordiæ* unumquemq; percontari? *In cuius tu Confessionis Aug.* (Formulæ Concordiæ) *verba jurasti? cùm illa adhuc juvencula, tot decretis, conventibus, colloquiis, Synodis, juramentis, coniurationibus sit violata, immo in patrio conclavi, in suo sacrario, in ipsâ Academiâ Vitembergensi, à suis Prædicantibus infelix oppressa?*

PROPOSITIO. IV.

Vbiquitas novo, ac planè civili suorũ bello, iterum petita, & ad summum discrimen adducta est.

10. NOn est id necesse multis demonstrare, cum à Laurentio Forero in *Bello Vbiquistico* abundè sit demonstratum. Summa eò redit. Ante annos circiter viginti, *Balthasar Mentzerus*, Gissæ Hassorum cum suis, in Academiâ Gissana collegis, Theses, ad puram Evan-

Evangelij novi flammam haud ſatis decoctas, ſuper Vbiquitate propoſuit. Id genus ξαγήματος non faciebat ad Theodori Thummij, aliorumq́ue in Tubinganâ Academiâ profeſſorum, ſtomachum. Continuò Mentzerus, ut eſt in proverbio, κύδου δίκην ὀφείλει! Opponuntur enim Theſibus Theſes, certaturq́ue non jam argumentis, ſed convicijs, probris, maledictis, Criminationibus acerrimè.

11. Non latuit Vitembergenſes, & univerſos apud Saxoniam, *novæ fidei*, aut potius *fidiculæ* fidicines, fidicinasq́;: interponunt ſuam, imò, & Principis ſui authoritatem, ut arbitrio lis permittatur. Permiſſa eſt, ſed eo eventu, ut, cùm Saxonici illius judicij trutina in alteram partem declinaſſet, Saxonia quoq́; civili illi, inter würtembergicos Heſſosque, bello implicaretur. Et fortè non alijs magis ſive armis ſive cauſis Giſſana demum Academia ſuccubuit adeoq́; civili bello penitus extincta videtur. Vide Forer. Bellum à pag. 224.

PROPOSITIO. V.

Præ Cæteris Controverſiis, ea quæ de Vbiqvitate eſt, ipſius CHRISTI causâ, propè neceſſariò hoc tempore, ac, loco tractanda eſt.

12. CAuſa Prima eſt, quòd ſerpens ille, qui Gen. 3. v. 15. *Calcaneo Mulieris* & benedicto illius ſemini perpetuò inſidiatur, juxta Pſal. 90. v. 13. modò *Leonem*, per Tyrannos, modò per Sectarios, maximeque per Vbiquiſtas noſtros, *Draconem* ita agit, ut quo magis Chriſti gloriam, & Maieſtatem ad ſpeciem videtur attollere, eo magis halitu ſuo Tartareo, Chriſtum, & Chriſti fidem de pectoribus Chriſtianorum aboleat. Nam ut benè Hilarius libro contra Arrianos, *Quisquis*

Chri-

Christum qualis ab Apostolis prædicatus est negavit, Antichristus est. Nominis Antichristi proprietas est, Christo esse Contrarium. Hoc nunc sub opinione falsæ pietatis efficitur, hoc sub specie Prædicationis Evangelicæ laboratur, ut Dominus IESVS Christus, dum prædicari creditur, denegetur.

13. Neq; secus alter huius seculi Hilarius, Card. Bellarminus libro 3. de Christo cap 20: ubi cùm ex ipsius Brentij Vbiquistarum Principis ore docuisset, *Ab Vbiquistis mutari Christi humanitatem in Deitatem*, & mysterium Incarnationis omnino dissolvi, subiungit, *Nimirum huc ab initio Sathanas spectabat, ut paulatim per indulgentiarum, Purgatorij, & similium rerum reprehensionem, tandem eò res deveniret, ut Christus ipse, & summa fidei nostræ mysteria impiè abnegarentur.* Quanquam & Lutherus hic non omnino vanus augur fuit, qui (uti à Smidelino in Epitome Colloquij Mompelgarten. citatur) Tom. 2. Vitember. pag 120: & Tomo 3. Vitember. pag 54. aiebat, *Spiritum Sacramentariorum, à levioribus ad maiora progredi, ut tandem dicat, quod Baptismus, quod peccatum originis, quod ipse Christus nihil sint.*

14. *Altera causa*, Quod vicini nobis Regiomontani Prædicantes, à quibus in omnes Regni Poloniæ Provincias, Hæresis, & Regnum Prædicanticum propagatur, istud *Vbiquitatis Idolum* eò magis proponunt adorandum, quò minus, per divinas, humanasque, ac præsertim patrias etiam Leges, quod infra Disq. 20. & seqq. patebit, intra privatum quoque Lararium, id colere ijs licet.

DISQVISITIO. II.

Quis sit Status Controversiæ? & quæ Vbiquistarum præcipua Mysteria?

15. MVlta veteres Vbiquistæ Paradoxa, vel potius Monstra produxerunt, quæ Moderni, Præsertim Regiomontani, etiam auctiora reddiderunt, uti ex scriptis eorum infra citandis patebit.

PROPOSITIO. I.

Vbiquistæ asserunt Duarum in Christo naturarum, non tantùm Vnionem in unâ Hypostasi, ac Personâ Divinâ, verùm & realem ipsarum inter se Communicationem.

16. DOcent enim Divinitatem Humanitati non tantùm unitam, sed etiam communicatam esse, *non eo quidem modo*, (ut Patres Concordiæ cap. 8. præclaris scilicet similitudinibus illustrant) *quo asser asseri, vinum vasi, vestis homini vestito, homo item homini Amicitiâ, vel societate coniunguntur, sed quomodo Anima corpori, Ignis carboni, vel ferro candenti* : ubì, naturis scilicet utrisque integris permanentibus, realis est earum unio, & Communicatio. Quale porrò, quantumque hoc mysterium sit, post librum Concordiæ & Smidelinum in Thesibus Vitembergensibus, Daniel Michael Superintendens Mekelburgicus, superiore anno satis explicuit, in suâ Synopsi, in quâ Lutheranos Calvinianis articulis e diametro opponit. Sed & de nostris Regiomontanis

Cæle-

Cæleſtinus Myslenta Diſp. 4. Collegij Pruthenici Theſ. 27 rem declarat ſimilitudine περιχωρήσεως ſeu Immeationis, vel Circumínceſſionis Divinarum Perſonarum, quam quidem περιχώρησιν Joannes Behmius cum ſuo Reſpondente M Michaele Eifflero. Anno 1630. geminâ Diſſertatione typis exſcripta, & à nobis, 4 Disquiſitione refellendâ, propoſuit.

PROPOSITIO. II.

Vbiquiſtæ, in dictâ naturarum communicatione vel περιχωρήσει, vel, ut minimum, in ipsâ attributorum utriusq; naturæ participatione, & τῶν ἰδιωμάτων κοινωνίᾳ rationem formalem unionis hypoſtaticæ conſtituunt.

17. M*Vtuum hunc naturarum unitarum ingreſſum, & circumplexum arctiſſimum* (inquit Behmius diſſert 1. memb. 2. n. 4) *quicunq; negat. unionẽm hypoſtaticam in Chriſto ſoluit, atq; ſic eum in caſtra ſua rapit Neſtorius. Quisquis enim ipſum rei formale, vel conſequens formalis proximum & immediatum negat, rem ipſam deſtruit.* Idipſum aſſerit diſſert: 2. memb. 6. n 15. Ad eundem modum, *Vnio hypoſtatica,* (inquit Conrad Dietericus, catechet. inſtitut: pag. 330) *non tantùm in naturarum ad ſe invicem communicatione, tanquam propria formâ ſuâ ſubſiſtit, ſed ex eadem, proprietatum utriusque naturæ, ſive idiomatum, vera, & realis Communicatio, tanquam effectus conſequitur.* Idem adſtruunt alij, Valentiâ Lib. 2. cap. 1. Bellar. lib. 3. cap. 1. Buſæo in Apologet. teſtibus.

PROPOSITIO. III.

Vbiquistæ, ex vi confictæ ab se unionis hypostaticæ, sequentia Paradoxa adstruunt.

18. PRimum, de reali idiomatum Communicatione, ita ut perfectiones Divinas, *Omnipotentiam*, *omniscientiam*, &c. tribuant Christo, non tantum secundùm Divinam, sed etiam secundum humanam naturam. Solent id vocare ἰδιοποίησιν, ἰδιοποίησιν, οἰκείωσιν: ratione cuius dicunt veras esse prædicationes, non tantùm in Concreto, *Christus Homo est Omnipotens*, vel, *hic homo est ubique*, sed etiam in abstracto v. g. *Christi humanitas est Omnipotens, Christi Caro est ubique*. Vnde Behmius Diss. 2. memb. 5. n. 1. *Christus*, inquit, *etiam juxta carnem, est verè Omnipotens* Joan. 2. v. 25. *Verè Omnisciens* Matth 28. v. 28.

19. *Secundum*, de reali Communicatione Gloriæ, & Maiestatis: ita ut omnis Gloria, & Maiestas, quæ Verbo Divino, secundùm Divinitatem competit, in Carnem Christi, ab instanti Conceptionis redundarit, *quamvis* (ut in lib. Concord. loquitur Lutherus) *Maiestatis suæ radios, in Carne sua, Christus ad tempus subtraxerit, nec nisi aliquando* V. G. in monte Thabor Matth. 17 v 2 & alias, in patratione miraculorum, *erumpere passus sit, ne Divinitas eius Mortalium oculos penitus lateret*. At post Resurrectionem, & Ascensionem, eadem Maiestas, quasi *pleno copiæ cornu*, in humanitatem penitus effusa fuit: quemadmodum Ditericus cum alijs expresse asserit. Quibus insuper Joannes Marbachius cap. 2 pag. 28 & pag. 20. cum quibusdam addit, *humanitatem Christi & Carnem ad consortium Sanctißimæ Trinitatis evectam esse*. Id commentum vocant μετάδοσιν, μεταποίησιν, βελτίωσιν, ὑπερύψωσιν.

Ter-

20. *Tertium* De Communicatione Officij Christi, tum Prophetici, tum Sacerdotalis, tum etiam Regij, ita, ut *Christus secundùm utramq; naturam* fuerit. atque etiamnum sit, *Mediator, Pontifex, Redemptor, & Rex*, adeoq; regias functiones suas obeat ubique Præsens, secundùm humanitatem. Ita Marbachius cap. 3. pag. 37. Ditericus pag 369. & 378. &c. Id vocant κοινωποιίαν, κοινωνίαν ἀποτελεσμάτων. Ratione cuius Patres Concordiæ, apud Busæum in Præfat. Apologet, contendunt, *Christum, etiam secundùm naturam Divinam obedivisse Deo Patri.* Gerlachius veró, eodem teste, addit, *Christum, etiam secundùm Divinitatem, nunc in cælo orare pro nobis.*

21. *Quartum*, est. Palmarium illud de ipsa fatali *Vbiquitate, & Omnipræsentia*, de quâ inter alios cum suo Eifflero Behmius Diss 2. memb 6. n. 14 *Ideo*, inquit, *Christus, etiam secundùm humanitatem, â primo statim Conceptionis articulo, cunctis Creaturis indistanter adfuit, quanquam ad tempus exaltationis & intrhonisationis Maiestaticæ plerumq; sine cooperatione.* Potest id, atq; etiam solet παντοχουσίασμος vocari.

22. *Quintum* De Ascensione in Cælum, & sessione ad dexteram Dei, proinde & de Adventu Christi ad judicium. *Cum enim*, ut Marbachius cap 1 pag 6. & cap. 2. p. 18. scribit, *Sacramentarij præsentiam Christi in Eucharistiâ negarent, & contra Lutherum urgerent, humanitatem Christi in cælis ad dexteram Dei sedere, Lutherus suo illos gladio jugulaturus, Eo, inquit, ipso quia ad dexteram Dei sedet, in Eucharistiâ præsens est. Quia dextera Dei, non significat locum aliquem in Cælo determinatum, sed immensam Dei virtutem, omnia implentem, ad quam, cùm Christus secundum humanitatem assumptus sit, secundum eandem humanitatem omnia impleuit, proindè etiam in Eucharistia præsens erit.*

PRO-

Sta

PROPOSITIO. IV.

Vbiquistæ plerosque Symboli Apostolorum Articulos, adeoque totam Mysterij Incarnationis Oeconomiam evertunt.

23. DE Articulis Symboli, patet è quinto Paradoxo, patebitq. uberius infra Disq 18. Illud, quoq, aliud evidenter sequitur: Vt enim præsentia realis in Eucharistia defendatur, inventa est Vbiquitas, ad adstruendam Vbiquitatem, necesse est *Iesum solvere* ut dicitur Joan 4. v. 3. Nam & Vnio hypostatica nova, planeq; Paradoxa excogitatur, &, ex vi illius unionis, conficta realis, eaque Vbiquistica communicatio, primò quidem Naturarum, deinde Attributorum, tum Maiestatis, denique operationum, uti patet è Formula Concordiæ, Corpore Pruthenico, Synopsi Danielis Michaelis, & alijs à Valentia, Bellarmino lib 3. alijsque Doctoribus citatis. Quæ quidem omnia, uti & alia Vbiquistarum somnia, deinceps sigillatim referentur, ac simul refellentur.

DISQVISITIO, III.

An Vbiquitas evidentibus suorum discordiis, strophis, & contradictionibus evertatur?

24. PRius quàm Vbiquistarum causa, promptis ex omni rationum πανοπλία telis profligetur, præmittendum est generale, contra hanc a-

liasq;

liasq; sectariorum omnium molitiones, ab evidentibus eorundem contradictionibus, strophis, & discordijs, valiturum argumentum.

PROPOSITIO. I.

Falsitas, Mendacia, imposturæ, & hæreses, contradictionibus se potissimùm produnt, & refellunt.

25. ID adeo verum est, ut in Analyticis, omnique Philosophorum ac Theologorum dimicatione, adversarium ad contradictionem adegisse, vicisse sit. *Veritas enim*, ut vulgo aiunt, *simplex est, falsitas autem & mendacium, semper varia*: vel, ut Aristoteles 1 post. 6. *Verum vero consonat, à falso autem citò dissonat ipsum verum.*

26 Quin & Lutherus ipse (ut jam ex ore suo judicetur nequā servus Luc. 19 22.) lib de votis Monast. *Mendacia*, inquit, *citius dignoscere non potes, nisi quando sibimetipsis contraria sunt. A Deo enim ordinatum est, ut impij semper seipsos confundant, & quod mendacia non consonant, sed semper contra semetipsa testentur.* Huc facit solenne illud, ore, calamo, utinam verò & corde! à Luthero sæpius promptum. *Si vel semel deprehensus in mendacio essem, dignus enimverò essem, ut nemo deinceps mortalium fidem mihi adhiberet.*

PROPOSITIO. II.

Omnes Sectarij non tantùm Ecclesiæ Catholicæ, & oppositis sectis, verùm & symmystis suis, & sibimetipsis contradicunt.

27. NIhil enim magis ἀσύστατον, quàm Sectariorum doctrina, quam Lactant lib. 3. inst. c. 6. idcir-

idcirco dixit *Inconstantem* ; quod nunquam ac nusquam sibi constet, sed per se concidat ac se ipsa evertat. Quot igitur unquam fuerunt sectariorum erectæ synagogæ, totidem fuerunt & Babilones, in quarum unaquaq; omnia turbata, confusa, male cohærentia, secum pugnantia, & mutuo sese evertentia, ut non minus de Arianis quam de cæteris eorum sociennis dixerit olim Epiphan. lib. 3. de Hemarijs ἦν τὸ πᾶν κυβείας ὂν ἔμπλεον, *negotium universum vanæ* (id est inconstantis, & ad aleatorum morem in fraudem intentæ, id enim Ephes. 4 v. 14. κύβεια sonat) *nequitiæ plenum.* ἃ γὰρ ἕκαστος ἐφρόνει ταῦτα ὁ ἕτερος οὐκ εἶχεν, εἰς σχίσματα διεδιηρέθησαν πρὸς ἀλλήλους, *Quæ enim unus aliquis sapiebat, eadem alius non habebat, divulsi sunt ab invicem in schismata & sectas.*

28. Si quis porrò causam sectarum istarum quærat, audit è Clement. Alexand Stromat. Orat. ἑνὸς γὰρ ὄντος τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ κυρίου, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἄκρως τίμιον κατὰ τὴν μόνωσιν ἐπαινεῖται, μίμημα ὂν ἀρχῆς τῆς μιᾶς. τῇ γοῦν τοῦ ἑνὸς φύσει, συγκληροῦται ἐκκλησία ἡ μία, ἣν εἰς πολλὰς κατατέμνειν βιάζονται αἱρέσεις. *Cùm enim unus sit Deus, & unus Dominus, etiam id, quod pretiosum excellensq; est, ob unitatem laudatur, cùm sit imitatio quædam unius principij illius. Vnius itaq; huius naturâ Ecclesia vera concluditur, quam in multas dissecare conantur hæreses.*

29. Neq; ipsæ sibi duntaxat repugnant ac contradicunt synagogæ magis, quàm unusquisq; sectariorum sibimetipsi, adeo ut quot sunt uspiam sectarij, totidem sint, vel Protei in omnem se formam figuramq; in horas refingentes; vel Vertumni ad omnem sive auræ, sive iræ motum

motum varij ac diversi: Vel Arcesilæ, qui nihil sciri posse doceant, & tamen hoc ipsum sciant: Vel somniatores illius similes, qui somnijs fidem dandam negabat, somnijs vid. ita edoctus: vel deniq; Satyri illius convivæ, qui ex eodem ore θερμὸν ἅμα τε καὶ ψυχρὸν, *Calidum simul & frigidum.*

PROPOSITIO. III.

Lutherus & Calvinus, plurimis & manifestis contradictionibus & antilogijs falsitatem vanitatemq; hæreseon suarum prodiderunt, ut cæci videantur, qui id non vident.

30. QVis singulas utriusq; ἀντιφάσεις pertexat? Qui Lutherum *Vertumnum*, sive, ut Jureconsulti vocant, *Ardelionem*, ut verò Comici, *Gnathonem*, intueri volet, adeat vel Joannis Cochlæi *Lutherum septicipitem*, vel Joannis Fabri *Babiloniam Antilogiarum Lutheri*, in qua de omnibus Christianæ Religionis capitibus magnus ille prophetes &, ut vulgo dicitur, μάσθλης ἄνθρωπος *aliud stans*, ut aiunt, *aliud sedens*: vel deniq; Caspari Querhamer Laici hominis, Civis Hallensis opusculum vernacula lingua *Wetterhan*, dictum, eo quod Pinnaculi instar, ad captandos ventos supra tecta positi, novus ille, uti se appellat, Evangelistes, spectari possit, Apostolo teste Eph. 4. v. 14. κλυδωνιζόμενος καὶ περιφερόμενος παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, *fluctuans & circumactus omni vento doctrinæ*, quippe qui vel in uno de S. Eucharistiæ sacramento, art. ut eo libro demonstratur, plus tricies sibi contradicat.

31. Jam verò Calvinus, quantum in semetipso fuerit Proteus, ac Vertumnus, vel ex unius Nicolai Romæ operi

opere patet, in quo Calvinum, unico institutionum suarum opere, per decem, ἀσύςατα, nimium quantum *sibi discolorem!* X spectaculo exhibet. Quod si quis aut Ægidij Hunnij Lutherani *Caluinum Iudaizantem*, aut Conradi Schlusselburgij, itidem Lutherani, *Theologiam Caluinistarum*, aut etiam Iosn Botsacci Gedanensium Archisynagogi *Explicationē Decimi Aug. Conf. Articuli* fuerit intuitus quantum, ubiq; contradictionum inveniet!

PROPOSITIO. IV.

Prædicantes Sectariorum, inter se dissecti ac discordes, ad populum tamen concordiam simulatè venditantes, Epicuræos egregiè referunt.

32. MEmorat Plutarchus, aliud domi sedendo, aliud foris stando agere solitos Epicuræos Quibus cum Stoici obijcerent, Ecquid publicas aras consecrarent, Deosq; ad populum venerarentur, cum domi nullos esse differendo adstruerent? responderunt, *sint nec ne Dij, difficile negari posse, si pro concione quæratur; facillimum vero, si domi.*

33. *Non absimile quiddam* (inquit lib 3. de Concordia discipul Lutheri Fridericus Staphylus, is qui novum illud Evangelium de ipsius Lutheri ore Vittembergæ exceptum, apud Regiomontanos in Prussiâ ebuccinandum susceperat, & cum alijs multis de causis, tum ob perpetuam sectariorum discordiam ad Catholicæ se gremium Ecclesiæ deinde receperat) *nunc soboles Lutheri. Domi enim tanquam fratres Cadmæi, altercantes inter sese, ita omnem religionem tractant, ut nullam pæne suæ Confessionis August. certitudinem relinquant, cùm eandem tamen sic propugnant foris, quasi rem agant seriò. Nam in consultationem, quando ventum est, eam doctrinæ suæ quasi confessionem proponunt,* deie-

ieierántq́, adeó, in ea concordes esse, ut in fundamento nihil dici possit, aut cogitari concordius. At, &c. Quæ si Staphylas non loqueretur, res tamen ipsa, cum de Lutheranis, tum de alijs omnibus ὀφθαλμοφανεςῶς loquitur. Nusquam enim plus spectari potest vulpium Samsonicarum, cùm metus alicunde ingruit, caudis sibi mutuò cohærentium, &, cùm vel tantillum licet, capitibus in diversa tendentium.

PROPOSITIO. V.

Insulsissimæ Vbiquistarum strophæ, eorundem vanitatem, ignaviam, & summam ignorantiam produnt.

34. SI quod sectariorum genus, in rationando ac disputando insulsum est, Vbiquistarum sanè insulsissimum. Quàm enim pertinaciter Christi Corpus Vbique esse adstruunt, tam ignavè, jacta in se adversariorum tela declinant. Aut enim, quod vulgo dicitur, *Rogati de quasillo respondent de gergillo*; aut, quod omnium commune atq́, extremum est κεηστφύγετον, ad Modum, sine modo ullo recurrunt. Nam redacti ad incitas, solemne illud suum identidem occentant, *Humanitatem & Corpus Christi esse quidem ubiq́; sed cum non extenso, carnali, aut humano, verum spiritali, supernaturali, divino, & ineffabili modo sit, quo tandem pacto sit, id verò sciri non posse.*

35. Hanc eorum cantilenam, vel potius coccysmum, apud Busæum, *Apolog. pag.* 110. *ad thes.* 63. Valentiam, pag. 257. pag. 234. & pag. 244. Bellarminum, *Tum. lib.* 3. *de Christo; Tum in judicio, & Apologia sæpe.* ipsos deniq́; Vbiquistas Brentium, Smidelinum, Behmium alios, in primis verò *in ipso Concordiæ libro pag.* 305. b.

libro pag. 305. b. & *in Appendice* pag. 22. quavis ferè paginâ repereris. Quod, quid aliud est quàm suis se strophis prodere; vel, quod aiunt, ἀλώπεκα ἀντὶ λέοντος, *Vulpem pro Leone?*

PROPOSITIO. VI.

Vbiquistæ suis se contradictionibus & discordijs refellunt.

36. PRincipiò constat Formulæ Concordiæ, in qua Vbiquitas, *Dianæ Lestricæ instar*, iterum fusa aut recusa Orbi apparuit, præcipuos architectos fuisse Smidelinum, Kemnitium, Musculum, Selneccerum, Cornarium, & Kirchnerum. At isti cum manus socias, turri illi Babel tùm Torgæ, tùm deinde in Cænobio Bergensi iuxta Magdeburgum anno 1575 admovissent, non minùs deinceps corpore, quàm animo & sententijs discreti in diversa abierunt. Postea enim quam Liber Concordiæ hinc Calvinistarum, inde Lutheranorum Anhaltinorum, Bremensium, aliorumq; telis undiq; petitus est, delecti sunt ex illo ipso heroum numero, Martinus Kemnitius, Nicolaus Selneccerus, & Timotheus Kirchnerus, *Magni cum potestate Triumviri*, qui pro suo illo Concordiæ Numine, scriptam Erfurti in Thuringiâ Apologiam Hejdelbergæ lingvâ maternâ edunt.

37. Quid vero profecerunt? Audiamus Busæum in Ep. Dedicat. Apologetici sui. τὸ μῆλον ἔριδος, *in medium proiectum est: nouum discordiarum Seminarium consecutum. Sic enim Omnipræsentiæ partum tuentur, ut prorsus abijciant, Smidelino Concordiæ Architecto, & Principi Vbiquitatis Patrono, renuncient, ut formulæ, ut sibi ipsis turpissimè contradicant.* Et quæso nunquid apertæ sunt ἀντιφάσεις & con-

hæ contradictiones? *Christus secundum humanitatem est ubique* : &, *Christus secundum humanitatem non est ubiq; sed tantum in cælo, Eucharistia & Ecclesia*? Prius illud omnes Concordiæ Architecti uno ore profuderunt. posterius verò illi, qui ex eorum numero Apologiam procuderunt. Nunquid evidens est contradictio: *Christi corpus seu humanitas, est præsens omnibus creaturis* : &, *Christi corpus seu humanitas non est præsens omnibus creaturis, lapidibus, lignis, graminibus, cantharis, &c.* Prius illud docuerunt cum Smidelino omnes Concordistæ; posterius vero illi qui Apologia suâ Vbiquitatem defensum ibant.

38. Plures Vbiquitariorum ac præsertim Smidelini contradictiones qui volet, consulat Valentiam lib 2. cap. 1. pag. 258 1. pag 263. 1. a 268. 1. D 282. 2. G. Busæum cap ult. & sæpius in Apologet. Bellarmin. Apolog. pag. 367. Bartholom Zebridovium epist. dedic. Thes. Mogunt ad Stephanum Regem Polon. Denique Laur. Foreri *Bellum Vbiquisticum* cùm alibi sæpius, tum verò potissimùm à pag. 224: quo loco initia, progressus, & mutua Vbiquistarum vulnera, quæ civili illo inter Hassiacos & Wirtenbergicos bello primum inflicta, ac deinde etiam ad Saxonicos propagata sunt, ipsorum Vbiquistarum verbis describuntur.

PROPOSITIO. VII.

Vel è solis Vbiquistarum contradictionibus, Ecclesiam Lutheranam constat esse falsam.

39. NE hîc actum, quod aiunt, agamus, unicâ Laur. Foreri argumentatione, quæ totius *Belli Vbiquistici* & basis & cardo est, negotium expediatur.

Vera Ecclesia non est, quæ in rebus fidei non est una.
Sed Lutheranorum Ecclesia in rebus fidei non est una.
Igitur Lutheranorum Ecclesia non est vera.

Maior ab adversarijs admittitur: *Maiorem* Forerus totô libro, à vetere juxta ac recentiore inter Vbiquistas bello, tum argumentis, tum petitis ex Vbiquistarum ipsorum penu testimonijs ἄνωτε καὶ κάτω λιλογιμένας meritò est dicendus, quia accuratissimè demonstravit.

40. Quod Forerus de Vbiquistis docuit, de omnibus Sectariorum mandris dudum Viri graves & docti non jam ὅσον ἀφοσιώσασθαι sed qui juxta Ausonium; *miscere Chium Ammineo soliti* sunt, sæpè docuerunt. Quos inter *Andreas Nidecius Archidiaconus Vilnensis*, dignissimus sanè, tum ut eo nobilissimorum doctissimorumq; virorum Collegio quondam frueretur, tum ut hic nobis extra ordinem ex eo libro (quem *De verâ & falsâ Ecclesiâ* Anno 1583. iterato auctiorem edidit) sententiam diceret. Cùm igitur ille argute juxta ac eleganter, *Veram Christi Ecclesiam* (*quam Apostolus Domum Dei viventis appellat*) & fundamentis, & parietibus & tecto; atq; opere intestino constare docuisset, atq; *Opus* quidem *intestinum*, Sacramento & Dignitate Ordinis Ecclesiastici, *Tectum* verò Sacramentorum aliorum, & Sacrifici novæ Legis eminentiâ, *Parietes* adhæc quatuor, Biblijs Concilijs, Patribus, & Traditionibus, deniq; *Fundamenta* quatuor, *ipsi summo lapidi angulari Christo* inædificata notis Ecclesiæ per Apostolos & Apostolica Concilia traditis definiret, vid. Ecclesiâ veram Fundamenti loco esse *Vnam*, *Sanctam*, *Catholicam & Apostolicam*: meritò omnes Prædicantum Synagogas à verâ Christi Ecclesiâ secernit, quod fundamentis, parietibus, alijsq; *Domus* illius planè *Divinæ* partibus destituta sit. Qui verò lib. 1. cap. 2. ex incredibili Prædicantum omnium Discordia planè evincit, nullam eorum Synagogam posse *Vnam* esse, merito infert, neq; Ecclesiam Christi, vel hac unâ de causa, dici posse.

DIS

DISQVISITIO. IV.

Vtrum Vnio hypostatica consistat, vel consistere possit in eâ, quam Vbiquistæ somniant, naturarum communicatione?

41. IN hoc Achille omne robur & fundamentum causæ suæ collocarunt Vbiquistæ. Datâ enim communicatione naturarum, haud dubie sequetur & Communicatio Idiomatum, & reliqua Vbiquistarum somnia. Sed Contra sit.

PROPOSITIO. I.

Vbiquistæ calumnijs promovere causam suam satagunt.

42. QVod Persius sat. 4. de quibusdam dixit, dici universim de Sectarijs omnibus, ac nostris etiam Vbiquistis potest; eos videlicet *Ocima cantare.* Sicut enim ocimum vel cuminum. (quod Plin. lib. 19. cap. 7. tradit,) vix provenit, nisi adiectis convitijs & maledictis seratur; ita nunquam satis habent Prædicantes, hæreseon suarum quà semina, qua potius zizania spargere, nisi unà Catholicos maledictis ac convitijs incessant.

43. Qua causâ hoc etiam loco, dum suam illam, quam Orbis Christianus nunquam audivit, sancire volunt naturarum communicationem; invidiosissime docent omnem à Catholicis negari realem naturarum communicationem. Quod quam falsum sit, seq. prop. docebit.

PROPOSITIO. II.

Admittunt Catholici veram, & realem, non tamen Vbiquisticam, duarum in Christo naturarum Communicationem.

44. PRimum Valentia Lib. 1. cap. 3. Sic expresse asserit, & explicat, *Neque Scholastici Doctores, neque nos absolute, & simpliciter negamus, plenitudinem Diuinitatis fuisse realiter assumptæ naturæ communicatam. Agnoscimus enim & subsistentiam, & Diuinitatem, & omnem Verbi Diuini perfectionem, modo quodam maxime reali, naturæ humanæ communicatam, ut scilicet in Personâ Verbi subsistat; primario quidem, per ipsam Verbi subsistentiam siue personalitatem, secundariò autem etiam per diuinitatem & perfectiones, eius, quæ a subsistentia re non differunt.* Probat id ipsum, tum aliorum, tum S. Thomæ Authoritate desumptâ ex 3. p. Q. 6. a 6 Idem quoq; docet Busæus Apologetici sui pag. 53. & 69. & 78. & p. 160, & 161. quem consule.

45. Jam verò *Secundum* etiam patet. Vbiquistica naturarum communicatio suscitat Eutychianismum, & confusionem naturarum in Christo inducit: Ergo nullo modo admittenda. *Antecedens patet* vel ex eo quod Leonardus Hutterus Vbiquista loco 3. n 16. fatetur, *unionem Idiomatum esse quidem veram, & realem, non tamen Essentialem & physicam, quia hæc Eutychianam naturarum exequationem inducit.* Et probatur insuper; Quia *putant Vbiquistæ* (ut loco citato Valentia subiungit) *plenitudinem Diuinitatis, assumptæ naturæ realiter communicari non posse, nisi assumpta Natura, per eam communicationem sit & affirmetur esse ipsa plenitudo Diuinitatis, cùm tamen natura humana, assumpta sit à Diuinâ, non ut illa sit, sed ut per illam subsistat; dum enim per illam subsistit, completurq; ut ita dicam, Hypostaticè, habet utiq; illam, tanquam sui quoddam*

substan-

ſubſtantiale complementum. Cumq; illam per ſe, aut naturaliter non habet, habet communicatione atq; dono.

PROPOSITIO. III.

Vbiquiſtica Naturarum Communicatio, ſupra veram, & Hypoſtaticam unionem aliquid Paradoxum & Hæreticum adijcit.

46. Cùm enim Doctores Catholici, ex vi unionis Hypoſtaticæ concedant omnem *plenitudinem Divinitatis in Chriſto habitare* σωματικῶς, *id eſt corporaliter* Coloſſ. 2. v. 9. & conſequenter concedant, datam, ac realiter, communicatam naturæ humanæ Verbi Divini energiam, ita ut per eam Hypoſtaticè ſubſiſtat, Vbiquiſtæ, his minimè contenti, de maiore atq; ampliore communicatione quadam contendunt. Volunt proinde Vnionem perſonalem factam, non tantùm, ut natura humana, per ſubſiſtentiam, naturamq; Divinam ſubſiſtat, quod conceditur, ſed etiam vt illa ſit, ſeu in illam commùtetur, quod à Catholicis negatur.

47. Vnde ſi Vbiquiſtæ per illas ſuas propoſitiones, *Chriſtus ſecundum humanitatem eſt omnipotens, Caro Chriſti eſt omnipræſens*, nihil aliud intelligerent quam Chriſtum ſecundum humanitatem eſſe id, quod habet ſibi communicatam ſubſiſtentiam Verbi, & plenitudinem Divinitatis, *quanquam*, ut Valentia Lib. 1. cap 2. ait, *Vocibus & oratione ineptè, temere, & contra receptas loquendi ſignificandiq; regulas uterentur; quo ad rem tamen & ſententiam tolerari poſſent. Cùm verò illi non tantum in ſermone temerarij, verùm & in ſenſu peruerſi ſint, meritò ab Eccleſiâ pro Hæreticis habentur.* Conſule Valentiam loco citato. & Busæi Apologeticum ad Theſim 29. Vbi cum eodem Valentiâ, contra Stephanum Gerlachium optimè probat. Vbiqui-

biquiſtas docere Vnionem perſonalem, primò immediatè, non in Perſonâ ſed in naturâ Verbi factam; alioqui enim propoſitiones eorum V. G *Humanitas in ſe eſt Deus, eſt omnipotens &c* nullo modo ſubſiſterent.

48 *Sed*, non conſultis noſtris, eloquetur, Mislenta ſuorum myſteria omnia Diſp 4 Theſ 54 præeunte Kemnit. *Inter Carnis Chriſti dona triplex diſcrimen* ſtatuit 1. *ſunt quædam ipſi naturalia.* 2. *quædam ſupernaturalia & præternaturalia., creata tamen, quæ ſcholaſtici per gratiam habitualem exprimunt* 3. *quædam dona ſupernaturalia, increata, & verè infinita. Calviniani cum Ieſuitis priora duo de carne Chriſti concedunt; nos inſuper tertium genus affirmamus.* Ita patet, Vbiquiſtas jam non tantum ἀκυρολογία, ſed etiam αἱρεσεολογία καὶ ἑτεροδοξία graviſſimè laborare.

PROPOSITIO. IV.

Vbiquiſtica naturarum Communicatio, quatenus pro Vnione Hypoſtaticâ ſupponitur, implicat in terminis.

49. NAm & *Vnio*, ex vi nominis, non dicit mixtionem aut confuſionem, aut communicationem rerum inter ſe unitarum, ſed potius aliquam earundem, tum ante, tum in, & poſt factam Vnionem, ſi non quoad rem, ſaltem quoad rationem diſtinctionem; ut patet in homine quoad corpus & animam, & in mixtis ex miſcibilium alteratione coaleſcentibus. Hinc Damaſcenus lib. 3 cap. 17. *Sciendum*, inquit, *ipſam Deificationem naturæ* (vid humanæ) *liquidò duas naturas declarare. Sicut enim inflammatio non rei inflammatæ naturam, in ignis naturam mutat, ſed & id, quod inflammatum eſt, & id, quod inflammavit oſtendit, nec unius tantùm, ſed duorum index eſt ita*

Deifi-

Deificatio, non unam compositam naturam efficit, sed duas, atq; hypostaticam Vnionem.

50. Jam verò *talis* Vnio, sive personalis, quamvis dicat naturarum in unâ hypostasi Vnionem, nullo tamen modo dicit earundem inter se communicationem, aut mixtionem; quin potius, cúm *subsistentia Divina* (quod cum Joanne de Lugo Disp 12. & communi sententiâ suppono) *ex se, & ut sic, dicat rationem termini*, etiam hic debet terminare, & inter utramq. naturam mediare, faciendo utramq; per se subsistere, & quidem in se ipsâ, non verò in altera quantumvis sibi unita. Neque enim Natura Divina, quamvis ad suam hypostasim, naturam humanam assumpsit, in illâ, sed potius in seipsâ subsistit; similiter natura humana, quamvis ob defectum propriæ subsistentiæ non subsistat in se, sed in Verbo, Verbiq; supposito, ad quod assumpta est, tamen respectu ipsius Naturæ Divinæ (non tantum præcisè per se, sed etiam cum absolutâ subsistentiâ, quam illi præter relativas Suarez, alijq; tribuunt) sumptæ, non tàm in naturâ Divinâ, (nisi forte mediate & secundariò, ut cum Valentia prop. 2 diximus) quàm in se ipsâ subsistere dicenda est; Quia, citra Confusionem cum Divina Natura, terminatur in seipsa à Verbi subsistentia.

51. His adde; si unio illa, non immediate in Personâ, sed in Naturâ facta fuisset, non tam Personalis sive ὑποστατικὴ, quàm substantialis, sive οὐσιώδης dici deberet. Quod quidem vel ipse Myslenta Disp 4. Thes. 26 n 2. fateatur; dicit enim *Vnionem Personalem dici non à Termino à quo, sed ad quem; Hoc est, non quod duæ Personæ, sint unitæ, sed quod duæ naturæ ad unam Personam, vel unum* ὑφιστάμενον.

52. Neque diffiteri in Colloq Mompelgart. Smidelinus potuit, ubi urgente Bezâ, *Si proria Divinitatis humanitati communicarentur, humanitas Christi in Divinita-*

tem conversa esset: Respondit (quemadmodum ipse in Epitome pag. 37. fatetur) *Si propria Dei, essentialiter humanitati communicata essent, tum in Divinitatem humanitas conversa esset.* Etsi vero subiungat, *Communicationem hanc non Essentialem sed Personalem esse*, oppositum tamen evincitur; quia non tantum persona, verùm & naturæ ipsæ, (quæ utiq; essentijs constituuntur) sibi communicantur Præsertim cum ipse pag. 36 fateatur, *ingens discrimen inter Vnionem, qualem Beza finxisset, & communicationem idiomatum esse.*

53. Denique id ex Communi DD. patet, qui cum Jos: Ragusa Disp. 52. supponunt, ex eo quod Pater, & Spiritus Sanctus, in humanitate Christi sint per Concomitantiam, ratione unius, eiusdemq; Naturæ Divinæ (de quo Disq. seq.) non dari quidem unionem personalem, darî tamen substantialem.

PROPOSITIO. V.

Ex vi Præsentis decreti Divini, Vnio hypostatica non est facta, neque fieri potuit, in Communicatione Naturarum.

54 PRimum patet. De facto Vnio est, & dicitur personalis: Ergo facta est in Personâ immediatè: Ergo non in Naturis immediatè: Ergo multò minus in Communicatione naturarum. *Secundum probatur*; quicquid sit, an de potentiâ Absolutâ, & vi alterius decreti Divini, tota Trinitas, vel alia Sanctissimæ Trinitatis Persona incarnari potuerit (quâ de re Scholastici ad 3. p. q 3. a. 6. & inter eos Vasquez D 29. Ragusa D 53. & Lugo D 12. S 6. n. 81. qui etiam contra communem sententiam in partem negativam inclinat, eò quod humanitas non possit per plures subsistentias alienas terminari: Quia afferret secum in terminis virtualem Contradi-

tradictionem) ſanè præſens decretum Divinum fuit, ut *Perſona Verbi* incarnaretur, quemadmodum ex eventu patuit. Atqui *Perſona Verbi*, (ut benè Lugo D. 10. S 3. n. 5. & Diſp. 13. S. 3. Cui etiam conſonat Vaſquez Diſp. 27. cap. 2. n. 8) in recto non importat naturam, ſed ſolùm ſubſiſtentiam, naturam verò de connotato, ſeu in obliquo; Ergo unio hypoſtatica vi præſentis decreti facta eſt immediatè in ſubſiſtentia ſeu hypoſtaſi, ſeu Perſonalitate Verbi: Ergo non immediate in natura: Ergo multo minus immediate in Communicatione Naturarum.

55. Adde, ſi unio in Communicatione naturarum facta eſt immediatè, humanitas Chriſti eſſet verè & realiter Deus, proinde eſſet Pater, & Filius, ac Spiritus Sanctus; vel ſaltem eſſet una de Perſonis Sanctiſſimæ Trinitatis; vel deniq́ue, ut minimùm, admittenda eſſet illa propoſitio, *Auguſtini de Roma*, Epiſcopi Nazareni, in Concilio Baſileenſi Seſſ: 22. intèr alias damnata, vid. *Natura humana in Chriſto, eſt Perſona Verbi.*

PROPOSITIO. VI.

Etiam de Potentiâ Abſolutâ Vnio hypoſtatica, neq; formaliter, neq; Conſecutivè fieri potuit in Vbiquiſticâ communicatione Naturarum.

56. PRæterquam enim, quod id, ut ſupra diximus, in terminis ipſis implicet, neceſſario inſuper importat naturarum interſe σύγχυσιν ac Confuſionem, quam vel ipſi Vbiquiſtæ deteſtantur. Cum enim Eſſentia, ac Natura quævis ex ſe præcisè ſit indeterminata, (*ſubſtantia enim ſimpliciter prolata*, ut benè Lugo Diſp. 12. Sect. 1. n. 1. *ſupponit pro ſolâ rei naturâ, prout adhuc non dicit determinationem*) per ſolam ſubſiſtentiam, perſonalita-

nalitatem, vel ſuppoſitalitatem ad alicuius individui rationem, neceſſarió determinari debet. *Sola enim ſubſiſtentia*, (ut idem cum communi ſententiâ Diſp 12 Sect. 1. n 2 docet,) *eſt ultimus naturæ terminus, per quem natura redditur alteri incommunicabilis, & in ſe ſubſiſtens: Sivè per quem formalitèr ita terminatur in ſe, ut non debeat alteri communicari.* Vt enim in Metaphyſicis, Genus natura ſua indifferens, & quodammodo fluens, indeterminatumque eſt, quoad per ſpeciem contrahatur, & in certo Entis ordine collocetur, ita ſuo modo in phyſicis natura ac ſubſtantia, per ſubſiſtentiam intrinſecè terminari petit.

57. Videtur hoc ex parte aſſecutus fuiſſe etiam Behmius ex Suarez metaph. Tom 2. Diſp 34 Sect. 5. n. 10. ut ipſe memb. 2 n 11. ſe jactat. Vnde & num. 10. præmiſit, *Veram ſuppoſitationem fieri, non per extrinſecam terminationem ſubſtantiæ ſingularis à ſuppoſitalitate, qua quidditas illa ſingularis, ſuppoſitalitate, quaſi forinſecus concluſa coerceatur, ne dilapſa diffluat, concidatvè (ſicut æs marſupio; ſacco frumentum, liquor dolio, ridicula ſuppoſitatio!* ſed non ſupra acumen Prædicanticum) *ſed per intimam immigrationem, ſeu circumince ſſionem ſuppoſitalitatis, in quidditatem ſubſtantialem individuam.*

58. Si igitur Vnio Hypoſtatica inter naturas immediate fieret, Naturæ per ſe Indeterminatæ, neceſſariò ad invicem confunderentur, ut vel una ab aliâ quaſi abſorberetur, vel in aliam mutaretur, vel ex utraque tertium quoddam mixtum reſultaret.

59. Quæ abſurda ut illi Scholaſtici evitarent, qui cum Durando in 3 Diſtin: 5 Q. 1. & alijs, apud Vaſquez D 26 dicunt, in naturis unionem factam; ut, inquam, ex eorum ſententiâ, nulla confuſio naturarum ſequeretur, admittunt in Trinitate ſubſiſtentiam abſolutam omnibus tribus Perſonis communem; Et conſe-

quen-

quenter, teste eodem Vasquez D. 27. cap. 1. n. 3. etiam Thomistæ recentiores, dictam subsistentiam absolutam admittentes, docent naturam Divinam, ut abstractam à relationibus, Hoc est, quatenus est natura, seu forma non habens subsistentiam, non posse terminare naturam creatam: Quia ex naturis sic abstractè, & non ratione alicuius subsistentiæ unitis, non posset aliud conflari, quàm tertia natura, quod est impossibile.

60. Consuli hic potest primum Valentia lib. 2. cap. 4. sub finem; Deinde Vasquez D. 26. cap. 3. n. 16. Vbi ait, benè dici, *Vnionem naturæ humanæ factam fuisse cum Divinâ, non tamen dicendum factam esse in Divina.* Deinde Lugo Disp. 13. S. 3. n. 23. Vbi docet, Ex tribus naturis, cum eadem Personalitate, non resultare plures homines, vel Deos, sed unum tantum; & vice versâ de pluribus personalitatibus cum unâ naturâ, resultare quidem plures Personas, non tamen plures homines, vel Deos, quia Termini substantivi *Homo, Deus*, significant explicitè naturam, & valdè implicitè ac Confusè suppositum: Sicut è diverso persona, significat determinate & explicitè subsistentiam, naturam verò in confuso.

61. His omnibus addi & illud potest. Si in communicatione naturarum Vnio hypostatica consistit, tolli mysterium Trinitatis. Datur enim ibi communicatio naturæ, proinde & unio hypostatica. Qua data, quomodo tres in Trinitate erunt hypostases ac Personæ?

PROPOSITIO. VII.

Admissâ Vbiquisticâ naturarum Communicatione, sequitur totam Trinitatem fuisse Incarnatam.

62. SI enim Patres, & omnis Ecclesia Primitiva, ex eo, quod unio hypostica terminari diceretur ad natu-

naturam Divinam, optimè inferebant, datâ ea ſuppoſitione, totam Trinitatèm incarnari oportuiſſe, multò id magis ſequetur ex Vbiquiſticâ naturarum communicatione. Nam eſſentia, & natura Divina, quemadmodum eſt una, ac numero ſingularis, omnibusq; tribus perſonis communis: ita eſt Commune principium Operationum ad extra (operationes enim procedunt à naturâ, ita, *ut ſubſiſtentia non ſit principium, ſed tantum Conditio operandi*, uti docet Lugo D. 72. S. 2. n. 10) Vndè & *opera ad extra, dicuntur toti Trinitati communia* quia eorum principium, ratio, & radix, eſt ipſa eſſentia Divina toti Trinitati Communis.

63. Quin & *ad intra* ex eo, quod Filius, participando communem cum Patre eſſentiam, quæ ex ſe eſt Principium, tum Generationis, tum Spirationis Activæ (ſubſiſtentiæ enim Divinæ, ut plurimùm tantum integrant principium operandi ad intra.) Eſt Patri ὁμοούσιος, & Conſubſtantialis, conſequenter ſpirat cum Patre Originaliter Spiritum Sanctum. Quanto igitur magis, eadem Eſſentia naturaque Divina erit Commune principium Operationum ad extra, & conſequenter ipſius Incarnationis? Quodſi verò, ex vi Vnionis hypoſtaticæ ad naturam terminatæ tota Trinitas fuiſſet incarnata, multò magis id ſequeretur, ſi eadem Vnio hypoſtatica formalitèr conſiſteret in dicta Communicatione naturarum, aut illam immediatè ſequeretur.

64. Solent hoc loco reſpondere Vbiquiſtæ cùm Smidelino Theſ. 172. *Si natura Divina, aſſumpſiſſet humanam, tres omninò perſonas incarnari oportuiſſe: Quia verò* λόγος, *ſive ſolum* Verbum, èam aſſumſit, ſive, quia aſſumptio facta eſt in perſonâ ſolius τοῦ λόγου, *Verbi*, nihil aliud hinc evinci, quàm Perſonam Verbi fuiſſe incarnatam. Sed *hæc Reſponſio* nihil habet momenti: Quia non

non hic quæritur de personâ assumente, vel de termino assumptionis, eoque proximo & immediato, quem Vbiquistæ illam naturarum communicationem asserendo, dum ipsam naturam Divinam, (utique toti Trinitati communem) statuunt, debent etiam concedere totam Trinitatem fuisse incarnatam.

PROPOSITIO. VIII.

Nullæ Scripturæ Vbiquisticam naturarum communicationem adiuvant.

65. QVamvis enim tantoperè urgent suum illud, Col. 2. v 9. ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς: Primùm, nullam inveniunt Communicationis mentionem, sed tantum inhabitationis: aliud est autem *inhabitare plenitudinem Divinitatis*, vel etiam, ut ibidem, v. 3. *Abscondi omnes thesauros sapientiæ & scientiæ*; aliud verò communicari. Nequè enim ex eo, quod aliquis homo inhabitat domum, domus illa dicitur, aut est homo, aut formalitèr habet attributa hominis. Deindè si quam Communicationem Apostolus intendit, ea non est in natura, sed in supposito, cum non dicat, *in ipsa*, scilicet humanitate, sed *in ipso*, videlicet Christo, uti immediatè præcessit. Christus autem non sola Humanitate, sed etiam supposito divino constat; in quo utiq; supposito, non tantùm personalitas verbi, sed *omnis plenitudo divinitatis inhabitat*: & quidem *Corporaliter* sive σωματικῶς, quia verè, & ex vi unionis hypostaticæ realiter, & non tantùm Vmbraticè. quemadmodum quondam in Angelis, & Prophetis Dei personam variè repræsentantibus. Videri potest Becanus de Incarnatione cap. 7. q. 3. n. 8.

PROPOSITIO. IX.

Sancti Patres, cum vetere Ecclesia, damnant Vbiquisticam Naturarum Communicationem.

66. S. Fulgentius, quæst alterâ ad Ferrandum. *Deus unigenitus*, inquit, *acceptionem formæ servilis communem cum Patre, & Spiritu Sancto, non habuit: Quia non in Vnitate Naturæ, sed in Vnitate Personæ, solus Deitatem ad plenitudinem formæ seruilis accepit.* Nicetas Lib. 3 Thes. c. 11 *si carnem* inquit *humanam à natura Divina assumptam dixerimus utiq; una patrem, & Spiritum Sanctum comprehendemus, cùm vna S. Trinitatis natura sit.* Anselmus lib de Incarnatione Verbi C 4 *Qui rectè suscipit Verbi incarnationem, credit, illud non assumpsisse hominem in vnitatem naturæ sed in Vnitatem personæ &c.* Patres Concilij Quinti Generalis contra Eutychianos, imo & contra Vbiquistas, jam olim, hunc in modum definierunt *Cum multis modis Vnitas intelligatur, Hæretici quidem aliquando impietatem Apollinaris, & Eutychetis sequuntur, interemptionem eorum, quæ convenerunt, colentes, Vnitionem secundùm confusionem prædicant.*

67. Jam verò & concilium Toletanum sextum, & Vndecimum clarissime docent *solum Filium formam serui accepisse, in singularitate Personæ, non in unitate Diuinæ naturæ, in id, quod proprium est Filio, non quod commune toti Trinitati.* Cuius rationem apud Vasquez Disp. 28. cap 1. Concilium VI in hac verba adfert. *Nam si naturam hominis, Deiq;, alteram, in alteram confudisset, Tota Trinitas corpus assumpsisset, quoniam constat, naturam Trinitatis esse unam; non tamen personam.*

68. Ex quibus aliisq; Patrum definitionibus meritò Vasquez Disp. 27. c. 2. n. 5. Concludit *Veteri Ecclesiæ nullum aliud unionis genus in mentem venisse, quam vel in*

naturâ

naturâ, vel in personâ; & hoc quidem illi possibile agnoverunt, illud verò impossibile; adeo, ut ex eo, quod Vnio naturæ humanæ non facta fuerit in naturâ, colligant factam fuisse in Personâ ratione proprietatis personalis. Quæ Vasquij sententia planè cum Melancthonis censurâ supra Disq 1. allatâ congruit.

DISQVISITIO, V.

An, & quæ duarum in Christo Naturarum Circumincessio sive περιχώρησις detur?

68. DE περιχωρήσει, & mutuâ Divinarum Personarum Circumincessione Sholastici ad 1 p consuli possunt, præsertim Suarez & Perez infra n. 84. citandi.

PROPOSITIO. I.

Vbiquistæ, ex vi Vnionis & Communicationis naturarum, asserunt Personalem earundem Circumincessionem.

69. SIcut enim cæteri Sectarij, ita & Vbiquistæ, proficiunt quotidie in deterius, & de unâ in alias Sectas, ac ferè semper monstrosiores labuntur. *Habent enim proprium hoc Hæretici,* ut ait S Gregorius 13. Moral: cap. 19 *quod in eo gradu, in quo de Ecclesiâ exeunt, diu stare non possunt: Sed ad deteriora quotidiè ruunt; & sentiendo peiora, in multis se partibus scindunt, atque à semetipsis plerumque longiùs confusionis suæ altercatione dividuntur.*

70. Non satis itaque Vbiquistis fuit, præsertim Recentioribus, fictam illam Naturarum Communicationem comminisci, nisi adderent, earundem circumincessionem. Quam quidem *post Conradum Ditericum p. 33. Catecheticarum Institutionum*, ita sibi propriam fecerunt, nostri Regiomontani, ut *Ioannes Behm*, cum suo M. *Michaele Eifflero*, duplicem Disputationem ei asserendæ typis evulgarit Anno 1630. In quâ quidem, præter multa alia, memb. 1. n. 7. Ac deinde memb 2 n 5 & sequentibus, *non tantum possibilem, sed etiam actu factam esse*, probare nititur, tùm ex scripturis falsò allegatis n 6 7. Tum ex ipsius Vnionis qualitatibus n. 9: tum ex supposita, quamvis falsò, Vbiquistica scil. idiomatum Communicatione.

71. Inter alia notanda est definitio, quam memb. 4. n. 4. & 5. tradit in hæc Verba. περιχώρησις *personalis, est immeatio mutua duarum naturarum Christi* θεανθρώπου, *propter Vnionem illarum personalem ex Deitate proveniens; quâ, sine confusione, altera totaliter tota est in alterâ, nec altera extra alteram ullo modo, ut sit una persona composita, subiens in suâ Carne Verbificata mediationis officium.* Denique memb. 5. & sequentibus consequentia, effecta, sive Consectaria, potissimùm verò Vbiquitatem, ex assertâ περιχωρήσει deducit. Idem docet Myslenta Disp. 4. Coll. Pruth: Thesi 26. n. 4.

PROPOSITIO. II.

Etsi non tota Trinitas, sed tantùm Persona Filij Incarnata sit, tota tamen Trinitas in Christo, & in Humanitate Christi inhabitat, tùm ratione immensitatis, tùm verò etiam, peculiari alia ratione, per Concomitantiam.

72. PRimum fatentur ipsi Vbiquistæ, 3. Articulo inter

ter Smalcaldicos, qui ita habet, *Non Pater, non Spiritus Sanctus, sed Filius homo factus est.* *Secundum* non negant. Debent enim, à fortiori, concedere toti Trinitati Omnipræsentiam ratione Attributi immensitatis, qui eandem Humanitati Christi attribuunt. *Tertium*, Contra Hugonem Cardinalem probant scholastici ad 3. p. q. 3 a. 4. Inter quos Vasquez D. 28. cap. 2. inter plura Patrum testimonia, adducit etiam Basilium Ep. 48. in hac verba. *Sicut in Catena, qui unius annuli summitatem apprehendit, hoc ipso, simul alterum insertum trahit: Ita & hic, qui Spiritum Sanctum trahit, per ipsum unà simul trahit & Filium, & Patrem; Et, si quis veré Filium apprehenderit, habebit & ipsum, utrinque hinc Patrem illius, illinc Spiritum Sanctum unà compactum.*

73. Subiungit deinde Vasquez hanc rationem. Quia persona Verbi, ex vi Vnionis hypostaticæ, ita est in humanitate, ut, si per impossibile, ratione immensitatis non esset ubique, adhuc tamen, ratione Mysterij Incarnationis, esset in humanitate: Sed persona Verbi non potest esse sine Divinitate, cum Divinitate autem non possunt, non esse aliæ Divinæ personæ, quia ex natura rei non distingvuntur a Divinitate, ratione cuius una persona est in aliâ, & è contra; Ergò sicut in Sacramento Eucharistiæ (quod & Trident. Sess 13. c. 3 & 5. docuit) directè, & per se, ex vi verborum Consecrationis, adest Corpus, & per Concomitantiam Sanguis, Anima, Persona Verbi & tota Divinitas; ita, ex vi Vnionis hypostaticæ, directè, & per se, inhabitat in Christi humanitate *Persona Verbi*, tum verò etiam Divinitas, &, ratione huius, per Concomitantiam, etiam aliæ Personæ; ita ut Pater, & Spiritus Sanctus, si, per impossibile, non essent præsentes humanitati Christi ratione immensitatis, potentiæ, & operationis, secundum ordinem gratiæ tamen fierent præsentes, ex vi Vnionis ad personam Verbi terminatæ.

74. Tota hæc doctrina nititur cùm alijs Scripturæ locis, tum illo potissimùm, *Ego in Patre, & Pater in me est* Joan. 10, v. 23: & 14. v. 10: & 17. v. 21. Vnde Vasquez loco citato ulterius infert. In utero Virginis, non tantum ratione immensitatis, sed etiam ratione Vnionis hypostaticæ fuisse per Concomitantiam reliquas Trinitatis personas, esto, sola Persona Filij concepta & incarnata sit. Quia aliud est esse in utero, aliud veró concipi de utero: Ad hoc enim posterius, necessè est verificari omnia prædicata, quæ dicuntur de homine; Ad illud verò, non item. Consulatur Ragusa D. 52. Vbi refellit eos, qui dicunt Basilium, aliosque Patres, locutos esse de *existentia* Patris, & Spiritus Sancti, in humanitate, ratione identitatis cum natura Divina, *Hoc enim*, inquit, *non esset præsentes esse personas, sed naturam Divinam; Quia personæ in naturâ Divinâ, sunt natura, non verò Persona.*

PROPOSITIO. III.

περιχώρησις Vbiquistica non tantùm novitatem, sed etiam absurdas Hæreses multas involuit.

75. PRimum Quia de illâ neque Patrum, neque Scholasticorum veterum quisquam meminit; adeo, ut Ragusa loco citato dicat. *Quæstionem*, (Prop. 2. hîc explicatam) *non tractari ex instituto â Theologis Antiquioribus, sed recentiores tantùm aliquid dicere, & docere de eâ cæpisse.* Cùm igitur, (ut Augustinus, Vincentius Lirinensis cap. 9. 33. alijque Patres aiunt,) *Omnis novitas suspecta per se, in causâ verò Religionis etiam periculosa sit*: vel ob ipsam novitatē reprehendendi sunt Vbiquistæ. *Secundum* περιχώρησις Vbiquistica est formaliter ipsa Naturarum Communicatio, sive unio hypostatica, teste Di-

terico

terico loco citato, & alijs. Quæcunque igitur hæreses ex naturarum Communicatione fluunt, uti supra ostendimus, & infra pluribus disq 20. ostendemus, fluent etiam ex ipsa περιχωρήσει.

PROPOSITIO. IV.

Neque Sanctus Dionysius Areopagita, neque Damascenus, neque ullus Patrum Vbiquisticam Naturarum περιχώρησιν agnovit.

76. DVos ex omni Patrum numero, de nomine pro suâ causâ citat Behmius, sed planè in cassum. Nam, quod memb. 1. n. 2 ait, *Dionysium*, Divin. Nom, cap. 2. par. 1. *& rei, & nominis meminisse*, manifestò falsum est. Tantùm enim ille *divinarum inter se personarum*, non verò naturarum in Christo, mutuam inter se *Immanentiam, vel potius* μονὴν, id est *mansionem, & collocationem* numerat; inter ea quæ toti Trinitati communia par. 4. *edit. Corderij refert, & exemplo lucis ita declarat:* ἡ πάντων θέσις, ἡ πάντων ἀφαίρεσις, τὸ ὑπὲρ πᾶσαν θέσιν καὶ ἀφαίρεσιν· ἡ ἐν ἀλλήλαις (εἰ οὕτω χρὴ φάναι) τῶν ἐναρχικῶν ὑποστάσεων μονὴ καὶ ἵδρυσις, ὁλικῶς ὑπερηνωμένη καὶ οὐδενὶ μέρει συγκεχυμένη. Quæ Corderius ita vertit *Omnium positio* (videlicet communis est) *omnium ablatio; supra omnem positionem, & ablationem, mutua divinarum personarum (si ita loqui fas est) in seipsis mansio, & collocatio* (ἵδρυσις, sedes) *in totum* (totaliter) *supra quàm copulata in unum, & non confusa in parte ullâ.* Declarat id exemplo: καθάπερ φῶτα λαμπτήρων ὄντα ἐν οἴκῳ ἑνί, καὶ ὅλα ἐν ἀλλή-

ἀλλήλοις ὅλοις ἐστὶν ἀκραιφνῆ καὶ ἀκριβῆ τὴν ἀπ' ἀλλήλων ἰδικῶς ὑφισαμένην ἔχει διάκρισιν, ἡνωμένα τῇ διακρίσει, καὶ τῇ ἑνώσει διακεκριμένα &c *Sicut Lumina lampadum, quæ sunt in una domo, & tota sunt in se totis vicissim, non permixta, ac per se existunt, perfectè inter se mutuò sigillatim distincta, coniuncta in unum discretè, & discreta coniunctim.*

77. Quo loco, etsi (ut Corderius dicit) *pulchrè describitur intima, & perfectissima inhabitatio unius personæ in alia, quàm Damascenus Lib. 1. cap 11. vocat περιχώρησιν, Scholastici vertunt Circumincessionem*, tamen nulla περιχωρήσεως mentio fit. Vnde neque in *Onomastico suo Corderius* (in quo omnia propria Dionysio vocabula, aut saltem difficiliora recenset, & explicat) eius mentionem facit. Falsum perinde est, quod Behmius differt 1. n. 2 dicit, *Dionysium, tùm hac ipsa, tum simili voce, usum esse.* Quod si demus in Dionysio hoc loco jacta, saltem quoad rem περιχωρήσεως fundamenta, constabit, vel ex ipso illius textu, illum tantum de divinarum personarum mutuâ in Trinitate, nullo verò modo de duarum naturarum in Christo περιχωρήσει agere; adeò, ut contra secundam nostram propositionem, pro sententia Hugonis ipse Dionysius citari soleat, n 6. quodammodo innuens, Assumptionem naturæ humanæ, ita Personæ Verbi propriam esse, ut ea nulla ratione communis sit Patri, & Filio, nisi *secundum communionem eiusdem consilij & benignæ voluntatis* quatenus videlicet etsi *opera Trinitatis ad extra communia sint*, tamen (ut ex citato Dionysij loco Damascenus lib. 3. cap 6 concludit) *Neque Pater, neque Spiritus Sanctus, ulla omnino ratione Incarnationi Dei Verbi Communicavit, si voluntatem, ac beneplacitum exceperis.*

78. Jam

78. Jam verò Damascenus, post Sanctum Cyrillum Alexandrinum nomen περιχωρήσεως, non modò in Mysterio Trinitatis, sed etiam Incarnationis, Lib. 3 c. 5 usurpat, sed Orthodoxè, hoc est longè alio à nostris Vbiquistis sensu. Quod vel Lambertus Danæus Calvinista contra librum Kemnitij de duabus in Christo naturis, ex ipso Damasceno olim docuit. Tantùm enim vult Sanctus Pater ostendere, sicut in Divinis, Trinitas personarum non tollit Vnitatem essentiæ, in quâ Personæ omnes uniuntur, ita in Christo, pluralitas naturarum non tollit Vnitatem personæ, in quâ illæ quoque uniuntur. Quod quidem, vel ex ipsâ illius cap. 5. Conclusione liquidò patet. Sic enim scribit Damascenus *Quemadmodum igitur fieri nequit, ut tres Divinitatis personas, tametsi inter se junctæ sint, unam personam dicamus, ne alioquin personarum discrimen confundamus, ita fieri non potest, ut duas Christi naturas personaliter unitas, unam naturam dicamus, ne proindè earum discrimini exitium, confusionem, atque interitum afferamus.*

79. Magis autem ex libro 3. cap. 7 patere potest, quàm longè Damascenus à sententiâ Vbiquistarum abhorruerit, qui è diametro Communicationem Idiomatum, potissimùm verò Vbiquitatem ibi oppugnat. Cùm enim dixisset *Christum esse totum Deum, & totum hominem; totum Deum, etiam unà cum ipsius carne; & totum hominem, adiunctâ etiam ipsius sublimissimâ Divinitate*; quasi Vbiquistis occurrens *Cum*, inquit, *Deum perfectum, & perfectum hominem dicimus, naturarum plenitudinem, nullius rei penuriâ laborantem declaramus; Cùm autem totum Deum, & totum hominem, individuam personæ singularitatem ostendimus.* Tandem omnipræsentiam Carnis expressis verbis negans. *Verbum*, inquit, *totum incarnatum est, & tamen totum ab omni Circumscriptione alienum est, Corpore minuitur, & contrahitur, Divinitatis autem ratione circumscri-*

 ptio-

ptionem omnem respuit. Neque enim ipsius Caro, unâ cum Divinitate, quæ ab omni circumscriptione remota est, se porrigit, & extendit. Ergo, totus quidem Deus perfectus est, at non in totum Deus; neque enim solum Deus, sed etiam Homo: totusque item homo perfectus, at non in totum homo; non enim duntaxat homo, sed etiam Deus.

80 Denique ipse Behm Dis. 1. memb. 1 n 8. coactus est fateri Damascenum capite citato, tribuere quidem naturæ divinæ *immeationem* in humanam, & simul *immanentiam*. At verò humanæ solam *immanentiam*. Quæ quantopere περιχωρήσει Vbiquisticæ repugnent, vel è sequente propositione patebit. Interim ecce Damascenum ipsum à Behmio memb. 2 n. 21. inductum ita c. 7. loquentem. ἰστέον δὲ, ὡς εἰ καὶ περιχωρεῖν ἐν ἀλλήλαις, τὰς τοῦ κυρίου φύσεις φαμὲν, ἀλλ' οἴδαμεν ὡς ἐκ τῆς θείας φύσεως ἡ περιχώρησις γέγονεν. αὕτη μὲν καὶ διὰ πάντων διήκει καθὼς βούλεται, καὶ περιχωρεῖ: δι' αὐτῆς οὐδέν. Id est *sciendum autem, quod, etsi divinas inter se naturas mutuò commeare dicimus, novimus tamen, quod ea Commeatio a natura divina facta sit, illa enim* (videlicet natura Divina) *omnia, prout vult, pervadit, & permeat, illam autem nihil.* Neque alius est sensus locis alijs à Behmio citatis, videlicet cap 5 & 17. Præsertim, si ea, quæ Disq. seq. dicemus, serventur.

PROPOSITIO. V.

Personalis duarum in Christo naturarum περιχώρησις, excogitata ab Vbiquistis, implicat in terminis.

81. QVia neque περιχώρησις, neque Personalis dici

dici poteſt. Non *Primum :Quia* περιχωρεῖν (ſunt Verba ipſius Behm. memb 1. n. 5. & 8) *ſignificat circuitu redire, ut ita* περιχώρησις *idem ſit, atque Reditus, Acceſſus, Comprehenſio per Circumitum, quæ alijs nominibus, æquipollenter dici poteſt Immeatio, Immanentia, Immanſio, Permeatio, Circumceſſio, Circuminceſſio, Recurrentia, Refluentia, Mutuus naturarum ingreſſus.* Colligitur id ipſum ex Myſterio Trinitatis, ubi Perſona una Divina, ita eſt præſens & permeat alias, ut viciſſim immeetur ab alijs præſentibus, & in ſe verè, realiterque exiſtentibus, atque ſic quaſi Circuitu quodam, per alias, & cum alijs, in ſeipſam redeat, juxta illud commune Theologorum deſumptum ex Auguſtino Lib. 6. de Trinit: c. ult. *Singula ſunt in ſingulis, & omnia in ſingulis, & ſingula in omnibus, & omnia in omnibus, & unum omnia.*

82 Sed in duabus Chriſti naturis etſi Divina humanam permeet, & inhabitet, non tamen viciſſim immeatur, aut inhabitatur, adeo, ut & *Liber Concordiæ* (teſte Buſæo theſi 38 & 41.) fateatur *Divinitatem humanitati, non è contra humanitatem Divinitati realiter communicatam eſſe*; Et Behmius, quanquam memb 1. n. 11. & memb. 2. n. 3. 4 verbo concedat mutuam naturarum permeationem, re tamen ipſa nuſquam concedit, Divinam ab humanâ immeari, quin potius, ut præcedenti prop: vidimus, cogitur cum Damaſceno & Orthodoxis, Divinæ quidem tribuere *Immeationem*, & *Immanentiam*, humanæ verò tantùm *Immanentiam*. Ergo inter duas Chriſti naturas non poteſt dari vera περιχώρησις qualis in Trinitate reperitur, quod tamen falſo ſupponunt adverſarij præſertim Myslenta D. 4. Theſ. 26. & 27.

83 Confirmatur ex eo, quod Vbiquiſtæ docent, proprietates, & Idiomata Divina communicari humanitati omnia, non tamen è contra omnia humanitatis Divinitati, ut Diſq. ſequente patebit; & inſuper clariſſime

á Damaſceno, Loco ſupra Citato', ſubiungitur ex verſio ne Billij *Atque ea quidem* (videlicet natura divina) *dote ſuas ac prærogativas carni impertit. cùm interim ipſa ab omn iniuriâ immunis, carnisque affectionum expers maneat.*

84 *Neque etiam ſecundum dici poteſt.* Quia ſi daretu aliqua περιχώρησις non tàm *Perſonalis* quàm *Eſſentiali* aut *Naturalis*, dicenda eſſet. Neque enim perſona una a liam immeat (cum in Chriſto unica tantùm ſit perſona ſed eſſentia eſſentiam, ſeu natura naturam. Sicut igitu in Divinis, eſto Vnitas & identitas eſſentiæ, ſit adæqua ta ratio mutuæ perſonarum inexiſtentiæ, & Circumin ceſſionis, non tamen ſola eſſentia, ſed etiam perſon vna aliam verè immeat, idquè non tantum ratione Re lationis (*quatenus vnum relatiuum reſpicit aliud, illique qu dammodo præſens eſt*) aut productionis per actum imma nentem (*quatenus productum eſt in producente*) Sed etiam (ut bene Suarez Lib: 4. de Trinit: c. 16 n. 6. Martinu Perez de Trinit: D. 8 S. vlt: Raguza de Incar: Diſp 5 docent) ratione ſui, & ratione propriæ ſibi immenſitati.

85. Habent enim Perſonæ Diuinæ, non tantùm ra tione eſſentię, ſed etiam ratione Perſonalitatis ſuæ pro priam ſibi Immenſitatem, ſiue Vbi immenſum, vt per i lud ſint vbiquè præſentes, tum intus in Diuinis, tum ex tra in Creaturis: quæ quidem præſentia non eſt aliqu vnio realis inter perſonas, prætèr Vnitatem naturæ; ne que eſt ſola indentitas in Natura, Quia ſic non diceretu eſſe vna perſona in alia, ſed potiùs vna eſſe alia. Erg eſt ratione Circuminceſſionis: Ergo cùm Circuminceſſi non poſſit concipi, niſi per modum cuiuſdam motus, termino debet ſumere denominationem: Ergo, cùm te minus non ſit Eſſentia ſeu natura, ſed Perſona, (Perſ næ enim mutuò ſeſe immeant, non verò eſſentiæ) Ci cuminceſſio in Diuinis, dicenda erit perſonalis. E co tra verò, ſi in Chriſto daretur duarum naturarum πε

χώ

χωρηκσις, non esset dicenda personalis, sed potius essentialis. Quia non persona, sed essentia terminus illius est.

86. Hinc meritò Busæus in Apologetico ad Thesim 26 & 47 pag: 68. Cùm inquit, *Vnio Personalis secundùm Vbiquistas consistat in naturarum communicatione, vel saltem sine reali naturarum Communicatione, secundùm eosdem non possit esse realis, sequitur vnionem personarum reipsa esse essentialem; sicut in Mysterio Trinitatis, quia natura diuina, non verò Persona Patris, realiter est communicata duabus personis, Communicatio est, & dicitur essentialis.* Et consequenter, quemadmodum in Trinitate, ita in Mysterio Incarnationis, erit una natura, quod voluit Eutyches. Si enim in Trinitate fuisset Communicatio Personæ, & non tantùm Naturæ, una tantùm Persona fuisset Sanctissimæ Trinitatis. Ergo si in Christo est communicatio naturæ, una tantùm erit Christi natura.

DISQVISITIO. VI.

An, & quæ Idiomatum Communicatio inter duas Christi naturas detur?

87. VBiquistæ veritatem, & Terminos à Patribus, Ecclesiaque positos, semel prætergressi, ad Calumnias iterum more suo convertuntur, cùm (Duce Mylenta Dis. 6. Thes. 47.) Catholicos, & Jesuitas, inter Hæreticos, personam Christi impugnantes numerant, ob negatam scilicet idiomatum communicationem.

PRO-

PROPOSITIO. I.

Datur vera, & Propria Idiomatum communicatio, quam Græci vocant ἀντίδοσιν, ἰδιοποιΐαν &c.

88. Cùm enim detur vera, propria, & Hypostatica duarum naturarum, in Persona Verbi, unio, imò & mediata, (ut supra diximus) earundem Communicatio, dabitur consequenter Vnio & Communicatio idiomatum, quia idiomata nihil sunt aliud, quàm attributa & proprietates, sive conditiones, & affectiones, naturam quamque per se, & naturalitèr consequentes. Sicut igitur Vnio, & Communicatio naturarum, fit immediatè in subsistentiâ, & personâ, ita etiam proprietatum, ut licet de naturis mutuò prædicari in abstracto nequeant (neque enim dici potest *Deitas est homo*, aut è converso *Humanitas est Deitas*) prædicentur tamen de communi Personâ saltem in Concreto v. g. *Homo est Deus*, & vicissim *Deus est homo* &c. Quod quidem, præter Theologos, etiam Patres docuerunt. Quos inter Damascenus cap. 4. *Cùm de Divinitate*, inquit, *loquimur non dicimus Passibilem, aut creatam, neque humanitatem dicimus Increatam, & Incircumscriptam. At cùm de Personâ verba facimus, sive ab utraque parte simul, sive ab altera, utriusq; naturæ propria ei imponimus.*

PROPOSITIO. II.

Dicta Idiomatum Communicatio, non est tantum merè Verbalis, sed, suo quodam modo, realis.

89. Hinc Bellarminus cap. 9. varijs Patrum testimonijs probat, *non esse quidem respectu naturarum, esse ta-*

esse tamen respectu Hypostasis utriusq; naturæ realem. Ad quem Bellarmini locum Daniel Tilenus Calvinista non malè notat. *Communicationem Idiomatum diverso respectu, & verbalem, & realem dici posse. Verbalem quidem, non quòd sit ficta, aut nihil nisi verba det; sed quod pertineat ad rectam verborum seu Phrasium expositionem, cùm de duabus Christi naturis opposite quæritur. Realem verò cùm de naturis, non opposite sed composite, in persona agitur; Item cùm utriusque naturæ proprietates cum ipsa persona communicantur.*

PROPOSITIO. III.

Communicatio Idiomatum usitatius, imò, & verius dicitur Verbalis, quàm Realis.

IN divinis, præter Relativas personarum oppositiones, omnia absoluta sunt unum & simplicissimum quid, uti multis sublimissime Dionysius sæpe docet. Ergò cùm attributa solà ratione, & nominum, sive appellationum diversitate varient, eorum communicatio, non tàm Realis quàm Verbalis; (quippe quæ ad nominum, verborumque, circa unam eandemque Divinitatis entitatem diversorum explicationem, & intellectum pertinet) dicenda erit. Atque hinc idem Dionysius divinum illud volumen, (quo hoc ipsum de Attributorum, proprietatumque divinarum distinctione argumentum tractat) inscripsit περὶ θείων ὀνομάτων, id est *de Divinis nominibus.*

PRO-

PROPOSITIO. IV.

Vnionem Hypostaticam, non tantùm aliquoru[m] sed prorsus omnium Idiomatum, communicatio necessariò consequitur.

91. HÆc propositio est contra primos Vbiquitari[orum] Parentes, præsertim verò contra Kirchn[e]rum, Selneccerum, & Kemnitium Libri Concordiæ A[r]chitectos; qui & Catholicorum argumentis, & testim[o]nijs Patrum victi, nequicquàm repugnante cum [s]i[s] Tubingensibus Smidelino (teste Busæo ad Thesim 6) *coacti sunt fateri, non omnes omnino, sed certas quasdam D[i]vinitatis proprietates, humanitati esse communicatas.* Qu[o]rum vestigia secutus Stephanus Gerlachius, attributa [di]vina bifariam dividit; ita ut alia *sint actus substantial[es] & Energitici essentiæ divinæ*, v. g. Vita, Sapientia, Sanc[ti]tas, Misericordia, Justitia, Potentia &c. Atque hæc [di]cit Humanitati immediatè communicari, ut ita huma[ni]tas dici possit omnipotens, omnipræsens, omnisciens &[c.] Alia verò dicit *ipsius essentiæ divinæ propria*, ut esse à [se,] esse suam essentiam, esse æternum, esse Increatum &[c.] Atque hæc negat communicari potuisse, aut non [im]mediatè communicata esse. *nisi forte*, ut ipse subdit, *E[u]tychianam confusionem admittere, vel certè insanire velimus.*

92. Sed jugulantur suismet armis & *Refelluntur*, P[ri]*mo* illo Pauli loco Colos. 2. v. 9. quem in omni acie p[ri]mum Achillem statuunt. *Si enim in Christo, inhabita[t] o[m]nis plenitudo Divinitatis corporaliter*, omnia utriusque [ge]neris attributa communicari Humanitati debueru[nt]; aut, si aliqua communicata non sunt, non *omnis pleni[tu]do inhabitat.* Valet enim hic illud Ambrosij de fide L[ib.] 3. c. 6. *Cum omnem plenitudinem Divinitatis corporaliter [F]ilius habeat, quid est, quod Patri amplius æstimant adscrib[en]du[m]*

*um, cùm amplius nihil sit plenitudine, & plenitudo perfe-
io sit?*

93. *Refelluntur* 2. Testimonijs Patrum, præsertim Damasceni Lib. 3. cap 4 Cassiani Lib. 3. de Incarnat: ap 22. alijsque à Busæo, Valentia, Bellarmio adductis; uibus ipse Gerlachius coactus est fateri, *Patres à Communicatione Idiomatum nullam Divinitatis, humanitatisque roprietatem removisse, sed omnes Personæ vicissim tribuisse; Eo quod illa persona* (quod sanè Catholicorum fundamenum est) *simul Deus, & homo esset.*

94. *Refelluntur* 3 Ratione, Attributa divina ita sunt quid unum, atque idem in se, ut non tantùm omnia in ssentiâ, sed etiam unumquodque in altero, omniaque n uno, tanquam per se infinito, & immenso, continentur; quemadmodum præter Scholasticps probat Augustinus Lib. 6. de Trinitate cap. 6.7. & 10: & Lib. 15. ap. 5. Et Confess. Lib. 13 cap. 16. Anselmus in Monologio cap. 16. Bernardus Sermo: 80. in Cantica Richardus Victorinus de Trinitate Lib. 1 cap. 11. & 18: & Lib 2 cap 18. Ergo cùm in se sint penitus indistincta, & indivisa, unum sine alio communicari non potest; aut, si unum communicatur, alia omnia communicari necesse est. Secus porrò est de *subsistentia*, quæ cum neque sit de intrinsecâ ratione subsistentiarum, aliarum personarum, neque insuper sit unum ex attributis, (quia non est quid absolutum) communicari citra communicationem aliorum attributorum potuit.

PRO-

PROPOSITIO. V.

Vbiquistica Attributorum communicatio, neque formaliter constituit unionem hypostaticam (*quod voluit Brentius, & Smidelinus apud Bellarminum cap. 8.*) neque eam proximè, ne dicam necessario, consequitur, *quod docuit Kemnitius apud eundem cap. 9. & Leon. Hutterus* loco 3. n. 11. videlicet ad sensum Form. Concordiæ pag. 766.

95, PAtet *Primo*, quia Pater in divinis, communicat Filio omnia attributa, & tamen per id non unitur Filio hypostaticè *Patet* 2 Attributa divina sunt communia toti Trinitati. Ergò si unio hypostatica consisteret in Communicatione Idiomatum tota Trinitas fuisset incarnata. Quod, multo verius est in suppositione Brentij, aliorumque Vbiquistarum; qui ex eo, *quod Petro Communicarentur attributa divina, ita ut Petrus esset omnipotens, omnipræsens &c.* consequenter inferunt *Petrum fore Deo hypostaticè unitum*: Ergo cùm omnipotentia, omnipræsentia, aliaque attributa sint communia toti Trinitati, necessarió sequetur totam Trinitatem fuisse incarnatam, quia ex suppositione adversariorum, unio hypostatica formaliter consistit in Communicatione idiomatum, vel saltem eandem necessario infert.

PROPOSITIO. VI.

Vbiquistica Idiomatum Communicatio, quam adversarij realem vocant, neque de facto datur, neque absolutè dari potest.

96. PRobatur *Primo* Multa sunt è divinis attributis qua

quæ communicari humanitati non possunt, quemadmodum Patres Concordiæ, & , inter Tubingenses, Gerlachius fatetur; *ut esse Increatum, esse Infinitum, esse actum purum, esse Spiritum, &c.* Ergo si aliquod communicari non potest, ne alia quidem communicari possunt, cum (ut supra vidimus, & bene Becanus cap. 7. Q. 3. urget) unumquodq; ex se infinitum sit, cæteraq; omnia in se contineat. Accedit quod ipsa caro, & humanitas Christi ex se ne unius quidem sit capax, ac facilius sit foueæ, S. Augustino obiectæ, immensum mare infundi quam ab humanitate, vel unicum divinorum attributorum capi:

97 *Probatur secundo* si Humanitati Christi attributa Divina communicarentur, possent de illa contradictoria prædicari v. g. esse finitam, & non finitam, esse ubique Circumscriptam, & non esse ubiq; circumscriptam &c. Neq; ad rem facit quod adversarij dicunt, esse *finitam in se, infinitam verò ratione Vnionis hypostaticæ.* Sic enim dici posset, Relationem Paternitatis in Divinis esse incommunicabilem ratione sui, communicabilem verò ratione communis essentiæ cui identificatur: similiter *corpus humanum* dici posset *ratione sui visibile, mortale, inuisibile &c.* At vero ratione animæ, cui unitur *inuisibile* &c. Sed neq; illud valet, quod dicunt, *Humanitatem naturaliter fore finitam, supernaturaliter veró infinitam.* Sic enim Contradictoria saltem supernaturaliter verificari possent.

98 *Probatur tertio* si communicarentur proprietates, non essent amplius proprietates: quomodo enim proprium dici potest, quod est commune alteri? quomodo item naturæ inter se differant, & non potius inter se confundantur, si & naturarum, & proprietatum, naturas consequentium, communicatio admittatur? Neq; est, quod patres concordiæ cap. 8. Kemnitius cap. 21. alij que dicant, ex eo non confundi proprietates, quia e-

 isto di-

sto divinæ communicentur humanitati non tamen è contra hnmanæ Divinitati. Hoc enim ut Prop. 4. vidimus, pugnat non tantum cum Damasceno Lib. 3. cap: 4. verùm & cum omni Ecclesiâ vetere, quæ planè mutuam idiomatum communicationem esse docuit.

99. *Probatur* 4. Duæ in Christo naturæ in solâ subsistentiâ uniuntur, igitur solam subsistentiam communem habent; Ergo consequenter cætera omnia propria retinent. Atque hinc minime inferre licet cum Smidelino, Attributa naturæ unius, nihil ad naturam alteram pertinere, aut nihil cum illa commune reipsa habere. *Nam* (ut bene Valentia Libro 2. cap. 4 reponit) *habent eandem hypostasim inter se communem*, quo ipso, quæ sunt unius naturæ, ad alteram eatenus maximè pertinent, quatenùs pertinent ad ipsius perpetuam hypostasim.

100 *Probatur* 5. *Similitudinibus*, quibus Patres declarant, per Incarnationem, non læsâ Divinitate, perfici humanitatem, quasque ipsi Vbiquistæ afferre solent v. g *de Animâ humanâ corpori unitâ*. Sicut enim ex reali illa unione, non potest dici anima sedere, esurire, currere, &c. neque è diverso corpus discurrere, intelligere, deliberare &c. neque enim (ut loquitur de ijs S. Augustinus Lib. contra Felicianum cap. 11) *Ex vi unionis perdunt propria, sed quia in Vnum atque inseparabile convenerunt, ex proprijs videntur facta communia &c.* Similiter in *ferro ignito*, non est verum dicere, ferrum est ignis, aut è converso, ignis est ferrum; cùm tamen, ex vi unionis hypostaticæ, & Deus dici possit homo, & homo Deus.

101. Neque illud verum est, quod falsissimè, & contra sensum communem supponit planè ἀναίσθητος ἢ ἀνόητος Kemnitius, videlicet, ignitum ferrum retinere naturales suas proprietates, duritiem, nigredinem, frigus &c. quòd enim hæc, recedente igne, in ferro apparet

pareant, non tam, quæ latebant, apparent, quàm quæ abierant redeunt.

PROPOSITIO. VII.

Ecclesia vetus, & Patres omnes Vbiquisticam Idiomatum communicationem condemnarunt.

102. ETsi nusquam magis, quam in hac causâ sectarij, ad Ecclesiæ veteris testimonia, more suo corrupta, aut pravè detorta appellent, nusquàm tamen magis quàm hic judicio Patrum succumbunt. Patres enim Concilij Chalcedonensis actione 5. *Christum*, inquiunt, *Confitemur unum Dominum in duabus naturis inconfusè, incommunicabilitèr, Indiuisè, Inseparabiliter cognoscendum, nullâ Naturarum differentiâ sublata propter vnionem, sed salva magis utriusq; naturæ proprietate, & in unam personam, ac subsistentiam concurrente Vnigenitum Filium, & Deum Verbum agnoscimus.* Hoc testimonium eò firmius est, quod & in Appendice Concordiæ numeretur, & à Smidelino ultrò, sub anathemate recipiatur; & deniq; in simili planè causâ, à Concilio pronunciatum sit, contra Eutychianos, non tàm supposita, quàm naturas, naturarumque proprietates in Christo confundentes.

103 Huc pertinet illud Leonis ad Flavianum in eodem Concilio Chalcedonensi approbatum, imo (ut Appendix Concordiæ loquitur) *Instructionis siue normæ instar habitum.* Sic enim Leo cap 3 loquitur, *salua proprietate utriusq; naturæ & in unam coeunte personam, suscepta est à Maiestate humilitas, à virtute infirmitas. Et cap. 4 sicut Deus non mutatur miseratione, ita homo non consumitur dignitate: agit enim utraq; forma cum alterius communione, quod proprium est, Verbo scilicet operante, quod Verbi est, & carne exequente, quod carnis est; unum horum coruscat miraculis; alterum succumbit iniurijs.* Eandem sententiam Agatho

Pontifex, in Epistola à synodo Sexta Generali, (quę Constantinopolitana III) probatâ, actione quartâ explicuit. Tribuit enim Christo *omnia duplicia* videlicet *naturas*, *proprietates*, *voluntates*, *operationes*, *sola subsistentia excepta quæ est una*.

104 Et Sanctus Athanasius, *Lib. de salutari aduentu* Christi. *Deus Verbum in patiente corpore, impatibilitatem, in moriente immortalitatem &c. declarauit Cur non credi-tis patibilem esse Christum quatenus est homo, impatibilem autem quatenus Deus?* Similiter Cyrillus lib 5 de Trinitate & lib 10. Thesauri cap 7. *sic inquit quæ de Christo dicuntur intelligenda sunt, ut nec, quæ Deitati conueniunt, humanitati ipsius tribuantur, nec quæ humanitatis propria sunt, ad Deitatem ipsius detorqueantur.* Et Theodor Dial. 2 *Cum de naturis loquimur, suum cuiq; tribuamus: Cum autem de Persona verba facimus, communicanda sunt naturarum propria.*

105 Deniq; Fulgentius Lib de Incar Cap. 2. *In Christo Dei Filio, personam non diuidunt naturarum propria, nec vnitas personæ, potest utriusq; naturæ propria confundere, vel auferre.* Huc pertinet Augustinus serm. 191. citari solitus sub nomine Hieronymi cui pleriq; idem dictum tribuunt. Neque alia sententia eorum quoque fuit, quos Vbiquistæ pro se torquent. Nil enim aliud volunt (ut Valentia Lib. 2 Cap. 5. notat) Quàm *Plenitudinem Diuinitatis*, re ipsa fuisse humanitati hypostaticè communicatam, id est, *non ut humanitas sit ipsa plenitudo Diuinitatis, sed ut per illam subsistat.*

PROPOSITIO. VIII.

Patres, & omnis Antiquitas, sicut in hac, alijsque horum temporum controuersijs Catholicè senserunt; ita Catholicè intelligendi, explicandiq; sunt.

106. PRæterquàm enim, quòd veteres quoque Hæreti-

tici, aliqua de suo fermento scriptis Patrum aspersisse feruntur, ipsi Patres nonnulla, in illâ Ecclesiæ pace ac tranquillitate eo securius ac liberiùs protulerunt, quô esse minùs, vel fore sperabant, qui vel Ecclesię contradicerent, vel eorum scriptis abuterentur. Itaq; dici in cõmuni de unoquoq; potest, quod S Augustinus Lib. .1. Primæ Respon. contra Iulianum cap. 2. de Sancto Chrysostomo dixit. Cum enim Pelagiani dictum quoddam Chrysostomi, pro suâ hæresi traherent, ita ijs ab Augustino responsum est. *Cur putamus eum ita locutum, nisi quia disputans in Ecclesia Catholica, non se aliter intelligi arbitrabatur. Tali quæstione nullus pulsabatur, vobis nondum litigantibus ille securus loquebatur.*

107 Concedere id vel inviti debent adversarij, qui cum Behmio mèmb. 1 n 9. expresse fatentur, *Patres ante certamen Eutychianum voce Mixtionis* (scil. in causa unionis hypostaticæ) *usi sunt, ut patet ex Form. Concord. nobis pag. 765 dubio procul ad retundendam* παράςασιν *Nestorianam, & indigitandam ex omni parte plenam illam naturarum immanentiam. Sed hanc, propter abusum eius ab Eutychianis commissum, dimittere iussit Ecclesiæ recentioris authoritas prouidaq; cura.* Demiq; hic locum habet illa Sancti Hilarij 4. de Trinit. regula. *Intelligentia dictorum, ex causis est assumenda dicendi, quia non sermoni res, sed rei sermo est subiectus.*

PROPOSITIO. IX.

Nullæ scripturæ, pro Vbiquisticâ Idiomatum communicatione, militant.

108. QVod enim urgent Math. 11. v. 17. *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo*; & Mat. 28. v. 20. *Data est mihi omnis potestas, in cœlo & in terra.* Primùm, commodè utrumq; intelligi potest, de æterna Filij ex Patre

Generatione, per quam & omnipotentiam, & omnia à Patre accepit. Deinde dici poteſt, etiam ſecundum humanam naturam, accepiſſe omnia Divina, non tamen immediatè in ſe, ſed in ſuppoſito Divino. Cum enim natura humana ad ſuppoſitum divinum aſſumpta ſit, habet in eo ſuppoſito omnia, quæ ipſius Divinitatis propria ſunt. Denique, etſi humanitas non habuerit in ſe immediatè communicatam ſibi omnipotentiam, omnipræſentiam, aliaque attributa Divina, habuit tamen eminentem poteſtatem in omnes Creaturas, quacunque aliâ creatâ poteſtate longè maiorem, ut illis præeſſet, & in eas jus haberet.

109. Ex quo tamen non ſequitur illam omnia poſſe, quæ Deus poteſt; vel ubique eſſe, ubi Deus eſt; quia poteſt jus habere, imò & exercere in rem etiam abſentem. Quo pacto inter homines Rex, in univerſum regnum jus habet, & exercet, quamvis vix unum Angulum regni vel domus præſentiâ ſua occupet. Niſi fortè adverſari negent, Chriſtum abſentem cognoſcere, atque adminiſtrare ea poſſe, quæ regij muneris ſunt, de quo infra Diſq: 12.

PROPOSITIO. X.

Ex poteſtate dimittendi peccata, non poteſt evinc omnia Idiomata, realitate Vbiquiſticâ, Chriſti Humanitati eſſe collata.

110. NOn leve ſibi hic perfugium adverſarij ſtatuunt dum ita argumentantur. Poteſtas remittend peccata citra dubium eſt Divina. *Quis enim, poteſt dimittere peccata niſi ſolus Deus?* Marc: 2. v. 5. Ergò, cùm e eodem ſcripturæ loco, & Matth: 9 v. 6. conſtet ean Humanitati Chriſti communicatam eſſe, etiam reliqu Attri

Attributa Divina communicari oportuit. Sed argutatio Vbiquiſtica nil eſt, niſi caſſa nux, niſi fortè velint etiam Apoſtolis Vbiquitatem, aliaq; idiomata communicatũ ire. quia Ioan. 20 v 23. Apoſtolis *poteſtas remittendi peccata* communicata fuit. Quamvis igitur Chriſti humanitas, quô ſupra Apoſtolos, vi vnionis hypoſtaticæ erat Divinitati coniunctior, eò plus ad remittenda peccata habuit poteſtatis, tamen etiam illa operabatur uti Inſtrumentum Divinitatis ſuæ. Quod ipſum contra ſe Diſq 11. p. 3. ultro fatebuntur adverſarij.

DISQVISITIO. VII.

An, & quomodo Idiomata duarum in Chriſt o naturarum de unâ Chriſti Perſonâ prædicentur?

111. PLuribus hæc Scholaſtici ad 3. p q. 16. præſertim verò Lugo Diſp. 23. Vaſquez Diſp. 63. Raguſa Diſp. 118, Becanus cap. 7.

PROPOSITIO. I.

Sicut diverſarum in Chriſto naturarum, diverſa ſunt attributa, ita diverſæ ſunt, de eadem Chriſti Perſonâ, in duabus naturis ſubſiſtente, prædicationes.

112. ESto enim repugnet, proprietates unius naturæ communicari alteri, non tamen repugnat communicari uni, quæ utriq; naturæ communis eſt, perſonæ:

sonæ: Ergo cùm proprietates sequantur, non personam (sic enim in Christo, cùm una tantum sit persona, unius tantùm generis proprietates essent) sed naturam; duarum in Christo naturarum proprietates, uni eidemq; Christi personæ, ita communes erunt, ut non tam desinant (quemadmodum eveniret, si naturis communicarentur juxta Disq 6. prop 6.) quàm incipiant proprietates esse, eo modo quo & ipsæ naturæ, quarum proprietates sunt, vi Vnionis hypostaticæ uni illi personæ propriæ sunt: Ergo ad diversa diversarum in Christo naturarum attributa, sequentur diversæ de Persona Christi prædicationes.

PROPOSITIO. II.

Veritas diversarum de Christi personâ enunciationum unitate, & identitate ὑποςάσεως, seu suppositi nititur.

113. Cùm enim *modus prædicandi*, ut est axioma Logicum, *sequatur modum essendi*, ita ut nihil affirmari de alio possit, nisi sit aliquo modo idem cum illo; ne idiomata quidem secus de se prædicari possunt, quàm sibi identificentur. Atqui ratione tantùm suppositi divini, & subsistentiæ, utriq; naturæ communis, sibi identificantur, (duæ enim naturæ ratione solius subsistentiæ divinæ unum CHristum, seu unam Christi personam constituunt) Ergo non aliâ, quàm eiusdem identitatis ratione de se prædicabuntur, juxta illud S. Leonis ep. 83 *Non interest ex qua Christus substantiâ nominetur, cùm inseparabiliter manente unitate personæ, idem sit & totus filius hominis, propter carnem; & totus Dei filius, propter unam cum Patre substantiam.*

PRO-

PROPOSITIO. III.

)e Christo prædicantur divina juxta ac humana, non uidem secundum eandem indifferenter naturam, ed secundum eandem personam. Humana enim ratione naturæ humanæ, divina vero ratione divinæ conveniunt & prædicantur.

14. QVod ut ritè fiat, sequentes Regulæ, quibus Theologi, Patres, & omnes Orthodoxi nitunur, observandæ sunt.

PRIMA. *Divina & humana prædicantur de Christo in ncreto*, ita ut quæcunq; sive essentialiter, sive notionater affirmantur de Verbo, affirmari possint etiam de hristo: v. g *Deus est homo*, *Deus est passus*, *mortuus*, *crufixus &c* & é converso, *Homo est Deus*, *Hic homo est fius Dei*, *Christus est genitus ante Abraham*: est *creator cœli 5 terræ; est Spirator Spiritus Sancti &c.* de quibus Suarez)isp 35. Sect 5.

115. Quanquam verò propositio illa *Deus est homo*, on sit in materiâ necessariâ, sed contingente, (præserm si terminus hic, Deus, ut Becanus cap 7. q 2. §. 4. ene notat, non tam pro Personâ Verbi, quàm pro per›na naturæ divinæ sumatur,) quippe cum potuerit conngere Deum non esse hominem: & quanquam insuper, idem illa propositio non est *in Primo*, *aut Secundo modo cendi per se*, cum prædicatum neq; de essentiâ subiecti t, neq; necessariam cum illo connexionem habeat: est men vera & propria: non minus (quod contra Duranum l c. Lugo probat) ac illa, *Petrus est homo*, quia Conilium Ephesinum definivit, B. V. MARIAM verè & roprié θεοτόκον esse Ratio horum est, ut idem Lugo otavit, quia in prædictis enunciationibus, semper re-

 ctum

ctum prædicati & subiecti est omninò idem, videlic. Suppositum divinum, utriq; naturæ illi commune

116. SECVNDA *Idiomata non possunt ullo modo prædicari in abstracto*: Neque enim valet, Deitas est humanitas, vel Deitas est homo: aut è contra, Humanitas Deitas, vel Humanitas est Deus: Neq; mortalitas est immortalitas, neq; Humanitas est Omnipotens, Omnipræsens &c. Quod quidem, *& ratio evincit*, quia significatum in recto, ex parte prædicati, non potest esse idem cum significato in recto ex parte subiecti: *& ipsi Concordiæ Patres* in Appendice ultro *concedunt*, dum expresse fatentur, Concreta vocabula in Christo, pro totâ personâ supponere; Abstracta verò tantùm naturas in persona Christi significare & enunciare.

117. TERTIA. *Prædicationes in concreto enunciatæ quanquam veræ sint in sensu specificativo, non tamen in sensu reduplicativo*. Neq; enim dici potest, Deus, quà Deus, est passus, mortuus &c. vel Deus, quà Deus, est homo: & quia earum veritas fundatur tantùm in unitate suppositi. Sicut igitur lac dici potest dulce & album, non tamen dulce, qua album, ita &c.

118. QVARTA *Concreta sumpta ab humanitate, dici possunt denominativè seu adiectivè de Divinitate, non tamen è converso, concreta à divinitate, de humanitate*. Vnde benè dicitur, *Deus est incarnatus*, vel ut loquitur Damascenus lib. 3. orthod. c. 2. *Deus est humanatus* (quatenus *Humanatus* venit, non à nomine *Humanus*, vel *Humanitate*, sed à verbo *Humanor* ut advertit S. Th. q. 16. a. ... Lugo Disp. 23. Sect. 1) non tamen vicissim dici potest *Homo Deificatus &c*: Ratio differentiæ est, quia ante adventum humanitatis, suppositum divinum jam in se constitutum, ut non repugnet illud ab humanitate quasi à formâ quadam adveniente, adiectivè denominari; at verò in esse Hominis, illud idem suppositum constitui non potest ante adventum Humanitatis.

19. Esto igitur bene dicitur, *Homo est Deus*, non nen *Homo Deificatus*, multo vero minus dici potest omo *Deifer*, *Deificus* &c. eo quod in istis propositionis excludi videatur identitas suppositi (ut Nestorius vot) in Christo. Lugo tamen Disp. 23 c. 1. n. 12. Hurtais Disp. 69. Sect. 6. & alij asserunt dici posse, *Homo dinus*, quia nomen *Divinus*, non tantùm significat homim Dei, excludendo identitatem suppositi, sed etiam eo tribui solet. Qua etiam de causâ S. Augustinus in al. 1. initio. & in Psal. 4 ac 7. deniq; & in Psal. 8. item atq, iterum vocat Christum, *Hominem Dominicum*, iam tamen propositionem Theologi Scholastici absote non admittunt, cùm in rigore dicendus potius sit e Homo Dominus, quàm Dominicus. Vide Hurtadum Incarnat. Disp. 69. Sect. 6. S. Th. q. 16. art. 3.

PROPOSITIO. IV.

communicatione Idiomatum, diversisq; de Chrii persona prædicationibus unicè cavendum est, ne it divinæ naturæ ulla suppositi creati imperfectio tribuatur; aut humanæ, sive per excessum, sive per defectum, imminutio.

20. HInc propositiones, quæ de Christo dicuntur in triplici classe censeri possunt. *In Primâ*, omnes uæ à Patribus & Theologis de Christo vere affirmantur, ve respectu communicationis naturarum, *quatenus*, ut ecanus ait cap. 7. quæst. 1. §. 1. *duæ naturæ pædicantur e persona Verbi in concreto*; ut *Persona Verbi est Deus*: &, *Persona Verbi est homo*. Item, *Verbum est Deus*, &, *Verbum est homo*. Item, *Filius Dei est Deus*, &, *Filius Dei est homo*. tem, *Iesus est Deus*, &, *Iesus est homo*: Deniq;, *Deus est homo*, &, *Homo est Deus*: Sive etiam respectu communicatio-

cationis idiomatum, *quatenus etiam attributa utriusq; naturæ prædicantur de eadem persona in concreto*, ut *Christus æternus, immortalis, infinitus &c.* &, *Christus est temporalis, finitus mortalis &c.*

121. *In secunda*, quæ ab ijsdem contra Vbiquistas negantur, ut, *Humanitas est Deus, omnipotens, omnipræsens &c*, vel è contra, *Divinitas est passa, crucifixa &c.* Huc referri possunt illæ, *Christus incepit esse*, vel, *Emmanuel Iesus, Verbum incepit esse*, quas etsi nonnulli in aliquo sensu admittant, Lugo tamen Disp 23. Sect. 5. n. 116. dicit apertè fallas: qui etiam Sect. 6. dicit simpliciter falsas esse illas, *Christus in quantum homo, est Deus*: vel, *Christus in quantum homo est persona*: vel, *Christus in quantum homo, est persona divina.*

122. *In Tertia*, quæ absolutè negantur, nec nisi sensu improprio admitti possunt, ut *Homo factus est Deus*, & *Christus est creatura.* Cum enim in prima propositione, Homo supponat pro Personâ (benè enim Lugo Disp. 23. cap. 1. contra Vasquez Disp. 63. cap 4 probat hæc nomina, *Deus, Homo &c.* Significare in recto suppositum, & naturam in obliquo) Persona in Christo non potest dici facta Deus, cùm ex se, & naturâ suâ sit Deus. Quando igitur August. lib 1. de Trinit: cap 13. Damascenus lib. 3. cap. 11. & alij quasi per conversionem dicunt, *Deus factus est homo, & Homo factus est Deus*, posterior propositio non est sumenda propriè, sed impropriè, ut idem sit, *Homo factus est Deus*, quod (quemadmodum explicat S. Thomas 3. p. q 16. a. 7.) *factum est ut homo sit Deus*, vel, ut Lugo Sect. 3. idem quod *Homo est Deificatus*, idq; quasi in genere causæ formalis, quomodo videlicet homo dicitur animâ animatus.

123. Similiter in secundâ propositione, si Creatura sumatur propriè pro ente ex nihilo producto, Christus non potest dici creatura, quia suppositum divinum

no

n est creatura Si verò juxta expositionem S. Thomæ 16 art 8 sumatur pro re, in tempore per actionem oductâ, etsi propter Arrianos, Basilio lib. 2. contra nom Ambrosio de fide lib. 1 cap. 6. Chrysostomo m 3 in Joan. usurpanda non videatur, nisi fortè cum iecto, *Christus, secundum humanitatem, est creatura*: nen quia proprietates creaturæ, ut *esse mutabilem, finum, passibilem &c.* dicuntur de Christo, etiam illa prositio potest in rigore esse vera, imò tanquam vera adttitur à Leone ser. 3 Pentec. Nazian orat 34 Au. enchir. cap 38. Pari de causâ Becanus, in aliquo su admittit hanc propositionem, *Verbum est creatura.* ut enim Verbum, quia naturam humanam assumpsit, itur Homo, ita quia creaturam assumpsit, dici potest atura.

PROPOSITIO. V.

Vbiquistica idiomatum communicatio, &, quod de sequitur, prædicatio eorundem de naturis in bstracto sumptis concederetur, necessariò concedenda erit, ipsarum in Christo naturarum confusio.

4 IAm Disq· 5. eandem naturarum confusionem, ex περιχωρήσει & ipsarum inter se naturarum communicatione, sequi demonstratum est: Satis igitùr hie t, si Lutherus ipse ratiocinationem hanc, suo calculo struat. Audi illum in Postillâ maiore die Natalis Domni super Epistolam ex 1. Hebr. sumptam disserentem. *umanitas Christi*, inquit ille, *aliorum Sanctorum & naalium hominum instar, non semper omnia cogitavit, dixit, luit, notavit, quemadmodum nonnulli ex illo Omnipotenn hominem faciunt, miscentes imperitè duas naturas, earumq;*

rumq́; operationes. Certum hîc est, Lutherum ex eo, qu Omnipotentia vel simile attributum, sive idioma d num, humanitati communicaretur, inferre, *mixtion* seu confusionem, *tum naturarum, tum operationum i rum*: alioqui enim non vitio verteret imperitis, qu Christum *Hominem Omnipotentem facerent*: cum peri apud Doctos & Orthodoxos verum sit, *Christum ho nem esse Omnipotentem*, (oppositum enim Nestorian esset uti Gretserus Tomo 2. Defensionis Bellarminia ostendit pag, 15. B.) atq́; falsum est *Humanitatem ess mnipotentem*,

DISQVISITIO VIII.

An Vbiquitas, seu Omnipræsentia Carnis Chi sti, aliquod fundamentum in Scripturis habere queat?

125. FAcilè patet ex præcedentibus Disq. nullum diomа communicari potuisse, proindè ne Vbiquitatem. Quia tamen Adversarij pro biquitate tanquam *pro aris, & focis* omnes pugnant, ut etiam illi, qui aliorum attributorum communi tionem non admittunt, hic socia arma ferant, sit

PROPOSITIO. I.

Quanquam è Scholasticis Doctoribus aliqui, de a solutâ potentiâ fieri posse dicant, ut vel Christi C pus, vel alia creatura sit ubiq́; Iidem tamen Vbiq

sti

æ omnipræſentiæ ſeu Pantachuſiaſmo, è dia-
tro repugnant.

Rimum patet ex Scoto in 4. Sent. Diſt. 10 Q. 1. Joan-
ne Roffenſe Martyre, contra Oecolampadium Lib.
cap. 13. Soto Lib 4. Phyſi: Q. 2. art. 3. quibus vide-
etiam accedere Valentia Lib: 5. cap. 12. & ſe-
entibus. Bellarminus Lib 3. cap: 11 Concedunt e-
n, quemadmodùm in Sacramento Euchariſtiæ, idem
riſti corpus divinâ potentiâ ſimul, & ſemel in pluri-
s locis ponitur, ita poſſe in omnibus poni, præſertim
Deus totum mundum converteret in panem, & pa-
m in Corpus Chriſti.

126. *Secundum etiam patet.* Tùm quia Catholici Do-
ores de potentiâ abſolutâ agunt, Vbiquiſtæ verò omni-
æſentiam de facto adſtruunt: Tùm deindè, quia illi
n per communicationem attributi Divini, ſed per ex-
nſecam Dei potentiam, ita putant Creaturam ubique
ſſe in toto mundo poni, ut tamen mundo continea-
r, ac proindè, ſicut eſt, naturâ ſuâ permaneat finita,
eoque Creatura eſſe non deſinat: at verò iſti dùm attri-
tum Divinum corpori Chriſti communicant, conſe-
ienter docent, ita Corpus eſſe ubique in mundo, ut non
ntineatur toto mundo. Quinimò ex vi omnipræſen-
e divinitùs ſibi communicatæ, proindè uti Deus ipſe,
nmenſa extra mundum ſpatia, mundosque adeo infini-
s replere poſſet, ac deberet.

PROPOSITIO. II.

biquitatem Carni, vel Humanitati Chriſti de facto
communicatam eſſe, ſcripturis repugnat.

27. Bellarminus cap. 11. In triplici claſſe numerat
ſcripturas Vbiquitati repugnantes, *Prima* eas
conti-

continet, quibus Christus ratione Humanitatis, vel a
ubi non fuisse, vel locum accedendo, recedendovè m
asse dicitur; idque non tantùm ante resurrectionem
Joan 6. v. 24. *Cùm vidisset turba, quia Iesus non esset ib*
Joan: 11. v. 15 *Gaudeo propter vos, quia non eram ibi.* Joa
14 v. 3. *Si autem abiero* πάλιν ἔρχομαι, *iterum veni*
&c. Sed etiam post resurrectionem (quando scilicet a
versarij Humanitati Christi præter κτῆσιν seu possessi-
nem, etiam χρῆσιν seu usum attributorum divinoru
maximè concedunt) ut Marci 16. v. 6. *Surrexit, non*
hic, & v. 7 *Præcedet vos in Galilæam.* Joannis 20. v. 1
Venit Iesus januis clausis & stetit in medio. Lucæ 24. v. 2
Intrauit cum eis & v. 51. *Cum benediceret eis recessit ab ill*
Actor: 1. v. 9. *videntibus illis elevatus est* & v 11. *Hic I-*
sus, qui assumptus est, sic veniet &c.

128. *Secunda eas*, quibus ex omnipræsentiâ, sive
esse ubique, divinitas demonstrari solet v. g. Psal. 138.
6. *Quo ibo à Spiritu tuo &c.* Sapien: 1. v. 7. *Spiritus Dom*
ni replevit orbem terrarum. Ex quibus, alijsque id gen
locis, Ambrosius lib 1 de Spiritu Sancto cap: 7. Alij
Patres; apud Bellarminum loc: cit: & Busæum cap:
Apologetici, contra Macedonium, & Arianos, Divin
tatem Spiritus Sancti probant; quæ sanè Demonstrat
nulla esset, *si esse ubique*, non tantùm posset communic
ri, sed, de facto etiam Carni Christi, vel alteri creatu
communicaretur Dicerent enim adversarij, Spiritu
Sanctum, perindè uti & Christi humanitatem, creat
ram in se esse, & tantùm, per communicationem div
nitùs factam, ubique esse.

129 *Tertia* eas, quibus contra Eutychianos duas
Christo naturas Ecclesia demonstrat v g Joan: 3 v. 1
Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo filius h
minis; qui est in cœlo. Quem locum Augustinus, Chrys
stomus, Cyrillus, Theophylactus, & Beda in Comme-

tari

rijs; Nazianzenus verò Epist: 1. ad Celidonium, & Hilarius Lib. 10. de Trinit. ad utramque Christi naturam adstruendam explicat, Eò quòd cùm secundum humanitatem esset corpore in terris, secundùm Divinitatem esset simul & in cœlis: Quod itidem argumentum nullum esset si Eutychiani cùm Vbiquistis nostris dicerent, Christum secundùm carnem fuisse simul in terrâ, in cœlo, & ubique.

PROPOSITIO. III.

Si Humanitas Christi Vbiquitatem, vel aliud idioma Divinum, etiam tantùm per Communicationem haberet, Humanitas, & Creatura esse desineret.

130. NAm Patres, ut modo vidimus, absolutè inde probant, tùm Spiritum Sanctum esse Deum, quod ubique sit; Tum Filium, esse non tantùm hominem, qui in terrâ fuerit secundùm carnem, sed etiam Deum, qui simul in cœlo fuerit, & ubique. Adde ipsos adversarios, ut supra vidimus Disq 6 prop 5 fateri, *Si Petrus esset omnipotens aut omnipræsens, eo ipso forè Deum*, ut proindè fateri debeant, etiam ex participata divinitùs Vbiquitate argui divinitatem.

131. Atque hinc patet, quàm nihili sit effugium illorum, quando ad evitandam Eutychianam naturarum σύγχυσιν, apud Busæum The. 4. (præeunte Smidelino Thes: Vitemb 295.) aiunt, *Humanitatem, eadem omnipotentia, gloria, omnipræsentia locupletatam, qua Deus λόγος ab æterno est omnipotens &c* Hoc autem tantùm *interesse, quòd Deus Verbum, non tantùm sit omnipotens & omnipræsens, sed etiam* το εἶναι *per essentaiam, sua omnipo-*

 tentia

tentia & omnipræsentia; humanitas verò sit omnipotens, &c non autem sua omnipotentia, quia non natura sed benefici Vnionis hypostaticæ, κατ᾽ ἄλλο, καὶ τῷ ἔχειν, *id est habendo ab alio omnipotentiam, cæterasq; Divinas affectiones comparavit.* Patet, inquam, effugium nihili esse: quia & Verbum, & Spiritus S. à Patre habent Divinitatem, & tamen τῷ εἶναι, seu proprietate essentiæ suæ sunt Deus. Quid verò vetaret, Humanitatem, si juxta adversarios esset ac diceretur omnipotens &c: esse omnipotentia sua &c:

PROPOSITIO. IV.

Repugnat Christi Humanitatem esse simul, & semel ubiq; illocaliter, & non esse ubiq; Localitèr.

132. SOlet hoc Vbiquistis, de præcipuis, diverticulum & planè κρησφύγετον esse, ut dicant, *Carnem Christi illocaliter semper fuisse ubique, non item localitèr. Sed contra est Primò.* Quia anima Christi non localiter sed Spiritualitèr fuit in inferno, & tamen non semper sed solo mortis triduo ibi fuit, ita ut deinceps etiam illocalitèr inde exiverit, quia Acto: cap 2. v 21. *Non est relicta in inferno. Contra Secundo* Scriptura absolutè *dicit non est hic, non erat ibi &c.* quod omnino falsum esset, si Christus, secundùm Humanitatem, *etiam illocaliter* ibi fuisset, Sicut omnino falsum est, Deum non esse in mundo quia non est localitèr, sed tantùm illocalitèr in mundo. Aut (ut ad hominem argumentemur) Corpus Christi non est in Cænâ, quia, etiam ex adversariorum sententia, *non est localitèr*, sed tantum *illocalitèr* in cæna.

133. *Contra est Tertio*, Christus secundùm Carnem movebatur de loco, ad locum, iter agendo pedibus, navi, asel

, asello &c. ut vel hinc Ambrosius Lib. 2 de fide, alij-
e Patres probent, veram Christi humanitatem: at si
ﬀet ubiq; etiam *illocalitèr*, non potuisset dici verè mo-
ri, quia motus intelligi nequit sine novi loci acquisi-
one Nisi fortè adversarij Humanitati Christi tribuant
etaphoricum duntaxat, & non verum motum; quali-
r v. g etiam Deus moveri dicitur Gen: 11. v 7. *Des-
damus, & confundamus &c.* Gen: 18 v. 21. *Descendam
videbo.* Ex quali motu, sicut nemo inferre potest De-
n esse Creaturam, vel hominem, ita neq; Christum
obabit fuisse verum hominem.

PROPOSITIO. V.

epugnat Corpus Christi esse simul visibiliter in u-
no loco, & invisibiliter ubique.

4. ALterum hoc Vbiquistis diverticulum solet esse.
Sed Contra est; Tùm quia existendo ubiq; *invisi-
ter*, quoties alicubi *visibilitèr* esse inciperet, *esset simul
biliter, & invisibiliter in eodem loco*: quæ saltem virtua-
n contradictionem involuunt. Tum quia hoc modo,
m corpus, bis esset in eodem loco; quod admittere
n possunt, qui impossibile putant, idem corpus posse
nul in pluribus locis existere, ut proinde ad ubiquita-
n confugere necesse habeant; Tùm denique, quia i-
m corpus dum movetur, *acquireret novum locum*, quia
iperet alicubi esse visibiliter; & *simul non acquireret*,
ia jam ibidem esset invisibiliter. Consule Busæum ad
ne: 91.

PROPOSITIO. VI.

Nullæ prorsus Scripturæ, pro causâ Vbiquitatis
faciunt.

5. QVod enim ex Matth 18. v. 20. affertur *ubi sunt*

 duo,

duo, aut tres congregati in nomine meo ibi ſum in medio eorum
& Matth. ult: *Ego vobiſcum ſum &c.* Contra ipſos adver-
ſarios plurimùm facit. Si enim eſſet ubique, ſecundùm
præſentiam carnis, non tantùm ſuis, *aut in ſuo nomin*
congregatis, ſed omnibus planè hominibus, etiam adver-
ſarijs, imo & in nomine falſorum Deorum congregati
adeſſet. Adeſt igitur ſuis, in abſentiâ Carnis, per præſen-
tia gratiæ dona, & προνοίας providentiæq; auxilia; u
Aug. Tract. 50. in Ioan. exponit; qui ibid. illud Matt. 2
Me autem non ſemper habebitis, de abſentiâ humanitat
exponit.

136. Adde Chriſtum adeſſe ſuis, etiam ſecundù
Humanitatem in Euchariſtiâ, quemadmodum dictu
locum Matth. ult: exponunt non tantum Sancti Patres
Damaſcenus Lib: 4. cap: 19. Fulgentius Lib: 1. de Incar
cap: 10. Chryſoſtomus Hom: 60. ad Pop: Antioch: Aug
ſtinus Tract: 50. in Ioan: Vigilius Lib: 1 contra Eutych
ten; Verum etiam ipſe *Melancthon in Epiſt: ad Oecolam*
padium, Vbi de Sacramentarijs ait, *Vos Chriſti Corpus ta*
quam in Tragædiâ repræſentari creditis, ego de Chriſto vi
extare promiſſiones, Ecce vobiſcum ſum uſque ad conſummati
nem ſeculi &c. Sicut igitur Euchariſtia non eſt ubiq;,
neq; Corpus Chriſti: præſertim cùm & Paulus 1. Cor
11 v. 26. De Euchariſtiâ tractans dicat, *quotieſcunq*
manducabitis &c: mortem Domini annunciabitis ἄχρις
ἂν ἔλθῃ, *id eſt, uſque, vel, donec veniat.*

137. Sed vide, quàm acutè ex illo Pſal 8. v. 7. *Om*
ſubieciſti ſub pedibus eius. Et Ioan: 13. v. 3. *Omnia dedi*
Pater in manus, Chriſtum manibus & pedibus omnia u
que contingentem faciant! Mirum, ni iſti eadem
tione Adamo, & cuivis homini, imò ſibi quoq; (præſ
tim cùm ille Pſal: 8. verſiculus, de quovis homine à
tribus intelligatur) Vbiquitatem tribuant! Vel cer
cum Scythico illo ad Alexandrum Legato, (de quo C
tius) pro barbarâ ſubtilitate, magnitudini animi, vel

ius, Divinitatis Christi, magnitudinem corporis admeri velint, *ut altera manu orientem, altera teneat occidentem*; Vel denique cum Judæis, & potissimùm cum Rabbi Salomon in cap: 4 Deut: Christi Corpus maius faciant corpore Adami; quem fingunt tantæ proceritatis fuisse, ut capite cœlum contingeret. Rem verbo, Per *manus Christi, & subiectionem sub pedibus eius*, significatur potestas Christi, juxta illud Psal: 94. v. 4. *In manu eius sunt omnes fines terræ*, & Joan: 1. v. 28. *Non rapiet eos quisquam de manu mea.* Frigidè igitur, putideque sectarij aliàs tropos, & figuras, pro suis somnijs corradunt, qui hîc in manifestè figurata locutione literæ corticem rodunt.

DISQVISITIO. IX.

An Patres, vel ipsa ratio Vbiquistarum somnijs faveant?

138. NVllum causæ, Vbiquitatique suæ præsidium in Scripturâ, (quâ tamen unicè niti volunt ac debent) habent adversarij: nunquid in Patribus, vel rationum momentis aliquod invenient?

PROPOSITIO. I.

Sicut cætera Vbiquistarum commenta, ita ipsam ubiquitatem antequàm nasceretur, Patres condemnarunt.

PRo multis à Bellarmino cap: 14. Busæo Th: 91. citatis, Au-

ris, Augustinus hîc loquatur, qui cùm ipsam hanc quæstionem *An Christus sit ubique*, à Dardano sibi propositam Epist: 57 fusè diligenterque tractaret, ut ῥαβάπτειν videretur, inter alia, ad hanc causam sic scribit. *Non est autem consequens, ut quod in Deo est, ita sit ubique, ut Deus. Nam & de nobis verissima scriptura dicit, quod in illo vivimus, movemur, & sumus, nec tamen sicut ille, ubique sumus. Sed aliter homo ille in Deo, quoniam aliter & Deus illo in homine, proprio quodam ac singulari modo. Vna enim persona, Deus & homo est. & utrumque unus Christus Iesus; Vbique per id, quod Deus est; in cœlo autem, per id, quod homo.* Quid clarius dici potuit?

139. Videri potest idem Tracta: 78 in Joan. Eadem sententia est Vigilij Lib: 1. contra Eutycheten, Cyrilli Alex: Lib: 11 in Joan: cap. 21 Hierosol. Cat. 14. Ambrosij 2. de fide cap. 4. Leonis Serm: 2. de ascens: Fulgentij lib. 2. ad Trasimund: Theodoret: Dial. 2. & 3 ubi Corpori Christi glorioso à resurrectione tribuit circumscriptionem; Et inter alia sic loquitur. *Post resurrectionem visum est circumscriptum, & habens manus, & pedes, & alias corporis partes, & tangi poterat: Duorum ergo alterum dicere necesse est, vel divinæ naturæ esse has partes tributas, siquidem corpus in divinitatis naturam conversum, has partes habuit; vel fateri, corpus mansisse in suæ naturæ finibus.*

PROPOSITIO. II.

Vbiquistæ Patrum testimonia declinando, vel seipsos, causamque suam jugulant, vel imposturis ludunt.

140 SI enim cum Kemnitio lib. de Duab. nat cap 30. dicant, *Patres ijs locis, contra Manichæos, & Eutychia-*

tychianos veritatem humanitatis adstruere esse conatos; illud necesse est contra seipsos adijciant; quód Patres veritatem Carnis, & Humanitatis Christi, inde maximè probent, quia retinet naturales proprietates, maximè verò, quod non sit Vbique. Sin cum eodem adijciant, *Patres negare Christi visibilem formam localem, circumscriptivè ubique diffusam*; communi omnium sensui imponere satagunt. Quis enim unquam Christum visibili formâ ubiq; localitèr præsentem esse docuit? An non communi sensu contrarium patebat? Quid igitur necesse fuit, Patres impugnare, quod nemo asserebat? Cùm igitur illi aliquid monstrosi inpugnarunt, id non potuit aliud esse, quàm, invisibilis quoque, Carnis Christi Vbiquitas.

PROPOSITIO. III.

Nullus unquam Patrum, patrocinari Vbiquistarum causæ potuit.

141. Cùm enim contraria, semper Ecclesiæ Catholicæ sententia fuerit, Patres quoque (uti vidimus Disq: 6. prop. 8.) Catholicè sentiebant; ut proinde etiam nunc Catholicè intelligendi, explicandique sint. Quanquàm vix est, qui verbo quoq; nudo favere videatur, uti Bellarminus cap. 18. & Valentia lib. 1. cap. 11. docuit, qui etiam duas regulas, ad orthodoxam Patrum interpretationem adiungunt. *Prima*. Patres de Personâ loqui, quoties aliquid supra naturæ proprietates humanitati tribuere videntur. *Secunda* Patres Dialecticarum regularum minus observantes, abstractum sæpè pro concreto sumere, v. g. Humanitatem pro homine, Deitatem pro Deo.

142. Sed accedat hîc iterum testis luculentûs ex ipsis adversariorum castris, ipse videlicet Philippus Melanchthon

cthon, qui in literis ad Fridericum Comitem Palatinum Anno 1559 datis, (quas etiam Calovius Tom. 1 comment pag. 163. citat) cùm dixisset, *ab aliis Vbiquitatem excogitatam esse*, subiungit, *Hæc portentosa sunt omnia, ignota eruditæ vetustati.*

PROPOSITIO. IV.

Vbiquitarij nullum in argumentis, & , vel probabili, ratione præsidium habent.

143. QVo enim pacto, vel humana ratio tam monstrosis commentis, & planè contra rationem, sensumque pugnantibus faveat? Rationem, & fundamentum adstruendæ Vbiquitati effinxerunt, non tantum Idiomatum, sed & naturarum communicationem, imò περιχώρησιν; sed hæc jam subruta, & ad obruendos ipsos adversarios prolapsa sunt. Quid agant, nisi ut ruentem causam desperatissimis cæcæ rationis adminiculis fulciant! *Primum igitur sit illorum argumentum.* Humanitas Christi, & Persona Verbi, sunt *inter se, Inseparabiliter, imò & indistanter* (ut loquitur Damascenus 3. cap. 3.) *unitæ*, Ergò cum Persona Verbi sit ubique, etiam Humanitas erit ubique.

144. *Respondeo* Neg. Consequentiam: neque enim omnia, quæ quomodocunq; *inseparabilitèr*, & *Indistanter*, uniuntur, ita simul ubique esse necesse habent: nisi insupèr *totaliter*, & *adæquatè* sibi uniantur; quomodo v. g. superficies chartæ & eiusdem albedo; materia, & forma solis, vel aquæ; intellectus, & voluntas Angeli sibi uniuntur. Alioqui si inadæquatè sibi uniantur, uti v. g. sol, & orbis solis; anima, & caput hominis, non sequetur, ut ubicunque est una, ibi sit altera; sed tantùm, ut alicubi sint simul, sive ut alicubi non distent. Si enim nulli-

ullibi essent simul, essent separatæ, & distantes. Nam & ol, cum orbe solari inseparabiliter, & anima cum capite ominis &c. indistanter unita sunt; & tamen, neq; sol uq; orbi suo coextenditur; neq; caput animæ; cùm ania sit in pedibus, & alijs mēbris in quibus non est caput.

145. Gratiora spero hæc erunt, si Cassandri, (cui mper Lutherani, *Amici Platones, sed tamen magis ami- a veritas*) verbis referantur. Neq; *verò inseparabilis coniun- io Divinitatis & Humanitatis id affert, ut ubicunq; sit Di- initas, ibidem quoq; Humanitatem esse necesse sit. Hæc enim a inter se affecta sunt, ut alterum ab altero excedatur. In obis (inquit Thomas contra Gent.) natura excedit personam, uia humanitas, reperitur extra individuum suum: Verum in hristo excedit Persona naturam assumptam, quia personæ la ubiq; est, non assumpta natura.* Hæc Cassander illustrat xemplo Animæ & Cordis humani &c.

146. *Secundum Argumentum est.* Si Verbum esset aliubi sine humanitate, sequeretur Christum, vel Verbum licubi esse hominem, & alicubi non esse hominem. *Reondeo.* Quanquàm Quæstio magis pendet à modo louendi, quàm à rei difficultate, ut cum Bonaventura 3. D. 22 q. 2 Bellarminus cap. 18. advertit; Perspicuitatis tamen Causâ, Distinguo sequelam: Si enim sensus sit, Christus & Verbum alicubi existens, non est homo, neganda erit; quia cum Christus homo, non tantum conter naturâ sed Personâ Verbi, quod ubique est, falsum est Christum alicubi existere cum divinitate personæ, & non esse hominem. Sin verò sensus sit, Christus, vel Verbum est alicubi sine humanitate, vel non habet alicubi suam humanitatem: vera erit, perindè, sicut verum dicere est, Anima alicubi est sinè capite; non tamen, Anima alicubi non est forma capitis.

147. Vnde distinguendæ sunt tres istæ propositiones. Alia est enim propositio *Christus homo est ubique:*

alia *Christus ubique, est homo*; alia denique, *Christus est ubique homo*: priores duæ sunt veræ, quia cum particula *Vbique* teneat se ex parte subiecti, sensus erit, Christus, vel Verbum quod est ubique, est homo; Tertia, in qua particula *Vbique* tenet se ex parte prædicati, significat, Christum, sive Verbum ubique existendo, esse, non tantum ubique hominem, sed ubique omnipræsentem habere humanitatem, quod est falsum, & à nullâ, nisi ab Vbiquisticâ Philosophia admittendum.

148. *Argumentum Tertium.* Si Natura humana non est ubique, cum sit Verbo unita, quoties ipsa movetur localitèr, defert secum de loco, ad locum Verbum. *Respondeo.* Nego sequelam; Non enim Verbum, quod Vbique est, defert, sed unionem quâ Verbo (non ubicunque est Verbum, sed ubicunque ipsa est) hypostaticè unitur.

PROPOSITIO. V.

Vnica Ratio Vbiquistarum est, sine ratione agere.

149. Cùm enim nullam commenti sui rationem habeant, illud unicum aggerunt, & ad ravim ingeminant, *alio sanè modo* ac ratione, Corpus Christi ubique esse, quam à nobis concipiatur. Quis verò ille modus? *Monstrosè* (ut Brentius in Repetitione apud Bullingerum: Gerlachius apud Busæum ad Th: 87. alijque inquiunt) *Filius Dei fingitur per cœlum & terram extensus, & diffusus, cui humanitas ubique adesse non possit, nisi cum Divinitate pariter diffundatur & coextendatur.*

150 Sed quidquid sit, quo tandem modo Deus concipiatur, aut dicatur *ubique diffusus* (nam & Augustinus Epist: 57. expresse iterum, ac tertio dicit, *Deum per cuncta substantialiter ubique diffusum*) illud hic agitur, ut doceant Vbiquistæ, cùm Humanitatem Christi fateantur non esse ubique diffusam, aut Deitati coextensam, neque

item

tem inviſibiliter aut illocaliter ubique eſſe, demonſtra-
re poſſint; quâ tandem ratione, ſine ulla ratione, Vbi-
quitatem adſtruere, aut potius, cum ratione inſanire
malint? Vid. ſup. Diſq. 3. prop. 5.

DISQVISITIO, X.

An, & quæ Maieſtas Humanitati communicata ſit? quis eius, uti & aliorum attributorum Vſus, ac Declaratio fuerit in Chriſto?

151. POſteaquam neque in communicatione, circumincesſioneque naturarum, neque in Idiomatum participatione, Patrumvè & Scripturæ teſtimonijs, aut rationis adminiculis, ullum cauſæ ſuæ præſidium Vbiquiſtæ invenerunt, progrediuntur ad Communicationem Maieſtatis. Sed cùm ne hanc quidem ullâ ſcripturarum, Patrumvè authoritate, & vi rationis tueri poſſunt, devoluuntur more ſuo, ad diverticula, atque aiunt, Maieſtatis, uti & aliorum idiomatum poſſeſſionem, reipſa Chriſtum adijſſe, neque tamen Vſum in hac vitâ ſibi eorum vendicaſſe. Quorum utrumq; quid roboris habeat, jam hoc loco demonſtrabitur.

PROPOSITIO. I.

Vbiquiſtæ, inter reliqua attributa, Maieſtatem quoque Divinam, hoc eſt, gloriam, Honorem, & proprium cultum divinæ Maieſtati debitum, humanitati Chriſti communicata aſſerunt.

Patet

152. PAtet id tum è Joannis Brentij libro, quem de *Maiestate Carnis Christi* scripsit; tùm è Gerlachio; tùm denique è Daniele Michaele puncto: 1. n. 16 & seq. ubi id cōmentum μετάδοσιν, vel μεταποίησιν καὶ βελτίωσιν, perinde sicut Dietericùs pag. 343. ὑπερύψωσιν, vel μετοχὴν τῆς θείας δυνάμεως, dicit à Patribus appellatum: Tùm denique è testimonij adversariorum apud Valentiam lib. 1. cap. 9. & Busæum ad initium cap: 5. citatis; Vbi vel ex unius Gerlachij libro, à Smidelino, & Tubingensibus vehementer probato sequentes Vbiquitariorum flosculos decerpit *Humanitas Christi, personalis unionis causâ, est, & dicitur Deus.* Item, *est etiam, ab ipso puncto unionis, super omnes creaturas in ipsum Deum exaltata, & cum ipso individua persona Dominusq; universæ terræ facta.* Item, *Christus, ut homo ad ipsam sedentis dexteram exaltatus, ac in conditionem assumentis translatus, eiusdem gloriæ honoris & potestatis, quæ est Deitatis assumentis, consors factus.* Mox inducit Smidelinum, libro contra Valentiam pag. 14. paribus tibijs ita canentem. *Constanter affirmamus humanam naturam ad æqualitatem gloriæ, & potentiæ, cum divino Verbo, exaltatam esse, ut non modo jam potens sit, sed etiam omnipotens.* Similiter Myslenta Disp. 4. cum *primum gradum communicatationis*, quoad propria naturarum, recensuisset. thesi 35. *Secundum* recenset, videlicet, *in quo divina Maiestas, gloria, & potentia assignatur Christo, secundùm naturam humanam.*

PROPOSITIO. II.

Vbiquistica Maiestatis communicatio, neq; formaliter constituit Vnionem hypostaticam, uti pleriq; adversarij docent; neq; eandem proximè & essentialiter consequitur, ut alij somniant.

Primum,

153. PRimum, quia in Perſonis Sanctiſſimæ Trinitatis datur communicatio eiuſdem gloriæ, potentiæ, Iaieſtatis, juxta illud Athanaſij in Symbolo; *Alia eſt Perna Patris, alia Filij, alia Spiritus Sancti: Sed Patris, & Fi-i, & Spiritus Sancti, una eſt Divinitas, æqualis gloria, coærna Maieſtas:* Et tamen illa communicatio, nullam onſtituit unionem hypoſtaticam. Ergo neque in Chrio, ſi daretur, conſtitueret. *Secundum.* Quidquid unioem hypoſtaticam deſtruit neque proximè, neque eſſenalitèr, neq; ullo prorſus modo conſequi illam poteſt. ed &c: ut ſequens propoſitio docet, Ergo &c.

PROPOSITIO. III.

Vbiquiſtica Maieſtatis communicatio, humanitatem Chriſti in Divinitatem mutat, & Myſterium Incarnationis diſſolvit.

154. PAtet id tùm ex argumentis contra Vbiquiſticam naturarum, idiomatumque communicationem allatis; tùm è teſtimonijs, alibi & hîc proximè adductis, &. adducendis. Nam & Bellarminus Lib. 3. de Chriſto cap: ult: id ex ſequentibus Brentij verbis probè colligit. *Chriſtus homo* (inquit Brentius) *ſine dubio eſt ſummè felix, ſummè pulcher, ſummè beatus; Ergo eſt ubique præſens. Nam loco circumſcriptum eſſe, & de loco in locum ambulare, non eſt divinæ excellentiæ, ſed corporeæ imbecillitatis; non cæleſtis Maieſtatis, ſed terreſtris paruitatis; non Spiritualis pulchritudinis, ſed carnalis deformitatis.*

155. *Atqui* (ut Brentio & Brentianis, non jam meis ſed Damaſceni verbis lib: 3. cap: 17. à Behmio m. 2. n. 21. citatis reſpondeatur) χρὴ εἰδέναι, ὡς οὐ κατὰ μεταβολὴν φύσεως, ἢ τροπὴν, ἢ ἀλλοίωσιν, ἢ σύγχυσιν, ἡ σὰρξ τοῦ κυρίου τεθεῶσθαι λέγεται, καὶ ὁμόθεος,

θεῷ, καὶ θεὸς γένεται. *Scire oportet, quod nec secundùm mutationem naturæ, aut conversionem, aut alterationem, aut confusionem, Caro Domini Deificata, & simul Deus* (ὁμόθεῳ) *& Deus dicitur.* Quo igitur pacto Deificata, & non tantùm similis Deo, sed *simul Deus*, imo *Deus* facta?

156. Magno clamore suppetias ferunt Brentio, Magni Vbiquitatis apud Regiomontanos hyperaspistæ, Myslenta & Behmius; Maiestatem Divinam, & omnia Maiestatica humanitati Christi tribuendo; ita ut hic memb 5. n. 4. dicere ausit. *Humanam Christi naturam, toto genere differentem rationem, & statum, à statu seu conditione naturali sortitam esse; & tàm sublime constitutam super alios homines, quàm Deus sublimis est super omnes homines.*

157. Ille verò Disp 4. Colleg: Pruten: the: 49. 50. æque *Iesuitas, ac Calvinianos, Nestorianis, Photinianis, imò & Paganis* (Homo scilicet, ne dicam, Rex Christianissimus) accenset, *quia* (ut subdit the: 51.) *denegant communicationem, virtutis, ac reliquorum donorum Maiestaticorum* τοῦ λόγου *cum carne assumpta. Denegatâ autem virtute divina Carni Christi, negabitur de ea* ἀποτέλεσμα *salvificum, ac* θεανδρικόν. Sed quid aliud est *donis Maiestaticis* humanitatem Christi obruere, vel *rationem illi à conditione & statu naturali toto genere differentem tribuere*, quàm ipsam Humanitatem, & una Magnum Incarnationis mysterium evertere?

158. Nam, ut bene Busæus contra Gerlachium eadem insaniâ laborantem in Apologet ad Th 10 pag. 14. scribit. *Qui asserit toto genere distare naturam hominis Christi, ut homo est, à naturis aliorum hominum, is quoq; asserit hominem Christum, non esse eiusdem speciei cum aliis hominibus, sed nec eiusdem Categoriæ, imò nullius; cùm Christus omnia genera etiam secundum humanitatem, ut isti fatentur,*

propter

pter Vnionem transcendat. Quid ergo tandem est aliud hu- nitas Christi, quàm ipsa Divinitas? Quid est confundere na- as, quid abolere humanitatem, quid plenis velis Eutychia- mum inducere, si hoc non est? Plura in eandem sententiã ca adducit è Smidelino, & Luthero Busæus loco. cit. ad th. 36. pag. 50. seq. quem consule.

PROPOSITIO. IV.

Adoratione Christo in terris exhibitâ, non potest inferri divina humanitatis eius Maiestas.

9. QVia cultus latriæ soli Divinitati illius, non ve- rò etiam humanitati exhibebatur. Quod in A- s Concilij Generalis Ephesini Anno 434 contra Ne- rium Patres expressis verbis ita docuerunt. *Confite- r Dominum nostrum Iesum Christum, totum Deum & to- n Hominem; totum Deum, etiam cum corpore sed non se- ndum corpus Deum; totum hominem etiam cum Divinitate, non secundùm Divinitatem hominem. Totum rursus ado- bilem, etiam cum corpore, sed non secundum corpus adora- em; totum adorantem etiam cum Divinitate sed non secun- m Divinitatem adorantem; Totum increatum etiam cum rpore, sed non secundum corpus increatum.*

160 In eundem sensum dicti Concilij Præses S. Cy- lus Alex. lib de rectâ fide ad Theodosium Imp. *Num tur* inquit, *tanquàm hominem adorabimus Emanuclem? bsit! deliramentum enim hoc esset, & deceptio ac error. In c enim nihil differremus ab ijs, qui creaturam colunt ultra nditorem & factorem, qui scilicet, mutaverunt Veritatem mendacium* Quod verò creaturæ, proinde & Huma- tati Christi, supra cæteras creaturas, aliquis adoratio- s cultus debeatur, manifestè demonstrat Augustinus uæst. 61 In Gen. Vbi notat Deut 6 13, & 10. 20. dici *ominum Deum tuum adorabis*, non verò *Dominum Deum*

solum

solum adorabis, quia adoratio etiam convenit creaturis. Quia verò servitus latriæ soli Deo convenit, ideo nota subdi; Et *illi soli servies* sive, ut habent LXX, λατρεύσεις.

PROPOSITIO. V.

Patres, & Orthodoxa Vetustas nunquam agnoverunt Vbiquisticam Maiestatis Communicationem.

161. QVia illi Maiestatem non ad humanitatem, sed ad Divinitatem, ita referebant, ut non modò Maiestatis nomine Divinitatem intelligerent, sed eandem opponerent Humanitati. Loquatur omnium nomine S. Augustinus in Enar 2. in Psal. 29. de Christo Deo & homine agens, *Habes*, inquit, *Maiestatem ad quam ores; habes Humanitatem, quæ pro te oret.* Et Tract 50. in Joan. Expendens tum illud Matth ult. *Ecce ego vobiscum &c.* Tum illud Joan: 12. 8 *Me autem non semper habebitis: Loquebatur*, inquit, *de præsentia corporis sui Nam secundum Maiestatem suam, secundum providentiam, secundum ineffabilem, & invisibilem gratiam, impletur quod ab eo dictum est, Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usq; ad consummationem seculi Secundum carnem verò, quam assumpsit, secundum id quod de Virgine natus est, & secundum id quod in Resurrectione manifestatus, non semper habebitis vobiscum. Quare? Quoniam conversatus est, secundum corporis præsentiam quadraginta diebus cum discipulis suis, & eis deducentibus videndo, non sequendo, ascendit in cœlum, & non est hic. Ibi est enim, sedet ad dexteram Patris; & hic est; non recessit præsentia Maiestatis.*

162. Ne plures de Patrum Senatu necesse sit testes producere, facit etiam non postremus in Vbiquistarum castris Conradus Dietericus, qui Catech inst pag 33 fatetur *neq; in scripturâ, neq; in orthodoxâ antiquitate, ne*

in ip

ipso Luthero (quæ de tribus communicationum gradi-
s afferunt Vbiquistæ) *extare digesta*.

PROPOSITIO. VI.

Christus Vbiquitatem humanitati suæ communi-
itam semper habuit, non potuit illius, uti & alio-
rum quorundam idiomatum, Vsu catere.

163. NImirum quærunt, & hic effugia Vbiquistæ. Cùm enim nullo alio pacto tueri Vbiquitatem abs se onfictam possint, comminiscuntur tandem, Christum uidem Vbiquitatis, uti & aliorum idiomatum, posses-onem in carne sua semper habuisse, non item usum: ive Christum fuisse semper omnipotentem, omnipræ-entem &c. κατὰ κτῆσιν non item κατὰ χρῆσιν.

164. *Sed contra I.* Quia, ut bene Valentia lib. 1. cap. . quædam attributa, & inprimis ipsa *omnipræsentia*, eius onditionis sunt, ut eorum Vsus à possessione præscindi on possit, quia non possunt haberi, & non usurpari. Etsi enim, v. g in Omnipotentiâ, & alijs quibusdam, a-ctus primus, ab actu secundo, & proinde usus à possessio-ne, distingui potest, tamen immortalitas, impatibilitas, omniscientia, &, ante omnes, *omnipræsentia*, tales non sunt. Vndè si istas Christi Humanitas ab instanti conce-ptionis habuit, necessariò ab eodem momento usurpare debuit: Aut si non usurpavit, ne quidem etiam habuit: quia earum propria ratio, in quodam Vsu, & tanquam actu secundo consistit. Deum enim Vbique præsentem esse, nil aliud, nisi quidam usus, & quasi actus secundus, Divinæ immensitatis est: Sicut omnia scire, est quidam actus secundus, seu usus intelligentiæ Divinæ. Vndè sum-ma est Smidelini, eiusque Collegarum, (in Repet: Vir-temb. prop. 195.) inscitia, qui Christo ante Resurre-

 ctionem

ctionem omniſcientiam tribuunt, neque tamen concedunt diem extremi Judicij ab eo tunc fuiſſe cognitum

165. Contra 2. quia etiam in illis, in quibus propria ratio ab Vſu diſtingui utcunq; poteſt (v. g. in Immortalitate ratio propria eſt, non poſſe mori. Vſus verò actu non mori) ſi uſus à poſſeſſione ſeparetur, contradictio manifeſta conſequitur. Quia enim Chriſtus mortuus, & paſſus eſt, potuit utique & pati, & mori, non igitur verum eſt, eum aliquando non potuiſſe pati & mori, quia ſimul potuiſſet mori, & non potuiſſet mori, quæ implicant Niſi forte dicant Chriſtum ita fuiſſe immortalem, ut quanquam potuerit mori, ſicut mortuus eſt, potuerit tamen etiam non mori. At hoc ſi dicant, ſibi contradicunt, qui aiunt humanitatem non creatâ, ſed increatâ attributa habuiſſe; ut proindè ita immortalis eſſe debuerit, ſicut Deus in ſe immortalis; atqui Dei Immortalitas non in eo ſita eſt, quod *poſſit non mori*, ſed quod non poſſit mori.

166. *Contra* 3. Quia Vbiquiſtæ, ut Diſq: ſeq. videbimus, aſſerunt communicationem omnium operationum; at quæ operationes Verbi ſine Vſu attributorum Verbi concipi poſſunt? Quid enim aliud eſt operatio, quàm actio! Actio autem ipſo ſui uſu tranſit. Vnde & Damaſcenus lib. 3. cap 15. init: *Si autem* ἐνέργεια, *Vis & actus, &* (ut ante præmiſerat) *motus eſt, agetur videlicet, non autem aget, ac ſimul atque acta fuerit finem habitura eſt.*

PROPOSITIO. VII.

Chriſtus Maieſtatis ſuæ radios, non cohibuit usq; ad Reſurrectionem, & Aſcenſionem.

167. Cùm Adverſarij Vſum Maieſtatis (ſuppoſito quod ea in Carne Chriſti fuit) negare non poſſunt, fatentur eum Vſum declaratum non fuiſſe, ſed radios glo-

...iæ, & Divinæ in carne Christi Virtutis ac Majestatis us-
...e ad Resurrectionem compressos. *Sed Contra est* 1.
...ia *Formula Concordiæ*, fatetur Christum, etiam ante
...surrectionem, Maiestatem suam aliquando usurpasse,
...proindè etiam Vsum eius declarasse, ut cùm *aquam in*
...*num vertit, cùm Lazarum resuscitavit, cùm Eucharistiam*
...*nsecravit, cùm in Passione solem obscuravit, petras fidit,*
...*ortuos excitavit, &c.*

168. *Contra* 2. Si Christo communicata fuit ab in-
...nti Vnionis hypostaticæ Divina Maiestas, & gloria,
...n verè sed simulatè; vel tantùm apparentèr petijsset à
...tre æterno sui clarificationem Joannis 17 v. 2.

169. *Contra* 3. Si Maiestas, & (cuius causa Maiestas
...fingitur) Vbiquitas, ante Resurrectionem non eluxit,
...ertitur dogma, de præsentia Carnis in Cænâ ante Re-
...rrectionem institutâ, cuius dogmatis solius causâ Vbi-
...uitas inventa est.

170. *Contra* 4. Neque in Resurrectione, neque in As-
...nsione Maiestatis declaratio facta, Ergo nunquam.
...on in Resurrectione. Tùm quia aliâs vanissimè jacta-
...nt tritum illud suum ex Ephe. 4. *Ascendit super omnes*
...*elos ut adimpleret omnia*: Id est, juxtà eorum censuram,
...*esset ubique*. Tùm quia, si Christus tum fuisset ubique,
...ucæ 24. & Joan. 21. Phantasticè, & non verè, *in medio*
...*scipulorum stetisset, comedisset, ad mare Tiberiadis ambu-*
...*sset, in montem Oliveti ascendisset, manus & pedes ostendisset*:
...ùm denique, quia non verè Petrus Acto: 2. dixisset
...*nimam eius non esse relictam in inferno*, quia existendo u-
...ique etiam in inferno fuisset. Non etiam in Ascensione,
quia in eâ, potiùs declaravit se non esse Vbique,
quàm esse Vbique, vel Angelis ipsis Acto. 1.
ita testantibus, ut fusius Disq. 15.

DISQVISITIO. XI.

An in Communicatione Operationis Divinæ aliquod fundamentum habere Vbiquitas possit?

171. POstquàm neque in Communicatione Maiesta tis Divinæ, ullum causæ suæ præsidium inve nerunt Vbiquistæ, fingunt humanitatem Chri sti, officia atque operationes Mediatoris ubique admini strando, Vbique præsentem adesse oportere.

PROPOSITIO. I.

Vbiquistæ docent proprias Divinitati actiones, it Humanitati communicatas esse, ut cùm Vbique o peretur, etiam Vbique præsens existat.

ITa Smidelinus thesi 127. & post illum Gerlachius, a pud Busæum ad Th: 87. *per opera*, inquit, *Divina, o stendit Christus, se præsentem Ecclesiæ suæ adesse Vbique ter rarum colligendo, plantando, propagando, conservando, gu bernando, & salvando eam.* Idem cæteri docent cun Dieterico, qui in catechet. instit. vocat id commen tum κοινωποιΐαν, περίφρασιν, & κοινωνίαν, ἀποτε λεσμάτων

172. Sed Adversarij non tantum *falluntur*, quatenu (ut Prop: seq. videbimus) falsò comminiscuntur, Chri stum omnia secundùm utramque naturam operari, se insuper etiam scientèr *fallunt*, quatenus illud Marc ult

lt: *Illi autem profecti prædicaverunt, Domino cooperante ubique &c.* Ita distinguunt, ut particulam *Vbique*, jungendam præcedentibus, coniungant sequentibus verbis, ut non tám sensus sit. *Prædicaverunt ubique*, quàm, *Domino cooperante Vbique* Etsi verò admitti debeat, prædicantibus ubique Apostolis, Dominum fuisse ubique cooperatum, tamen admitti non potest, *secundùm omnipræsentiam, & Vbiquitatem Carnis* cooperatum fuisse ubique: Quia sola Divinitas, & Spiritus Sancti de cœlo missi virtus. etiam absente Christi humanitate, præsens ubique aderat, & cooperabatur.

PROPOSITIO. II.

Christus omnia operatur secundum eandem personam, non tamen omnia secundum eandem, vel utramque Naturam.

173. PRimum patet, Quia actiones & passiones sunt Personæ, sive, ut ipse Ditericus Vbiquista pag. 140 fatetur, *Agere, proprium est suppositi. Secundum etiam patet*. Christus sicut unam Personam, ita duas naturas habuit, & quidem, ut post Concilia, Damascenus lib. 2. cap. 2 alijsque locis scribit *Inconfuse, Immutabiliter & inalterabiliter sibi unitas.* Non enim, ut ibidem cap 3 dicitur, *Christus est* ἐξ ἑτέρων ἕτερον, ἀλλ᾽ ἐξ ἑτέρων τα αὐτά, id est *Non ex diversis diversum quid, sed ex diversis, ea ipsa.* Ergò cum diversæ sint naturæ, diversæ quoque erunt naturarum operationes: Ergò consequenter, non tàm naturis inter se diversis, quàm communi Personæ erunt communes.

174 Quod quidem clarissimè docuit idem Damascenus lib: 3 cap 15. Non tantum suis sed etiam Patrum verbis, *Quorum*, inquit, *diversa natura est, horum dispar quoque actio est; ac rursus, quorum diversa est actio, horum*

etiam dispar natura. E contra quorum natura eadem est, horum etiam actio eadem; quorum autem actio una est, horum si Sanctis Patribus credimus, una quoque est essentia. Et circa medium cap: eiusdem, quasi Vbiquistis obvians, *Si una*, inquit, *Divinitatis, & ipsius Carnis actio est, compositus erit Christus; quia si composita actio erit, sanè & natura.* Tandem utrique naturæ proprias operationes designans ait. *Nec verò natura humana Lazarum excitavit, nec rursus Divina potentia Lachrymas fudit; sed promiscuè harum utraque ob Personæ identitatem: Verbo nim. quæ Verbo conveniunt, pro Divinitatis suæ potentia efficiente; hoc est omnia ea quæ regia sunt, ac Principatum decent: Corpore autem omnia quæ corpori congruunt, ad Verbi sibi uniti, cuius etiam proprium factum est, arbitrium & voluntatem peragente.*

175. Atque ex his patet, quàm absurda sint illa, quæ Leonardus Hutterus loco tertio n. 25. ex suâ, suorumque sententia scribit; videlicet, *persona non agit In, sive cum Vnâ, sive per unam naturam tantùm, sed potiùs In, Cum, & secundum, atque per utramque naturam.*

176. Cæterùm sententia Catholica confirmari etiam potest ex ipsa reduplicatione, quâ in distinguendis Christi actionibus Patres, & Ecclesia uti solent. Nam ut bene Bellarminus, in Apologiâ, Iudicij sui, *particula reduplicativa, non reduplicat suppositum, sed formam. Cum enim actiones sint suppositorum, dubium non est, eas à supposito provenire; sed quia plures interdum dantur in eodem supposito formæ, reduplicatio ostendere debet, à qua tandem Forma actio proveniat v g. Petrus canit, vt musicus; curat, vt medicus &c.*

PROPOSITIO. III.

Vbiquistæ Christi humanitati, modò Nimium, modò Minimum in operando tribuunt.

177 ITa nimirum Spiritus hæreseos, ac erroris, solet idem

dem cum Spiritu Vertiginis esse, ut, quod vulgó dici-
ır; *ex eodem ore & calidum, & frigidum.* *Nimium* tribu-
nt, qui ut vidimus θεανδρικὰς, sive *Dei viriles* Christi
ctiones, non tantùm uni personæ, sed utrique etiam na-
uræ promiscue. ita tribuunt. ut quæ Divinitas operatur;
peretur simul etiam humanitas, & è contra. Deindè qui,
um Formulâ Concordiæ, teste Bellarmino cap. 8. Valen-
a lib. 1. cap. 11. asserunt, *Verbi Divinitatem, ita in Chri-
ti corpore ac humanitate habitare, & in eâ lucere omni sua
Maiestate, potentiâ, sapientia, justitia &c. ut per illam, &
n illâ, omnia operetur.*

178 Quod ipsum Smidelinus, *in Colloquio Mompel-
gartensi*, ut ipse scribit in Epitome pag. 33. sequentibus
verbis enunciavit, *Duæ in Christo naturæ, sic Actiones, &
Passiones communes habent, ut divinitas nihil faciat seorsim,
sine humanitate; sed (in statu gloriæ) omnia cum eâ, & per
eam; neque humanitas quicquam sine Divinitate patiatur.*

179. Jam verò è contra *Minimum* illi tribuunt, qui
eodem Bellarmino & Ragusa Disp. 118. Sect. 1. testibus,
non aliam in Christo statuunt unionem hypostaticam,
quam qualis est inter Agens Principale & instrumentum.
Sanè Lutherus ipse, in illud Geneseos *Fiat lux* &c. *Hic
primum*, inquit, *ponit Moyses Medium & Instrumentum,
quo Deus Pater est usus in operando, nempe Verbum.* Conci-
nit Lutherus Arrio, cujus eadem prope verba refert S.
Athan. Epist. 2. cont. Arian. adeo ut Blandrata hoc eo-
dem Lutheri testimonio usus sit ad evertendam Christi
Divinitatem in Disp. Alban. in Actis. Sept. diei.

180. Lutherum κατὰ πόδας sequuntur discipuli,
qui non minus consequenter, quam impié blasphemeq;
cum Brentio, & Smidelino docent. *Christum ab aliis ho-
minibus differre solùm per energiam, quia videlicet, Deus per
Christum omnia, per alios veró quædam operatur.* Eadem in-
saniâ laborabat Danæus Calvinista qui teste Diterico pag.

 373 &

373. & Hinckelmano Disp. 5. docuit, carnem Christi ad efficienda miracula; non plus contulisse, quàm carnem Apostolorum; proindeque instrumentum fuisse, non tam ἔλογον, quàm ἄλογον, sicut fuit virga Moysis. Quæ sententia, ut merito subdit Bellarminus falsissima est, & aperte Nestoriana, vel peior Nestorianâ.

181. Quo etiam referenda est Erasmi sententia, qui Phil. 2. v. 6. per formam Dei accipit, non tam naturam Dei, quam operum & miraculorum, é quibus Deus cognosci potuit, splendorem ac speciem. Vid. ibid. Velasq. annot. 1. Cornelium &c. Erasmo ὁμόψηφος est, Resuscitatæ apud Hassos Vbiquitatis primus præcipuusq; author, Balth. Mentzerus, in examine Demonstrat. Martinij Anno 1617 Thesi 24 & 25.

182. Neque aliud censendum est de Regiomontanis, qui cum Behmio Divinam, humanamque in Christo naturam, per modum Actus & potentiæ, seu per modum formæ & materiæ, unitas aiunt. Scribit enim ille, memb. 2 n. 5. Duas Christi naturas Divinam, & humanam, sic affectas esse, ut altera rationem habeat ἐντελεχείας, altera rationem δυνάμεως, facilè rem deprehendes, si rem æquâ judicij lance perpenderis. At nos re ad æquam judicij lancem perpensa, cum Damasceno lib. 3. cap. 15. idem prope commentum damnante exclamamus. Absit hoc á nobis, ut ad humanam actionem, à divina distinguendam, humanum motum, (id est, ut Billius quoque advertit, Actionem, sive Operationem ab Humanitate provenientem) passionem appellemus &c.

PROPOSITIO. IV.

Humanitas Christi influit in operationes Divinitatis, non ut forma, sed ut instrumentum.

183. ITa Valentia lib. 1 cap. 11. Et cum eo, non tantum Damascenus lib. 3. cap. 10. dicens humanitatem

tem non peculiari, suâ operatione, sed ob Verbum Diuinum bi vnitum, diuina perpetrasse: Verbo nimirum vim suam per am exercente: Verùm etiam Ephesinum & Chalcedonen- e sexcentorum Episcoporum Concilium, recepto illo b omnibus axiomate, quod sumptum fuit ex Epistolâ eonis ad Flavian; & est tale. *In Christo agit vtraq; forma, um communione alterius, quod proprium est, Verbo scilicet o- erante, quod Verbi est, & carne exequente, quod carnis est.*

184. Communio enim illa non tam actionum, quàm aturarum, non in eo sita est, Quod unius naturæ opera- o communicetur alteri, ita ut ab illâ tanquam â formâ rocedat, sed quod una natura, operando quod sibi pro- rium est, propter communicationem eiusdem personę, im, & appellationem eiusdem operationis communi- et alteri. ita v. g. Ioan. 6. *Caro dicitur viuificare*; seu vi- am dare; propter vivificationem, â Divinitate carni nitâ, procedentem, *ita vt viuificatio* (quemadmodum . Cyrillus Anathematismo 11. dicit) *Carni competat, on quod ipsa, viuificandi Vim in se habeat, sed quia facta est ropria Verbi, quod omnia viuificat.* Consule Disq. 12 pr. 1.

185. Atque hæc omnia illustriora etiam fient testi- monio doctissimi Martyris S. Hippolyti, Episcopi Por- uensis, discipuli Clementis Alexandrini, qui circa an- um 220. contra eos, qui dicebant *Carnem â Verbo assum- tam eandem cum Diuinitate operationem habere*, exemplo nimæ & corporis ad eandem v. g. scriptionem; vel ani- næ & lingvæ, ad eandem locutionem concurrentis, op- ositum demonstrans, tandem concludit. *Non credimus, anctam Dei Carnem factam esse natura creatricem, quia as- umpta fuerit, & quia per eam operatio Diuina edita sit, sed otius piè credimus, & confitemur, quod Deus Verbum, factus st homo, idem DEVS totus, & idem totus homo: Diuinitate uidem, diuina operans per sanctam carnem, quæ naturâ non*

erant carnis, humanitate verò humana, quæ natura non era diuinitatis, patiens sustentatione diuinitatis &c.

186. Atque hoc S. Martyris Hippolyti testimo nicum, eò firmius esse debet, quod eum deinceps no modò S. Leo in ep 10 Synodicâ ad Flav. sed & duæ i læ generales Synodi, *Ephesina* videlicet, & *Chalcedonen sis*, ut testem veritatis secutæ fuerint.

PROPOSITIO. V.

Vt Christus operationes θεανδρικάς exerceat, no est necesse, humanitatem ubiq; præsentem esse.

187. NAm, ut bene Contzen in Corodine cap. 1 *Inaudita est Hæresis, nihil Christum posse, ubi no est secundum humanitatem præsens.* Adde, solem & alia res creatas, agere posse in distans, per solam virtutis su præsentiam. Cùm igitur in Christo, non omnes opera tiones solius Divinitatis propriæ sint, sed aliquæ (u propr. 2 vidimus) merè sint humanæ, ijs tantùm locis est, aut præsens fuit humanitas, quibus operationes hu manitatis exerceri nunc convenit, aut olim convenie bat: Atqui non conveniebat Christum ubique in tot mundo v g. Nasci, Capi, mori, Resurgere &c Sed tan tum in certis locis: Ergo etiam humanitatem, in certis tantum locis præsentem esse oportebat.

DISQVISITIO. XII.

An Ex Officijs Christi Mediatoris Vbiquitas adstrui possit?

188. NOn hîc examinantur heterodoxæ variorum sententiæ *de Mediatore*, ut Osiandri, qui Christum, secundùm solam Divinitatem, esse Mediatorem ita contendebat, ut, quemadmodum Disq. 24. videbimus, totam Prussiam, & magnam Germaniæ partem concusserit: Aut Stancari, qui ita Osiandro oppositam tenuit viam, ut soli humanitati, seclusâ etiam Personæ Divinæ energiâ, Mediatoris officium tribueret, uti Bellarminus lib. 5. cap. 2. docet: Sed tantum Vbiquistarum, qui I. *cum Calvinistis*, opera Mediationis, utrique naturæ, tanquam principio, non tantum *Quod*, sed etiam *Quo* tribuunt, & à Bellarmino, alijsque refelluntur. II. *Ipsi seorsim docent* Christum, ut officia Mediatoris obeat, debere secundum humanitatem esse ubique.

PROPOSITIO. I.

Christus ratione suppositi, & *ut Principium Quod*, est Mediator secundum utramque naturam; at verò ratione principij Formalis, *& ut quo*, tantum est Mediator secundum naturam humanam.

189. VTraque pars cum Dieterico, Vbiquista pag. 372. &

372. & Daniele Tileno Calvinistâ ad cap 1. Bellarmi[ni] lib. 5. explicatur per ea quæ S Damascenus lib. 3. cap. [...] hunc in modum tradit. *Scire convenit, aliud esse ἐνέργε[ι]αν id est virtutem operatricem, & aliud ἐνεργητικὸν, si[ve] id, quod operandi facultate præditum est: Et aliud insuper [o]pus ipsum, sive ἐνέργημα: Aliud denique Operantem si[ve] ἐνεργοῦντα. ἐνέργεια, est efficax, & essentialis animæ m[o]tus: ἐνεργητικὸν, est natura, ex qua operatio procedit, [O]pus verò sive ἀποτέλεσμα est id, quod ex actione conficitu[r] Operans deniq; is, qui actione perfungitur, hoc est Persona.*

190. Atque hinc *Prima Pars probatur*, Christus est u[]na Persona, seu unum suppositum in utraque naturâ sub[]sistens, Ergo Christus ratione unius suppositi, est Media[]tor, secundum utramque naturam, præsertim cum jux[]ta axioma, *actiones sint suppositorum.* Et hoc facile con[]cedunt adversarij, quamvis cum Tileno ad cap. 2. Aga[]thonem Papam in VI Synodo Generali actione 4 i[n] velint *negasse, in Christo opus personale, & asseruisse op[us] naturale*, ut quodvis opus, sit commune utrique naturæ quod tamen nusquam Agatho intendit, qui, cum ad[]versus Monothelitas assereret, *distinctas in Christo volun[]tates & operationes*, ex distinctione naturarum, & prin[]cipiorum naturâ distinctorum (eo planè modo, quo Da[]ma[s]c. hic n 174) id deducit: quo ipso innuit opus u[]num, idemque non posse commune esse utriq; naturæ.

191 Probatur igitur *& Secunda Pars* Illud tantu[m] est ἐνεργητικὸν *& Principium formale*, seu *ut quo*, à quo opera mediationis, & Satisfactionis, maximeque, o[]mnium præcipuum, videlicet, Passio & mors proficiscun[]tur: Sed à sola humanitate opera Mediationis, & satis[]factionis proficiscuntur: Ergo sola humanitas est Princi[]pium formale, *seu ut quo*, Mediationis & Satisfactionis

Mino[r]

inor ita explicatur, & Probatur à Bellarmino lib. 5. cap. & 3. *Tametsi Deus incarnatus erat, qui orabat, patieba-, obediebat, satisfaciebat, ac proinde, Neque solus Deus, que solus homo, sed utrumque simul, hoc est, Verbum In-rnatum, sive Deus humanatus, erat Mediator, & princi-um Quod; mediationis tamen principium, quo illa omnia à lediatore fiebant, fuit natura humana, qua Mediator illæ era faciebat secundum formam servi, non secundum for-am Dei.* ut ex seq. Prop. amplius patebit.

PROPOSITIO. II.

)pera Mediatoris, habent pondus & rationem meriti à Divinitate, sed originem & Principalitatem causæ, à sola humanitate.

92. PRima pars conceditur ab adversarijs. *Secundæ pars probatur*, ex 1 Timo. 2. 5. *Unus Deus, unus Iediator Dei & hominum Homo Christus Iesus.* Sicut enim t unus in Trinitate Deus, excludens (ut advertit Chry-sstomus, Oecumenius, Theophylactus) Deos gentili-m, non tamen personam Filij in carne; ita etiam est u-us homo Mediator in carne, non excludens personam, ed naturam Divinam, à principalitate causæ in ipsa me-liationis operatione: *Ergo Christus* (ut Augustinus *lib.* 1. *le civit*: cap. 2. *lib.* 9. *Civ*: cap. 5. *lib* 10. cap. 20. & *ib.* 1. de Conf Evangel cap. 3. *Et in Psal.* 103. & con-ra Felicianum cap 10: *lib.* 10. *Confess.* cap. 43. *lib* 1. de Trinit cap 7. *Tract.* 82. in Joan *lib. de ovibus* cap. 12. *Sermo* 11 *de verbis Apostoli* exprese scribit) *Mediator inter hominem & Deum, non quia Deus, sed quia homo: non quia Deus æqualis Patri sed si æqualis Patri, non Mediator &c.*

193. Cuius rationem innuit, lib. 2. de Peccato O-riginali, cap. 28. *Non per hoc*, inquit, *Mediator est, quod æqualis*

æqualis est Patri, per hoc enim quantum Pater, tantum & ipse distat à nobis, & quomodo erit medietas, ubi eadem ipsa distantia est? Per hoc ergo mediator, per quod inferior; homo inferior Patre, per quod nobis propinquior, superior nobis, per quod Patri propinquior: quod aptius dicitur, Inferior Patre, quia in forma servi; superior nobis, quia sine labe peccati.

194. Quasi ita argueret, Mediator debet esse medius inter partes, proinde distare aliquomodo ab utraque parte: Sed Christus secundum solam humanitatem est medius inter Deum, non tantum Patrem, sed etiam (quod benè ex Augustino Comment 1. in Psal: 29. contra Calvinum, in Epist: 2. ad Polonos videtur notandum) totam SS. Trinitatem, & homines cæteros; quia quatenus homo, distat à Divinitate; & quatenus homo justus, distat à cæteris hominibus peccatoribus. Pluribus Bellarminus cap. 3. & sequentibus, & Busæus ad thesim 79. Quibus nihil aliud opponunt, *Tilenus, & Amesius Calvinistæ*, nisi meros coccysmos; suū illud, *Mediator* Θεάνθρωπος, ad ravim, imo & ad manifestam contradictionem usque occinentes: quasi Apostolus dixisset, εἷς μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, Θεάνθρωπος, nō autem ἄνθρωπος, Χριστὸς Ἰησοῦς.

195. Huc pertinent scripturæ, quibus vel Carni Joan. 6. v. 51. & seq. Col. 1. 22. Heb. 10. 10. vel Sanguini Matth. 26. 28. 1. Cor. 11. 24. Col. 1. 14. Heb. 9. 12. & 13. 12. Apo. 1. 5: 15. 9: 1. Petri 1. 19. opera Mediatoris tribuuntur.

196. Huc pertinent & Patres, quos & Bellarminus lib. 5. cap. 4. & Busæus loc. cit. plurimos adducit. Qui omnes, palàm cum vetere Ecclesia testantur, *Christum secundum humanam duntaxat naturam, fuisse Mediatorem, Sacerdotem, &c.* Consule Cyrillum lib. 11. in Joan. c. 7. Fulgentium de Incar. c. 13. Theodoretum in 2. Tim. 2. Vigilium lib. 5. contra Eutycheten.

Huc

197. Hur denique pertinent argumenta à ratione, operum Mediatoris naturâ. Opera Mediatoris sunt ercedere, orare, sacrificare, obedire, pati, mori; e in Deum non cadere, supra evidens lumen rationis, cuerunt cum prima Ecclesiâ Sancti Patres. Quod m Christus, *non oraverit ut Deus*, patet ex Augustino Psal. 87. & 85. & enar. 2. in Psal. 29. Tr. 102. in Joan Nazian. Orat. 4. Quod item *non fuerit Sacerdos ut* *us*, patet ex Augustino lib. 1. Trinit. cap. 10. & in l. 109. Theodoreto in Psal. 109. & in 2, Hebr. & in d Hebr. Athan. Orat. 3. Ambrosio lib. 3. de fide 5. rill. lib. 9. thes. 2. & Anathem 10. contra Theodor: 1. in Joan. 7. Epiph. in Ancorat. Fulgent. lib. ad Tra- 12. Denique *quòd non obedierit ut Deus* docent Am- osius 5. de fide 7. Hilar. lib. 9. Trinit. Damascenus 3. . 14. August. contra Serm: Arrian. cap. 7. & 22. zian. Orat. 4.

PROPOSITIO. III.

iquistæ, opera Mediatoris utriq; naturæ tribuen- , cùm in argumentando insulsi & impij, tum in maledicendo extremè audaces sunt.

8. PRimum. Quid enim insulsum magis, ac magis impium, quàm illud Lutheri, *in Confessione de* nâ? *Si humanam tantùm naturam pro me passam credo, ristus ille mihi simplex, aut infirmus Salvator est, qui ipse- t alio indigeat Salvatore.* Et tamen Cælest Myslenta, egram *Dissertationem Theologicam, Respondentibus Da. le Martini, & Georgio Bodedorfio*, uno hoc Lutheri ar- mento, egregiè fartam, cùm Anno 1635. typis pro- deret, ex eo quod Bellarminus, Suarez, alijq; DD. tholici docent, *Præcipuum Redemptoris & Mediatoris us, ac munus esse Passionem & Mortem, secundum huma-*

nam

nam naturam, in Persona λόγου *subsistentem peractum*, it §. 5, & 8 concludit. *Ergo Christus erit minus, quàm noste Redemptor, & Salvator, per quem nec Redempti, nec Salvati, salvandivé post hanc vitam sumus. Id quod Paganum Iudaicum, Turcicum;*

199. Quia verè impiam, juxta ac elumbem Consequentiam suam, negatam sibi negandamq; deinceps vidit, ita § 6. judicio scilicet suo victor, instat. *Ratio illationis est firmissima, nec ulla Sophistica à Iesuitis infring potest ex hoc fundamento. Siquidem à principio finito, lice in Persona* τοῦ λόγου *subsistente, operatio infinita, quale e opus Mediationis, &, in præsenti materia, Redemptionis, producі nequit.*

200 At non intelligit, homo scil. acutus! id quo supra est Prop 1. jam indicatum, vid. Christum, respectu operum Mediationis & Redemptionis esse Principium finitum, *ut quo* duntaxat, non vero *ut quod*. Et enim opera illa origine & causalitate physicâ à solâ humanitate veniant, Valore tamen, &, ut dicitur, influx ac causalitate morali, veniunt etiam à Personâ, & consequenter à naturâ Verbi; cùm præsertim, juxta potutum illud, *Actiones suppositorum sint*.

201 Forsan hæc Myslenta assequeretur, si quæ s Ratio Entis Moralis, quæq; illius ab Ente Physico & Metaphysico distinctio tantus Doctor! unquam esset assecutus. Non pigeat ab Ægidio Coninck, Tomo *de Actib humanis*, alijsq; DD. nostris discere, quæ ignorare, Virum inter suos tantum, meritò pudeat. Quanquam fortasse aliquid assecutus jam videri potest, qui Disp Coll. Prut. de *sola natura humana in Christo exinanitâ* & exaltatâ, Th 8. ea, quæ à nobis Disq. 15. prop. 3. afferuntur, tanquam huc quoq; referenda, scripta reliquit.

202. *Secundum*. Quis singulorum vel de una apu Bregelam officinâ, recenseat maledicta? Vnum, omniu

insta

ſtar, Myslentam audiſſe operæ precium fuerit. Is igi-r ipſo citatæ Diſſertationis initio, triumphum ante ctoriam ita ſibi occentat *Evictum hactenus à nobis est æcedenti Diſputatione, Pontificiorum Romanenſium Eccleſiam modernam, non eſſe veram ac genuinam Chriſti Eccleſian Catholicam: Sed ſpuriam, pſeudocatholicam, ac ipſius ntichriſti Synagogam, ideo quod officium Chriſti, veri Eceſiæ fundamenti, Sacerdotale evacuet, deſtruat, evertat, & nihilet &c.*

203 Satis id erat ad inſignem Catholicorum omnim contumeliam, imo & blaſphemiam; ſed Prædicanti ecdum ſatis fuit Nam § 10 ſententiam Catholicam de hriſto Mediatore, vocat expreſſis verbis, *Hæreſin crasm, multisq; modis execrandam, & penitus ex Eccleſia cæq; Chriſtianorum profligandam.* Ne quid verò, ad ſales ilicet, urbanitatemq; Prædicanticam deeſſet, in ipſo oeris limine Epigramma ad ſuum Reſpondentem præfiit, in quo ita miſeros Jeſuitas inter cætera veneratur.

In ſimili, craſſoq; nimis Errore Suitæ
Chriſte tuum, hærentes, evacuant Meritum &c.

PROPOSITIO. IV.

hriſtus, officia Mediatoris ſecundum humanitatem exequendo, non eſt, ſecundum eandem humanitatem, ubique.

04. TRiplex officium Chriſto Mediatori aſſignant Vbiquiſtæ; Myslenta Diſp. 5 Dietericus pag. 77. videlicet, *Propheticum*, quo homines inſtruit de vountate Dei ad vitam æternam; ſive per ſe immediatè, n diebus carnis; ſive mediatè, per miniſterium Verbi. Deindè *Sacerdotale*, quo homines, potiſſimum per morem & paſſionem ſuam, Deo reconciliavit, & etiam-

num advocatum agit apud Patrem. Denique *Regium* quo omnia regit, & gubernat in cœlo, & in terrâ

205. Quidquid sit de Prophetico, & Sacerdotali of ficio, Regium certè adversarij sine Vbiquitate admini strari non putant. *Officium Regium* (inquit Myslenta Disp 5. th: 24. n. 4. & cum eo Dietericus pag 377. Dani Michael n. 40. seq) *administrat Christus non absens, se maximè præsens; non secundum alterutram, sed secundum u tramq; naturam.* Et infra, *Ad regimen Christi, primò pertin adessentia, seu præsentia Christi, secundum utramq, naturam.*

206. Sed *Contra est* 1. Quia Vbiquitas, ut probatum est, implicat *Contra est* 2. Regnum Christi administratur vel Invisibiliter, per Spiritum Sanctum, quem Christu ex hoc mundo abiens quasi Vicarium, internæ, ac Spi ritualis administrationis gratiâ, misit, uti Joan 16. mu tis significatur: Vel Visibiliter, per Apostolorum succe sores, juxta Eph 4. 11. *Ipse dedit, quosdam quidem Aposto los quosdam autem prophetas, &c. ad consummationem San ctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi donec occurramus omnes &c.* Vt vel hinc pateat, impuden tia, sive maledicentia Myslentæ, in fine Disp. 5. *inte hæreticos, Regnum Christi oppugnantes*, numerantis Ponti ficios, *quòd*, ut ille ait, *loco Christi absentis, aliud caput visi bile in terris substituunt, nempe Papam Romanum.*

207. *Contra* 3. Quia Regimen per absentiam, nih derogat Regiæ Christi Maiestati, (præsertim cùm ille ut Deus, præsens ubique sit) quandò etiam homini plus accedit authoritatis, qui absens ea præstare potest, quæ præsens præstaret.

DIS

DISQVISITIO, XIII.

An ex Ascensione Christi in cœlos, probari Vbiquitas possit?

08. QVia nullum in terris Vbiquitati suæ locum, vel asylum reperere Adversarij; incipiunt tandem, non tam cum Socrate ἀεροβατεῖν, uàm cum alijs veritatis hostibus; juxta Paulum 1. Cor. 26 ἀέρα δαίρων. Ex Ascensione enim Christi in cœ-os, quæ, quot, & quàm mira, *devoluunt*, sive mysteria, ve *metra* Dithyrambica!

PROPOSITIO. I.

scensionem Christi non veram, & localem, sed apparentem, & phantasticam fuisse; Vbiquistæ fingunt.

09. NE enim se, vel ipsius Symboli articulis, victos cogantur fateri, ducibus Brentio in *lib. de Ma-estate hominis Christi*, & Illyrico *in lib. de Ascens: Christi*, iunt, cælum non sumi propriè, sed figuratè, ita ut Chri-tus non ascenderit in cœlum empyreum, hoc est verum, eale, & corporeum; atque intra illud, aliquo certo lo-co, juxta veri corporis humani rationem & molem, cir-cumscribatur; vel certè extra omnes cœlos, empyrei summique cœli convexum pedibus contingat (quema-modum cum S. Thoma 3. P. q. 57. art. 4. Augustinus de

fide, & Sym: & Epist: 57. ad Dard. alijsque Patribus Catholici docent) sed in metaphoricum, sive in Gloriam, *Regnum*, *& Maiestatem Dei.*

210 Nunquid Vbiquistæ sunt, illa apud Poëtam (Juven: Sat: 3.) *Natio Comœda*? qui, quemadmodum in rebus divinis perpetuò ludunt, ita Christum ad sui mores ludionem, ne dicam præstigiatorem faciunt? Et nota sanè sunt illæ Brentij apud Bellarm: cap. 12 Sycophantiæ: Sic enim homo effrons argutatur *Si Christus sit in cælo corporeo, necessè est, ne in perpetua cœli agitatione malè habeat, in loco aliquo quieto esse, proindeque in aliquo Polorum puncto residere: & quidem non in Arctico, quia is Aristotele teste, inferior est; Ergo in Antarctico, quia is non tantùm quietus, sed etiam superior. Quanquam & hic, si sit, quo se tandem recipiet cùm cœlum corporeum destruetur?* Lucianicæ isti juxta ac Vbiquisticæ Philosophiæ veritas opponenda est seq prop.

PROPOSITIO. II.

Christus perindè, vero, reali, ac Physico motu ascendit ad cœlos, sicut & in adventu ad Judicium, descendet de cœlis.

211. VTrumque Angeli affirmant Acto: 1. *Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum,* in eo modo nihil fuit phantasticum, sed omnia realia & vera; ita, ut cum oculis cerni potuerit initium veri motûs (qu'a *videntibus illis* Apostolis, *elevatus est, & nubes suscepit eum.* Acto: 1) *progressus quoque,* (quando Lucæ 24. *Recessit ab eis & ferebatur in cœlum*) imo & finis motus fuerit verus, & realis, quando Marc. 16. *Assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei.* Nisi forrè *In revelatione Domini Iesu de cœlo,* 2. Thes. 1. quando scilicet *apparebit signum Filij hominis*

minis in cœlo Matth 24. 30 *& ipse Dominus in jussu, in ce Archangeli, & in tuba Dei descendet de cœlo* 1. Thes. 4. mnia futura sint simulata, phantastica, ἀφοσιώσεως ... v, & planè, ut aiunt, *Dicis causa.*

212 Quod si tunc, nullus oppidò erit simulationi cus (neque enim *Salmoneus alter tonabit*) ne in ascensio- quidem fuit, quia, *Sic veniet, quemadmodum &c.* Si- it igitur verè *descendet*, utique etiam *verè ascendit*. Quod vero *Ascendere in cœlum*, juxta Prædicanticam subtilita- m, nil aliud fuit, nisi *Gloriam*, *Regnum*, *& Maiestatem* urpare, etiam *Descendere de cœlo*, juxta nostros πτωχο- ... , nil aliud erit, *nisi Gloriam, regnum, & Maiesta- m relinquere*: vel, ut Paulus loquitur Phil: 2. *Exinani- semetipsum*; quod, scilicet, Dominus ipse prædixerit, m diceret Matth 24 30 *Tunc videbunt Filium Homi- , venientem in nubibus cæli cum Virtute multa, & Ma- state!*

PROPOSITIO. III.

hristus in Ascensione suâ, non adijt neglectum hactenùs Vbiquitatis usum.

13. HÆc nimirum, juxta Vbiquistarum Philoso- phiam, Ascensionis meta, hic scopus erat, ut ui ab ipso conceptionis suæ exordio, Vbiquitatis Maie- atem, quasi vi obscurasset, nec nisi quandoque promi- re totâ vitâ suâ sivisset (*in statu enim exinanitionis eam cretò habuit, neque semper, sed quoties ipsi visum fuit, usur- avit*, ut inquit cum Luthero suo, & Formulâ Concordiæ, eon: Hutterus loc: 3 n. 23) Tandem in Ascensione o- nnes illius radios, quasi *pleno Copiæ cornu* diffunderet. Quæ verò huius Philosophiæ tandem est ratio? Literæ, t illi aiunt, divinæ; præsertim Ephe: 4 v. 10. ὁ καταβὰς,

βᾶς, αὐτός, ἐςὶ καὶ ὁ ἀναβᾶς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. *Qui descendit, ipse est, & qui ascendit super omnes cœlos ut adimpleret omnia.*

214. Primum *igitur Brentius* sic philosophatur. *Christus ascendit super omnes cælos*, vel ut est Hebr. 4. *Penetravit cœlos, excelsiorque cælis factus est* Hebr. 7. Ergo non hæret in cœlo, neq; continetur aliquo cæli loco. Sed quid hinc aliud (nisi quod S. Thomas 3. P. Q. 52. A. 4. docuit) Vbiqvista eliciat, videlicet, Christi corpus esse supra convexum seu absidem ultimi cœli? nisi forte dicat, *Excelsiorem cælis* ita factum, ut superior sit gloriâ, omnipotentiâ, maiestate, & Divinitate suâ.

215. Quanquam quid etiam vetat dicere, esse intra concavum eiusdem, & summam cœli partem, supra omnes Sanctos (quorum in *domo Patris sui*, secundum Ioa. 14. v. 2. *mansiones multæ sunt*, & quibus aiebat v. 3. *Iterum venio, & accipiam vos ad me ipsum; ut ubi sum ego, & vos sitis.* Vide Damascenum lib. 2. c. 6. Procop. Gazæum in 1. Genes. Augustinum, Rupertum, aliosq; Patres apud Busæum ad Th. 103.) possidere & ad modum Aaronis (ad quem scilicet Heb. 4. alludit Paulus) penetrasse *ipsa Sancta sanctorum*, & *interiora velaminis* Templi illius Divini: neque tamen idcirco necesse erit, extra, vel citra pomœria Templi, eum dicere progressum, quemadmodum neque Aaron *penetrando* &c. extra vel citra parietes Templi processit.

216. Vt enim caput supra omnia corporis membra eminet, ita Christus (quem Apostolus Eph. 1. & alibi sæpè *caput Ecclesiæ* vocat) intra omnia Mystici corporis sui membra, eó etiam magis eminet, quo ante, se magis in statu exinanitionis; vel ad ipsos inferos demisit; uti clarè innuit Apostolus v. 9. *Quod autem ascendit, quid est nisi quia & descendit, primum in inferiores partes terræ!* Vt autem terra hic, psal. 113. Isai. 66. Mat. 5. & alibi, propriè, & non

n metaphoricè sumitur, ita & cœlum, quod terræ op-
ponitur. Vide Patres apud Busæum ad The: 103.
8 241.

PROPOSITIO. IV.

hristus in Ascensione sua adimplevit omnia, non
orporis sui omnipræsentiâ, sed vel prophetiarum
consummatione; vel donorum gratiæ exhi-
bitione; vel etiam successivâ Carnis
suæ præsentiâ.

17. SEd pergit Brentius cum suis, *Ascendit, ut adim-
pleret omnia.* Acutos enimverò homines! & pla-
è, ut est apud Homerum, *Phænicas* ϖαλυπαιπάλȣς!
ui non minús ad ignaviam, & mentis aruinam, quàm
d calliditatem, verborumque pugnam factos! Quasi *ad-
mplere omnia* non potuerit Christus, nisi humani corpo-
s angustias pertæsus, cælum, ac terram, infinitosque
xtra cœlum & terram mundos, diffusæ carnis suæ Vbi-
uitate *Adimpleret.* Quomodo igitur ἀναβὰς αὐτὸς,
αὶ καταβὰς; *idem ascendens, qui & descendens*? Si enim
st, & fuit ubique; quomodo vel ascendere, vel descen-
ere aliquò dici potuit? Quomodo non ipsum *ascendere
& descendere* (quæ in proprio sensu accipienda prop: 2.
iximus) omnipræsentiam, Vbiquitatemque istorum
vertit!

218. Vultis igitur, ô boni, scire, quo pacto *Adim-
levit omnia*? Audite, ex omni Patrum Senatu, Hierony-
num in Epist: ad Eph: S. Thomam ibidem lect: 3.
Bernardum Ser: 2. de Ascens. *Adimplevit ascendendo o-
mnia, quæ vel à Prophetis prædict a, vel à Patre æterno man-
data erant,* juxta illud Joan: 19. 24. *ut scriptura impleretur:*

v. 28. *Sciens, quia omnia jam consummata sunt, ut consum-maretur Scriptura.* Et v. 36. *Facta sunt hæc, ut scriptu-impleretur.*

219. Non placent istorum Sententiæ? Audite de eo-dem Senatu Hilarium in Psal. 56. Ambrosium Epist. 1(*Adimplevit omnia*, quæ secundum Incarnationis suæ ὀ-κονομίαν, ad mysticum Ecclesiæ corpus redundare de-bebant; ut nihil deesset Ecclesiæ, quoad dona, & gratia tum gratis datas, tum gratum facientes; quando post su-am ascensionem ipsum fontem omnium gratiarum, vi-delicet Spiritum Sanctum, uti promiserat, misit. Quo-quidèm ipse Apostolus lo: cit: v. 7. & seq. docuit. *Vni-cuique autem nostrûm data est gratia, secundùm mensuram donationis Christi, proptèr quod dicit* (Psal: 67. 19.) *Ascen-dens in altum captivam duxit captivitatem dedit dona homini-bus.* Quin & Christus ipse hoc innuit Joan: 15. *Expedi-vobis, ut ego vadam, si enim non abiero, Paracletus non ve-niet ad vos.*

220. Quod si & alios insuper desiderent, audian-Bernardum, suo aliorumque nomine Ser. 2. de Ascen(ita disserentem. *Qui descendit, ipse est, & qui ascendit ho-dierna die super omnes cœlos, ut adimpleret omnia. Iam enim cum se Dominum universorum, quæ sunt in terra, & in mari & in inferno, probasset, non restabat, nisi ut aëris & cœlo-rum se esse Dominum argumentis similibus, vel certe pontiori-bus approbaret. Terra enim cognovit Dominum, quia ad vo-cem virtutis eius, cum clamasset voce magna, Lazare veni fo-ras, mortuum reddidit. Cognovit mare, quia solidum se præ-buit sub pedibus eius, cognovit infernus &c.*

PROPOSITIO. V.

Cœlum, quod Christus ascendit, non est metapho-ricum, neque ipsa mundi universitas; sed cœlum

empy-

...npyreum, corporeum, & locale, quod est suprema felicissimaque Vniversi pars, ac beatorum sedes.

...1. **M**Etaphoricum adstruunt Vbiquistæ, dum docent, Christum ratione Vbiquitatis omnia im...entem, eo ipso ascendisse in cœlum, quod virtutem, ...orjam, & divinam in ascensione suâ Maiestatem decla...vit. Hinc Musculus, & Prætorius Apologet: Busæi ...g. 243 aiunt. *Si ascensio Christi de migratione corporali, ... cælum locale intelligenda sit, Paulus non fuisset mentis ...npos, cum Phil: 3. diceret Sanctorum conversationem esse ...cœlis.* Vniversitatem verò totam pro Cœlo intelligunt ...entius, & Marbachius lo: cit: apud Busæum, dum a...nt. *Cœlum ea conditione esse, ut in eo non tantum Sancti ho...nes, verùm etiam Sathan, Hercules, Numa Pompilius, ...hnici, Turcæ, Iudæi, ipseque infernus contineatur.*

222. Jam verò Cœlum locale, ac corporeum Catho...i omnes docent cum Damasceno lib. 2 cap. 6. Proco...o Gazæo in 1 Genes. Ruperto, alijsque Patribus apud ...usæum ad Thes: 103. pag 231. Omnium nomine Au...stinus Epist: 57 ad Dardanum. *Christum*, inquit, *Do...inum nostrum, ubique præsentem esse non dubites, tanquam ...eum; & in loco aliquo cœli, propter veri corporis modum.* ...: lib de fide, & Symb. cap. 6. *Credimus in cœlum ascen...se, quem beatitudinis Locum, etiam nobis promisit dicens, ...runt sicut Angeli, in cælis, in illa civitate, quæ est mater o...nium nostrûm Hierusalem æterna in cœlis. Solet autem quos...m offendere* (notent hoc Vbiquistæ) *vel impios gentiles, ...l Hæreticos* (Vbiquistas) *quòd credamus, assumptum corpus ...rrenum in cælum &c.*

223. Ne porrò deinceps offendantur, audiant Pe...um, de mittendo ad judicium extremum Christo lo...uentem Acto: 3 v. 20. *Cum miserit eum, qui prædicatus*

est vobis, Iesum Christum, quem oportet cœlum quidem su-pere usque in tempora restitutionis omnium. Nam ὃν δεῖ οὐ-ρανὸν μὲν δέξασθαι, non tam significat quòd Christ capit cœlum, quàm quod Christum capiat, & habeat cœ-lum, quoad mittatur ad judicium, ut explicat Bellar: cap. 12.

224. Interim juverit ut adversarij audiant ac notent quod loc: cit: contra vanissimam eorum curiositate scribit Augustinus. *Vbi, & quomodo sit, in cælo Corpus Do-minicum, curiosissimum, & supervacaneum est quærere. Tan-tummodò in cœlo esse, credendum est: Non est enim fragilita-tis nostræ, cælorum secreta discutere, sed est nostræ fidei, Dominici Corporis dignitate sublimia, & honesta sapere.*

DISQVISITIO XIV.

An è Sessione ad dexteram Patris, probari possi Vbiquitas?

225. NOn terram duntaxat, verùm & aera, per Ascensionem Christi, & cœlos ipsos, per Sessionem illius ad dexteram Patris invase-runt Vbiquistæ, ac propè secundum Psal. 72 v 9. *posue-runt in cœlum os suum*; ut inde aliquod causæ suæ præsidi-um quærant. Sed contra sit.

PROPOSITIO. I.

E sessione ad Dexteram Patris ridicule, ac prorsus futili-

tilitèr omnipræsentiam Carnis Christi Vbiquistæ contendunt probare.

6. POstquam enim, neque ex Ascensione Christi, obtinere intentum; neque ipsam Ascensionem, m Sessione ad Dexteram, quemadmodum volebant, nfundere potuerunt; tandem cum Smidelino *the. Vinb.* 213. *& sequentibus*, & (post Lutherum *Serm. de Cœ Domini*) cum Apologiâ libri Concordiæ, ita quasi de *rysippi Dialecticâ* argutantur.

Dextera Patris est ubique,
Sed Christus secundum humanitatem sedet ad dexteram Patris.
Ergo Christus secundum humanitatem est ubique.

ddit vim, & pondus Argumento, Lutherus, *In Libro uod Verba Domini firma stent*, subtilissimè ita discurns *Christus non sedet in minimo digito, aut ungue Dexræ Dei Patris, sed in ipsa Dextera Dei. Ergò prorsus est ique.*

227. Certum est Lutherum cum suis, ita ratiocinan, si non τὴν ὀρέστου μανίαν, certè ὀρέστειον ὄνειρον σεν, Certum inquam est, istos, si non *insania*, certè *nnijs*, ut aiunt, *Orestæis laborare.* Parùm enim abest, in eadem ratiocinatione concludant, *Iustorum animæ*, on in minimo digito, aut ungue, sed *in manu Dei sunt* p. 3. Ergo sunt ubique.

PROPOSITIO. II.

essio ad Dexteram Patris, differt ab ipsâ ad cœlos Ascensione, tanquam Quies, & terminus motûs ab ipso motu.

28. SI enim verum est illud Augustini lib. 1. de Trinitate

nit. cap 12 *Scripturæ non loquuntur aliquo genere, quod in consuetudine humanâ non inveniatur, quia utique hominibus loquuntur*; non potest jam verum esse, quod Vbiquistæ cum Illyrico *Lib. de Ascens.* docent; *sedere ad Dexteram Dei, idem esse, quod ascendere in cœlum; ita, ut hoc, per illud explicetur.* Non, inquam, potest verum esse, quia neque Apostolorum, neque ipsius vulgi sensus ac consuetudo fert, ut *sedere idem sit, quod ascendere*, neque denique ipsius Symboli Apostolorum (quod brevissimum doctrinæ Divinæ compendium est) ut idem bis sine causa repetatur, ratio patitur.

PROPOSITIO. III.

Sessio ad Dexteram Patris, non est propriè, sed metaphoricè sumenda; videlicet pro æternâ beatitudine, vel pro ipsâ Divinâ gloriâ & Maiestate.

229. PRimum patet, ex Regulâ S. August. sumptâ ex *libro 3. de doctrinâ Christianâ cap. 3. 10. 16.* & 27. Et ex *lib. 8. de Genesi ad literam cap. 7.* Quæ etiam communi Doctorum sententiâ, probata est apud Scholasticos ad 1. p. q. 1. & apud Paulum Scherlogum *Anteloq. 1. Sect. 4. n. 28.* & *Anteloq. 11. Sect. 3. n. 20.* Nec non apud Busæum *Apolog. cap. 9. pag. 242.* videlicet *Quando Divini sermonis proprietas non habet incommodum ea sine dubitatione ullâ amplectenda est.* Esto igitur absurdum non sit, imò nec incommodum, propriè sumi ascensionem ad cœlos, Sessionem tamen ad Dexteram propriè sumi absurdum est; Quia Deus, cùm sit Incorporeus neque Dextram, neque sinistram habet. *Dextera enim*, ut ait Damasc. lib. 4. cap. 2. *Et Sinistra eorum sunt, quæ circumscribuntur.*

PRO-

PROPOSITIO. IV.

Humanitas, & Caro Chriſti, per Seſſionem ad dexteram, neque eſt, neque poteſt Vbique eſſe.

30. HVmanitas enim non alio modo participare poteſt Vbiquitatem quàm quo participat Maieſtatem; ſed Maieſtatem Divinam (quæ ſecundum Græcos potiſſimùm Patres, *apud Bellarm. cap.* 15. *& Buſæum theſi* 106. per ſeſſionem ad dexteram ſignificatur) non participat in ſe, ſed tantùm in ſuppoſito; Quia alioqui verum non eſſet, illud Joannis 3 v. 28 *Pater maior me eſt*; multoque minus illud 1. Cor 15 11. 28 *Cùm ſubiecta fuerint illi omnia, tunc & ipſe Filius ſubiectus erit ei* (videlicet Patri) *qui ſubiecit ſibi omnia.* Ergo, etiam Vbiquitatem participabit tantùm in ſuppoſito: Ergò tantùm ratione Immenſi, ac Divini ſuppoſiti ſui, erit ubique, in ſe autem ac ratione ſui, eſt, & erit in certo, quamvis eminentiſſimo, digniſſimoque Cœli loco.

231. Huc accedit, quòd Humanitas etiam ad Dexteram Dei ſedens (quod vel ipſi Adverſarij fatentur) adhuc permaneat, & ſit Creatura; non igitur poteſt eſſe æqualis Deo. Nam quod illi regerunt, *ideo non eſſe æqualem Deo Quia non à ſe, ſed à Deo Maieſtatem, omnipotentiam &c. habet*, ad cauſam nihil facit, quia etiam Verbum in Divinis, omnia à Patre habet, & tamen Filius eſt Patri ὁμοούσιος & planè per omnia æqualis.

232. Neque juvat, quod dicunt, *Verbum habere omnia naturalitèr, Humanitatem vero tantùm per gratiam unionis.* Quia eo ipſo, quod per gratiam habet, non ipſam Maieſtatem, ſed quandam Maieſtatis participationem in ſe habet, quanquam longè digniori, ac diviniori modo, quàm cæteri Beati, qui juxta Matth. 25. Apocal 3. Ad Dexteram Dei collocabuntur. Imo, jam de facto, etiam

dum

dum in hac vita sunt, in Christo, & cum Christo col[locentur], juxta illud Ephes: 2. v. 5 *Convivificavit no[s] Christo, & Conresuscitavit, & consedere fecit in cœlestibu[s] Christo Iesu.*

DISQVISITIO. XV.

An ex Vbiquisticâ, de statu Exinanitionis & Exaltationis, Philosophiâ defendi Vbiquitas possit?

233. DEploratæ fortunæ, & fractarum bello vi[rium] argumentum est, non jam virtute, [sed] numero niti; & cùm militem nequeas, tu[rbam] undecunque coactam magis, quàm lectam, in hoste[m] ducere. Faciunt id Vbiquistæ nostri, qui cùm omnes a[r]gumentorum suorum Vires elisas jam fractasq́, videan[t], novam, tum *de statibus Exinanitionis & Exaltationis Chri[sti]*, tum de *Commentitio ad inferos descensu*, aciem prod[u]cunt. Quod quia præter Balthasarum Mentzerum, [in] *Anti-Martinio*, *alijsque Disp.* Conradum Dietericu[m] *Catech. instit. pag.* 384. aliosque non paucos, etiam Mi[s]lenta noster, *Collegij Prutenici Disp.* 6. (fortè Professore[m] quondam suum Joan. Gissenium imitatus) ἐκ πίνακ[ος] καὶ πυλαίας, è tabula & porticu, ut Plutarch. libro d[e] ... part. et loquitur, facere satagat, expendenda hoc loco erunt, quæ adfert, mysteria.

PROPOSITIO. I.

Doctrina Vbiquistarum de statibus Exinanitionis & Exaltationis, ipsâ se novitate suspectam reddit.

34. OMnis in causa Religionis novitas, S. Augustino omnibusque in Christo orthodoxis, *suspecta semper fuit*: præsertim, cùm *ipsa mutatio consuetudinis, etiam quæ adiuvat utilitate, novitate perturbare soleat*, ut idem August. Epist 118 scribit. Atqui ne Catholicorum quidem Doctorum (qui tamen omnes hactenus in Theologiâ Philosophiaque difficultates ita rimando exhauserunt, ut nihil videatur posteris superesse reliquum) quisquã, superfluâ, seq; ipsam ultro implicante subtilitate vel industriâ μύρμηκος ἀτραποὺς ᾄδειν *formicæ vestigia canere* usquam est conatus. Primi isti juxta ac novi Magistelli sunt, quibus, ut loquitur Plutarch lib. de Profectu, οὐ πρὸς στάθμην πέτρον, ἀλλὰ πρὸς πέτρῳ στάθμην τίθεσθαι, *non lapidem amussi, sed amussim lapidi applicare* & accommodare, curæ semper fuit. Non enim isti aut scripturarum, aut eruditæ Vetustatis oraculis sua sensa; sed, è diverso, hisce metiri illa didicerunt. Quod el seq prop. illustrius fiet.

PROPOSITIO. II.

Prædicantica de statu Exinanitionis & Exaltationis Philosophia, neque in Sacris literis, neq; in SS. Patribus, & Christianæ Catholicæq; Ecclesiæ antiquitate, neq; in ipsa Augustanâ Confessione fundamentum habet.

235. PRimum Vnicus ferè locus in Scripturâ est a
quem, *tanquam ad sacram anchoram*, in hac cu
sâ confugiunt Vbiqustæ; vid Phil 2. v. 5 & seq. Pla
eum diffusius proponere, ut omnes adversariorum co
natus melius dignoscantur Sic igitur Paulus *Hoc en*
sentite in vobis, quod & in Christo Iesu. Qui cùm in forma D
esset non rapinam arbitratus est; esse se æqualem Deo, sed se
metipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudi
nem hominum factus, & habitu inventus ut homo &c. Pro
pter quod & Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen &c

236, *Principiò igitur constat*, tum ex antecedentibu
Pauli verbis, tum ex ipso v 5. Paulum id agere, ut exem
plo Christi omnes incitet ad humilitatem, &, cum hu
militate satis instructi fuerint, ad mutuam pacem, co
cordiam, charitatem: Eâ causâ dicit, *Hoc sentite in vo*
quod & in Christo Iesu, id est, ut etiam Syrus vertit, *H*
sentite in vobis, quod Iesus Christus, supple, in se sens
quasi dicat (ut ib. Cornel. & Velasq. addunt) *Ille sens*
ille affectus humilitatis, pacis, charitatis, sit in vobis, qu
in Christo fuisse comperimus:

237. *Deinde constat*, maxima humilitatis, aliarumq
virtutum exempla à Christo edita; vel eo ipso, quo
cum á primo Incarnationis puncto esset *Comprehensor*,
proinde ex vi Visionis beatæ unionisque hypostatica
non in animam duntaxat, verum & in carnem ipsam di
tes gloriæ, & supremæ beatitatis flumina derivare ju
posset, ac propè deberet; *Viatorem agere*, & tum in an
mâ, tum in carne, *formam servi* gestare & in eâ pati, m
ri, atque, ut Paulus ait, *exinaniri* delegerit.

238. Hîc jam *novis Palæphatis* nostris, (id enim n
minis novarum fabularum Assertores merentur Ath
næo) *nova lux*, ut aiunt, *affulgere visa est*; ut de comm
ni regiaque digressi viâ, Vbiquitatem, quæ nusquam est
alicubi invenirent Quocirca ut doceant cum Myslen

the.

7. *Christum nullo pacto secundum divinitatem, sed tan-*
n secundum humanitatem, fuisse exinanitum, hoc est,
ributa Divina humanitati communicata, ac præsertim
nnipræsentiam, ab humanitate Christi, vel nunquam
te resurrectionem, vel rarò admodum usurpata, &
asi in actum secundum deducta; vel, ut Mislenta th.
. loquitur, *Omnipotentiam & Maiestatem infinitam. in*
tu exinanitionis, à Christo secundum humanitatem occul-
tam; Docent in antecessum, per *formam Dei* secundum
am Christus *semetipsum exinanivit, formâ servi accipiens*,
n intelligi Divinitatem, sed tantum *exemplum*, sive
ternam speciem, figuram, & specimen, quod Christus ho-
o, *quasi* scintillas quasdam divinitatis, per miracula
opera gloriosa, vibrando, ante resurrectionem sub-
de ediderit.

239. Sed hæc Philosophandi ratio, Primùm eius-
odi est, quæ Arrianismum sapit, & ob quam Eras-
us, qui è Commentarijs S. Ambrosio falsò adscriptis,
imus eam produxit, apud novos Arrianos, *docentes*
ristum non secus, atque alij Sancti, per miracula aliquod
cimen Divinitatis edidisse, magnam inijt gratiam, ut me-
o, *hic & alibi posuisse ova Arrianismi*, Cornelio dicatur.

240. Deindè Pàtribus, & sanctæ juxta ac eruditæ
tiquitati adversatur: omnes enim Patres, quod vel E-
smus ipse fatetur, eo loco ad adstruendam Christi Di-
nitatem contra Arrianos usi sunt, præsertim Chrysost.
heophyl. Oecum. Hilar. August. Vnus Commentario-
m, Ambrosio adscriptorum auctor, inter veteres eam
didit; sed is, uti Bellarm. in Scriptoribus Eccles. de-
onstrat, Luciferianâ hæresi infectus fuit.

241. Denique advertatur ipsi, qua niti vult, scriptu-
, & menti Pauli. Tum quia μορφὴ, apud Paulum &
ios. Scriptores divinos, non significat *speciem exem-*
um, &c. sed *Formam*, quæ dat esse rei: ita ut *Forma Dei*,

 sit ipsa

sit ipsa natura Dei, Divinitas, & Deus ipse. Tum quia ex eo, quod Christus *esset in Forma Dei* (illud enim, *Cum esset &c.* causale esse bene Cornelius notavit) *non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo*, sive, ut est in Græco εἶναι ἴσα Θεῷ *esse æqualia*, sive, *esse æqualiter Deo*. Arbitrando enim, sentiendo, & dicendo se esse Deum (ut dixit Joan. 17. *Ego & Pater unum sumus*, de quo August. Tract. 17.) non usurpavit alienum, sed, quod suum erat, sibi tribuit, cum revera esset Deus.

242. Tum quia *Forma Dei*, ut advertit Chrysost. opponitur à Paulo *Formæ servi*. Vt igitur non ad speciem, sed re verâ Christus erat in *Forma servi* Homo, ita & in *Forma Dei*, Deus. Vnde & Theodoretus contra Marcionitas, Christum verum Deum, sed non item verum hominem confitentes, ex hoc eodem loco, ita argumentatur. *Forma Dei, est Dei substantia? Omnino fatebuntur, non enim negant Deum esse, Christum Dominum. Ergo ratiocinemur, si forma Dei, est Dei substantia; servi ergo substantia, est servi forma: & invenientur hi, qui contraria sentiunt, per ea, quæ confitebuntur, ea confirmare, quæ nolunt fateri.*

243. Tum denique quia Paulus de Christo, quatuor quasi status diversos, & inter se omnino distinctos, qui tamen ab Vbiquistis confunduntur, enumerat, ac proponit: vid. per, *Esse in forma Dei*, & *Esse æqualem Deo*, Divinitatem veram: per *Accipere formam servi*, Mysterium Incarnationis: per *In similitudinem hominum fieri*, veram & non tantum apparentem, ut Marcionitæ alijque blasphemant, è Virgine humanitatis assumptionem: & per illud: *Habitu inveniri ut homo*, externam hominis figuram, speciem, & corporis formam, ipsi naturæ humanæ & formæ essentiali respondentem. Primum & secundum explicat Paulus, μορφὴν μορφῇ, *formam formæ*, oppo-

nendo

endo: Pro tertio vocem à priore diſtinctam vid. ὁ-
μοίωμα, i. *Similitudo*; pro quarto verò σχῆμα, i. *fi-
gura*, uſurpat.

244. Hinc cum Chryſoſt: ſer. 7. contra Marcioni-
tas, aliosque hæreticos, *formam ſervi*, ad externa ſervi-
tutis opera potius, quàm ad ipſam humanitatem referen-
tes, argumentantes, licebit contra Vbiquiſtas ijsdem qua-
dantenus verbis ita ratiocinari. *Hæccine forma ſervi eſt? Neutiquam forma ſervi eſt, ſed opus ſervi. Aliud vero eſt o-
pus ſervi eſſe, aliud formam ſervi accipere. &c. &c.*

245. *Alterum* liquidò patet è Patribus à Cornelio &
Velaſq imo & à nobis hîc citatis. Lubet vnum Ambro-
ſium Epiſt. 47. Pſeudo-Ambroſio hic opponere *Exina-
nivit ſe, & accepit plenitudinem naturæ & perfectionis huma-
næ; ſicut Deo nihil deerat, ita nec hominis conſummationi, ut
eſſet perfectus in utraque forma.* Videri poteſt Cyril Alex.
lib. 2 de fide ad Regin: & lib 2. in Joan. cap. 3: Auguſt.
ep. 120 & tr. 55. in Joan: Hyginus ep 1. Tertul lib. 5.
contra Marcionem cap 20. &c.

246. *Tertium*, ne ipſe quidem Myslenta, ut maximè
ſatagat, negare poteſt. Quod enim th 1. dicit, *Vtrumq;
ſtatum, è tertio Articulo Conf. Aug. erui, utut totidem verbis
non exprimatur, rem tamen ipſam optime etiam IV artic.
Smalcal. deſcribi*; id vel plane ὑπόξυλον, vel aliud nihil
eſt, quâm quidvis è quovis, ad morem Prædicantum,
eruere & adſtruere velle. Hoc enim illi pacto, cum chi-
mæras, τραγελάφους, natosq; in ſuo cerebro *hircocervos*;
orbi exhibent, & cum *ipſas quoque è luce tenebras* produ-
cunt, rem ab ſe, non verba ſpectari aiunt.

PROPOSITIO. III.

Myſteria Vbiquiſtarum, de Exinanitionis & Exal-

in Christo statibus, Prædicanticæ ματαιολογίας, Vanitatis, inscitiæ, & contradictionis plena sunt.

247. NE quid, scilicet ad eruditionem, & absolutam Divinarum humanarumque rerum scientiam, quam jactant, deesse Prædicantibus videretur, nova quædam arcana, *Cereris vel Mithræ*, ut est in Proverbio, quàm Christianis *sacris* propiora, de *magno illo* ὁμολογουμένως *pietatis sacramento* 1. Tim. 3. 16. effingunt, Quæ verò illa? *Primum*, *de* statu exinanitionis, cum Gissenio Mislentæ, apud Gissam Hassorum, præceptore th. 1. docent. *Quia Idiomata divina, humanitati Christi communicata, præsertim Omnipotentia, Passionem & mortem Christi exclusissent, necessarium idcirco fuisse, ut retento actu primo, Christus actum secundum eiusmodi idiomatum, secundùm carnem quasi deponeret, & non usurparet.*

248. Eiusdem farinæ sunt, quæ alij, cum Myslenta th. 14. quoad κτῆσιν & χρῆσιν, *possessionem, & usum idiomatum*, argutando somniant; & verbo uno reijciuntur: Tum quia Vbiquistica idiomatum communicatio, ut Disq. 6. demonstratum, implicat: Tum quia, utut ea communicatio daretur, adhuc implicaret eorum, si non omnium, saltem quorundam, ac præsertim ipsius (cuius causâ reliqua finguntur) Vbiquitatis, actum secundum à primo separari, uti & Disq. 10. & in Apolog. Bus. pag. 192. & pag. 193 probatum.

249. Deinde cum Mislenta th. 7. Mentzero th. 6. & seq. alijsque adstruunt, *Vtrumque statum competere Christo secundum humanam naturam tantùm, non verò etiam secundum Divinam.* Sed & hæc, *Chimæræ Prædicanticæ* sunt. Si enim quæras huius mysterij causam, vel potius, ut loqui scioli isti volunt, τὸ διότι: respondebit Mislenta l. c. *Distinguendum esse inter subiectum Quod, quale est totus*

Chri-

Christus θεάνθρωπος, *& subiectum Quo, quale non est totum Christi, vel utraque natura, sed tantum alterutra, & quidem mutationis capax, hoc est, humana natura, quæ exinaniri potuit.*

250 At heus tu Cœlestine! Christus, *secundum Divinitatem*, Exinaniri non potuit, & potuit (quemadmodum tu cum tuis blasphemè doces, Disq. 20. prop. 10.) nasci in tempore, pati, mori &c? Et quid quæso amplius est, Exinaniri, an pati & mori? imo verò, quid est aliud Exinaniri quàm pati & mori? Nonne tu is ipse es, qui th. 13. doces; *Exinanitionem tribus gradibus absolutam, vid. Formæ Dei evacuatione, Formæ servilis assumptione, & extremâ humiliatione*: id est, ut Th. 16. subijcis, *passione illa magna in horto, urbe, extra urbem, nec non perpessione, & morte cum summis doloribus, ignominia &c.* Potuit igitur mori &c. & non potuit Exinaniri? Viden' ut tibi aqua ubique hæreat? Quanto tu rectius, Patres & omnes orthodoxos secutus, missa faceres, quæ assequi nusquam potes?

251. Adhæc (ut scil. portum, quo tendunt, occupent) aiunt, ex eo quod Christus, in statu Exaltationis, plenum ac perfectum omnium Idiomatum usum sibi sumpsisset, non potuisse, secundum carnem & humanitatem, non esse ubique, vi scilicet usurpatæ & in actum deductæ, omnipræsentiæ. Sed præterquam, (quod & hic, & alibi dictum,) usus omnipræsentiæ suspendi, & actus secundus à primo separari nequiverit, illud insuper contra hoc arcanum facit, quod non paucos Vbiquistarum ab ipso Conceptionis instanti, usum idiomatum Christo tribuere, omnes verò in Eucharistiâ, sive, juxta eorum phrasin, *in sacra cæna* præsens Christi Corpus, vi scil. omnipræsentiæ, etiam ante Resurrectionem ponere constat.

252. Denique, ut alibi, ita hic antilogijs & contra

dictionibus omnia miscent. Nam præter ea, quæ hoc ipso loco, *ut ignem aquæ*, hærere vidimus, quæque Disp. seq. *De descensu Christi ad inferos* notabuntur, illud universim dici potest, nusquam plus, inter Lutheri nepotulos, rixarum & contradictionum fuisse, quàm in hac de statibus Christi Philosophia; adeo, ut & ipsi inter se bello commissi congressique sint, vid. Saxones Hessiacis contra Tubingenses juncti; & Forerus, ob vetus recensque inter Vbiquistas bellum, Lutheri Synagogam demonstret non posse *Vnam*, ac proinde neque *Veram* Christi Ecclesiam esse.

PROPOSITIO. IV.

Vbiquistæ Catholicis, vanam eorum de statibus Christi Philosophiam pro merito ridentibus, hæreseos notam, impudenter juxta ac malignè adspergunt.

253. AVdiendus est Mislenta th. 22 *edicta* plus quàm *prætoria* despuens, præfixo thesi illi in hæc verba titulo. *De hodiernis hæresibus circa præsens doctrinæ caput: ac primò de hæresi Pontificiorum.* Itanè verò, etiam Pontificij, hoc est Catholicæ Christi Ecclesiæ alumni, à vilissimo Prædicante, & quidem in Catholicissimo Poloniarum Regno tam diu tolerato, hæreseos arcessentur?

254. Et quæ tandem, quæso, illæ hæreses sunt? *Primò negant Christum in statu exinanitionis, secundum humanam naturam occultasse Omnipotentiam, & Maiestatem infinitam.* Vnde verò id tibi constat mi Cœlestine? *Iesuitæ*, inquit, *Vilnenses, in suis Assertionibus super Thomam part. 3. th. 30. nuper divulgatis mense Iunio Anno. 1624 statuunt eam non habuisse per modum formæ.* Tu igitur statuis Omnipotentiam in carne Christi per modum formæ receptam? *Non*, inquit, *sed per modum Vnionis & communicationis.*

Igitur

255. Igitur vel Omnipotentia Maiestas &c. secundum te, formaliter sunt ipsa Vnio & Communicatio, vel, terminus saltem inadæquatus unionis? Si primum, non jam Philosophis, sed communi etiam hominum sensui adversaris. Sin alterum, terminus ille non est accidentalis, ut tute fateris; igitur substantialis esse debet. At non est per modum formæ, multo verò minus, per modum materiæ, nullo igitur modo unionem illam ingreditur: ut vel hinc quoque ex te argumentum sumatur, quo Vbiquistica idiomatum communicatio, inter multa Disq. 4. allata, implicare evincitur.

256, Estne præterea quod Catholicos hæreseos accuses? Negant, inquit, *secundo, Filium Dei cum naturalibus corporis defectibus, assumpsisse defectus animæ?* Hem! μέγα λιὰν ἔγκλημα! Tu igitur, cum Tuis, defectus Animæ Christi tribuis? Et quid ni, inquit? *Christus enim multa in statu Exinationis ignoravit. v. g. Diem judicij Marc. 13 32. profecit ætate & sapientia Luc. 2. ult.* Os blasphemum juxta ac imprudens! Tene ita & Sapientiæ æternæ ignorantiam, aliosque nævos affricare, & tibi ipsi contradicere?

257. Nonne tu is es, qui Disp. 4. th 36. & alibi, palàm docueras, *Humanitati Christi communicata dona infinita ac increata, soli Deo per essentiam propria?* Fateris igitur, inter alia dona increata atque infinita, etiam omniscientiam communicatam. Si porrò omniscientia communicata, quomodo locum habere potuit ignorantia? Quæ ex Marco & Luca profers, ut rite intelligas, inter alios, Bellarminum (qui l. 4. de Christo cap. 1. & seq. Agnoitas, mucidum, & vel nomine ipso inficetissimum genus hominum, maiores in hac causâ, & magistros tuos, ad ferulam unà tecum vocat) Maldonatum, Cornelium, & Contzen adibis.

258. Sed tu adhuc Pontificijs insultas, & non unam,

verùm plures hæreseos maculas aggeris. 1. *Quia affirmant Christum passione & morte sua, gloriam corporis & exaltationem nominis sibi meritum esse.* 2. *Quia Descensum Christi ad inferos ad statum Exinanitionis quidam referunt, & Christum secundum animam tantum descendisse aiunt.* 3 *Cœlum in quod Christus ascendit, corporeum esse aiunt &c.* Miseret me tui Cœlestine! Quid enim tu hunc in modum philosophando aliud satagis, quàm ut juxta Isa. 5. 20 *ponas tenebras lucem, & lucem tenebras?*

259. Et quidem quæ de cœlo, in quo Christus nunc regnat, dicta sunt alibi, hic tibi dicta iteratò reputa: quæ de Descensu dicenda sunt, Disq seq expecta. Jam verò de Merito Christi ὅσα μὲν οὐκ οἴδων βλασφημοῦσ ut Apl. Judas v 10. loquitur, *quæ ignorans blasphemas*, discere poteris à Sholasticis ad 3. p. D. Th. præsertim ab Hurtado Disp. 63. § 2. & § 83.

DISQVISITIO. XVI.

An è conficto, Christi ad inferos descensu, & inauditis Prædicantum blasphemijs, aliquod causæ præsidium habere Vbiquistæ possint?

160. ACcensis furore animis, solenne est occentare illud Poetæ, *Flectere si nequeam Superos, Acheronta movebo.* Credas id Vbiquitarios, suo illo, etsi nescias quo, Enthusiasmo correptos usurpare, cùm pro causâ suâ, nulla de cœlis, quà *per Ascensionem* Christi, quà *per Sessionem ad dexteram*, ut Disq. 13. & 14. patuit: habere subsidia possint, ad inferos usque perrum-

perrumpunt, ut ex illo, quem credimus, Christi Descensu, aliquid præsidij capiant. Quod, quàm in cassum isti faciant, hoc loco disquiremus.

PROPOSITIO. I.

Variæ, sed omnes vel ab inferis suscitatæ, vel inferis dignæ, Prædicantum de inferno sententiæ.

261. PRima docet, *Infernum non esse ullum in rerum natura locum.* Ita quidem apud Conradum Schlusselburgium lib. 1. Theol. Calvin. art. 27. Bucerus Calvinista, & Christoph. Irenæus Lutheranus, & Catechismus Heidelberg. an. 1563 asserunt; sed & omnium istorum parens pastorq; Lutherus, in Jonam scibens Tom. 3. German Jenen fol. 212. *Quid sit infernus*, inquit, *nondum satis certus sum. Nam esse peculiarem aliquem locum, ubi nunc sunt animæ damnatorum, sicut pingunt pictores, & ventris mancipia docent, id meâ sententiâ nihil est.*

262. *At nobis* (ut cum Tertul. l. de Anima cap. 55. imò & cum omni eruditâ vetustate loquamur) *Inferi, non nuda cauositas, & subdivalis aliqua mundi sentina creduntur: Sed in fossa terræ & in alto vastitas, & in ipsis visceribus eius abstrusa profunditas.* Atque ex hoc profundo, sepultus ille apud inferos; (tanquam de Prædicantum Evangelio probe quondam saginatus) Luc. 16. oculos in altum levat. Hoc illud est *Cor terræ*, in quo *filius Hominis tribus diebus, sicut Ionas in ventre ceti* demoratus est. Matth. 12.

263. Secunda. *In inferno nullum verum ignem esse.* Ita Calvinus in cap. 30. Isa. *Per Tophet, Gehennam*, inquit, *haud dubie intelligit: non quod locum aliquem somniare oporteat, in quo impij mortui concludantur, sed conditionem ipsorum miseram extremosq; cruciatus & tormenta significat. Inepti & ridiculi sunt sophistæ, qui de illius Ignis natura & qualitate subtilius disserunt, atque in eo explicando varie se-*

torquent. *Explodendæ sunt crassæ huiusmodi imaginatione cum figurate prophetam loqui intelligamus.*

264. Vides quanto intervallo Lutherum sapientiâ & authoritate Calvinus anteeat? qui ad dicta illius, *jota unum* atque alterum, cùm addidisset, uno eodemq; spiritu & inferos & Ignem inferorum difflavit. Vbi nunc es Isaia, qui novis istis apud superos & inferos leguleijs, vel scrupum illum cap. 33. 4. ingeras. *Quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* vel tristissimum illud ἐπιφώνημα adgemas cap. 66. 24. *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.* Vbi tu quoque es, à divinis Christi secretis intime Joannes; vel tu gravissime inter Apostolos Christi Lebbæe, qui vel *Sodomam & Gomorrham* Jud. v. 6. vel *incredulos, homicidas, fornicatores, Veneficos, idololatras, & omnes mendaces* Apoc. 21. ad stagnum igne & sulphure exæstuans, nequidquam amandatis?

265. Tu quoque Christe Opt. Maxime! quid vel per Magnum illum Anteambulonem tuum, *paleis ignem inextinguibilem*, Matth. 3. 12: vel per temetipsum *Epuloni*, maximo Asoti nepotum Luc. 16. 24. *& omnibus maledictis* Matth. 25. 41. *ignem æternum* obiectas? Jam illos Calvinus, cæterique Prædicantes contra ferale illud tuum Θ. albo calculo donaverunt; jam horrendum illud fulmen tuum, *Discedite à me maledicti in ignem æternum*, eliserunt?

266. Tertia, *per Infernum in Sacra Scriptura, imò & in Symbolo Apostolorum, sepulchrum significari.* Ita Bucerus in 27. Matth. & Beza in 2. Actor. Quibus non est quod Bellarm. lib. 4. cap. 9. & 10: Cottonum lib. 4. cap 8. & 10: aliosque opponas; Calvinus ipse 2. instit. cap. 16. §. 18 vel ex ipsis Symboli Apost. verbis, cum Buceri Magistri, tum Bezæ discipuli sui deliria ita dispulit. *Sunt, inquit, qui opinentur, non aliquid novum hîc dici, sed alijs verbis repeti, quod prius de sepultura dictum fuerat. Quorum opinioni duæ rationes repugnant. Primum quod non est credi-*

bile

ile, rem minime difficilem, & claris verbis demonstratam, *verbis obscurioribus declaratam esse.* *Secunda est, quod non sit verisimile, tam superfluam Battologiam, in tam breve compendium fidei irrepere potuisse.*

PROPOSITIO. II.

Prædicantes, cum de Christi ad Inferos descensu philosophantur, vel putidi sunt & væcordes Grammaticuli; vel strenui reproborum quorumq; & dæmonum ipsorum Gnathones.

267. QVid enim (ut à Primo ordiamur) putidius, ac væcordius, in re etiam Grammatica, fingi potest, quàm *vel ex Inferno sepulchrum, & ex Anima Cadaver effingere?* Vtrumque fecit Beza, qui illud Psal. 15. 10. & Acto 2. 27. *Non relinques animam meam in inferno:* ita vertit: *Non relinques Cadaver meum in sepulchro:* vel *sepeliri* idem esse dicere, quod Descendere ad inferos? hoc verò post Oecolampadium lib. 1. Epist. 4. Heidelbergen Catechis an. 1563 aiunt, cum scribunt, *Descendit ad inferos, explicandi gratiâ tantum adiectum, ut intelligatur Christum verè sepultum esse;* quasi omnes, qui sepeliuntur, ad inferos descendere dicendi sint, ut cum æqua sit omnium sepulturæ conditio, omnes, æquè sancti ac reprobi, descendere ad inferos dicantur.

268. Vel è diverso, *Descendere ad inferos, nihil aliud esse, quàm Paradisum & cœlos ingredi;* quod & Bucerus apud Schlusselburg l. 2 art 27. & Vitakerus contra Duræum, palàm asserunt, dicentes, *Spiritum Christi relicto corpore in Paradisum concessisse:* ut ita Magistris istis *Infernus, idem sit quod paradisus, & descendere idem quod ascendere!* quemadmodum & *Cadaver idem quod Anima,* ψυχὴ idem quod σῶμα, τάφος idem quod ᾅδης &c.

Secun-

269. Secundum. Qui tantâ, ut vidimus παῤῥησίᾳ ac præfidentiâ, omnem Inferno è natura locum adimunt, vel verum apud inferos ignem negant, nunquid è tantis Dei justi vindicis minis, terrores panicos, atque inanes puerorum metus; vel ex horrendis illis Dei fulminibus, ἀστραπὰς ἐκ πυέλου, *fulgura*, quod aiunt, *è pelvi*, & ex ipso Vindice Numine, *alterum* nobis *Salmonea exhibent*?

270. Qui, quæ de infandis sensuum apud inferos tormentis; de sulphure, flammis, vermibus &c. dicuntur, vel penitus ficta & adumbrata, ne dicam falsa aiunt; vel ad solos animi cruciatus revocant; nunquid vel perditissimis homuncionibus, sublatâ ex oculis illâ suppliciorum, quasi præsente semper catastâ, latissimâ ad perditionem pandunt viam? vel ipsis Dæmonibus, (quasi gratiam haud levem inituri,) in eandem navim & nassam socios aggregant? Vel desperatissimo cuique, ex istius vitæ ærumnis, adeoque *ex hac*, ut aiunt, *lacrymarum valle*, tot undique malorum sentibus exuberante, ad locum adumbratis fictisque duntaxat cruciatibus horridum, facilem parant aditum, & vivos, ultro proturbant ad infernum?

271. Denique si etiam nunc reperis, ita *curvas in terram animas* (quod Poeta olim cecinit,) ut nisi metu suppliciorum æternorum arcerentur, ultro Deo Divisque, Cœlos ac Paradisi gaudia relinquerent, dumodò præsentibus terræ cupedijs frui liceat; quid censes futurum, supplicijs æternis ex hominum conspectu memoriaque sublatis?

272. Et nonnè istud sibi suisque mangonium Patres Concordiæ instituerunt, qui cum, *se satis scire* dixissent, *Christum ad inferos descendisse, infernum omnium fidelium evertisse*, subiungunt, *Sic retinemus nucleum & consolationem illam, quod nobis alijsque in Christum credentibus, nec infernus, nec Dæmones nocere possunt!* Ita licet istis, quoties adli-

dlibet, etiam inferos de statu Vniversi tollere, ut secu-
rius liceat & admittere opinando, & agere, quælibet.

273. Eandem latrantibus perditissimorum conscien-
tijs offam, Joan Bergius, Calvinianus in Prussiâ & Aulâ
Brandenburgicâ προστάτης καὶ πρωταγωνιστὴς, ob-
jectat, qui *cap.* 8. *Reg. Apost. pag.* 100. cùm varias
suorum, exterorumque, *de Inferno, ad quem Christus
descendit*, sententias referendo, certi nihil statuere posset,
hunc, in suorum gratiam Epilogum adijcit. *Retinemus ta-
men certum ex hoc Articulo solatium, quia Christus, per hunc
Descensum suum, animas nostras ab omni inferni metu & sup-
plicio liberavit, ut illum citra metum inferni, ad illum invisi-
bilem mundum, quo Dominus per suum Descensum viam stra-
vit, ex hac vitâ securi consequantur.*

274 Itanè verò, Bergi, Christum ad inferos descen-
dentem, Evangelici vestri consequi omnino debent?
Consequantur, inquit. Etiamnè *citra metum*, ac prorsum
securi? Etiam, inquit. Patieris, ut spero, bonique con-
sules, si quis, ita securè progredientibus tuis, ὁδοιπορι-
κοῦ instar aliquid accinat. Erit is Ecclesiastes ille, quem
vulgo ferunt, ad milites rapinis, & id genus agrestium ci-
viumque suorum spolijs, oppidò fartos, & tamen, more
suo, in præsens ac futurum egregiè securos, ita pro con-
cione aliquando verba fecisse. *Nemini ego vos, Milites,
magis video comparandos, quàm ipsi Christo. Christus arma
contra Mundum &c. tractavit: Vos itidem facitis. Christus
aspera multa generosè tulit; Et vos fertis. Christus vitam suam
ultro prodegit; Et vos. Christus mortuus descendit ad inferos;
Et vos descendetis. Christus à mortuis, & ab inferis, tertia die
resurrexit; Et vos aliquando resurgetis. Christus denique ad
cælos ascendit; Sed non vos.*

275. Fortassè autem, de vicinis in Prussiâ Prædi-
cantibus, amicitiæ & propinquitatis jure ductus, istius
alteriusvè *Hodæporici*, vel, (uti nuper *M. Ioanni Kirchero*
è Tu-

è Tubinganâ Academiâ, & castris Lutheri ad Catholicam Ecclesiam progresso, Joan. Georgius Dorscheus Argentorati fecit) Hodegetici loco, idem tibi Tuisque, ita secure, atque animi gratiâ, ad inferos abiturientibus, quod aliquando militibus eorum aliquis fecerat, offeret. Audivisti enim tempore belli Sueco-Prutenici, haud procul Pillaviensi ostio portuque, fuisse de Lutheri Scholâ rabulam qui suos, ut belli malorumque præsentium finem impetrarent, multum cohortatus, tandem subjecit: *Quod si Deus preces nostras, uti indignas, audire renuat, orandus tamen est, ut militum ipsorum vota precesque audiat*. Sat, scio, nosti, quæ illi militum uota, precesq; intellexerint: ac uereor, ne idem, uel de illo grege, alius quispiam, eodem te, Tuosq, in Prussiâ uoto, quandoquidem tanta vobis, in descensu ad inferos, solatia præsto sunt, prosequatur.

PROPOSITIO. III.

Inauditæ sunt, ac prorsus Tartareæ Prædicantum; etiam Vbiquisticorum, de Christi morte, & ad inferos descensu blasphemiæ.

275. Nemo hominum concipere unquam animo potuisset, quæ isti, tricipitis instar Cerberi, ore palam ausi sunt euomere. *Primum aiunt* Vt nos Christus a peccatis redimeret, necesse prorsum fuisse, ut non tantùm in corpore suo, uerùm & in animâ pro nobis pateretur. Hinc Mislenta Regiomontanorum Vbiquitarum primipilus *Dissert VI de Christo Mediatore*, Anno 1635 editâ, § 1 *Ecclesiam Pontificiam* ausus est contumeliosissimè appellare, *spuriam & Pseudo-catholicam*, uidelicet; *quod*, ut ille secundo loco memorat, *Christum, non in Animâ, sed in corpore duntaxat passum esse doceat* Caluinus uerò lib. 2 instit. C 16. § 10 & in 27 Math. *Nihil*, inquit

inquit, *actum esset*, si corporeâ tantùm morte defunctus fuisset Christus. &c *Et sane* inquit § 12. *nisi pœnæ particeps fuisset anima, corporibus tantùm fuisset Redemptor*

276. Eant iam cum Euangelio suo Aopstoli! facessat Paulus, Ioannes, alij cum suis de Christo præconijs! Ecce enim noui isti *de cœlo*, nescio quo, *Angeli, aliud quam* hactenus *Euangelizatum sit, Euangelizant*, Gal 1. neq; tamen sibi Anathema patiuntur dici. Paulus Rom 5. 10: Heb. 10. 14: Joan. 19. 30. Apoc. 1. 5, docent Christum, *suo nos Sanguine redemisse, morte suâ mortem superasse, unâ oblatione consummasse omnia* &c At isti noui, morte corporeâ nihil actum aiunt, nisi ijsdem cruciatuum vorticibus hausta fuisset anima.

277. Quid hic Theologi orthodoxi proficiant, qui ob infinitam Personæ, patientis dignitatem, unicâ sanguinis, uel fusarum lacrimarum guttulâ, imò solâ quoque naturæ humanæ assumptione, Redemptionem nostri perfici abunde potuisse docent, neq; nisi διὰ τῶν πρὸς σωρὸν ἅμαξῶν, & ut iuxta uetus dictum, *in aceruum metetur*; siue ut secundùm vatem Psalm, 129. 7. *Copiosa apud DEVM esset redemptio*, cætera adiecta, accumulataq; omnia Verum enimuerò, quid ni isti Animam Christi creatam ad eculeos, mortemq; deposcant, qui Increatam quoq; Diuinitatem, disq. 10. prop. 10, morti subijciunt?

278. Addunt præterea, Intaminatam Christi Animam non modò corpori unitam, uerùm & ab eo per mortem in Cruce solutam, nouis, & quidem, ut mox audiemus, ijsdem, quibus damnati apud inferos, suppliciis fuisse subiectam. *Oportuit*, inquit, Caluini l. 2. in- stit C. 16. §. 10 *cum inferorum copijs, æternæq; mortis horrore, quasi confertis manibus luctari Christum, uno duntaxat Excepto, quod doloribus mortis non poterat detineri.* Subtilius, an stupidius Vbiquistæ in Repetit. Concord. art. 9. *simplici-*

pliciter, inquiunt, *credimus, Totam Personam, Deum & Hominem, post sepulturam ad inferos descendisse.*

279. Ecce isti, ne Sacrosanctum quidem Christi Corpus in sepulchro requiescere patiuntur! Si enim *Tota Persona*, ad inferos descendit, ne Corpus quidem abesse inde debuit, aut potuit. Sed quidquid sit de Corpore, Animæ Christi, isti vespillones, non modò triumphum, verùm & quietem à morte invident; ac proinde vanam faciunt eius, (quem Apostolus Hebr. 5. 7. *preces supplicationesque cum clamore valido & lacrymis offerentem, exauditum pro sua reverentia* testatur) in Cruce deprecationem. Dicebat ille Luc. 23. 46. *Pater in manus tuas commendo Spiritum meum*: at isti, tanto Judæis crudeliores, quanto sævius est in animam quàm in corpus, & quidem post fata efferari; non jam Patris, sed Tartareorum satellitum manibus exceptum aiunt purissimum ac divinissimum Christi morientis Spiritum.

280. Quid, quod extrema morientis verba falsitatis arguere videntur? Ille enim, uti quondam ab opere Creationis, Gen 2. 2. ita nunc ab opere Redemptionis quieturus dixit *Consummatum est* Joan. 19. 20: at isti *conferendas* adhuc illi *cum inferorum copijs manus* fuisse testantur.

281. Quanto isti, quanquam longissimè dissiti, quàm omnes divini scriptores, acutius cernunt! Isti enim, novas Animæ Christi tormentorum acies obiectas fuisse aiunt, cum illi eorum nihil viderint: qui tamen minima quæque (si quid tamen minimum in tormentis Christi dici queat) persequantur, ut ne alapas quidem, sputa, ludibria, flagella, spinas, clavos, arundinem, fel, acetum præterierint. Christus quoque Luc. 18. quæ Jerosolymis passurus erat, in antecessum suis prædicens, *Ecce! ascendimus*, inquit, *Hierosolymam, & filius hominis tradetur gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, &*

post-

post quam flagellauerint, occident eum. Ecce cum cæde finiuntur cruciatus omnes Christi! Vbi igitur cruciatus illi animi, & quidem apud inferos?

282. Vide autem novos istos Evangelistas in Passione Christi, uti cæperant, progredientes. Jam enim Christum, ac præsertim sanctissimam eius animam, omnibus inferni tormentis, ipsiq; adeo morti infernali, quam Ioan. Apoc 2 11, &. c. 20 6. &, c. 21 8. *Mortem secundam* vocat. subijciunt. Caluinus ll. cc. ex timore, sudore sanguineo, & agonia Christi concludere vult, ad eas animam Christi angustias, nullo alio, nisi tormentorum inferni obiectu adigi potuisse, unde & subiungit, §. 12. Hoc nisi ita sit, *pudenda mollities in Christo fuisset, eo vsq; torqueri ob communis mortis formidinem, vt sanguineo sudore diffluerет, neq; posset recreari, nisi Angelorum conspectu.* Et paulo ante dixerat. *Quam honorificum hoc esset Christo, molliorem ac magis meticulosum fuisse, quàm plerosq; gregarios milites! Contumaciter, ad mortem properant latrones; eam multi alto despiciunt animo &c.*

283. Calvinum ponè sequitur Vbiquistarum Primipilus Smidelinus, qui in concione Augustæ habitâ, & Tubingæ Anno 1559. impressâ, ut testis est Busæus in *Disp. de Descensu Christi ad inferos*, ita loquitur. *Christus pro te descendit ad inferos, & non modo contumelias & probra & mortem corporalem perpessus est, verum etiam mortem æternam, ignemq; infernalem expertus est, & degustauit.* Neq; longe abit Mislenta nóster qui l. c. § 1. & 9. ita scribit. *Christus tempore magnæ Passionis, horrendos & ineffabiles gehennæ & inferni cruciatus, & dolores, ob sensum iræ Dei, in anima perpessus est.*

284. Quid ni verò isti, alijq, apud Reginald. in Calvino-Turcismo lib. 3. c. 13. Christum inferno à morte addicant, qui eum, dum vita hac frueretur, furum, latronum, & id genus inferni heredum albo inscripserant.

De Christo omnes prophetæ, inquit Lutherus in psal. 22. & in cap 3. ad Galat. *hoc in spiritu præuiderunt, quod futurus esset omnium maximus latro, homicida, fur, adulter, sacrilegus, blasphemus. Nisi dixerimus, Christum simul summé iustum, & summè peccatorem; summè simul mendacem, & summè veracem; simul summe gloriantem, & summe desperantem; simul summe beatum, summe damnatum: non possumus videre, quomodo à Deo sit relictus.*

285. Hæc nimirum Evangelij secundum Prædicantes est Epitome, Christus fuit summus fur, summus latro &c. Ergo debuit summos inferni dolores, ante & post mortem, in Cruce, & in inferno perpeti. Qua fortasse de causa Lutherus, in Psal. 16, homines quosdam, (quanquam apud inferos, forté ante Adventum Christi, positos) à pœnis inferorum eximit, quia minus peccatores, seu minoribus, quàm Christus, peccatis obstricti fuerunt. Sic enim ille scribit *Etsi multi Sancti in sepulchro, & inferno, absq; dolore fuisse credantur, qui & in pace mortui sunt, tamen Christus, sicut cum summo dolore mortuus est, ita videtur & dolores in inferno sustinuisse vt nobis omnia superaret.*

286 Deniq; ne quid ad extremam impietatem, & plane diabolicam blasphemandi licentiam desit, Aiunt isti, *Christum in horto, in cruce &c.* non modò ad ipso inferni cruciatus, verum & *summam desperationem* (quod sine horrore referri nequit) *adactum fuisse* Audi Calvinum 2, instit. c 16 §10 & in Matth. 26 ac 27: Bezam ad Hebr. 5. 7. Marloratum in ps. 22 apud Quirinum Cnoglerum Art 4. *Christus Dei consiliorum ignorationem adscribere sibi non veretur, & elapsa Desperationis voce id palam testatur.* Item *Christus inops consilij, horrore divinæ maledictionis perculsus, & propè attonitus fuit: sic deiectus fuit animo, vt urgente necessitate coactus fuerit clamare desperabundus, non ficte utiq; aut theatrice, sed verè, Deus meus, Deus meus*

meus, quare me dereliquisti? Desperatione deniq; obrutus ab inuocando Deo destitit.

287. O Christe! o Redemptor! Quam Te isti infra vilissimum quemq́, de suo grege longè abijciunt! suis enim illi fidem nunquam eripiunt, eripiunt Tibi, quem ad summam desperationem adactum fatentur. *Qui veræ fidei* (aiunt illi cum Magistro suo l. 3. instit. c. 2. § 19. & Catech. Geneu. c. 4. § 20.) *guttam vel minimam habent de sua salute securi sunt: solide item persuasi sunt, Deum sibi esse propitium:* at Tu illis *Desperatione obrutus, etiam ab inuocando DEO desistis!* Quid superest, nisi ut, quemadmodum orthodoxi in cruce pendulum, vel in horto orantem &c. ita illi Te Redemptorem suum, Epulonis, vel potius Luciferi ipsius instar, inter flammas Tartareas deinceps pingant!

PROPOSITIO. IV.

Tam est abominanda Calvinistarum, aliorumq́; Prædicantum, de inferno doctrina, ut ipsos quoq; pigere eiusdem ac pudere incipiat.

288. SAtis opinor erit, si unus omnium nomine Ioan. Bergius, tanquam vicinior, & edito proxime libro, *De Apostolicâ credendi Regulâ*, paulò cæteris notior, causam hanc expediat. Cap. 8. pag. 95. & se. *De Christi ad inferos descensu*, pluribus cum tractaret, & plerasq; sive Catholicorum, sive aliorum sententias, partim ut falsas, partim ut minus probabiles, vel saltem non instar alicuius fidei articuli, proindeq; non uti necessarias ad salutem habendas (præsertim, cum ipse, de Descensu Christi ad inferos, Articulus, in symbolo Nicæno omissus sit, imo & in symbolo Apostolorum, circa annum 400. & alijs retro seculis positus non fuerit, Ruffi-

no in expos. Svarez tom. 2. in 3 p. disp 43. sect. 2. testibus) percensuisset, tandem pag. 97. ait.

289. *Extra controuersiam est. Christum non tantum secundum corpus, verum etiam secundum animam eos, qui verbis explicari non possunt, angores esse passum Qui cum in scriptura* Ps. 16. & 116: 1. *sam.* 2. 6. *Dolores inferni vocentur idcirco nostri, eodem Articulum hunc retulerunt. Et quidem non eo sensu, quasi Christus propriè damnatorum pœnas, vel desperationem (quod per sinistram verborum interpretationem Pontificij nostris imponunt) in anima sua passus sit; sed quia tantum angorem ac tristitiam (propter peccata nostra, & iram Dei erga nos, quam propitiandam susceperat) in anima sua ex intimo erga nos amore passus est, atq; si ea peccata ipsius propria fuissent; vel quasi nos in inferno pro peccatis nostris pateremur.*

290. Laudo Bergi, consilium industriamq́; tuam, qui ut tuorum honori & famæ consuleres (neq; enim *boni odoris nomen habere Euodij isti tui* possunt, qui Christi nomini, etiam post fata tantum detrahunt) de Christo apud inferos, imo & inter crucis tormenta posito, mitius aliquantò hic philosopharis. Sed quod ab illis in Christum blasphemijs tueri Tuos velis, ἀιθίοπα σμήχεις. Manet enim Calvino, manet âlijs ater ille, toto corpore vultuq; color, utcunq; tu laves, aut dealbes. Respice loca, & sententias e Calvino alijsq́; prop 3. hic, & plures à Busæo, Bellarmino &c. adductas, & respice *vultu irretorto*; illud vetus ingenue tibi accines τί γὰρ με ἔδει μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν; *quorsum attinebat me longis tibijs canere?* Proinde non tu deinceps Pontificiorum, in fingendo & imponendo, audaciam, sed tuorum in blasphemando impietatem accusabis.

PROPOSITIO. V.

Vbi-

Vbiquistæ è Descensu Christi ad inferos, causam Vbiquitatis nihilo meliorem aut firmiorem reddunt.

291. COmmunes ferè cum Calvinistis Vbiquistarum insaniæ atq; blasphemiæ sunt, quas, vel inviti, hactenus recensuimus: singularis illa est, quod etiam corpus Christi ad inferos proturbent. Aiunt enim & ut paullo ante ex Form. Conc. audivimus, *simpliciter credunt, totam personam Deum & hominem, post sepulturam ad inferos descendisse.* Nimirum, quia docent, imo & omnibus satagunt persvadere, Corpus Christi, etiam cum in sepulchro clauderetur, ubiq́, fuisse (quo enim alioquin pacto Vbiquitatem in re Eucharistica sartam tectàm haberent?) fuisse consequenter & in inferno.

292. Sed quam hæc omnia vana fictaq; sint, vel inde patet, quod de isto Christi ad inferos descensu, neque quid affirment, neq; quid negent, satis sciant; adeo, ut cùm *in lib concordiæ* eam quæstionem agitarent, multò quam ante fuerat, reliquerint difficiliorem, imo in futurum seculum solvendas reiecerint, quatuor hac super re quæstiones *An Christus descenderit corporaliter, vel tantum spiritualiter ad inferos?* 2. *Num divinitate & animâ solâ, an vero anima simul & corpore?* 3. *Num ante vel post mortem descenderit.* 4. *Num hic descensus ad passionem, vel potius ad victoriam, & triumphum Christi referendus?*

293 Si hæc scire isti non possunt, quomodo sciunt & ita præfractè adseverant, Christum, ex eo quod secundum Humanitatem sit ubiq;, etiam in Sacrâ Cænâ adesse! imò quomodo Mislenta, uti disq. 13 vidimus, *Catholicos aliquos damnat hæreseos, quod descensum Christi referant ad statum exinanitionis*, cum ipsi Concordistæ hic nesciant, ad quem statum referendus sit!

DISQVISITIO, XVII.

An Vbiquistæ alium Deum, & alium in Prussiâ Christum sibi fingant?

294. VErendum est, ne hoc loco aliquis mihi, cum Tullio, occinat *Et tu in hoc vlcere tanquam vnguis?* Nam, vel ad ipsum quæstionis institutæ caput, exulceratos video Vbiquistarum animos. Optandum sane fuit, ut illud hic nobis liceret, *nos hac a scabie tenemus ungues.* Quid igitur? Iudicium Orbi universo, ipsisq; adeo adversarijs permittamus, re ipsâ in medio, citra calculum, posita.

PROPOSITIO. I.

Non minus pro idololatris habendi, qui hæreseon suarum, quàm qui vetera recentiaq; paganorum idola colunt.

295. FVsè id, præter multos, docuit Lud. Richeomus, libris octo de Idololatriâ Hugonotticâ, potissimùm verò lib. 1. cap. 7. Vbi probat, *Hæresin præ omni interna spiritualiq; idololatria, idololatriæ nota nomineq, insigniendam, Gentiliumq; Idololatriæ persimilem esse.* Satis hic fuerit, aliquot de Patrum senatu audire suffragia. Tertullianus contra Praxeam cap. 18. *Vt nationes manibus, ita Hæreticus verbis idola fabricatur.* Et Lib. de Carne Christi *Nunquid enim inter Ethnicos, Hæreticosq; distat, nisi quod Ethnici non credendo credunt, at Hæretici, credendo non credunt!* Hieronymus in cap. 2. Abac.

sculp-

sculptile atq; conflatile, inquit, *reor dogmata esse peruersa, quæ ab ijs, à quibus ficta sunt, adorantur. Vide Arrium sculpsisse sibi idolum creaturæ, & adorasse, quod sculpsit. Cerne Eunomium conflasse imaginem falsam, & conflationi suæ curuare ceruicem &c.* Vincent Liri. *Noua* inquit, *dogmata, vetus testamentum allegorico sermone Deos alienos appellare consueuit, eo quod scilicet ita ab hæreticis ipsorum opiniones, sicut gentilibus Dij sui obseruentur.*

296 Et sane vel ipsa vox Idoli id docuerit. Dicitur enim εἴδωλον, ἀπὸ τοῦ εἴδους, quod, quemadmodum Hebræum *Elil*, speciem quandam divinæ similitudinis referat, reapse verò plane nihil sit, iuxta illud Isa. 41 24. de Idolis dictum, *Ecce, vos estis ex Nihilo, & opus vestrum, ex eo quod non est.* Ad quem locum perinde ut ad vocem *Elil* alludens Paulus 1. Corin. 8. 4 *scimus* inquit, *quia nihil est Idolum in mundo &c.* Quin magis etiam *Idola*, atq; adeo *Nihil* sunt, omnia hæreseon somnia & nata in vacuo sectariorum capite simulachra, quàm gentium statuæ: nisi fortè quispiam, plus rei, veræque entitatis τραγελάφῳ, alijvè, ut vocant, *enti rationis*, quàm fuso, de auro, argentovè veterum simulachro det.

PROPOSITIO. II.

Qui hæreseon suarum idola adorant, Christianorum nomine indigni sunt.

297. MVltis id locis, ac præsertim *tom. 1. in Cens. Tigurin. pag. 681. seq.* probavit, alter ille nostrorum temporum Augustinus, *Stanislaus Hosius Varminensis Episcopus*. Cuius quidem gravissimum iudicium, jam ante Patrum veterisq; Ecclesiæ suffragia probaverunt, Tertullianus Præscrip. cap. 37. *si hæretici sunt* (qui autem hæretici, nisi qui novorum sibi dogmatum idola

deii-

deligant) *Christiani esse non possunt.* Iisdem propè, quan quam pluribus aliquanto verbis, Lactantius lib. 4 cap 3 *Cum Phryges* inquit, *aut Valentiniani, aut Marcionitæ aut Anthropiani, seu quilibet alij* (Lutherani, Calviniani Vbiquistæ &c.) *nominentur, Christiani esse desierunt.*

298. Sanctus Athanasius ser 2. *Qui ab Ecclesia ad hæresin transitum faciunt, nomen Christi derelinquunt.* Et Cyprianus Epist. 52. *Quisquis ille est, & qualiscunq; ille est Christianus non est, qui in Ecclesia Christi non est.* Et ad Novatianum hæreticum ubi inter alia. *Qui* inquit, *aliquando Christiani, nunc Nouatiani: jam non Christiani Primum enim fidem vestram perfidia posteriore, per nominis appellationem mutastis.* Consuli potest Tertullianus de Pudicit cap 7. Pacianus Epist 2. ad Sempron. Cyprianus lib. de unit Eccl. 2.

PROPOSITIO. III.

Qui perversa de Deo, & Christo dogmata habent alium Deum & Christum colunt.

299 QVanquam enim (utut profana gentilium, vel hæreticorum impietas Deum verum ac Christum reijciat) verus Deus, & verus Christus esse non desinat; desinit tamen eorum esse Deus ac Christus, quorum insaniâ pervicaciâq; fit, ut verum sit illud 2. Cor 6. 15. *Quæ autem conuentio Christi ad Belial?* quid enim aliud Belial quam omnia pervicacium Sectariorum idola? Idcirco enim Sectarij dicuntur filij Belial, quia *absque iugo*, vel *excusso* obedientiæ *iugo*, liberè, per omnia errorum insaniæq; tesqua, evagantur.

300. Atque hinc Hieronymus in cap 2. Abac: *si quando videris, aliquem nolle credere veritati, & ostensa suorum dogmatum falsitate, in cæpto studio perseuerare, congruè dicere poteris, sperat in figmento suo, & facit simulachra muta, vel surda.* Et in Ezech. c. 8. *An ignoramus, Marcionem, & cæte-*

cæteros hæreticos, contempto creatore, id est iusto Deo, alium quendam Deum colere, & adorare, quem de suo corde finxerunt? &c. In eundem sensum Tertullianus præscrip. c. 40. *Hæreses Deum, aut fingunt alium aduersus creatorem, aut si vnicum, & Creatorem confitentur, aliter eum differunt, quàm in vero est. Itaq; omne mendacium, quod de Deo dicitur, quodammodo genus est Idololatriæ.*

PROPOSITIO. IV.

Prædicantes horum temporum, alium nobis Christum, aliud Evangelium annunciant.

301. SI hoc ego carmen Prædicantibus ipse occinerem; non ad catastam modò, verum & ad crucem ab ijs deposcerer. Occinat proinde de ipsorum numero & ordine aliquis, qui & authoritate valeat, & doctrinâ. Is erit *Petrus Prætorius*, Doctor quondam, & Ecclesiastes Gedanensis, eaque de causa vicinis in Prussia, cæterisq; Regni Poloniarum Provincijs fraterculis haud ingratus Anno 1581 typis Iacobi Rhodi *Assertiorem orthodoxam de Persona Filij Dei*, (quam in Bibliotheca Collegij Torunensis Soc. IESV reperias) Dantisci is edidit, præmissa ad Senatum Elbingensem Dedicatoriâ Epistolâ. In eâ præter multa sic de statu causæ nostræ scribit.

302 *Non igitur amplius, perinde ut superioribus seculis, sub Antichristi iugo* (sic enim Filij Belial, excusso patris sui iugo. Rom. Pontificem honoris causa appellant) *superstitiones tantumodo cumulare studet diabolus, quibus humanas mentes, a vero veri Dei cultu abstrahat, sed ipsum orthodoxæ fidei caput ac fundamentum aggreditur, dum veram Christi cognitionem obscurare satagit: vt longe ALIVM CHRISTVM animo concipiamus, quam ipse re vera sit. Nouit siquidem veterator ille astutissimus, frustra Christi nomine ac fiducia gloriari eos, qui non talem agnoscunt, qualem no-*

bis in Verbo Spiritus Sanctus prædicat. Si forte Prædicans apud suos nullam hoc testimonio meretur gratiam, at meretur apud me; meretur apud omnes orthodoxos, imo & cordatiores, de suis fratribus quosdam, quos prop. seq. loquentes audiet.

PROPOSITIO. V.

Prædicantes nostri, suorum iudicio, non modo Christum, eiusq; Ecclesiam, verùm & Respublicas, earumq; firmamenta, ex universo tollere satagunt.

304. QVoties hoc à viris gravissimis doctissimisque non magis demonstratum, quam deploratum? Stanislaus Orichovius, ille apud Sarmatas suos, imo & omnes quoq; doctos habitus *Alter Tullius*, (Nam & Virilius Musæus *in Elegia de Euangelij Prædicantici, in Ditione Regis Poloniæ, origine &c.* Anno 1556 Regiomonti edita, de illo canit

Primus Orichouius, patriæ prænobile lumen!
Atq; ipso tantum, est qui Cicerone minor)

in suis ad Hosium Cardinalem, Stadnicium, cæterosq; viros illustres Epistolis, quam assiduus næniam hanc iterat!

305. In oratione, quam Anno 1561, pro dignitate sacerdotali, in Synodo Varsaviæ die 13 Martij dixit. *Hæc* inquit, *finis, hæc meta, ad quam decurrant hæretici, est, ut nouas res, noua imperia, nouos dominos semper habeamus. Quis Græcorum ante Arrium, Machometi nomen audiuit? Quis cuncta in Græcia, Turcæ cuiates essent, qua ex gente vel secta profecti, ante Macedonium, Eutychetem atq; Nestorium, ullo vel literarum, vel sermonis indicio percepit?*

306. Et iure ista Orichovius, qui eodem 1561 Anno hæreti

hæreticos in Comitiis Cracoviensibus, eo prolapsos audaciæ, vel potius insaniæ acceperat, ut palam iactarent, quod Florim. Ræmundus lib. 4. c. 10. testatur, *Nullum se habere aut agnoscere Regem, nisi IESVM CHRISTVM.*

307. Pari iure, nec minore veritate, ultimâ Epistolâ ad Stadnicium, summas Reip. Polonæ calamitates ab hæresi, & Prædicantum Evangelio natas percensens, inter alia, hoc quoque Vernacula lingva scribit. *Duodecimus iam ab obitu Regis, Sanctæ mem.* (Sigismundi I) *agitur annus: iam sub hoc Rege, duodecies Comitia, quibus nullus respondit euentus, coacta. Et quantæ, tam breui tempore, cædes domi factæ, quæ plagarum Russiæ depopulationes, quæ in Repub. mutationes, quo pacto ius, & iustitia, & publica Regni munimenta funditus euersa? Et quis hæc satis explicet!*

308. Orichovium, & alios, de Catholicis testes, si non admiserint Prædicantes, admittent, ut opinor, aliquem de sua classe. Quid si verò non unum iam, sed magnam suorum coronam, pro hoc tribunali stare videant? Ecce autem! præsto sunt Ministri, de Minore Polonia omnes, quotquot in Calvini schola Evangelium ita oboluerunt, ut inde Evangelici quoque dici velint. Hi *Confessionem Claudiopolitanam de Christo Mediatore* a Gasp. Helto Anno 1555 Vittembergæ editam, Præfatione suâ dum approbant & ornant, inter alia ita scribunt.

309. *Cùm omnibus temporibus, is Cacodæmonis genius fuerit, ut quidquid ad æternam sui nominis gloriam struit moliturq; DEVS. O. M hoc ille in contumeliam, atq; ignominiam Diuinæ Maiestatis destruere ac demoliri conetur, tum vel maximè in hoc extremo temporum articulo* (quando scilicet Prædicantum examina de Lutheri Calviniq; ludo tot ac tanta prodierunt) *ad expugnandam extirpandamq; Religionem, ad conturbandas Respub. ac disciplinas Politici Ordinis,*

ad euer-

ad euertendas & exterminandas ſcholas, quæ Reip. ſimul ac Religionis ſunt ſeminaria, deniq; ad omnem Diuini cultus memoriam obliterandam profligandamq;, omnem intendis arcum.

310. Quam hæc (ſupra morem Prædicantum, magnam Evangelij ſui lucem, fructumq; prædicantium) verè dicta ſunt, demonſtrari abunde poſſet exemplis è vicinâ Pruſſiâ petitis, quæ ipſorum quoq, Prædicantum verbis conſignata ſunt: ſed de his infra Diſq 25. Interim audiendus, eſt Joan. Behmius, quem, pari iure, Prædicantum, Penulatorumque Alpha in Pruſſia dixeris.

311. In concione quam pro Comitiolis Provinciæ, & conventu Ordinis Equeſtris Anno 1616 dixit, ac deinde typis edidit, poſtquam ſatis docuit, vnitate Religionis Prouinciam Pruſſiæ, uti & alias Reſpub, quaſi vinculo quodam adſtringi, tandem in Calviniſtarum molitiones, quas illi varias in Pruſſiâ ſtruxerant, quaſi digitum intendens. Felix hoc, inquit, ad hæc tempora vinculum, iuratus hoſtis, ipſe diabolus, Deo penmittente abrupit, & omnem ſectarum colluuiem intra Prouinciam deriuauit; quæ quidem præſentis diſcordiæ infelix principium eſt, deinceps verò Prouinciam hanc, niſi Deus malum auertat, vel optatum extremi iudicij diem acceleret, etiam â fundamentis commouebit. Jam enim, ut paulò ante dixerat, animi ciuium & corda, ita mutuum diuulſa ſunt, ut vnus hac, alter illac tendat &c.

312. Ne verò neſciremus, à quâ potiſſimum ſectâ tantum Pruſſiæ immineat mali, non multò ante in ſua Parænesi Anno 1614 edita, non modò digito, verum &, qua maxima potuit, voce, Calviniſtas deſignavit Quis ſingula memoret, quæ ille eo loci pro hac cauſâ adfert? Puncto quinto, pag. C 1. cum varias, easq; ut ille ait, occultas iuxta, atq, inhoneſtas, & impias Caluiniſtarum ſtrophas ipſe retuliſſet, tandem è colloquio in Germania de

præsente imperij statu recens edito, *spiritum Caluini in inferno*, ut inquit, *natum, & Gallica vestitum carne*, pluribus depingens, inter cætera vocat, *Inquietum, quia quo ille loco constiterit, pax & concordia exulare debet: seditiosum item, & turbulentum: quia fideles subditos ab obedientia avertit &c.* Deniq; *In summa*, inquit, *Caluini spiritus, est monstrum & portentum naturæ, exterminium omnis iustitiæ, & Euersio Imperiorum.*

313 Eadem prope, atq; his etiam plura, legi possunt, in *Declaratione quæstionis* (*Quid vid. de Caluiniano Prædicante in Prussia censendum*) nuperrime Anno 1641, ut *in Apostolica Regula* Bergius censet, Regiomonti à Lutheranis Prædicantibus editâ. Porro an eadem de Lutheranis dici possint, e disq. 25, patebit. Interim, ut sciamus Prædicantes non tantum in Prussia, verùm & alibi quoq; sui similes esse, audiendus est, testis omni exceptione maior, de Prædicantum rebus apud Batavos gestis. Jacobus VI Magnæ Britanniæ Rex, *teste Adamo Contzen in Polit. Epist. Dedic. ad Ferdinandum II.* Scotos suos Anno 1609. publica in Comitijs voce, quæ principio omnium animis, deinde etiam typis commissa fuit, ita allocutus est *Apud Confæderatas Hollandis Prouincias, post nuperas inducias nostramq; cum Hispano pacem, ordo Reip. humanis omnibus diuinisq; permistis, pene abiit in Anarchiam.* Vnde vero ea Reip. illi tempestas? à Prædicantibus. Jd enim Rex ille deinceps ita persequitur. *Qui enim nostros recipiebant Schismaticos, homines suis opinionibus addictos, & ab Ecclesiæ unione auersos, quiq: omnibus Religionum hydris, quasi Asylum aperiebant, ex tam multiplici contagione eo redacti sunt, ut quam Religionem ipsi tueantur, vix habeant dicere. Itaque partium nullarum iam facti sunt, sibiq; inuicem hostes, quibus antea facile erat eadem sacrorum pacisq; communione nobiscum contineri.*

PROP-

PROPOSITIO. VI.

Vbiqvistæ alium sibi Chuistum formant ac fingunt.

314. HOc ego loco, illud unicè velim, ut adversarij non tam meo, quàm suo Judicio veritati subscribant. Subscribent autem, si mecum expendant, non Verum, sed longe à Vero alium ijs Christum esse, quibus Christus, *neque verus Deus, neque verus homo*, proinde non nisi nomine tenus duntaxat Christus est, quia Christus, verus Deus, & verus homo simul est.

315. Nam ut bene Gelasius tomo 5. Biblioth. in lib. de duabus naturis contra Eutych. *Vnius rei sublata proprietate, pro parte, apud eos medius erit Christus, non unus, non integer, ideoq; nec verus; sequitur, ut falsus: quia modis omnibus tendit in hoc abruptum si aliquid inde remouetur, ex quibus, vel quibus, unus & integer Christus est, & hoc consequenter & verus.* Quo etiam loco argutè calumniam retundit hæreticorum, dicentium Catholicos δυόφυσιν, sive Duos Christos habere: dicit enim eos neq; unum, neq; integrum, proinde neq; verum, quia μονόφυσιν, habere. Consule Vazqvez de incarnat. disp. 14. c. 1. Lugo disp. 10. sect. 1.

316. Interim audiendus est Damascenus apud Euthym. Panop. tit 15. *Si Christus, ut hæretici sentiunt, post coniunctionem declaratus est, una natura composita, ex simplici natura in compositam mutatus est: itaque nec cum Patre, qui naturæ simplicis est, nec cum Matre, quæ non est ex diuinitate & humanitate composita, eandem habet essentiam, neq; in diuinitate & humanitate est, neq; Deus vocabitur neq; Homo, sed Christus tantum.* Similia S. Ignatius ep. ad Philadelph. scribit

317. Atqui hæc ab Vbiquistis omnia fieri, cum ant

ante jam patuit, ubi ex communicatione, & περιχωρήσει naturarum, idiomatumque novâ, & inauditâ participatione, Vbiquisticam naturarum confusionem sequi ostensum est, tum ex sequentibus insuper patebit.

PROPOSITIO. VII.

Vbiquistæ, suo quoque judicio, alium sibi Deum, ac Christum fingunt.

318. SÆpè in suis de περιχωρήσει dissertationibus, Joannes Behmius Jesuitas Nestorianismi, aliarumque Hæreseon, quanquàm falsò, atque impudentèr, accusat. Sed si Hanc & Seq. Disq expenderit, non jam Jesuitis, sed sibi, suisque Vbiquitarijs acroama illud, quo etiam suam dissertationem finivit, commodabit, & cum Vate Isa. 40. 28. & 46. 5. Inducet contra se suosque exclamantem Christum Jehovam, *Cui me assimilabitis, & cui similem facietis Deum? Non est Deus quasi homo, stupidi vos subtilitatum magistri. Itane* λόγον μέρισον *fingitis? Vnionem ne sic* μερικὴν *introducitis,* ὁλικὴν *eliminatis? Personam duplicatis, naturas dividitis, in omnibus, & per omnia Nestorianizatis &c.*

PROPOSITIO. VIII.

Prædicantes in Prussiâ alium Christum, vel potius, quemadmodum fatentur ipsi, Christi & Dei loco, Diabolum ipsum annunciarunt.

319, QVis hæc ausit Prædicantibus nostris, *vel dicis*, ut aiunt, *gratia*, nisi ultro faterentur ipsi, objectare? Fatentur autem id, non unus alterve, sed universus Patrum illorum senatus, & quidem publico, omni-

mniumque manibus probato comitiorum decreto. Anno 1554 Omnium, de Prussiæ ducatu, Prædicantum celebrata est Regiomonti Synodus, eaq; finitâ Recessus, omnium nomine, per Legatos Wirtembergiacos Duci Prussiæ insinuandus, quem *Mislenta in suo Manuali*, pag. G, 5. & seqq. non sine animi gustu recitat, perscriptus.

320. In eo Patres illi, non omnino pauciores nonaginta uno, de alijs Prædicantibus; contra quos ea synodus fuerat coacta, ita pronunciant. *Non id eis vitio vertimus, quod Christum annunciant, & prædicant, sed quod non recte annunciant & prædicant: nimirum quod ille non secundum officium & opera Redemptionis iustitia nostra sit, sed tantum secundum Diuinitatem. Ex quo alia multo etiam horribiliora absurda, & blasphemiæ in sanguinem Christi prorsum detestandæ, multis locis consecutæ sunt. Qui porro ita nobis Christum prædicat, nullum Christum, aut potius non Christum, sed cordis sui commenta & phantasmata, quin imo ipsum diabolum prædicat.*

PROPOSITIO. IX.

Prædicantes qui alium Christum, vel eius loco Diabolum in Prussiâ prædicarunt, primi præcipuique nominis erant.

321. NOn est, quod Mislenta, l. c. quæ à Patribus illis dicta decretaque sunt, in Osiandristas, uti facit, dicta excipiat. Nam & Osiandrini, qui alij, quàm Prædicantes? & quidem numero, dignitate, authoritate in Prussiâ præcipui? Qui enim Synodum illam frequentarunt, atq; *Recessum*, instar Senatus consulti, *Georgio Veneto, & Petro Hegemone Ducibus*, ediderunt, rur- coacti (nam & titulus Recenssui illi præfixus, vid. De- pastorn vom Lande / endlicher Receß / id est *Pastorum ruralium ultimatus Recessus*, id loquitur) proinde inter agrestes habiti sunt; qui veró cum Osiandro faci-bant

bant, Vrbani, Docti, Doctores, vel certè, primi in Aulâ Principis, omnes erant: *Pastoribus Regiomontanis*, ut Mislenta pag. H. 4 subdit, *maximam partem cum Osiandro facientibus*. Qui in Movio *hæretico* pag. 28. fatetur *Plures in Prussiâ Osiandro adhæsisse, quàm orthodoxæ Doctrinæ, mirandumque adeo etiamnum esse, quod Osiandricus furor, per continuos annos* 15. *primas in Prussia tenuerit.*

322. Excipit quidem ille de Vrbanis ternos, sed ij minorum gentium erant; præsertim *Christophoro Longino*, ut Mislenta pergit, *pag H. 4. paulò post excusso, eiq; Osiandrista surrogato. M. Ottmaro Epplino Suevo*, quem à Postillis Patrum editis, & Regi Poloniæ Anno 1560. inscriptis, frustra commendat, cùm non modò Osiandrista fuerit, verùm & per omnia scortorum lustra illustrissimus; Hennebergero pag. 183 (qui nihilo inferior Prædicans; quam Mislenta; habitus in Prussia fuit) eâ causâ vocatus Der versoffene / verhurete Hoffpredtger Epplinus; id est, *inter Ebriosos, & Scortatores, princeps Epplinus, Aulicus Ecclesiastes.*

323. Jam verò, *Reliqui omnes*, ut Mislenta ibidem persequitur, *à partibus Osiandri steterant: Pastor quidem Cniphovianus, M. Matthæus Vogelius; Veteroppidanus M. Funccius cum suis Diaconis; Læbnicensis. præsultoribus horum exstantibus Doctore Andrea Aurifabro Osiandri genero, Medico, & Consiliario Aulico; ipsiusque fratre Ioanne Aurifabro nuper in Prussiam vocato*, imò, illo ipso 1554 Anno in Episcopum Sambiensem, cuius tribunali *Regiomontum* subest, assumpto.

PROPOSITIO. X.

Ad prædicandum novum in Prussiâ Christum, vel eius loco Diabolum, novus Episcopus in Prussiâ creatus est.

324. MVltus in eo Mislenta est, cæteriq; Prædicantes, ut *Ioannis Aurifabri* creati Sambiensium Episcopi, authoritatem convellant; haud dubie, ut invidiam ab se, totoq; ordine suo, quam homo ille apud omnes contraxerat, removeant; vel potius, ut in manes defuncti, quam ille in vivos exercuerat, pietatem refundant. Plerosque enim ille Prædicantum Borussicorum, qui ipsius, qui Principis sui, qui Prædicantum illorum, alium Christum in Prussiâ annunciantium, votis contraibant, carceribus, plures etiam afflixit exilijs, uti testis, fortè oculatus, refert Hennebergius pag. 185.

325. Atq; hinc, universum Ministerium Regiomontanum *in suo illo Anni* 1617, *ad Principis sui Confessionem Responso*, pag. A ult. scribit; *Præsidem illum Sambiensem, nec conscia, nec consentiente prouinciâ, aut reliquis Consiliarijs accersitum: qui tantâ leuitate ab uno studio in aliud studium prosilijt, ut ex Medico Iurista factus, Rostochij Procuratorem egerit, tandem vero, quod Desperatio, ut aiunt, faciat Monachum, Theologus euaserit, atq; hic Episcopum se se, siue Præsidem venditarit.*

326. Non ego hîc patronum Pseudo-Episcopi istius egerim, cum præsertim, & frater eius Andreas, (*quem quam in Aula Principis*, ut scribit Hennebergerus pag. 183 *omnia posset, & pro voto nutuq; suo omnia gereret*) ob publicum illius temporis odium, & magna, in Prædicantes, exilio alijsque supplicijs delinitos merita, à Matthia Flacio Illyrico, *teste Mislenta p. H.* 7; Hundarzt / id est Caninus Medicus dictus sit: & ipse demum Ioannes, *teste Henneberg. pag.* 132. è Prussiâ fuerit electus neq; tamen video, quo pacto Mislenta alijq; Prædicantes, si præsertim ordinem, & rationem Vocationis missionisq; suæ (quâ vel de popinis ac prostibulis, vel de pistrinis, palęstris, atq; id genus officinis, ad Cathedram Moysis, provolare, & profanis manibus involare sacr

omn

omnia solent) ob oculos habeant, negare tandem ausint, illum, quod ajunt, *inter cæcos regnare potuisse Luscũ*, & *Penulatorum Alpha Prædicantum* fuisse, qui ita sui, inter Prædicantes, sive Episcopatus, sive Regni causam defendit, ut quod illi iure reponat, Mislenta nihil habeat.

327. Videamus utrumq́, pro causâ suâ pancraticè, hoc est prædicanticè digladiantem. *Refert Aurifaber*, nam sic ipsum ex Apologia sua contra Benedictum Morgenstern pag. H 7. Mislenta citat) *se legitime ad Episcopatum Sambiensem vocatum & promotum fuisse Anno* 1554. At, Mislentâ ibidem reponente, *Id factum absq; Ordinum Prouinciæ Electione, ut & absq; Ministerij* [illegible]*otis*.

328 Instat Aurifaber, *Regale*, ut vulgo loquuntur, [illegible]*d esse, & magistratui in solidum competere, quoad vocandos & instituendos Episcopos*. Ad hæc Mislenta, *Prætextum* [illegible]*tius Regalis, non nisi ab Osiandristis confictum, & veterato*[illegible]*è excogitatum esse* dicit.

329 At Aurifaber, ne Ordinum quidem, aut Ministerij [c]onsensum. ad sui Electionem, defuisse contendit, cùm [p]atente ipso Mislenta, *& ex Academia, & e præsentibus P*o[li]*ticis, & ex ordine senatorio trium oppidorum, plerique in Au*[la]*m Principis, Electionis causâ aduenerint: ubi in unum con*[g]*regatis, Cancellarius, nomine Illustrissimi, in præsentiâ ad*[h]*uc Legatorum Wirtembergicorum, negotium ratione crean*[di] *Episcopi denunciat, nemine vel contradicere, vel ad mini*[m]*um in deliberationem idipsum vocare audente, sed de insti*[tu]*to omnibus gratulantibus, Illustrissimoq; pro benigna erga* [E]*cclesiam cura gratias agentibus*.

330. Quid ad hæc Mislenta? Ex Actione capitali in [F]unccium, Horstium, aliosq́, Prædicantes, Anno 1566 co[ra]m Regis & Regni Commissarijs institutâ, deducit, [E]piscopum illum, *sine scitu Ordinum, & in Prussiam ab*

Horſtio vocatum, *& Præſidem creatum*; ideoque deinceps multatum exilio fuiſſe. Sed ut poſterius, de exilio, veriſſimum eſt, ità alterum illud, Misienta vix tutâ conſcientiâ aſſeruerit.

331. Si enim ipſe (quod dudum σὺν δορί, aut aiunt, σὺν ἀσπίδι, *haſta, gladioque molitur*) tanto ordinum & populi; quo Aurifaber, conſenſu Epiſcopus legeretur; ſi inſuper; uti Aurifaber, n. 342 & 356 præſente ipſo Principe, univerſo Concilio præſideret; non modo ex vetere formulâ; proclamaret Theocritæum illud, κάλλις' ἔνδοι πᾶσαι *ſunt intus omnia recte*; vel illud tritum, *Jam portum teneo*, *ſpes & fortuna valete*; Verum & ad illum, ſive Currum triumphalem, ſiue carpentum Romano more ſtructum, iungeret è veſtigio equos, & quidem non tam dè Eliæ, quam de Phaëthontis curru igneos.

332. Quod ſi ille, *inter Procos Penelopes*, cenſus eſt hactenus, & etiam num cenſetur, Aurifaber certe *Vlyſſes fuit*, qui poſt illos, quos hic n. 325. vidimus errores & Jthacam in Pruſſiâ, & Penelopen invenit. Quod verò deinceps Regiorum Commiſſariorum decreto inde pulſus eſt, non aliâ ſanè cauſa factum videtur, quam quod *alium in Pruſſia Chriſtum*, tum ipſe coleret, tum Principi, per ſe perq; ſuos emiſſarios Prædicantes, colendum proponeret, atq; ita Pruſſiam univerſam quemadmodum ſeq. prop. videbimus. ad incitas redigeret.

PROPOSITIO. XI.

Ipſe Dux Pruſſiæ, ad Chriſti alterius cultum per ſuos Prædicantes ſeductus fuit

333. ALbertus Brandeburgicus, Primus á Sigiſmundo I.

do I. Rege Poloniæ, è Magistro Ordinis Theutonici, Dux Prussiæ creatus, *Initium Euangelij secundùm Prædicantes* cani audirique in Prussiâ fecit. Quo verò suo, suorumque commodo, aut fructu? Prius quàm id enàrrem, nolo mihi quisquam *Emissitios*, hoc loco, oculos obiectet; nemo enim me κοινοφθαλμίζειν, & in acta Principum, quos omnes, uti par est, veneror, curiosius inquirere jure dixerit, qui non meâ, sed ipsorum Prædicantum oratione, causam pertexam.

334 Quo igitur fructu, ea nóvi Evangelij prædicatio inducta? Ipse, proh dolor! Princeps ille, à *Christo vero*, ad alium, utique non verum, abductus est. Si enim Osiander, si Funccius, (*qui per id tempus authoritate plurimùm in Aula pollebat* ut loqvuntur uno ore Ministri in Responso Anni 1617) si Osiandristæ cæteri, *alium Christum*, imo, uti prop. 6. audiuimus, *loco Christi Diabolum prædicabant!* quid censendum de Principe? qui, *vti Behmius, in Instructione sua de corpore Pruten.* pag. E 1 expressis verbis ait, *à lumine veritatis per Osiandrum abductus est.* hoc enim, ni fallor, sonat germanica illa Behmij Phrasis **Weil Jhr Fürst Gn. selbsten/ von Osiandro/ hinters Liecht der warheit geführet ward.**

335. Sed *Dux*, ut ibidem subiungit Behmius, *à morte Osiandri* (*qui*, Hennebergero teste, *bouis instar horrendum immugiens, Anno* 1552 *infelicem spiritum orco ita reddidit, ut ne corpus quidem quod in* Templo *veteris civitatis conditum erat*, quàmvis diligenter quæsitum, *reperiri deinceps potuerit*) *Deo adiuuante, & tempestatem illam clementissime dispellente, ab Osiandristico furore liberatus, & ad rectam Euangelij viam, iterato reductus fuit.*

336. Hic ego Primum cuperem, Behmium de suo Principe, paullò vrbanius ac civilius fuisse locutum. Neque enim satis cum Xenocrate, vultuoso illo Platonis au-

 nis au-

nis auditore, teste Laert. l. 4. ταῖς χάρισι θύε, *Gratijs litat*, qui *Principi suo furorem* calamo adspergit; nisi forte *Osiandristicus furor*, quem cæteroqui Prædicantes Orestæo immaniorem censent, in Principe furor esse desinat. Civilior mihi videtur Hennenbergerus, qui cùm *ulcus hoc tangeret* pag. 183. memor illius Horatiani,

Incedis per ignes
Suppositos cineri doloso;

satis habuit dixisse, *Principem ipsum, malè eâ causâ in Germania audijsse, quasi ab Aug. Confessione recessisset.*

337. Deinde velim edicat nobis Behmius, an Princeps ille, qui tantâ Osiandrum benevolentiâ, & studio erat prosecutus, ut relictis in arce templis, & concionatoribus alijs, Osiandri audiendi fruendiq; gratiâ, xystum ac pergulam ab ipsâ usq; arce, quâ ad templum veteris oppidi progrederetur, perorantemq; Osiandrum audiret, fieri curarit, eaq; pergula (quoniam aulici ac reliqua familia comitari herum intra templum renuerent) propè solus templum frequentaret, studium illud à morte statim ab animo pectoreq; suo absterserit? Non equidem statim, sed *sequentibus annis*, inquit Behmius.

338. Fateri igitur Behmius quoque debet, id quod alij Prædicantes adstruunt, Principem, qui & Osiandrismum post authoris obitum duplici edicto palam, imo & per vim, uti refert Mislenta pag. H. 5. I. 1. promovit. & Osiandristas cum domi, uti Funccium, Sciurum Aurifabros; tum etiam in itinere, uti M. Matthæū Vogelium, de quo pag. K. 5. Cracoviam usq;, ad nuptias Sigismundi Augusti Regis secum ductum plurimum coluerit; ab illâ hæresi vix circa Annum 1567. hoc est, extremis propè vitæ diebus resipuisse, & confecta novâ Evangelij Formulâ, quam *Corpus doctrinæ Prutenicæ vocant* (de quo pluribus Disq. 24.) pacem Prussiæ reliquisse,

339. At quæ interim, & quanta, per annos minimum quin-

mum quindecim à morte Osiandri, in Evangelium Prædicanticum, & ipsos Evangelistas, ab illo Principe designata! Primum Anno 1554, regnantibus & ubiq; vigentibus Osiandristis, ac Funccio potissimum præsultore & chorago, Synodus Regiomonti indicta, & in ea Confessio nova confecta. Et quamvis ad Osiandri furorem temperata, gemino tamen Principis mandato, ita toto Prussiæ Ducatu stabilita fuit, ut Prædicantes, qui acceptare renuerent, carceribus, & exilio affatim multarentur.

340, Quos inter plurimos, cum Joach. Morlinus Cniphaviensium Pastor, ita exturbaretur, ut (quod partim Hennebergerus pag 183. partim Vigandus in Osiandrismo pag 153. & 195. vehementer deplorant) *neq; uxorcula illius ægrota, neq; Iustus Menius, cum alijs è Saxonia legatis, remorari, vel ad horam, supplicium possent*; lectus de mulierum puerorumq; Cniphaviensium turbâ exercitus (quadringenta minimum capita fuisse dicuntur) ad expugnandum, miserabili supplicatione, Principis pectus, arcem quadrato quasi agmine subijt. Sed irrita fuit oppugnatio. Novæ enim illæ, prorsumq, Prædicanticæ Amazones, repulsam ita ab arce sunt passæ, ut cum fletu & gemitu, retroactis ordinibus discederent, & mæstum illud suum, Ach Gott von himmel sich dareim/ vnd laß es dich erbarmen! pro epinicio canerent.

341. Quid, quod post irritam hanc oppugnationem, irrita quoque cessit, cum aliorum virorum illustrium, tum verò potissimũ *Ioannis Alberti Megapolitani Principis*, & memorati Prussiæ Ducis Generi, oppugnatio! Non satis Principi isti fuit, aliquot Epistolis (quarum unam refert Mislenta pag. I. 2. socerum prope obiurgasse magis, quam monuisse, nisi ipse, ut scribit Mislenta pag. I. 4. αὐτοπροσώπως in Prussiam veniret. Venit & socerum suum, ad cogendam Risemburgi (quæ

ſedes Epiſcoporum Pomeſanienſium quondam fuit) Prædicantum utriusque partis ſynodum adegit

342. Jndicta ſynodus eſt Anno 1556, Menſe Febr. præſente utroq́ Principe, ſocero vid. ac genero, &(quod mireris, quodque moderni Prædicantes, cum Miſlenta pag. K. 3. & K. 4. concoquere nuſquam poſſint) Joanne Aurifabro, *tanquam legitimo Epiſcopo*, præſidente. Quid in eâ Synodo actum fuerit, vel potius quid agi oportuerit (nam & hic verum fuit illud οἱ κρῆτες τὴν θυσίαν, *Cretenſes ſacrum*: decollavit enim ſpes quæ è Synodo affulſerat) literæ Ducis Megapolitani, ad Flaccium Jllyricum, à Miſlenta pag. I. 5. recitatæ exhibent.

343. Res eò paucis redit, Funccius poſt multas ſtrophas, tergiverſationes, *artesque Pelasgas* varie tentatas, à Duce Megapolitano eo tandem eſt adactus, ut & in Synodo *palinodiam caneret*: & domum reverſus, pro concione, eandem cantaturum palam adpromitteret. Funccium ſecutus eſt M. Vogelius, cæteriq́; Prædicantes.

344. Verùm & hic, ut eventus docuit, Megapolitani Ducis ἀνεμιαῖος ἐλπίς, *Spes ſubventanea fuit*. Nã ab eius diſceſſu Funccius, cæteriq́; eius ſocij (quos moderni Prædicantes meritò vocent φλοιώδεις ἄνδρας, *corticeos viros*. hoc eſt vanos, futiles, & corticis inſtar, abſq́ pondere innatantes) Ducem Pruſſiæ ad ſuum illud Pſeudo Evangelium, ac Pſeudo Chriſtum, ita clam, palam revocarunt, ut, quemadmodum Miſlenta pag. K. 3 memorat, *Orthodoxis Theologis*, qui cum modernis Vbiquiſtis utcunque faciunt) *noua pericula, nouæ inſidiæ, nouaq́; exilia, imminerent, ipſeq́; adeo D. Venetus, maſculè hactenus in palæſtra contra Oſiandriſtas deſudans*, eodem 154 *anno, exulare coactus ſit*.

345. Quin & horum fortaſſe Prædicantum tum conſilio, tum exemplo, Dux Pruſſiæ, ſub Chiliarcha Paulo Weberſchau Pomerano, mille equites ſcripſit qua

quasi in Livoniam Gulielmo Marchioni subsidio mittendos, re autem verâ ad reliquorum Prædicantum, omniumque qui *nouo illi Baal curuare genua* nollent, domandam peruicaciam adhibendos, imo aliquamdiu in suburbio Regiomontano, Haberberg dicto, ex parte adhibitos.

346. Quid ni enim id consilij darent, *Prædicantes*, qui ipsi armatâ manu, pro suo euangelio, semper in procinctu essent? *si quidem* (ut de iis Mislenta ex Merlino pag K. 8 scribit) *armati cum assecli incedebant vbique per plateas, ac sic instructi senatum Academicum accedebant: habebant sub veste fartos puluere pyrio sclopos, enses ad latus. Væ omnibus, qui viros illos limis essent acerbè, vel minus amicè contuiti!*

347. Quid si verò & Dux Megapolitanus, qui literis, qui verbo, & coacta nuper Risemburgi Synodo, in abducendo, ab illo novo Baal, socero parum hactenus profecerat, armatâ tandem manu instructoq; exercitu, in Prussiam reversus est, & positis ad Vistulam prope Marienwerder castris, vi deniq; agendum censuit? Constat equidem Anno 1563 in Prussiam, cum insigni exercitu reversum, castraq; ad Vistulam metatum esse; constat etiam Prussiæ Ducem à Rege Poloniæ admonitum, ut venienti, instructâ itidem armatâq; manu occurreret, omniq; Provinciæ aditu prohiberet. Quâ ex re facile colligas, Megapolitanum, novum illud Prædicantum Jdolum, vi per Principem propositum, vi exturbare conatum propè fuisse.

PROPOSITIO. XII.

Inter alios Prædicantes, etiam Vbiquistæ, novum in Prussiâ Christum olim annunciarunt.

348. DVm ea, quæ de Osiandristis, & novo Osiandri-

 starum

starum Deo, ac Christo, in Prussiâ annunciato, ego hic adfero, moderni, ac præsertim Borussici Prædicantes audiunt, videntur, ut vulgo dicitur, *Amores sternutauisse*. Gratum enim illis admodum est, stylo eos configi, quos ipsi, si possent, gladio dudum confixissent, & in Funccio, Snellio, & Horstio, teste Henneberg pag 222 Anno 1566, prima præcipuaq; capita confixerunt, uti disc. 24. pluribus Interim nostri isti velim, ut *manum* quoq; suam *intra sinum* recondant; inuenient enim haud dubiè magis, quàm aliquando Moyses, leprosam Nam & illi, vel saltem maiores eorum Vbiquistæ, pari propè cum Osiandrinis passu, nouum in Prussiâ Christum & Deum annunciavêre.

349 Vt enim taceam, *quod Osiander*, teste Schlusselb pag. 65. Kemnitio pag. 101 apud Vlenbergium pag. 545 *doctrinam Augustianæ Conf.* (quam Vbiquistæ nostri cum maioribus suis, Osiandri quondam aduersarijs, in causa justificationis sequuntur) *Carnalem Phantasticam Philosophicam, idololatricam vocarit, quæ Christum pictum & fictum doceat in regno Diaboli*: ut, inquam, hæc taceam, quæ Osiander Vbiquistis, pari mensurâ regerit, ad ipsum Brentium propius accedo. Quid enim Brentio, primo Vbiquistarum parente, quid Wirtembergicis, ut isti vocare solent, Theologis; quid Tubinganâ Academiâ, in quâ Brentius cum suis nidulabatur, magis Vbiquisticum. At Brentius, cum Wirtembergicis suis, prope solus fuit qui novum illud, ab Osiandrinis propositum in Prussia idolum, cum Osiandristis adoravit, & ipsos Osiandristas stabiliuit.

350, Nolo mihi in hac causâ isti credant, at credent Misientæ suo; credent ipsi Duci Megapolitano. Hic enim in suis illis, ad Flaccium Illyricum, literis, de quibus sup. n. 342. inter alia, ad profligandum Osiandristarum furorem, obstacula, memorat *quorundam Theologorum*, il-

est (u

est (ut Mislenta pag. I. ult. ad marginem expresse notavit) *Virtembergensium, ut & Marchiacorum*, si non consensum, certe conniventiam.

351. Nam Brentius, cum suis apud Tubinganam Academiam Collegis, super illo Prædicantum in Prussiâ conflictu, & dimicatione consultus, adeoq, ut Mislenta p. G 1. testatur, *ex Postulato Illustrissimi Ducis Alberti, legatos*, ad mitigandas illas belli furias, mittere jussus, misit *D. Jacobum Beurlein, & D. Rupertum Durr, qui 12 Maij An. 1554 in Prussiam deuenére cum paullò ante vocatus è Ducatu Megapolitano, Ioannes Aurifaber* (nova deinceps belli fax) *sub prætextu componendi litigij aduenisset.*

352. Quid porro Legati illi tantæ authoritatis, & à tanto viro, quantus illo tempore Brentius erat, missi? Osiandri furorem, & quod inde sequitur, novum illud idolum, à Prædicantibus in Prussiâ, Christo ex adverso positum, suo ac Brentij sui nomine, atq, authoritate egregiè confirmarunt. Qua de re audiendus l. c. ipse Mislenta. *Præsentibus Legatis, Regiomonti Synodus indicitur, congregatisque in Arce Illustrissimi Theologis, Confessio ab Osiandristis, nomine Illustrissimi Ducis Alberti, consarcinata obtruditur eiusmodi, in quâ Osiandristæ rimas elabendi, & studium, Christum cum Belial conciliandi, vnicè quærebant.*

353. Sed hæc, fortasse præter mentem Brentij, & supra fidem Legationis, Legati illi, vel potius Osiandristæ! Quin imo utriq, *in eo proposito*, ut Mislenta subjicit, *multum animati erant à D. Brentio, qui tum Legatis illis coram, tum D. Andreæ Aurifabro per literas, tale consilium suggessit, quo non tam Osiandristica, quam Orthodoxa Religio in discrimen venire necessum haberet.*

354. Porrò ne Mislenta, more suo, verba magis, quam rem dedisse videretur, recitat ipsas Brentij ad Aurifabrum literas, in quibus ille Osiandristas *Theologorum.*

rum, eos verò qui Osiandro contradixerunt, *aduersariorum nomine* cum esset dignatus, *doctrinam Osiandricam* (quôd modernis in Prussia prædicantibus felix faustumque sit!) *consultius doctrinam Borussicam quam Osiandricam vocari censet.* Tandem consilia eiusmodi suggessit, *quibus*, ut Mislenta subdit, *Osiandristæ in suo proposito magis magisq; confirmati, nouam sui dogmatis palliationem molit sunt, fabrefactâ, Præsentibus* (imo iuxta delegatam, ut vidimus, à Brentio potestatem adiuvantibus) *Virtembergicis Legatis* 13. *Iulij*, *ac scriptum illud* ἀμφίλογον, 3 *Sep Anni* 1554 *nomine Illustrissimi Synodo exhibentibus.*

355. Quocirca & literarum consiliorumq; Brentij & splendidæ illius Legationis, & coactæ Regiomontum Synodi, ille demum fructus exitusq; fuit, ut *noua* prodiret *Confessio*, quâ (ut reliquos illos nonaginta & unum lectos de agro, ac fere agrestes Prædicantes in suâ, super eâ Confessione, censurâ loquentes prop. 6. n 320 audivimus) *non Christus, sed ipse Diabolus annunciari, per Prædicantes*, & consequenter palam adorari à populo cæpit.

356. Quo etiam facit, quod, per eosdem Legatos Joannes Aurifaber (qui novi illius Jdoli primus ac præcipuus sacrificus vel potius, iuxta veterum Prutenorum dialectum, *Vaidolettus* erat) in Episcopum Sambiensem vocatus, & palam creatus est. Qua de re (ut vel hinc ea quæ prop 8. dicuntur, confirmentur) ita Mislenta pag K ult *Illustrissimus assumpto secum* Aurifabro *Episcopatus candidato, in summum templum Cathedrale Cniphouianum concessit, comitantibus e commemoratis Ordinibus plurimis viris. Concionem inauguralem, vel* Inuestitoriam *habuit D. Iacobus Beurlein* (princeps vid. Legationis Virtembergicæ) *eaq; absoluta Ordinationem, cum* χειροθεσί[a] *vel manuum impositione, in conspectu aliquot mille hominum administrauit.*

PR

PROPOSITIO. XVIII.

Pro novo Christo, per Prædicantes, cùm alibi tum in Prussiâ revelato, singulares ab inferis gratiæ Prædicantibus debentur.

357. DIci non potest, quantum & *de Euangelio, & de Christo ab se reuelato*, sibi gratulentur Prædicantes omnes! Lutherus in Epist ad Argentinen. *Christum*, inquit, *à nobis primò vulgatum, audemus gloriari.* Calvinus lib. de neces reform. Eccl. dicit; *In Papatu obrutum fuisse, & incognitum Redemptionis & Redemptoris officium.* Beza, Calvini prope Coäpostolus, Epist. 5. Theologicâ scribit, *Tempora Apostolis vicina, si cum nostris comparentur, plus conscientiæ, minus verò habuisse scientiæ.* Verè verissimèq; dictum, non modo de conscientiâ, verum & de Prædicanticâ doctrinâ, ac scientiâ.

358. Quis enim unquam Christum, qualem isti didicerunt, sciunt. ac docent, tot retroactis à conditu mundi seculis, unquam scivit, docuit, aut scire voluit! Si enim vera sunt, quæ Prædicantes Regiomontani, in illa Anni 1554 synodo, decreverunt, &, ut audivimus, publico senatusconsulto, & quidem Brentio, ac Legatis Virtembergicis approbantibus, sanxerunt, videlicet *Non Christum, sed cordis humani commenta, quinimò Diabolum ipsum a Prædicantibus in Prussiâ annunciari*, quid restat, nisi ut pro navatâ Stygi, à Prædicantibus, tam egregiâ operâ, ab eadem Styge grates, & dignum expectent Miuerual ijdem, alijq; id genus Prædicantes omnes?

359. Sed ne hic quoq; me iudicem non ferant, proferant ipsi decretum contra se jam aliàs latum, & Quæstioni illi de Calviniano in Prussia Prædicante pag 3. hisce verbis insertum *Quid multis? Dudum in nos decretum, per os Georgij Hanefeld virulenti Caluinistæ pag.* 411

Hode-

Hodegetici, latum est. Sic enim loquitur. Vbiquistæ æternum peribunt; quia ab æterno veroq; Deo exciderunt, & nouum Deum, in humana Christi natura adorant. Phui! Phui! Certa enim ista Deitatis & Omnipotentiæ abnegatio est, quæ neque vitam, neq; solatium ullum, sed mortem æternam & tenebras monstrat.

DISQVISITIO, XVIII.

An, & quomodo Vbiquistæ mysteria Incarnationis, & vitæ Christi, ac prope omnes symboli Apostolorum articulos euertant?

359. NVnquid alium sibi esse Christum negare ausint Vbiquistæ, si vitæ ac mortis ipsius Christi mysteria, quod & alibi jam demonstratũ paucis fuit, & nunc pluribus erit demonstrandum, euerti ab se intelligant?

PROPOSITIO. I.

Ipsorum Lutheranorum iudicio, ac sententiâ, Vbiquistæ mysteria, & omnes pænè fidei articulos convellunt.

360. ITa pronunciatum est, communi omnium Saxonicorum decreto, in Synodo anno 1571 Dresdæ coäcta: sic enim inter alia, in eo decreto scriptum *Commentitia illa Vbiquitas, horrendum in modum, corrupit omnes pæne articulos fidei de Christo, ac discrimen Diuinæ, & humanæ naturæ in Christo, inprimis delet atq; euertit.* Quod quàm

[q]uam verè dictum ſit, etiam ſeqq. prop. docebunt.

PROPOSITIO. II.

[M]yſterium Trinitatis, primo ſymboli articulo expreſſum, Vbiquiſtæ in dubium vocant.

[3]61 IAm aliàs Vbiquiſtæ, perinde ac Calviniani, cum Deum in ſacroſanctâ Trinitate voce fateantur, [r]e tamen ipſa videntur impugnaſſe. Et Calviniani qui[d]em, cum ſuo Calvino, epiſtola 2. ad Polonos, poſitio[n]es ſeqq *Vnus Deus, id eſt Trinitas*; & *Credis in Deum, id eſt [i]n Trinitatem*, Lucianicè *irridendo*, *Arrianiſmum vehemen[te]r confirmat*, ut advertit Bellarm lib 5. cap 3.

361. Jam verò Lutherani, in Parente ſuo Luthe[r]o, tom 2. lat. Vittemb. lib con Latom. non tantum [v]ocem ὁμοούσιος, id eſt, teſſeram illam, Diviniſſimæ [T]rinitatis indicem, *oderunt*; uti probat Gretſerus tomo [.] defens Bellarm. pag. 4 Neq; tantum (quod idem l c. [p]ag 12. docet) ut Arrianis proluderent, uſitatam [il]lam ad S. Trinitatem precationem, *Sancta Trinitas [u]nus Deus, miſerere nobis*, è germanicis latiniſq; Litani[is] eraſerunt; neq; inſuper præcipuum illud de eodem [m]yſterio teſtimonium 1. Joan 5. 7. *Tres ſunt qui teſtimoni[um] dant in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi [tr]es unum ſunt*, è ſacro Bibliorum textu (quanquam in [r]ecentioribus editionibus Verſionum Lutheri, non tam [ta]nti ſtellionatus turpitudine, quam Antitrinitariorum, [a]pud Tranſilvanos vexatione ſtimulati, id reſtitutum e[s]nt) duntaxat diſpunxerunt; ſed alijs inſuper machinis [ſu]mmam hanc Religionis, ſalutiſq; noſtræ arcem pe[tu]nt.

362. I. Docent, unionem hypoſtaticam conſtitue[r]e, vel ſaltem eſſentialiter conſequi Communicationem [id]iomatum, ac naturarum; Ergo cu[m] [i]n perſonis Divinis

detur

detur verissima communicatio, tum idiomatum, tum naturarum, dabitur consequenter etiam unio hypostatica: qua datâ, tollitur Personarum Trinitas

363. II docent in *Art. 3. Formulæ Concordiæ*, Christum etiam secundum Divinitatem obedivisse Deo Patri. Ergò, etiam secundum Divinitatem, erat minor Patre (qui enim obedit, minor est eo cui obedit, quia obedientiæ virtus, non potest esse nisi inter subditum, & superiorem, ut benè Bellarm. *in Iudicio, & Apolog. Concordiæ*) Ergo non erat unus, idemque Deus cum Patre.

364. III. docent Christum, etiam secundum Humanitatem, esse omnipotentem, æternum &c. Si æternus, ergo humanitas Christi extitit antequam existeret; proinde antequam de Virgine conciperetur, aut nasceretur, jam erat. Si omnipotens, & quidem ipsa omnipotentia Divina, Ergo seipsam creavit; quia etiam ipsa humanitas est unum ex ijs, quæ ab Omnipotentia facta sunt. Et fatetur id Lutherus lib de concil. part. 2. Oportet, inquit, *dicere, Hæc caro, & hic sanguis Christi condidit cœlum & terram.* Vide pluribus Symbolum Luth. Quir. Cnogleri.

PROPOSITIO. III.

Mysteria, & Articulos de Conceptione, Nativitate, & vitâ Christi subruunt Vbiquistæ.

365. DOcent Christum ab instanti Conceptionis secundum carnem, fuisse ubiq; ergo neq; conceptus fuit, neq; concipi potuit utero Virginis, nisi forte & ille uterus immensus, & ubiq; fuerit. Accedit, quod si Christus ubiq; fuit, non unius duntaxat Virginis sed (ut Bellarm: iudic. c. 3 infert) omnium fæminarum, imo & virorum uteris conceptus dici potuit.

Par

366. Par ratio de Nativitate. Si enim ubiq; fuit Corpus Christi, non jam nono mense, sed primo die, imò ipso etiam instanti Conceptionis, natus dici potuit Christus, quia jam tum extra Vterum Matris erat; Sed & simul, etiam post Nativitatem, dici potuit necdum natus, quia cùm ubiq; esset, erat etiam in utero Matris: Nativitas autem nihil aliud est, nisi verus ex utero egressus. Deniq;, si ubiq; secundum Carnem fuit, quomodo in Bethlehemitico stabulo nasci, reclinari in præsepi, fugere in Ægyptum, indeq; redire, ac tot deinceps itinera peregrinationesq; fecisse dici potuit?

PROPOSITIO. IV.

Christus secundum Vbiquistas, neq; verè pati, neque mori, aut sepeliri potuit.

367. PRæterquàm enim, quod qui ubiq;, etiam secundum humanitatem, semper fuit, neq, capi in horto, aut ullo alio comprehendi loco, aut de loco ad locum duci; aut in morte separationem animæ & corporis subire (cum & Corpus, & Anima, semper ubique fuerint, ac proinde nullo modo separari potuerint) aut ad inferos descendere potuit; Jllud insuper est, quod ex tâ Vbiquisticâ Jdiomatum communicatione, humanitas Christi, inter alia, participarit etiam Immortalitatem, & impatibilitatem Divinam: Ergo si Corpora Beatorum post Resurrectionem, vi creati doni & gratiæ, mori, aut pati, non poterunt, multò minus potuit Christus; præsertim cùm, ut supra Disq. 10. Prop 6. Ex Valentia lib. 1. cap. 6 vidimus, Vsus impatibilitatis, in re ab eiusdem possessione, distingui non possit.

368. Atquè hinc occini Adversarijs potest illud Athanasij de salut. Adven. Christi. *Cur non creditis patibilem esse Christum, quatenus homo est, impatibilem autem*

quatenus Deus? Et illud Lib. de Incarna *Si natura humana Christi ex transformatione increata redditur, ac proindè & inuisibilis & immortalis, quomodo igitur Dominus mori potuit? aut quomodo qui inuisibilis erat, palpabilis est redditus? Qui fit igitur, ut ea dicatis, quæ neq; scripta sunt, neq, fas est cogitare?*

PROPOSITIO. V.

Christus quà Homo; secundùm Vbiquistas, uti nequè ad inferos realiter descendit, ita neq; ad cœlos verè ascendit; aut ad dextram Patris consedit.

369. DE Ascensione, & Sessione ad dextram, imò & de Adventu ad iudicium, actum est Disq. 13. & 19. Nunc de D scensu ad inferos, supra ea quæ Disq. 16. sunt dicta, illud duntaxat adducendum, quod Gerlachius, de suâ suorumq; Tubingensium sententiâ pag. 527. (*teste Busæo in Apolog.*) scriptum reliquit, *Filius Dei non motu locali descendit, sed ratione naturæ assumptæ, in summas angustias se demisit, ut etiam cruciatus mortis, & Inferni propter nos sentire non recusaret &c.* Et sanè qui ubiq; semper fuit, quomodo descendere motu locali ad inferos potuit?

PROPOSITIO. VI.

Etiam articulum de Sanctorum communione, à resurrectione mortuorum Vbiquistæ labefactant.

370. I*Stum quidem*, quia cum in Resurrectione corpora Justorum, per dotes gloriæ, Corpori Christi glorioso conformia èsse debeant, iuxta 1. Cor. 15. Christi Corpus est, & erit ubiquè; etiam corpora Iusto rum

rum esse debebunt ubiq;. (præsertim cùm eorum *animæ sint in manu Dei*, Sap. 3. Ac proinde ex principijs Vbiquisticis Disq. 14. prop. 1. cum manu debeant esse ubiqué) quod quis nisi insanus credat?

371. Accedit, quod Vbiquistæ, *cum Brentio in Recognitione*, uti citatur à Bullingero p. 58 (ex eo, quod in Resurrectione dicimur futuri ἰσάγγελοι Luc. 20. 36) tum Christi, tum nostrorum corporum substantiam peruertāt. *In Resurrectione*, inquit ille, *dicimur habituri non solum corpus spiritale, sed & gloriosum Illa autem est vera gloria. eaq; Cælestis, nullo concludi loco, sed liberum absque omni coercione loci esse, sed in summa felicitate esse, absq; omni vel loci, vel aliarum rerum mutatione. Nec tantum gloriosum habebimus corpus. sed erimus æquales Angelis Dei Num Angelus mouetur de loco in locum? Absit &c.* Cui Vbiquisticæ insaniæ merito opponit Bullingerus Aug. retr. l, 1. c. 3. & 26. Hieron. con. Joan. Jerosol. & præf. ad 18. lib. in Isa. Tertul. de Resur. carn.

372. *Jllum verò* quia præterquam quod omnes Sectarij nostri, cultum, invocationem & omnem Sanctorum in cœlo communionem detestentur, illud Vbiquistæ, præ reliquis, sibi sumunt, quod communionem Sanctorum posthabeant communioni Turcarum, Judæorum, & Paganorum, imò & Dæmonum. Cum enim cœlum empyreum negent, novum quoddam sibi cœlum comminiscuntur, *in quo* (uti docet Brentius Recognit. pag. 176. & 182) *Christus sedet ad dexteram Dei, ita ut eo contineantur non tantum Sancti, verum & omnes impij homines, Hercules, Numa Pompilius, Iudæi, Turcæ, Ethnici, ipse etiam infernus & Diaboli.*

373. Ab hoc cœlo ita Petrus Martyr abhorruit, ut morti vicinus, teste Simlero in eius vita, amicis dixerit, *Nolle se esse in cælo Brentij* Sed si Martyr nolit in eo esse cælo, habebit Brentius, habebunt reliqui Vbiqui-

stæ, quibus cum communicando, tempus animi gratia fallant. Audi enim Lutherum cap 43 Symposiac de vitâ æternâ edit. Francof. Anno 1571 *Deus post iudicium extremum creabit nouum cœlum, & terram nouam. Quin & noua creabit animalcula, & catellos; quorum cutis erit aurea, & pili de lapidibus pretiosis. Non deuorabunt se mutuo: quæ hic venenata sunt, ut bufones, serpentes, tum non modo innocua, verum etiam ita amabilia & grata erunt, ut cum ijs animi causa lusuri simus.*

PROPOSITIO. VII.

Resurrectionem mortuorum & vitam æternam non omnes credunt Vbiquistę:

374. BRentius Vbiquistarum primipilus in cap. 20. Lucæ, *affirmat Lutheranorum animis altissimè impressum esse, quod non sentiant esse vitam post hanc.* Ita Cnogler ad art 11. In eundem sensum Lutherus in c 9 Eccl. & in enarrat c. 25. & 26 Gen. docet *Animam à corpore separatam amittere sensum, & memoriam, & intelligentiam; Ita enim dormit, ut nihil prorsus sentiat, nihil sciat, nihil intelligat* Et quid ille suis isthic promitteret supra belluas, qui suos vel docuit, vel, ut minimum ipse vidit, belluinam hic ducere vitam? *Nostri discipuli*, inquit ille in 1. Cor. 15 *sicut credunt, ita viuunt. sunt & manent sues, credunt sicut sues, & sicut sues moriuntur.*

DISQVISITIO. XIX

An, & quomodo Vbiquitas ipsum Eucharistiæ Myste-

Mysterium penitus conuellat.

375. IAm Disq. 1. Prop. 1. dictum est, *Monstri loco habendum*, quod Vbiquitas â Lutheranis eò potissimum fine efficta sit, *ut Cœnam*, quam vocant *Domini*, seu Eucharistiæ Mystèrium confirmet; cum nihil æquè illud convellat, atq; ipsa Vbiquitas: ut planè, cum maximè niterentur iuxta Aristophanem ἐκπετρδικίσαι, ac, perdicis instar, Calvinistarum effugere casses, *in ipso tandem portu naufragium* sint passi: uti Bus. th. 115. 116 & seqq. demonstrat.

PROPOSITIO. I.

Omnipræsentia Corporis Christi, tollit eiusdem in Eucharistiâ præsentiam.

376 PRæsentia Carnis Christi in Eucharistiâ, debet esse ex vi Verborum Institutionis Christi: Atqui omnipræsentia, non est præsentia ex vi Verborum &c. Ergo Omnipræsentia, nòn est præsentia Carnis Christi in Eucharistia. *Maior per se patet*; & confirmatur super ipsorum Adversariorum confessione, qui in Apologiâ Concordæ cap. 7. (teste Busæo th. 117.) palam aiunt, *fundamentum realis præsentiæ Corporis Christi in Cæna Dominica, non in omnipræsentia Humanitatis, sed tantum in verbis Institutionis constitui.*

377. *Minor etiam patet*, quia antequam verba institutionis prolata essent, dabatur in Christo unio Hypostatica, proinde & ipsa, quæ unionem sequi dicitur, omnipræsentia. Vnde etiam sequitur, Christum, in pane cœnæ, ante verba institutionis, *& non fuisse præsentem secundum Carnem*, quia verba institutionis nec dum prolata fuerant: *& simul fuisse præsentem*, quia iam tùm fuit omnipræsens.

PROPOSITIO. II.

Omnipræsentia tollit Vsum Corporis Christi in Eucharistiâ.

378. VSus secundum ipsos Vbiquistas, consistit in esu, sive *manducatione*, & quidem (ut contra spiritualem Calvinistarum manducationem pertinacissimè defendunt) non qualicunq; , sed *Orali*, seu, quæ ore fit. Sed positâ Carnis Christi Vbiquitate, tollitur oralis manducatio; quia antequam panis sumatur, & cum pane, ipsum Christi Corpus in Ore præsens sit, jam ratione Vbiquitatis ubiq; præsens est, proinde etiam in ore manducaturi. Quid igitur opus est usu, & sumptione huius sacramenti?

379. Huc accedit, quòd Christi Corpus, dum in Eucharistiâ sumitur, de manu Sacerdotis, motu locali in os sumentis transfertur: Ergò non est ubiq; , quia & ante sumptionem, in ore manducantis non erat; & post sumptionem in manu porrigentis non est, eò, quod, e Adversariorum sententiâ, præsentia Eucharistica sit. *In, cum, vel sub pane*; at ibi panis nullus est, proinde neq; Corpus erit. Vel si hoc præsens erit, sequetur & *præsens esse*, ratione videlicet Vbiquitatis; *& præsens non esse*, quia panis, ratione cuius præsens esse debet, ipse præsens non est.

PROPOSITIO. III.

Vbiquitas tollit omnem in Christiano populo, erga divinissimum Eucharistiæ Sacramentum religionem, & pietatem.

380. NAM, ut benè Bellarm. cap. 13. *Si Caro Christi est ub*

est ubiq;, certe non egemus Eucharistiâ, frustra imus ad templa, frustra recitamus verba Cænæ, frustra paramur ad illam Cœnam, cum domi habeamus, in pane, & vino, & aliis omnibus cibis Corpus Christi. Atque huc facit, quod vel ipsi Luthero (ut videre est, *in libro, quod verba Christi firma stent*) jam olim vellebat auriculam. *Si Corpus Christi est omnibus locis, agedum deuorabo, & helluabor ipsum in omnibus hospitiis, & in omnibus scutellis, poculis, cantharis.*

381. Respondit Lutherus, & quidem *cedro digna*, quia suo more locutus. *Audi tu Porce, canis, fanatice, aut quisquis fueris, insulse asine! Etiamsi Corpus Christi, sit in omnibus locis, non tamen tu statim ipsum deuorabis vel helluaberis. Ablego te in haram tuam porcorum, vel in sterquilinium.*

382. Auditis Vbiquistæ! auditis cæteri, à fide Catholica ad Lutheri Evangeliũ conversi! auditis, inquam, Evangelicam Lutheri vocem! Quæ quidem, si vera est, etiam Serenissimus Elector Brandeburgicus, ac Prussiæ Dux qui *in sua Confessione Anno* 1617 (uti Ministerium Regiomontanum in sua responsione refert) *ex Brentij, Iacobi Andreæ, eorumq; Sodalium.* (Vbiquistarum vid.) *scriptis eiusmodi Humanitatis Christi Vbiquitatem colligit, quæ in omnibus lapidibus, cantharis, laqueis, foliis, imo in Diabolis omnibus reperiatur: & multo ante in pane sit, quàm verba institutionis super eo pronuncient:* ipse, inquam Serenissimus Prussiæ Dux, ex Lutheri, Vbiquistarumq; decreto (cui tamen neq; ego, neq; Catholicorum quisquam unquam subscripserit) *ad haras; porcos*, &c. ablegandus erit.

383. Quî verò sic? aut unde Luthero, magno illi prophetæ, urbanitas tanta? Videtur innuere (quod etiam sequentibus verbis prodit) *Corpus Christi esse quidem ubiq; sed non item ubiq, sumi*, aut potiùs, non ubiq; capi perinde uti solis radij capi non possunt, etiam ubi lucent. Sed contra sit.

PROPOSITIO. IV.

Si Corpus Christi esset ubiq; ubiq; sumi, capi, & manducari posset.

384. SIcut enim, quia Deus ratione Immensitatis est ubiq; (*in ipso* secundum Apostolum, Acto: 17. 28 *viuimus, mouemur, & sumus.*) ita si Corpus Christi est ubiq; de ipso ubiq; vivemns sumendo, & manducando ipsum. Quod eo verius est, quod, si ubiq; est, separari non possit, à pane, & alio cibo qui sumitur, & manducatur, ut impossibile videatur habere panem in mensâ, manu, ore, vel stomacho, & non habere ibidem Corpus Christi.

385. Dispar porrò ratio de radijs solis est, Tum quia illi non sunt ubiq; tum quia etiam, ubi lucent, non penetrant corpora adiaphana. Tum deniq; quia (ut adagium fert German) *non cuiuis datum est radios solis colligere, & intra curiam, vel prætorium collectos deportare*, *sed solis de* Witzdorff *inquilinis*, hoc est, Vbiquistarum fratruelibus ac vicinis, quibus scilicet solis licuit, *solem, manibus gestare*, iuxta vetus verbum.

PROPOSITIO. V.

Vbiquistæ, in re Eucharisticâ ad Zuinglianos, seu Calvinianos, tandem degenerant.

386. SI pervicaciam, partiumq; studia, quæ inter Calvinianos, & Vbiquistas fervent, spectemns, *prius unda cum flammâ, quàm ÿ, redierint in gratiam.* Ne enim id fieret, (qvemadmodum Marpurgensi Colloquio, & alijs conventibus quærebatur) Lutherani ad Vbiquitatem confugerunt: quæ tamen ipsa illos sive incautos,

cautos,

cautos, sive furore percitos, cum Brenio primo Vbiquitatis patrono, ad hostium castra inclinavit. Brentius enim Lutherum, ad prædictam obiectionem insulsè admodum respondisse, cum videret, lib. *de duabus naturis*, suo Lutheriq́ sui nomine respondet, Corpus Christi esse quidem ubiq́; Personaliter, sed in Cæna insuper esse definitivè, ex definitione scilicet, & decreto Dei, per efficaciam; quia videlicet in Eucharistiâ sumitur efficacitèr, alibi non item

387 At hoc, quid aliud quæso est, quàm cum sacramentarijs dicere, In Eucharistiâ solum ἐνέργειαν, & efficaciam Corporis Christi esse? Et quid aliud volunt Calviniani, quàm Christum in Eucharistiâ solum per virtutem, efficiam, & ἐνέργειαν adesse? Habemus igitur jam, *Gemellos*, Calvinianis Sacramentarijsq́; *Polluci-us Castoras*, sicut uno quondam prognatos ouo, ita nunc vetus illud mutuum, sibi òccinentes τὸ ἐμὸν, ἢ ἐμοὶ λέγεις ὄνας. Qua de re infra Disq. 20, prop. 9.

PROPOTITIO VI.

Qui Vsum Maiestatis, & Vbiquitatis ante Resurrectionem Corpori Christi negant, Eucharistiam iuxta, ac Vbiquisticam causam funditùs evertunt.

388. CVM enim, ut sæpe vidimus, ad adstruendam Corporis Christi, in Eucharistiâ, præsentiam, Vbiquitas sit inventa; si Christus, nullum ante mortem Maiestatis suæ Vsum habuit, ne Vbiquitatis quidem habere potuit, proindè neq́; ratione Vbiquitatis præsens in Eucharistiâ Corpus esse potuit. Ergo, cum vel ipsis Adversarijs fatentibus, eo nunc modo Christus traditur

manducandus fidelibus, quo in ultimâ Cæna traditus est discipulis, si tunc Corpus eius præsens non fuit, quia ob defectum usus, seu declarationis Maiestàtis, necdum ubiq; fuit, ne nunc quidem præsens est. Quid igitur tanto conatu moliuntur Vbiquistæ, nisi ut *omnia agendo, nihil deniq; agant?*

DISQVISITIO, XX.

An, & quæ Hæreses, cum nouo, ac monstroso Vbiquitatis partu, renascantur, aut resuscitentur?

389. IAM olim Calvini, apud Batavos, Sectator Vrsinus dixit, *In horto Vbiquitariorum crescere tres herbas pestilentissimas Nestorianismum, Eutychianismum, Arrianismum;* quæ quàm vera sint, jam disquirendum est.

PROPOSITIO. I.

Ipsi *V*biquistæ, vel cæteri Lutherani, *V*biquistarum ὁμόψηφοι, ac penitus gemelli, Varias, plurimaq; Vbiquistis hæreses impingunt

390. QVid hic necesse sit, vel Contzen in Coronid. cap. 33. non pauciores vicenis quinis, Vbiquistarum hæreses potius quam Errores, pertexentem adire? Ve

re? Ve

re? vel Stanislaum Hosium epist. 201. ad AlbertumFriдericum Prussiæ Ducem, *e Vitembergensium scripto, Flaccianis* (hoc est non infimæ Vbiquistarum familiæ) *Samosatenianismos, Sabellianismos, Arrianismos, Nestorianismos, aliasq; sectas ab Orco in Saxonia euocatas affricantium audire?*

391. Licet enim ipsos Vittembergenses, aliosq; per universam Saxoniam, Lutheranæ fidiculæ architectos, magno apud Dresdam senatu (quem id temporis planè ἀμφικτιόνικον συνέδριον censuére Saxones) Anno 1571 coactos, & communi decreto in hanc causam pronunciantes auscultare. *Commentitia ista communicatio physica, quæ nostro primum tempore, cum Vbiquitate Corporis Christi, introduci cæpta est, uniuersæ orthodoxæ Ecclesiæ, & toti Orbi Christiano, inde usq; ab initio incognita fuit, atq; etiamnum à Pontificijs ipsis reijcitur, & taxatur acerrime.*

392. Et alio loco. *Quod præcipuum fidei nostræ, & Ecclesiæ caput est, videlicet Articulus de duabus in Christo naturis, id commentitia Idiomatum, reali, & physica, in ipsis naturis, communicatione, deprauari horribiliter, atq; e contrario Hæreses, jam olim damnatas Marcionitarum, Arrianorum, Manichæorum, Samosatensium, Valentinianorum, Sabellianorum, Nestorianorum, Eutychianorum, & Monothelitarum, reduci, atq; innouari, satis euidenter demonstratum est.* Videamus porro sigillatim, an fuerit apud Patres istos patratos δῖος, ut aiunt, ψῆφος?

393. Par equidem fuit, ut ordinis perspicuitatisq; causa, percenserentur hæreses primum in Personam Christi, tum in eius humanitatem, ac divinitatem, denique in Totam Sanctissimam Trinitatem pugnantes; sed placet catalogo Patrum Saxonicornm inhærere.

PRO-

PROPOSITIO II.

Vbiquistæ Marcionitarum, imò & Ebionitarum ac Photinianorum hęreses, ab Orco sensim revocant.

394. INter multa Marcionis (quem falsè iuxta ac verè *Murem Ponticum* Tertullianus vocavit) delitia, præcipuum illud, Epiphani⁹ hær 42. memorat, quod *negauerit Hominem esse IESV Christi creaturam*, sive quod docuerit, *Iesum Christum non esse verum Creatorem.* Marcioni igitur ὁμόψηφοι sunt Vbiquistæ, qui dum aiunt, Humanitati Christi, Omnipotentiam, aliaq; attributa divina ita communicari, ut (quemadmodum Disq 11. prop. 3 audivimus) *diuinitas nihil faciat seorsim sine humanitate* &c. Humanitatem faciant, Hominis Creatricem. Aut igitur humanitas, quæ, post conditum primum hominem, à Verbo est creata & assumpta, fuit prius quàm condita esset, ut hominem crearet; aut, si sine illa nihil fieri ac creari potest, Christus hominem non creavit, atq; ita Homo Christi Creatura non fuit.

395. Huc facit, non tantum quòd Christum non possint dicere Creatorem, qui cum Arrianis (ut prop. sequ, patebit) eundem faciunt nudam creaturam: sed etiam (quod *in lib. Concordiæ & Refut. iud. Bellarm.* scribunt) *Mariam esse Matrem Christi, non tantum ut homo, sed etiam ut DEVS est. Quid verò est B. Mariam* (ut in Apologiâ dicit Bellarminus) *esse Matrem Christi, non solum ut Hominis, sed etiam ut Dei, nisi Christum à B. Maria Diuinitatem habere, quemadmodum ab illa habet humanitatem? Quod si Christus à Matre humanitatem, & Diuinitatem habet, certe antequam ex Virgine nasceretur, Deus non erat, imò neq; aliquid erat, qui est error Ebionis & Photini*

396. Accedit, quòd (ut supra Disq 11, 3. vidimus,

& Ragu-

& Ragusa disp 118. Sect. 1. notavit) inter Divinitatem & humanitatem, non aliam faciant unionem, *quàm fit inter Principale agens & instrumentum!* aut Carnem Christi, non aliter miracula fuisse operatam, quam fecerit caro aliorum Apostolorum, cum Lamberto Danæo l. c. doceant.

307. Sed pro Marcionitarum hæresi, illud in primis facit, quod (ut Saxonici & Mentzerus Tubingensibus in suâ Apologiâ obijciunt) Christum asserant in statu exinanitionis omnia simulatè & apparenter, *ut Brutus coram Tarquinio, vel David coram Achis Rege Gethæo*, egisse. proinde neq; verè passum ac mortuum esse: quod planè Marcion voluit. Consule Bellum Vbiq. Foreri pag. 262, seqq.

PROPOSITIO III.

Vbiquistæ Arrianismi semina non obscurè iaciunt.

398. Arriani Primò docuerunt, Christum esse, secundum Divinitatem Patre minorem: idem faciunt Vbiquistæ, dum Art. 3 Form. Concor. asserunt *Christum, ut Deum, & hominem, in sola sua tota, & perfectissima Obedientia, esse nostram Iustitiam.* Item, *Obedientiam Christi, non fuisse vnius duntaxat naturæ, sed totius Personæ.* Quo loco benè monuit in *Iudicio Conord.* Bellarminus, id dogma *plane Arrianum esse!*

399. Responderunt illi in suâ Refutatione *Non opus fuisse, ut Iesuita ex libro Concor. & locis Philippi, eius doctrinæ prolixe se moneret, aut conuinceret; eam enim se constanter profiteri, & summam eam consolationem suam ducere, quod obedientia, quâ justi & beati reputamur, Christo non solum secundum Humanitatem sed etiam secundum Deitatem adscribatur* Vnde meritò Bellarminus *in Iudicio, &* in *Apolog.* ita subdit: *Qui obedit, minor est illo, cui obedit, nam impe-*

vare superioris, obedire inferioris est. Ergo si Christus ut Deus Patri obedit, ut Deus minor est Patre. Neq; enim obedientia inter pares esse potest, nisi fortè secundum novam Philosophiam iuxta ac Grammaticam Vbiquistarum.

400. Accedit, quòd illi Christum, ex eo, quod Ioan. 3. dicitur, *Filium à Patre missum in mundum*, etiam ante assumptam humanitatem, obedivisse Patri dicant. Hinc enim sequitur, illum tunc, non tantum secundum Diuinitatem, sed etiam secundum solam Divinitatem obedivisse; nisi forte dicant, Filium Dei descendendo de cœlo, ac veniendo in mundum, Deum simul & hominem descendisse, ut fieret homo.

401. *Secundò* Arrianorum dogma fuit, ut refert S. *Augustinus tomo* 6. in sermone Arrianorum, quod *Filius Dei sit minister, & Sacerdos Patris sui.* Jdem dogma est Vbiquistarum, asserentium *Christum etiam secundum Diuinitatem esse, ac fuisse Sacerdotem.* Quod cùm Bellarm. lib. 5. c. 5. *apertissimum Arrianismum* esse doceat, *Diuinitatem Filij Dei facere Sacerdotem*; & à nobis supra Disq. 2. reiectum cum sit, satis nunc sit, secundum Cyrillum lib. 11. *in Ioan. cap.* 7. Augustinum *lib.* 1. *de Cons. Euang.* aliosq; PP. audire ipsum Apostolum ad Hebr. 5. 1. *Omnis Pontifex ex hominibus aßumptus &c.* Plures Arrianorum & Vbiquistarum analogias videre est, in Doctissimâ Francisci Turriani ad Gregorium Valentiam Epistolâ, in quâ directè probat *Vbiquistas esse Arrianos*: quare fortassè alias pluribus, in *Arriomania Iudæo-Turco-Vbiquistica.*

PROPOSITIO IV.

Manichæorum furoribus *Vbiquistæ* proludunt.

402. INter octuaginta quinque errores Manichæorum, à *Iacobo Gaulterio tab. sec.* 3. numeratos, palmarius fere est, quòd, *teste Augustino hær.* 46. & *Epi-*

phanio hæreſi 66. duo principia rerum ſtatuebant. Vbiquiſtæ per realem attributorum divinorum communicationem Humanitati eandem principij rationem, quæ Divinitatis propria eſt, tribuunt, imò Deùm nihil *niſi in ea, cum ea, & per eam operari* aiunt. Adde Manichæos creaturis, potiſſimùm verò Soli, & Lunæ, cultum Divinum tribuiſſe, teſte *Epiphanio l. c. Auguſtino lib.* 14. *contra Fauſt. cap.* 11. Vbiquiſtæ, non modo eiuſdem Maieſtatis divinæ, gloriæq; communicationem creatæ Chriſti humanitati tribuunt, verum & cultus latriæ equalitatem.

PROPOSITIO V.

*V*biquiſtæ *V*alentinianorum; &, qui iſtis affines ſunt, Svvenckfeldianorum, atq; Anabaptiſtarum, inſaniam ſuſcitant.

403. MEminit, *poſt Tertullianum lib. contra Valent.* Baronius ad an. 145. n. 1. inter Valentini, eiusq; gregalium inſanias, præcipuam fuiſſe, quod *Christus non ſumpſerit, veram de Virgine carnem, ſed per eam, uti per Canalem, tranſierit.* Valentino, in hiſce Orgijs, primum ſuccenturiatus, hoc tempore, cum ſuis Swenckfeldius, teſte *Staphylo lib. de Concordia Diſcipul. Lutheri:* Tum deinde Anabaptiſtæ, præſertim Embdenſes, quibus (ne ſcilicet uerum eſſet illud *multi Thyrſigeri, pauci Bacchi*) ſocias iungunt manus Vbiquiſtæ, cum aiunt, Carnem Chriſti, vi unionis hypoſtaticæ, & communicationis idiomatum, Maieſtatem quoq; ſemper communicaſſe, eſto eam ante Reſurrectionem non declararit.

404. Si enim re ipſa, totâ vitâ fuit ubique, quomodo (ut ſupra *Diſq.* 18. *prop.* 2.) potuit naſci, moveri ad locum, comprehendi? ſi immortalis, glorioſa, quomodo ſine manifeſtâ fictione ac ſimulatione, dolores,

vitæ ærumnas, crucem, ac denique ipsam mortem perferre? quomodo descendere ad inferos, ascendere ad Cœlos potuit? nonne omnia simulate & φαντασικῶς geri oportuit? quomodo post Resurrectionem Discipulis phantasma putantibus, verum corpus exhibuit, tangique ac palpari voluit? Sed quid multis? nonne vel in ipsa Ascensione, factum vidimus *Disq* 15. *pos.* 1. ex istorum Philosophiâ, simulatorem Christum? Eant nunc Vbiquitarij, & Bullingero Calvinistæ, *in Repetit. Cons* *pag.* 60. Swenckfeldianismum sibi obiectanti, fidem abrogent.

PROPOSITIO VI.

Sabellianismi & Samosatenianismi, novos Vbiquistæ surculos producunt; & Antitrinitariorum, Servetianorum, ac Socinianorum furijs viam sternunt.

405. DIversæ, multumque inter se dispares, Sabellij ac Pauli Samosateni blasphemiæ erant, illu tamen utrisque commune, quòd (*ut Epiphanius hære* 57, 62. & 65. *Augustinus hæresi* 36. & *Baronius ad an* 260. & 265. *docent.*) Vterque tres in Divinis Persona confunderet, proindeque Sacrosanctum adorandæ Trinitatis mysterium tolleret. Quid aliud moliuntur nostri? Vt enim probent suam illam, quam, *absque re*, *rea lem vocant*, naturarum communicationem; hoc est, primum Vbiquitati suæ fundamentum struant, *apu Busæum Apolo: cap.* 41. *pag.* 45. Ita argumentantur, *Con stat, Personam re idem cum natura Divina esse, neque ab separari posse*, ut proinde communicatâ Personâ, inf rant communicatam etiam naturam. Atqui ex hac r ciocinatione unà inferunt, Naturam à Personâ indiv

sa

ſam eſſe, proindè communicata in divinis natura, communicari neceſſe eſt & perſonam,

406. Audi enim Behmium memb 2 num. 10 *Inter Perſonam & naturam* τῶ λόγϰ, *nonniſi formalis intercedit diſtinctio. Carnem ergo Perſona* τῶ λόγϰ *pervadente, pervadat etiam oportet eandem Natura* τῶ λόγϰ. Atque hinc pro Vbiquiſtarum Sabellianiſmo ac Samoſatenianiſmo ita ratiocinandum eſt. Natura Patris realitèr communicata eſt Filio, & Spiritui Sancto; communicata igitur & Perſona. Vbi igitur tres Perſonæ? Vbi adoranda Trinitas?

407. Adde Vbiquiſtas docere, Humanitatem ex vi communicationis Maieſtatis, *non modó Divinitati* σύνθρονον *factam, ſed etiam in ipſius Trinitatis conſortium aſſumptam, eſſe perſonam Trinitatis* &c. ut Lutherus, Muſculus, Gerlachius, Selneccerus, *apud Buſæum Apologet. pag.* 14. *ad th.* 10. loquitur; quos imitatur Behmius uti Diſq. 10 prop. 3. vidimus. Aut igitur humanitas Creatura eſſe deſijt, & penitus in Deum mutata eſt; aut Trinitas non eſt prorſus increata, imò ne Trinitas quidem; quia accedens creata humanitas rationem Trinitatis variat: aut non eſt Vnus duntaxat Verus Deus, ſed duo; quorum alter increatus ſit, alter creatus, & creatura.

PROPOSITIO. VII.

Vbiquiſtæ, ſupra omnes alias, potiſſimum Eutychianorum & Apollinariſtarum, Acephalorum, ac Monothelitarum ſectas revocant.

408. NIl magis Vbiquiſtæ amoliri ab ſe laborant, quèm Eutychianismum; quia nil frequentius & verius obijci ijs ſolet, quemadmodum & hîc ſæpe fa-

ctum. Quo loco observandum in primis est, Vbiquistas, *Eutychianorum more*, insaniam suam corde fovere, at verò verbis, ne agnoscatur, tegere. Sed Matth 10. 26 Luc. 8. 17. οὐδὲν ἐστι κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. Patent enim nimium, cùm illorum, tum istorum *Eleusinia sacra.*

409 Dogma Eutychetis palmarium fuit, *Vnam in Christo duntaxat naturam esse* (ad hanc enim Charybdim, ut Scyllam Nestorij, Patriarchæ sui, *de duabus in Christo Personis effugeret* infelix Archimandrita Constantinopolitanus impegit) sive censuerit humanam, vi unionis hypostaticæ absorptam, vel in divinam mutatam, ut pleriq; asserunt; sive, *ut Vasquez Disp.* 14. *cap.* 1. *de Incarnat.* probat, ex utraque naturâ per se manente (sicut in homine ex animâ & corpore) tertiam compositam. Atque hoc ex verbis Gelasij Pont *Tomo* 5. *Bibliot. Pat.* colligi potest Sic enim circa medium scribit *Adhuc autem & illud adjiciunt, ut sicut ex duabus rebus constat homo, id est ex anima & corpore, quamvis utriusque rei sit diversa natura, sicut dubium non habetur, plerumque tamen usus loquendi singulariter pronunciet, simul utrumque complectens, ut humanam dicat naturam, non humanas naturas: sic potentiam, in Christi mysterio, & unitionem Divinitatis, atque humanitatis, unam dici vel debere, vel posse naturam*

410 Idem colligitur etiam è S Maximo, *apud Euthym. panopl. parte* 2. *tit.* 15. ubi, *teste Lugo Disp* 10 *Sect.* 1. Docet Eutychetis & Dioscori sequaces, concessisse, post unionem manere utramque naturam quoad qualitates, non quoad substantiam & essentiam: sive quoad nomen, non quoad rem.

411. Ad eundem sanè modum, nostri Vbiquistæ multis verbis ac nominibus, naturæ in Christo integritatem jactant, cum per illam suam naturarum & proprietatum communicationem, utramque sustulerint

Nam

Nam & Concilium Chalced. *apud Euthym. l. c.* ex eo infert *Aſterium, Apollinarium, & Eutychen, unam ex duabus Chriſti naturis factam docuiſſe, quia utriusque carnis differentias & proprietates* (quod Vbiquiſtæ per ſuam communicationem idiomatum faciunt) *ſuſtuliſſent.*

412. Eandem ob cauſam, vid. ob negatas proprietatum differentias, σύγχυσιν, & confuſionem naturarum inferebant Patres: ut Damaſcenus *apud Euthym. panoplia l. c.* ita loquens. *In perſona Domini, naturam unam dicere non poſſumus, cum utraque natura etiam poſt conjunctionem, naturalem proprietatem conſervet.* Et in libro cont. Acephalos, *Totus*, inquit, *Deus, & totus homo eſt, naturis inter ſe unitis inconfuſe, inconvertibiliter, ac inſeparabiliter. Inconfuſe quidem quia quæcunque natura ſuam propriam differentiam retinet.* Ergo, ſi ex vi Vbiquiſticæ communicationis, proprietates & idiomata communia ſunt, jam non retinet propriam differentiam; Ergo jam *non inconfuſe.*

413. Cùm vero jam aliâs de ea tum naturarum, tum idiomatum confuſione dictum ſit, juvat hîc ex Vbiquitarum verbis, eandem, & cum ea Spiritum Eutychianicum intueri. Nicolaus Selneccerus *apud Bellarm cap.* . in Epiſtola ad Vittemb. Anno 1571, *Quod ad potentiam*, inquit, *attinet, cum Paulo loquimur: ſi cognovimus Chriſtum ſecundùm carnem, ſed nunc non novimus. Ceſſante enim infirmitate carnis, nihil in eo jam novimus, niſi virtutem Divinitatis.* Et infra *Ac per hoc quicquid vel fuerat prius, vel eſt, vel manet ſubſtantiæ duplicis, factum eſt virtutis unius.*

414. Idem prorſus docent Regiomontani noſtri, præeunte Behmio tùm utraque diſſertatione de περιχωρήσει, tum potiſſimum memb. 2. num. 5. 14. 16. ubi naturas duas in Chriſto ita inter ſe κτλ συνδύασιν,

 unibi-

unibiles dicit, *ut non tantum una rationem habeat* ἐντελεχείας, *altera* δυνάμεως; *sed etiam mutuò se permeent, habeantque realem tum sui, tum proprietatum communicationem, quâ nempe subiectum unum alteri se se totaliter largitur; unà cum omnibus proprietatibus suis &c. &c.*

415. Jam verò & Monothelitarum (qui cum Duce Philopono, Grammatico & Philosopho celebri, duas in Christo naturas, non omnino concederent, *Monophysitæ*, ac deinde etiam *Ægyptij*, & *Schematici*, teste Baronio ad annum 535. num. 79. dicti sunt) insaniam, quo pacto Vbiquistæ foveant, etsi patere jam abunde potuit, tamen ex verbis Bellarm *lib. 5 de Christo cap. 5.* quæ Calvinista Tilenus nonnisi *logis alogis impetit*, amplius patebit. *Si operatio propria Mediatoris*, inquit ille, *convenit Christo ratione utriusque naturæ, sequitur confusio operationum, & consequenter naturarum in Christo, quæ est Hæresis Monothelitarum & Eutychianorum, damnata VI. Synodo act. 17. Nam cum in sexta Synodo reijciatur una operatio in Christo, non reijcitur una operatio, respectu Dei tanquam principalis agentis, & hominis ut instrumenti (talia enim erant omnia miracula, quæ fiebant à Deo Verbo per carnem ut instrumentum) sed reijcitur una operatio, respectu Dei & hominis, tanquam propriæ, & principalis causæ. Illa enim dicitur causa propria & principalis, quæ agit ex virtute sua, quam habet ex propria sua forma, & essentia.* Consule etiam Busæum Thesi 21. Valent. lib. 1. cap. 9.

416. Denique idem censuisse, ac docuisse Acephalos (qui alias quoque cùm nullum Ecclesiæ suæ caput habeant, Vbiquistis omnibusque sectarijs nostris proluserunt) eruditè probat Franciscus Turrianus in Epist. ad Valentiam. Quàm verò ijdem Apollinaristis, sive Dimæritis accinant, vel ex Gaulterij *tab. Secul. 5. cap. 3.* patebit.

PRO-

PROPOSITIO. VIII.

Etiam ad Neſtorianos, ſive odio veritatis Catholicæ, ſive inſitæ ſtudio pertinaciæ, inclinant *V*biquiſtæ.

417. NOn ſecus inter ſe hæreſiarchæ concordant, quàm, ut dicitur, ἄμπελος καὶ κράμβη, *Vitis & braſſica*: & tamen ita opinionum ſuarum fumis, vaporibusque obſitum habent caput, ut planè, quod Pſal. 106, 27, de quibusdam dicitur, *Moveantur ſicut ebrius*, ebriorumque inſtar vacillantes ubique offendant; imò & adverſas, contradictoriasque ſibi ſectas, quaſi in ſcopulos propè inviti, planè verò cæci, vel ebrij impingant Ita Eutychiani, ut Neſtorio, duas in Chriſto Perſonas pravè comminiſcenti, ex adverſo ſtarent, non tantum Perſonam, ſed & unam duntaxat in Chriſto naturam aſſeruerunt: & tamen vacillando, ac ceſpitando, in errorem Neſtorij impegerunt; dum. ut *Gelaſius tomo. 5. Biblioth teſtis eſt, ante adunationem, duas in Chriſto adhuc in materno utero exiſtente, fuiſſe naturas docuerunt.* Ex quo bene Gelaſius infert. *Ergo fuit aliquod interſtitium, quod ante adunationem ſui iſtæ naturæ putarentur fuiſſe diſcretæ, & in adunationem poſtea conveniſſe.* Tum verò etiam conſequenter concludit, *id ipſum prorſus eſſe Neſtorianorum dogma.*

418. Ad eundem ſanè modum, Vbiquiſtæ exorſi ſunt cantilenam ſuam cum Eutychete, ita ut (quemadmodum Myslenta *Diſp.* 4. *th.* 17. & 49. Smidelinus apud Valentiam *Lib.* 2. *cap.* 1. Gerlachius, alijque ſæpe faciunt) Catholicis Neſtorianismum impudentiſſimè, pertinaciſſimeque affricarent. At ecce ſubito, ut eſt apud Suidam ἀπὸ σποδοῦ ἐπὶ φρύγιον! & à *Calcaria* (ut cum Tertulliano loquar) Eutychianâ, *ad Carbonariam*

Neſtorianam. Neſtorium igitur ſeqvuntur, non tantùm, quòd ut ille (teſte Socrate in Hiſt.:) *veterum libros ne legere quidem dignentur*; aut lectos longè infra vacui capitis ſui ſomnia habent. (*Cum enim naturalem quandam habeant eloquentiam, inflati propter eam, veteribus non accuratè incumbunt, ſed ſeipſos potiores omnibus judicant:*) ſed multò etiam magis, *quod duas in Chriſto perſonas ſtatuant*.

419. Primo quidem, quia duce Smidelino *apud Valentiam lib. 2. cap. 1. pag. 262.* dicunt *ſubſtantiam divinam* (videlicet ratione ſubſiſtentiæ divinæ) *non fuiſſe naturæ humanæ, ſed tantum gloriæ, & Maieſtatis eiusdem complementum.* Si enim hypoſtaſis Verbi, non eſt complementum naturæ humanæ, profectò hypoſtaſis ſeu perſona Verbi, non eſt hypoſtaſis ſeu perſona naturæ humanæ: proinde natura humana, cum ſine perſona aliqua in rerum natura eſſe nequiverit, aliam à Perſonâ Verbi perſonam habuit; quo pacto duæ in Chriſto perſonæ, Neſtorianiſmum ad Vbiquiſtas invehunt.

420. *Secundo* quia ſicut Neſtoriani, quanquam aliquando concederent; *unam in Chriſto perſonam*, id tamen non admittebant *ex vi unionis hypoſtaticæ, ſed tantum ex vi unionis:* (agnoſce Vbiquiſtarum phraſin) *Maieſtatis, Dignitatis, vel authoritatis*, uti patet ex Concilio Epheſino Can. 3. 5. 6 quatenus videlicet, *ut in V. Synodo Can. 4.* dicitur, *per ſolam nominationem, & honorem, & dignitatem, & adorationem, perſonam unam, & unum Chriſtum confingunt,*

421. Atque hinc, ſicut nec B. Virginem Θεοτόκον, ita nec Chriſtum Deum, ſed (ut teſtis *Damaſcenus lib. 3. cap. 12* cum Concilio Epheſino, *canone 5.*) tantùm Θεοφόρον, ſive *Deum ferentem* appellabant Hinc illæ Neſtorianorum phraſes, *Dei filius eſt in filio Mariæ &c.* Quales Vbiquiſtis prope hereditarias eſſe, Bellarm. *lib. 3. cap. 8.* notavit; præſertim cùm ut vidimus, humanitatem

atem Chriſti non aliter jungerent Divinitati, quàm principali agenti inſtrumentum.

422. Quàm verò merito, ex modo loquendi hæretico inferri poſſit ſenſus hæreticus, patuit vel ex ipſo Luthero *lib. contra Eraſmum*, Sic enim ſcribit. *Si loquitur Arrianice, judicetur Arrianus: Si loquitur Lucianice, judicetur Lucianus; Si gentiliter, gentilis: &c.* Quid ni addamus, ſi Vbiquiſtæ loqvuntur Neſtorianice, Neſtoriani ſunt? Quid verò illud, quod, idem Lutherus libro de *Conciliis part. 2.* Eutychen & Neſtorium in Judicio extremo Aſſeſſores Chriſto faciat, qui ſcilicet S. Leonem & Cyrillum damnaturi ſint? Satin' hoc Neſtorianice & Eutychianicè loqui ac ſentire eſt?

PROPOSITIO IX.

Vbiquiſtæ, in re Eucbariſticâ ac Sacramentariâ, tandem ad Calviniſmum devoluuntur.

423. Diviſos ab eodem fonte fluvios atque in tranſverſa decurrentes, vix unquam videas iteratò jungi. Quocirca portenti inſtar habendum, quod Vbiquiſtæ, qui ab unâ, eademque Lutheri Apoſtaſiâ, cum Sacramentariis orti, contrarium iter tenuerunt, armisque plus quàm civilibus inter ſe hactenus concurrunt (uti vel ex unius Botſacci, Gedanenſis Archiminiſtri, *per 10 Conf. Aug. Art. contra Bergium Calviniſtam*, Declaratione nuper editâ patuit) iisdem tandem Sacramentariis (*ut Diſq. 19. pag. 5. notatum*) jungantur. Et mirum ſit, Eutychianos in diverſa prorſus abreptos ἐν κύκλον, *unum idemque alueare*, cum Neſtorianis tandem rediiſſe? Sed jam vide, ut Calvinianis Vbiquiſtæ hîc concurrent amice!

424. Sacramentum cænæ, eo inſtitutum, ut præſens corpus Chriſti nobis exhibeat; at ſi Corpus Chriſti

 eſt Vbi-

eſt ubique, etiam nobis præſens erit. Quo igitur nobi Sacramentum cænæ? Vt ſignificet corpus Chriſti præſens eſſe? hoc enim innuit *Formula Concordiæ pag. 745* dum ait, *Et ſane, in huius rei confirmationem* (videlicet *quod eum, tanquam os ex oſſibus noſtris, præſentem habeamus*, uti immediatè præmiſſum eſt) *ſacram ſuam cænam inſtituit; ut teſtaretur, ſe etiam ſecundum eam naturam quæ carnem, & ſanguinem habet, nobiſcum eſſe, in nobis habitare, & efficaciter operari velle.* Atqui hoc ipſum Calviniſtæ intendunt, nimirum ſacram Cænam nihil eſſe aliud, niſi ſignum quod Chriſtus nobis præſens adſit.

425. Fortè dicent Vbiquiſtæ, ſacram cænam eò facere, ut Corpus Chriſti, quod ubique præſens eſt, hic & nunc ſumatur fructuosè, hoc eſt, ut hîc & non alibi operetur, virtutemque ſuam, atque efficaciam exhibeat. Sed & hoc ipſum volunt Calviniſtæ, ut palam eſt. Salvete igitur novi Calviniſtæ, qui hactenus Domini Vbiquiſtæ!

PROPOSITIO. X.

*V*biquiſtæ cum Theopaſchitis, & Patripaſſianis non tantùm alijs attributis divinis, ſed ipſi quoque vitæ Dei inſidiantur.

426. HOc nempe deerat, ut cùm Vbiquiſtæ Eccleſiam in terris militantem, omnesque prop fidei articulos, perturbaſſent, in cœlum (*nova prorſus inventa ſive Gygantomachia, ſive potius Theophonia*) arma verterent, ipſumque Regni illius Beatiſſimi Imperatorem Deum, ad necem depoſcerent, ac vitam ei eriperent. Aggreſſi ſunt facinus nullo quidem eventu, ſed auſu, plusquam Tragico, cuius ab omni hominum memoriâ (poſt Homeri, in Martis aliorumque Deûm vulneribus ludentis fabellas) nullius alterius, niſi fulloni exemplum auditum eſſet.

Petru

427. Petrus is erat Gnaphæus ſive Fullo, impijſſi-mus Antiochenæ Eccleſiæ Præſes, ac potius *Fur & la-tro*, quia, *non per oſtium ad illud ovile ingreſſus*, ſed (ad no-ſtrorum quoque ſectariorum morem) poſtico illapſus. Quid igitur tandem novi Fullo? non ſatis eſſe ratus, ſi Chriſtum, cum Eccleſiâ, Mediatorem, ac Redempto-rem, crederet paſſum ſecundum humanitatem, vel, ut Paulus ait *Crucifixum ex infirmitate* 2. Cor 13. *Factum ex ſemine David ſecundum carnem* Rom. 1: vel, ut 1. Petr. 3. *mortificatum carne, in carne paſſum*: contendit, etiam ſe-cundum Divinitatem paſſum, crucifixum, ac mortuum eſſe: ut ita Theopaſchitarum furori exordium, appel-lationemque daret.

428. Hinc ad receptum in Eccleſia hymnum quem Τρισάγιον dicunt (ne ſcilicet quenquam lateret, quam ille Fullo, juxta Athenæum, verè eſſet τέτταρας κε-φαλὰς ἔχων, ad morem ebriorum, quibus omnia vi-dentur geminata, *quatuor habens capita*) quartum divino illi carmini adiunxit caput, ut non modó cùm Angelis (hi enim, ut teſtis *Baronius Anno* 446. divinum illum hymnum, cecinerunt, eundemque mortalibus pro-diderunt primi) caneretur *Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis*, ſed cum Fullone, diviniore ſcilicet chori magiſtro, *Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Im-mortalis, Sanctus qui Crucifixus es.*

429. Fullonem, circa annum 519. ſecuti ſunt, *eo-dem Baronio teſte*, quidam de Scythiâ Monachi; qui, ut vel in ipsâ Chriſtianæ veritatis luce, verum eſſet vetus illud Luciani σκυθῶν ῥῆσις, *Scytharum oratio*, pro Scythicâ ingenij acie philoſophabantur, ac docebant *u-num Sanctiſſimæ Trinitatis perſonam crucifixam eſſe*. Quæ dictio, quanquam ſano ſenſu admitti potuiſſet, quia ta-men illi barbarum, juxta ac hæreticum dogma, contra ipſius Divinitatis impatibilitatem, eâ voce promotum

ibant, reiecti sunt prophani καινώσεως τὲ καὶ κενώσεως, *novitatis, & vanitatis* authores; non modo ab Hormisdæ Pontificis legatis Constantinopoli, verùm & ab ipso Hormisda Romæ, & à Fulgentio, cæterisque orthodoxis in Africâ Episcopis, ad quos, ut furori aliquod emendicarent subsidium, cursitabant.

430 Hanc Fullonis, Scytharum, uti & hisce paullò antiquiorum *Noetianorum* sive *Patripassianorum*, (qui de Sabellij Scholâ prodierunt infelices θεόμαχοι) imitati Vbiquistæ nostri, audi quæ axiomata orbi pronuncient! Form. Concor. a 3 *Obedientia Christi non est unius duntaxat naturæ, sed totius personæ.* Item, *Tota Christi Persona*, id est, non modò quoad humanitatem, verùm & quoad Divinitatem sumpta, *pro nobis passa, crucifixa, mortua.* Et aliàs sæpe cum Luthero lib. de Conciliis, *Ipsa Christi Divinitas passa &c.* Brentius contra Bulling. *negari non potest, quin divina natura in Christo passionis, & mortis, suo modo, particeps facta sit.* Daniel Michael, *Synopsi Puncto* 1. *pag.* 23. ex sermone Lutheri de Cæna, *Si credam solam Christi humanitatem pro me passam esse, Christus mihi exiguus, ac inutilis Salvator est.*

431. *Quis infernus* (ut jam cum S. Athanasio ep. ad *Epictetum*, aliquid reponamus) *ista eructavit? quis ita impius fuit, ut vel verbis diceret, vel animo cogitaret, ipsam Deitatem circumcisam*, vel quod amplius, crucifixam, & mortuam, *fuisse?* Quid huic furori, plusquàm Orestæo, quem omnes generis humani sensus publico damnant odio, & execratione, necesse est opponere vel Concilia, (ut Ephesinum, Chalcedonense, Hispalense. 2. cap. 13.) vel Patres; Cyrillum *in Epist. Synod. ad Nestor.* Epiphanium *hæresi* 76. Theodoretum *dial.* 3. Fulgentium *lib.* 3. *ad Thrasimundum cap.* 9. & 18. Damascenum. *lib.* 3. *cap.* 6. 11. 26. Augustinum *hær.* 73?

432. Si Deicidæ isti, responso insuper aliquo digni sunt,

unt, habeant tam verbo, quàm reipsa, atque exemplo llo, quod Princeps quidam Orientis (ut refert Zonaras tomo 3.) maioribus eorum, Episcopis duobus, ab mpijssimo Imp Athanasio missis dedit. Venerant illi, it pestilentem auram Christianissimo pectori, totique ulæ Principis, atque inde subiectis totâ Provinciâ populis afflarent. Ille homines comiter acceptos & jam uditos, jubet in posterum diem expectare responsum. nterim subornat famulum, qui sibi, cum Episcopis colocuturo, tacitus in aurem, nescio quid, insusurret. Facit is: cùm subitò Princeps frontem adducere, & suspiare, intimumque animi dolorem testari. Episcopi tam ubiti doloris causam percontari; cùm Princeps, *Nuniatum*, inquit, *mihi est Gabrielem Archangelum mortem bijsse.*

433 Hic illi, rei insolentiam non tam mirari, quàm idere. cùm ἀδύνατον prorsus esset, S. Michaelem, ui Spiritus esset, mori, aut vulnerari! At Imperator, *os verò*, inquit, *fatuos, &, ut aiunt* λευκὰς φρένας, *lba prorsus præcordia! Angelus quia Spiritus est, neque mo, neque vulnerari potest! & Deus, qui non modo Spiritus, d omni Spiritu creato immensum in se purior, simplicior, atue ab omni penitus concretione mortali seiunctior est, pati, vulnerari, mori denique potuit!* Eo responso Theopaschitæ, & in Theopaschitis Vbiquistæ nostri, jam diu jugulati sunto.

DIS-

DISQVISITIO XXI.

An Vbiquistæ, sub Augustanæ Confessionis umbrâ, in Sacro Imperio Romano nidulari, & tolerari possint?

434 QVi Codicem, qui reliqua Juris civilis volumina lustrant, animadvertunt, gravissima ac sæpe etiam capitalia, sigillatim in memoratarum hæreseon capita, non à divinis Sacrorum præsidibus duntaxat, verùm & ab ipsis Imperatoribus, neque civilis administris, lata edicta. Quid igitur? omnia illæ tot, ac tantæ in unum *Pantachusiasmi* seu Vbiquitatis, sinum congestæ, à civili animadversione immunes erunt? Minimè verò gentium. Nam & in ipsis S. Romani Imperij provincijs, in quibus omnes propè huius temporis sectæ natæ, educatæque sunt, ipsa per se Vbiquitas, uti jam patebit, consistere jure nequit.

PROPOSITIO. I.

Apud Regiomontanam Academiam falsò, & inique docetur, in Sacro Imperio Romano Reservationem Ecclesiasticorum non admissam, & sublatam in Apostatas, & Sectarum Novatores animadvertendi potestatem.

445. ANno 1637. *Christianus* Obm I.V.D. & in Academiâ Regiomontanâ *publicus Iuris Profess*or atque, ut ipse se vocat, *pro tempore Magnificus Rect*or

Deca

eadas quinque illustrium Iuris Controversiarum, in lucem
yp's publicis emisit. Non satis erat homini, Pontifi-
n juxta, ac Imperatorem; Episcopos, omnesque
ntificios; &, ut ipse palàm scribit, Pontificiorum Do-
res Iesuitas, utraque ferè p ginâ incessere, vellicare, &
anè quod aiunt εἰς σωσίας καὶ τυβίας ἀποδιδό-
', inter Sosias & Tybios referre; vel Sacrosanctum Con-
ium Tridentium, Controversia 10 vocare non tam
ncilium, quàm Conciliabulum illegitimum, & adulteri-
m, tantùm abest ut fuerit Christianum, vel universale,
uem æquis passibus tomo 1 in A. C nuper conlecu-
, Calovius. pag 910. & sequent. Tridentinum Con-
ium neque Oecumenicum, neque liberum, neque Christia-
m, pro suâ scilicet modestiâ, dicit) neque insuper sa-
habuit Controver. 11. Nobilissimum Cretensem agere,
splendidè imponere; Calendarium novum, à Gregorio
II Pont. Max non requisito Imperatoris Consilio, Pro-
antibus æque ac Catholicis invitis obtrusum; adeoque Pon-
cios hìc, sub studio juvandæ ordinationis Ecclesiasticæ,
ām Iurisdictionem, novum Iús imperandi, Imperatori &
perio quærere, & per hæc minora, maiora superinducere
ectare &c &c. Non deniq; verebatur Controversia 16.
ecunque de Sacri Imperij Romani, á Græcis ad Ger-
nos, per Romanum Pontificem Translatione Catho-
, imo, & Sectariorum non pauci docent, Paparum,
Papalium Parasitorum Tradita, appellare; nisi ipsas
que in S. R I. Juris Tabulas convelleret.

437. Est inter cæteros Juris illius articulos, quem,
Reservato Ecclesiastico vocant. Eo decernitur, ut, Si
chiepiscopus, Episcopus, vel Prælatus, à Catholica Religio-
ad Sectarios transeat, jure, ac facto ipso, omni officio, ac
nitate excidat. Quid ad hunc textum magnus iste Ju-
interpres? Controversia septima, vocat articulum il-
m Invalidum, & iniquum. Atqui, ô Magne Cato, De-

cretum

cretum illud à Cæsare confirmatum, & constitutioni pro more, legitimè insertum!

438. Audite, quid noster ad hæc Tribonianus, ve etiam Papinianus *Vtut Cæsar articulum hunc suæ authoritate confirmaverit, jure non potuit confirmare, & utut hi articulus, Religionis constitutioni sit insertus, legitime eum esse insertum negamus.* Satin' *Magnificus iste magnificè* ac pro imperio? Mihi quidem videtur, non tam, cur illo, apud Heliodorum in Æthyop. *Achillæum spirare* quàm cum Plautino illo milite πρὸ τῆς νίκης τὸ ἐγ κώμιον ἄδειν, & oppidò *ante victoriam triumphum ca nere!*

439. Nescio, quàm iste novus Juris dicendi Antistes apud Proceres & Cives, Amplissimi, Catholicissimi que Poloniarum Regni, gratiam initurus sit; eos certè qui Patriam recognoscunt Germaniam, & Germani Imperiiq; jura voluunt, Patrij Juris, ac libertatis vindices esse decet. Ego hoc loco tantùm de sectariorum tribu testes citabo, qui imperitissimum istum Jurisperitum, falsitatis pseudologiæq; arguant, dum fatentur ipsos Confessionistas, in dictam *Ecclesiasticorum Reservationem*, Anno 1555. consensisse. Ita, enim palàm Sleidanus *lib.* 26. & ex eo Osiander *Cent.* 16. *lib.* 3. *cap.* 1 Quibus jungi potest Thuanus *lib.* 12 *pag.* 259. & ali quos Dilingani citant *quæst.* 51. & 52.

PROPOSITIO. II.

Confessio Augustana neq; est, neq; appellari pote Symbolicus Fidei Liber.

440. PRæterquam enim, quod liber ille, & à suis, à supremo Magistratu, ut jam videbimus, dar natus sit, atque eo ipso authoritatem Symboli amiseri illud insuper huc facit, quod ille vel humanam tantu

auth

uthoritatem, vel & divinam habere dicendus sit. Si
umanâ tantum, quomodo pro fidei normâ, (quæ non
isi divina esse debet) proponi Ecclesiis potest? Si divi-
am, Ergo scriptor eius Philippus, juxta 2. Pet. 2. 21. in
o scribendo, θεόπνευςος divinitus à *Spiritu Sancto in-
iratus locutus est*! Ergo, juxta omnium Canonicorum
riptorum privilegium, deficere à veritate neque de-
uit, neque potuit.

441. Atqui constat non tantum *ex historia Vigandi*
g. 12. verum etiam *ex Responsione Ministerij Regiomon-
ni Anno* 1617. edita, *Philippum ab obitu Lutheri*, *quod
am Epistolæ ipsius sine rubore testantur*, *ad Sacramenta-
s*, sive Calvinistas, *declinasse* Constat proinde Phi-
ppum vel condendo illud Symbolum, vel ab eo decli-
ndo erravisse; & consequenter neque θεόπνευςον,
que Canonicum scriptorem, imò ne Symboli quidem
nditorem esse potuisse: quia *Symbolum* (juxta S. Aug.
finitionem *Ser.* 225. *de temp.* quam etiam Calovius
m. 1. Comment. pag. 12. admittit) *est Regula fidei*,
*vis & grandis: brevis numero verborum, grandis sacra-
nto, & pondere sententiarum.*

442. Si enim Regula fidei est, & Fides, (ut Calovi-
cæterique Prædicantes contendunt omnes) solâ au-
oritate divinâ, & quidem nonnisi scripturis divinis
fultâ, niti debet; ita ut & Ecclesiæ, & Conciliorum,
Traditionum omnium authoritatem, à Fidei admini-
is submotam, ijdem Prædicantes omnes velint: quo
dem pacto Fides divina, authoritate Conf. Augusta-
, tanquam *Tesserâ & Symbolo*, niti potest, nisi Sym-
um illud ab authore, vel (quod Catholici, de Atha-
iano & Nicæno alijsq; id genus, docemus) à Conci-
vel Ecclesiâ, divinam authoritatem habeat?

443. Facit huc, quod ipse Calovius pag. 13 contra
suosque scribit; *Symbola oportere infallibilia*, *& inva-*

riabilia

riabilia esse. Sed, si infallibilia non sunt, ob suffragia Ecclesiæ, ut ibidem subdit: neque item (quod ille quidem more Prædicantum, fidiculam suam, ad scripturæ sonum magis, quàm sensum temperantium nequidquam contendit) ob dogmata, quæ proponunt Scripturæ; præsertim cum fateatur, in suo illo symbolo, dogmata esse talia (id est scripturæ agnata) non formaliter, sed materialiter, quia non sunt θεόπνευστα, sed è scriptura, quæ θεόπνευστος desumpta: illud unicum reliqvum est, ut ab authore habeant authoritatem. Quam cum hic, uti patet, non habeant, nullam prorsus habent.

444 Quod si nemo sanæ mentis infallibilia dicit, quantò minus dicet Invariabilia? Quàm enim sæpe, & quàm multis mirisque modis, Confessio Aug. eiusque dogmata, non tam δευτέρας φροντίδας, neque tam secundas, quàm adversas & pugnantes curas experta? Ipse Philippus, quoties pro suo palato, Calvinistarumq; gustu Cramben illam recoxit? Audi Vigandum hist. Conf. Au. p. 5. Mutationes Aug. Confessionis, ab unâ personâ (Philippo Mel.) sine approbatione publicâ & conueniente, effecerunt, ut Vittembergenses, geminam confessionem, recenter post obitum Lutheri, Ecclesiæ offerrent; vnam vetustiorem, alteram recentiorem, atq; in pluribus mutatam & variatam &c.

445. Possem de dogmatis Aug. Conf variatis producere testes, non tantum Dilinganos in Compos. Pacis Quæst. 13. verum & nostros Regiomontanos, in Resp. Anno 1617. cap. 4. pag. C. 1, Sed quia Calovius uti tempore, ita eruditione docendiq; authoritate, posterior (quanquam scripturiendi studio videri velit primus) de Aug. Confes. mutatione vel variatione integram Iliad. pag. 99. & seqq. item pag. 174. & seqq: deq; Philipp Erroribus, apostasiâ, atq; vulpinationibus 148. & seq

gran

grandem *Odyssæam* conscripserit, nolo actum agere: præsertim cum P. Joannes Gänß demonstrarit modernos Saxonicos, circa Aug. Conf. apertè veteribus contradicere; uti videre est in Augenwehe / Saxonicorum modernorum Augapffel opposito.

446. Quocirca, possem ego Calovium verbo expedire, quæque ille Variatæ à Philippo & Calvinianis, (ut doceat eam Symboli loco recipi non posse) Conf. Augustanæ pag 160. & seqq. objicit, eadem omnia ex ipso Calovio, eiusdemque Symbolo (quod ille comendo & poliendo *Æthiopem lavat*, vel, ut Aristophanes quasi ad rem præsentem intuitus aiebat, *Canina victitans Cynocephalum oppugnat*) adnumerare: tamen, ne qua eundem videar non assecutus, κατὰ πόδα, ut aiunt, vestigijs, aliquot passus, inhærebo. Quis enim tam ferreus sit, ut illum, qui pro Conf. Aug. à *Calumnijs*, ut ait, *Iesuitarum vindicanda*, à pag 50. non aliâ sanè, quàm *Desultoria levitate* fertur, ubique consequatur? Vt taceam, quod ipsa *Crambe* toties eo tomo, & tam insulsè & inconditè cocta, valentissimo quoque stomacho nauseam movere possit. Vnum tamen illud Calovium moneo, ne Lutherum minus, quàm Philippum velit esse *Vertumnum*. Proinde ne tantoperè pag. 183. & seqq. contendat, Philippum, Luthero, ceterisque Protestantium Ordinibus nescijs atque invitis, Aug. Conf. mutasse & variasse. Qua de re aliàs pluribus.

PROPOSITIO III.

Confessio Augustana nunquam in Imperio Romano approbata fuit.

447. SOlent adversarij mirificè gloriari Augustanâ ista Confessione suâ; tanquam publicis Imperij Comitijs Augustæ approbata, authoritatem Symbolici

libri, publicæque in religione Amussis, authoritatem obtinuerit. Sed insigniter sibi cæterisque omnibus imponunt, tanquam meri de *Plautina Astutiarum regione* κέρκωπες. Illis enim Anni 1530. Comitijs, per Senos illos Principes. Joannem *Saxoniæ Electorem*, Georgium *Marchionem Brandenburgicum*, & Franciscum *Ducem Luneburgicum*, *Philippum Landgravium Hassiæ*, & Wolffgangum *Principem Anhaltinum*, duarumque insuper civitatum, Nurembergensis videlicet, & Reutlingensis senatum (neque enim tunc plures tam celebri Confessioni subscripserunt, ut testis est Chytræus in hist. Confess. Aug pag. 110. quanquàm Joannes Vigandus in historia pag. 27. septimum Principem Joannem Fridericum Ducem Saxoniæ addit) nihil aliud actum, nisi ut exhibitâ illa, per Philippum Melanthonem de Lutheri centonibus, ut testis est Ægidius Hunnius tomo 5. disp 3. n. 6. compilata Confessione, ratio fidei non omnino à Christiana abeuntis, redderetur.

448. Tantum abest, ut vel illi, vel ipse Lutherus (qui, Augustam venire non ausus, Coburgæ latitabat, & quasi de vicino Æoli antro ventos navigaturis afflabat, consilijs per literas, & internuncios identidem subministratis) probandam sperarent! nisi fortè accusatorum reorum, eo ipso, quòd pro legitimo tribunali expendenda vocetur causa, probata etiam justaque censeatur! Quid si verò, etiam damnatam Comitijs ijsdèm Confessionem illam probemus?

PROPOSITIO. IV.

Augustana Confessio, in ipso sui ortu à Cæsare omnibusque S. R. I. statibus damnata est.

449. NAm cum 24. Junij, ipso die S. Joanni Baptistæ sacro (ut scribit Vigandus in historia pag. 23.) Cæ-

3.) Cæsari, Latina, juxta ac Germanicâ linguâ, esset præsentata, ac postridie qui dies in Sabbathum incideat, lecta à Theologis Catholicis, quorum examini à Cæsare, & statibus subiecta fuit; non modò damnata, verùm & 3. Augusti scripto confutata est; decretumq; à Cæsare, & Statibus, (aderant autem Comitijs illis Electores quinque, Principes quinquaginta tres, Abbates viginti duo, Comites & Barones triginta duo, præter alios Vrbium Provinciarumque delegatos) ut Catholica fides integra servaretur.

450. Quibus de rebus non modo Chytræus, ac Vigandus in histor: verúm & ipse Confessionis illius πλάστης Philippus, literis ad Lutherum 6. Augusti Coburgam datis, ita scribit. *Tandem audivimus Confutationem tertia Augusti, & Sententiam Cæsaris, quæ satis aspera est. Nam priusquam legeretur Confutatio, Cæsar inquit, se in ea sententia, quam sibi perscribi curasset, mansurum esse, & petere, ut idem faciant Principes nostri, Quod, si nolint facere, se, cum sit Defensor Ecclesiæ, nolle Schisma in Germania tolerare.*

PROPOSITIO. V.

Confessio Augustana à Philippo, & suis parentibus, in ipso ortu, damnata ijsdem Comitijs fuit.

I. SEd vide quo pacto à suis, præsertim verò à Philippo Melanthone, parente suo turpissimè prodita, æquissimeque damnata sit, illa Confessionistica Helena, ut hîc quoque verum esset illud ἰχθὺς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὄζειν ἄρχεται. *Piscis à capite primum putere occipit.* Damnatis enim ad eum modum Confessionistis, nihil aliud occurrebat, nisi ut Confutationi re-

ſponſum opponerent. hoc eſt, more Sectariorum omnium, è limpidâ, redderent aquam turbidam; & ſic quod dicitur ἐγχέλεις θηρᾶν *Anguillas venari*, poſſent.

452. Negatum id quoq; eſt, neq; aliud, Principibus quibusdam apud Cæſarem intercedentibus, impetratum, quàm ut *ab utraq; parte* (id quod Chytræus in hiſt. pag. 231 ſcribit) *æquali, & exiguo numero certæ quædam perſonæ, pacis ac concordiæ amantes, ordinentur, qui de controverſis articulis in charitate, lenitate, & manſuetudine invicem agerent.* Die 16 Aug. Septenis vtrinque delectis, annuente tandem Cæſare. Colloquium inſtitutum in quo, (uti ex Epiſtola Melanthonis ad Lutherum 22. Aug. datâ patet) Henrico Brunſvicenſi, Auguſtano Epiſcopo Chriſtophoro à Stadion, aliisque arbitris, in quintum diem protracto, Melanthon Catholicorum argumentis ad incitas adactus, pleraque retractando, partum ſuum, *Confeſſionem* inquam, *Auguſtanam*, ipſe primus jugulavit,

453 Audiatur hâc ſuper re Vigandus. *Teſtantur* inquit ille pag. 26 *Hiſtoriæ, Philippum hîc imbecillitate quadam, nimium ceſſiſſe ac largitum eſſe, de Iurisdictione Epiſcoporum, de Ceremoniis, & de Pœnitentia. Nam, ut Acta teſtantur, conceſſit tres eſſe partes Pœnitentiæ &c: Item conceſſum eſt* (& forte ab omnibus illis Confeſſioniſtarum VII-viris) *non dicendum, nos ſola fide Iuſtificari ſed fide nos juſtificari. &c.* Sed & ipſius Melancthonis Epiſtolæ pag. 23. 26. abundè id loquuntur.

454. Accedit, quod Aug. Conf. (ut bene probat *Thomas Henrici in Anatom.*) Carolo V. exhibita, non ſit Confeſſioniſtis reddita, ſed in Archivis Imperii ſervata; latina quidem Bruxellis, Germanica vero Moguntiæ atque ita, dum in cunis adhuc vagiret, quodamodo ſepulta. Quo etiam facit, *quod* (ut ſcribit Vigandus in hiſt. pag. 36.) *cum Anno* 1551. *ad viſitandum Concili-*

um Tridentinum, mandatis Cæsaris urgerentur Protestantes, & Cæsar non posset mentionem Confessionis Aug. tolerare, nova Confessio adornata est, quæ postea Confessionis Saxonicarum Ecclesiarum titulum præ se tulit.

456 Denique *Anno* 1561. *Naumburgi*, & *Anno* 1569. *Aldenburgi* (ut idem pag. 37 & 42 testatur) inter Principes, & Ordines, ac Prædicantes Protestantium, de vero & Originali Conf. Aug exemplari, multa & planè inextricabilis fiebat inquisitio: quod fieri necesse non erat, nisi Protestantes, qui à viâ & doctrinâ Patrum recessærant cogerentur vel inviti, quod vulgò dicitur, *Teucrum Pacuvij ediscere* Atque hæc quoque contra Calovium *pag.* 60 & *seqq Thomæ Henrici argumenta nequidquam declinantem*, plurimùm faciunt, præsertim cùm etiam deinceps, circa Annum 1577. quo *Aug Confessio, unà cum Formula Concordiæ*, de Principum Ordinumque Protestantium consilio, recudenda fuit, Moguntiam ad ipsum Imperij Archivum ijs appellandum, & inde γνήσιον exemplar mendicandum fuit; ut ipsi *in Præfat. lib. Concord apud Calovium pag* 82. fatentur Quo loco illud velim Prædicantes expendant; Si ad id tempus Genuinam Conf Aug habebant, quid necesse fuit ad Archivum Imp. appellare? Si non habebant, quid aliud, quam quod sibi suisque imponerent, agebant? Quid verò *quod* (quemadmodum in causis Conversionis Marchionis Badensis Joannes Pistorius scribit) *germanica editio Conf. Aug. usque ad annum* 1580. *nunquam invariata fuerit edita*? Nam quod Calovius pag 93. contra Pistorium assurgere velit, γυργαθον φυσᾶν *gyrgathum spirare videtur.* Recolat, *quæ pag.* 224. *de Vindicatione & Confirmatione Aug. Conf.* per *Formulam Concordiæ* factâ, vel *quæ pag.* 172. *de Philippi* μικροψυχία, ὑποκρίσει, καὶ ψυχία affert, & desinet *contra stimulum calcitrare.*

457. Quod si virum constantem retractare sua, aut

suis implicari contradictionibus piget, jam id ego, gratiæ Calovij dabo, ne ad eas à me incitas redigi necesse habeat, dumodò & ille invidiam ab se in maiores suos amoliendo, fateatur tandem, mutationem, variationem, & miram illam Aug. Conf. Transformationem tum alijs plerisque, tum Luthero ipso satis conscio, a fortasse etiam volente, (quod pag. 185. & seq. nequidquam inficiatur) factam esse. Scio modernos apud Wittembergam magistros, pari id contentione inficiari, ut refert Joan. Gans in Augenwehe; sed plus mereri debent fidei, veteres, & Lutheri temporibus viciniores, adeoque non pauci Luthero συγχρονοι apud Wittembergam Doctores, qui, eodem cap. 2. & 4. referente in Colloquio Altemburgen. mutationem illam, tum a lijs, tum saltem Luthero conscio factam ita evincunt.

458. *Vt demus, à Philippo Conf. Aug. inscio atque invito Luthero, prima vice emendatam & typis fuisse mandatam (quod tamen, minimè concedimus) quid dicemus, quod eadem correctio editioque toties repetita? Ergo Lutherus interim, dum res tanti momenti aguntur, in Ecclesia officioque suo dormitabat? aut de eo proposito nihil sciebat, scire poterat? aut quo tandem argumento ostenditur, id ei minus placitum fuisse? Itane Lutherus in senectute sua remissus negligens fuit, ut rem tantam nihil ad se pertinere voluerit? Itane authoritate sua exciderat; ut vel edita jam exemplaria supprimere, vel edenda impedire non posset? eo præsertim tempore, quo plerique Principes adhuc superstites erant, qui Aug. Conf. primi subscripserant, & Luthero haud gravate auxiliares manus ferre poterant? &c.*

459. Atque *hic Rhodus, hic saltus*, Calovio erat, si quemadmodum pag. 183. præ se fert, Lutherum suâ illâ πληροφορία ornare, vel eximere eâ culpâ homini animus erat: hæc, inquam, expendenda refellendaque erant; & non tanto sudandum opere, *Bullatis ut sibi nugis P*

ris Pagina turgescat. Sed neque illud erat negligendum, quod iidem Saxonici dicto colloquio subiungunt. *Qui enim veri simile esse potest, Luthero, integros decem annos etiam tum superstite, remque Ecclesiæ, pari animi corporisq́, contentione, accurrante, hominem repertum non fuisse, qui D. Philippum, sicubi à veritate deflexisset, aut fidem suam desiderari passus esset, arguere vel commonefacere ausus fuerit?*

460. Deniq; & illud sicco pede prætereundem Calovio non fuit, quod ibidem, de Luthero Variatam Confessionem epistolâ suâ probante, adijcitur. *Certò enim constat, etiam Lutherum, in suis ad Ioannem Fridericum Electorem Saxoniæ, super Ratisbonensi colloquio datis, meminisse, & quidem honorifice, eius Confessionis quæ id temporis in disputatione & colloquio, non utique alia quam Recognita, seu Variata, adversarijs nostris Papistis, omnium Protestantium nomine opposita fuit, uti hoc ipsum septimus Tomus operum Ienensium Lutheri testatur.*

461. Ad eum prorsus modum cap. 8. Vilhelmus Hassiæ Landgravius, apud Hutterum pag 142. testatur, *Mutatam Conf. Aug. in colloquiis publico nomine Imperij habitis, propositam & usurpatam, imò à Principibus Anno 1561 Naumburgi, appensis sigillis, non minus quàm priorem confirmatam, & Imp. Ferdinando Francofurti propositam oblatamque fuisse. Quin primam illam patrocinari Papisticæ & Idololatricæ transsubstantioni.* Hæc, & plura alia, quæ in Augenweh / haud sine amento, intenduntur, repellanda Calovio erant: at ille, cùm rem ageret, videtur magis ad aureos montes (quos apud Regiomontum, nescio quo merito, certè ausu immani postulabat, & apud Gedanum; designatus Gymnasij Rector, expectat) quám ad hostium tela respexisse.

PROPOSITIO. VI.

Damnationem Confessionis Augustanæ à suis fa-

ctam, Melanthon, ac Lutherus, frustrà dolis, ac mendacio tegere laborant.

462. LVtherus suæ, suorumque causæ diffisus, dat is ad Melancthonem, & ad Spalatinum literis, quæ etiam apud Chytræum pag 271. habentur, *Colloquium*, *tractatumque de Concordia Doctrinæ*, penitus dissuadebat. Sed cum, ut est apud Comicum, *reperire rimam nullam* posset; more suo, *fæcundum concussit pectus*, & præsentes lapsus corrigendi, hoc est per dolos, ac mendacia, (in antecessum meditato concepta) elabendi, suis viam monstrabat. Sic enim ad Melancthonem die 30. Aug ex Eremo sua scribit, uti citant Juris consulti Dilingani, in Compositione Pacis quæst: 12. n. 12. *Quanquam nolim contingere; tamen sic loquor, si quædam contingerent, non esse desperandum. Nam si vim evaserimus, pace obtenta, dolos, mendacia, ac lapsus nostros facile emendabimus, quando regnat super nos misericordia eius &c.* Similia fere ad Spalatinum scribit *apud Chytræum* hist. pag. 296 & Vlembergium *Vita Melant.* c. 6 p 64.

463. Quod consilium Melancthon (semper enim iste ad Lutherum ὀ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' Ἀχιλλεύς αὐτός ἦ, *Non tam filius Achillis, quàm Achilles ipsius erat*, initio præsertim scenæ illius (nam deinceps mutavit) jam ante domi suæ natum, die 22. Aug. ad Lutherum scribens, opere ipso executum se dicit pag. 22. *non repugnavi* (videlicet Eccio, c[...] tendenti, hominem non sola fide justificari) *sed ille stultus, non intelligit vocabulum Gratia &c.* Ita sibi egregè blanditur, quod oculatissimo quoq; Eccio verba sibi visus sit dedisse! *Sed frustra ponitur rete ante oculos pennatorum*: neq; enim aut Eccius aut Cæsar cum Catholicis falli potuerunt, qui, ut jam videbimus, nullis fraudibus, quò minus *Græcam illam Confessionisticæ Helenæ fidem* damnarent, capi potuerunt, ut jam patebit.

PRO-

PROPOSITIO. VII.

Cæsar, & omnes S. R. I. status, publico Imperij totius edicto Confessionem Augustanam & Confessionistas condemnarunt.

464. SEmper quidem Prædicantes *artem pelasgam* ore manuque promptam habent, sed hoc loco videntur seipsos quoque vicisse mentiendo Quid enim apud istos, pro Sacris prophanisque rostris, protritum magis, quàm Augustanam Confessionem Cæsaris Caroli & Comitiorum Imperialium Sententiâ probatam, vel minimùm, toleratam esse? Atqui meridiano etiam sole clarius est, vix ullo istos loco, tristiore Sententiâ damnatos esse. Nunquid extat Recessus Comitiorum Anni 1530 *ab Alberto Archiepiscopo Moguntino, Ioachimo Electore Brandenburgico, Georgio Duce Saxoniæ, Henrico Duce Brunsuicensi, & Salisburgensi, Argentinensi, Spirensique Episcopis*, ut author est Chytræus pag. 325. *conceptis verbis scriptus!*

465. Nunquid istius Recessûs ac Decreti vim & metum Elector Saxo, alijque Protestantum Principes, ita persenserunt, ut, quod Chytræus pag. 396. & pag. 293. memorat, prius quàm Augustæ promulgaretur, vasa conclamarent, & se Augustâ proriperent? Nunquid Recessûs atque edicti illius, apud Chytræum pag. 395. & seq. manifesta extant vestigia? nunquid denique Lutherus illo Recessus atque edicti fulmine sideratus, atque in rabiem actus, gemino scripto, *tanquam ictus lapide canis*, visus est πυῤῥίχην ἐλέπειν?

466. Audi, quid scribat ille in suâ, super Comitijs Augustanis, ad Germanos suos Admonitione Anno 1531 editâ, & apud Chytræum pag. 505. citatâ! *O Comitia Imperij abominanda, qualia nunquam habita, vel audita fue-*

dita fuerunt, nec in posterùm audientur, propter acta eorum nefanda &c. Quis hominum sub cœlo, in posterum nos Germanos timebit, vel quidpiam egregium de nobis opinabitur, quando audiet, quód à maledicto Papa, Laruis eius, ita illudi nobis, atque ad stultitiam, & infantiam adigi, imò truncos ac stipites effici nos patimur! Et in alio libro contra *Putatitium*, ut ait, *Cæsaris edictum*, apud eundem Chytræum pag 586 *Bene, inquit, est! hic habemus supremum huius Edicti authorem, Spiritum Papæ, patrem omnis mendacij &c. Nihil itaque boni, in toto Edicto, ab istis Diaboli ministris & hominibus mendacibus statui potuisse, facile colligitur.*

467. Denique si adversarij hoc loco credere alijs nolint, credant suis; credant ijs, qui Comitijs Aug interfuerunt; credant ipsi, qui & Confessionis architectus, & absente Luthero Evangelij reique Prædicanticæ cardo videbatur, Philippo. Exstant Philippi Epistolæ Anno 1565 Vittemb. editæ à Casp Peucero. Non paucæ inter eas, quæ ex illis Comitijs ad Lutherum summa fiducia scriptæ. Estne in omnibus verbum de approbata Confessione? An non ubique metus, lachrimæ, & desperatio? Circa Id. Iulij pag. 10. ita Luthero scribit. *Adhuc is status fuit nostrarum rerum, ut magnam partem temporis in lachrimis hic consumpserimus.*

468. Circa 20 *Aug.* ita literas ad Lutherum orditur pag 21. *Versamur hic in miserrimis curis, & plane perpetuis lacrymis &c.* Postridie Bartholomæi ita ad eundem Lutherum pag. 24. *Non potest dici, quos agant triumphos hic adversarij. Si meo nomine, non Principis, versarer in his negotijs, nullo modo ferrem hanc superbiam.* Neque solus in ijs angustijs erat Philippus. Nam & de suis eodem loco ita subdit. *Voluntates nostrorum, mirabiliter aut imbecillæ sunt, aut parum in loco fortes.* At vero 4 Sept. scribit suos, (metu utique & desperatione adactos) ad castra adversariorum, id est, qui apud Helvetios dominabantur,

Sacra-

Sacramentarios, transitum meditari, ut, vel ea causâ, Pax cum Catholicis sancienda videretur. *Nostri Socij*, inquit, *plane videntur* ἐλθεῖν ἴζειν: *hoc magis puto nobis pacem faciendam &c.*

PROPOSITIO. VIII.

Articuli à Catholicâ Fide discrepantes, etiam qui Augustanâ Confessione expressè positi non sunt, omnes Imperiali edicto damnati sunt.

469. Constat enim *Edictum Augustanum Anni* 1530. *conforme esse Vormatiensi*, ab eodem Carolo V. & omnibus Imperij Ordinibus, Anno 1521. in Lutherum lato: atqui in edicto Vormatiæ lato, omnes Lutheri hæreses, á Leone X. Pontifice jam ante damnatæ, damnantur: Ergo & in hoc errores, etiam qui in Augustanâ Confessione expressè positi non sunt, damnantur.

470. Qua de re consuli potest ipsum decretum, *tomo* 2. *operum Lutheri Vittemb.* Vbi inter alia *pag.* 449. Cæsar ita pronunciat. *Præterea mandamus vobis omnibus, & unicuique privatim, sub ante scriptis pænis; ne quisquam sæpe nominati Martini Lutheri libros, à Sancto Patre nostro Papa damnatos, eiusdemque alia scripta, quæ seu Vernaculâ seu Latina Lingua componit hactenùs, tanquam impia, fæda, suspecta, diluta, & à notorio, pertinacique hæretico, edita amplius emere, vendere, servare, describere, imprimere, describi vel imprimi facere, nec ipsius opinioni suffragari, adhærere, aut prædicare, defendere, asserere ullis modis præsumat.*

471. Accedit, quod Cæsar pro suâ ordinumque Imperij authoritate, ipso Comitiorum tempore, *per Fridericum Comitem Palatinum, & quosdam Comites*, ut testatur Chytræus pag. 122. *Ex Ioanne Electore Saxoniæ, & coniunctis Principibus quæri jusserit, An acquiescere articulis*

antea

antea exhibitis, an verò plures articulos proponere velint? Cui Quæstioni, Confessionistæ reposuerunt; *omnes articulos propositos, & nonnisi abusus quosdam preteritos* uti, præter Chytræum, ipsius quoque Augustanæ Confessionis Epilogus in hæc verba testatur *Hi sunt præcipui articuli qui videntur habere controversiam. Quanquam enim de pluribus abusibus dici poterat, tamen ut fugeremus prolixitatem, præcipua complexi sumus.*

472 Hinc bene infert Thomas Henrici in *Anatomia* (teste etiam Calovio tom. 1 pag. 61.) *Lutheranos defecisse ab Aug. Conf. ita ut nullus fuerit, neque adhuc sit verus Confessionista:* ac proinde non magis in S. R. I. tolerandos videri, quàm Calvinistas. 1. *quia transactio Passavien. de qua prop. 15 tantū Aug. Conf. concernit.* 2. *Quia Calviniani ab ea excluduntur saltem ideo, quod ea dogmata foveant quæ non sunt in Aug. Conf.* 3. *Quia Liber Concordiæ protestatur, Lutheranos non amplecti ulla nova dogmata præter primam Aug. Conf.* 4. *Quia nulla alia de causa reÿcitur Confessio Variata, quàm quod alia, præter Originalem Conf. proponat dogmata.* Quæ rationum momenta tam firma sunt, ut ea convellere Calovius l. c. vix quidem ausus sit. Verum de ijs fere præteritis, tantum probat, licuisse & licere Lutheranis nova extra Conf. Aug. Dogmata profiteri. Quod cum unicè Calviniani, prætertim in Prussia laborent, ut Disq. 24 &c. videre est, ingentes Calovio gratias habebunt. Ille interim videat, quid prop. seq. Principes Aug. Conf. Cæsari promiserint, &, si quam frontem habet, erubescat.

PROPOSITIO IX.

Articuli à Catholicâ fide discrepantes, quotquot in Augustanâ Confessione expresè positi sunt, ad tempus (*videlicet ad futuri concilÿ definitionem*) permissi fuerunt,

fuerunt, cæteri verò omnes damnati, & nunquam in Imperio Romano ullo jure tolerati.

473 QVidquid libertatis, in causa Religionis, Protestantes ab initio habuerunt, aut habere (usque ad Compositionem Paci Anno 1555 factam, de qua prop: 15) jure potuerunt, non nisi vi, & vigore permissæ, & ad tempus toleratæ Augustanæ Confessionis habuerunt: Ergò qui Articuli in Confessione Augustanâ non sunt, damnati sunt & fuerunt; neque unquam potuerunt, aut debuerunt, jure tolerari. Quod vel ex ipsorum Confessionistarum, qui Cæsari & omnibus Imperij Ordinibus, nihil se in causa religionis deinceps mutaturos, aut novaturos spoponderunt, confessione patebit Sic enim suo, Principumque suorum nomine apud Chytræum pag 283. loquuntur.

474 *Pollicentur ijdem nostri Clementissimi Domini, & ipsorum Socij, Deo iuuante, intra metas exhibitæ Confessionis Suæ, sine vlla mutatione noua, ita se gesturos, vt & Deo omnipotenti. & Cæsareæ Maiestati, omnium Consiliorum suorum, & actionum rationem subiectissime reddere possint.*

475, Quid, quod (Vigando pag. 29. testante) Cæsar Saxonem ab hæresi, nequidquam publicis cohortationibus revocatum, privato tandem Recessu, cùm 22. Septemb. Augustâ pararet abitum, adstringit, *ne ad 15. usque Aprilis, quidquam innovaret, aut quenquam cogeret &c?* Quid quòd insuper 29. *Novemb* ut idem pag 32. testatur, *Generalis Recessus contra omnes Protestantes & Confessionistas promulgatus?* Quem contra, etsi Lutherus caninam suam eloquentiam atque calamum stringeret, quid aliud promovit, quàm solent canes, qui lapidem, quo icti sunt, per rabiem admordent?

PROPOSITIO. X.

Arti-

Articulos in Confessione Augustanâ non expressos, neque Sacræ Scripturę authoritate, neque vi ac vigore bonæ conscientiæ, docere, ac defendere Prædicantes in S. I. R. possunt, aut debent.

476. HÆc nimirum, Cretensibus istis, duo solent κρησφύγετα esse, cùm præter alios *fidiculæ impietatisque suæ* articulos, blasphemè juxta, ac impudentissimè adstruunt. v. g. *Papam esse Antichristum*, *Sanctos non esse invocandos*, *Purgatorium nullum esse*, *Sacramenta non nisi duo esse &c.* Aiunt enim (id quod etiam Calovius l. c. pag. 62. & seq nequidquam agit) *Sociis Aug. Conf. licere è Scriptura S. proponere dogmata, etiam quæ diserte non continentur in Aug. Conf.*

477. Sed isti, non modò cum Luthero suo *Luterem*, verùm & cum pseudo historico Chytræo χύτρας ποικίλλουσι, *& ollas*, ut dicitur, *exornant*. Esto enim dicti, atque illiusmodi articuli alij, Scripturæ utcumque consonarent (quod ipsum Novatores non ante exhibebunt, quàm *locusta*, ut Varro ait, *lucam pariat*) quia tamen neque in Augustanâ Confessione propositi sunt, neque in Ecclesiâ, *ante nepotulos prætextatos istos*, unquam auditi, non modò non permissi, sed palam etiam damnati sunt. Quantò igitur minus subsisterent, si, non nisi per bonam Consequentiam, ex alijs Augustanæ Confessionis articulis deducerentur?

478. Quid verò illud est, quòd supra totius orthodoxæ antiquitatis judicia, ac decreta, etiam Comitiorum Augustanorum, ut vidimus, fulmine in ipso sui ortu icti, prostatique sunt! Si alias, ex Jureconsultorum placito, *ad probationem disceptationemque causæ admittendi non sunt, quibus obstat exceptio rei judicatæ*; isti, ut contra publicas, & receptas Imperij leges disputent, admittendi erunt?

di erunt? At scripturas pro se stare vociferantur. Illi nimirum qui neq; Scripturas ullas, neq; γνήσιον Scripturarum sensum (nisi ab Ecclesiâ Catholica) habent, ante de Scriptura pronunciabunt, quam eius vim, geniumq; cognoverint! Fortè Scripturam, pro *Regula Lesbia*, aut judices ἐλιτομάμμας, hoc est sui persimiles, atque, ut apud Suidam est, pro *Cosæ consilio* sedentes, reputant!

PROPOSITIO XI.

Articuli Confessionis Augustanæ, & Confessionistarum heterodoxi, neque Apologiâ Philippi dilui, neque Conventu Smalcaldico confirmari potuerunt.

479. QVid enim unquam privatorum, & quidem reorum, imò & damnatorum scripta, voces, conventicula, molitiones, apologiæ, & id genus sexcenta, contra legitimi magistratus, aut Judicis sententiam, contra *missam à Prætore mappam*, contra plagam omninò decretoriam? Quid, quòd ipsa Philippi, Sociorumque Apologia, cum Augustæ, Confutationi Augustanæ Confessionis à Catholicis Scriptæ, ac publicè Confessionistis prælectæ opponeretur, neque audita, neque lecta, neque ullo pacta admissa, sed prorsus *ut abortivum, quod proijcitur de vulva matris suæ* Num. 12. 12. reiecta sit? & *sicut abortivum absconditum non substiterit*, Job 3. 16? Verissimè, enim Apologia illa ὥσπερ ἔκτρωμα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρός, ἢ ὥσπερ νήπιοι, οἳ οὐκ εἶδον φῶς, *Sicut abortivum exiens de matrice matris, aut sicut infantes, qui non viderunt lucem* ibid. Nisi enim Chytræus Anno 1578, absconditum illud, atque integros quadraginta annos sepultum ἔκτρωμα,

τςωμα, protulisset in lucem, ne quidem vestigium primæ illius Apologiæ relictum, relinquumque fuisset.

480. Quanquam benè habet, quòd & illa à Chytræo in lucem producta sit; inde enim alterius Apologiæ, (à Philippo solo deinceps scriptæ, ac post Augustana Comitia editæ, quæque vulgò intelligitur, cum Apologiæ Conf. Aug. mentio fieri solet) imò & ipsius *Libri Concordiæ*, omniumque *Concordiæ Architectorum* fraudes, mendacia, & antilogiæ, quæ, *in Compositione Pacis*, Dilingani cap. 2. q. 13. n. 38. & seqq adnotarunt, liquidò patescunt.

481. Illud interim prætereundum hoc loco non est, in ipsis Comitijs Aug. Anno 1530 simul atque Protestantum Confessio Cæsari exhibita fuit, ab Eccio, alijsque Theologis confutatam fuisse; quæ tamen Confutatio edita in lucem non fuit, sed cum Aug. Conf. in Archivum Imperij servata; quoad tandem Anno 1573. Andreas Fabritius Leodius ex Archivò erutam publicavit in sua Harmonia. Qua publicatione, inconstantia atque incredibilis Confessionis Aug. Varietas, & harmonia ἀνάρμοστος, vel, ut Hospinianus Calvinista nuncupat, *Concordia Discors* ita patuit, ut ubique de prima ac primigenia Aug. Conf. inquisitio fieret; & tandem ex Archivo Imp. exemplar peteretur, ad quod reliqua refingerentur. Denique & in Prussia Vigandus, Fabritij conatu perculsus, novam editionem, & contra eundem Fabritium historiam Conf. Aug. Anno 1574. maturaret.

482. Neque maior Authoritas conventûs & Articulorum Smalcaldicorum; nisi fortè à vi, & molitionibus in apertam rebellionem desinentibus, ipsi Imperatoris, Imperijque Romani, ac totius Reipublicæ Christianæ perduelles, authoritatem, & Jus novum sibi præsumant arrogare. Accipe statum causæ prop. seq & non modò jus præsumptum, sed conatus Protestantum, justè cum horrore detestabere.

PRO

PROPOSITIO. XII.

Ob iniquissimum fœdus Protestantum, & impendentem Romano Imperio à Turcâ ruinam, damnatos cum Augustanâ Confessione articulos, permittere coactus est Cæsar.

482. DOgmati, publicis privatisque Imperij, Imperatorisque judicijs Protestantes, Vnicâ Provocationis viâ consulendum sibi censuerunt. Appellarunt igitur ad Concilium Generale, primo quoque tempore curandum ac cogendum. Indicitur in Annum 1536. à Paulo III. Pont. Max. apud urbem Mantuam Concilium; quod deinceps varijs, justisque de causis Vincentiam primùm, ac dein Tridentum fuit translatum. Protestantes, qui & Principum, nobiliumque virorum, & magno urbium, populorumque accessu (quid ni enim serperet, tot tantarumque provinciarum incendium, cùm Lutherus, quasi Æolus quidam, Fraterculos suos, qui coriaceum Hippotadæ carcerem, naturâ quidem suâ flaccentem, partim numero, partim Spirituum ingentium flatibus distenderant, quaquaversùm emitteret, ut flammam liberè grassantem, per omnium Ordinum, studiorumque municipes, ac mancipes, aferent, auctioremque in dies facerent?) ad rebellionem spectabant

483. Et ecce satagentibus, ac propè navigaturis, ἐνδόσιμον! Solimanus Turcarum Imperator. Orientem victorijs pervagatus, ut Occidentis Imperium teneret, ipsis Christianorum; in Religionis causa, discordiis invitabatur. Supra quingenta hominum millia, *Si Surio ad annum* 1532. *credimus*, ad excidium Germaniæ, vastitatemque Christianorum ductabat

484. Protestantes, *ut testis est Sleidanus ipse ad annum*

num 1531 de Rebellione, sua Theologorumque suorum consilia agitant, & Norimbergæ, *ut idem lib* 8. *ad annum* 1532 scribit, *Conventum alterum indicunt ad tertium Iunij diem Ibi tandem, licet summa rei* (*in causa* scilicet Religionis) *conciliari non posset, tamen quod irruente in Austriam Turca necesse erat omnes undequaque vires contrahere, Cæsar pacem publicam totius Germaniæ sancit, & ne Religionis causa cuiquam ulla molestia creetur, edicit usque ad Concilij tempus: aut, si nullum fiat tantisper, donec per Ordines Imperij, alia fuerit inventa ratio dissidium hoc sanandi.*

485. En quo isti pacto *turbida aqua piscari*, ac summo Magistratui vim inferre edocti sunt! Sed & hic verum fuit ἁλιεὺς πληγείς, *piscator ictus*; *uti seq. prop.* patebit. Interim quanquam Augustana Confessio permissa sit, nunquam tamen probata est. Duo enim sunt, quæ in Maximiliani I. & Caroli V. Imperatorum Edictis contra Sectarios, continentur: videlicet, *Damnatio seu Improbatio doctrinæ*; & *Pæna seu proscriptio* Primum illud retractari ab Imperatoribus non potuit, quia est Iuris Canonici, & ad Summi Pontificis Tribunal (quod ipsi quoque Imperatores, præsertim Carolus V. *in instructione Anni* 1554 pro futuris comitijs data, *apud Dilinganos q.* 67. *n* 25 fatentur) pertinet: Alterum, quoad Augustanam Confessionem, habitâ certorum locorum ac personarum ratione, abolitum fuit, quia ab Imperatoribus aboleri potuit.

PROPOSITIO. XIII.

Bello Smalcaldico, Confessio Augustana, una cum suis Articulis omnibus, non jam humano duntaxat, sed Divino quoq; Judicio damnata fuit.

Prote-

486. PRoteſtantes cùm alibi, tùm potiſſimum Smalcaldiæ (quæ civitas eſt in finibus Thuringiæ ſi-a) fœdere icto, & Concilio Generali, ad quod damna-, (*etiam Sleidano teſte lib. 8. ad annum 1531*) provoca-ant, primum per Scriptos à Luthero anno 1538 Smal-aldicos Articulos, contempto Sycophanticeque reie-to, nil aliud quàm bellum integro decennio moliebantur. Nam & Lutherus, qui (ſi Sleidano ad annum 1531. redimus) *Semper docuerat, non eſſe magiſtratui reſiſtenum*; à ſuis Jureconſultis oppoſitum edoctus, eodem leidano teſte, primum *ingenue profeſſus eſt, ſe neſciuiſſe d licere*; ſi tamen id tantum Doctorem, ac propheten atere potuit) tùm deinde veluti legitimus κελευστὴς, armen nauticum planeque ἐνδόσιμον præcinere ſuis emigibus occæpit, ut minimè dubius vates, prædiceet, *Victoriam pro veritate ſtaturam*, quemadmodum ex lla ad Germanos ſuos admonitione colligunt *Dilingani ap. 3. q. 17. n. 15.*

487. Coacto igitur octuaginta millium peditum, ac irciter quindecim millium equitum exercitu (*quod, ræter Surium, etiam Natalis Comes lib. 1. ad an. 1546. notavit*) bellum Cæſari per epiſtolam, teli amento alligaam, perque adoleſcentem cum tubicine miſſum, indiunt Proteſtantes; neque ſegnius indictum promovent.

488. *Stetit à Veritate victoria*, ut Lutherus vaticinaus erat. Nam Cæſar (quantumvis & apparatu belli, & opijs dimidiâ parte minoribus) hoſtes, qui ante minaantur, ſe Cæſarem brevi Germaniâ exacturos, quater aſtris excedere ac fugere coegit; tum Saxonem, tribus rans Albim milliaribus, conſecutus, deleto exercitu ivum cepit, ductumque Vittembergam (ut quo loco hæreſis orta erat, divinitus plecteretur) capitis damnavit. Sed, deprecante Electore Brandenburgico, vitâ donatum, Electoratu æternum exuit. Haſſum verò ad

deditionem adactum, supplicem ijs conditionibus admisit, quæ & victorem, & Carolum, hoc est Christianam lenitatem, decerent. Vide Sleidanum *lib.* 19. *ad annum* 1541. Ita damnatis non jam censoriâ, sed *martiâ* planeque *ferreâ virgulâ* Protestantibus, Confessio quoque Augustana divinitùs fuit damnata.

PROPOSITIO. XIV.

Libello INTERIM, siue Religione Interimisticâ, neq; Confessionem Augustanam, neq; Articulos &c. olim damnatos, Cæsar, aut Imperij Ordines approbarunt.

489. POterat Carolus Victor à bello Smalcaldico, jure, ac vi ad Catholicam fidem etiam invitos reducere; sed quia ad Concilium Generale (quod quidem Tridentum iteratò revocatum, ob varias belli pestisque clades, & potissimum ob Protestantum pervicaciam lentius procedebat) jam ante causam remiserat, ne, si promissis non stetisset, Sectarij calumniandi, atque insaniendi maiorem ansam sumerent; ad Concilij definitionem, libellum titulo INTERIM conscriptum, & authoritate Comitiorum Augustanorum Anni 1548 probatum, Protestantibus tradit: ut scilicet INTERIM, quoad causa Religionis, à Concilio Tridentino statueretur, ad eius libelli normam, Imperij status viverent, quemadmodum ex Decreto dictorum Comitiorum patet.

490. Etsi verò dicto libello, tum Communio sub utraque specie, tum Coniugium Sacerdotum, in gratiam Protestantum, à Cæsare Interim permitteretur, cæteri tamen omnes articuli Catholici, contra Augustanam Confessionem, & Protestantes, ita asserti sunt, ut,

(quan-

quanquam libellus ille quibusdam locis receptus non
uerit) plerisque tamen locis plurimi cum uxoribus, &
beris Prædicantes exacti fuerint, & Catholica Religio
n integrum restituta.
491. Atque *hinc illæ* Flaccij & Flaccianorum *lacry-
mæ!* Cum isti Lutheranismum ac Lutheri placita rigide
servari vellent, (ideo Rigidi Lutherani dicti) & Me-
lanthon alijque, *Molles Lutherani, vel Melanthonici dicti*,
pacis causa, librum Interim admitterent, acre bellum,
κ ἄσπονδος, Flaccium inter ac Melanchthonem, πό-
λεμος, vel potius, ut ipse Melanthon in Ep. ad Ca-
merarium apud Vlemberg. pag 337. vocat, κροτοθό-
ρυβοι, seu *Plausibiles Flaccianorum tumultus*: quibus vul-
gò invidiam in Melanchthonem accendebant, dum, (ut
Flaccius apud Vlemb. pag. 341.) è quatuor Regulis li-
bro Interim comprehensis concludunt, *Papatum, quan-
tus quantus est receptum & comprobatum, ideoque Melan-
chthonem & alios, apostatas factos, deserto Evangelio, ad
Papistarum castra transfugisse.*
492. Hinc & Calovius noster (verum est enim illud
Homericum de Hectore ab Achille interempto, *Mor-
tuo leoni & lepores insultant*) tomo 1. Comment cum mul-
ta de Philippi Apostasiâ à pag. 148 disputasset, tandem
pag. 173. ex literis Philippi ad Christoph. Carolovitium
scriptis, concludit, eum non modò *Librum Augusta-
num* σφυγγώδη, *vulgo Interim dictum, à Michaele Sido-
nio acerrimo Papistâ, Iulio Pflugio neutralistâ* (neutralita-
tem Episcopo Naumburgensi ac Viro catholicissimo ini-
que hîc objectam discere quivis potest ex Vlemberg. c.
15 pag. 203.) *& Ioanne Islebio Agricolâ concinnatum pro-
basse, verum & ab ipso Papismo haud longe abfuisse.* Con-
firmat id ex literis Calvini ad Melanth.
Anno 1551. datis.

PROPOSITIO XV.

Transactione Passaviensi, & secutâ deinceps, in Comitijs Augustanis Pacificatione Religionis Confessio Augustana, & articuli olim damnati, nunquam fuerunt approbati.

493. MAuritius, quem Carolus Imperator, in locum Joannis exauctorati, Saxoniæ Electoratu liberalissime donarat, pro Protestantica scilicet gratitudine beneficiorum memor, cum Rege Galliæ clam in Carolum conspirauit; adscitoq; in societatem belli Alberto Brandenburgico (quem ob clades, toto illo bello illatas meritó *Incendiarium Germaniæ* vocant) securum omni parte Cæsarem, & ab homine, quem tantis recentissimè beneficijs obruerat, nihil hostile metuentem, cum exercitu insperato propè obruit,

494. Cæsar cum Ferdinando Fratre ac Rege Oenipontе vix fugâ elapsus, ut Germaniæ, & sanguini Christiano parceret, præsertim cum ab exercitu interim minus esset instructus, per Ferdinandum Regem Passaui, cum Mauritio de pace transegit, ijs potissimum conditionibus, ut *Protestantibus*, non quidem omnibus, sed Confessionistis duntaxat, *non obstante dissensione, & discessu eorum à fide Catholicâ, Pax & unio cum reliquis Imperij membris esset, quæ deinceps publicis Imperij Comitijs quàm primum stabiliretur*: Ea *Pacificatio in Causa Religionis*, cum Anno 1553 Vlmæ, ob turbatissimas Germaniæ res Comitia non possent cogi, Augustæ 1554 anno tentata, ac demum 1555 perfecta ita est, ut, *si per Concilium Generale dissidia Religionis non tollerentur, Pacificatio nihilominus semel constituta vim & robur obtineret.*

495. Quæ quidem Pacificatio, cum opus merè politicum esset, neq; Confessionem Augustanam, neque

arti-

rticulos cum eâ damnatos probavit; sed pacem duntaxat in Germaniâ, quamuis inter diſſidentes in Cauſa Religionis Ordines, ſtabiliuit. Quod, quam verum ſit, è *Theodoro Thummio*, non poſtremo inter Prædicantes Confeſſioniſticos capite, *circa 4 præcept. de Pace Religionis Q 17. n 11* patebit *decretum iſtud*, inquit ille, *de pace utriusq; Religionis ſeruanda, politicum eſt quandoquidem in eo nihil aſſeritur de veritate aut falſitate doctrinæ, ſed reſeruatur id cognoſcendum in Concilio generali, aut nationali* Idipium quoq; patet, ex ipſo Comitiorum ſuper ea pacificatione Decreto, à Dilinganis in Appendice poſtremo loco recitato.

PROPOSITIO XVI.

Etiamſi Confeſſio Auguſtana, vel anno 1530, vel in dictâ Anni 1555 Pacificatione, probata fuiſſet, tamen dogma de Vbiquitate aliaque Pantachuſianorum ſomnia nunquam probata ſunt.

496. IAm Prop: 5. & 6. vidimus damnatam Confeſſionem Auguſtanam, imò & articulos omnes heterodoxos in eâ non expreſſos Cui igitur dubium eſſe poteſt de damnato una Pantachuſiaſmo? Sed ne Vbiquiſtæ ex vetere formulâ ſuâ agant, & λόγυς αὐτ᾽ ἀλφίτων *Verbaque pro farinis*, inclament, compendio rem ſic habe.

Ea duntaxat dogmata in S. I. R. permiſſa tolerandaq; ſunt quæ in Confeſſione Auguſtana, eaq; prima illa, ac primigenia Anni 1530. expreſſe continentur.

Vbiquiſtarum ſomnia in Confeſſione Auguſtana prima, ac primigenia expreſſe non continentur.

Ergo neque permiſſa, neque toleranda ſunt.

497 *Maior propositio* ex supra dictis patet; patebitque insuper ex prop. seq. *Assumptio probatur.* Totâ Confessione Augustanâ de Vbiquitate nequidem γρῦ. Nam & vox ipsa inaudita; & res voce significata prorsum ignota. Articulos Confessio Augustana habet universim 28. Quo tandem eorũ non tantùm vox Vbiquitatis, sed res quoq; prodita? Facilè patior, ut isti cum Tereo, *rostro juxta ac* gladio armati ubiq; suum πȣ̃ πȣ̃ inclament.

498. Ecce autem adversarios! ut dexterrimè *Volsellis pugnant!* Aiunt, *Dogma de omnipræsentia Carnis Christi, Tertio Confessionis Augustanæ articulo esse comprehensum.* Alij quoq; in quinto Symboli articulo, de *Ascensione ad Cœlos, & Sessione ad Dexteram Patris* contineri, aiunt. Sed isti ad Galeni mentem, *Pituitam à naribus, allio & cæpe detergunt.*

499. Nam, ut ea ne repetamus, quæ de Ascensione *Disq.* 15. & de Sessione *Disq.* 16. dicta sunt; Tertius Augustanæ Confessionis Articulus, Catholico sensu ac censu, *Augustæ* propositus, intellectus, probatusque est, ita ut non modò Carolus Imperator, omnesque Catholici (quod vel ipse Melanchthon, *in sua ad Art 3. Apologia* testatur) eum articulum tanquam orthodoxum approbarint, verùm & ipsi Zuingilani, qui eundem recipiunt, inanem Lutheranorum operam rideant, Vbiquitatis suæ fundamenta, quæ nusquam sunt, in eo articulo collocantium. Vide Admonitionem Neustadiensem Anno 1586. cap. 5. eiusdemque Defensionem contra Erfurt. Apol. Anno 1586.

500. Interim Joannes Cochlæus, qui omnibus Augustæ tractatibus adfuit, & omnes Confessionis articulos, ad Catholicæ fidei consensum, inter alios deputatos expendit, rem proloquatur. *Cum sint 28. Articuli Confessionis Augustanæ* (sic enim ille in 5. viâ præparat.) *In eo tractatu Concordiæ; super sedecim articulis plenè, in multis verò alÿs semiplenè, ut sic loquamur, concordatum est.*

Loquantur insuper omnes, uno quasi ore, Catholici, qui illo tempore ad Examen Confessionis, restituendamque Concordiam delecti erant; & loquantur ad eum planè modum, quo apud Chytræum pag. 242. hist. inducuntur. *Prima pars Confessionis complectitur articulos 21. in quibus concordant nobiscum, in quindecim quidem per omnia, in alijs aliqua ex parte.*

501. Si in 21. vel minimùm in 15. articulis, Confessionistas inter Catholicosque, concordia stetit, *ubi tunc Vbiquitas fuit?* An Catholici id temporis, ante natos Vbiquistas Vbiquistæ? Id veró ne ipse quidem Georgius Cassander, quem Vbiquistæ, alijque sectarij maximum erga se *Mitionem* experti semper sunt, concesserit. Nam ad 3. art. Confessionis Augustanæ, Vbiquistarum somnia expendens, *Quæ sane sententia*, inquit, *hactenus in Ecclesia Christi inaudita fuit, omnibus tam veteribus Ecclesiasticis, quam recentioribus Scholasticis, uno ore profitentibus, Christum esse Vbique, secundum quod Deus est; in certo autem loco, & modo, in cœlo secundum quod Homo est, ut diffuse disputatur ab Augustino in Epistola ad Dardanum.*

502. Denique loquantur omnes Palatini Theologi qui à Joanne Principe evocati, unius Pantaleonis Candidi ore, contra machinationes Jac: Heilbronneri, apud Forerum Bell. Vbiquist. pag 65. ita respondent. *Hoc eodem libro* (Concordiæ vid.) *Pax Religionis perforatur & frangitur, cum de Vbiquitate, ne unicum quidem verbum, in Conf. Aug. quæ sola in S. Rom. Imperio secundum Papisticam fidem habetur permissa, inveniatur.*

PROPOSITIO XVII.

Vbiquistæ in Sacro Romano Imperio tolerari jure neque possunt, neque debent.

503. NOn alio telo, ex omnibus Imperij Romani

provincijs, Vbiquistæ exterminandi, quam quo ipsi Zuinglianos, Calvinistas aliosque *eiusdem furfuris* exterminatos volunt. Sic enim illi pugnare solent.

Illis duntaxat solis in S. R. Imperio locus est, quorum Confessio, in Comitijs Anni 1530 probata vel permissa est.
Calvinianorum Confessio neque probata neque permissa est:
Calvinianis igitur in S. R. Imperio locus nullus est.

Hanc pugnandi rationem servant, non ij duntaxat, qui in Germaniâ Calvinianis ex adverso stant, verum & nostri in Prussia Vbiquetij. Nam universus Borussicorum Ministellorum Senatus, *in Responsione*, quam Confessioni Serenissimi Electoris, ac Ducis sui Anno 1617 oppositam, *Reverendum Ministerium Regiomontanum* germanicâ, latinâque linguâ edidit cap. 4. *Antiqua*, inquit, *Cantilena illa est, quam Calviniani multis retro annis in Imperio Romano & alibi cantilarunt, sed arte prorsus Pelasgâ, ut scilicet sese cum suo Calvinismo in Pacificationem Religionis S. R. Imperij insinuent &c.*

504 Quâ verò de causa Calvinistæ à Pacificatione illa excluduntur? Quia Pacificatio inter solos Catholicos, & Confessionis Augustanæ Sociennos consistit. Quod quidem non modò JJ. CC. Dilingani quæst. 44 num. 123. & quæst. 51 ac 69. ex ipsis Comitiorum Actis & decreto, formulaque Pacificationis pluribus deducunt, verùm & ipsi Lutherani, & nostri imprimis *Everrendi* (Reverendos dicere animus nullo jure potuit) *Borussici* PP. sæpiùs inculcant. Vide Osiandrum *cent.* 15. *lib.* 2. *cap.* 14. Ægidium Hunnium *tomo* 5. *disp.* 5. *thesi* 8. Cranium *de Pace Relig. pag.* 1. *probl.* 13.

505. Sufficiat hic Kemnitium & Mindanum paucis audisse. Ille Epistolâ ad *Ioannem Georgium* Electorem Brandenburgicum Anno 1584 scripta *A pace*, inquit, *publica Religionis, Sacramentarij, quam diu in sua iniqua opinione permanent, omni tempore excluduntur.* Hic verò *lib.* 1. *de Process.* c. 28. de Constitutione Pacificatoriâ loquens,

quens, *comprehendit*, inquit, *constitutio expresse tantum eos, qui vel Catholicam Pontificiam vel Augustanam Augustæ Cæsari ex Verbo Dei exhibitam Confessionem profitentur: cæteros excludit.*

506. Jam verò Patres nostri Borussici, dictâ Responsione suâ, ita in Calvinianos arietant, ut vel ipsum Serenissimum Electorem, Principem, Dominumque suum, publicæ illius pacis fædere arceant. Cùm enim Calvinistas, Anno 1530 nomine quatuor Imperialium civitatum, videlicet Argentinæ, Memmingæ, Constantiæ, & Lindavij, separatam Cæsari Confessionem offerentes, à Cæsare & Imperij Ordinibus reiectos dixissent; consequenter *cap. 5 pag. c. 6* inferunt, ab ijsdem Calvinistis, Calvinianam in Prussia Confessionem nomine Serenissimi Electoris edentibus, *Suam Celsitudinem à Pacificatione Religionis in Romano Imperio inita, ipso facto eliminari, cùm ea* (Pacificatione) *non mutata, sed invariata Confessio Augustana comprehendatur.*

507. Accipio, si fortè non satis in Principem suum civilem ac urbanam, ingenuam tamen Vbiquistarum Borussicorum Confessionem, adeoque arma in Calvinianos directa, in Vbiquistas paucis, ita retorqueo.

Illis duntaxat solis in S. R. I. locus est, quorum, Confessio Comitijs Anno 1530. probata, vel permissa est.
Sed Vbiquistarum Confessio neque probata, neque permissa est.

Vbiquistis proinde in S. R. Imperio locus nullus relictus est. *Maior Propositio* unicum, ac solum Confessionistarum, & omnium Lutheri posterorum, contra validissimam Calvini aciem, præsidium, & arx, uti vidimus, est. *Assumptio è prop* 16. sole meridiano clarior est.

508. Quid igitur superest, nisi ut Vbiquistis in S. R. Imperio vetus illud ubique occinatur, *Veteres migrate coloni*? Quod ut prompto, vel, ut minimùm, non prorsus ini-

ſus iniquo animo faciant, neque κόνιν ἀποψησάμενοι ἀγωνίζωνται, *puluereque extrito decertent*; non gravabor in eorum gratiam referre, quæ Principes, & ſtatus Imperij, ſub Auguſtanæ Confeſſionis umbrâ tuti, in Comitijs Auguſtanis Anni 1559. ſcripto ſuo propoſuerunt. *Illis, qui ſupradictis erroribus, & Sectis Anabaptiſtarum, & Sacramentariorum.* (quid ni & Vbiquiſtarum, eadem cum cæteris cauſa a Pacificatione, uti vidimus, excluſorum?) *adhærent, ut deſiſtant, imperari debet. Inſuper ex Pace amoti, pœnis ſubijciendi ſunt, quæ hoc caſu S. R. Imperij legibus conſtitutæ ſunt, eæq; ſerio executioni mandandæ.* Quocirca, ut Venuſinus non invenuſtè hoc etiam loco accinat vates.

Habeant, licebit, alterum pedem Ladæ;
Ne fruſtra inepti crure ligneo currant.

PROPOSITIO. XVIII.

Non tantùm ipſi Vbiquiſtæ, ſed eorum quoque libri in S. R. I. nullo prorſus jure toleranaur.

509. INdignum mihi, atque in Sacram Cæſaream, uti & in Vniverſi Imperij Romani Maieſtatem, ſummè iniurium, & audax juxta ac temerarium facinus, necnon in nobiliſſimam Germanicam nationem ignominioſum ſemper viſum eſt, quòd ij, qui ad Francofurden., aliasque Imperalium civitatum nundinas, librorum venalium Catalogos imprimunt, principiò quidem Cæſareæ Maieſtatis inſignia, cum adiecta eiusdem *Cæſareæ Maieſtatis privilegij & gratiæ* Præfatione, præfigant.

510. Tum deinde, quòd Prædicantes, illa Sectarum, Sectariorumque καθάρματα, Theologorum nomine, *Mandrabuli prorſus in morem*, inſigniant. Ad hæc quòd

quòd eosdem illos, quibus, ne inter viros quidem bonos, si ea vera sint, quibus Movium in publicâ Regiomonti Disputatione primulùm, deindè verò etiam in scripto publico, cui titulus *Movius hæreticus*, Cælestinus Myslenta dignatus est) locus esset, Catholicis Theologis ordine iniquissimè præponant,

511. Accedit quòd non Catholicos, sed *Pontificios*, quanquam & hoc gratum, ac gloriosum nomen Catholicis, quos à Spurijs Sectariorum partubus ritè discernit) contra omne non modò antiquitatis jus, verùm & contra Tribunal Cæsareum; ipsius, inquam, *Spirensis Cameræ usum*, & ritum (de quo Justùs Springer Lutheranus de Pace Relig. cap. 14) appellitent. Sed ego hæc missa facio, vel temporis causa; illud unum quæro, quo isti jure damnatissimos hæreticorum libros in Catholicissimi Imperatoris ditione, in præcipuis Sacri Imperij Romani urbibus, imprimere, habere, ac palàm retinere ausint? & quidem *Privilegio*, *Gratia*, & *auctoritate Cæsarea*, cum insignibus, ut dictum, iniquissimè præfixa?

512. Num isti ignorant publico S. R. Imperij jure, damnatis auctoribus, damnari una eorundem libros? Atqui sciunt non modo è *cap. Fraternitatis* 4. *de hæreticis*: aut è Socrate *lib.* 1. *cap.* 6. verùm & è Codice *de SS. Trinitate lib* 3. & Cod. Theod. *lib ult. de hæret*: à Constantino Magno, à Theodosio, & Valentiniano Imperatoribus; cum Porphyrio & Arrio, utriusque libros; cum Nestorio, & Pelagio impijssimos eorumdem fœtus unà damnatos. Neque ignorant, à Carolo V. *Vormatiæ Anno* 1521. cum Luthero, & *Anno* 1530. *Augustæ* cum Sacramentarijs, Lutheri, Sacramentariorumque operà esse proscripta.

513. Vnum ego in istorum, & Vbiquistarum nostrorum gratiam adiungo, quod tum ex Actis Confessionistarum, contra Fridericum Palatinum; tum è De-

creto

creto Maximiliani II. Cæsaris, in causa Episcopi Vormatiensis, contra eundem Palatinum sumo. Quid verò illud? Nimirum quòd Elector Palatinus ob introductum, intra R. Imperij fines Calvinismum, damnatus, expresso S. Cæsareæ Maiestatis decreto jubetur, *Etiam Catechismos, tractatus, & libros, in quibus Calvinianus error docetur, ac prædicatur, una cum dicto errori adhærentibus Prædicantibus, & Ludimagistris, penitus amandare, & in posterum typo non tradere.* Vide Dilinganos Compos. Pac.

514. Placetnè id decretum Lutheri affeclis Vbiquistis? & quid ni placeat, quibus, plus quam Vatinianum, in Calvinistas est odium? Placeat igitur id ipsum quoq; in se suosque pari jure latum, quia & ipsi, non minus quam Calviniani, à Confessionis Augustanæ umbrâ exclusi. Quod etsi jam abundè probatum sit, seq. quoque prop. non sine illa Lysandri ad Bæotios præfatione ὀρθοῖς τοῖς δόρασιν, ἢ κεκλιμένοις; *rectis, an inclinatis hastis?* probabitur.

PROPOSITIO. XIX.

Qui à primâ, hoc est, ab eâ quæ Carolo V. in Comitijs Augustanis, Anno 1530. exhibita fuit, Confessione Augustana recesserunt, tolerari in Sacro Romano Imperio non possunt.

515. PRæterquam enim, quod id tum ipsa Comitiorum illorum acta, & Pacificatoria Anni 1555. Constitutio, atque ante hanc, Transactio Passavica; tum Vbiquistarum aliorumque Lutheranorum, cusa unâ propè incude, in Calvinianos arma manifesto doceant, clarissima insuper sunt ipsorum hac in causa Vbiquistarum testimonia. Audi quid Patres Concordiæ in præfatione palàm edisserant. Post immotam Verbi Dei veritatem, *Solam primam illam Augustanam Confessionem,*

Impe-

Imperatori Carolo V. Anno 1530 *in celebribus illis Comitijs Augustanis exhibitam; solam, dicimus, nec ullam aliam amplecti nos velle luculenter testamur &c.* Quàm vero hæc *protestatio facto*, ut dicitur, *contraria sit.* prop. seq patebit.

516. Nunc audiendi etiam sunt nostri PP. Regiomontani, qui in *Responsione suprà citata*, hæc prope unicum, Calvinianis in Prussiam irrumpentibus opposuunt: quod ut cap. 4 dicitur, *Calvinicolæ, genuinæ atq; invariatæ Confessionis Augustanæ, eiusdemque Apologiæ socij, de Iure nunquam fuerint, sint, aut futuri sint* Quod deinceps multis probant, ut inde, quemadmodum jure vellent, mortalibus omnibus γράφειν ἐν φρέσιν. *inscribere insculperequé animis* possent, notorium esse, *Zuinglianos & Calvinianos*, ut ibidem subdunt, *genuinos Confessionis Augustanæ Socios non esse*, proindè æque ex Sacro Romano Imperio, atque ex Prussiâ, Amplissimi Poloniarum Regni Provinciâ, eo magis eliminandos, quo illi magis, vulpinando, de Augustanâ Confessione gloriari volunt Neque aliud molitur Calovius, qui tomo I. tam multis de Variatione Conf. Aug disputat: non alio fine, nisi ut demonstrata verâ & genuinâ Conf. Aug demonstret una veros & genuinos eiusdem cultores, cæteris omnibus ab eius umbra, & ab omnibus Imp. Rom, provincijs longe exclusis.

PROPOSITIO. XX.

Vbiquistæ à prima, & genuina Confessione Augustana recesserunt.

17. VT sciant Vbiquistæ, *eadem se in navi* cum Calvinianis *navigare*, satis erit nosse, eos à Confessione Augustanâ recessisse. Quod tam facilè est, quàm *vulpes pirum comest*, demonstrare. Quàm enim palàm est, non

est, non aliam, in S. Romano Imperio, permissam Confessionem, quàm quæ Anno 1530. Augustæ exhibita est; tam liquidò quoque constat ab eâ recessisse omnes quotquot *libro Concordiæ*, *vel Articulis Smalcaldicis* post Augustanam Confessionem dedere nomina. Atqui Vbiquistæ omnes, non minus Confessionem Augustanam, quàm Articulos Smalcaldicos, & Librum Concordiæ adorare, vel è nostris de Prussiâ vicinis patet.

518. Hi enim, *in Respon. sup. cit.* sæpius aiunt, *Corpus doctrinæ Prutenicæ* (quod ut librum Symbolicum Calvinianis obtrudere per vim moliuntur) *non minus Confessione Augustana, eiusdemque Apologia, quàm Articulis Smalcaldicis; & libro Concordiæ consici*

519. Quæ verò aut libro Concordiæ, aut Articulis Smalcaldicis, cum Augustanâ Confessione esse potest Concordia! In Confessione Augustana art. 18. *De libero arbitrio docetur quòd humana voluntas, habeat aliquam libertatem, ad efficiendam justitiam civilem, & deligendas res rationi subiectas.* Hinc Carolus Imperator, & Ordines Catholici responderunt, quod Confessionistæ, in art. 18. *Confiteantur liberi arbitrij virtutem &c.* At in Articulis Smalcaldicis 3. prop. art. 1. Damnatur Sententia Catholicorum docentium, *hominem habere liberum arbitrium faciendi bonum, & omittendi malum &c.*

520. In Confessione Augustanâ retenta est, & approbata Missa; dicitur enim art. 24. *Falsò accusantur Ecclesiæ nostræ, quod Missam aboleant: Retinetur enim Missa apud nos, & summa reverentia celebratur.* At in Articulis Smalcaldicis p. 2. art. 2. scriptum est. *Quod Missa in Papatu sit maxima, & horrenda abominatio, simpliciter, & hostiliter è diametro contra articulum primum pugnans* (de Redemptione Christi) *quæ tamen præ omnibus aliis idololatrijs summa, & Speciosissima fuit.*

521. In Augustanâ Confessione art. 10. Transubstantiatio admittitur & probatur; quod præter alios fatentu

entur ipsi Serenissimi Electores Brandenburgici, ac
russiæ Duces. In Confessione, quæ Anno 1617. no-
nine Serenissimi Joannis Sigismundi, Regiomonti e-
ita fuit, inter alias causas, quibus ille Princeps à pri-
na Confessione Aug. ad mutatam, & ab ipso Philippo
orrectam transierit, illa quoque est (uti scribunt in *sua*
esponsione Regiomontani Ministri) quod *illa invariata*
onfessione Aug. Papistica Transsubstantiatio approbetur.

522. Iidem in *Declaratione quæstionis* (quid de Cal-
iniano Prædicante in Prussia sentiendum) *Anno* 1641.
dita, citato insuper Joan Himmelio de *Calviniana O-*
ium pelle, aiunt Serenissimum Electorem in suâ ad Or-
ines Marchiæ Resolutione, Naumburgo Anno 1614.
ie 28, Martij data, ita expresse locutum. *Mirum nobis*
dmodum est, quod Invariatam Conf. Aug. tantopere ur-
eatis, ut putemus eam à vobis nunquam esse lectam. Id enim
actum à vobis esset, invenissetis utique in ea Papisticam
ranssubstantiationem approbatam &c. Vt vel ex hoc Se-
enissimi Prussiæ Ducis testimonio pateat, quàm falsum
lud sit, quod Calovius, in eadem Prussia Prædicans
om, pag. 197. pro confidentia scil. Prædicanticâ scri-
t, *In Aug. Conf. jam eliminatum erat Transsubstantia-*
nis βδέλυγμα. Nisi forte plus fidei mereri debeat
rædicans, quàm Dux Prussiæ, idemque S. R. I. E-
ctor.

523. In Confessione Augustanâ, nihil derogatum
it Ecclesiæ Catholicæ, vel Summo Pontifici, partim
uia Confessionistæ omnes in præfat. ad Carolum, *ap-*
llant à Pontifice Romano ad Concilium; & in fine Arti-
ulorum Fidei, subiungunt, *in sua Confessione nihil in*
e, quod discrepet à scripturis, vel ab Ecclesia Catholica, vel
Ecclesia Romana, quatenùs ex scripturis nota est: par-
m quia art. 7. de abusibus, *Tantùm petunt ut Episcopi*
iusta onera remittant, quæ nova sunt, & præter Ecclesiæ

consuetudinem recepta &c. Vnde & subiungunt. *Quare Pontificiæ clementiæ esset, illos nunc mitigare, quia talis mutatio non labefacit Ecclesiæ unitatem.*

524. At in Articulis Smalcaldicis pag. 2. cap. 4. Pontifex Romanus dicitur, *Papa esse ipse verus Antichristus, qui supra Christum sese extulit, & evexit.* Quæ impiissima vox, ita tandem à Sectarijs propè omnibus recepta est, ut pro primo, ac summo fidei articulo habeatur, *Papam esse Antichristum.* Quod tamen in S. Imperio Romano, crimen læsæ maiestatis esse, prop. seq. declarabitur.

525. Denique in Confessione Augustanâ, imo & in Articulis Smalcaldicis articulus *de Persona Christi*, & Vnione hypostatica, & τῶν ἰδιωμάτων κοινωνίᾳ, planè Catholicus est, ut alibi vidimus; at in libro Concordiæ Vbiquitas; & alia Vbiquistarum monstra producta sunt. Quæ igitur potest istius Concordiæ cum Augustana Confessione esse concordia? aut quo pacto Vbiquistæ, alijque, sub Lutheri disciplinâ, vel potius nomine Sectarij, possunt affirmare se à Confessione Augustanâ non recessisse?

PROPOSITIO XXI.

Vbiquistæ, Calvinistæ, alijque Sectarij, qui in Provincijs S. R. Imperij, verbo aut scripto aiunt Pontificem Romanum esse Antichristum, crimen læsæ Maiestatis committunt.

526. DVbium non est singularem esse contumeliam, ingens convitium, blasphemam iniuriam, & crimen læsæ Maiestatis Divinæ, dicere Pontificem Romanum esse Antichristum. Sed quia Sectarij nostri crimina læsæ Maiestatis Divinæ, tanti faciunt quanti ἀετοῦ δεῖπνα

ῥίπας ὁρῶν (fidem enim illam, & fiduciam de Præ-
cantum cerebro, quasi Pallada cum ægide natam, *Illi*
bur, & æs triplex circum pectus habent) videndum est,
ad crimen læsæ Maiestatis humanæ commoveri, aut
cti aliquantum possint.

Qui dicunt, Cæsarem Romanum, non esse Christianum, crimen læsæ Maiestatis committunt.

Sed qui in Sacro Imperio Romano dicunt Pontificem Romanum esse Antichristum, dicunt una Cæsarem Romanum non esse Christianum.

Ergo iidem crimen læsæ Maiestatis committunt.

527. *Maior propositio* per se patet, *Assumptio* pro-
tur.

Qui dicit Cæsarem Romanum, esse Antichristi defensorem, dicit eundem non esse Christianum.

Sed qui dicit Pontificem Romanum esse Antichristum, dicit una Cæsarem Romanum esse Antichristi defensorem.

Ergo idem &c.

is enim nescit, aut quis etiam Sectariorum non fate-
r Sacram Cæsaream Maiestatem, esse supremum Apo-
licæ sedis Defensorem, & Advocatum, singulari ju-
mento eidem sedi Apostolicæ obstrictum?

528. Nonne ipse *Theodorus Thummius* Sectariorum
ud Tubingenses antesignanus, circa 4. Decalogi præ-
ptū q 17. n. 3. tum à Dilinganis, tum in Augenweh p.
4. citatus fatetur, *Imperatorem Romanum obligari, ad*
vandum utrumque juramentum, videlicèt tàm ad id,
od in sui Electione, *de servanda Pacificatoria Religio-*
constitutione, quàm quod deinceps *Apostolicæ Sedi, ac*
mano Pontifici præstitit? Jamnè igitur Prædicantes, &
ædicantium filij, tam immani crimine commoven-
r? An & hîc locus adhuc erit illi Aristotelico, ὄνῳ-
ειν ὦν ῥοπάλου ἀμέλοι?

PROPOSITIO. XXII.

Scripta Prædicantum, quibus docent Romanum Pontificem esse Antichristum, pro libellis famosis in omnibus S. R. Imperij Provincijs, censenda, habendaque sunt; qui verò ea imprimunt, edunt vendunt, retinent, inventa non lacerant, aut igne comburunt, capitali pœnæ obnoxij sunt.

529. POsterius hoc, sicut è *lib. 5. §. Si quis. π. de Iniurijs: & lib. 1. cap. de famosis libellis*, per se patet, ita necessariò sequitur é primo. *Primum* itaque illud hunc in modum demonstratur.

Scripta in supremas potestates & in omnes nominis, Reque Catholicæ Reges, & Principes, status, ordines iniuriæ contumeliorumque plena, libellorum famosorum loco censenda, habendaq; sunt.

Sed scripta Prædicantum, quibus docent Pontificem Romanum esse Antichristum sunt talia. videlicet &c.

Ergo &c.

Maior propositio plana est, & constat ex citatis Iuris textibus. *Assumptio* etiam planior est. Neque enim scripta illa, in duas duntaxat illas supremas potestates, Pontificem videlicet, & Imperatorem Romanum, malefica, & ad crimen usque læsæ Maiestatis, *juxta prop. præced.* sævientia, sed in omnes Rei, nominisque Christiani Reges, Principes, Ordines, Status, Iniuriarum contumeliarumque plena sunt.

530. An non Serenissimus Bavariæ Dux, cùm in Colloquio Ratisbonensi, Ægidius Hunnius Prædicans Pontificem Romanum Antichristum vocaret, de eâ iniuria sibi, omnibusque Principibus & Statibus Catholicis irrogatâ, palàm questus, publiceque, ac solenniter contestatus est?

531. An non maiore etiam curà; *Anno 1559. in Comitijs Augustanis*, eadem contumelia repulsa est? Joannis Friderici Saxoniæ Ducis Legati, gemino scripto gravamina contra Episcopum Mersburgensem, Cameræ Spirensis præsidem, ijs Comitijs produxerant, adiectis hisce formalibus. *Quod Papa Romanus, & ipsius asseclæ, atrocissimi sint inimici Electorum, Principum, & statuum Augustanæ Confessionis: & quod omnes Cardinales, Episcopi, & Clerici, Papæ Romano summis, terribilibus, & abominandis juramentis strictissime obligati, & devincti sint.* Ad hascè Saxonicorum Legatorum iniurias, contumelias &c. Electores, Principes, alijque Status Catholici, Cæsareæ Maiestati supplicarunt, *ut sua Maiestas Saxonicos Legatos, a quibus famosi libelli provenissent, citari*, & ex ipso Duce Saxoniæ inquiri curaret, *an constantem Pacis observationem profiteri, & dicta duo scripta asserere velit? Quod si reperiretur, Legatos nullum ea super re mandatum expressum habuisse, tunc contra eos, secundum pœnas pacis Religionis, ac publicæ, sicuti ex officio pro re nata convenit, serio procederetur.*

532. Quocirca quod Stan. Orichovius Quincunce l. pag. k, de Regno Poloniæ dixit, de quovis Regno Christiano ac potissimum de S. R. I. dici potest. *Si Nuntij & Regni Ordines, Regis sui causa Deo gratias agunt, agant & Sacerdotis causa, per quem Deus Polonis Regem dedit. Si vero Sacerdotem non Sacerdotis, sed Antichristi loco habent, Regem quoque suum Christianum vocare non debent, cum Regem Poloniæ Romanus, ut vocant, Antichristus coronarit. Denique neque Tu Palatine, aut Castellane, aut Marsalce &c. id nominis tibi vendica, quia & hæc à Romano Antichristo per Regem Poloniæ habentur: neque enim hisce vos titulis Rex donare potuit priusquàm ipse à Rom. Pont. Regis Poloniæ titulo per Archiepiscopum Gnesnensem donatus est. Reddite quocirca suos Antichristo Rom. titulos, adeoque in Polonia estote vel Holofetæ Valachici, vel Vlani Tartarici, vel Bassæ Turcici.*

PROPOSITIO XXIII.

Prædicantes, citra Principum, ac præsertim Electorum suorvm voluntatem, Summum Pontificem vocant Antichristum.

533. QVis enim credat, tantos Imperij Romani Principes, præsertim Electores, *ad istas* Prædicantum *clitellas ita natos*, ut, dum pro sua auctoritate Pontificem Romanum velint Antichristum esse, seipsos un (sunt enim illi Imperatoris Romani, quem Ecclesiæ Romanæ protectorem, defensorem, & advocatum supremum sciunt, adiutores, & primi, præcipuiqu παράστάται) eiusdem Antichristi sociennos faciant ac combennones? Quis item credat Serenissimos, a longè potentissimos Imperij VII-Viros, Saxonem, & Brandenburgicum, quorum alter Sacræ Cæsareæ Maiestatis Armiger, alter Sceptriger est, *Antichristi defensori, & Advocato*, hoc est Romano Imperatori, Ensem vel Sceptrum, pro vi ac ratione officij, summæque dignitatis suæ posse, ac velle præferre?

534. Quapropter summam necesse est Prædicantum impudentiam juxta, atque improbitatem, aut potius secundum Apostolum Eph. 4. 14 κυβείαν καὶ πανουργίαν πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης, *nequitiam* (non qualemcunque sed planè Aleatoriam, inhiantem scilicet pecunijs collusorum, ac malitiosè non raro intervertentem) *& astutiam ad circumventionem erroris* qui famosis in Pontificem Romanum, Catholicosque omnes chartis, Principum suorum, *auctoritatem, gratiam, privilegium* sunt soliti præfigere.

535. Et, ut fortè aliqui inter Principes id ultro patiantur (quod ego tamen ut credam, nunquam adducar) certè Serenissimus Saxoniæ Elector, pro suâ non modò

æquitate, verùm & prudentiâ, & in Electores alios, dignitate sibi pares, Principes item, ordines, statusque Catholicos, benevolentiâ, nec non pro summâ erga Catholicam Cæsaream Maiestatem observantiâ, scripta huiusmodi *in suis Regionibus*, quemadmodum testantur Jureconsulti Dilingani q. 72. n. 14. *minime tolerat, sed jam dudum prohibuisse fertur.*

PROPOSITIO. XXIV.

Vbiquistæ non alio, quàm Calviniani, Sacramentarij, alijque proscripti Sectarij, in Sacro Romano Imperio, gaudere jure, aut gloriari libertate possunt.

536 PAucis hoc Vbiquistarum ulcus tango, quia jam ante libatum, apertumque ita scio, ut non minimum inde profluxerit saniei ac puris. Claudo igitur *vomicam hiantem*, & sequens κατάπλασμα addo.

Vbiquistæ perinde uti Calvinistæ, alijque Sectarij, à Confessione Augustana, quæ sola in Sacro Romano Imperio permissa est, recesserunt.

Ergo tolerari in Sacro Romano Imperio non possunt, Ergo pari jure cum Calvinistis, alijsq; Sectarijs gaudent.

Antecedens patet ex prop. 19. *Consequentia prima* ex prop. 18. *secundam Consequentiam* ipsi Calviniani Vbiquistis intonabant hic prop. 17.

537. Illud ergo duntaxat superesse videtur unum, ut Calvinistæ juxta ac Vbiquistæ, ad veterum Comœdorum, aut potius Tragicorum morem, alternis choris, & carmine prorsus amœbæo mutuùm sibi occinant,

Valete, & Plaudite.

DISQVISITIO XXII.

An Vbiquistæ Regiomonti, & in Ducatu Prussiæ tolerari jure possint?

538. SI Prædicantes nostros ad Germanicæ, uti linguæ, ita & felicitatis societatem, clam, palamque adspirantes, illa (ut à Dionysio Areopagita vocatur) cœlestis hierarch. cap. 1, ἀρχικὴ καὶ ὑπεράρχων, τῆ θεαρχικῆ πατρὸς φωτοδοσία, *Principalis, & Superprincipalis, Patris qui Deitatis Principium est, effusio donatioque luminis*, voti sui reos esse aliquando sineret, jam ex præmissa Disq. non unus, ad morem S. Thomæ Aquinatis exclamaret, *Conclusum est contra Manichæos*. Quia verò secus res habet, videndum hic erit, quid in Prussiâ, & (si tempus ac ratio patiatur) quid in adiunctis Regno Poloniæ provincijs Vbiquistæ juris habeant?

PROPOSITIO. I.

Prædicantes, alijque Prussiæ Ducatus incolæ, singulari, hoc est, tum à communi, civili, & Cæsareo, tum ab eo, quod in cæteris Amplissimi Poloniarum Regni Provincijs in usu est, longè distincto, in causa Religionis, jure fruuntur.

539. QVanquam hoc loco, nullus est *Archimedeo*, ut loquitur Cicero, *problemati* locus, cum & Pa-

ctorum

ctorum Conventorum, Privilegiorumque Prutenicorum liber, & aliud insuper Juris Provincialis volumen, haud sanè exiguum, rem loquatur, in ipso tamen aditu præcludendus fuit, tum ijs aditus, qui cùm servi sint suarum cupiditatum, *libertatem tamen Conscientiarum*, nescio quam, pro omnibus rostris proclamant; tum verò deinde etiam ijs, qui cum juribus Provinciæ è Prussiâ excludantur, juris Cæsarei, aut Poloni beneficio penetrare, aut potiùs irrumpere satagunt. Nam & Joannes Bergius, *in Apostolica*, ut vocat, *Fidei Regula* Anno 1641. editâ (in qua se ad Aulam Brandenburgicam in Prussia annos 24. Ecclesiasten egisse memorat) id omni contentione urget, ut quemadmodum in Sacro Romano Imperio, & in Amplissimis Poloniarum Regni Provincijs, ita possit & in Prussiâ figere cum suis pedem.

540. Nobiles quoque, magni in Prussiâ nominis; sed (quod dolendum) in Religione ad Calvini amussim *Reformati*, in publico Anni 1641. conventu, Protestatione suâ Publicis Actis insertâ, id contendebant; ut *quoniam Augustana Confessio* (sic enim loquuntur) *inchoative in Prussiam è Germania venit*, *Coordines Evangelici* (id est Lutherani, vel potius Vbiquistæ in Prussiâ) *receptæ potius observantiæ universorum Electoralium*, *&* *Germaniæ statuum*, *quàm dispari contentiosorum quorundam Theologorum judicio insistant*; id est, ut non jam leges Patrias, sed Imperiales, aut potius, ne has quidem (quantum enim istos leges Imperij juvent, patuit Disq. præced.) sed pravum, & à rebellibus (uti ibidem prop. 13. & 15. ostensum) alijsque id genus Sectarijs, vi, & protervia introductum in Romano Imperio morem, sequantur.

541. Adducunt insuper & *Sendomiriensem*, inter Calvinistas, ac Lutheranos, Anno 1572. in Regno Poloniæ, & M. D. Litvaniæ, *Consensum*; qualis scilicet, lupos inter ac oves, aliquando in fabulis constitit. Vnde &

de & subdunt nullum esse dubium, *Reformatos Regni Po-loniæ* (sic enim Calvinistas suos vocare ex usu malue-runt) *sub quorum Protectione* (notate verba, signate my-steria) *hucusque Lutherani tutò manserunt, cordi magnoper sumpturos, ubi* (protectores scilicet illi) *tantam indiscre-tionem, & noviter quæsitas contra nos* (vid. Reformatos hoc est ad Calviniani Evangelij sive modulum, sive mo-dellum, quamvis contra Patriæ leges, in Prussiâ co-thurnatos) *ceu fidei suæ consortes, pressuras* (ab imman Lutheranorum Tyrannide provenientes!) *compererint Prout Evangelici Poloni, & Litvanici status*, (quæso qu isti in Litvaniâ, ac Poloniâ, quo tempore, & à quo e recti status? num & Calvinistæ, novos Reipublicæ statu in Amplissimis Poloniæ Litvaniæque Provincijs moli untur?) *præcipuè anno 1622. dum recessus quidam contr eos, qui de Calvinismo suspecti erant* (in Prussiâ) *conficere tur, Solemnissimè protestati sunt: cuius* (Protestationis *adhuc extant instrumenta.*

542. Sed hem, ô boni! ipse vos Prussiæ Dux fortasi ab isto, quod extra Provinciam meditamini, fædere auxiliaribusq; copijs, aliò vocabit: & ut vocet, ipsi Lu theranorum Ordines in Prussiâ acrius instabunt. *Quo modo Lutherani* (sic enim in dictâ Protestatione expressi Reformati loquuntur) *nostrum, & ipsorum Principem sub falsa ullorum gravaminum specie* (ita leges Patriæ fals *gravamina* jam factæ?) *necessitabunt, ut is suæ ipsius fid consortes, contra ipsorum conscientiam ita persequatur, & premat?* Sic Principem, quem æquè legum, ac Pro vinciæ, quam Feudo tenet, custodem esse oportet quemque (juxta vetus illud Philemonis δοῦλοι βασι λέων εἰσὶ, ὁ βασιλεὺς θεῶν, *ut servi Principis, it quoq; & Princeps Dei est*, vel Agapeti Diaconi in Parænes si ad Justinianum Imp.) non tantùm Regis, sed De quoque servum, in administrando subditis jure, ess

dece

decebat, Reformati voluntatum ac cupiditatum suarum esse servum volunt?

Atqui, ut sapientissimè idem Comicus κύριος.
τούτων δὲ, καὶ σοῦ, μυρίων τ' ἄλλων, νόμος.
Dominus.
Horum, tuique, pluriumq́, est ipsa Lex

Leges, inquam, ô boni, & quidem Patriæ leges vos arcent.

543. At vide, quid boni isti, ac planè Reformati, ad hæc, eodem illo loco, reponant! *Super hæc* (quæ dicta erant) *habent specialiter considerandum* (videlicet Lutherani adversarij) *quod nobis leges, & privilegia nulla possunt adimere libertatem, quàm nos cum nostris, & illi cum suis prædecessoribus carò comparavimus, & ad Regnum Poloniæ attulimus.*

544. Itanè verò ad αὐτονομίαν, (quam consultissimus Juris Burchardus, Coloniensis Cancellarius, in Imperio Romano, doctissimis olim voluminibus confixit) imo fortasse & ad ipsam ἀνομίαν, res in Prussia spectabunt? Itanè leges Prussiæ, quas maiores tantis impendijs compararunt, juxta Philosophi vocem, *telæ aranearum fient*, quæ ab afflictissimis in Ducatu Catholicis, & à Lutheranis quoque, tanquam *à culicibus & muscis* ultrò implicatis, serventur integræ; at verò ab istis, ad Calvini Evangeliū reformatis, *Passeribus*, aut (ne corvorum appellatione offendam) ab *Architæ*, quanquam volaticis, fictis tamen, & ad veri speciem reformatis *Columbis*, *Præfiscini* (juvat enim boni ominis voce in loco uti) perrumpantur!

545. Eo enim videtur, ipse Reformatorum istorum Archisynagogus Bergius, in præfatione libri citati spectare, partim cùm pag D. 2. *Religionis causam nullis civilibus legibus, humanæve doctrinæ libris, ac ne ju-*

ramen-

ramento quidem, Deo, Principi, Patriæque facto adstringi vult: partim cùm *Theologos, ne in Religionis quidem causa, civilium Prussiæ legum, interpretes, esse contendit.* Quam porrò hæc, aliaque Reformatorum axiomata vero congruant seq. prop. demonstrandum est.

PROPOSITIO II.

Neque in Principis, neque in Ordinum Prussiæ potestate, situm est, in causa Religionis quidquam immutare.

546. VTrisque enim, *in ipsa Ducatus Prussiæ Erectione*, lex in causa Religionis posita fuit, à qua utique, quàm nefas sit recedere, patuit ex *Responso* Sigismundi III. ad literas Joannis Sigismundi Ducis Prussiæ Anno 1615. datis, & à Joanne Behmio in *Prodromo ad Prutenicum Aulico-Politicum* recitatis. Inter cætera, sic Rex Vasallo Principi scribit.

547. *De Religionis negotio, quid Recessu Commissoriali præscriptum sit, non ignorat Illustritas vestra:* Neque *tamen ea res nova est, sed anterioribus Illustrissimorum Prussiæ Ducum, Serenissimorumq; Regum Poloniæ Rescriptis & diplomatibus statuta, & hactenus servata.* Hoc *idem placuit Illustritati Vestræ, Provincialibusq; omnibus; cum de ijs pactis, de quibus novissime inter nos convenit, statuendis ageretur, diserteque cautum, Romana Catholica, & ea, cuius forma Divæ memoriæ Carolo Quinto Augustæ in Comitijs Imperialibus oblata est, cum sua Apologia exceptis, religionibus cæteris, in Prussia ne locus esset: atque ij qui novas (quibuscunque nominibus censeantur) opiniones amplecti vellent, authoritate Magistratuum, præmissa legitima inquisitione coercerentur, & à muneribus publicis arcerentur.* Nobis *hac in re nihil aliud propositum esse, nisi ut pacem & tranquillitatem illius Provinciæ tueamur, certò sibi persuadeat*

Illustri-

Illustritas Vestra Ea quæ publico utrinque placito & consensu statuta sunt, ne immutentur, nobis curæ est, isque plane fuit sensus literarum nostrarum, quas in hoc negotio ad Regentes Consiliarios dedimus.

548. Et intra, *Vt autem ne in quenquam, quid de Religione sentiat, inquiratur statuamus. in nostra potestate situm non est, nisi pacta conventa rescindere velimus.* Et deinceps. *Quæ decreta sunt, ut firmissimè serventur, tam subditorum, quàm utriusque nostrûm maximè interest. In eam igitur curam incumbat Illustritas tua, ut omnes rerum novarum occasiones amoveantur. Id autem facilè consequetur, si, ut in omnibus punctis, Pacta Recessusque Commissoriales observentur, magistratibus suis demandaverit.*

549. Neque aliud Prædicantes, totumque Ministerium, in sua ad eiusdem Principis Confessionem Anno 1616. editam, *Responsione*, ut legenti patebit, moliuntur, quàm ut demonstrent neque per Leges Patriæ, neque per Pacta Provinciæ, licuisse Principi quidquam in causa Religionis in Prussiâ innovare

550. Quid quod ijdem, tum in *Declaratione Quæstionis, quid de Calviniano Prædicante in Prussia sentiendum* 1641. editâ, tum verò fortasse etiam in *Refutatione, novæ de familia subditisque* Ordinationis Anno 1640. Elbingæ cusa, *non modò pactis conventis, legibusque patriæ potissimùm in causa Religionis standum esse* contendunt, verum & omnes qui à permissa Religione divertunt, præsertim vero Calvinistas, non alio *quàm politicæ pacis Turbatorum*, nomine & loco habeant? quod vel Bergius ipse Calvinista *in sua ad Regulam Apostolicam præfatione*, quanquàm gravissimè deploret, nihilo tamen magis, dum suis in Prussiâ stationem fidam, statuit, quàm, ut vulgò aiunt ὥσπερ ὄνος βαλάνεως, proficit. Qua de re quemadmodum & de nostra hac Propositione, uberius agetur Disq. 25. prop. 1.

PRO-

PROPOSITIO. III.

Sola Religio Catholica, & ſecundùm eam Auguſtana Confeſſio in Pruſſiâ locum habet.

551. VEl unicum Lublinenſe privilegium, (ad quod veluti, cum Luciano, ἱερὰν ἄγκυραν χαλάσοντες, *Sacram achoram soluturi* & Lutherani, & Calviniſtæ appellare unicè ſolent, ac poſſunt; quodque, ob cauſam Religionis & pacem Provinciæ, ipſo Principe, omnibusque Ordinibus Pruſſiæ flagitantibus, datum eſt) hoc loco, quod dicunt χρησμοὺς λέξει, *oracula pronunciabit*. Cùm enim ſuperſtite etiamnum primo Duce Pruſſiæ *Alberto Seniore*, Ducatus Pruſſiæ, ob Sectariorum furores, ſæpè multumque imis à ſedibus concuteretur. Prædicantibus, ceu *Æolijs fratribus*, ab omni parte, vel auras, more ſuo, tempeſtati motæ adſpirantibus, vel oleum flammæ affundentibus; coactus eſt *Albertus Fridericus*, in ipſa ſui *ad Feudum Pruſſiæ Inveſtiturâ*, quæ generalibus Regni Comitijs Anno 1569. Lublini peracta fuit, Regis ac Republicæ opem implorare. Supplicanti igitur datum eſt Priuilegium, in eam, quæ ſequitur, formulam.

552. *Sigiſmundus Auguſtus, Dei gratia Rex Poloniæ Magnus Dux Litvaniæ, Ruſſiæ, Pruſſiæ, & Maſoviæ, Samogitiæque Dominus & Hæres &c. Significamus tenore præſentium, quorum intereſt, univerſis & ſingulis; quòd cum ab Illuſtri Principe, ac Domino, Alberto Friderico Marchione Brandenburgenſi, & in Boruſſia Duce &c, Nepote noſtro chariſſimo, & à ſuæ Illuſtritatis Conſiliarijs intellexiſſemus univerſos Ordines Ducatûs Boruſiæ, in eam doctrinam Religionis, quæ communi conſenſu Senioris Ducis, piæ memoriæ omniumque Illuſtritatis ſuæ ſubditorum, juxta formulam Auguſtanæ Confeſſionis, & eiuſdem Apologiæ, recepta, &* publi

blicata est, consensisse; ob eam rem multis, & gravibus usis adducti, Illustrem Dominum, in Borussia Ducem, omnesque Illustritatis suæ subditos, & universam Ditionem, hac ipsa Doctrina Religionis conservare clementer statuius, &c.

553 Sicut & præsentibus literis nostris, nos conservaros in posterum pro nobis, ac, Serenissimis nostris Successobus Poloniæ Regibus, in Verbo Regio promittimus, & polliceur: Ea tamen conditione, ut Augustanæ Confessionis doctria incorruptè servata, omnia alia peregrina dogmata. & eresium genera, quæ post Augustanam Confessionem exor: sunt, quæque ab ea sint aliena, non modò non ferantur, d penitùs probibeantur, & aboleantur.

PROPOSITIO. IV.

ola Religio Catholica primas, etiam Regiomon-, & in toto Prussiæ Ducatu, partes habet, Augustana verò Confessio non tam probata, quàm permissa tantùm est.

54. QVanquàm hoc *non vulgari*, ut est apud Aristotelem, *anchora nitatur*, & vel ex ipso Lubliensi Privilegio sole clarius pateat; quia tamen multæ requentesque Prædicantum intemperiæ cogebant non aucos πρὸς κέντρα λακτίζειν, *contra stimulum calcrare*. Acto. 9. 5. debuit, Regis Regiorumque Comissariorum authoritate, veritas sæpè explicari. Igiur Acta Commissionis Anni 1609. citata ex parte tum Calvinista Bergio *in Præfat. ad Reg. Apost.* tum à Luherano Behmio *in Prodromo*, & in *Instructione de Core Pruthenico*; Et in *Admonitione Anni* 1614 *super Calinistarum technis*; tum à Myslenta *in Manuali & fusa illa* *Dissert. Proœmiali Corporis Pruthenici*; In ipso Privilegiorum

giorum Pruthenicorum libro pag 101. ita ad verbum habent.

555. *Læsum deinde est Ius Sacræ Regiæ Maiestatis, & Regni, ob violentam Catholicæ Romanæ Religionis exclusionem; Ecclesiarumque Catholicarum, in hoc ipso Ducatu antiquitus fundatarum, privilegiatarumque, occupationem; & bonorum Ecclesiasticorum ademptionem, & in usus privatos profanosque conversionem.*

556. *Dubium enim nemini est, Religionem ipsam Catholicam in ijs oris primitùs institutam, propagatamque fuisse, ipsoque tempore Regiminis Ordinis Cruciferorum, nec non sub Erectione, & institutione Feudi viguisse, bonaque & possessiones ad usum earum Ecclesiarum habuisse; nec alio jure, & conditione, ipsam primævam Investituram, ratione Feudi concessam fuisse, quàm ijs, quibus Magister Ordinis Cruciferique has terras ante tenuerunt, quos integris Episcopatibus, bonisque Ecclesiasticis, maximè autem Religione Catholica florente, Provinciam hanc possedisse, verius est quàm demonstrari sit necessum Hæc verò omnia, post assecutionem Feudi, & receptum beneficium convulsa occupataque sunt.*

557. *Et quamvis permissum fuerit Religionis Augustanæ exercitium, non tamen Religionem Catholicam eo summotam; sed salvâ potioreque Catholica reservata, penes illam quoque Augustanæ permissus usus: sed permissus potius quàm approbatus, vel confirmatus est. Ita verò permissus ipsius usus, Privilegio Lublinensi de Anno 1569 uti juxta Formulam Augustanæ Confessionis, & eiusdem Apologiæ tantùm, non autem secundùm Articulos Smalcaldicos (sicut Repetitio Corporis doctrinæ Ecclesiasticæ de Anno 1570. continet) à subditis Ducatus Prussiæ vivatur. Illud enim quod suis fundationibus, & privilegijs constabat, violare nequaquam licuit.*

558. *Præterea Nobilibus ac incolis Catholicis Ducatus huius, in villis, oppidisve suis hæreditarijs, Exercitium Reli-*

gionis Catholicæ non permittitur, Ecclesiæ & Sacerdotes itus Romani prohibentur Quo maxime jus Serenissimi Re-is, & Regni opprimitur Qua in re, intercesserunt publico omine transactiones inter S. R. M. Regnumque, & Illu-rissimos Dominos Marchiones Brandenburgenses; posteriùs erò cum Illustrissimo Domino Ioachimo Friderico Electore uper Defuncto, eiusque Celsitudinis legatis in Comitijs Cra-oviensibus, pactum, conventumque fuit, ut Religionis Ca-holicæ exercitium, unicuique profiteri eam volenti liberum eo Ducatu sit; neque Sacella, & Oratoria ubivis prohibe-ntur, neque Professionis Catholicæ causa, quisquam ulla vi, iuria, aut contumelia afficiatur. Ac insuper eiusdem Reli-ionis Catholicæ exercitio, unum, atque alterum templum c Regiomonti cum proventibus assignentur.

559 *Iura item Patronatus Catholicis omnibus firma, integra conserventur &c. Cautum insuper erat ea ipsa ansactione, ut Catholici omnes ad munera, & honores ad-itterentur, sine quavis exclusione, atque iniuria &c. Ex-scit denique Sacra Regia Maiestas, ut in usus Catholicorum piscoporum, Sambiensis & Pomesaniensis certi aliqui redi-s, proventusve assignentur, cum ad functionem illam ad-inistratoriam sustinendam, illique annexa munia obeunda, n pauci sumptus requirantur Item ut fugitivi Apostatæ, que subditi extradantur, Sacra Regia Maiestas requirit.*

560. Neque sanè tunc primum, sed (quod Acta ommissionis Anni 1609. hic n. 554 testantur) & in omitijs Cracoviensibus Anno 1603 cum ab obitu Ge-gij Friderici Prussiæ Ducis, Joachimus Fridericus, archio Brandenburgicus de Feudo Prussiæ per suos egatos supplicaret, eadem Declaratio, in Responso egio, *in dicta Behmij* Admonitione *puncto* 20 *pag* 74. cato, jam ante tradita fuit, in hæc verba *Quòd, Bo-ssiaco Ducatui, præter Augustanam Confessionem, Sere-ssimus Divus Sigismundus Augustus, non aliam permisisse*

dicatur; non eo id pertinere, ut excluderetur Catholicæ fid[ei] professio, sed ne aliæ quoque Religiones, quæ plurimùm [à] Catholica primæva dissident, in eam Provinciam irreperen[t,] cuiusmodi sunt, qui Arrium, qui Calvinum, qui Zuingli[i]um, qui Anabaptistas Magistros sequuntur &c.

561. Quæ quidem ab omnibus Prussiæ Ordinibu[s] in Conventu, Regiomonti Anno 1612 acto, per lite[ras,] ut vocant, Reversales, & per Regiorum, ac Re[i]publicæ Commissariorum Recessum, ibidem confi[r]mata stabilitaque sunt Nam & Legati Ordinum cu[m] omnia alia vetera, novaque pacta, libero consensu suo, tum verò etiam ea juramento literisque suis robora[ve]runt. Sic enim apud Behmium *in Admonitione punct.* 24 pag 94. loquuntur. *Quæ per Regios Commissari[os] ante triennium* (1609. Anno) *in Conventu Regiomont[a]no constituta sunt, in omnibus eorundem punctis, clausuli[s,] capitibusque, quemadmodum jam ante corporali juramen[to] confirmavimus, ita nunc Reversalibus etiam literis nostris r[a]tificamus, approbamus roboramusque, eaque semper, [à] nobis, posterisque nostris, grata, rataque habituros; neq[ue] quidquam vel ipsos nos, posterosque nostros, in ijs immut[a]turos, vel à quoquam mutari passuros, promittimus, spo[n]demus.* Quod juramentum, quam, quantamque vi[m] habere debeat, vel ipsius Behmij *arietinum*, ut aiun[t,] *oraculum*, loco citato demonstrat. Jam verò Regioru[m] Commissariorum Recessus Prop. Seq. producetur.

PROPOSITIO V.

Non modo Calvinistarum, Arrianorum, Anab[a]ptistarum Sectæ, verùm, & aliæ omnes, quæ p[ost] Augustanam Confessionem, eamque primige[ni]am, hoc est illam ipsam, quæ Anno 1530. C[a]rolo

olo V. Augustæ exhibita est, Regiomonto, & to-
to Prussiæ Ducatu excluduntur.

62. SOlent hoc Lutherani contra Calvinistas, sub umbrâ Confessionis Augustanæ, non jam pri-
nigeniâ illâ, sed à Philippo Melanthone Anno 1540.
c deinceps sequentibus (Philippus enim, quòd Ministe-
ium Regiomontanum, *in sua Responsione cap. 2. & 5.*
ix sine lacrhymis memorat, factus est, secundùm Ari-
idem, κορυφαῖος ἰὼν κατόπιν τοῦ χοροῦ *Cory-
bæus chorum sequens*; sive, ut alij ferunt, *Bubulcus ante,
ndem Caprarius*, à Luthero scilicet, ad Calvinum trans-
ressus) nec non & ab alijs Ministellis, *Peliæ instar re-
cta*, in Prutenicarum splendore dignitatum, mune-
umque apricari satagentes pluribus urgere; nobis satis
it, Commissarios Regios, Regis, Reipublicæque no-
ine Anno 1612. 29. Maij, ut refert Behmius, *in Ad-
onit. puncto 23. pag. 84. & in Prodromo puncto 10.* pro-
nciantes hîc audire.

563. *Ad Sectas peregrinasque Religiones, quod attinet;
quis posthac ad Magistratum, & ad officium adscitus,
omotusque repertus fuerit, qui diversam Religioni Catho-
æ Romanæ; vel Augustanæ Confessioni Anno Domini
530. publicè Augustæ propositæ. & Apologiæ eius, tan-
am publico ordinum Ducatus huius consensu, receptæ, &
probatæ, indultoque Serenissimorum Regum Poloniæ, in
ucatu hoc permissæ, quamcunque vel Zuinglianorum, Cal-
nianorum, Anabaptistarum, Arrianorum, vel quibuscun-
e nominibus vocentur, Sectam foveat, profiteaturque; à
onsiliarijs terrestribus, vel ijs negligentibus à conventu uni-
so Nobilitatis, aut quocunque in ordine sibi pari; In ci-
atibus à Magistratu civili, aut quocunque de populo, pri-
ò ad Iudicium Illustrissimi Principis Aulicum vocari po-
it, & debebit &c.* Huius, uti & superiorum decre-

 torum,

torum, vi ac robore constricti ita Calvinistæ sunt, in sæpe citatâ nobilissimorum virorum Protestatione Anno 1641. unicum desperatæ causæ asylum videantur quærere, illud nimirum, *Nec mihi, nec Tibi*. Qua re prop. seq.

PROPOSITIO. VI.

Etiam Vbiquistæ, & alij Lutherani, qui à prima & primigeniâ, & verè γνησίᾳ Confessione Augustanâ, vel minimum recesserunt, tolerari in Prussiâ neq; debent, neq; possunt.

564. BRevitatis, lucisque maioris gratiâ seriem omnem istius causæ, ac vim, unius Syllogismi ex ipsorum adversariorum ore, calamoque except cancellis includamus.

Quicunque à prima, hoc est, Anno 1530. Augustæ Cæsari exhibita Confessione Augustana recesserunt, tolerari in Prussia neque possunt, neque debent.

Sed Vbiquistæ, & fere etiam alij in Prussia Prædicantes à prima &c: Confessione Augustana recesserunt.

Vbiquistæ proinde ac fere etiam alij in Prussia Prędicantes, tolerari neque possunt, neque debent.

Propositio Maior præterquàm quòd ex propositionibus præcedentibus luce videatur clarior, est insuper ipsorum Vbiquistarum, aliorumque in Prussiâ Lutheranorum propria. In citatâ enim *contra Confessionem Calvinistarum Responsione*, Ministerium totum, toto cap. id unum contendit, ut ostendat Calvinistas, imò fo & Principem suum (contra hunc enim Responsio intendit) *neque in Sacri Romani Imperij Provincijs, neque in Prussia locum habere, quantumcumque sub Augustanæ Confessionis pallio, tanquam sub armatura Achillea, t*

requi

quiescere velint; nisi cum tota Provincia, post Dei Verbum, per incorrupta Augustana Confeßione, & eius Apologia privilegio munita nixi, extra teli jactum constituantur.

565 Idipsum egerunt ijdem Prædicantes, in sua *Declaratione* quæst. supra prop. 1. citata. Bergius e- m, (*quanquam illi* eodem teste, *ea super re requisiti id rnegent*) Ministros Regiomontanos eius Declarationis thores facit. Omni igitur contentione probant, Cal- nistas, quod ad veram Confessionem Augustanam ad- tti non possint, eo ipso, tanquam *pacis omnis Turba- es*, (quippè qui & Conscientiarum, & Religionis, & ipublicæ pacem in Prussiâ pessundent, ac tranquilli- em) tolerari in Prussiâ neq́, posse, neq́; debere.

566. *Assumptio* quoque ex Disq. præce prop: 19. 21. & 23. clara est. Quæ enim de Vbiquistis in ge- re dicta sunt, de Regiomontanis ex asse dici debent. etiam Disq 29. totâ, dicentur. Nunc satis est Calvi- stas non modò *minorum* (cum Duce Bergio *in pre- . & aliâs in Regul. Apost.*) *gentium*, verùm & viros no- issimos, & ipsos Serenissimos Electores, ac Duces ussiæ, Prædicantibus ad Vbiquitatem in Prussiâ de- lutis, animosissimè, verissimeque in frontem obie- re, quod à Confessione Augustanâ longissimè in nsversum declinarint.

567. In Protestetione suâ Anno 1641 publicis Co- tijs præsentatâ, viri nobiles, In *Formulâ Concordię* & *rpore Prutenico* (quæ duo pro Symbolicis libris Vbi- istæ nostri, præter, imò & contra Augustanam Con- sionem recipiunt ut Disq. 23. 25. & 26. patet) ab Au- tanâ Confessione alienissima contineri, ita testan- . *Nec videmus, quo jure à nobis* (Calvino addictis) *secularibus statibus, subscriptionem, acceptationemque dem libri* (Corporis doctrinæ) *affectare poßint, in quo difficiles, subtiles, & scholasticę quęstiones, & loquen- mirabiles modi continentur: nominatim in Doctrina de*

Communicatione Idiomatum, *& S. Cęna; uti & de Osiandrinis, Synergisticis, Maioristicis, & alijs huiusmodi concertationibus, quas bona ex parte non intelligere, nec in Confeßione Augustanâ invenire* (an non hoc ipsum est à Confessione Augustanâ recedere) *tantùm abest, pro veris fidei articulis agnoscere possumus.* Mox suam de alijs Regiomontanorum Prædicantum sectis censuram, ita subiungunt. *Imò apparet etiam hodiernorum Theologorum Regiomontanorum doctrinam, non undequaque in lite Synergisticâ concordare, & Pelagianę hęreseos, uti verba folio 16. sonant, insimulantur.*

568. Quid, quod ipse Serenissimus Elector, ac Prussiæ Dux, in suâ quam Anno 1617. edidit Confessione, (uti Reuerendum *in sua Responsione Ministerium cap. 4. pag.* C. 3. ultro fatetur,) palàm scribit, *à fabris libri Concordię, sive à Theologis nonnullis phrases, novosque loquendi modos introductos esse, qui antea in Propheticis scriptis nunquam lecti sunt, quorum etiam in Augustana Confeßione, eiusdemque Apologiâ, nulla prorsus mentio sit?*

569. Si igitur Regiomontani alijque in Prussiâ Prædicantes, non tantùm in causa Vbiquitatis, verùm & in alijs Articulis, à Confessione Augustanâ recedunt, & inter alias sectas, etiam ad Pelagianismum ruunt; quid superest, nisi, ut qui alios exilij damnant, exilij in seipsos tulisse sententiam censeantur?

570. *Consequentiam* hanc inter alios Bergius *in Reg. Apost.* urget, tum multis locis alijs, tum verò potissimum sub finem præfationis, & cap. 6. pag. 66. & 67. ubi Æquè *Formulam Concordię*, atque ipsum *Corpus Prutenicum*, in Prussiâ jure Provinciali vetitum esse demonstrat, ut proindè non minus pro Turbatoribus Religionis, ac Pacis, habendi sint Vbiquistæ, qui supra permissam Augustanam Confessionem, eiusdemque Apologiam, tum Articulos Smalcaldicos, tùm Corpus

Prute-

Prutenicum, tùm omnibus posteriorem Formulam Concordiæ (quorum quædam expreßè vetita, alia vel nunquam, vel nonnisi cum restrictione, quatenus videlicet Verbo Dei, & Confessioni Augustanæ concordant permissa esse alibi ostendemus) contra jura Provincialia, in Prussiam introducant, & Calvinignis sub pœna exilij, privationisque omnium Dignitatum ac bonorum, pro libris Symbolicis per vim obtrudant.

571. Summa! nihil propè aliud deest, quàm ut Bergius, cæterique in Prussiâ Calviniani, (quos Lutherani in Prussiâ alijsque locis, ex vetere formula ἀττικοὺς παροίκους *Atticos advenas* meritò vocent) id, quod re, opereque ipso dudum moliuntur, verbis quoque, fraterculis suis Lutheranis, ac potissimum Vbiquistis, octavo scilicet vel septimo tono iterum accinant

Veteres migrate Coloni.

Vbiquistæ verò seorsim, ad Mixtum tonum, suo choro, oris juxta ac pedum sono, inchoent, sacrum illud, *In Exitu Israel de Ægypto &c.*

572. Dudum hoc Joan Behmius (ut est emunctæ naris) odoratus, *in Instructione super Corp. Pruten.* p. G. 1. *Vulgo*, inquit, *fertur Canes principiò lora admordere, inde coria ligurire. Ita quidam (de Calvinistis) cæperunt Corpus Doctrinæ Prutenicæ admordere, ut totum deinde vorent, & eius loco doctrinam suam sensibus conformem, introducant; & facta confusione, patremfamilias domo eijciant: hoc est Puram putamque Lutheranam religionem, eiusq; constantes confessores, trans mare è provincia eijciant. Huic periculo ut occurratur, necesse est principiis obstare.*

573. Et pag. G 3. cum dixisset veros, hoc est in Lutheri verba juratos Ministellos passim vexari, *ut offuso quasi fumo, instar apum, alveolos suos deserant*, subiungit. *Id nunc agitur, ut Calviniani Prædicantes Lutheranorum, itidem Prædicantum, capitibus imponantur, eosdemq;*

ad incitas redigant. Iam enim manifestò patet, Calviniano amari, honorari, & in cœlum tolli, ut Lutheranis vel inde ægrè sit.

DISQVISITIO XXIII.

An, & quo Iure Vbiquistæ suarum monstra Sectarum, sub Libri, seu Fromulæ Concordiæ umbrâ fovere in Prussiâ possint?

574. POsteaquam Regiomontani Vbiquistæ, commenta, aut potius monstra sua, neque Scripturis (ad quas tamen solas in causis fidei appellare, more, voto, institutoque suo debuerunt) neque alijs armis, etiam contra *fraternas* Calvinianorum *acies*, tueri possunt; Primùm ad *Corpus Pruthenicum*, & unà ad *Articulos Smalcaldicos*, illic contentos, tum deinceps ad *Formulam Concordiæ* præsidij causâ convolant. Videamus hîc, quid in Libro Concordiæ præsidij habeant?

PROPOSITIO. I.

Liber, sive Formula Concordiæ, nunquam in Prussiæ Ducatu Symbolici libri authoritatem habuit, vel habere potuit.

575. CErtum est, non aliâ magis, quàm istâ Concordiæ sive formulâ, sive potius lernâ, hydram illam Vbiquisticam conceptam, natam, educatamvè esse; ut proinde, si cunæ ipsæ monstri istius eversæ fuerint,

rit, monstrum ipsum everti in Prussiâ atque interire
ecesse sit. Quid verò multis opus est, ut *Formulæ Con-*
rdiæ aditum in Prussiâ semper clausum fuisse demon-
remus? nonnè, si quæ fundamenta Sectis in Prussia
nquam jacta sunt, in uno, ac solo Lublinensi privile-
o subsistunt? Hic enim, ipsi inter se cum Calvinianis
biquistæ, fontem suarum in Prussiâ Sectarum, vel po-
us sentinarum quærunt, dum, ut in omnibus eorum
riptis hactenus citatis, & infra citandis passim legitur,
l dictum utrique privilegium pari contentione pro-
ocant.

576 At cui dubium est Formulam Concordiæ An-
o 1580. in Saxoniâ natam, cùm Privilegium illud
ongè ante, 1569. anno, hoc est integris propè unde-
im annis Lublini scriptum, datumque sit? Quo igitur
acto *Formula Concordiæ* privilegio Lublinensi probari,
onfirmari, vel, ut minimùm, permitti potuit, cùm
ucem necdum vidisset? Nisi fortè oraculi vim de Præ-
icantibus obtineat vetus hexameter

αἲξ οὔπω τέτοκεν, ἔριφος δ' ἐπὶ δώματα
παίζει,

Capra haud dum peperit, jam ludit in ædibus hædus.

Quo verò pacto Symbolici libri, vim, robur, authori-
atemque habere potest, cum privilegio dicto, ut disq.
præced. vidimus, omnes Sectæ post Augustanam Con-
essionem exortæ, palam sint damnatæ, & è Prussia
proscriptæ?

577. Forte consequentium deinceps annorum,
Privilegijs, Rescriptis, aut Recessibus probatam, per-
missamvè dicent? At, ne quidem eius mentio, tot
Commissariorum Recessibus, aut Regijs Responsis, ul-
la unquam facta est. Quocirca non immerito Bergius
Calvinista, *in sua ad Reg. Apost. præfatione, pag. D. 1.*
hac super causa disputans, ad *eandem* secum *navem* Vbi-

quistas in Prussiâ vocat. *Cùm omnis Religionis libertas fundamentali illo Lublinensi, Anni* 1569. *privilegio, quod Confessionem Augustanam, eiusque Apologiam duntaxat respicit, in hiscè regionibus ita nitatur, ut omnes ab ea diversa vel post eam natæ doctrinæ interdictæ sint, non utique minus accusatores nostros* (Vbiquistas seu Lutheranos) *periculum tanget: quandoquidem manifestum est, non modo Corpus Prutenicum* (de quo Disq. 25. & 26.) *verum insuper etiam memoratam Formulam Saxonicam, quæ prorsum integris quinquaginta annis post Augustanam Confessionem, & post memoratum Privilegium, annis undecim nata, & nullo, quantum sciam, legitimo Provinciæ huius Privilegio, aut pactis conventis confirmata est, Symbolici libri loco ab ijs proponi.*

578. *In quo sanè Concordiæ libro, quemadmodum à P. Forero, alijsque Iesuitis deducitur, in pluribus punctis ab Augustana Confessione, eiusque Apologia discessum est. Quin & manu palpari potest, multas in ea Decisiones novas, ac Declarationes contineri, quarum in Augustana Confessione eiusdemque Apologia, ne quidem mentio facta fuit.* Vide etiam Disq. 26. prop. 4.

PROPOSITIO II.

Prædicantes Borussici, Librum Concordiæ suâ subscriptione Confirmantes, fatuitatem suam orbi spectandam exhibuerunt.

579. Ridebat olim, Eminentissimus Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Bellarminus, in suo *de libro Concordiæ judicio*, eos, qui *discordissimam illam Concordiam* (sic enim Hospinianus Calvinista, Leonardo Huttero pro *Concordia Concorde* nequidquam laborante, eam appellavit) manuum suarum ὑπογραφῇ confirmandam duxerunt. *Quorsum enim attinebat*, inquis

it ille, *ut omnes Ministri, Conciònatores, Ludimagistri, podidascali subscriberent? certè non potest exemplum ullum ismodi subscriptionum, in negotio fidei, ab antiquitate ti &c.*

580. Vanitatem illam cæterorum omnium, potuis ellarminus Prutenicorum Prædicantum insaniam dicere, vel fatuitatem. Quid enim, ut cùm Diogeniano, oquar ποταμὸς τὰ πόῤῥω ποτίζων, τὰ δ᾽ ἐγ- ὼν καταλείπει? quid, inquam, *fluvius, ea quæ longè issita sunt irrigat, &, quæ proxima sunt, præterit?* Quo ti jure, vel beneficentiæ vel authoritatis suæ rivos, in axoniam usque derivarunt, qui domi suæ, qui in suâ tiam Prussiâ Ducali, ne quidem tantillum, in Religioe, fontem libertatis habent?

581. An non omnis, ut proxima propositione, ex ergij quoque ore accepimus, de Religione in Ducatu ibertas, ab uno, & propè solo Lublinensi Privilegio endet? An non eó omnes, non modo à Confessione Augustanâ alienæ, verùm & post eam natæ Sectæ, proscribuntur é Prussia? Quid igitur isti alibi jura scribunt, ut potiùs (cùm vix ullus eorum, dum Formula condeetur, in Saxoniâ fuisse credatur) Juribus ac legibus aibi nascentibus subscribunt, qui domo quoque, ac Pariâ suâ, supremo jure proscribuntur?

582. Et tamen inter grandia illa, plurimaque Saxonici illius Concilij nomina (quamvis non primo, neque medio sanè loco) recensentur etiam *Theologorum; Ministrorum, & Didascalorum in Prussiæ Ducatu &c. nomina!* recensentur, inquam, singulorum non modo oppidorum, verùm & ministellorum, & ministellis infimis inferiorum, omnium tamen *ad tribum Levi pertinentium* nomina; quæ cum 315. numerum propè attingant, postremo *Pauli Lupi* nomine clauduntur, ne & eos, qui præcesserant, lupos fuisse; & unumquemque

eorum

eorum, Circa illam Concordiam, id ipsum, quod, juxta vetus dictum, λυκὸς περὶ τὸ φρέαρ χορεύων, *Lupus circa puteum*, vanissimè stultissimeque *choreas ducens*, egisse ignoraremus.

PROPOSITIO. III.

Borussici Prædicantes, Confessionem Augustanam ad Formulæ Concordiæ trutinam expendentes, sibi, & alijs vanissime imponunt.

583. SI enim non vanitas duntaxat Borussicorum Prædicantum, sed & fatuitas ingens fuit, quod cum ipsi nullum, in causa Religionis, jus Domi suæ possideant, jus sibi & alijs, uti prop. præcedente vidimus, foris præscribant; quid ni insuper præstigiæ, atque imposturæ ingentes eorundem erunt, quòd ad Libri Concordiæ Articulos, suam, imò & aliorum, adeoque Principis sui fidem, ac Religionem, tanquam ad certam amussim in Prussiâ, exigant?

584. Audi quæso illos, in *sua illa Anni* 1617. *Responsione*, uno ore omnes Serenissimo Electori ac Principi suo imperantes, ut si, quemadmodum cum suis vult, ad Confessionem Augustanam admitti jure debeat, Confessionem Augustanam *eo sensu intelligat, acceptet, atque interpretetur* (hoc enim pluribus verbis cap. 4. pag. C. 1. dicunt) *quo Ordines Evangelici, Anno* 1561 *in Conventu Naumburgico, ac deindè in Libro Concordiæ, claris atque dilucidis verbis expresserunt*. Et pag. C. 2. jubent *eundem Illustrissimum Electorem* (neque enim Serenissimi titulo illum, uti Catholici facimus, dignantur) *confiteri, Augustanæ Confessionis explicationem, post Sacras literas, ad normam scriptorum Lutheri, ut & Libri Concordiæ, esse exigendam*.

585. Itanè verò, ô boni, is Confessioni Augustanæ

sensus

ensus tribuendus in Prussia est, qui in libris Lutheri, rino, libidinibusque incestis æstuantis, qui in Conventu Naumburgi, qui in Saxonia, ad ipsum libri Concordiæ partum afflatus viguit? At non is Lublinensi Privilegio fuit attributus! Nostis enim, *ad solius illius Confessionis quæ anno* 1530 *Augustæ exhibita fuit, & eiusdem Apologiæ, eodem anno scriptæ, sensum respexisse, atque etiamnum respicere Privilegium illud: cùm omnes Sectas, & Doctrinas post illam Confessionem, & Apologiam natas, è Prussia proscribat.* Nunquid vos Prussiam, imò & Poloniam ipsam, Saxoniæ, vel Thuringiæ vectigales facitis, ut Naumburgo in Thuringiâ, vel Dresdâ in Saxoniâ, explicationem, interpretationem, sensumque juris accipiant?

586. Ego veró hic moneo, ut illud vetus ante oculos vobis sit, ἀντέπεσσε τῷ ἐπ᾽ ἄγκυραν Θεός: *antevertit jactum anchoræ Deus.* Quod si verò illud non agitis, si, inquam, Prussiam, Poloniamque Saxoniæ, Thuringiæque, vectigales esse non vultis, quid populo, quid caudicibus, vestri similibus, imponitis, dum è Saxoniâ, Thuringiaque petendam juris provincialis, in Prussiâ, explicationem scribitis? *nunquid hoc est* (lubet enim hic verbis ijs uti, quæ vos in *Responsione vestra ad Confessionem Principis*, in Calvinianos magis, an in Principem vestrum? exarastis cap. 4. pag. B. 6.) *abiecto omni pudore, Confessionem Augustanam publicè invadere, & nihilominus Augustanæ se Confessionis consortes esse jactare? nunquid hoc non est* συκοφαντεῖν? *nunquid non Augustanam Confessionem pro deridiculo habere?*

PROPOSITIO. IV.

Liber Concordiæ ipsius Serenissimi Prussiæ Ducis judicio, Sententiaque damnatus est.

Scio

587. SCio Vbiquistas (quanquam gravissimo, Sapientissimoque Bellarmini, super *Formula Concordiæ, Iudicio,*) non magnopere delectari, quòd supra errores, hæresesque numero senas, easque non minus graves, quam impias, mendacia insuper propè septuaginta in ea Formula adnotarit, orbique spectanda proposuerit: videamus quid, quantumque Serenissimi, Potentissimique Principis sui, in eadem causa, judicio tribuendum censeant? Et ne suspectum habeant sui Principis Decretum, non alijs illud verbis, quàm quibus ipsi in *sua* Anni 1617. *Responsione cap* 5. *pag. c. ult.* referunt, referendum hic duxi.

588. *Allegata Resolutio* (à Serenissimo Principe Ordinibus Marchiæ Berlini congregatis, Anno 1614. Naumburgo data) *sic rursus habet. Magis autem manifestum, & notorium est, quomodo negotium Formulæ Concordiæ sit promotum, qua ratione ambitiosus hierophanta, Iacobus Andreæ, primatum quendam, & Lutheranum Papatum, in Templa, & Ecclesias Dei hoc medio invehere, non verò gloriam Dei propagare, modis omnibus, atque unicè annixus sit.*

589. *Quemadmodum Augustus Saxoniæ septemvir ipse se, per Confirmationem Formulæ Concordiæ, malè deceptum esse, conqueritur; quomodo ab amicis & inimicis nihili pendatur atque exauctoretur, Concordiaq; ipsa Discors esse abundè sit ostensa; quâ ratione eius conscriptores, authores, & asseclæ, de hac dilecta Helena, Formula Concordiæ (quæ benè opimas probendas, copiosam multitudinem deauratorum poculorum, holoserica Sandalia honorem, & divitias huius mundi largiri queat (cùm interim Christus dicat, Vos autem non sic) non secùs, atque Cadmæi fratres, depugnaverint, digladiatique, atque rixati fuerint, hodieque rixentur.*

PRO-

PROPOSITIO. V.

[Pr]ædicantes Borussici, in Serenissimum Electo[re]m Brandeburgicum, Principem suum, ob dam[n]atas, cum Formulâ Concordiæ, Vbiquisticas næ[...]nias, aliasque sectas suas, contumeliâ & maledictis agunt.

590. PRoximâ propositione Serenissimi Ducis Prussiæ Decretum, contra Formulam Concordiæ, [...] quasdam Prædicantum affanias recitatum est. Quid [in]terim Prædicantes nostri? Ingentes, scilicet, Princi[pi] suo gratias agunt! quia suam illi Vrbanitatem, Syco[p]hantiasque ex asse Prædicanticas, ferreâ juxtâ ac me[re]tricià fronte, audacissimè impudentissimeque affri[c]ant. Sic enim in suâ illâ Responsione διαῤῥήδην sub[j]ungunt. *An non hæc egregia gentis Calvinianæ modestia [es]t! O Sycophanticam confidentiam!*

591. Forsitan existimabis istos, citra Principis sui [d]ignitatem, in alios duntaxat Calvinistas incursare? Id [er]go sanè optem, ut ingenuè, & non eo, quo Χαρωνῖται Roman. more, neq; illâ Eccl. 1. 28. δισσῇ γλώτ[τ]ῃ, *Duplici lingua*, utantur? At negare non possunt, [D]ecretum illud ac sententiam Principis sui esse, qui [p]aullò ante, Principem suum in eadem Resolutione lo[q]uentem inducunt, ideoq; palàm ita scribunt *Hæc sunt [C]elsitudinis eius verba, in Resolutione ad Ordines Provincia[l]es Berolini congregatos, Naumburgi 28. Martij Anno* [1]614 *data.*

592. Si igitur eo loci Princeps ipse, ut testantur, [l]oquebatur, utique ipse quoque deinceps loquitur: Si autem ipse loquitur, cui alij, *Calviniana, scilicet, modestia, & Sycophantica confidentia*, nisi ipsi objicitur?

Hanc

Hanc scilicet gratiam, apud suos Prædicantes ini Principes, quanquam Serenissimi, Potentissimique s lent, hanc expectare deinceps debent: neq; enim Pr dicantes aliter ἀντιπελαργεῖν didicêre.

DISQVISITIO XXIV.

An Vbiquitati, alijsq; Vbiquistarum erroribus & Prædicantum, Prussiæq; paci, ac tranquil litati, è Corpore Doctrinæ Prutenicæ præsidium aliquod esse possit?

593. EXtremum Vbiquitati præsidium, à Libro quem *Corpus Doctrinæ Prutenicæ* vulgo appe lant, vel potius *ab Articulis Smalcaldicis* eo li bro comprehensis peti solet. Quod quale, quantiqu momenti sit, & quantùm Prædicantibus nostris, tu ab August. Confessiohis, eiusdemque Apologiæ, tum Formulæ Concordiæ umbrâ, uti vidimus, exclusis, au xilio solatioq; esse possit, disquirendum deinceps eri

PROPOSITIO. I.

Corpus Doctrinæ Prutenicæ, est Prædicantum mu tuis sese vulneribus in Prussiâ, adinstar fratrun Cadmæorum, conficientium, perenne monumentum.

594. NE forte Prædicantes, qui reapse ac facto non solent, voce ac nomine offendantur; memi

rint quæso eorum quæ hic Disq 23. n. 583. & seqq. citata sunt; ac sciant velim, fese hîc à me, non tam eis quàm Serenissimi Principis Electoris Brandenburgici verbis, & quidem, *in illa sua Anni* 1617. *ad Conventionem Electoralem Responsione*, palàm citatis, *Cadmæos fratres* appellari. Postquam enim Sermus Princeps contra Librum Formulæ Concordiæ, eiusque Architectos, præsertim verò, ut ibi dicitur, *contra ambitiosum illum Hierophantam, Iacobum Smidelinum, primatum quendam, & Lutheranum Papatum*, in Lutheranas Ecclesias inducere molientem disseruit, dissertationi illi suæ ab Avaritia, & singulari Prædicantum, quasi fratrum Cadmæorum Discordia, colophonem imponit.

595. Ne verò extra Prussiam duntaxat, *Cadmæi isti fratres*, in se & in alios depugnavisse olim, atque etiamnum depugnare videantur, jam nobis ipsi Prussiæ Annales, & quidem ab ipsis Prædicantibus scripti adeundi, & res præclarè à Prædicantibus in Prussiâ gestæ, veluti quidam ad Corpus Doctrinæ apparatus, diligenter evolvendæ sunt.

596. Interim nobis Mislenta calculo suo accedat, & Corpus Doctrinæ, Belli Prædicantici fateatur in Prussia monumentum. Pag. Q. 3. Manualis, de fine Corporis Pruten. disputans, *subordinatorum*, inquit, *vel intermediorum finium. Prior est Conservatio & Propagatio prioris Doctrinæ: Posterior verò Dissensionum ac Schismatum ex Ecclesiarum harum* (vid. Prutenicarum) *proscenio totalis extirpatio; necnon stabilimentum Concordiæ, quà Doctrinam, quà ritus in universis huius Ducatus Ecclesijs.* Fateri proinde Mislenta debet, Prædicantes in Prussia, Cadmæorum fratrum more, mutuis in sese vulneribus defessos, sub Corporis Prutenici umbrâ quieti locum quæsivisse. An porro invenerint, è seqq. prop. constabit.

597. Ad quas nos accedere vix decet, nisi ipsum Principem Albertum Seniorem de hac causa disserentem prius audiamus. Ille enim ad initium *Præfationis* quæ *Corpori Doctrinæ præfixa est*, cum docuisset, *non ignotum esse, qua ratione elapsis aliquot annis, Dissensiones in Ecclesijs Ducatus Prussiæ ortæ sint, quæ inter Docentes & Discentes varia commoverint dissidia*; tandem subiungit, *Vulnera Ecclesiarum suarum*, Ordinatione Anni 1558 quamvis in hunc finem intentâ *non prorsus potuisse sanari*.

598. Deinde pacem diu quæsitam, tum coactâ Synodo, atque Synodi illius Decretis, tum Augustanæ Conf. Symbolo atque contesseratione, non modo non esse restitutam, sed bella quoque magis accensa, ideoque Corpore Prutenico obruenda fuisse, ita docet. *Quia vero præter spem & opinionem nostram, varij errores & corruptelæ, quæ cum Aug. Confessione pugnant, & tamen sub prætextu eius sparguntur, in Ducatum hunc nostrum, & vicinas regiones irrepserunt; utile ac necessarium in Synodo judicatum fuit, brevi aliquo scripto, quod in usum nostrorum subditorum, unà cum Aug. Confessione publicaretur, præcipuas corruptelas monstrare, & eas ex solidis scripturæ fundamentis refutare, sicut scriptum* (Corpus Prutenicum) *quod sequitur, manifeste ostendit.*

PROPOSITIO II.

Initium Evangelij secundùm Prædicantes, & prima Corporis Doctrinæ, ipsiusque Vbiquitatis sementis, à seditione, turbis, rixis, & cædibus in Prussiâ facta.

399. QVod Vlricus Zuinglius, ille Calvinistarum Patriarcha, vel Calvini Anteambulo, de suo quondam aiebat, dici de omnium Prædicantum Evangelio commodè potest, ac jure debet; nimirum *Evangelium*

Prædi

[P]rædicantum sanguinem sitire. Anno 1590. D. Vrbanus [P]ierius Wittembergæ (ut testatur palam Joan Botsaccus [G]edanensium Proto-Popa, in Declaratione art. X. [C]onf. Aug pag. 92) pro Concione è Rostris Prædicanticis [d]ixit, satis diu nigro atramento scriptum esse, jam superesse, ut etiam rubro deinceps scribatur. Idem videtur Cal[vi]nus innuisse, qui libris, quibus Evangelium suum Or[bi] exhibebat, Gladium in ipsa fronte appingere solitus [fu]it, adiecto hoc lemmate, non veni pacem mittere, sed [gl]adium.

600. Eundem Evangelij Prædicantici textum, in [P]olonia pro rostris Prædicanticis tractatum expositumq; [p]alàm fuisse, testis est Stan. Orichovius, qui Dial 5. [p]ag. M. 3. ita scribit. Cùm nuper pro funere Michaelis [P]odphilipski, affinis mei Cracoviæ adessem, Gregorius quidam Apostata in horto Domini Ioan. Bonari, pro Concione [it]a edixit: fieri non potest, Fratres, quin tandem aliquando, [i]nobili isto Papistarum sanguine, in Polonia adspergamur.

601. Neque longè abeunt cæteri Prædicantes, dum [a]pud vulgus de Lumine & Luce, nescio quâ, Evangelij [s]ui gloriari, ac sese jactare solent. Est enim hominum [is]torum Evangelium fax quædam, lumine atque igne, [n]on aliunde quàm ab aliquâ furiarum Erebi sumpto, [a]ffatim instructa, haud dissimilis ijs, quibus olim bella [a]pud Romanos, aliosque populos indicebantur. Simul [e]nim atque ista Prædicantici Evangelij fax uspiam re[f]ulsit, discordiæ, turbæ, cædes & bella etiam civilia ili[c]o consequuntur.

602. Accenderat hanc facem apud Helvetios Zuinglius, & continuò Tigurini in Lucernates, aliosque Ca[t]holicos Helvetios, iterum ac sæpius arma corripue[r]unt; ita ut intra mensem Octobrem ter summis viri[b]us depugnatum utrinq; sit, teste Surio ad annum 1531. [D]esideratis utrinque, maximè verò à Zuinglianorum [p]arte, multis hominum millibus, ipse Zuinglius, quem

pro Evangelij sui siti avebat sorbere, primo prælio un cum infelici animâ sanguinem profudit,

603. Accenderat in Gallia Calvinus, Beza, alijq Calvini feciales; & quantum, quàm immane bellorum incendium totâ Gallia subitò ita exarsit, ut ad vicinas quoque provincias latè redundaret? Videatur Surius ad Annũ 1562. Sanè Florimundus Ræmundus lib. 7. c. 1. pag 378. *In solâ*, inquit, *Galliâ nostrâ, novies, omnibus copijs & viribus pugnatum est: prælia, etiam cruentissimis, quæ unquam fuerunt, meritò comparanda, plus quam ducenta commissa; ultra decies centena civium, vel popularum millia absumpta &c.*

604. Sicut vero Calvinum Lutherus aliquantum ætate præcessit, ita maturius illâm belli facem in Germania accendit, quod vel And. Wagnerus lib. wilt du dich noch nit accommodieren? locis è *tom. 7. Ienen. Germ. fol. 201. & tomo 1. Wittemb. lat. fol. 195. & tomo 8. Ien. germ. fol. 245.* alijsque pluribus pag. 123. citatis demonstravit. Ad eam lucem, quasi de longâ inter alias septentrionis tenebras nocte, subitò obortam, Thomas Muntzerus infinitam propè agrestium hominum turbam, haud indignus Luthero fecialis, excitavit; ut sumptis in clerum & una in civilem magistratum armis, per omnes Germaniæ provincias grassati, intra unam Franconiam supra ducentas arces & monasteria, ferro flammaque vastarint atque exciderint, quoad tandem cæsis, ut minimum, centum illorum agrestium millibus, rustica barbaries perdomita est, ut *ad Annum 1525. testatur Surius.*

605. Quid verò tandem, (ut ne quid, de illâ belli face, in Belgio, Angliâ, cæterisque provincijs horrendum grassante, insuper dicam) quid inquam, in Prussia nostra? Nolo commemorare quos Gedani tumultus, teste inter alios Cichocio *Alloquior. Osiecen. lib. 2. cap. 20.* imò & *Henneberg. pag. 91.* quos Elbingæ, quos

Bruns-

unsbergæ, quos alibi, testibus Hosio Card. *in Actis*, homa Tretero *in Vitis Episc. Varmien.* MM. SS. ex-carint.

606. Veniam ad nostros in Ducatu Prædicantes, vel otius ad illam Evangelij facem per Prædicantes in russia accensam. Ac primum audio Mislentam *in suo anuali pag. D. 6.* ita scribentem. *Extirpatâ igitur, vina sic imperante & dirigente providentia, Religione Roano-Catholica, dissipatisque densissimis errorum Papistirum tenebris, Lux Evangelij, augusto jubare, universis ius incluti Ducatus colonis affulsit.* In eundem sensum an Behmius *in Concione funebri Anno* 1619. *Alb. Fririco Prussiæ* dicta, quatuor beneficia per Albertum Seorem Prussiæ collata recenset 1. *Quod Provincia in Dutum transformata fuerit.* 2. *quod Lucem Evangelij vide*. 3. *quod Academiâ Anno* 1544. *ornata* 4. *quod bono in liticis & Ecclesiasticis regimine firmata.*

607. Prope est, ut ad tam lætum nuncium, & quem rædicantes meritò εὐάγγελιον dicant, quanquam io, quàm ille quondam, sensu exclamem! χαῖρε φίλον ῶς! Sed ecce etiam hîc seditiones, tumultus & civia bella! Primum enim, Albertus Marchio, ultimus rd. Theutonici Magister, simul ac ad illam Evangelim facem, cum in Germaniam excurrisset, oculos ertit, bello (*quod inauspicatò triennium fermè integrum sit, cum ingenti vitæ fortunarumque jacturâ, colonorum ius, ut & Masovitici Ducatus*, ut scribit Mislenta p. D.) Prussiam & Poloniam involuit.

608. Ac ne dubites, belli istius incendium à Prææcantum, adeoque ipsius Lutheri facibus ortum, audi c. Mislentam. *Prussiæ M. Generalis Albertus*, inquit il-, *de mutando statu, & formulâ Regiminis sui, cogitare pit, idque* (ut vera sint quæ Disq. 17. dicuntur) *ex nsilio Lutheri. Siquidem inter peregre proficiscendum usque Ne-*

que Noribergam versus, Dux Albertus Lutherum salutavi ab eoque uti de reliquis Doctrinæ Evangelicæ capitibus, i de mutatione status instituenda, ut & de Reformatione universali introducenda, informatus fuit. Hinc illa Lutheri, a Dominos Ord: Theutonici, Epistola, ut falsam castitatem fugiant, & veram Coniugalem castitatem amplectanti Tom. 2. Ienen. Germ pag 192.

609. Deinde Paulus Speratus, tanquam verus Lutheri fecialis, cum accensa Evangelij illius face, Anno 1524. (ut Mislenta pag D. 3. scribit) in Prussiam missus fulgentes adhuc à bello civili gladios & bipennes, nova illa suæ facis luce accendit, & ad exturbandas è Templo Cathedrali Cœlitum imagines, armatam plebis manum submisit, sive, ut Mislenta ait, Idololatrica simulachra ex Templo Cneiphoviano à pueris, & mechanicis deturbari & exterminari, die Martis post Dominicam Invocavit permisit: vel potius, Henneb. teste pag. 213. suasit.

610. Præterquam vero quod hæc, aliaque id genus diram illam Prædicantici Evangelij lucem consecuta sint; Ecce (ut similem atque eundem prope effectum, eidem aut simili causæ tribuendum scias) in Prussia quoque agrestium, & rusticorum seditiones, bella, & cum aliorum tum potissimum Magistratuum cædes! Anno 1524. quo in Germania tumultus, & bella, ut vidimus, rustici excitabant; eodem plane tempore, plerique in Prussia rustici, quibus ad miram illam Evangelij lucem perstricti erant singulariter à Prædicantibus oculi, ad libertatem Prædicantico- Evangelicam, (quæ aliud nihil, nisi effrænis licentia carnis est) adspirare; magistratum, non secus atque equi ferocientes sessorem, excutere; & arma undique, ac cædes cum cæterorum, tum cleri potissimum, ac nobilitatis, sub cuius potestate plerique erant, respicere!

611. Caymen pagus est, haud longè Regiomonto dissitus. In eo rustici, libertatis scil. Evangelicæ studio

æstuan-

tuantes, multa de nobilitate, multa de cæteris magi-
atibus quiritari assueti, molitori eiusdem pagi, ea-
m libertatis sive studia, sive curas accenderunt. Fa-
um interim est, ut molitor rixam apud uxorem domi
cam, vitaturus, dilutis in cauponâ liberius curis, no-
em in ibi traduceret. Dormienti vir grandævus (for-
qui cum Lutherus aliquot salis modios ante vorarat,
t *ad illam de Missa angulari disputationem*, non omnino
cederet insulsus; vel qui itidem Zuinglio in somnis
pparuerat, quanquam ater an albus esset, ut in som-
is, dignosci non potuerit) sese visendum offert, & ut
usticos vicinos, propositâ temporis oportunitate, ad
udendum exstimulet, monet. Facit molitor impera-
a, neque minus rustici.

612. Subito centena aliquot agrestium coeunt, no-
iles viros, heros præsertim, vel magistratus suos, in-
adunt; nullius se alterius, nisi Principis solius subdi-
os jactant; ab heris suis vel libertatem, vel etiam vi-
am fortunasque omnes vi extundunt; omnibus deniq;
præsertim cum numerus in dies cresceret, & jam su-
ra tria rusticorum millia in armis essent) extrema quę-
que minitantur. Neque secus fecissent, nisi Princeps,
eudo primum accepto, Cracoviâ redux, partim suis,
partim oppidanorum quorundam, & maximè Regio-
montanorum blanditijs ac promissis, barbaras mentes
composuisset. Consuli de his potest *Henneb. pag.* 117.
verbo *Kaymen*, & Mislenta *pag.* D. 7.

613. Eodem plane tempore, uti scribit *Henneberg. pag.* 176. in ipsa Ducatus arce, *Regiomonti, mechanici* &
servilium artium præfecti *seditionem in Magistratum ac-
cenderunt.* Neque sedari tumultus ante potuit, quam
Corydones illi ac cerdones, honestissimo cuique ac li-
beralissimo exæquarentur, atque adeò ad prima etiam
senatorum cæterorumque magistratuum subsellia, (di-
gni vid. ea maiestate reges!) admitterentur. Admissi

igitur sunt, sed dum in curia, vel publicis alibi negotijs tempus terunt, & artes interim, atque una, quo vivebant, quæstus & lucrum domi jacent, dicto curiæ alijsque Reipub. negotijs vale, ad *suas rediere crepidas*. Atque hæc prima Evangelij Prædicantici & Vbiquisticarum næniarum inter bella & seditiones, imò & cædes in Prussia fuit sementis.

PROPOSITIO. III.

Inter prima Evangelij Prædicantici fundamenta Furcæ, cruces, patibula, in Prussia quoque, substructa sunt.

614. IAm olim, non magis de sui quam de nostri seculi hæreticis, Tertullianus Christianorum I. C. *Mirabiles vos*, inquit, *architecti estis, qui paucis annis, omnia ferè ducentorum retrò annorum opera deiecistis!* Ita Jureconsultus Burdegalensis Florimundus Remondus, lib. 7. cap 1. Tertullianum citat, quando de vastitate orbi Christiano per sectarios nostros inducta agit. Quippe subruere, evertere, & ruderibus permiscere omnia, Prædicanticeæ architectonices insigne est. Longè enim isti superant *Horatianum illum Vitruvium*, qui

Destruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.

In unâ Gallia, ut iterum Florim. Ræmundum l. c. loquentem audiamus; *Quas urbes, arces, & oppida, non diripuerunt? an ullus toto ferè regno locus fuit, qui non captus, mox receptus, inde iterum receptus, & omni belli clade vexatus fuit?* Tam *longa scil. civilis huius belli calamitatum fuit series, tum prolixa malorum nostrorum Ilias, ut facilius fuerit in hoc Regno, locum aliquem aere vacuum, (quanquam id per naturam fieri non potest) quàm à belli miserijs immunem reperire.*

615. Magna coeli coelitumque providentia, & benigni-

gnitas in Prussiam fuit, quod architectonum istorum, m latè evagari non sit permissus furor. Et tamen im-ressa adhuc sunt fædissima plurimis locis furoris il-lus vestigia. Quid enim memorem nobilissimum il-ld, à Sacrosancta Trinitate appellatum cænobium? Il-id inquam, eversæ veterum Prutenorum idolomaniæ ngulare trophæum? Memorant Annales Prussici (*tum MS. Thomæ Treteri* in vita Joannis I. vulgo *de Misnia* icti, Episcopi Varmien; cum Henneberg. V. Drey-altigkeit / & ex eo Mislenta A. 3.) in Provincia Na-ngia, quercum admirandæ magnitudinis, ita ut dia-ieter eius sex cubitorum esset, triplex gentilium Prus-orum Idolum, quorum uni nomen fuerit *Potollo*, alte-*Percunos*, tertio *Potrimpus*, ramis admodum densis, qua hieme, qua æstate perpetuò viridantibus, su-entasse.

616. Eo deinceps loci, in honorem SS. Trinitatis, rectum à Christianis Templum, & Sodalium Augusti-ensium Cænobium, eo usque floruit, quoad Prædi-antes Prussiâ non vidit. Nam ad eorum adventum, ut scias quantum isti in architectando habeant indu-triæ, & pietatis) Deo Divisque ereptus eo loco cultus, c *Cænobium*, quod vel Mislenta fateri debuit, *antiqui-us extructum, in profanos usus mutatum*. Nobiles viri fa-niliæ suæ nidum eo loci posuerunt, haud magno sanè onore, cùm hodieque Aula illa *Monasterium*, vulgo um Kloster vocetur; forte nec maiore commodo, um huiuscemodi in locis, vix aliud, quam *aurum*, ut unt, *Tholossanum*, legi soleat.

617. Quid etiam memorem, tot & tam ampla va-ijs in urbibus Religiosorum cœnobia, vel sacras Virgi-um Parthenones, prope in propudia versas? Sané Re-iomonti *Templum S. Crucis*, eique adiectum olim ἀσ-κητήριον, in officinam æri tormentisque conflandis

 destina-

destinatam (egregiâ metamorphosi!) conversum, atque *ita profanatum esse*; jam vero *Templum D. Magdalenæ prope arcem situm, ubi nunc Moneta cuditur, jam tandem desijsse*, fatetur ipse Mislenta pag. c. 3.

618. Templum *Spiritus Sancti*, & quidquid tota illa veteris oppidi insula (arcis in morem cinctâ ac munita, ut quæ Cathedralis Ecclesiæ juribus ac privilegijs, in Kneiphoff deinde translatis, gauderet, Henneberg: teste qag. 209.) eidem Templo Sacrum dicatumque ambibat, partim in prophanas opificum ædes, partim in publicum macellum, & fædam pecorum pecudumque lanienam ita versum est, ut paucis abhinc annis, cùm vetera cæmeterij fundamenta κρεουργοί illi ac lanij (nisi fortè pro merito suo κρεόμυξοι ex vetere formulâ dici malint) eruderarent, condita olim fidelium ossa, aliquot plaustris egesta sint. Quod quidem, neque ipsis Prædicantibus ferendum visum! ut Pastor urbis veteris, ni fallor Bernardus Derschovius, tantam rei indignitatem, vel potius barbariem suorum, non sine mali ominis præsagio, severâ ad confertam populi civiumque concionem reprehensione castigarit.

619. Quid Sacrum *Virginum in Löbenicht cænobium? quid Fratrum Minorum de observantia*, amplæ in eodem Löbenicht ædes? Nonne istæ in publicum granarium, illud vero in Prochotrophium, curæ & sceptro Prædicantum subiectum, à primo Prædicantum adventu conversum? Quid *Cænobium Ordinis Prædicatorum*, ad principem eiusdem oppidi Löbenicht ædem in monte situm: Quid tot, & tam varia Religiosorum domicilia, in Velau, Schippenpeil, & alijs locis? Nonne Prædicantum filij, illi sive Lycophronæi ἀυτοκάνδαλοι, sive Demosthenæi ἀυτολήκυθοι, semper tamen ἀλλοτριοφάγοι, ubique stabulantur?

620. Sed hæc uti immania, infandaque sint, redo-re tamen Prædicantum pietatem possunt, quia à fur-s, crucibus & patibulis utcunque absunt. Illud planè rædicanticum est, quod *ad Lindam* erectum ab istis ophæum fuit. Est Linda nobilissimum, & à miracu-s, atque incredibili populorum frequentiâ ac Religio-e, celebratissimum Deiparæ Virginis sacellum, quod ate annos circiter triginta, *Otto à Gröben* genere, do-rinâ, rebusque pro Patria, & Principum suorum di-nitate, præclarè semper gestis illustrissimus, quan-uam Sirenum Prædicanticarum vocibus, necdum id emporis, (quod deinceps cum *Ioanne filio* familiaque a fecit) aures occlusisset, ad Serenissimorum Poloniæ egum, Principumque virorum quà postulata, quà vo-, Catholicis restituendum cessit; Stephanus verò *Sa-orscius S. R. M. Secretarius*, (Episcopo Varmiense *Si-none Rudnicio* non modò cohortante, verùm & strenuè bique adiuvante) à fundamentis iterum erexit, orna-it, & ad illam populi religionem, quæ tot seculis, à onditâ apud Prussos Christi fide atque Ecclesiâ, ad mi-aculum usque semper viguerat, revocavit.

621. Istum Deiparæ, imò Dei ipsius cultum, *ala-ores, lavernionesque* isti nostri, cùm in Prussiam advo-assent, ferre æquo animo non potuerunt id loci. Sa-ellum igitur tam augustum, & quotidianis miraculis larissimum, sive Principis ipsius Alberti, (quod ego, uanquam asseverante Mislenta, nusquam crediderim) ive, (quod Michael Ciaricius historiæ Lindensis scri-ptor, Presbyter Varmien. è veterum monumentis, & constante omnium famâ adstruit) Præfecti Rastenbur-gensis operâ, funditus ex scindunt, ac solo æquant.

622. Et quia, ne sic quidem illam Evangelij sui fa-cem, satis sibi accendisse, aut Religiosi populi oculos, suo illo splendore ac luce perstrinxisse visi sunt, ad a-

verte-

vertendas piorum peregrinationes, ad accersendam religiosis animis nauseam, ad excitandum accendendumque in innoxijs populi mentibus, viperinum illud suum in Deiparam odium; denique ad fundandum firmandumque totâ Prussiâ, *per excidium Lindæ*, Evangelium suum, in ipso, quo Sacellum, & Ara Deiparæ apud Lindam steterat, vestigio, mitissimi scilicet homines, & novi, neque usquam visi *Angeli pacis*, furcam sive patibulum erigi, imo & homines, quotquot Religionis causa, ut ante, accederent Lindam, atque eo ipso nomen Evangelio novo dare gravarentur, attolli in altum ac suspendio necari curant.

623. Gratior fortasse, atque etiam vero propior rei istius series aliquibus videbitur, si Mislentæ verbis aliquanto etiam uberius hic referatur. *Commemoratione dignum occurrit*, (sic enim ille pag. D. 4.) *de destructione Fani ad Tiliam extructi, ad quod peregrinationes, Indulgentiarum impetrandarum gratia, ut & impetrandæ valetudinis causa, ab undequaque hominibus illuc confluentibus, institui solebant. Nam quem locum, una cum fano illo, in summo honore & censu habuerat olim, tenebris Papalibus obrutus* (Albertus) *Princeps noster; adeo ut pedester, discalceatus, ac nudis pedibus, Regiomonto ad illam Tiliam, peregrinationem quodam tempore instituerit; eiusdem fanum, non modò diruit, ac solo æquavit*, (non utique suo, sed illius, quo cætera inchöasse ac gessisse, referente eodem Mislenta hic prop. 2. n. 608. audivimus, eiusdemque coapostolorum consilio) *verùm etiam sub mulcta Patibuli peregrinationem subditis suis illuc interdixit: hocque pœnæ genere, inobedientes ac contumaces Idololatras in hoc Ducatu, quotquot ad locum illum, cultus gratia, devenisse deprehendebantur affecit; adeoque Suspendio puniri curavit, uti annales perhibent.* Eadem ferè, pag. Z. 6. idem repetit.

624. Non dissimili zelo, vel potius in *Deum & proximum*

num pietate, de Regiomontanorum nostrorum tribu, Matthias Stoius, in Aloysium Lipomanum, Apostolicum ad Regiam in Poloniâ Maiestatem Nuncium, usus inceps est. Scripserat Lipomannus ad Palatinum Vilnen. Nicolaum Radivilium Epistolam, quam Paulus Vergerius Apostata, cum eiusdem Responso Dubio, *typis Regiomontanis Anno* 1556 non sine quorundam Regiomontanorum acroamate, in lucem edidit. Inter alia extat adhuc scripta, hoc titulo, *Omen Matthiæ Stoij Regiomontani, Philosophiæ & Medicinæ Doctoris*, Elegia, qua sic canit

Sed Lipomane dabis, si me non omina fallant
Pœnas, ultor erit primus & ipse Papa
Dùm, male Legati perfunctus munere, Romam
Vt decet, in servo vincte traheris equo
Ante sed & statuens tibi grata Polonia Furcas,
Hac curâ poterit forte levare Papam.

Sic iste Prædicantum spiritu plenus, nil humile, sed sublimia omnia v. g. Furcas &c. Prædicantice spirat, & quam ab isto novo Evangelio didicerat gratitudinem, non jam Spiritu sed impudentiâ Prædicanticâ, gratæ *scil. Poloniæ*, affricat!

625. Haud ita facilè quis assequatur, utrum Borussici Prædicantes istam sementis faciendæ, ac propagandi Evangelij sui rationem, ab Osiandro didicerint, an verò potius Osiander ab ipsis! Nam & Prædicantes illi, ante Osiandri in Prussiam adventum, artem istam satis antiquè percalluerant, qui, uti vidimus, tam egregium apud Lindam, specimen eiusdem edidissent: & Osiander ceteris omnibus videtur palmam voluisse præripere, qui ut testis est *Conradus Schlusselberg in hær. Osiand.* pag. 243. apud Vlembergium *in Vita Osiandri pag.* 563. dicere solitus fuerit, *per tria A. A. A. causam, doctrinamque suam haud dubie defendendam promovendamque esse. Rogatus quæ tandem illa Tria A. A. A. essent? Respondit* ver-

dit vernacula lingua, Primum A. esse, **den Allmächtigen** / *id est Omnipotentem: Secundum vero Albertum, vi. Prussiæ Ducem, patronum ac Dominum suum: Tertium denique, Adamum, id est Carnificem Regiomontanum, cui id temporis, Adamo nomen fuit.*

626. Neque alia sane Evangelij Prædicantici jacti fuerunt Gedani fundamenta; neque alia fuit faciendæ sementis ratio. Qua de re juvat audire *Bernardum Vapovium, in suo* ad Cromerum *fragmento*, cui & *Henneberg pag. 91. seq* & *Florus Polonicus lib. 3. cap. 6 num. 5* haud multum abludunt. Sic autem ille *Per id tempus Gedani tumultus exortus est die 22. Ianuarij* (Anni 1525 quo Rustici in Germania, & alijs Prussiæ locis, ut vidimus, Prædicantici Evangelij tubis ad seditionem bellumque accensi) *duravitq; per diem totam sequentem. Maxima Regiæ civitatis pars, stolida ac nefaria impietate Lutheranam hæresin suscepit. Senatus per biduum furori populari* (quem pluribus describit Henneb. l. c.) *restitit: postremo victus, insanæ cessit multitudini, ac in ordinem se redegit. Lutherani potentia prævalentes, vilissimos de plebe in Senatum legerunt, scribamque civitatis Proconsulem crearunt. Templa inde & cænobia omnia profanata, & supellectili sacra, quæ ex gemmis, auro, & argento, multa & preciosa erat, spoliata. Enimverò ad tantam Gedanenses dementiam devenerant, ut patinis & calicibus sacris, in prophanis mensis, & cænis privatorum, per contemptum uterentur, sacraque omnia illis essent ludibrio.*

627. Paucis eadem perstinxit Martinus Bielscius ad 1526. annum. *Gedanenses*, inquit, *nova moliebantur fidem & jura nova effingebant: Episcopi, qui tunc erat Drzewicki monita, & mandata Regis flocci pendentes. Cum eo Rex venisset, invenit Templa deserta, sine ministerio, officijs, ceremonijs: invenit etiam multam novam, qua punire volebant eos, qui se, factaq; sua non imitarentur*

628. Quinq; Prædicantum, qui istas Evangelij rebellio-

bellionisque faces accendebant, refert Hennebergerus nomina: quos tamen inter, strenuò rem Prædicanticam gerebat, *Ioannes Solcius*, vel, ut apud Henneberg. vocatur *Salicetus*; *qui* (ut, à Philippo Bischovio vetere Consule, apud tribunal Regium Gedani Anno 1526. convictus est) *sua suorumque ope, & sacras ædes aureis argenteisque vasis spoliavit, & conscenso suggesto, primus ipse Lutheranam hæresin, in principali Templo concionari ausus fuit, & denique* (ut maiora melioraque Evangelij istius fundamenta jaceret) *Furcam, Rotam, & Gladium, ante Vrbis prætorium erexit.* Quapropter, ut hisce V. povius pag. 596. subiungit, *non multo post, cum tredecim suæ impietatis socijs Lutheranis, qui maximè fuerunt culpabiles, gladio est percussus, aliis in exilium actus &c.*

629. Eant porro nunc Prædicantes, & non modo *Sanctæ Inquisitionis* tribunal, in quibusdam Catholicorum regnis institutum, verùm & omnes Catholicos, præsertim Antistites, in summam populi invidiam odiumque vocent! Scribant *Acta Martyrum suorum*, obiectent Catholicis enses, rotas, ignes, quæ non tam Hussij, Hussijsque simillimi, à Catholicis passi sunt, quàm quæ ipsi Prædicantes vel in *Servetos, Gentiles, aliosque* cum Calvino exeruerunt, vel in Catholicos per Angliam, Galliam, Hollandiam aliasque provincias necdum expromserunt omnia, habent tamen apud animum suum certis ideis designata ac descripta; ita ut dum *Sanctos Brandarios*, quod nuper fecerunt, *gladios, sicas, rotas*, & omnem latronum, vel parricidarum apparatum, pro insigni gestantes, fingendo depingunt, neminem magis, quàm seipsos lepidissima illa Poesi ac pictura imitentur.

630: Quod ut deinceps etiam luculentius faciant, atque ut *Brandarios suos*, vel potius semetipsos *in Brandarijs*, orbi melius exhibeant spectandos: poterunt ad Brandarij insignia, è *Theatro Crudelitatis hæreticorum*,

(quod

(quod quidem ipsi struxerunt ac dedicarunt, etsi alij e diderint) non paucos, neque omnino ignobiles adijcere colores. Interim ego illis, tum Catholicorum tyrannidem, tum suam lenitatem more suo attollentibus, cum Augustino paucis repono. *Dicitis Vos*, in Religionis causa, *sævire nolle*; *Ego vero etiam non posse dico. Quando enim potuistis, & non fecistis?* &c.

PROPOSITIO. IV.

Incrementa Evangelij secundum Prædicantes, & primus flos, aut herba Vbiquisticæ in Prussiâ doctrinæ, varijs ac perpetuis suorum discordijs & rixis, quasi tribulis, spinis, aut lappis propè oppressa.

631. QVemadmodum Anno 1525. in Prussia æquè, atque in Germania, non jam rastris aut vomeribus, sed hastis & gladijs, funesto illo utrobique rusticorum bello ac tumultu, ad accipiendam Evangelij Prædicantici segetem, præparatum est solum: ita Anno 1530. sementis illa in herbam utrobiq; ac florem erumpere, atque adolescere videri potuit. Si enim Mislentæ nostro, *pag*. D. 5. & *seq*. credimus, illo ipso Anno 1530 in Prussia non modò *Agenda*, ut vocant, *nova*, & *Rituale* Ecclesiasticum, à Polentio & Sperato Pseudo-Episcopis formata figurataque sunt, verùm & *Confessio August*. Carolo V. *exhibita*, *ceu libellus Symbolicus*, *recepta*, & *cunctis illius Ducatus Ecclesiis sub interminatione Excommunicationis*, latæ scil. à Principe sententiæ, ut ibidem subditur *iniuncta*.

632. Accessit his, circa Annum 1544. novum in Prussia Evangelij istius germen, *Academia vid. Regiomontana*, & circa Annum 1554. *Confessio* in Synodo Regiomontanâ edita; & denique circa Annum 1558. *nova*, ut

a ; ut vocant, *Ordinatio* sive *Corpus Doctrinæ Prutenicum*
nam & hoc nomine appellatur *in Responso Anni* 1617.
B. 2. *& B* 3.) ad dilatandam Evangelij lucem, Ducis
x præcipuorum operâ Prædicantum in lucem produ-
tum. Verum & hic, non jam *aliquid*, ut est apud Ju-
tinianum in Digest. sed omnia *in prato spinosa* Quid
nim eorum, quæ memorata sunt, sine summis Præ-
licantum rixis, imò civilibus bellis provenit?

633. Nam quod illam Anni 1530. Synodum, &
Agendam, ut vocant, eadem Synodo cusam, ac promul-
ationem tam exactam Confessionis Aug. attinet; vix
eminus iste splendor aut lux Prussiæ apparuit, cum ve-
uti ad jactatas belli faces, concurrere inter se Prædi-
antes cæperunt. Nam, *ut Henneberg p.* 393 *& Mis-
nta pag.* D. *ult* prodiderunt, *Anno* 1532. *novum Sata-
as nebulonum Anabaptisticorum* (sunt hi germanissimi
utheranorum nepotuli,) *quibus ex parte permixti erant
acramentarij* (uterini scil. Lutheranorum fratres, imo
d temporis vix alio quàm Lutheranorum nomine cen-
) *hasce in oras protrusit, qui perquàm plurimos, in erro-
um præcipitia à veritatis tramite abreptos, in nassam suam
ertraxerunt; hocque pacto vulnus Ecclesiæ adhuc tenel-
e ac subolescenti exitiosum inflixerunt.*

634 Quid ageret Princeps hominibus, qui, contra
phoclæum illud τί δ᾽ ἄκηλον εὖδ᾽ ον ἐγείρεις; *lacri-
as jòpitas excitarent?* Lutheri consilium per literas ex-
uirit. Respondit ille (ut *Tom* 5. *Ienen pag* 488 vi-
ere est, & refertur à Mislenta pag E.) *Qui dicto audien-
s non essent, tota Prussia exturbandos esse.* Sed illi, (qui
on secus ac cæteri de Lutheri schola, Evangelij fri
edas tanquam Promethei novi, de illius sive solis, sive
otius Phaethontis curru accensas jactabant, teste Hen-
eberg l. c.) *eo rem promoverunt*, ut publica Disputa-
one eodem Anno Rastemburgi instituta cum adversa-

rijs congrederentur; *hinc quidem Eccelio ac Taukero*, *i*
verò Paulo Sperato ac Polyandro digladiantibus. Quo v
rò tandem exitu? Eo scilicet, qui lenitatem quam E
angelici isti fratres à nobis prope convitio extorque
decebat. *Qui enim in contumacia*, hoc est in ea virtu
quæ Prædicantum propria est, *perseverarunt*, *solum v*
tere eodem Anno 1531 *coacti sunt*.

635. Jam verò Academia Regiomontana) q
Phari instar alicuius erecta fuit, unde ille Prædica
tici splendor Evangelij momento Prussiam totam a
cenderet) quid aliud initio, quid deinceps seculo in
gro fuit, quàm eorum receptaculum ignium, quos p
Siciliam *Angaros* dici, & publicæ nuncios calamita
esse, *in Argenide lib.* 1. *Timoclea* edixit? Quot eni
Prædicantes, (nam alios celeberrimæ illius Academ
Professores, hoc præsertim statu ac tempore, judic
hoc sententiaque exemptos ac liberos pronunciavi) il
unquam fuerunt, totidem belli civilis ac publicæ ca
mitatis faces & *Angaros* fuisse credas.

636. Anno 1544. die 17. Augusti erecta fuit Ac
demia illa, *teste Henneb. pag.* 216 Gergio Sabino, Ph
Melanchonis genero, insigni id temporis Poeta, pe
petuo Rectore constituto; qui tamen mortua An
1547. uxore, honorem & curas in alios partitus e
Quadriennio vixdum evoluto Andreas Osiander, pr
ptér librum *Interim*, de quo *Disq* 21. *prop*, 14. No
bergâ, totaque adeo Germaniâ profugus, Academ
illa receptus, eos quà scriptis, quà publicis in urbe v
tere concionibus (cesserat enim illi Pastoritiâ apud P
læopolitanos dignitate M. Joannes Funccius) accend
Prussia tota hæreseon, & publicæ calamitatis ignes, a
spirante præsertim benigna Principis aura, quos ad ha
usque tempora, nemo ferè magis, quam ipsi (ut vid
re est *apud Henneb. pag.* 180. 217 *Muslentam pag* E,2,
alibi sæpius) execrantur Prædicantes. Non commem

fab

rabo, quæ Disq 17. prop. 6. & seq. dicta; illud duntaxat compendio dicam, illos Osiandro-Prædicantici Evengelij ignes, ad ipsa Provinciæ fundamenta usque pervagatos, nonnisi Regis Reique publ. Polonæ subsidio domari potuisse.

637. Quanquam enim Osiander Anno 1552. subitâ apoplexiâ tactus, infelicem Orco spiritum reddidit, Osiandrici tamen, Principis gratia atque authoritate subnixi, ita omnia non modò sacra, verum & prophana (susque deque habebant, ut cum per annos minimum quindecim, carceribus, exilijs & omni Prædicantico furore, in alios quoque Prædicantes grassati essent, (Joanne Funccio, Andrea & Joanne Aurifabris, alijsque ductoribus, quos tamen Vitembergensis ac Lipsiensis Academiæ calculis in sententia ac propositio confirmatos, diffiteri nequit Mislenta pag. O. 5.) necesse fuerit ab universis Prussiæ Ordinibus, Regis & Regni Poloniæ auxilium implorari. Missi quocirca sunt die 23. Augusti, Anno 1566. Regij cum potestate Commissarij, qui *servato per omnia juris processu*, non modò in authores malorum omnium Prædicantes, verum & in Principem ipsum (quod nisi Prædicantes ipsi testarentur, quis crederet?) uti turbulentissimorum hominum patronum ac fautorem, juris actionem institui, pro more & usu Provinciæ, voluerunt.

638. Fuit inter varia judiciorum tribunalia, illud in Prussia singulare, quod vulgò Ritterbanck/ quasi Equestre subsellium dictum, Crucigerorum temporibus institutum fuit, ad causas, quæ cum ipso Theutonicorum Ordine, tanquam supremo in Prussia Dominio, reliquis Ordinibus intercedebant, ex æquo & justo decidendas. *Huiuscemodi igitur judicium*, ut scribit Henneb. pag. 222. itidem Ritterbanck dictum præsentibus Commissarijs, *die 12. Septemb. lectis de equestri Ordine duodecim judicibus, judicijq; totius Præfecto Ioanne Truch-*

 sesio,

fessio. & Canitijs in Principem actoribus, institutum fui
Quod porro judicij illius decretum fuerit, ex even
divinare licet. Coactus enim Princeps est auctores ma
lorum, & illas tumultuum bellique civilis faces, trad
re ac sistere Commissarijs Regijs Prædicantes; Funcci
nequidquam ad ipsius Principis usque sinum, confug
ente, & cum gemitu, lacrymisque, ne traderetur
muliebriter deprecante.

639. Die 14. Septemb. coniecti in carcerem Cneip
hovianum, ad 28. Octobris, quæ dies SS. Simoni &
Judæ sacra est, diligenter servati, tandem in forum
Cneiphovianum producti, gladio jugulati sunt, M. Jo
annes Funccius, Matthias Horstius & Joannes Snelliu
Joanne Steinbachio, qui ad illos Trium-Viros in car
cere uti & in agitandis belli facibus quartus accesse
rat, in exilium acto. Tragædiam hanc, vulgari illi
chronosticho jam olim comprehensam.

sIMonIs IVDæ, sneL, fVnk, horst, Interiere,
multis prosequuntur Joach. Mörlinus. Vigandus. Hen
neberg pag. 222. seq. & post hos ipse Mislenta à pag. E
2. usque ad O. 7.

PROPOSITIO V.

Fastigium Evangelij secundùm Prædicantes, & Vbiquisticæ Doctrinæ messis, in compilato Corporis Prutenici libro, ad extinguenda Prædicantum bella, frustra expectata & quæsita.

640. PRæter libros plurimos in Germaniâ, Prussiâ
alijsque provincijs ultro citroque scriptos. &
à Mislenta pag. E. 7. F 4. & seq. citatos: præter item
Confessionem Pseudo-Augustanam seu (ut Misl. p. L. 1,
& seq. vocat) *Spuriam*, hoc est à Melanchone alijsque

Varia-

ariatam & in Prussiâ quoque varrè obtrusam ; ita ut
rinceps ipse, in Præfatione Corporis Prutenici coa-
cus sit fatetur, *Præter spem & opinionem suam, varios er-
rores & corruptelas, quæ cum Aug. Conf. pugnant, sub e-
iusdem prætextu sparsas, in suum quoque Ducatum, & vi-
cinas Regiones irrepsisse*: præter hæc, inquam, aliaque id
genus triplex insuper machina fuit, quâ hactenus O-
siandr stæ in suam, & suorum Prædicantum, imó & to-
tius Prussiæ perniciem arietarunt.

641 Prima fuit *Confessio* illa Anno 1554. *in Synodo
Regiomontanâ* edita, de qua disq 17. Altera *geminum
Principis Mandatum*, quorum alterum 24 Sept. Anno.
1554 alterum 11 Aug 1555. prodijt, teste Misienta
H 5. & l. 1. Vtriusque summa fuit, ut Henneb pag.
17. loquitur, *Compelle intrare. Accinxerat enim Func-
cius Principem, stricto in repugnantes gladio Ita manda-
tum illud non modò palàm vendebatur, verùm & omnibus
tribus Regiomonti civitatibus eius executio imperata. Mis-
sum proinde est ad omnes alias Præfecturas & oppida ut
singulis Prædicantibus traderetur, qui id sub gratiæ divinæ
humanæq; conditione, & periculo capitis è vestigio exeque-
rentur.*

642, Intercessit porro priori Mandato Joachimus
Mörlinus, Pastor Cneiphovianus, scripta & publicis ty-
pis editâ contra illud censurâ; sed mercedis loco, su-
bito & omnibus insperato, multatus est exilio, de quo
Henneb. pag. 217. Intercessit alteri præter eundem
Morlinum jam Brunsuigæ exulem, aliosque Prædican-
tes, cum Flaccio Illyrico extra Prussiam id allatrantes,
ipse Principis gener, *Ioannes Albertus Megapolitanus
Dux*, tum scriptis ad socerum pluribus Epistolis, tum
suscepto in Prussiam itinere & coactâ Risenburgi Syn-
odo, de quibus Disq. 17, prop 9. Sed & huius Synodi,
omniumq; aliorum Megapolitani conatuum, non alius
fuit exitus, quam quod Prædicantes illi, post illatum

Exilium *Ioanni Pontano Academiæ Rectori*, *Wolfgango Kitritz*, *Bartholomæo Wagnero*, *Francisco Stankaro*, *Friderico Staphylo*, *Ioanni Placotomo*, *vulgò Bretschneider Rectori*, *Ioanni Stoſſero*, *Bartholomæo Sontag*, *Georgio Potpitzer* Tertiam, eamque reliquis valentiorem machinam in adverſarios produxerint.

643. Tertia proinde Machina admota eſt per *Agendam*, ut vocant, vel *Ordinationem Eccleſiaſticam*, vel *Corpus Doctrinæ Prutenicum* Anno 1558. ſcriptum à Joanne Aurifabro vel Funccio. Magnum ea Agenda (ipſi Prædicantes ſingularem illam belli machinam, ſingulari numero efferunt) rei Prædicanticæ, ac Præſertim Vbiquitariæ exitium afferre viſa; nam & Ritus ac ceremonias veteres, jam inde à Lutheri temporibus uſitatas, & quæ Vbiquitarij cauſæ ſuæ, *de Communicatione Naturarum, idiomatum &c.* ſubſtruxerant fundamenta, á ſtirpe ſubruebat: uti fuſe tum Henneb. tum Mislenta, tum denique Miniſterium Regiomontarum Vniverſum in ſua Anni 1617. Reſponſione deducunt.

644. Et tamen ea *Agenda* probata fuit à Melanchthone, quod Mislenta diffiteri cum non poſſit, Melanchthonis, (tanti apud Lutherum Lutheranosque viri!) authoritatem elevare, eumque, uti ad Calvini caſtra transgreſſum, in ea cauſa minime audiendum eſſe, contendit. Probata item fuit, atque aſſerta á Brentio Vbiquiſtarum Principe; adeo ut Mislenta pag. N. 2. *Diſſimulare*, quantumvis velit, *non poſſit, Brentium ab initio certaminis Oſiandrici aliquid humani paſſum fuiſſe.* Denique probata fuit ab Academia Argentinenſi, in qua ſi aliorum judicia, tanquam Calviniſtarum, Mislenta contemnit, Marbachij tamen, *quem Orthodoxum ac ſinceræ religioni addictum fatetur*, contemnere non poteſt.

645. Sed utut exterorum calculis probata non fuiſſet, ſatis fuit, domi, & quidem ſevero admodum

Prin-

rincipis mandato probatá, & omnibus, toto Prussiæ
ucatu, citra delectum imperata. Quid igitur conse-
ui aliud potuit, quám novum ac civile Prædicantum
ellum? Vel potius Evangelij Vbiquistico-Prædican-
ci ruina? Et sanè utrumque abunde secutum est. Nam
Joannes Aurifaber, *teste Mislenta pag. N. 3. seq.* Ly-
ndrum imitatus, *quò leoninam pellem producere non po-
st, vulpinam adsuit*; & nunc vi, nunc dolo bellum il-
d promovit. Neque enim publica jam Synodo aut
nventu, quo viribus in unum coactis, omnes una re-
itendo essent, Agendam obtrusit, sed unius præfectu-
æ seorsim Prædicantes aggressus, cum expugnasset, a-
iò exercitum traduxit; adeo ut cum in Sambiensi E-
iscopatu victoriæ trophæum erexisset, ad Pomesa-
iensem eadem causa transitum fecerit: in id unum u-
ique intentus, ut quos *cum Hercule Ogmio* trahere re-
vinctos ab aure non posset, *cum Thebano* clavâ impel-
eret. Vbi enim suadendo ac pelliciendo nihil profe-
cit, mandato Principis in repugnantes desævijt.

646. Itaq; vicinos primùm in Brandeburgen. præ-
fecturâ adortus Prædicantes, è quatuor supra vicenos,
vix octo reperit reluctantes, *ut testis est Mislenta pag.
N. 4* Quos Regiomontum pro Consistorij Tribunali
citatos, eum eo quoque loci illam ταυτέλȣ φιλοτκ-
σίαν aspernarentur, *ceu contumaces exilio multavit.* Jam
verò in alijs Præfecturis, maiore etiam victoriâ poti-
tus ubique est Aurifaber, ita ut Mislenta, de omni
Prædicantum numero, vix duos invenerit, vid Joan-
nem Mòrgenstern Gilgenburgen. Salomonem Cala-
chium Schwansfelden. qui *herbam victori porrigere* gra-
varentur, ideoque mererentur proturbari in exilium.

647. Atque hunc in modum prope momento de-
bellatum totá Prussiá fuit, coactis Prædicantibus πα-
ρὰ λύδιον ἅρμα θέειν, *præter currum Lydium decur-
rerr,*

vere, quia aurigandi arte omnes fuissent inferiores; Aurifabro verò cum suis de Vbiquitate, de ritibus ac ceremonijs Lutheranorum, ac denique de plerisque etiam Confessionis Augustanæ articulis palâm ubiq; triumphante; imo & per *Funcium*, *Snellium*, *Horstium*, *Steinbachium*, aliosque, ipsi, ut vocant, statui, & juribus Provinciæ imminente.

648. Et cedebat res ex voto, præsertim cum, ut eos *Mislenta pag*: N. 6. vocat, Crypto-Calvinistæ de Philippi Melancthonis & Vitembergensium Scholâ in Prussiam delati, cum Templis & Academia, Aulam quoque Principis iuvasissent. Nam & *Vitus Nuberus* Ecclesiam *Bartensteinensem*, & *N. Heilmannus* Marienwerderensem, *David verò Voitus* (omnes Calvinistæ) Professionem Theologiæ in Academiâ, & Cathedram Ecclesiasticam in Aulâ, at verò *Petrus Paulus Scalichius*, qui se Comitem vel Principem de Scala, & Principis Prussiæ consanguineum jactabat, hæreticis, imò & magicis strophis, ipsum Pectus & Cor Principis occuparat.

649. Quocirca, quemadmodum ex ipsis illorum temporum Recessibus patet, Commissarij Regij Anno 1566. ob labefactatum tum Religionis tum Reipub. statum, à Rege Regnoque Poloniæ, universis Prussiæ Ducalis ordinibus, iterum ac sæpius pro suâ ac Provinciæ salute id postulantibus, expediti in Prussiam venerunt. Nam & Rex Sigismundus Aug. *in Mandato & Instructione Commissarys Anno* 1566. die 22. Octob. datâ, sic loquitur, lib. Privileg. pag. 63. *Crebris ad nos nuncijs, sermonibus, & literis perfertur, partem illam Prussiæ, quæ Illustri Domino Duci, Consobrino nostro charissimo est subiecta, non leviter hoc tempore Perturbatam esse, veteribus Consiliarijs loco motis, & externis quibusdam ac ignotis hominibus in eorum loca suffectis &c.*

650. Jam verò & ipsi quatuor, secundùm Princi-

pem;

em, Ducatus Prussiæ Regentes, *in suo Recessu*, 25. *Octob.* ab ijsdem Commissarijs Regijs confirmato, pag. 18 fatentur: *Commissarios à Rege & Regno ad Principem & Ordines Prussiæ missos fuisse, ad avertendum penitusque extinguendum, quod jam vigebat, incendium.*

651. Ad extinguendum igitur, *Belli istius Prædicantici* incendium, quod in ipsa jam Reipub. viscera grassabatur, inde remedium, unde mali fons eruperat, vid. à causa Religionis petendum videbatur. Quo fine, de communi Principis Ordinumque consilio, indicta sunt Regiomonti, sub nomine Synodi, *Prædicantum* Comitia, quibus & Provinciæ, & Principi (Luthericis, Confessionisticis, Osiandricis, Vbiquisticis, alijsque ab ipso mutatæ Religionis orthodoxæ momento, tantopere jactato procellis) aliquis in ætate jam supremâ, sive portus sive tranquillitas offerretur. Etsi enim variæ tranquillitatis viæ, per libros, & Confessiones, & Agendas, & Ordinationes, & potissimum illam Anni 1558. ut ipsi Prædicantes nunc vocant, Chimæram tentatæ sint, spes tamen ubique hactenus decollavit.

652. Quod equidem nemo nobis ipso Principe luculentius veriusque explicuerit. Audiendus quocirca est in illa, *Corpori Prutenico* præmissa præfatione, *Non ignotum, inquit, est, qua ratione elapsis aliquot annis, dissensiones in Ecclesijs Ducatus nostri ortæ sint, quæ inter docentes & discentes, varia commoverunt dissidia. Nos ratione officij nostri, & pro piâ ac paternâ solicitudine nostra, in hanc cogitationem toti incubuimus, ut via aliqua inveniretur, qua ortæ dissensiones piè sopiri, componi, & tolli possent. Ac in hunc finem, de consilio præstantium quorundam virorum, curavimus Novam Ordinationem Ecclesiasticam, Anno Domini 1558 conscribi, & illam publica editione promulgavimus, sperantes fore, ut ea ratione, pia concordia restitueretur, & quidquid erat dissensionum tolleretur, Quia verò reipsa experti sumus, Vulnera Eccle-*

siarum nostrarum, hac ratione non prorsus potuisse sana Ex pio zelo &c.

653. Quæ igitur tandem via pacis ac tranquillitatis publicæ aperta? Evocati ad Borussicorum Prædicantum numerum, (fortean quia isti, nihil aliud, nisi *numerus*, & *fruges consumere nati*) inde usque è Germania, *magni* Prædicantum *Duûm - Viri, Ioachimus Morlinus*, nuper è Prussia decreto Principis eiectus, & *Martinus Kemnitius*, jam olim, cum Regiomonti literis operam daret, Bibliothecæ præfectus. De horum aliorumque Patrum Senatus - Consulto, cusum tandem est illud, quo de agimus, *Corpus Prutenicum*. Quod, cum ardentia illa Prædicantum bella, ut jam prop. seq. videbimus, non magis extinxisse, quam suscitasse videatur, jure de illo dicendum venit, quod de Ordinatione 1558 Anni, Princeps ipse dixit, Maiora scil *Ecclesiarum* Pruteno - Prædicanticarum, sive *Vulnera*, sive incendia esse, quam uno illo tot hominum Corpore opprimi vel domari queant.

PROPOSITIO. VI.

Fastigium Evangelij Prædicantici, & omnis propè Vbiquisticæ Doctrinæ messis, bellis Prædicantum, quæ Corpus Doctrinæ Prutenicæ excepe- runt, corrupta sunt in Prussiâ.

654. EX Senatus - Consulto Prædicantum ad illa Anni 1566. Comitia evocatorum, *geminus liber* (teste Mislenta pag. O 7.) Annò 1567 prodijt, *quorum alter formam rectè credendi, & Ritus in Ecclesia observandi* continet, Agenda vulgo dicitur; *alter vero, tum Systema ex Aug Conf. eiusdemque Apologiâ, & Articulis Smalcaldicis &c. conflatum; tum Explicationem & Repurgatio-*

tionem fidei articulorum complectitur, vulgo *Corpus Do-*
rinæ Prutenicum. Ita quidem Mislenta de suorum o-
eribus, non omninò sibi suisque συμφετὸς. Qui qui-
em satius fecisset, si & *Corpus* istud *Prutenicum* (perin-
e uti pag. eadem *Agendæ illi* 1558. Anni fecerat) *Pan-*
doræ pyxidi comparasset. Neque enim plus de *Agenda*
la, quàm *de isto*, animalium hominum & ad corporis
astum abiectorum *Corpore*, bellorum & id genus ma-
orum, deinceps in Prussiâ prorupit.

655. Primum enim in Joannem Aurifabrum, &
uotquot illi hactenus ὁμόψηφοι, arma versa. Qua
le re Myslenta, cum varios ac miserandos Osiandrista-
um exitus percensuisset, ita pag. O. 3. scribit. *Reli-*
qui Anno 1566. (vid. simul ac finita Comitia illa Prædi-
antum fuerunt) *ex Decreto Commissariorum Reg. solum*
vertere coacti sunt, ut Ioan Aurifaber, personatus Præsidens
Sambiensis: Nicolaus Iagenteuffel (dignum, à Prædican-
ticâ venatione, Prædicante nomen!) *Archipædagogus*
Academiæ, & Assessor Iudicij Eccles. Sambien nec non alij
suspecti cum illis. M. Matthæus Vogelius verò (de quo disq.
17.) *proinde metu futuri periculi, spontè dimissionem ab Il-*
lustrissimo impetravit. Aliam impetratæ missionis cau-
sam, & fortasse veriorem, alibi recenset, vid. *Impatien-*
tiam. Neque enim perferre illa ex nomine Avis, po-
tuit clamores & latratus, quos, eodem teste, *Duo Xe-*
nodochij Pastores, Bartholomæus Sontag. & Georgius Po-
pitzer publicitus in eum pro suggesto, primum quidem
pro sua indole ultro, deinde verò, *multo etiam acer-*
bius, consilia in id subministrantibus Benedicto & Ioanne
Morgensternijs exulibus frequentarunt.

656. Quanquam & hic, juxta vetus illud, ἦ πάγχυ
ἔοικε λήψεως πάγλω, *laqueus visus est laqueum cape-*
re. Qui enim illi Avi laqueum tetenderant, in eundem
inciderunt. Nam, ut Mislenta subdit, *dimisso è Prussia*

M. Voge-

M Vogelio, etiam ipsius antagonistæ, duo illi præcones jussu Illustrissimi, ex Ducatu proscribuntur, & relegantur.

657. Deinde verò ij, quos M slenta pag N. 6. P g. O. 1. seq. Crypto-Calvinistas, vel à Vitembergensibus Crypto-Calvinistis (ubi notandum, Vittembergam, hoc est, illas novi Evangelij Bethlehemiticas cunas, tam subitò contaminatas ac conspurcatas fuisse, supposititio & planè ὑποβολιμαίῳ Calvinianorum fœtu, non secus atque in simili apud Aulidem fabulâ de Iphigenia, referente Statio, pro Virgine cerva) optimâ de nota commendatos, ibid. vel pag N. ult. Philippismo, id est Philippi ad Sacramentarios delapsi, Sectæ addictos: vel pag. N 7. præeunte cum suo Prodromo Behmio, Aulico-Politicos vocat. Isti enim etiam post illa Comitia exclusumque jam Corpus Prutenicum, perinde, uti ante fecerant, non modò in acie sua contra Vbiquistas perstitere, verum & in Aulâ, ac Repub. pleraque pro suo nutu moderabantur.

658. Atque hinc illæ, tum alias sæpe, tum in literis, à Mislen. pag N. 7 citatis, ad Ordines Prussiæ Anno 1568. in Heiligenbeil congregatos, Mörlini lacrymæ! Redux ille ab exilio, & non tantum ad Comitia illa Prædicantica, fingendumque illud animalis Doctrinæ Corpus, verum & ad Episcopatum Sambiensem à Principe invitatus (perinde uti Kemnitius ad Pastoratum in Kneiphoff invitabatur) diu multumque se, etiam scriptis ad Principem, una cum Kemnitio literis, quas Mislenta P 1. citat, scilicet excusavit. Tandem tamen, cùm Kemnitius Prussiam reliquisset, victas manus dedit, atque Episcopatum init. Et jam gallus ille in suo &c. multùm sibi posse videbatur! cùm ex adverso, & Aulam, & Rempub. à Calvinistis occupatam intueri juxta ac ferre cogeretur.

659. Postquam igitur dictis ad Ordines literis expositu-

osuerat, quo sibi pacto tum Brunsvigæ per Legatos, um in Prussiam reduci, de exterminandis undique, præsertim verò ab Aula & Reipub. administratione Calvinistis, promissum & cautio data esset, subiungit, *Et tamen, post meum etiam reditum, non in suis duntaxat muneribus relicti ijdem sunt, sed protervè insuper, etiam in medio vestrûm, nuper in Conventu Rastenburgen hortendos, planeque diabolicas blasphemias suas, ausi sunt profundere*

660. Denique & ipsi Osiandristæ, quantumvis illis Comitijs & Corpore Doctrinæ, quasi *decretoria senten*tiâ, proscripti profligatique è Prussiâ videbantur, stationem ordinesque suos minime deseruerunt, ut propè de ijs canerent Vbiquistæ, quod magna illa apud Maronem Dea, *Num capti potuere capi?* Audi enim Mislentam pag. O 6 *Cæterum post Osiandristarum excidium, Schisma Osiandri nondum prorsum fuit consopitum: adhuc enim circa Annum* 1570. *hocce in Ducatu serpebat, commemorante Morlino, in suo Tractatu ad Prussos adhuc Osiandristas eodem Anno* 1570. *Regiomonti apud Daubmannum edito.*

661. Denique sive Osiandristæ sive Calvinistæ sive Crypto-Calvinistæ, sive Philippismo addicti, sive alij quicunque *Cadmæi fratres*, Belli Prædicantici, quod deinceps etiam Corporis Prutenici editionem consecutum est, causa fuerint; illud constat, ab eo tempore Bellum illud, (quod, cum in Anabaptistas, Schwenckfeldianos, Calvinistas, Sacramentarios, Papistas, aliosque gereretur, ἀποφύλιον externumque videri poterat) tandem in civile, domesticum, atque intestinum καὶ ἐμφύλιον πόλεμον degenerasse, quia ut propseq. demonstrabitur, inter ipsos potissimum Vbiquistas longè lateque ardere cæpit Qua quidem de causa *Corpus istud Prutenicum*, non modò *Pomum Eridis*, sed

quod

quod de Confessione Aug. Calvinum aliquando s[cri]psisse, Ministerium Regiomontanum *in suo Anni* 16 *Responso pag. B. 6.* testatur, *Fax furiæ* appellari non [in]iuriâ poterit.

PROPOSITIO. VII.

Ipsi Vbiquistæ postremorum, & etiamnum vigentium inter Prædicantes bellornm, uti & impendentis Evangelio Prædicantico in Prussiâ ruinæ causa sunt, & fuerunt.

662. SVpra omnia, quæ & varia & cruenta inter Prædicantes Borussicos, fuerunt bella, ea quæ Osiandrica dicuntur, uti vel ex hactenus dictis patuit, jure dici possunt, ἄσπονδος πόλεμος, præsertim Anno 1554 ob *Confessionem novam*; & Anno 1558, ob *Agendam Ecclesiasticam*, ad mutua utrinque exilia, fe[re] ἀττικῇ ἔχθρᾳ *Attica*, ut à Prognes fabulâ diverbium fert, *hostilitate* gesta.

663. Atqui utroque bello illo, si non classicum cecinisse, certe ἐλαίῳ τὸ πῦρ σβεννύειν, *oleo ignem restinxisse* dicendns est Brentius. Nam & Anno 1554 scriptâ in Prussiam Epistolâ, missisque insuper, suo & Ecclesiæ Virtembergensis nomine, Legatis; & Anno 1558. pari authoritate, quæ in Prussiâ ab Osiandristis tum *Confessione illa nova*, tum *Ordinatione*, vel *Agenda Ecclesiastica* probabantur, confirmavit. Loquuntur id Epistolæ ipsius, & oracula ad quæstiones *Andreæ Aurifabri* in Prussiam missa; atque à *Mislenta pag. G. 3* recensita. Loquitur ipsius Alberti Principis diploma Anno 1554. die 24. Septemb. *referente eodem pag. H. 5* editum. In quo Princeps inter alia, *Mandamus*, inquit *& serio omnibus ac singulis Pastoribus nostris præcipimus*

ut Ec-

è Ecclesiæ Virtenbergensis Confessionem, Declarationem, & Doctrinam (utique à Brentio & Brentij combennonibus missam) *deinceps sequantur &c.*

664. At! qui, quantu que Vir Brentius eâ ætate fuit! Ne Lutherus quidem ipse, in *re Vbiquitariâ*, comparandus ei unquam fuit! Hic enim unus ad hanc Machinam ἀρχιτέκτων ἐπιςάλης Memorat Plutarchus *in Theseo*, Connidæ. quod ille Theseum præclarè ac sanctè instituisset, Arietem, tanquam mercedem educationis, ab Atheniensibus immolari solitum; quâ causa natum est tritum illud, κριὸς τροφεῖα ἀπέδωσεν. Possunt equidem, siquidem grati esse velint, Arietem istum, vel satius Hircum immolare Vbiquistæ Luthero. quod Brentium, quà voce, quà scriptis suis, ad Philosophiam instituerit; Brentio tamen, non secus atque Athenienses Theseo, Rei Vbiquitariæ palmam deferent; quia *quæ Lutherus*, pro causa Vbiquitatis, *ova posuit, Brentius exclusit.*

665 Sed jam vide, quâ reverentiâ, atque industriâ, Vbiquistæ nostri, facinus Brentij elevare, atque excusare nitantur! Mislenta, qui pag. G 1, & G. 4. *Brentij, Brentianorumque Consilijs & scriptis, Osiandristas in Prussia multum animatos, & in proposito sententiaque sua; magis magisque confirmatos*, dixerat, quique pag. N. 2. fassus erat. *Brentium ab initio* (quin & in Progressu) *Certaminis Osiandrici, aliquid humani passum fuisse;* pro causa Brentij eodem loco subiungit, *Exemplar MS. quod Brentius Anno* 1558. *ad se transmissum recognovisset, cum in Prussiam esset delatum, multis in locis* ad Osiandristarum incudem. *fuisse depravatum, mutatum, & adulteratum &c.* Quid si verò hæc asseri quidem, neque tamen probari dicant Osiandrici, atque ideo verbo uno inficientur? Nunquid hic locum habebit protritum illud, *Simplex affirmatio, simplici negatione tollitur?*

Quid

666. Quid si insuper Casp. Vlembergium (quamquam ad Ecclesiam Catholicam reversum, tamen quondam suum, & rerum suarum peritissimum) in vitâ Melanctonis cap. 22. pag. 327. testem producant? Scribit enim ille palam *Brentium fuisse Osiandri asseclam*, adeoque legatos ad Conventum Naumburgen. *Anno.* 1554 missos, domùm esse regressos, *eo quod intelligerent Osiandrum in ea conventione damnandum, cui Brentius secretò patrocinabatur.* Neque alia de causa (ut pag. 332. idem refert) vocatus Norimbergam Osiandri furore æstuantem, ut cum Melancthone pacem urbi redderet, *consultó abstinuit eo conventu, ne vel offendere Melancthonem vel Osiandrum non tueri cogeretur.*

667. Sed enim universum apud Regium montem, pro Brentio intercedit Ministerium! Et audi, quid suo illo, *Anni* 1617. *Responso pag.* B. 3. magni illi, ut vulgò fertur, *sine mandatis legati*; vel, *absque Provocatione Senatores*, decernant! *Primum* inquiunt, *Brentius tum nihil suspicatus est mali, sed optimam spem harum* (in Prussiâ) *Ecclesiarum ratione fovit.* Parùm abest, quin cum Cicerone pro Ligario addant. *Nunquam hoc modo: Ignoscite Judices, Erravit, lapsus est; Non putavit; Si unquam posthac &c.* Atqui, ô boni, scitis opinor, quid in sapientum Scholâ, ne dicam in militum acie, vel palæstrâ lanistarum (qualis quidem *Prussia* vestra id temporis fuisse dici potest) momenti habeat illud *non putabam!* Hoc si scitis, quam egregie Brentio, vestro illi πτωχάλαζονι conveniat, apud vosmet dispicite.

668. *Atqui* Brentius (sic enim iteratò pro Brentij causa l. c. interpellant) *Status Ecclesiæ Prutenicæ Schismatibus tum vexatæ, non benè gnarus fuit.* Egregiè verò, tum pro Brentij prudentiâ, tum pro Prædicantum vestrorum veritate! Brentius igitur! ille! qui, in causa præsertim Vbiquisticâ, *etiam ventura per dioptram prospicere*

icere solitus fuerit; ille, inquam, *status Ecclesiarum rutenicarum, & Schismatum non benè gnarus fuit*? Quid gitur per Legatos, quid per literas, ad Ecclesias Prutenicas, oracula ad quæstiones Aurifabri regessit?

Dî ne hunc ardorem mentibus addunt
Euryale? Æneid. 9.
An mentem Venus ipsa dedit? Georg. 3.

Nunquid isti *Patri patrato*, occini id temporis, Aristidæum illud potuit, *Monitor capras age*?

669. Quid verò, quod Princeps ipse Prussiæ Brentij & Virtembergensium consilia secutus, Edictum illud, nuper hîc allatum, & toto Prussiæ Ducatu, quàm severissimè promulgavit? Num & Princeps ille, in re tanti momenti, & quæ Ecclesiæ, Deiq; ipsius causam spectabat, consiliarium (*qui & Ecclesiæ Prutenicæ, & Schismatum non benè gnarus fuerit*) secutus fuit? Facile est divinare, quid responsi daturi hîc sint Prædicantes, qui quo loco habeant, & qua observantia colant Principes suos, jam Disq. 17. & alibi patuit. Ne tamen in suo illo, quodcunq; daturi sunt. Responso, inficiari adhuc possint, Vbiquistas Prædicanticorum in Prussiâ bellorum, potissimam causam & fomitem fuisse, sit

PROPOSITIO VIII.

Non modò exteri, sed Borussici, quoq; Prædicantes bellorum Pruteno-Prædicanticorum, (potissimum, aut plerumq; ratione Corporis Prutenici excitatorum) fomites & causæ sunt, ac fuerunt.

670. NE quis istas belli tempestates, aliunde tantùm per Brentium, & Brentianos apud Tubingam, aliosq;

aliosq; Prædicantes, apud varias Germaniæ Acad[e]mias, præsertim apud Vitembergensem, Argentine[n]sem, & Lipsiensem, uti sæpe hactenus vidimus, nid[u]lantes, in Prussiâ hactenus excitatas dicat, ecce domi[e]sticos, Bellorum Pruteno-Prædicanticorum in ip[sa] Prussia turbines! Non memoro Calvinistas, solius fer[è] Corporis Prutenici causâ cum Vbiquistis, alijsque L[u]thericolis in Prussia, plus quàm civilibus armis, æte[r]num digladiantes; uti meridiano clarius est sole, tum Behmij, Calovij, aliorumque scriptis, in Crocium, Be[r]gium; tum è *Responso Ministerij Regiomontani A.* 1617. i[n] ipsum Prussiæ Ducem; tum denique e Manuali Mislen[(]tæ, potissimum pag. X. 3. & quavis ferè paginâ omnium 18. *Collegij Corp. Prutenici* Disputationum.

671. Non item urgeo, quod ipsi, qui in Vbiqui[]stas, & alios in Lutheri verba juratos, arma stringunt Calvinistæ, vix aliunde quam ex Vbiquistis nascantu[r] (tanquam κακȣ̃ κόρακ(ος) κακὸν ὠ̃ον *mali corui ma[]lum ovum.*) vel desertâ Vbiquistarum statione, ad Sa[]cramentariorum castra profugiant; vel, quod nem[o] magis, quàm ipsi Vbiqustæ, intra sinum apud se sen[]tiunt, tanquam ἐκ βραδυσκέλων ὄνων ἵπποι ὠρ[μή]σαντες, *è tardigradis asinis*, feroces & interdum ca[l]ces ferro armati, *equi emergentes*, in eos, à quibus pro[]dierunt, animosius vehementiusque incurrant; & qui[]dem vix aliâ (ut ipsi *cum Bergio* sæpius *in Regula Aposto[]licâ*, & Anno 1617 in Confessione Ducis Prussiæ faten[]tur) quàm *Corporis Prutenici* causâ; non, inquam, hæc a[]liaq; id genus nunc memoro: Tantum ipsos inter se V[]biquistas, & quidem eiusdem Corporis Prutenici cau[sa] concurrrentes, & *Belli istius Pruteno-prædicantici* flamm[æ] oleum identidem affundentes hîc sisto.

672 Anno 1567 die 9. Aprilis, Morlinus & Kem[]nitius in Prussiam appulerunt; postridiè præmissâ ma[]

à, scilicet, cum præcipuis Ducis Prussiæ Consiliarijs
iberatione, manum operi admouerunt. Ita Corpus
utenicum (ut videas à Prædicantibus quoq; *Annum
mensem contrahi posse*, vti Philippides comicus apud
itarchum aiebat) minore etiam quam mensis unius
eruallo, sextâ Maij absolutum, & à 26 eiusdem, tri-
inâ Prædicantum synodo examinatum, nec minus
àm 87. Prædicantum manibus, forte etiam pedibus,
e 28. subscriptum ac probatum, ad extremum die 9.
ij, eiusdem Anni, typis excusum Regiomonti prodijt
emadmodum omnia & singula fusius recenset Myslen-
pag. Q vlt. & seqq

673 Subiungit deinceps quædam, dicti Corporis
utenici, ἑπόμενα seu *Consectaria*: eaq; vel προφυλά-
ικα ac *sospitatiua*, vel χετλιαστικά seu noxia atq; in
isdem vergentia detrimentum. Et quidem inter pri-
ra ait, I pag R. 3. *Corpus Doctrinæ confirmatum esse, non
tum testamento ipsius Prussiæ Ducis, verum & Recessu
mmissionis Anni* 1567, &, *quæ utrumq; consecuta est,
giâ Confirmatione*. II. pag. R. 4. *Corpus doctrinæ*, etiam
e Catholica Religione (quam Prædicans vocat
pisticam) *primas in Ducatu Prussiæ obtinere*. III. pag. R.
& seqq, sæpissimè, *Corpus Doctrinæ complecti in se, non
tum Scripturā S. Augustanā Conf. eiusq; Apologiam,
um & Articulos Smalcaldicos*. IV *Corpus Doctrinæ Privi-
io Comitiorum Lublinen. Anno* 1569. *confirmatum esse,
quam Symbolicum totius Prussiæ Ducatus librum*, pag.
6. V. *Articulos Smalcaldicos pro libro Symbolico Eccle-
rum Prutenicarum à Rege Confirmatos esse*, pag S. 6
. *Per Corpus Doctrinæ proscriptam esse, supra omnes alias
ctas, etiam Religionem Catholicam* pag. S. 1. & seq. pag.
. 7. seq. V. 2. seq. V. 6. seq.

674. Quæ omnia, instar *fabularum Milesiarum*, vel
eraque eorum, ab alijs quoque Prædicantibus, præ-

tim vero à Ioanne Behmio, tum in Parænesi Anni 16 tum in brevi instructione de Corp Pruten. Anni 1617. denique in illo Anni 1620 ad Prutenicum Aulico-Politic Prodromo: & à toto Ministerio Regiomontano in Anni 1617. Responsione: denique & ab Anonymo, Declaratione quæstionis, (quid de Calviniano in Pru Prædicante censendum?) dicta & asserta sunt. Quàm p rò vanè, futiliter, &, ut rem verbo complectar, κα κράτ@ hoc est prædicanticè dicta, asserta, scrip que sint, Disqq seqq demonstrabunt.

675 Interim ecce Vbiquistas Ex, In, Sub, Sup Cum, Propter, Præter, ac denique *susq; deq;*, circa Co pus Prutenicum duellantes, uti promisi, jam sist Prodeat primum par, non tam gladiatorum, quàm la starum, quia uterque de Ludo suo manum haud sp nendam gladiatorum ductat. Vterque enim Episcop à suis dictus, uterque Prædicantum suorum accinc satellitio, in arenam prodit. Atque hinc quidem T *mannus Heshusius* Sambiensis, illinc Ioannes *Vigan* Pomesaniensis Pseudo-Episcopi, sese cum suis ma pulis inferunt! Audi Hennebergerum de hoc bello p 224 differentem. *Anno 1576. magna Regiomonti* (zw schen den Prædicanten) *inter Prædicantes orta est disc dia, ducibus Episcopis* Heskusio *& Vigando, ratione A stracti &c.*

676. Paucis ista admodum perstricta sunt; arg mento tamen satis sunt, utrumque Vbiquistam, & n aliâ quàm Vbiquitatis causâ, in eam arenam fuisse p gressum, vid. *Ratione Abstracti & Concreti* Simul en ac *Corpus Prutenicum*, die 9. Julij 1567. *eiusdemque* petitio Anno 1570 Regiomonti cusa, lucem adipex runt, & *Vbiquisticam illam Dianam*, (quam Joan. Stu mius apud Adrianum Iungium lib. 1. cap. 8. *primo* spectu *vocat Ephesinam vel Chalcedonensem Sanctissimor*

Con

nciliorum Virginem; at reapse esse Dianam Ephesiam, potius mammosam illam Lestricam) spectandam in ussia palam exhibuerunt, ne novum illud numen *flanibus suis*, qui sive Essedum, sive currum numinis Trinphalem, in præcipiti sufflaminarent, omnino caret. mortuo sub Annum 1571. Sambiensium Pseudopiscopo Joachimo Mörlino (qui ut Mislenta pag. Y. testis est, *Anno* 1567. *Brunsviga, non sine difficultate missus, nec citra ingentes sumptus impetratus, magnifica mine totius Prussiæ Ducatus legatione in Prussiam reductus* Episcopatum erat) *Tilmannus Heshusius ex Academia nensi, in defuncti locum, Anno* 1573. *nomine totius Provinciæ evocatus*, gemellum sibi Castorem, *Ioannem Vigandum*, eodem ipso anno è Germania vocatum, ad publicam in Academiâ professionem, tandem vero, mortuo Georgio Veneto, ad Pomezaniensem Episcopatum Anno 1575. promovit.

677. Ecce geminos *Vbiquisticæ Dianæ* Antistites! ecce subitò geminos, *eiusdem Dianæ* causâ, in arenâ lanistas! Ecce

Fraternas acies, alternaq; bella prophanis
Decertata odijs! Statius Theb. I.

Vterque enim lanista ille, magna suorum stipatus manu, mutua vulnera *ratione Abstracti & Concreti* (docebat enim Heshusius Naturam humanam in Christo non modo in Concreto, verum *in Abstracto* quoque *Omnipotentem &c.* esse: cum ex adverso Vigandus, nonnisi *in Concreto* id assereret) eo usque dat & accipit, quoad Heshusius cum suis, arenâ totaque adeo Prussiâ excedere coactus est,

678. Verùm ut quivis hoc loco, epinicij instar, illud proclamet, οὐκ ὄναρ ἀλλὰ ὕπαρ, *non somnium, sed res vera*: juvabit aliquem de Vbiquistarum choro, de hoc nobis bello canentem audire. Mislenta is erit, qui,

quæ Henneberg. vix attigit, paullò uberius l. c. p scripsit. Ille igitur nobis, cum Lucano lib 1.

Bella per Emathios, plus quàm civilia campos
Iusq; datum sceleri, expediat: *populumq, poten*
In sua victrici conversum viscera dextra:
Cognatasq, acies, & rupto fœdere regni,
Certatum totis concussi viribus orbis
In commune nefas, infestisq, obvia signis
Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis.

679 *Hactenus*, inquit ille pag. Y 7. *Ecclesiæ Pr ssiacæ status aureus, tranquillus, ac pacificus*, Ecce! *pop lum* Prædicantum in Prussia *potentem*, felicem, ac pr pe Augustum! *Cæterùm evenit præter omnem spem ac o nionem, ut in edito suo libro, D. Heshusius, contra Exeges Crypto-Calvinistarum Wittembergensium, phrasibus ei modi, sive loquendi formulis, usus fuisse deprehenderetu quibus non omnium votis ac expectationi satisfacere po rat Humanam videlicet Christi naturam, in Abstract esse omnipotentem, vivificam, adorandam; quam quide loquendi formulam, Ecclesiastæ quidam Regiomontani b sensu interpretabantur; Quod humana Christi natura, per considerata, sit omnipotens, vivifica, adoranda.* Ecce! *J datum sceleri!* neque enim sine scelere se ab æmulis pet ac dicta sua aliena commentatione Heshusius cum su pollui clamitabat.

680. *In quorum numero erat Benedictus Morgenstern Pastor Cneiphovianus, M. Ioannes Weidmannus, Pastor Aulà, M. Hieronymus Morlinus Pastor Lobnicensis M Conradus Schlusselburgius, tunc temporis Diaconus Lobn censis: quorum omnes, & singuli vehementer in Heshusiun pro concionibus invehebantur, eumq; publicitus ceu Schisma ticum damnabant.* Ecce *bella civilia*! Ecce populum il lum, in sua conversum victrici viscera dextra!

681, *Gliscente Schismate, & indies vires maiores acqui*

rente,

ente, exarat D. Wigandus literas sat placidas, & amicas ad D. Hesbusium, rogitans schisma hoc concitatum, priuatim componi, sopiri, ac sepeliri An: 1576. 18 Novemb. Alias etiam ordine ac tempore priores ad M. Schlußelburgium eiusdem argumenti, ad pacis, & concordiæ studium invitantes 14, Aprilis An 1576. Ecce cognatas hactenus inter Wigandũ Heshusiumq; acies!

682. Sed frustra omnibus tentatis mediis, certamen illud in irrestinguibile erupit incendinm, obtinente passim partium studio, tum in statu politico, tum Oeconomico, tum maximè Ecclesiastico. Ecce eodem propè momento, rupto federe belli, certatum totis concussæ viribus Urbis Regiomontanæ: imò & Orbis Borussici! ut omnes conciones, omnia convivia, omnes tabernæ, insuper omnia colloquia inter eruditos & rudiores, unicâ quæstione de Abstracto & Concreto, agitarentur & transigerentur. Ecce ut itum est in commune nefas!

683. Bene hæc Mislenta; sed tacere non debuit Tesseram militarem illo bello usurpatam, præsertim inter, vel contra mulierculas: nam & istas Amazones bellum illud exercuit. Quæ verò Tessera illa? Hinc quidem Concretische Hure; sive Concreticũ prostibulum; inde vero Abstractische Hure, sive Abstracticũ Scortum. Ita enim vulgo mutuùm consalutantes appellitabant.

684. Sed pergat insuper Mislenta. Circa Anni 1577. auspicium in Schismatis remedium, indicta fuit Synodus Regiomonti ad 16. Ianuarij, constans in totum ex viginti personis Ecclesiasticis & politicis. Magnum enimverò, & dignum Maiestate Concilioque Prædicantico, è Dijs Superis inferisque numerùm! Ac Ordini quidem Ecclesiastico præstitutus erat D. Wigandus, idemque præses Synodi & Iudex controversiæ illius decidendæ delectus a Magistratu, & Antagonistis Heshusij. Quem quidem processum ex composito institutum fuisse, adeoque minus legitimum, multi ta-

xarunt; *Wigandum ceu alteram partem controversam, & cum Antagonistis Heshusij clam conspirantem arguentes; adeo ut in propria causa judex minimè esse de jure potuisset debuissetve.* Ita quidem decet, ne quisquam in sua causa & judex & actor sit: sed alia est Themis, alia Nemesi Prædicantica: aliæ Institutiones, Codices, Digesta Textus, Rubricæ, Paratitla, Canones, Decreta, Decretales, Clementinæ, vel potius Extravagantes Prædicantum.

685. Itaque inde factum est, referente eodem Mislenta l. c. ut cum è *Politicis D. Schachius Cancellarius, nomine Illustrissimi Ducis Alberti Friderici, negotium Synodo dignoscendum, præsente Erhardo Kunheim Aulæ Præfecto, & Diterico Mundfart Scabinorum Cneiphovianorum Magistro, proponeret, controversiâ intra paucas horas ventilata, sententia contra Heshusium ferretur, eidem dogmatis sui palinodiã nomine Synodi iniungens. Vnde factum est ut Heshusius*, nequidquam per Appendices scriptis suis declarandis adjunctas, *proscriberetur, solumque vertere cogeretur Anno* 1577. *circa æstatem: frustra remotionem dissuadentibus quibusdam Dynastis Regni Poloniæ* (vel verius M. Duc. Litvaniæ) *eiusque Senatoribus, literis Vilnæ exaratis* 24. *Maij* 1577. *vid. Nicolao Patz Episcopo Kioviensi, Nicolao Radziwil Palatino Vilnensi, Georgio Oscik Palatino Miecislaviensi, Nicolao Taluwosz Castellano Samogætiensi*

686. Ita gratiam Vigandus rependit Heshusio, cujus gratiâ, ut n. 676 vidimus, in Prussiam vocatus & deinceps Pseudo-Episcopus fuit creatus! Sed iste est Gratiarum Charitumque Prædicanticarum chorus, ut loco cedat, qui locum cessit. Neque Heshusio id genus choreæ insolens fuit: qui, ut testis est Beza in Dialogis apud Jungium l. c. à suismet Lutheranis ex alijs sex urbibus ejectus fuit: nempe *Goslaria, Rostochio, Heidel-*

bergiâ

gâ, Bremâ, Magdeburgo, *Vesalia*: cuique, eiusdem zæ judicio nihil defuerit, nisi ut ex Tiliâ penderet, verè esset, quod dicitur: vid, *Tilmannus, Tiliæ vir*.

PROPOSITIO. IX.

rædicantes ob rixas, bella, & seditiones, ratio-
e Vbiquitatis & Corporis Prutenici, sæpe excita-
tas, Regno Prædicantico & Episcopatibus in
Prussiâ deiecti exciderunt.

89. Vidimus eo regno, & totâ Prussiæ Provinciâ exturbatum illâ de causa Heshusium; *exturbati quoque sunt*, ut Henneb. pag. 224. testatur, *quotquot vel imitando Heshusium secuti, vel judicando ac damnando non sunt persecuti.* Jam ne tandem exturbatis pacis hostibus pax Prussiæ reddita? Imo verò etiam seditiones propè magis accensæ. Nam & domi, & foris undique seditionum faces aggestæ. Foris quidem: *Nec enim defuerunt* (inquit Mislenta pag. Z. 1.) *inter Præcipuos Theologos exteros, qui testimonium innocentiæ Heshusio perhiberent, eumque ab omni suspicione vel hæreseos, vel Schismatis liberatum irent.* Si Theologi, & quidem Præcipui pro Heshusio, quid sequitur, nisi ut ijdem in acie stent contra Vigandum, contra ordinem politicum æquè & Ecclesiasticum; imo & contra universum Prussiæ Ducatum, à quibus Heshusius, & Heshusiani, ut purgamenta, eiecti, vel potius ut carcinomata & gangrenæ præsecti.

690. Qui verò tandem ij Theologi sunt? *Extant Chemnitij literæ*, inquit idem l. c. *quibus etiam* D. Timotheus *Kirchnerus subscripsit Helmstadij Anno* 1577 30 *Aprilis, Heshusij sententiam, ceu sinceram, & Orthodoxam, quà res ipsas, seu substantiam, caputque rei, pronunciantes; & simul taxantes Processum Synodi* (Regiomonti con-

tra Heshusium coactæ) *partibus deditum &c reprehend- tes insuper loquendi modum, in scriptis Vigandi obviu Deum esse passum pro nobis verbaliter, seu communicati verbali! quo nomine, monendum esse, de lapsu corrigend Vigandum.*

691. Vah! qui, & quanti viri Chemnitius & Kirc nerus! Vterque Formulam Concordiæ, uterque itid Apologiam ejusdem Formulę, alter etiam Corpus P thenicum, uti audivimus, architectatus est! At isti n modo Wigandi, totiusque Synodi, proindeque po tici juxta atque Ecclesiastici, in Prussiâ, Ordinis ac penitus rescindunt, verùm & sententiam Heshusij co mentis adversantem, hæreseos accusant!

692. Quid verò, quòd, eodem teste, *Simile jud cium expedivit, de hoc negotio & certamine, Superintende Lubecensis, M. Andreas Pouchenius, ad Ditericum Mun fart Præfectum Scabinorum Cneiphovianum, Pronuncia 1. Certamen hoc non esse reale, sed verbale. 2. Heshusium in exilium esse inique abactum. 3. Borussos supinè neglige- tes fuisse, quod nihil serio ad sopiendum certamen egisse &c.* Auditis! ut hic homo *Edicta prætoria* despuit! V Prussiæ, si isti Jupiter sceptrum, vel ad horam, in ma- nus dederit! Væ! si cætera, quæ eodem scripto adne- xuit, quæque mox referentur, pondus habeant apu Borussos oracula!

693. Sed mihi aurem nonnemo vellit, & Prædi cantum exterorum judicia, contemnenda in Prussia adeoque reapse contempta fuisse dicit. Itanè vero? E tiam Kemnitij, etiam Kirchneri judicia contemnantor Factum enimverò id est, vel eodem Andrea Pouche- nio l. c. teste. *Eo enim malitiæ quosdum in Prussia dici abreptos fuisse, quòd Censuras D. Kemnitij & Kirchneri, maligno exceperint animo, ac nefario, ceu carnificinas operas, tractarint ausu, scelestaque manu.* Ita sanè quidam; at a-

lij, qui

lij, qui Heshusij partes secuti, literis exterorum, quasi novo belli classico excitati, bellicum domi cecinerunt, & iuxta vetus illud ἅμμα ἐπέκλωσαν, προσέτι καὶ ῥαφίδιον, *filū duxerant . opus proinde erat & acu.*

694 Domi itaque partim suo Marte, partim Kemnitij aliorumque classico incitati, Duce M. Laurentio Cursore Diacono suo, Prædicantes cæteri, ac S. P. Q. Cneiphovianus πύρινον πόλεμον, *ignitum bellum*, &, si loqui fas, quasi furialibus accensum facibus instaurant; quod usque ad novi Principis adventum (erat is Georgius Marchio Brandenburgicus, cui & Prussiæ, & Principis Alberti Friderici τοῦ φρενολήπτου à Rege Regnoque Poloniæ Curatela, & administratio Provinciæ cesserat) obstinatissimis animis, eo eventu, gestum est, ut & damnati à Wigando ac Synodo Prædicantes Cneiphoviani absolverentur ac restituerentur; & insuper eorum adversarij lege talionis proscriberentur. Gratiora hæc erunt, si ipsorum Prædicantum, præsertim Hennebergeri ac Mislentę verbis recitentur.

695. Audiatur Misienta. *Inter Regiomontanos Ecclesiastas, partibus Heshusij patrocinatus fuisse deprehenditur M. Laurentius Cursor, Diaconus Cneiphovianus; hocque nomine accusatus ac citatus, comparet coram Consistorio Sambiensi, factique sui rationes exhibet scripto An.* 1577. 17. *Octob* (quarto fere ab expulso Heshusio mense) *necnon colloquium cum Heshusij Antagonistis init. Sequenti die insuper* 18. *Octob in consessu Consistorij, pro defensione dogmatis Heshusij decertat, rationesque in hanc sententiam allatas propugnat.* Tam subito actor ex reo factus! *Nullis verò responsionibus locum relinquere volens, nec à proposito desciscens, exilij totalis discrimen, unà cum Collegâ suo, subire coactus fuisset, decernente Wigando, nisi S. P. Q. Cneiphovianus acerbiori scripto* (neque enim aliud ad depellen-

pellendum Wigandi morbum, quo in adversarios e arserat, ἀλεξιφάρμακον occurrebat) *Wigandi attentatum repressissent.*

696. Neque verò S. P. Q. Cneiphoviano satis fuit, defendisse suos, nisi & in hostes *lege talionis*, quà per se, quà per alios, victor decertaret. Benedictus Morgenstern, uti n. 680 vidimus, Cneiphovianus Pastor inter cæteros Heshusio, atque Heshusianis exilij, malorumque causa non postrema fuit. *Illi* ergo ipsi, ut Mislenta subjicit, *Cneiphoviani infensiores facti, eum officio suo abire, & ad Palæopolitanos transire passi sunt.*

697. Existimabam ego, *apertis*, ut aiunt, *januis* dimissum; at ille, quem sui ac alieni aliò *transire passi sunt*, *antica hîc exclusus, illîc*, ut video, *postica receptus est.* Quanto verius Mislenta dixisset Eiectum, qui Conradum Schlusselburgium, *in eadem* cum Morgensternio *navi* positum, sui planè immemor, ita describit. *Idem* (eadem vid aut similis pœna) *accidit Schlusselbergio, qui post interdictum Principis, adhuc in Heshusium invehendo, exilio mulctatus. Borussiaque extorris factus est An. 1579. Mense Augusto; ac primum Rostochium, postea Antwerpiam devenit, Anno. 1581.*

698. Audivimus Mislentam, audiatur & Hennebergerus; ille qui Borussis omnibus, maximè verò Prædicantibus καινὸς παλαίφατος dici magis, quàm esse debet. Quanquam enim mira multa narrat, tamen ubi ad res Prædicantum est ventum, plus, quàm alibi uspiam, fidei meretur, ut videatur homo λευκόνοος, & cui veteres merito tribuerint λευκὰς φρένας, *præcordia alba.* Ille igitur, multa á Mislenta, multis ad morem Plautinorum oratorum, *contortuplicatè* deducta ita paucis perstringit *Coactus demum est Heshusius Prussia excedere; Theologi quoque ex parte, qui Heshusium*

condem-

condemnare gravabantur, eiecti sunt. *Cneiphoviani tamen Diaconos suos* (haud dubie, Benedicto Morgenstern, fratribus & symmistis suis ex animo vovente & procurante exilium) *dimittere noluerunt, quin* (*quanquam ijs munere concionandi fuerit interdictum*) *sua illis salaria ac mercedem persolverunt. Interim multis hebdomadis Ecclesia seu Templum Cneiphovianum occlusum fuit; conciones nullæ habitæ: infantes sine baptismo multos dies detenti: quoad tandem Deo juvante Anno* 1578. *Georgius Fridericus Marchio, in provinciam venit, Regimen nonnihil mutavit, Cneiphovianorum Diaconos restituit &c.*

699. Hactenus bellum Pruteno-Prædicanticum recensuimus. Qui verò tandem belli illius exitus? Regni Prædicantici, ut initio dictum, subversio. Cùm enim hydræ istius, non tam fabulosæ apud Lernam, quàm vivæ veræque apud Bregelam, vis & robur in capitibus potissimum esset situm; cùm, inquam, omnis illa Prædicantum populique seditio, factionibus & authoritate Pseudo-Episcoporum maximè niteretur ac foveretur, resecari illa capita, & fucatam Prædicantum, ac Pseudo-Episcoporum tolli è Prussia oportuit maiestatem.

700. Et sanè didicerant jam Borussi, omnium retrò Pseudo-Antistitum, maxime veró Heshusij ac Wigandi exemplo, quàm impotens sit Prædicantum Dominatus! quàm noxium Ecclesiæ, patriæque Regnum! quippe ad evertendam ubique pacem tranquillitatemque publicam unicè factum! Deniq;, quam & Aula imperantium, & docentium Schola, ad suorum quoq; perniciem instituta; ita ut & schola οὐ σχολή, ἀλλὰ χολή, quod de Euclidis Ludo Philosophus olim, vel potius οὐ διατριβή, ἀλλὰ κατατριβή, quod idem de Platonis gymnasio dixit, dicenda videretur; Aula verò ex mente Juvenalis Sat. 6. *Sicula aula esset.*

Neque

701. Neque enim ille magis matronarum Romanarum, mira animi libidine, ad quamvis occasione in servos & ancillas debacchantium, quám istorum nostrorum dominatum, & in eo animi impotentiai quasi coram intuitus cecinit.

Et cędit, donec lassis cædentibus, EXI
Intonat horrendum, jam cognitione peracta
Profectura domo, SICVLA non mitior AVLA,

Quoties enim illud EXI, horrendùm in Prussiâ intonuit?

702. Ad hanc vocem EXI, quasi ad solenne usitatissimumque Prædicantium in Prussia Celeusma. bell Osiandrico *Morlinus*, alijque Osiandri Antagonistæ Exire atque excedere è Prussia, adeoque perferre Exiliu coacti sunt *Anno* 1553. de quibus Mislenta pag. H. *Cæterùm*, inquit, *Mandati illius* (à Duce Prussiæ contr adversarios Osiandri lati) *executio, multos Exulare coeg ex Prussia Theologos, referente M. Illyrico, idque procuran te, & per insidias instigante* (pro Prædicantica vid. in fraterculos pietate) *D. Andrea Aurifabro; quem ideo Flaccius per contemptum vocat* Einen Hundartzt / *Caninum medicum*, qùasi κυνιατρόν, *qui Ministros Ecclesiæ, pro libitu libidineque sua, admovere juxta ac removere consuevisset.*

703. Ad eandem vocem EXI, deinceps Osiandristæ, præsertim *Steinbachius*, *Vogelius*, *Scalichius & ipse Ioan. Aurifaber Episcopus Sambien.* alij, qui sive fugâ suâ, sive judicum clementiâ, supplicium capitis, *Funccio*, *Horstio*, *Snellioque* decretum, mature declinarant, Exilium pro remedio invenerunt. Ad hanc denique vocem EXI, Heshusius cum suis à Wigando, deinde vero Benedictus Morgenstern, Laur. Cursor, Conrad Schlusselburgius alijque Wigandiani, in Exilium acti.

704. Post tot igitur bella, post exilia, post cædes

quá

à sub Joan. Aurifabri, quà sub Heshusij, Wigandi, a-
rumque Pseudo - Episcoporum in Prussia regno, ul-
, citroque illatas, nihil ad publicam tranquillitatem,
hil ad provinciæ salutem, etiam ipsorum in Prussia
catholicorum judicio, reliquum videbatur, quàm ut
egnum illud Prædicantum subrueretur. Quod & fa-
um, & quidem ipsorum itidem Acatholicorum sen-
entiâ. Nam Heshusio, Anno 1577. in exilium pulso;
vero Wigando Anno 1587. mortuo, nemo deinceps
rædicantum, (utut maximè ipsi, *omnem ubique moven-*
lapidem, id molirentur) ad sedem Episcopalem as-
umptus est; ut jam Monarchia illa Prædicantum in
russia, in Aristocratiam, vel potius in Democratiam,
traque SEDE VACANTE, atq́ æternum vacaturâ,
utata sit.

705. Quod quàm ægrè sit Prædicantibus (de quibus
amen, etaim fucato illo Episcoporum titulo glorian-
ibus, semper verum fuit illud, πίθηκος ὁ πίθη-
κος, κἂν χρύσεα ἔχῃ σύμβολα, *Simia est simia, e-*
iamsi aurea gestet insignia) vel ex unius Mislentæ næni-
, quam historiæ de pulso Heshusio subtexit, facile
patuerit. Sic enim ille pag. Z. b. *Patescit iam ex modò e-*
numeratis, prædicto tempore, turbatas quidem Ecclesias, ne-
quaquam tamen iacturam aliquam religionis ab hæreticis per-
pessas fuisse, sed porro in vigore, & flore religionis continuo suc-
cessu perstitisse. Hæc Mislentæ, legenda sunt & intelligen-
da cum tropo illo, qui *Bellum bellum* &c. dicit, reliqua
verò quæ subiungit ἁπλῶς & sine ullo tropo accipien-
da. Sunt autem hæc.

706. *Quantumvis & hoc nequaquam dissimulandum,*
sed cum dolore Exaggerandum; post Heshusij discessum, nul-
lum amplius in Sambia surrogatum, præstitutumq́; fuisse E-
piscopum, vsq́; ad hoc tempus neque post fata Vigandi in Po-
mesania, ab Anno 1587, *adeo ut nulla Ecclesiastica visitatio,*

nulla

nulla synodus ab illis temporibus instituta fuisse reperiatur ne non sine ingenti Ecclesiarum, ac religionis iactura ex perientia id ipsum, stultorum magistra (hac nimirum e qui Prædicantum ferulę sese subiecere, nam alibi magisterio haud ita magnopere opus est) *satis evid attestatur.*

707. Dixisti de morbo & malis morbum con tis, Mislenta. quid causam morbi, ac malorum ret Vnde enim quæso factum est, ut Sambia, ut Pome Episcopis, etiam de Prædicantum grege creari sol careat, nisi quia ij classicum belli & seditionum, ad S biæ & Pomesaniæ, ad totius denique Prussiæ ruina excidium, perpetuo cecinerunt? Satius igitur fuit ipsius Æsopi in fabellis iudicio, tam periculosos, noxios patriæ tubicines de dignitate, quam invaser deturbari, quam patriam totam, eorum causa ætern periclitari.

708. Audebis hanc inter primas causam neg At non potes, etiamsi velis. Fac enim apud te mem ris primæ in omnibus fere provinciæ conventibu comitijs propositionis, quæ est de instituendis vel r tuendis Sambiensi & Pomesaniensi Episcopis. Quid ró ad hanc ipsam propositionẽ responderi vobis, act busq; vestris reponi solet! Scio à magni nominis, a vos, Juris Consulto exemplum fastumq; impuden Joannis Wigandi obijci vobis. Ille enim Episc nomine donatus, ausus est ad Sororis Principis, scis ius, nuptias impudendissimè adspirare. Sed ego pra hane hominis impudentiam, animadverto in poten cum istius, tum aliorum Pseudo-Episcoporum vest rum dominatum noxæ vobis fuisse. Nam & Joan Draconites, qui Vigandum in Pomesanien Episcop antecesserat, non contentus designato sibi stipend *voluit vt omnes fundi & bona ad Episcopatum illum pertin tia sibi cederent. Quod cum negaretur, sedem, nomenq. E*

sco

pi, imò & Prussiam reliquit, profectus Lipsiam ubi & vi-functus est, teste Henneberg. verbo *Risenberg*.

PROPOSITIO. X.

ropter seditiones, rixas, & bella civilia, ratione orporis Prutenici, vel in causâ Ubiquitatis inter rædicantes æternùm in Prussiâ gliscentia, inclinatio & ruina Ordini Prædicantico, ipsorum Prædicantum iudicio & testimonio, in Prussiâ imminere videtur.

709. NOn ego causam hanc, sed ipsi Prædicantes, & quidem etiam Borussici prosequantur, si modo. uæ de Evangelij Prædicantici statibus, apud eos tradia est Philosophia, in antecessum audiatur. Proponet am Mislenta, qui pag. Y. 3. & seqq Quintuplicem *Evangelij & Ecclesiæ Pruteno-Prædicanticæ* statum descripsit.

710. *Primus* inquit ille, *vocari potest status Illuminationis, dum exterminato Paganismo, ante annos* 400 *& exstirpato Papismo ante* 100. an. (qua de re Disqq. 28.) ingens Dei clementiâ & *divina* φιλανθρωπία, *allucere* (forte per Prædicanticas belli faces, Angarorum instar ubiq; per Prussiam collucentes) *erga Ducatum huncce grato animo conspicitur deprædicanda, qua nos in densissimis erroribus Papismi cespitantes prævenire, & in regnum suum* (uid. Prædicanticæ maiestatis) *deducere dignatus est* : ut jam, non cespitando, sed, quod vidimus hactenus, Provinciam pervolitando, atque omnia ubiq; tumultu miscendo, cum *Morlino*, *Aurifabro*, *Vogelio*, *Schlußelburgio* alijsq;, Labyrinthi inextricabilis architectis, tanquam Dædali, vel potius Icari, è Provinciâ cum triumpho, tandem aliquando provolent.

711 *Secundus inquit est status Cribrationis, dum* D. O. M. *Ecclesiæ constantiam, varijs permissis sectis & hæresibus, exercuit & probauit, ab Anno* 1532 *usq, ad Annum* 1566. *&c. Multorum namque fidem & sinceritatem* (prætertim Prædicantum hominum mitissimorum, &, ut vidimus, innocentum!) *Deus immissis Schismatis, persecutionibus, pressuris, & exilijs, cervicibus ac humeris eorum impositis,* (vid. hinc supellectile è sacrilegis Templorum Catholicorum expilationibus, inde vero profana & turpi uxorum liberûmq́, sarcinâ ab humeris pendente) *instar auri & argenti explorauit, &c.*

712. *Tertius status vocitari potest Refocillationis, in quo Ecclesiæ vires recollegerunt, ac respirarunt, proscriptis his hæresibus ac hæresiarchis* (illo vid. *flore populi* Prædicantium, ut ille aiebat, delibato) *restaurato vero cultu Divino, restitutis simul ex exilio officijs suis, Theologis sinceris, & Orthodoxis* (id est κατ' ἐξοχὴν, ad libellam Prædicanticam examussim factis, dolatis runcinatis) *Dn: Morlino,* illo qui è Prussiâ exturbatus, durante exilio, in colloquio Vormatiensi Anno 1557 è duodecim lectis á parte Lutheranorum collocutoribus, tanquam Schismaticus vel Hæreticus, cum alijs quinq́; à reliquis septem, quos inter Brentius & Smidelinus primi præcipuiq́, Vbiquitatis mystagogi ac parentes, primas tenebant, reiectus, & à colloquio cum Catholicis instituendo repulsus est, ut testatur *Florim. Ræmund. l.* 5. *c,* 7. Forer. Bell. Vbiq pag. 144.) *Dn. Veneto* (qui etiam ut hæreticus vel schismaticus in Pomeraniam è Prussiâ erat pulsus) *Benedict Morgenstern,* (qui nuper simili notâ ac supplicio affectus tandem iterato à Cniphovianis, σκυβιαν δίκην expertus est) *Ordine insuper scholastico* (qualis nempe esse solet ibi, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat) *benè ac laudabiliter instituto* (laudabiliter sanè ad mutuam tum Pseudo-Episcoporum, tum reliquorum Prædicantum,

. populiq; , ut vidimus , lanienam) *electis ac præsti- duobus Episcopis Sambiensi & Pomesaniensi* (qui edu- utrimq; , tanquam lanistæ , gladiatorum manipulis, Provinciæ viscera liberè grassarentur) *incidit autem us iste Refocillationis in Annum* 1566 & 1567.

13. Benè est , quod non plus , uno anno, Refocil- onis ac quietis hominibus iste suis tribuit.' neq; enim es diuturna esse inter istos potest. Nam ne tunc qui- n solidum annum viderunt quietum! quanquam iste ra quietem aliquid etiam augustius, ac magnificentius videatur tribuere. Sic enim pergit *Quartus status ari optime potest status consistentiæ ac vigoris , in quo tum igio orthodoxa vigori suo restituta , ac nullis amplius ma- stis heresibus infestata ad* ἀκμήν *& fastigium pervenit : laudabiliter restaurata floruit , ab anno* 1567. *usque ad num* 1609 : *inprimis verò ab anno* 1567 *vsque ad Annum* 76, *Aureum Religionis Seculum , flosque Reipub: Ecclesia- æ vocari meritò potest* . Hæc Mislenta, & quidem ma- ificentiâ præfidentiâq; magnâ. Sed illi nonnemo ve- illud occentat hoc ipso loco : τοῦ ἱππολύτου μὴ ῥα- ως καταψεύδεσθαι , *noli temerè de Hippolyto &c.* Il- triora enim omnia sunt , quæ id temporis inter Præ- antes acta gestaque sunt , quam ut ullo orationis fuco ritas inumbretur.

714. Quid enim ait Mislenta, *Religionem Prædicanti- m ab Anno* 1567. *restitutam, ad usq;* 1609. *Annum floru-* ? Nemo tibi credit mi homo ; quin adeo . ne ipse qui- m, dicenti tibi credis, Quasi enim extra verimoniæ etas deprehensus esses , ita subito quæ falso adstruxe- s , per ἐπανόρθωσιν, non jam oratoriam , sed vi ritatis necessario expressam ita corrigis, *In primis verò Anno* 1567 *vsque ad* 1576, *Aureum Religionis seculum uit*, Magnum enimverò seculum, quod novem annis

cenfetur! Errafti quondam Plato erraftis & vos M
anatici veteres qui cum Cicerone 2 de nat. Deor
gnos annos aliquot myriadibus millium annorum d
uiftis. Ecce enim non Annum duntaxat, fed feculum
quidem aureum, ad calculum longiffime d verium,
dicantice reuocatur; & non centum annis, ut vulgo
centum vel mille feculis vulgaribus, ut Platoni pl
fed novem annis duntaxat definitur. Ita nimirum
e centibus, longe a Maronis fenfu Ecloga 3. Incipiunt
gni procedere menfes.

716. Sed revertamur ad Mislentam Aureum voc
culum, illud novennium. Ego verò fatius voc
ξυνεασμόν, (quod Græcis eft, fraus, dolus, illufio:
potius feculum ferreum. An non illo ipfo tempore
pertinacia, dimicatum eft, tum inter Hefhufium & V
gandum, atq; utriuſq; partis παραςάτας? tum
ipfos ciues, fecum, vel etiam cum Prædicantibu
gladiantes? An non illo feculo geftum eft, á S. P
Prædicantico, bellum illud, quod à Concreto & ab
cto, Concreticum dixeris, nifi quis à Creticis, vel Cre
fibus Prædicantum ftratagematis Creticum malit di
An non illo ipfo tempore ea omnia gefta funt, quæ
memoravimus, & quæ nonnifi à ferreis populi iftius
ribus, in Aureo, fcilicet, illo feculo, provenire ac
potuerunt?

716 Quantò verius Mislenta illud ipfum tem
ad ftatum inclinationis vel ruinæ Evangelij Prædica
reduxiffet? De quo ille pag: Z 2. ita pergit. Quintus
tus indigitari poterit inclinationis ad ruinam, & privatio
Religionis cuius in hoc Ducatu evidens indicium eft; Prim
Magiftratus alienæ religioni addictus Secundum ordinis E
clefiaftici totalis abrogatio Tertium introductio hærefium
foletarum, Papifticæ, Calvinianæ, Anabaptifticæ & A
nicæ. Quartum orthodoxæ Religionis contemptus Theol

Verbique ministrorum. Sextum *Preßura Theologorum Ecclesiæ Ministrorum eaque quadriformis* 1. *subtractio- honestæ sustentationis* 2. *subtractione antiqui salarij* 3. *negatione honesti domicilij* 4 *Variarum persecutionum y sdem tione, ac intentatione á Politicis, tum apertè tum occultè.* Se- *mum contemptus re literariæ & literarum,* nimirum prædicāticarũ alij enim Professores ex æquo ubiq; reve- ntiam atq; honorem experiuntur *Octavum studia rtium, inter Ordines Ducatus, ad Pontificiorum vel Cal- nianorum castra plerumq; transeuntes.*

717. Horum singula, ac præsertim, Quintum, Sex- m, Septimum (hic enim, ut vulgo aiunt, *Calceus ho- inem premebat*) diffusè Prædicans evoluit, quæ alio ortasse tempore à nobis quoq; explicabuntur. Interim ro causa præsente, & imminentè Evangelio Prædican- co apud Prussiam ruinâ, audiendus idem est Disput colleg. Pruten pag. A. I *Calamitas Ecclesiæ nostræ, in ngula momenta, ac horas, non modo impendens, verum eti- m eam quassare incipiens, sua atrocitate priorum temporum iuriam, si non excedit, tamen adæquat: adeo vt veren- um sit, ne Ecclesia Christi, vna cum puriore religione pessum at: quippe quæ non solum in acie novaculæ constituta, sed e- iam rimas agere deprehenditur, & nimium in modum fati- cere.*

718. Scripsit hæc Mislenta Anno 1624, cum paulo ante, non modo Behmius Anno 1614 in *Parænensi ad Ordines Borussiæ*; Anno 1617. *in Concione* dicta pro Comi- tijs Ordinum Regiomonti coactorum: & Anno 1620, in suo ad *Prutenicum Aulico-politicum Prodromo*; verum & universum Ministerium Regiomontanum in illo An- ni 1617 ad *Calvinianam Principis sui Confessionem responso* eadem prorsus chordâ oberraret, atq; eandem neniam mutuum sibimet occentaret. An porro ea vox pro Sy- gnæa habenda sit (solet enim *Canta-*

Cantator Cycnus funeris esse sui.)
è duodecimæ propositionis divinatione æstimari poterit, uti & alias sæpè jam, potuit.

PROPOSITIO XI.

Etiam Borussici Prædicantes, supra bellum Religionis & Ecclesiasticum, belli, vocant, Regionis & civilis, atq; externi, classicum soliti sunt canere.

719. FRustra veteres, dum bellorum causas atq; origines evolvunt, aliquam de numero Dearum, nescio quarum, Alecto,

cui tristia bella
Iræq; insidieq;, & crimina noxia cordi. Æneid. 7:
cum tædis, facibus, & tubis inducere solent. Prudentius illi consilium fuerit, qui, cum Stanislao Rescio, eloquentissimo eruditissimoq; scriptore, *Atheismis & Ministromachijs* Prædicantum, eadem opera, adiunxerit & *Phalarismos* Et quid quæso nec esse cum eodem est, vel edicta Lutheri Barbarica, phalarica, &, ut Anacreon ait, πατάγῳ καὶ ἀλαλήτῳ σκύτικα, *strepitu & multo fremitu Scythica*; vel Lutheranorum cruentas in Germania, Evangelicorum in Gallia, Anabaptistarum in Vestphaliâ manus producere? quid *Theatra crudelitatum*? quid *libros de furoribus Gallicis*, quid spectacula, barbaræ imò Belluinæ immanitatis plenissima, in Anglia, Scotiâ, alijsq; locis edita orbi exhibere? Satis superq; infandi spectaculi esset, si ea, quæ in Regno Poloniæ, quæ in Lithvaniâ, Prussiâ, Livoniâ, alijsq; nobilissimi huius Regni Provincijs designata, atq; ab eodem Rescio paucis recensita, spectentur: docebunt enim haud dubiè omnes

omnes non ab alijs, quam furiarum istarum facibus, ac-
cendi homines, ad eam animi feritatem atq; diritatem
potuisse.

720. Quid si verò quis, (vt illa, tanquam vetustio-
ra, missa faciamus) *Lauream Sueticam*, vel in eâ potius
Prædicantem, *Classicum belli*, in omnes Catholicos, ac
præsertim Jesuitas, sufflantem audiat! *Matthæus Lungvi-*
tius, quem à studijs artium manifestæ veritati contrari-
arū. Luguitium vere dixeris, Tripartiti illius operis au-
thor est. Dici non potest, quantum iste *Senior*, ut se vo-
cat, *Archidiaconus Rochlicensis*, (sive *Alexandrum*, sive
Iosuam redivivum. *siue Iosvam & Hiskiam fæderatos* in
scenam producat) ubique τραγῳδεῖν & classicum vi-
deatur canere! In ipsa ad Gustavum Regem præfatione,
quæ non vates iste *Tiresia cæcior*, de Meretrice Babilo-
nicâ (sic enim Prædicantes Ecclesiam Rom. insignire so-
lent) ab illo Rege prosternenda & comburenda, ad in-
saniam usq; evomuit?

721. Quod si & ista quoq: videantur alicui remoti-
ora, potest domi ad ea, quæ ante oculos etiamnum po-
sita sunt, intueri. Tertius, & quod excedit; annus vol-
uitur, cum Vilnæ de Calvini Schola Prædicantes, non
jam argumentis, sed armatis manibus oppugnare Cœli-
tes, *tanquam novi Gygantes*, ausi sunt D. Michaelis ali-
orumq; statuæ Angelorum quæ ad Ædem sacram Virgi-
num D. Claræ prostant; parietes item, & subsellia templi
missis è vicino Prædicantum Calvinianorum domicilio
sagittis, ita confixæ sunt, ut vulgi quoque hinc inde con-
fluentis oculos unâ configerent animosq; cruëtarēt. Sed
ne spectaculum quidem illud vulgi innocentis periculo,
quin & cædibus caruit: obversa enim in oculos innoxiè
contuentium arma, displosa tormenta: & vulnera, quæ
nuper statuis Angelorum inflicta, spectanti vulgo inten-
tata, imò non sine multorum cæde illata; ita ut longè

quoque dissiti pervolitantibus tormentorum pilis contrucidarentur. Nam & ad Templum, ut vocant, Bernardinorum vetulus cum vetula, & ad S. Joannis ædem puer æditnus ignea glande periêre.

722. Et quis tumultus hic omnis, & tumultum consecutæ cædes, à geniali Prædicantum Calvinisticorum epulo, ortum habuêre, meritò *in Gratijs sæcularibus Academiæ Vilnensis*, oratione in laudem Cancellariorum, & Protectorum dicta, adiectum; *Ecce novos in Litvania Hugonottas! Ecce! quidquid olim Iconoclastarum impius vomuit oriens, intra se Vilna vidit revixiße! Recens nata proles fuit Sectæ Calvinianæ Archiministro, & simul ingens in Polonia Lithuaniaq́, natus tumultus! vt furiam potius Erebo missam credideris, quæ solo adventu tantum Provinciarum incendium sufflare potuerit. Æternum certe seculis argumentum CALVINIANOS ad Turbas & Tumultus Nasci &c,*

723. Et mirum sit, si Lutherani & Vbiquistæ, edito nuper in Prussiâ, Anno 1641. publico scripto, quærant *Quid de Calviniano in Prussia Prædicante censendum sit?* & Quæstioni hunc in modum ipsi inter alia respondeant pag, B. 3. *Calvinianus in Prussia Prædicans est, qui non tantum sine ullo conscientiæ scrupulo decipere homines, sed etiam pacem tum internam conscientiarum, tum externam provinciarum disturbare satagit.* Primum illud. de imposturis & sycophantijs probatur pag. F. 2. & seqq. Alterum, de pace conscientiarum ac religionis convulsâ, pag. C, 1. & seqq.

724. Tertium deniq; de pace prouinciarum pag. D. 1. deducitur, I, ex Alberti Ducis *libello de Visitatione Episcoporum*, in quo, vt scriptor ille ait, *perinde Sacramentarij Calvinistæ, atque incendiarij, vel qui fontes toxico inficiunt, è Prussia decernuntur exterminandi*: II è Recessibus & literis S. Regiæ Maiestatis, Sigismundi III qui Anno 1614. die 6. Julij edixit: *Tam in antiquioribus, quam in po-*

in postremis etiam pactis ac recessibus, disertè cautum expressumq́, esse, nonnisi Catholicam Religionem, vel Aug Confessionem, cæteris omnibus exclusis Ducatus incolis profiteri fas esse, verendumq; esse, ne novis introductis sectis (qualis utiq; Vbiquistica) *pacatus & tranquillus Provinciæ status perturbetur.* Et in literis *Anno* 1615 ad Joannem Sigismundum, Electorem Ducemq́' datis, *quæ in causa religionis ante scripta fuissent, non alio fine ac proposito esse scripta, nisi vt pacem & tranquillitatem illius Provinciæ tueamur, &c.*

725. III. *ab Experientia*, quâ constet, dissidia, rixas, dissensiones, seditiones & id genus turbas, quas multis annis Prussia passa est, atque etiamnum patiatur, non aliunde quam à privatis publicisq́; Calvinistarum molitionibus scaturire. IV. à protestatione Caluinistarum, Regiomontanis Comitijs, Anno 1641. die 19. Julij palam facta. *Nam vt quondam Ordines Prussiæ; in sacris iuxta ac prophanis rebus, pro commodo patriæ, vnus quasi vir, unanimi consensu agebant; ita nunc, Deo permittente, spiritus Calvinisticus, accedente præsertim tam manifesto Calvinisticæ sectæ, & tam diuturno exercitio, eo rem adduxit, vt pleriq; Magnates ac Nobiles. contra suos fratres, & huius provinciæ membra, ob Calvinismum aliâq;, quæ iuribus provinciæ Calvinistis negantur, protestati sint, adiectis sanè non levibus minis*

726. V. Iterum ab experientiâ, qua itidem palam sit, *Prædicantibus, & universo ministerio Lutherano, subditos inobedientes adeoq; rebelles, Calvinistarum exemplo vel consilio, esse redditos; vt plurimi in Prædicantes acerbè contumeliosissimèque inuehantur: in pagis veró, ob Calvinistas à solennibus Baptismi, matrimonij, & sepulturæ ceremonijs repelli solitos, tricas vbique innumeras olim jam ortas esse, & nunc indices oriri.*

757. VI A Joan. Bergij Doctoris, & Caluinianorum in Prussiâ, atque ad *Aulam* Brandeburgicam Archisynagogi, varijs, qua suo, qua suorum Marte, molitionibus &

bus & technis; uti & à dictâ nobilium protestatione, machinisque in eadem, Augustanæ Conf. & Apologiæ eiusdem, Corpori Prutenico vehementer & periculosè admotis. Quibus sane haud iniuria, poterant adiungi ea, quæ Bergius in Præfatione ad Ordines Prussiæ, *Apostolicæ Regulæ* ab se nuper editæ præmissa videtur machinari. Postquam enim (fortassè ad Machiavelli vel alterius Pseudo-politici apotelesmata, vel juxta illud in primis protritum. *si ius violandum, regni causa violandum est*; vel illud *jura, periura*, &c) Juramentum quo universi Prussiæ Ordines, ad servanda pacta, conventa, & jura Patriæ sese obstrinxerunt, plurimum elevavit, & palam contendit, *Lutheranos ad eliminandos, vel non tolerandos in Prussia Caluinistas, nullo prorsus juramento obstringi, tum quia in Baptismo* (audi nouam Philosophandi rationem!) *non ad condemnandum vel persequendum, sed potius ad amandum proximum*, DEO *sese juramento obstrinxerunt*; *Tum quia Principi suo, ac Prussię Duci, cum iurant, non se obligant, ad impediendum eiusdem Principis voluntarium religionis exercitium*, &c. tandem classicum, quamvis tacitè, canere, & suos ad aliarum exempla Provinciarum videtur incitare.

728. Quid enim sibi illa volunt pag. D 3. *Non memoro, quomodo in exteris provincijs ac regnis, zelosissimi quoque Catholici Ordines, vbi diu cruentis armis, in causa religionis sævitum est, ad extremum Tolerantiam, & ad Reipub. honores atq; dignitates admissionem, tanquam vnicum optimum, & ipsi quoque Religioni Catholicæ commodissimum, pacis ac tranquillitatis medium cognoverunt*, &c. Quid item illa pag. D. 4. sub finem præfationis? *Persuadere mihi non possum, aliquem, nisi respectibus. & id genus affectionibus in præceps agatur, tam simplicem esse posse. qui id patriæ suæ Priuilegium, atque immunitatem esse censeat, quod civitates & provincię vicinæ, si sibi imponeretur, summam reputarent seruitutem*, &c.

Non

729. Non sunt, mi Bergi, Borussici Prædicantes ita *obæsæ naris*, quin isthæc odorari possint, aut *suspendi* abs te, quam temetipsum *naso suspendere adunco* malint. Neque enim tu aliud hic moliris, quam quod cap. 11. pag. 158. cum *de reformatione*, hoc est de Calvinismo publicâ authoritate inducendo, philosophareris, scriptum reliquisti. Placuit hic te quoq; loquentem producere, ut qui Theutonicam linguam non callent, è latinâ philosophiam, politicen, eloquentiàm, & pleraq; animi tui sensa, paucis accipiant. Sic igitur tu l. c. *Sicubi plebs & communitas*, partim Lutheri, partim Calvini sequacibus constans (de his enim sermo est) *in vrbe, vel provincia aliqua dissidet, ita vt magna pars non modo erroremnon agnoscat sed insuper Lutherani Oralem manducationem suam, Vbiquitatem, Exorcismum* (in Baptismo) *Imagines, oblata, aliaq; id genus, pertinaciter tueantur, & alios* (Calvinianos) *qui hæc non admittunt, idcirco vt hereticos condemnant; tunc isti necessario se, ab ijs qui condemnant, segregare, imo & particularem Religionis reformationem instituere coguntur; Præsertim si Princeps Christianus* (*cui, iuxta exemplum Asa, Iozaphat, Ezechiæ, Iosiæ, onus reformationis potissimum incumbit*) *parti orthodoxæ* (quemadmodum in Prussiâ Calvinianis) *sese adiungat; quo in negotio* (Princeps ille) *nullis humanis maiorum suorum legibus impediri potest, cum illi dominari conscientijs posterorum vel eos vllo pacto, doctrinis erroneis, vel superstitionibus illigare minimè possint: quemadmodum id inter Christianos (vtpote qui Religionem suam non humanis legibus, vti pagani & Mahometani, sed solo verbo Dei niti & fundari volunt) certum et extra controversiam positum est, &c*

730. Ne vero Bergio quis reponat, *subditos eam reformationem*, in Prussiâ *minime passuros*: in antecessium homo catus ita occurrit, *Spes est, nunquam zelum apud Lutheranos eo progressurum; vt erga legitimum magistratum, qui ijs*

bus & technis; uti & à dictâ nobilium protestatione, machinisque in eadem, Augustanæ Conf. & Apologiæ eiusdem, Corpori Prutenico vehementer & periculosè admotis. Quibus sane haud iniuria, poterant adiungi ea, quæ Bergius in Præfatione ad Ordines Prussiæ, *Apostolicæ Regulæ* ab se nuper editæ præmissa videtur machinari. Postquam enim (fortasse ad Machiavelli vel alterius Pseudo-politici apotelesmata, vel juxta illud in primis protritum. *si ius violandum, regni causa violandum est*; vel illud *jura, periura*, &c) Juramentum quo universi Prussiæ Ordines, ad servanda pacta, conventa, & jura Patriæ sese obstrinxerunt, plurimum elevavit, & palam contendit, *Lutheranos ad eliminandos, vel non tolerandos in Prussia Caluinistas, nullo prorsus juramento obstringi, tum quia in Baptismo* (audi nouam Philosophandi rationem!) *non ad condemnandum vel persequendum; sed potius ad amandum proximum, DEO sese juramento obstrinxerunt; Tum quia Principi suo, ac Prussię Duci, cum iurant, non se obligant, ad impediendum eiusdem Principis voluntarium religionis exercitium, &c.* tandem classicum, quamvis tacitè, canere, & suos ad aliarum exempla Provinciarum videtur incitare.

728. Quid enim sibi illa volunt pag. D 3. *Non memoro, quomodo in exteris provincijs ac regnis, zelosissimi quoque Catholici Ordines, vbi diu cruentis armis, in causa religionis sævitum est, ad extremum Tolerantiam, & ad Reipub. honores atq; dignitates admissionem, tanquam vnicum optimum, & ipsi quoque Religioni Catholicæ commodissimum, pacis ac tranquillitatis medium cognoverunt, &c.* Quid item illa pag. D. 4. sub finem præfationis? *Persvadere mihi non possum, aliquem, nisi respectibus & id genus affectionibus in præceps agatur, tam simplicem esse posse, qui id patriæ suæ Priuilegium, atque immunitatem esse censeat, quod civitates & provincię vicinæ, si sibi imponeretur, summam reputarent servitutem, &c.*

Non

729. Non sunt, mi Bergi, Borussici Prædicantes ita *obæsæ naris*, quin isthæc odorari possint, aut *suspendi* abs te, quam temetipsum *naso suspendere adunco* malint. Neque enim tu aliud hic moliris, quam quod cap. 11. pag. 158. cum *de reformatione*, hoc est de Calvinismo publicâ authoritate inducendo, philosophareris, scriptum reliquisti. Placuit hic te quoq; loquentem producere, ut qui Theutonicam linguam non callent, è latinâ philosophiam, politicen, eloquentiàm, & pleraq; animi tui sensa, paucis accipiant. Sic igitur tu l. c. *Sicubi plebs & communitas*, partim Lutheri, partim Calvini sequacibus constans (de his enim sermo est) *in urbe, vel provincia aliqua dissidet, ita ut magna pars non modo errorem non agnoscat, sed insuper Lutherani Oralem manducationem suam, Vbiquitatem, Exorcismum* (in Baptismo) *Imagines, oblata, aliaq; id genus, pertinaciter tueantur, & alios* (Calvinianos) *qui hæc non admittunt, idcirco ut hereticos condemnant; tunc isti necessario se, ab ijs qui condemnant, segregare, imo & particularem Religionis reformationem instituere coguntur; Præsertim si Princeps Christianus (cui, iuxta exemplum Asa, Iozaphat, Ezechiæ, Iosiæ, onus reformationis potissimum incumbit) parti orthodoxæ* (quemadmodum in Prussiâ Calvinianis) *sese adiungat; quo in negotio* (Princeps ille) *nullis humanis maiorum suorum legibus impediri potest, cum illi dominari conscientijs posterorum vel eos ullo pacto, doctrinis erroneis, vel superstitionibus illigare minimè possint: quemadmodum id inter Christianos (ut potè qui Religionem suam non humanis legibus, uti pagani & Mahometani, sed solo verbo Dei niti & fundari volunt) certum et extra controversiam positum est, &c*

730. Ne vero Bergio quis reponat, *subditos eam reformationem*, in Prussiâ *minime passuros*: in antecessum homo catus ita occurrit, *Spes est, nunquam zelum apud Lutheranos eo progressurum, ut erga legitimum magistratum, qui ij*

qui ijs conscientiæ & religionis permittit libertatem, id circò insurgat, quod is parem, pro se & religioni suæ addictis, in sua ditione ac provincia libertatem usurpat, ac manu tenet, &c. Et sane iniustitia summa esset atque iniuria, si subditi magistratui suo tantum libertatis in causa Religionis & conscientię non permittant, quantum ipsi sub eiusdem Magistratus præsidio habent!

731. Quid ad hæc Borussici nostri, ac præsertim Vbiqvistæ? Primum taciti apud se illud ingeminant, *Notate verba signate mysteria!* parumque abest, quin cum populo illo, qvamvis alia mente, attoniti exclament, *Manhu! Manhu!* Tum verò

Et cantare partes, & respondere parati,

paribus numeris classicum canunt. Et primum quidem, ab ipso currentis seculi exordio; præsertim cum Anno 1603. & seqq. ad Culmbachianam Electoralem domum Brandeburgicam, è Franconicâ Anspachianâ, Feudum Prussiæ transferendum esset, *sub tunica*, ut aiunt, *& sinu* res geri videbatur, adeo ut vix juxta Sophocleum illud,

ὑπὸ ϛέγῃ πυκνῆς ἀκοῦσαι ψακάδος
εὑδούσῃ φρενί,

Tecto sub ipso dormienti fas foret
Audire densas guttulas animo,

732. Deinde ab Anno 1609. & seqq. audiri sensim vox classici illius cæpit; cúm per institutas varijs comitijs âc judicijs contra Calvinianos actiones, tum per editos à Ioanne Behmio, *Prodromos*, *Parænesis*, *Conciones*, &c. Tum per scriptum à Mislentâ *Manuale Prutenicum*, *Disputationes Collegij Prutenici*, &c. Tum per πολέμικα variorum opera, Regiomonti in publicum emissa: Tum verò potissimum per accensas eò classico inter Prussiæ Ordines simultates, quibus factum est, ut scissis in duas factiones Ordinibus, hi quidem *Querulantium*, illi verò *Protestantium* nomen sortirentur, & conie, tis apud Regia, &

gia & Rèip. tribunalia manibus, aliquot annos dimicarent; uti & ex Recessibus Anni 1616. & sequentium, libro Privilegiorum pag. 144. & seqq. insertis, hodieque patet.

733. Denique cum post plurium annorum, non levia omnino duella, Calviniani, in publico Ordinum Conventu, Anno 1641. (uti hic sæpius diximus) Protestati palàm in adversarios essent, classicum illud Ennianum insonuit.

Et Tuba terribili sonitu Taratantara dixit.

Continuo enim scriptum à Lutheranis, tacito authoris & lòci, ac Typographi nomine editum, Quæstionem illam, Omnibus Prussiæ Ordinibus, solvendam proposuit, *Quid de Calviniano in Prussia Prędicante censendum esset?* Et ne forte rarus admodum esset, qui tritum illud ex merito usurparet

νῦν σφίγγος γρίφους ὁ Οἰδίπους ἐφρασάμην

Nunc Sphingis nodos Oedipus explicui;

ipse author, etiam Davo cuivis subventurus. ænigma ab se propositum, non minus clare, quam diffusè, dissolvit.

734. Respondet enim ipse ac pluribus probare contendit, Calvinianum Prædicantem in Prussiâ (sic enim germano ore, iuxta ac pectore profatur) *Esse I. veteratorium ac malignum, pacis æternæ seu conscientiarum turbatorem*, id enim; ni fallor, significat, pag. C. Ein freventlicher friedenstörer des gewissens. II *Esse turbatorem pacis externæ ipsorum inter se civium*; hoc enim vult Ein Zerstörer des eusserlichen friedens der einwohner untereinander pag. D. III. *Esse hominem sine ulla conscientia*, sive, ut pag. E 2. dicitur Ein gewißenloser mensch. IV *Esse Impostorem, Sycophantam*, sive nebulonem, ac Circumscriptorem, sive, ut ille ait, Ein Leütbetrüger.

Neque

735 Neq; hic Classici illius vox desijt: quod enim de suo nequit, addit de alieno; dum ad finem ipsum, geminam Calvinistæ descriptionem, è duobus Politicis affert; ex utraq; Calvinistas publicæ pacis hostes, ac perduelles esse probat. Altera superius est cum Behmio inducta; & pluribus hic induci posset, nisi cum altera plurimum conveniret, quæ ex *Selnecceri Comment. sup. exam. Philip. sumpta*; inter alia, sic habet, *Calvinista est homo, qui magistratum, & alios decipit; qui se, suosq; ad animæ, & corporis interitum præcipitem agit: qui regna integra, provincias, & vrbes, occultis inimicitiis, seditionibus, odijs, bellis, & cædibus replet: qui vbique* (ut sic forte etiam Calviniani Ubiquistæ sint) *salutarem pacem & concordiam discindit, &c.*

736 Atque hoc quidem in Caluinianos classicum canitur; quid verò in Catholicos? Finis nullus esset, si omnia persequar; neque tamen aliqua præteribo, quæ minus obvia, ac nostrorum Regiomontanorum propria sunt. Matthias Stoius, cuius supra jam meminimus, *Erhardi Nisi Turingi, & in Borussia*, ut ipse se vocat, *Verbi Dei Ministri*, aliorumque Prædicantum calamis, vel potius, strictis in Pontificem Rom. & Pontificios armis stipatus, Principi Radivilio, Palatino Vilnensi, non tantum calamos, verum & arma in eosdem, classico suo ita suggerit,

Tu verò Radivlonum decus, inclyte Princeps,
O generose Tuæ sanguis amorq; domus!
Adfere divini verissima dogmata Verbi
Qua debes Dextra vindice, quaq; potes.
Me verò hæc alacri fer Classica voce Canentem,
Qua sola potui parte venire Tibi.
Atq; vtinam liceat! quoniam libet esse in ijsdem
Partibus, in quas hæc nuda Thalia volat.
Non timeam calamum, vocemq; in Fata Papatus
Stringere, dum nequeo fortis ad Arma Manum.

Tu ma-

Tu maius quiddam potes & præclarius istis,
In laudem patriæ Dux animose Tuæ.
Macte animo! Radivilonum stirps inclyta, Macte!
Inq; tuas laudes nil superesse sine.

737. Væ misero Papæ! væ Papistis omnibus! si Cadmeis istis fratribus, perinde in alios, atque in se, quantum libet, liceat esse fortibus:

ἀλλ' ὁ Ζεὺς ἄνδρεσσι νοήματα πάντα τελευτᾷ.

Nempe viris Iupiter non omnia vota secundat. Homer. ...ectius facerent, si quemadmodum mutuis inter se bel...s, alij alios è medio facessere jubent, ita universi, Pro...hetâ, imò Deo per Prophetam, suadente, *Pacem & ...eritatem diligerent*, Zach 8; ne, & se, & alios iuxta per...itum irent; vel apertis, & semper patentibus, non tam ...ani, quàm Europæ portis, Turcæ alijsq; barbaris, ad ...vertendam Christi Ecclesiam, aditum aperirent.

PROPOSITIO XII.

...vereribus, & etiamnum vigentibus Prædicantum ...n Prussiâ bellis, constare vel cæco potest, nunquam apud eos veram Christi Ecclesiam fuisse aut esse.

...38. HAbet enim locum hic illa Disqq. 4. prop. 6. ratiocinatio: Prædicantum in Prussiâ Eccle...a, neq; fuit, neq; est hoc tempore una, proinde neq; ...era. *Antecedens* è tot, tantisq; Prædicantum in Prussiâ ...ellis, qualia disqq. hac & 17. memorata sunt, abunde ...atet. Ne verò illi, uti solent, obtendant, ea bella vel ...etera, vel cum Calvinistis duntaxat, alijsvè id genus ...eterodoxis gesta esse, memoremus ijs tum recentia, ...um inter ipsos quoq; Ubiquistas nata, atq; adeo etiam...um vigentia. καλέουσι γὰρ ἀλλήλους, ὥσπερ οἱ κίονες, ut ait Synesius; *Mutuum*, inquam, *sibi acclamabant, m*...

bant, more Ciconum, quibus mulierculas imitari, & audita, vel viſare novâ admirabundos, viciniam totam, conciere mos eſt,

739. Satis autem erit ſiſti illis Prædicantes, Movio ac Mislenta Ducibus, inter ſe, uſque ad internecionem digladiantes. Eorum uterque Lutheranus; & Lutherani gregis paſtor; ille quondam apud Caunam, iſte vero etiamnum apud Regium montem: Ubiquiſta uterq;. Anno 1624. Cœleſtinus Mislenta, Secundam *Collegij Corp. Pruten, Diſputationem* de Scripturâ Sacrâ, tanquam regulâ ac normâ illius Corporis typis evulgarat. Non longe poſt Caſpar Movius, in diſputatione nonnulla (quæde Scripturę S. vi, efficaciâ, & illuminandi movendique ἐνεργέια ὀ' κτ̃ σαθμλιώ, neque *ad amuſſim*, neq; *ad ſanam doctrinam* ſatis idoneè videbantur dicta) *ceris miniatulis*, melius quam Ciceroni Atticus facere conſueverat, obducere, quin & ὀβελίζειν cùm Ariſtarcho cœpit; quémadmodum ſub finem Diſp. 9. Collegij Pruten, Mislenta ipſe queritur.

740. Hinc ſubitò bellum, quod ipſos ſedecim annos tenuit, & niſi Mouium exilio, alijſq; belli calamitatibus fractum, de arena illa, jam victorem, præter ſpem, fata rapuiſſent, ad hanc uſq; diem teneret. Certatum initio ſcriptis, vel potius ſchedis minutioribus, & quaſi, ut dictum eſt, *ceris miniatulis*; tandem ventum eſt ad *arma decretoria*, & per tribunalia, non modo in Pruſſia, *coram Academico Senatu*, *coram Iudicio Aulico*, *& coram Conſiſtorio Sambienſi*, ut ipſe Mislenta pag. 13. fatetur. verum & ad ipſius Regis thronum acerrime pugnatum; quoad tandem judicio ac decreto Regio Victor Movius, cum triumpho Regiomontum redux, quina circiter millia florenûm, pro tribunali mulctæ & damni cauſâ ſibi addicta, inſtituta nova actione repeteret.

741. Cum verò, ne ſic quidem victus Mislenta quie-

uiesceret, sed allisi per Herculem ad terram Antæi instar, animosior fortiorque resurgere niteretur, arrepto iterum calamo, hostem (quem cæteris armis omnibus non poterat perdomare) confixurus, grande volumen ab se scriptum, publicum facit, titulo *Movius Hæreticus*. Neque Movius sibi in tempore defuit. Pari quocirca mensurâ, officium Mislentæ pensat, editque mole haud minorem librum, titulo *Mislenta Tyrannus*.

742. Et putas istos, citra auxilia, in arenam progressos solos? Magnus utrumq; exercitus Prædicantum, & aliorum, de Prædicantum castris, velitum cingit, non minore utiq; , quàm ipsi Duces, sive animo, sive rabie pugnaturus. Si Maroni id bellum canendum esset, iterum, suo more, ordiretur

Pandite nunc Helicona Deæ, cantusq; movete;
Qui bello exciti Reges, quæ quemq; secutæ,
Complerint campos acies, &c Æneid: 7.

Nobis necesse non est percensere eas, quæ à parte Mislentæ steterint copiæ. Norunt enim omnes & numero, & animis & opibus ingentes fuisse. Si Movio vel dimidiam, vel tertiam duntaxat partem adfuisse quoq; demonstremus, nunquid ad periculosum, atrox, cruentum, & prorsum civile bellum defuisse aliquid censebimus?

743. Et verò nemo melius ac verius, copias Movij percensuerit quam ipse Mislenta. Audiatur quocirca. In ipsa *Movij Hæretici*, ad reliquos Prussiæ Prædicantes Dedicatione, pag. 9. fatetur; Bellum id à Movio sibi intentatum, *cum magna Ecclesiæ convulsione, nec minore infirmiorum scandalo*. Ecce belli calamitatem non spernendam! Jisdem propè verbis pag 14. præfat. ad Lect. ait, *Libris à Movio editis*, hoc est armis & præcipuis huius belli machinis atq; catapultis, *Ecclesiam magnum scandalum & turbas passam, simpliciores & infirmos, hostis*

illius furore, graviter affectos & perculsos, &c,

744, Hæc Movius ipse! ubi vero, & quid Movij auxiliares copiæ? Recensebit idem Mislenta, quanquam ingratijs, & ut ille, qui secundùm Comicum τὴν ἀναγκαίαν τύχην τρίβει, *Necessariâ fortunam terit.* Ac primum pag. 19 *Negare*, inquit, *minimé possumus, Dominorum Rostochiensium* Theologorum *censuram, quam & Rathmaniani per turbulentum Hoierum* (qui deinde ut idem Mislenta pag. 31. scribit, *tanquam homo nequam & calumniator, à Prædicantibus Gedanensibus indignus eorum societate, collegio ac consessu iudicatus, ideoq; migrare inde coactus*, à Svecis Brunsbergæ constitutus erat Prædicans, & Collegium Societatis homo indignissimus incolebat) *Anno* 1628 *dolosè expracticarunt, adversarij nostri sententiæ consonum sit.* Vah! Rostochiensis Academia pro Movio contra Mislentam in acie stat! Non dico, quanta illa & cuius apud Lutheranos omnes authoritatis sit! illud dico, Regiomontanæ finitimam, &, si non terrarum spacijs, certè Civium ipsorum commercijs, & usu quotidianæ familiaritatis proximam.

745. Sed ea Censura; ut l. c. & cap. 10. Mislenta pronunciat, *à Rostochiensibus non recognoscitur pro genuina*, & quidem Calovio ita per epistolam attestante. At tu Mislenta, ipse jam recognovisti. Quod si iterum neges, vide ut te Movius, in suo *Myslenta-Tyranno*, verset! Quid, si verò ille evincat (uti cap. 3. pag. 125. & seqq. & cap. 7. pag. 346. & seqq. molitur) non tantum Rostochiensem, verùm & Jenensem, & Wittembergensem, & alias Academias; vel præcipuos in ijsdem Doctores, ab se, partibusq; suis stare? Scio te Movio (utcunque rem, iuratis quoq; testibus probet) fidem non daturum: credes tamen, ut spero, Tibimetipsi. Tu enim ipsus es, qui non tantum exteros, verum & cives tuos, adeoq; Regiomontanos ipsos, imò, quod miremur, i-

tur, ipsos de tribu tuá, & quidem maiorum etiam
gentium Prædicantes, ac Symmystas tuos, ad castra ho-
stium provolasse, & contra te, tuosq; in acie dimicasse,
acerbe acerrimeq; quiritaris.

746. Cum enim tibi pag. 28 pleriq; auriculam vel-
lerent, ac dicerent, *Multos esse, qui Movium sequerentur;
quò non deesse ex ipso Ministerio, qui illi militent,* Tu pri-
mum pag. 29, reponis, *Posse famam, vti solet; & ipsius
Movij iactantiam, præter fas & æquum, multa ad rem ve-
ritatemq, ipsam adijcere.* Tandem nihilominus pag. 30.
ita scribis. *Negare non possumus, multos initio fuisse, qui
Movij partes contra nos tuebantur. Quidam præcipuo consti-
tutus loco, qui Magister esse vult in Israel ausus est dicere,
Theologos Regiomontanos, ea de Verbo Dei docere, quæ con-
scientiâ ac pudore salvo, neque deberent, neq; possent Qua
de causa, Movius datis Anno* 1626 *literis gratulatus est, quod
inter paucos, vnus in Borussia esset, qui veritatem, in Articu-
lo de Verbo Dei, agnosceret & doceret.*

747. Estne præterea aliquis de maiorum albo Præ-
dicantum in Movij castris? *Alius*, inquit Mislenta pag.
31. *eiusdem farinæ, qui Archipresbyteralem itidem occupat
sedem, ausus est nos Phantastas & Fanaticos appellare; atq;
Movio, quod inique à nobis opprimeretur, condolere Ita proh
dolor! hic in provincia agitur! Vterq; horum dignitates &
ministeria præcipua tenet; neq, Ecclesia duntaxat, verùm &
aliorum inspectio Pastorum, & Ecclesiæ Ministrorum ijs com-
missa est Hi socias nobis manus, ingruente certamine iunge-
re & nos contra hostes veritatis tueri deberent: sed illi, ho-
stili in nos sunt animo, colludunt adversarijs nostris, eosque
in suo contra nos furore roborant: Ecclesiæ verò, & ipsis Ec-
clesiæ Ministris, magno sunt offendiculo; neq; verentur Do-
minos Theologos Consistoriales* (ipsa vid Senatus Prædi-
cantici capita!) *plenis; iniuriarum verbis aggredi, uti à
quodam eorum nuper factum. Qua de re Theologi illi questi*

quidem sunt. & severam inquisitionem (fortè etiam Hispanicam) postularunt, neque tamen quidquam obtinuerunt.

748 Atq; hæc auxilia, Movio extra Regiomontum, accessere. Quid Regiomonti? Hic Regiomonti scribit idem Misl. pag. 32. habuit etiam Movius commilitones suos: sed hi (quod Mislentæ causam plurimum convellat) erant planè ipsius mancipia: habuerunt illum instar Idoli, & placita eius tanquam oracula ex Tripode pronunciata. Hi pro sua parte plurimum ad Movianum istud bellum ac furorem contulerunt; dum illum (Movium) contra nos excitant, & omnia quæ hic scripta vel acta sunt, prodiderunt. Ex horum numero hostium nostrorum, vnus atque alius in eo errore, ac noxia opinione, mortuus decessit; vtinam alij, qui supersunt, ad mentem redeant, &c.

749. Habemus de auxilijs è regione Prædicantum Movio venientibus; jam Mislenta prosequitur ipsas cohortes prætorianas, non sanè alijs quam Triarijs, (quia de Ordine Politico & ipso civili magistratu, qui in regno Prædicantum supremum ubiq; jus ac locum habet) constantes, ideoq; non sine illa Maronis præfatione Eclog 4.

Sicel des Musæ paullò maiora canamus,

à Mislentâ percensendas: *Neque defuerunt Movio*, inquit ille pag 32 *inter Polit cos patroni, qui ei & verbo, & facto, vbiq; subsidio essent. Prodiderunt sese pleriq;, cuius spiritus essent! Cum de causa discurrendum erat, gravabamur atque accusabamur nos, quod minimè necessariam controversiam exorsi essemus, quod Movium opprimeremus; quod causa Movij æqua esset. Vsurpata quoque sunt hæc, longe spectantia verba, Quis scit, vter tandem alteri cessurus ex acie sit? Vnde facile pateat non deesse consilia, quibus vni atque alteri nostrum cucullus, Movio verò auxilia parentur.*

750. Ne verò putes, memoratos hactenus Politicos, de trivio, aut minoribus subsellijs Movio subsidia-

os venisse, iam ille pag. 33. ita pergit. *Habuit itaque Movius per hos annos* (à 1624. ad 1637,) *continuo auxilia, ic ad aulam, in civitatibus, & in ipso litteratorum ordine : it vt durante bello hoc, & processu iudiciali, qui inter nos & eum intercessit, multorum corda hominum, adeoque* (quo gravius ac periculosiùs quid tandem esse potest?) *ipsorum auditorum nostrorum, revelata sint.*

751. Cùm Mislenta, & Mislentianici Prædicantes, Moviano exercitu de omnibus Ecclesiasticorum, Politicorumque ordinibus lecto, ita incursarentur, & tot annos (erant ad ipsum Movij obitum circiter 16. ut in terim bellum, quod morte Movij non omnino sopitum est, hoc loco sileatur) omnibus viribus premerentur; quantum, quæso, Regno Prædicantico accessit in Prussià calamitatis! Referet id quoque, vel ex parte, Mislenta ipse, qui pag. 33. ita scribit. *Eo proh dolor! extremis hisce & calamitosis temporibus ventum est, vt pauci inveniantur; quibus orthodoxa religio cordi sit! apud maiorem partem zelus, & amor veritatis extinctus est, ita ut sint vel tepidi; vel verbo duntaxat, & specie externa orthodoxæ religioni addicti, animo verò Calvinismo gravidi, & odio in puros & cordatos Prędicantes pleni, quin insuper etiam rebelles & jurati hostes : quos cum manifesto bello persequi non possunt, cuniculis & tacitis machinationibus deesse nihil patiuntur. Volupe illis est, quoties Theologorum* (Prædicantum) *fama, nomen, honor, invaditur, &c.* Eadem pag. 256. & alias sæpè memorat.

752. Si igitur, ut hic Prædicantum Regiomontanorum Princeps fatetur, *Pauci inveniuntur, quibus orthodoxa Religio cordi sit, &c. &c.* nunquid jam καὶ τυφλῷ δῆλον, *lippisque*, ut aiunt, *& tonsoribus notum* satis erit, Veram nunc Ecclesiam apud Prædicantes in Prussiâ non esse? Quomodo enim vera Ecclesia, sine orthodo-

 xâ reli-

xâ religione? aut quomodo orthodoxa religio, *si cordi non sit*, consistere alicubi possit? *An non*, vel Prædicantum judicio, fixum illud Apostoli, ratumq; esse debet, *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem*: Rom. 10? Quæ igitur, aut qualis illa tandem Ecclesia est, in qua, uti ipso *Prædicantum* Borussicorum principe referente audivimus, neq; *Corde creditur ad justitiam, neq; ore confessio fit ad salutem*? idq, ab ipsis Prædicantibus & Ecclesiæ magistris?

753. Quid si, ad istam sive confessionis, sive Fidei veræ ruinam & excidium, adijcias bella præsentia, præteritaque, omnium qui hactenus in Prussiâ fuerunt Prædicantum? Quis enim unquam fuit, qui non vel Sacramentario ad Annum 1624. vel Osiandristico ad 1567. vel Calviniano ad 1624. vel Mislento-Moviano, ad hæc usque tempora, bello implicaretur? Ipsi adversarij, uti hîc frequenter audimus, ultro fatentur; Maiorem tum populi tum etiam Prædicantum ipsorum partem, omnibus aut saltem plerisq; hisce bellis, ab orthodoxiâ & verâ religione declinasse, atq; ita Ecclesiam perpetuis schismatibus discidisse. Quomodo igitur ea Ecclesia unquam Una? quod si non Una, quomodo unqvam Vera?

754. Quod si, quemadmodum Mislentam audivimus, ita Movium quoque de præsente bello, & belli causis atque cladibus (maiore utique tum dolore, tum verò etiam eloquentiâ, ac, vernaculæ præsertim lingvæ, nitore iuxta ac numero, quod Mislenta, & omnes, (qui utriusq; scripta legerint, ultro fateantur) differentem audiamus? Quid, si quæ cis, & intra Bregelam, de Ubiquitate, & omnibus, in causâ Vbiquitariâ excitatis dimicationibus, præsertim inter Hassiacos & Wirtembergicos; tum vero etiam inter Saxones, ac nostros Borussicos Encelados, ultro citroque gesta

sunt,

...nt, & geruntur adhuc bella, respiciamus? nunquid ...lus jam, sani judicij mortalium, esse poterit, qui isthîc vel UNAM, vel VERAM Ecclesiam, vel utriusque, aut saltem alterius, vestigium ullum esse fateatur?

DISQVISITIO XXV.

An ad Vbiquitatem, & alias Prædicantum ...nænias, in Prussiâ adstruendas, Corpus Prutenicum, vim & authoritatem Symbolici Libri habuerit, vel habere possit?

755. QUi Disqu. 21. proposit. 2. quemadmodum jus fasque est. admiserit, nullum hic *in scirpo nodum* invenerit. Si enim Confessio Aug. in S. R. I. Provincijs, Symbolici libri authoritatem obtinere jure nusquam potuit, quis id *Corpori Doctrinæ*, quod Confessione Aug. alijsque Prædicantum centonibus constat, jure tribuerit? Quia tamen Mislenta, tum in Manuali suo, tum in omnibus super Corp. Pruten. disputationibus, eminus cominusq; ex adverso dimicat, retundenda sunt hoc clypeo, & in ipsum adversarium regerenda deinceps tela.

PROPOSITIO. I.

Sine Regis, ac Regni Poloniæ scitu & consensu uti neq; innovari quicquam in Religione, ita neq́ Symbolum ullum Religionis condi, vel recipi in Prussiâ potest.

756 FAteri id omnes in Prussiâ Prædicantes debent, qui hoc ipsum, quo de agimus, *Prutenicum Corpus*, Calvinianis in Prussiam irrumpentibus, muri instar objiciunt. Cuius verò authoritate hic ipse murus erectus, qui & Vbiquistas, cæterosque Lutheranos, securos florentesq; in Prussiâ complectatur; & Calvinianos cæterosq́, Sectarios omnes, quasi à Sinarum regno, cuneos Tartarorum immaniumq́; Scytharum eliminet? *Regia*, inquiunt ipsi. Quod, quam verum sit, deinceps patebit. Interim illud liquido jam patet; quemadmodum Calvinistis sine Regis ac Regni Poloniæ consensu, patere in Prussiam aditus non potest, ita neque Vbiquistis, alijsq; sub Augustanæ Confessionis umbrâ delitescentibus monstris, patere unquam potuit, aut nunc, si authoritas illa consensusque desit, patere potest.

757. Et iure hæc in Calvinistas Ubiquistæ, quibuscum, [si lege talionis adversarij agere velint (uti quidem vult & *Bergius in Regula credendi Apostolica*, & *nuper*, *in Protestatione Anni* 1641. Viri quidam nobiles] vix demum invenieut, quod pro dignitate reponant. Quæ enim, sive in declaratione illâ, quæstionis *de Calviniano in Prussia Prædicante*; sive in *Manuali* Disputationibusq; suis Mislenta; sive *in Responsione Anni* 1617. Ministri omnes ex adverso obtendunt; ea, ut cum Xenophonte loquamur, *ne cicadam quidem invmbrent*; cum Lippis ac tonsoribus notum sit, Ducatum Prussiæ non super alia, quàm Catholicæ Religionis fundamenta, initio structum, sta-

ctum, stabilitumq; esse. Audi quæ hac de re in publico illo *Pacis perpetuæ*, inter Sigismundū I. Regem, & Albertum I. Prussiæ Ducem, instrumento, adeoque in ispa Feudi ac Ducatus erectione, Privileg. prussiæ pag. 33. consignata, & hic Dis. q. 28. prop. 1. recitata sunt.

758. Ne quis porrò hos ipsos iuris apices convellere, aut recepto plerumq; more, flectere in gratiam Prædicantum, atq; unà tam firma & ad ipsius universi soliditatem comparanda, Ecclesiæ Catholicæ fundamenta concutere possit, nemo legis ac juris illius sensum, melius explicarit, quam quæ olim tulit, Regia itidem & totius Reip. Polonæ eminentissima Maiestas. Quocirca audiamus *Acta & Decreta Commissionis S. R. M Anni* 1609. *Regiomonti habitæ*, & volumini Priuileg. Pruten. insertæ Pag. 101. sic in causâ Religionis editur.

759. *Dubium nemini est, Religionem ipsam Catholicam ijs oris primitus institutam, propagatamq; fuisse, ipsoque tempore Regiminis Ordinis Cruciferorum, nec non sub Erectione, & institutione Feudi viguisse; bonaque & possessiones ad vsum earum Ecclesiarum habuisse: nec alio jure & conditione ipsam primævam investituram ratione Feudi concessam fuisse, quàm ijs, quibus Magister Ordinis, Cruciferiq; has terras antea tenuerunt Quos integris Episcopatibus, bonisque Ecclesiasticis, maximè autem Religione Catholica florente, Provinciam hanc possedisse, verius est, quàm ut demonstrari sit necessum.* Duo potissimum in præsentem causam hoc iuris textu clarissimè asseruntur. Alterum quidem nullo alio rei Ecclesiasticæ Religionisque iure, Ducatum Feudumq; erectum, quàm quod olim sub Crucigeris in Prussiâ viguit. Alterum verò nullam aliam sub Crucigeris, quam Catholicam in Prussiâ Religionem viguisse ac floruisse. Atq; ex hisce duobus, tanquam è legitimis alicuius Syllogismi præmissis, conclu-

sionis alicuius instar deductum est, quod eodem loco subijcitur in hæc verba,

760. *Et quamvis permissum fuerat Religionis Augustanæ exercitium, non tamen Religionem Catholicam eo submotam: sed salvâ potioreque Catholicâ reservata, penes illam quoque vsus Augustanæ permissus: sed permissus potius, quam approbatus, vel confirmatus est. Ita veró permissus ipsius vsus privilegio Lublinensi, de Anno 1569. vti iuxta formulam August. Confessionis, & eiusdem Apologię tantum, &c. à subditis Ducatus Prussiæ vivatur. Illud enim, quod suis Fundationibus, & Privilegijs constabat, violare nequaquam licuit.*

761. Quæso vt hæc ob oculos Prædicantes nostri habeant, &, si fortè Dialecticas ratiocinandi regulas non omninò aspernantur, ita apud se argutentur.

Quod suis Fundationibus & Priuilegijs constabat, id violare nequaquam in Prussia licuit:

Sed Religio Catholica suis Fundationibus & Privilegiis constabat;

Ergo Religionem Catholicam violare in Prussia nequaquam licuit

Præmissarum utraq; ex ipso citati juris textu sumpta, tam consequens quam consequentiam, in bonâ formâ evidentem infert. Subsumant jam ijdem more apud Chrysippum Dialecticosq; recepto

Religionem Catholicam violare in Prussia nequaquam licet.

Ergo neq; innovare quidquam in Religione, neq; ullum Religionis Symbolum condere aut recipere in Prussia licet.

PROPOSITIO II.

Corpus doctrinæ Prutenicæ, ab Alberto I. Prussiæ

ſiæ Duce, nunqnam veluti Symbolicus doctrinæ fideique liber, probatum; aut, non magis Lutheranorum quàm Calviniſtarum cauſâ, probatum.

762. Cum negare ſuperiorem propoſitionem adverſarij nullo pacto queant ſciantque adeo nihil animæ, nihil vitæ ac vigoris, Corpori ſuo Prutenico ineſſe poſſe, niſi publico Regis, Regniq́, Poloniæ conſenſu & approbatione fuerit affuſum; triplex potiſſimum tempus comminiſcuntur, quo informe Corpus illud, tanquam ſymbolum, formatum fictumq́; doceant. *Ac primum* quidem tempus tribuunt, Commiſſioni Anni 1566. & 67. Ita Behmius in *Inſtruct. de Corp. Prut. cap. 3. pag. F 3 Miſlenta Manuali* pag. R. 1 ubi cum de adiunctis Corporis Prutenici differeret, quinto loco memorat *Omnimodam ſingulorum capitum, in Repetitione illa, approbationem ab univerſa ſynodo, ita ut Repetitio Corporis, cum ipſo Corpore doctrinæ, pro Symbolo harum Eccleſiarum recepta & agnita eſſet. Paſtores enim ſcripto diligenter perlecto, & re tota per aliquot dies, quantum ſatis eſt, maturè deliberata, unanimi conſenſu reſponderunt, ſe ſcriptum illud; cum planum ſit, & in Verbo Dei fundatum, conſentientibus ſuffragiis approbare.*

763. Habemus igitur Corpus doctrinæ a magno illo Prædicantum, & quidem in ſynodo coactorum, ſenatu probatum! Et quidni magnum ex illa approbatione Corpori acceſſerit pondus? *Laudavit enim ſcruta ſcrutarius*, ſive, ut alij aiunt, ῥωποπώλης. Expendit ad graviſſimi judicij ſui libram, pondus hoc Miſlenta, & *inventum eſt minus habens*. Quid enim homines *de tribu Levi*, operi per ſe viliſſimo ac leviſſimo, adderent ſive ponderis, ſive authoritatis? Quocirca adijcit ipſius Principis calculum, & quidem de Teſtamento eiuſdem

Princi-

Principis erutum. Sic enim pag R: 2. scribit. *Primo igitur huc facit Testamentum Illustrissimi Ducis Alberti, 17. Februarij Anno 1567. quo expressè ac gravissimè cavit hæredibus ac successoribus suis, ut ante omnia in vera & pura Christiana Religione, & Prophetica, Apostolica, atque Evangelica* (quo loco Mislenta apposito signo hoc NB, adiungit sequentem glossam, *h. e. Corpore doctrinæ Prutenicæ*) *perseverent.*

764. Sed quo pacto Mislenta, suos iuxta ac alienos docebit, *per Evangelicam Doctrinam*, in testamento Principis, intelligi Corpus doctrinæ? An non satius in *Evangelica doctrina* Calvinistæ, qui se Evangelicos potissimum vocitant, commenta sua dicent approbata? præsertim cum & Princeps ille, ab Evangelicis istis fraterculis non omnino fuerit alienus, quos *in sua Anni 1617. Responsione*, Lutherani omnes Ministri Aulam obsedisse undique, & Principis tum senioris, tum Junioris stipasse latera fatentur. *Hærebant, in Aula Regiomontana*, inquiunt illi pag. B 3. *ad latus Principum Politici, qui & ipsi, unà cum alijs, Calvinismo clam erant addicti, eumq; nervis omnibus clandestinò ibant promotum: imò qui Principem juniorem insidiosè circumvenire, & ad Calvinismum perducere satagebant.*

765. Et possunt Calvinistæ pro suâ causâ adducere, quæ in testamento, de *Ordinatione Ecclesiastica*, seu, ut vulgo aiunt, *Agenda*, Princeps subijcit. Neque enim Testamento confirmari potuit *Ordinatio Ecclesiastica*, sive *Agenda Lutheranâ*, quæ tum necdum concepta aut nata fuerat, uti Mislenta ipse, pag R 5. innuit, dum Agendam illam Corpore Prutenico posteriorem facit, *siquidem*, ut ille ait, *Articuli certi ex Corpore Doctrinæ deprompti, Agendæ illi inserti deprehenduntur.* Non igitur alia Ordinatio Ecclesiastica, quam illa Anni 1558. Testamento confirmata fuit. At hanc fuisse ab Aurifabro

& Cal-

& Calviuistis fictam formatamq; , plus satis constat,
tum ex innumeris Mislentæ, Ministrorumq; omnium
in *Responsione pag. A. 4. & seqq.* Threnis & gemitibus;
tum ex ijs quæ Disq. 24. prop. 5. à nobis dicta. Si igi-
tur Ordinatio Calvinistica Testamento probata, quis
neget, *In, & cum Doctrina Evangelica*, non aliam, quam
Calvinisticam, Testamento Principis fuisse pro-
batam?

766. Quidquid porro sit, de Ordinatione illâ, atq;
Agendâ, constat sanè Corpus ipsum Prutenicum, Te-
stamento Principis serius conceptum natumq; esse, ut
ita, quod in rerum naturâ necdum fuit, probari testa-
mento illo minimè potuerit. Quantum enim quæso in-
ter 17. Februarij, & 28. Maij interiacet? Atqui *Corpus*
Doctrinæ (ut expressè Mislenta Q. ult consentiente Beh-
mio, *in Parænesi Anni* 1614) *die sexta Maij*, à Kemni-
tio & Morlino, *ad finem deductum fuit, uti annotatum le-*
gimus in Autographo, quod hodieq; in Archivis Ser. Electoris
Brandeburgen. Regiomonti asservatur; deinde 26. Maij,
ut idem subijcit, *in Synodo habita Regiomonti ventilatum,*
& 28 à præcipuis Pastoribus subscriptum, ac deniq; 9. Julij
Typis chalcographicis descriptum, idque jam post discessum
Morlini & Kemnitij ex Prussia Brunsvigam versus susceptum,
imò & post ipsius Principis Alberti obitum, *qui, Anno*
1568. *die* 20. *Martij in Tapiau defunctus erat*; ut l. c.
causâ 13. pag. F. 3. Behmius memorat. At verò Testa-
mentum Principis, ut idem Mislenta pag. R. 2. ait,
eiusdem Anni 1567 *die* 17. *Februarij* confectum, *& die* 9.
Iulij Anni 1568. *à Sigismundo Aug: Rege Grodnæ confirma-*
tum est. Quod si ipsum *Corpus Doctrinæ*, propè quatuor
menses posterius Testamento natum, probari & confir-
mari Testamento eodem non potuit, quanto minùs po-
tuit eiusdem *Corporis Repetitio*, quæ, uti ex Actis Com-
missionis Anni 1609. colligitur, *Anno* 1570. primùm
videtur cöaluisse? Quando

767. Quando igitur Mislenta, ut audivimus, *Evangelicam Doctrinam* Testamento Principis confirmatam asserit, necesse est, ut Caluinisticam, præsertim *Ordinatione Anni* 1558. *comprehensam*, afferat confirmatam; cum Lutherana seu Ubiquistica, quæ Corpore Doctrinæ eiusdemq́, Repetitione continetur, dum Testamentum conderetur, necdum fuerit, atq́; ita confirmari probariq́; non potuerit. Nam & hic verum esse debet illa sapientum maxima; *Non entis, nullæ sunt affectiones*. Fecit itaq́; Mislenta operæ precium, quando de ipso Principis primi Testamento, secundum Calvinistarum in Prussiâ libertatem, vindicias dedit: quâ sanè causâ, iidem Calvinistæ, homini tam magnificè benefico, omnem gratiarum chorum, triumphali curru obvium mittent.

768. Neque minorem sanè gratiam debent Calvinistæ, tum Joanni Behmio, tum etiam Calovio, Behmij iuxta ac Mislentæ pullastro. Nam & Calovius *Comment. in Aug. Conf. pag.* 211 *& seqq.* vel invitus fatetur in Conventu Naumburgensi Anno 1561 propositam, approbatam, & à Principibus Ordinibusq́, Protestantium subscriptam fuisse; non genuinam ac primigeniam illam Anni 1530, Confessionem, sed recognitam, variatam & à Philippo alijsque, Anno 1540. & seqq. mutatam: hoc est eàm, quæ, ut *in Respons. Anni* 1617. Ministerium totum multis queritur, Calvinistis *dignum patela operculum est*. Behmius verò *in Parænesi, causa* 12. in suis ad Præfationem Alberti Principis, Corpori doctrinæ præfixam glossis, pag. F. 1. imò & Ministerium Universum in Resp An. 2617. uti disqq. 23. prop 3. n. 579, audivimus, palam fatetur, *Confessionem Aug.* ad quam Corpus Prutenicum, tanquam ad amussim & normam fictum factumque Princeps scribit, *illam ipsam esse quæ ab Electoribus & Principibus, recens, in Conventu*

Naum

Naumburgensi, subscripta probataq́; esset.

799. E quibus, tanquam è præmissis, argumentari ta Calvinistæ possunt.

Quæ Confessio Aug. in Corpore Prutenico recepta, probataq́; est, secundum eam Calvinistæ in Prussia vivere possunt.

Sed variata ac mutata Conf. Aug. in Corp. Pruten. recepta probataque est.

Ergo secundum variatam ac mutatam Conf. Aug. Calvinistæ in Prussia vivere possunt.

Maior propositio Lutheranorum contra Calvinistas in Prussiá tot annos dimicantium, *unicus Achilles est*, uti Responsio Anni 1617. Manuale cæteraq́, omnia tum Mislentæ, tum Behmij, tum Calovij scripta loquuntur. *Assumptio* hic à Behmio Caloviọq́; asserta est. Quid restat, nisi ut Conclusionem *obvijs ulnis* Calvinistæ amplectantur? Quocirca eant jam cum Mislenta, & Behmio suo, nostri in Prussiâ Lutherani, & Testamento Principis confirmatum Corpus Prutenicum, &, quod hic vidimus, assertum in Corpore Prutenico Calvinismum glorientur!

PROPOSITIO III.

Corpus Doctrinæ Prutenicum, neque 1566. neq́; 1566. Anno, à Commissarijs Regijs probatum fuit.

770. ALterum tempus, quo confirmatum, & quasi exanimè *Sapientiæ Doctrinæque illius Animalis* Corpus, adspirante Regiæ aurâ gratiæ, quasi affusâ anima donatum, adversarij iactant; est gemina Anni 66. & 67. Commissio, & quæ Commissionem utramq́; secuta est, Regia Confirmatio. Behmius *tum in instructione super Corp. Pruten. pag. F. 3. tum in Parænesi Anni*

1614

1614. *Causa* 11, *pag* E. 2. ait Recessibus utriusq; anni Corpus illud confirmatum, & tanquam symbolum, ac genuinam in causa religionis tesseram, universæ provinciæ propositum. Sed videtur hic Behmius neque oculis caligantibus satis hausisse, neq; ore calamoque profudisse, ipsam optatæ veritatis lucem. Quomodo enim Anno 1566. probari aut confirmari Corpus illud potuit, quod sequente deinceps Anno 1567, uti prop. præced. vidimus, natum fuit?

771. Videtur insuper magnus ille populi Ubiquistici prophetes, *elephantina*, ut aiunt, *egisse proboscide*; quæ tamen Mislentæ, qui aliàs illum, ut est apud Athenæum non secus ac *melanurum perca sequitur*, non omnino defuit. Unde præteritâ Anni 1566. Commissione, in quâ ne quidem verbo unico mentionem Corporis doctrinæ factam sciebat, solum *anni* 1567. *Recessum*, *pro Corporis* illius quasi insani, *sospitatione* pag R. 3 producit. Quod verò *pag* R. 4 & *seqq* expressis verbis subjicit, *Cum hoc Recessu coincidere ac conspirare Decretum in Recessu Commissionis Anni* 1566.4. *Octob. in Conventu Regiomontano Ordinibus Prussiæ extraditum*, illiberaliter sanè facit; cum in eo Decreto, ne mentio quidem Corporis facta sit. Multo verò illiberaliùs illud est, quod pag. R. 5. subjungit, *nomine Agendæ Ecclesiasticæ*, quæ illo Decreto deinceps confici permissa est, *simul innui constitutionem Corporis Doctrinæ Prutenicæ, siquidem Articuli cert. ex Corpore doctrinæ deprompti, Agendæ illi inserti deprehenduntur*.

772. Nunquid enim, quia Agenda, ut pacis publicæ causâ, certi ritus in Ducatu servarentur, condi permissa; eo ipso Corpus Doctrinæ (cui Articuli Smalcaldici, & id genus, in Catholicam Ecclesiam contumeliæ insertæ) permissum est? ut scil. impune liceat, *Summum Pontificem Antichristum*, & non modò Cardinales,

Episco-

piscopos, aliosq; Ecclesiasticos, verùm & ipsos S. R. I. rincipes; potissimum verò Imperatorem, & Catholios Reges, (Sedis Apostolicæ, & Rom Pontificis Adocatos ac defensores) *Antichristi satellites*, impudenſſimè, contumeliosissimè, atq; iniquissime appellare? Ioccine Commissarij Regij, Catholicissimi Viri, Joann. Słuszewo Palatinus Brestensis, Joannes Kostka Castelanus Gedanensis, alijq; egerint, ut dentes & effrænata rædicantum ora, in ipsa Christiani nominis capita arparent? Nunquid ij, qui membro uni Reipub. vulneato, medicinam aut malagma adferebant, cætera eiusem Reip. membra; & quidem præcipua, ne dicam apita, hominum propè amentium furori obnoxia redebant?

773. Et tamen Mislenta iuxta ac Behmius, ll. cc. poissimum ex Recessu Anni 1567 pertinacissimè urgent, orpus doctrinæ, expresso quoque, non tantum Agenæ, verum & Corporis doctrinæ nomine probatum. Quin Mislenta, inter alia ex eodem Recessu, ut ille ag. R. 4. scribit ἀξιομνημόνευτα, tertio loco illud ememorat, quod *Corporis doctrinæ exercitium, non ceu seundarium ac particulare, penes Religionem Papisticam toerandum, sed vt primarium ac solitarium, in hoc Ducatu ab mnibus incolis, nullo excepto, ab imo subsellio vsque ad summum fastigium acceptandum.* Item. *Nullum ab hac dotrina Corporis Prutenici alienum (adeoq; ne Pontificijs exeptis) ad officia sive Ecclesiastica, sive Politica promovenum, in ijsve tolerandum, sed deponendum esse.*

774. Cupio Lectorem, cupio & ipsum Mislentam um istorum, tum eorum, quæ pag. R. 6 *tragicùm itilem spirans* detonat, memorem esse. *Doctrinam illam* nquit ille *in vniversis huius Ducatus Ecclesijs personare, c exerceri debere; & quidem sine vllâ tergiversatione & recuatione; sub interminatione, certæ ac inevitabilis secus facientibus.*

tibus . ac contra nitentibus , pænæ . Itanè verò omnibus? Etiam Catholicis? Etiam, inquit ille, dum ita subdit. *Vnde colligere cuivis facilimum, tunc temporis, nec de præsenti, nec de præterito rationem fuiße habitam Religionis Catholicæ, & quidem ceu primariæ ac potioris, uti moderni Pontificij contendunt.* Et mox de inspectorum, hoc est Pseudo-episcoporum, Anno 1569. constitutorum munere officioq; loquens, verba Recessus ita suis interlinit glossis. *Omnes sectæ irrepentes (ergo etiam Papistica non eximitur) arceri ab Ecclesia debent: Verbum Dei per Evangelij præcones (non verò per sacrificos papales) ubiq; (& non aliquibus tantum locis) purum putumq; doceri, & prædicari debet, &c.*

775. Ad hæc, aliaq; istiusmodi edicta, quæ Mislenta passim despuit, sequente Disq. respondebitur. Nunc illud unum volo Mislentam monitum ἢ φρονεῖν ἔλασσον, ἢ δύνασθαι δεῖ μεῖζον; *aut minus animi, aut plus potentiæ:* oportet enim aut minùs animosum esse. aut plus posse; vel, ut Plutarchus aiebat, *addendum viribus, detrahendumque animo esse.* Jnterim fatebor atq; ultro Mislentæ cæterisq; omnibus dabo, Recessui Anni 1567. Corpus doctrinæ insertum fuisse, sed an, & quatenus probatum sit, è seq. prop discendum esse.

PROPOSITIO. IV.

Corpus Prutenicum, etiam Privilegio Comitiorum Lublinensium, Anno 1569. probatum confirmatumq; non est.

776. Tertium Tempus referunt ad comitia An. 1569 Lublini celebrata. *Tertio* (sic enim Mislenta pag. R. 6. Manual.) *in primis pro confirmatione, & ratificatione*

one, Corporis doctrinæ harum Ecclesiarum, facit Privi-
um Lublinense Anno 1569 *Illustrissimo Duci Alberto*
derico, à Divo Sigismundo Aug Rege Poloniæ, 19 *Iulij*
cessum, &c. Neq; secus Behmius tum in *tertia parte*
cionis, Anno 1616. *pro Comitijs* seu Conventu Nobi-
m Regiomonti habitæ; tum *in Parænesi Anni* 1614.
. F. *ult.* tum multo uberius, in *Instructione super Corp.*
it. Quo loco, inter alia, pag. itidem F ult. *Memora-*
a, inquit. *Corpus Prutenicum, à D Sigismundo Aug.*
no 1659 *iterato cum omnibus suis punctis & clausulis pri-*
egiatum & confirmatum est.

777. Verum & hoc, quid aliud est, quam cum An-
hane Bergæo Βεργαΐζειν? Privilegio Lublinensi ni-
aliud, nisi Aug. Confessionem, eiusdemq; Apolo-
m confirmatam, vel potius permissam duntaxat esse,
a Privilegij verba, tum *in volum Priv pag* 90 tum
arenæsi Behmij pag G. & in *Instructione pag* G. &
anuali Mislentæ pag. R. 6. citata docent. Sic enim
ismundus Aug. *Cùm ab Illustrissimo Principe, Dño Al-*
to Friderico Marchione Brandeburgen. & in Prussiâ Du-
&c. Nepote nostro charissimo & à suæ Illustritatis Consi-
rijs intellexissimus. Universos Ordines Ducatus Prussiæ,
eam Doctrinam Religionis, quæ communi consensu Senio-
Ducis piæ memoriæ, omniumq; Illustritatis suæ subditorum
xta formulam Augustanæ Confessionis, & Apologiæ eius-
m recepta & publicata est, consensisse: ob eam rem multis
gravibus causis adducti, Illustrem Dominum in Prussia
ucem, omnesque suæ Illustritatis subditos, & universam di-
nem, in hac ipsa Doctrina Religionis, clementer conserva-
statuimus, sicut & præsentibus literis nostris nos conservatu-
s inposterum, pro nobis ac pro Serenissimis successoribus no-
ris, Poloniæ Regibus, in verbo Regio promittimus ac polli-
mur; ea tamen conditione; ut Augustanæ Religionis Doctri-
incorruptè servata, omnia alia peregrina dogmata & hære-

sium genera, quæ post Augustanam Confessi onem exorta sun quæque ab ea sunt aliena, non modo non ferantur, sed penitu prohibeantur & aboleantur.

778. Quo quæso, Privilegij huius loco, non dic ipsum Doctrinæ Corpus confirmatum, sed menti quoq; illius, ut confirmaretur, facta? An non potiu permisso solius Aug. Confessionis usu atq; exercitio palam interdicitur tum omnibus alijs, tum Corpori Prutenici dogmatis, tanquam post Confessionem Aug exortis? Nonne hoc adiectâ conditione ipse Rex edixit *Ea tamen conditione*, inquit ille, *promittimus ac pollicemur vt Augustanæ Conf. Doctrina Incorrupte seruata, omnia alia peregrina dogmata, & hæresium genera; quæ post Aug Conf exorta sunt, quæq; ab ea sunt aliena, non modo non ferantur, sed penitus prohibeantur & aboleantur.*

779. Ecce hic dogmata omnia prohibentur, *quæ v post Aug Conf. exorta, vel ab ea sunt aliena!* Atqui Corporis Prutenici dogmata, & *post Conf. Aug exorta sunt* (quia Confessio Aug. ut fæcunda hæreseon mater, cum alias alibi peperisset sectas, demum quadragesimo prope anno evoluto, Corpus illud informe juxta ac enorme, in Prussiâ effudit) & *ab Aug Conf. aliena sunt*; ni enim aliena essent, aut potius si eadem essent, qvid necesse fuisset superstite Confessione Aug. Corpus illud parturiri? Si eadem essent, quid opus fuit, novas Synodos cogi, volumina nova scribi? aut Kemnitios & Morlinos è Germaniâ, ut scriberentur, evocari? aut cùm scripta essent, ab Ordinibus Provinciæ expendi, probari, recipi? aut pro Comitijs Regni, ut reciperentur, aut potius ut probarentur, & confirmarentur, supplicari? Tantum igitur abest; Corpus illud Privilegio Lublinen. confirmatum esse, ut potius eodem prohibitum abolitumque, cum omnibus alijs sectis, videatur.

780. Sed audi, quid Behmius, *Instruct. l. c.* obtendat!

t! *Princeps noster, cùm Lublini Fevdum acciperet, non Iam immediatè Aug Confessionem, sed recens conditum Doctrinæ Corpus probandum confirmandumq; porrexit, & quod per eo Privilegium petierat, obtinuit* Magnum ac plus quàm Delph cum necesse est fuisse Tripodem, è quo ita Behmius hausit? Unde enim alioqui scire potuit, Corpus Doctrinæ Regi oblatum fuisse, cùm Rex, ne verbo quidem, Corporis mentionem dicto privilegio faciat? Dicet fortasse Behmius, id quod Behmij παραστης, suo suorumq; nomine, pag. R 8. dicit, *Mentione Doctrinæ Religionis, indigitari nostrum Doctrinæ Corpus.* Itane verò? nomine ac verbo uno, vid. *Doctrinæ Religionis*, eoq; communi, & latè admodum patente, Opus Doctrinæ indigitatum? Si Calviniani, ut de Catholicis alijsq; taceam, suam, eodem Doctrinæ, Religionisq; nomine, atq, appellatione indigitatam dicant; quid est, quod merito Mislenta reponat?

781 Reponit ille tamen; &, *Omnia inquit, descriptionis verba, quæ porro adducuntur, in symbolicum nostrum libellum examussim cadunt.* Non tu *Vir* duntaxat *Reverendus, sed eris mihi magnus Apollo* Mislenta, si vel unicum produxeris τεκμήριον, quod ego quoq;, uti ingenij tardi ac paullò hebetioris, *in Symbolicum libellum vestrum quadrare examussim* advertam *Primo Corpus doctrinæ*, inquit ille, *communi consensu* Ducis *Alberti p. m.* omniumq; Celsitud. *suæ subditorum, constitutum, receptum, & publicatum est, ex Decreto vel Recessu Commissionis Anno* 1566, *eiusdemq; executione, Anno* 1567. *vt supra vidimus.* At enimverò, supra n; 640. & seqq. vidimus, majore etiam consensu Alberti Ducis, eiusq; subditorum, imò ipsorum quoq; Prædicantum, si non omnium, certè præcipuorum plurimorumq; suffragijs, *constitutum, receptum, publicatumq; Corpus Doctrinę*, tùm Cal-

 vinisti-

vinisticum, in præclarâ illâ *A.* 1558. *Ordinatione* Eccl
siasticâ; tum Osiandricum, in Confessione Anni 155
Hocnè igitur utrumq;, aut alterutrum Privilegio E
blinen. probatum?

782. Patent hic mihi, vel tacente te, animi arc
na tui. Respondebis quocirca, quod Behmius tuus
Instruct. pag. E. 1. respondit. *A morte Osiandri An*
1552. *caligo & tempestas, per DEI gratiam, dissipari se*
sim cœpit. ita ut Princeps sequentibus annis benignissimè à f
rore Osiandri ereptus, in veram Evangelij semitam reduct
sit. Si res ita habet Mislenta; si, inquam, Dux Albert
ab Anno 1552. & morte Osiandri, respicere luce
Evangelij postliminiò cœpit; utiq; & cum Anni 155
Confessione. Osiandrismum; & Calvinismum, cum O
dinatione Anni 1558. ad eandem Evangelij lucem, pr
duxit. Ne hoc quidem admittis, quia Behmius quo
l. c. memorat Principem, animadversis in utroq; il
partu priore monstris, tandem ad Corpus Doctrinæ
convertisse; atq; illud demum pro γνησίῳ ac genuin
haberi voluisse; &, ut haberetur, testamento, ac D
creto Recessus confirmauisse.

783. Quid ponderis, hâc in causâ, Testamentu
& Recessuum decreta habeant, prop. 1. vidimus. T
verò videris utrobiq; supra arenam præsidium loca
se, quod sponte sua corruit: ut, nisi in præfatione, qua
Princeps ille Corpori doctrinæ præfixit, & Behmius i
Parænesi pag. E. ult. & seq. recitat, plus præsidij habe
as, ipse cum tuis præsidijs in præceps ruas. Fatebo
quocirca, ne te in hac arena frigidè admodum batuen
tem, longius morer; & quidem ultrò fatebor, ab Albe
to Seniore, Corpus Prutenicum, tanquam Doctrinan
religionis receptum, & communi tandem consens
publicatum esse. Ne tamen idcirco tu, aut tibi, au
cuiquam tuorum concedi, à me putes, idem *Corpus Do*

ctrinæ

trinæ. Privilegio Lublinensi, fuisse probatum aut confirmatum, sequens te prop. manu ducet.

PROPOSITIO. V.

Corpus Doctrinæ tum ob Articulos Smalcaldicos, & convitia in Catholicos ijsdem contenta, tum etiam ob variatam ac corruptam Aug. Confessionem, Lublinensi Privilegio probatum confirmatumque non est.

784. ORdiamur à postremo, & brevitatis causâ ita ratiocinemur.

Privilegium Lublinense, permittit solam incorruptam & invariatam Confessionem Augustanam.

Ergo Privilegio Lublinensi, neq; probatur, neq; confirmatur Corpus Doctrinæ Prutenicum.

Antecedens Patet I. ex ipsis Privilegij verbis, tum quibus Rex *Statuit Principem Albertum Fridericum, eiusque subditos, in ea doctrina Religionis clementer conservare, quæ communi consensu Senioris Ducis, omniumque subditorum, juxta formulam August. Confessionis, recepta & publicata est*: Tum deinde quibus apponitur *Ea conditio, ut Augustanæ Confessionis Doctrina incorrupte servata, omnia alia dogmata prohibeantur & aboleantur* 2. Ex Decreto & Actis Commissionis Anni 1609. Quibus *exercitium & Usus Augustanæ Conf. permissus potius, quàm probatus, vel confirmatus* dicitur: & quidem illo ipso *Privilegio Lublinensi de Anno 1569. ita permissus, uti juxta formulam Conf. Aug. & eiusdem Apologiæ tantum vivatur.*

785. *Consequens* etiam manifestum est, tum quia, ut prop. 2. demonstratum, Corpus Doctrinæ non Incorruptam, sed variatam & mutatam, in se Aug. Confessionem continet: Tum quia non sola *Confessio Augustana Incorrupte servanda*, sed alia quoque peregrina dogmata

 & hære-

& hæreſes, uno illo Privilegio, contradictoriè ſimul & permitterentur, & prohiberentur: Tum deinde, qui non plus Lublinenſi Privilegio conceſſum, quàm, à Principe & Ordinibus Pruſſiæ, fuerat poſtulatum: at, vel e perpetuis Prædicantum bellis, Feudum illud & Privilegium antecedentibus, de quibus Disq. 17. & 24. atq; à medijs & vijs, ad extinguenda illa bella variè tentati liquido conſtat, Ordines & Principem, illud duntaxat poſtulaſſe, ut ſibi ab Oſiandriſtarum & Calvinianorum incurſu liberis, ſub Auguſtanæ Conf. quam initio complexi erant, liceret umbra deinceps conquieſcere. Tum denique, quia ſi Auguſtanâ Conf. permiſſâ, velint Lutherani permiſſos ſibi Articulos Smalcaldicos, & alia quæ Corpore Doctrinæ continentur, nihil eſt quod invidere, aut refragari poſſint Calviniſtis, ex permiſſa Conf. Aug. uti dudum moliuntur, ſua Calvinique ſui ſomnia, alibi, & in Pruſſia deducentibus, ac pertinaciſſimè tuentibus.

786. Jam verò, & primum illud de Articulis Smalcaldicis, & contumelijs ac probris, in Catholicos omnes de Prædicantica ingenij ſubtilitate directis, non minus evidens eſt. Quis enim eſt, cui in mentem venire poſſit, ita væcordem fuiſſe, aut eſſe potuiſſe Sigismundum Aug. Regem, ut Articulos Smalcaldicos approbando, furori & accenſis in Pont. Rom. Prædicantum omnium facibus, *oleum*, ut aiunt, *affunderet*? &, cum Pontificem Rom. Antichriſtum eſſe, Privilegio illo edixiſſet, ſuis juxta ac alienis populis, Prædicantum more, claſſicum in Pont. Rom. caneret? An potuit ille Pontificem Rom. vel animo cogitationeque tacitâ, Antichriſtum fingere, quin eodem momento, & ſeipſum, & Auguſtiſſimum Imperatorem Rom. & reliquos Reges Principeſque Chriſtianos, Antichriſti ſatellites, hoc eſt mortalium omnium deploratiſſimos, juxta ac faci-

noriſſi-

norosissimos constitueret? Ergo Rex ille, qui & à famulitate morum, & ab ingenij animique candore, summam ubique laudem hactenus meruit, inter ἀιξονευομένυς ἢ γλωσσαστίδας numerandus?

787. Obsecro Prædicantes, ne sapientissimorum gravissimorũq; Poloniæ Regum quenquam, *in Ialemos putent adscribendum*. Sicubi Principes repererunt (quanquam ego inducere animum non possum, reperiri usquam ita βαλανοφάγυς, qui homini honesto, ne dicam summo Populi Christiani Principi, convitium impune fieri velint! tantùm abest, ut lege lata, vel aliquo legum civilium, ne dicam divinarùm articulo, idipsum jubeant, ac sanctum esse velint!) Si tamen uspiam Principes aliquos repererunt, qui inter articulos fidei, hunc quoq; censeant, *Rom. Pontificem esse Antichristum* (hæc enim Articulorum Smalcaldicorum, pro quibus nostri Prædicantes, tanquam *pro aris focisque* dimicant, summa, nucleus, aut coronis est) quæso ut ab eorum censu & albo, Principes Regesque nostros omnes, nec non & ipsum Sigismundum Aug. longè exesse patiantur. Patientur autem, si Articulos Smalcaldicos, qui vix aliud sunt, quàm Cyclopica quædam fulminum, & id genus armorum, hoc est contumeliorum & conuitiorum Prædicanticorum officina, per Reges ac Principes nostros, nunquam probatos aut confirmatos fateantur. Et fatebuntur, ut spero, si quæ Disq. seq. probantur, citra meritum non improbent.

DISQVISITIO XXVI.

An, & quo pacto Corpus Prutenicum, quo Vbiquistæ nostri potissimum niti volunt, à Regno & Regibus Poloniæ, saltem ratione Articulorum Smalcaldicorum damnatum sit?

788. QUo Ubiquitatem, cęteraq; commenta sua, Ubiquistæ, alijq; Prædicantes Borussici tueântur, Corpus Prutenicum, quasi *Clypeum Aiacis* obtendunt. Quin ex eiusdem Corporis Prutenici obiectu, Articulos quoq; Smalcaldicos, hoc est suum illud contumeliarum in Catholicos armamentarium, eunt defensum. Quid si verò nos, ipsum Corpus Prutenicum, si non ratione sui, saltem ratione Articulorum Smalcaldicorum ferali ⊙· dispunctum-damnatumque, hoc loco demonstremus?

PROPOSITIO. I.

Prædicantibus non est satis facere quodlibet, nisi contendant, etiam licere, quemadmodum libet.

789. Nescio sapientiæ arcanæ, an potius (ut ego quidem sentio) nequitiæ effrænatæ quorundam hominum, adscribendum illud sit, quòd cùm habenas cupiditatum semel laxarint, perfringere malint obiectas moles

moles ac metas, quàm effusum in præceps cursum retinere. Et aliquis istos legibus patriæ, vel sapientum coërceat? Hic enimverò verum est illud Batillij:

Perrumpunt corvi, quas texit aranea telas.
Queis se, innexa pedes, soluere musca nequit.
Ferrea non aliter Leges sunt vincula plebi,
Stuppea sed magnis vix retinacla viris.

Allusit Pöeta ad dictum Pij II. Pontif. quod alius Pöeta breviore metro adstrinxit--

Innodat culicem sed muscæ pervia tela est.
Sic rumpit leges vis, quibus hæret inops.

790. Quid verò illud, quod aliqui facinora, nequitiamq; suam publicis etiam legibus sanciunt? Fuit apud Persas, teste Herodoto lib. 3. Cambyses Rex, qui insano sororis amore correptus, sapientes ac proceres suos percontaretur, Ecquæ tandem lex esset, quæ nuptias cum sorore admitteret? Respondent illi, Nullam esse. *Esse tamen, qua Regi Persarum liceat, quidquid libet.* Ad hanc propè Cambysis legem Prædicantes & omne Prædicantum satellitium, cùm insano in Rom. Pontificem odio arderent, subitò legem sanxerunt, quâ scilicet impunè & odisse, & indignissimis contumelijs palam incessere, Summum populi Dei Principem sibi liceret, ut prop. seq. patebit.

PROPOSITIO. II.

Ut Prædicantibus, quemadmodum libebat, ita etiam liceret, Summum Pontificem, & omnes Catholicos maledictis & contumelijs palam incessere, ipsi sibi legem sanxerunt.

Factum

791. Factum id Anno superioris sæculi 1536 Smalcaldiæ, quod est oppidum in finibus Thuringiæ situm. Cùm enim, veluti Divinæ humanæq; majestatis perduelles, omnibus judiciorum tribunalibus damnati, ad Concilium Generale identidem provocarent, Carolus V. Jmp. alijq; Principes Catholici, ad revocandos utrq; restituendosq; rebelles, à Pontifice Concilium flagitarunt. Indictum est à Paulo III. Mantuam primum; deinde Vicentiam ac Bononiam; tandem verò Tridentum, justissimis tum periculis, tum causis translatum, Tridentini nomen obtinuit. Vocati sunt peramicè, cum suo satellitio Prædicantes, & quicunq; in Prædicantum castris adversus Ecclesiam Christi militabant. Principes quidam Germaniæ (quos hoc quoquè tempore Protestantes vocant) tùm hâc, tum alijs de causis, Smalcaldiæ Conventum suorum cogunt, jubentq́; Lutherum, ut quæ Mantuam; communi omnium nomine, viderentur ad Concilium mittenda, scripto exararet. Fecit ille, & tantâ suorum, Principumq́; stipatus frequentiâ, (videres illius Furiæ ingenium, ad omnem Favonij auram strenuè intumescens!) quasi Dictator quidam, Orbi Christiano ab se victo, eas leges articulosque scripsit, quos & tumor animi, naturâ homini insitus; & diu glicens, radicatumq́; in Pontificem, Ordinesq; Ecclesiasticos odium; & deniq; audacia singularis, è præsente suorum numero, militaribusq; consilijs, in bellum Smalcaldicum proximè erupturis, orta suggerebat.

792. Vocati sunt *Articuli illi*, ab eo Principum & Prædicantum conventu Smalcaldiæ cöacto, *Smalcaldici* & tomo 4. Vittemb. Lutheri pag 416. & seqq. insertj. Quos inter, ordine quartus est, de *Papa, seu Pont. Rom.* *quod jure Divino minimè sit caput Ecclesiæ, sed potius Antichristus, qui sese supra Christum elevavit, quod propriè, secundum*

cundum Paulum 2. Thessal. 2. est supra, & contra Deum se locare , &c &c. Hinc, ne nesciremus, quo spiritu magnus ille prophetes afflatus, oracula sua promeret, aut quem, in eo Evangelio suo, scopum haberet ob oculos positum: ita quasi compendio omnia claudit. *Denique, nihil nisi merus Diabolus est, quando ille,* Pontifex Rom *sua mendacia de Missâ, Purgatorio, Monastica vita, Operibus & Meritis (in his enim verus consistit Papatus) promovet, supra, & contra Deum, damnat, occidit, & affligit omnes Christianos qui hanc ipsius abominationem supra omnia non extollunt, & honorant. Quapropter, sicut non possumus Diabolum, Domini ac Dei locò adorare, ita Apostolum ipsius Papam, sive Antichristum, in suo Regimine pro Capite & Domino pati non possumus. Nam mentiri & occidere; corpus & animam æternum perdere, Papale Regimen propriè est, uti multis libris à me demonstratum est,*

793. Hoc potissimum articulo, quasi quadam Ægide Palladis, armati Prædicantes, non modo impotenter, sed etiam impunè grassari maledictis in Catholicos alibi cùm cœpissent, parem sibi in Prussiâ, & cæteris Regni Poloniæ Provincijs, licentiam ut tandem assererent, vide quâ via, & arte usi sint.

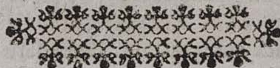
PROPOSITIO III.

Etiam Borussici Prædicantes, ut pro libitu, Rom. Pontificem & Catholicos, maledictis & convitijs impunè proscindere possent, Legem sibi propriâ authoritate sancire conati sunt.

794. QUâ enim aliâ de causâ, Articulos Smalcaldicos tum olim Corpori doctrinæ inseruerunt! tum modò tantâ contentione, defendere ac tueri conantur!

nantur? Nimirum videbant in Christianissimo Poloniorum Regno, caninæ illi Eloquentiæ, quam & abundè perdidicerant; & strenuè gnaviterq; alibi exercuerant, nulla rostra esse positâ. Quid facerent! Æstuabat in ijs plus æquo, mustum illud de Lutheri, quá prælo, qua popinâ recens haustum; rumpebatq; adeò *veteres juxta ac novos etiam vtres*; ut, quemadmodum Disq 17. & 24, videri potuit, omnes in Prussiâ ordines iuxta æstuarent; ex quo denique æstu civilia illa Prædicantum alorùmque bella sunt accensa.

795. Ergò, cùm Publicâ Regis ac Regni authoritate, belli illius faces Anno 1566. & 1567. per Commissarios restingverentur, atq; eo fine Evangelium Prædicantum, unde facibus illis oleum affundebatur, percolandum purgandumq; esset, necesse fuit condi novum librum, qui à spiritu Prædicantum, carnem ubiq; & sanguinem olente, non iniuriâ vocatus est Corpus Prutenicum. Congesta in illud Corpus erant, quasi pistillo contusa, primum *Confessio* Aug deinde *eiusdem Confessionis Apologia*; tum, si Superis placeret, *Formula Concordiæ*. Sed quantumcunq; his alijsq; fartum esset, adhuc videri ac dici *Corpus sine pectore* potuit Deerat enim adhuc masculus ille Prædicantum vigor, qui se in convitijs, rixis, discordijs, contumelijs, & id genus criminationibus potissimum exerit; ut Corpus illud fractum atq; elumbe, illi, quod Prometheus de luto finxisse in fabulis dicitur, simile, & nonnisi á contentionum, rixarum, odiorumq; igne animandum, videretur, aut suscitandum. Quod, quo eventu, per Articulos potissimum Smalcaldicos tentatum, perfectumve sit, deinceps videndum erit.

PROP.

PROPOSITIO. IV.

Articuli Smalcaldici, &, ratione eorum, ipsum quoq; Doctrinæ Corpus in Prussiâ damnatum est.

796. Si adhanc causam, Calvinistas quoq; testes admitteremus, minimè nobis vitio ab Ubiquistis esset vertendum: jus enim & fas cuivis nostrum est, quærere, vel non aspernari, ut Zachariæ verbis utar, Luc. 2. *salutem ex inimicis nostris & de manu omnium qui oderunt nos*. Posset igitur hîc, non sine Prædicantiçâ Maiestate, quâ apud Aulam Brandeburgicam, totâ Prussiâ ac Marchiâ, viget ac floret, Bergius testis pro tribunali stare, & non tantum falsi crimen Vbiquistis nostris impingere, (uti fecit Præfat. Reg. Apostolicæ pag. D. & hic Disq 23. prop. 1. citatus) quod videlicet asserant, *Privilegio Lublinensi, Corpus Prutenicum esse confirmatum, quod tamen integris vndecim annis, à dato Privilegio conceptum natumq; sit*; verùm & insuper palàm docere, *Corpus Prutenicum, nullo pacto Symboli instar in Prussia receptum esse aut recipi potuisse; idque potissimum ob scommata, quæ in Corpore Prutenico, in Articulis Smalcaldicis, & Saxonica Concordiæ formula inveniuntur*.

797. Huc spectat, quod idem Bergius, tum in concionibus de Sacrameto cænæ olim editis (teste Mislentâ pag. X. 4.) *Lutheranos, quàmdiu Corpori doctrinæ pertinaciter adhæserint*, pro fratribus Calvinianorum agnosce re non possit; Tum verò quod 1641, *Anno* 13. *Aprilis*. *affixo pro Academiæ, vel Collegij valvis patente programmate* (uti queruntur Lutherani in Declarat quæstionis de Calviniano in Prussiâ Prædicante pag. D. 3.) *Theologos Academicos*, qui Lutherani atq; Ubiquistæ sunt, accusarit

cusarit I. *quod suam ipsi fidem, fideiq; suæ fundamenta no satis caperent, aut, si capiunt, palam expromere verbis nol lent*: II. *quòd novum Lutheranismum in Prussiam & Ecclesi am inducant.* Quid enim aliud est, *Lutheranismus ille no vus*, quàm dogmata, contra, aut præter jura provin cialia, & pacta conventa, in Prussiam invecta?

798. Possent adiungi Bergio, ut missos faciam o mnes illos, *Crypto Calvinianos* Misientæ pag. X. 5. di ctos, *qui Corpus Prutenicum, exoso nomine* quasi Helenam Prutenicam **Die Preusche Katrinchen** / *dicunt*; Vir in Prussiâ nobilissimi; qui in suâ Anni 1641. Protesta tione, publico Regiomonti conventu factâ 19. Martij & actis insertâ, nec non hîc Disq. 24. prop. 11. citatâ palàm aiunt (quemadmodum Lutherani dicta declarat Quæstionis pag. D. 3. & seqq. testantur) *Pacem Religi onis in Prussia, non Articulis Smalcaldicis, non Saxonica Concordiæ Formula, non deniq; ipso Corpore Prutenico tanquam vno aliquo Systemate niti; sed solâ*, Privilegio Lublinensi permissâ *Confessione Augustana, eiusdemq; Apo logia.* Atq; ideo, modò non cogantur Corpus illud Prutenicum, tot & tantis, tamq; peregrinis libris enor miter, fartum adorare, *promptos paratosq; se offerunt ad Acceptandam, & manu quoq; subscribendam permissam in Prussia Confessionem Augustanam.*

799. Nolo ego hîc καρδιογνώστην agere, nolo Ber gij, aut Bergiani satellitij intima pectoris arcana rimari nolo, quemadmodum Lutherani *dicta Declarat.* faci unt, disquirere an Calviniani, vel saltem nobilissimi illi in Prussiâ Viri, dictâ Protestatione suâ, sub *limita tione certa, & mentali*, ut aiunt, *Reservato*, in suâ Pro testatione, alijsvè scriptis usi sint, hodieq; vtantur: ac proinde se non tantum beneficio *Æquivocationis* (quam Catholicis exprobare pleriq; invidiosissime, Jesuitis ve rò non sine adsperso etiam felle, omnes solent; uti Mi-

enta quoq; Manual pag. S. ult fecit) adversariorum tum declinent, verum & bilingues, falsique testes nt. Scio Lutheranos nigro calculo, ac propè ferali ⊖ c. in Calvinistas, imo & nobilissimos illos Viros esse rmatos. Proinde ne vel dubiæ, vel suspectæ fidei te- ibus causam committam, unum duntaxat, quod ta- nen adversarij infringere nusquam possint, pro causâ omentum addo.

800. Jllud verò nihil erit aliud, quàm liquidissi- nà gravissimaq; Decreti Regij verba; ex actis Commis- onis Anni 1609. deprompta. Pluribus ea, tum Disq. 2. prop 3 tum Disq 25 prop. 1 recitata sunt; neq; erari hoc loco necesse est aliud, quàm unicus ille § *a verò permissus est ipsius*, Aug. Confessionis. *Usus Pri ilegio Lublinen. de Anno* 1569 *uti juxta Formulam Aug. onfessionis, & eiusdem Apologiæ Tantum, Non autem se- undum Articulos Smalcaldicos (sicut Repetitio Doctrinæ cclesiasticæ de Anno* 1570. *continet) à subditis Ducatus russiæ vivatur*. Satis erat ad damnationem, non Smal- aldicorum duntaxat Articulorum, verùm & quorum- is dogmatum aliorum, Confessione Aug posterio- um, per Particulam Tantum, Systema universæ Re- igionis Pruteno prædicanticæ, ad Confessionem Aug. olam restringi: at, ne quà dubitandi cuiquam ratio re- ideret, placuit Sapientissimo Celsissimoq; Magistra- ui, adiungere exclusivam, atque expressè edicere, *Ne secundum Articulos Smalcaldicos, à Ducatus Prussiæ ubditis vivatur*. Quid hîc contra adversarij? Nihil qui- lem, quod merito reponant, habent; quærunt tamen, quæ oggranniant. Quæ tamen ipsa Disq. seq. omnia re- iellentur.

PROPOSITIO. V.

Ne ipso quidem Anni 1617. Recessu, Artic Smalcaldici in Ducatu Prussiæ probati, aut ipsi Corpus Prutenicum confirmatum est.

801. Exclusi omnibus tum Formulæ Concordi tum Corporis Prutenici, Articulorumq; Smalcaldicorum præsidijs Vbiquistæ; cæteriq, in Pr siâ Prædicantes, qui extra unius Conf. Aug. Pomær regnum suum satagunt dilatare; palantes ac vagabu di, ad Recessum Anni 1617. sese recipiunt, non sec atq; illi, qui toto æquore arenæ per victores agitat cùm consistere nullo loco possint, intra alicuius ang vel ruinæ angustias sese involvunt, adversarijs victi magis, quàm antagonistæ futuri. Videamus quos, & q pacto, Recessus ille capiat? & an fidam omnibus, alicui stationem, asylumvè exhibere possit?

802. Qui Declarationem sæpè cit. *quæstionis de C viniano in Prussiâ Prædicante* scripserunt, à nobili mis Viris, suâ illos protestatione urgentibus, & an à tergo prementibus, non tam ad hunc Recessum ere, quàm involare videntur *Et quare*, inquiunt il *non respiciunt Boni isti Domini Protestantes, quid in Rece Anni 1617 scriptum? Eo enim loco Corpus doctrinæ in alia expressè memoratur.* Jam verò Behmius in *Instructi ne super Corp. Prut.* Anno 1617. scripta, paullò matu us, graviter tamen sese eodem recipit. *Sacra Regia M iestas*, inquit ille pag G 1. *Dominus noster Clementi mus, in Responso nuper dato, sæpè memoratum Doctrinæ C pus de novo clementissimè confirmavit Sic enim verba R sponsi sonant. Visitationes Ecclesiasticas, Formula Regim nis, Testamento Illustrissimi Dñi Alberti Senioris in Pru Ducis, & Recessibus institutas, juxta veteres Instructioni Libello, qui Corpus doctrinæ Prutenicum inscribitur, conf mes expediri debere S. R. M. declarat.* Behmium,

ali

s semper, ita hîc Mislenta pari consequitur
igio, atq; in eodem Recessu sæpè cùm suo Manuali,
nibusq; sive opibus, sive armis, latitat.

803. Sed vel unus Calvinista Bergius, Mislentas,
amios, & alios quoscunq; omnes, ex istius latibulo
cessus, facessere atq; exesse jubet. Jlle enim *Præfat.
ad Apost. doctrin. pag. D. 1.* primò, Recessum ipsum
hæc verba citat. *Si quis posthac aliam Religionem,
m Catholicam Romanam, vel Augustanam, eiusq; A-
giam, & Corpus Doctrinæ Prutenicum, abhinc docere,
cionari, & exercere ausus fuerit, præsumpseritq;, is uti
rbator pacis publicæ, à quovis hominum conveniendus &
usandus est, &c.* Tum deinde quasi lege talionis, ob
rmulam Concordiæ pro Symbolo ab ijs propositam,
criminationem in adversarios regerit: *Verba hæc,*
cessus citati, *multò magis eos ut pacis Turbatores con-
nent, qui hoc tempore Saxonicam Formulam, cuius neq;
hoc, vllovè alio Recessu, neq; in Decretis vel Privilegiis
nima etiam mentio est, pro Normâ Religionis, & libro
mbolico obtrudere volunt.*

804. Tandem quoad ipsum Corpus doctrinæ, paul-
etiam, quam par erat, liberalius agit, quia concedit,
anquam probatum non sit, esse tamen permissum.
rpus Prutenicum, inquit, *non confirmatur eo Recessu,
q; proprie approbatur, aut iniungitur, sed secundum Con-
sionem Aug permittitur. Satis igitur nostrâ ex parte fu-
t, si secundum Dei Verbum, penes Aug Confessionem,
xta Acta & Decreta citata persistamus; Corpori autem
ctrinæ, non aliter, quam cùm restrictione, quatenus vid.
ei Verbo & Aug Confessioni concordat, subscribamus.*
ropensa mihi, ac suspecta etiam Bergij liberalitas ista
idetur; quia Aug. Confessionem & approbatam in
russiâ fateri videtur, quod falsum est: & eandem ver-
o Divino vel ex parte componere, ac comparare quod

ego blasphemum juxta ac impium censuerim. Sed gre-
grediamur cùm Bergio: nam ille

805. Ad extremum, Corpus Doctrinæ per atq; Articulos Smalcald. Formulam Concor. eo Recessu damnari significat. *Simul*, inquit, *eodem R su, pag 153. multa scommata, quæ illo Corpore, Arti Smalcaldicis, & Saxonica Formula contineri videntur cipiuntur, & vt penitus expungantur, ordinatur.* U meritò subdit. *Quo loco ponderandum vnicuiq; relin mus, qualis tandem Symbolicus Liber ille esse debeat, & trum eidem, sine omni restrictione, subscribendum sit quo multa scommata reperiri dicuntur, ideoq; neceßario pungenda sunt?*

806. Atq; hisce sanè Bergius adversarios, ex Recessus latibulo, tanquam Saturnos è Latio, om profligavit, eiecit, exturbavit. Qui, ne quand eundem Recessum accedere postliminiò conentur, mnis illis aditus, Triplici à me obiecto repag præcludetur. Priumm sumitur ex ipso statu causæ, ex ratione Visitationis contra Calvinistas instruend de qua in *Responso Regio Anni* 1616. *die* 10. *Iulij Wa viæ dato*, (quod quidem Recessus Anni 1617. fun mentum & basis est) primo præcipuoq; loco agita *Cùm enim, vt ibidem præmittitur, Consiliarij terre quererentur, à plerisq; id agi, vt in Ducatum illum Calv ana hæresis induceretur, S. R Maiestas (quandoqui Privilegio Lublinensi, alijsq; tam DD. Decessorum suor quàm suæ Maiestatis Rescriptis, Diplomatibus, & novi mis Decretis, pactis, & potissimum Receßu Anni 161 cautum fuerat, præter Catholicæ Rom & Augustanæ Co eiusq; Apologiæ, Religionis vsum, reliquas omnes dam tas & interdictas eße) firmiter ijs pactis, decretisq; stand eße decrevit; hoc specialiter adiecto, ne quis de Hæresi C viniana suspectus, ad Magistratum aliquem promoveatur &*

07. Quia verò, ad dignoscendos, qui in Prussiâ
are volebant, Sectarios, Visitatores atq; Inspecto-
s, tum in Formulâ Regiminis, & in Alberti Seni-
Testamento, tum deinde etiam in Corpore do-
æ constituti erant; quoad hoc visitationis negoti-
, indagandosq; per Visitationem Sectarios. Cor-
doctrinæ, duntaxat permissum; at non eo ipso,
sertim quoad reliqua sui capita, probatùm confir-
umvè est. Quod, ne confictum à me putes, ecce
m Responsi textum, ac verba prioribus illis haud
gè subiecta: *Visitationes Ecclesiasticas, Formula Re-
inis, Testamento Illustrissimi Domini Alberti Senioris
russia Ducis, & Recessibus institutas, juxta veteres
ructiones, libello, qui Corpus doctrinæ Prutenicum in-
itur, conformes, expediri debere: S. R. M. de-
it*

808. Colligitur id ipsum quoq; ex inspectorum
cio, paullò inferius admisso, & suis legibus circum-
ipto. Sic enim verba sonant. *Quod attinet Inspe-
es, quos Nobilitas, ex præscripto Formulæ regiminis,
tamenti, & Recessuum, restitui & officio suo fungi
ulat, Etsi S. R. M. negotium hoc Decreto Commissori-
Anni 1609 suo unius arbitrio relictum, hactenus cer-
de causis distulerit; tamen cum videat, non sine causa
ciales huiusmodi ab initio institutos fuisse, eosq;. ad pro-
endum, ne novę Hæreses in provincia illa subrepant, oc-
ionesq, dissensionum oboriantur, esse valde necessarios;
lt & decernit, vt duo isti Inspectores, secundum morem
consvetudinem antiquam, primo quoq; tempore eligantur,
constituantur, &c,*

809. Colligamus, quæ hactenus dicta sunt, atque
ius ambitu ratiocinationis, omnia hoc modo in-
udamus.

Corpus doctrinæ Prutenicum, tantum ad visitationes fa-

ciendas & Calvinianos, aliosque sectarios aditu Prussiæ prohibendos Regio Anni 1616. responso permissum est.

Ergo Corpus Prutenicum absolute Recessu Anni 1617 probatum confirmatumque non est.

Antecedens patet ex ijs, quæ hic ex ipso responso adducta sunt; patebitque insuper ex ijs: quæ deinceps adducentur. *Consequentia* quoque evidens est; non eo tantum, quod Recessus Anni 1617. Responsum Regium Anni 1616. aliaque provinciæ jura & privilegia tanquam basim & fundamentum supponat; sed eo quod, quod Recessu illo, non aliter permissum sit Corpus illud, quam sub conditione adiectâ, de Articulis Smalcaldicis, scommatisque expungendis. Cui conditioni cùm non steterint adversarij, præsertim Ubiquistæ videant, ne gratiâ per illum Recessum oblatis exciderint; & quidem omni etiam gentium jure suffragante. *Quia fœdera, & id genus contractus, nisi positâ in re conditione, non obligant.*

810 Denique ut etiam daremus (quod tamen concedi non potest) Permissum fuisse illo Anni 1617 Recessu, non tamen idcirco probatum, confirmatumque videri debet. Neque enim omne quod aliqua causâ vel casu permittitur, eo ipso absolute probatum confirmatumque est: alioqui Calvinistæ alijque, qui in Prussiâ degere permittuntur, jure probati, & confirmati, ac proinde tum ad jura Provinciæ, tum vero etiam ad honores & Magistratus admittendi essent. Quin & Deus ipse, qui peccata, secundum justissimas ac sanctissimas providentiæ suæ rationes permittit, probare ac confirmare dicendus esset. Quod, quis, nisi Calvini furore ac spiritu impotens animus, unquam admiserit!

811 Alterum repagulum, ex eodem illo Recessu ita objicitur Saturnis nostris.

Recessu Anni 1617. pleraque, quæ in Corpore Prutenica con-

contenta sunt, prohibentur & damnantur,
Ergo Recessu Anni 1617. Corpus Prutenicum absolute
batum confirmatumve non est.
Antecedens, præterquam quod à Bergio supra, non
vano deductum sit, ipsis insuper Recessus verbis
uido constat. Cum enim visitationis negotium
bis hic n 807. citatis constitutum, Corpusq; Pru-
nicum, hoc uno ac solo fine permissum esset, subijci-
r; *Articulis Smalcaldicis, convitijsque & scommatibus,*
ligionem Catholicam Rom. (quæ sola ab initio in ea pro-
ncia viguit, & quam itidem nunc cuivis amplectendi liber-
na potestas permittitur) eiusque Antistites proscindentibus,
punctis & exclusis: Salvo per omnia vsu Religionis Catho-
æ cui, eamq; profitentibus, Templis, ac locis sacris illi
catis, vel deinceps dicandis, nullum hac visitatione præ-
dicium fieri debet.

812 Et ad hunc eundem planè sensum, verbis de
nspectorum constitutione ibidem citatis, ita subijci-
ur. *Ij Inquisitores, in ritus Aug. Confessionis, eiusque*
pologiæ, juxta morem in Ducatu receptum, inquirant;
testatemq; Ecclesiasticam duntaxat, non immiscendo se
egotijs secularibus, juxta privilegia exerceant, modumq;
n Articulo visitationum præscriptum sequantur. Ita tamen,
e quid in fidem Catholicam Rom. & *eos, qui eam profiten-*
ur, Iuris ac potestatis sibi vsurpent: sed intra limites Aug.
Confessionis, & supra dicti Corporis doctrinæ, & secundum
am Religionem profitentium, sese contineant: saluâ igitur
per omnia Iurisdictione Episcoporum Catholicæ Rom. Eccle-
siæ, juxta Præscriptum pactorum.

813. *Consequens* etiam patet; si enim Articuli
Smalcaldici, si convitia, si scommata, si reliqua o-
mnia, quæ juribus, libertatibus, authoritati, & præ-
rogativis Ecclesiæ Rom eiusque Antistitum, & conse-
quenter, primo præcipuoq; loco, Pontificis Rom. famæ

 vel ho-

vel honori qvomodocunque officiunt, & quorum duntaxat causâ Corpus Prutenicum, olim, ut alibi vidimus, conditum est, & nunc á Prædicantibus aliisq; potissimum defenditur, è Corpore expungantur, quis illud absolutè probatum ac confirmatum dicere poterit? Nisi fortè Corpus, quod capite membrisq; præcipuis truncatum sit, sanum integrumque dici possit. Quod quidem nemo dixerit, nisi qui ipse capite destitutus sit; vel caput habeat, de quo merito illud dicas ὢς οἷα κεφαλὴ, καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει! *O quale caput, & cerebrum non habet.*

814. Tertium repagulum è Responso itidem Regio, illo ipso Anno 1617 Ordinum Protestantium Legatis Varsaviæ, 3. Martij dato. *De Religionis negotio,* inquit Rex, *nihil diversum à prioribus pactis & Recessibus, ac Decretis,* (ut vel hinc liquidò constet, Recessum Anni 1617. hisce tanquam fundamentis niti) *Regia Maiestas decernit Miratur autem, quod nonnulli interdum, hæc decreta, quæ pacis mutuæ, & recti Regiminis causa, dudum sancita sunt, sinistra interpretatione detorquere, ac quodãmodo jura libertatesq; suas, in dubium vocare velle videantur* Quibus è verbis ita euidens ratiocinatio confici potest.

Recessus Regiorum Legatorum die 5. Augusti, Anno 1617. datus, neque Responsa Decretaque Regia, tum Anno 1616. tum etiam illo ipso 1617. die 3. Martij data tollit; neque in causa Religionis quidquam innovat aut immutat.

Ergo illo ipso Anni 1617. Receßu, 5. Aug. dato, Corpus Prutenicum, neq; probatum est, neque confirmatum.

815. *Antecedens* quanquam evidens sit, confirmari insuper potest eodem Anni 1617. Recessu, 5. Aug. dato in quo sub initium ita edicitur. *Decreta Anni 1616. à S. R. M. lata, & per Receßum nostrum, ad postulationem Illu-*

m *Illustrissimi Electoris, ad S. R. M. accepta, Regio ite-*
to Responso Anni præsentis (nimirum 1617. dieq; 3.
Martij ut diximus) *roborata & confirmata, publicamus;*
& ut robur Legis perpetuæ habeant, & ab omnibus &
ngulis observentur, nomine S. R. M. demandamus. Huc
verò plurimum facit, ipsius Electoris Responsum Le-
atis datum, atq; eodem loco Recessui insertum; quod
uiusmodi est. *Quoad Religionem, Celsitudo eius Electo-*
alis adhuc pollicetur, & recipit; quod in ea nihil Novi,
multò minus Recessibus & Privilegijs quid contrarium, intro-
ucere cupiat; ne quis justam querendi occasionem habeat.

816 Neque minus evidens est, ipsum quoque *Con-*
equens: si enim Corpus doctrinæ eo Recessu probatum
uisset; non modo Aliquid novi, verum & Recessibus
Privilegijs, pactis, Decretisque prioribus contrarium,
& quidem ab ipsis Legatis fuisset introductum. A quâ
ive levitate, sive imprudentiâ, ne dicam perfidiâ,
egati, gravissimi sapientissimiq; Viri. & qui personam
Reip. cùm dignitate semper referebant, quàm longè
bfuerint, ille ipse Recessus docebit.

817. Primum enim edicunt, Pro *Turbatore pacis*
publicæ habendum, & à quovis conveniendum. accusandum-
que in judicio Aulico esse eum, qui aliam à Catholica & Au-
gustana Religione docere vel exercere ausus esset; servandum-
que in judicio processum summarium, salva ad S. R. M. ap-
pellatione. Deinde ipsum Corpus, supra insanas de Ubi-
quitate opiniones, plurimis fartum scommatis. & in
incredibilem, atque inauditam Supremi Magistratus
contumeliam tumore, plus quam hydropico turgidum,
non tam veru aut obelo, quam novaculâ hunc in mo-
dum circumcidunt, (vel ipso quoque Mislenta pag.
X. 6. Manual. referente) *Cùm in Articulis Smalcaldicis*
multa scommata, in Religionem Catholicam Romanam,
Dominus Iaschkius, unà cùm alijs DD. Legatis Electoralibus

Anno 1616 *cum decreta* S R. M. *tum ferebantur, coram Illustribus Dominis Deputatis* S. R. M. *contineri Confessus esset; quapropter ea* S. R. *Maiestas expungi Decreto suo Regio jussit.*

818. Denique cùm expunctio illa scommatum, ab Electore ad Ordines remitteretur, Ordines verò causam, quam animo desertam nollent, corpore declinarent; Legati, præmissâ contra eosdem solenni protestatione, in proposito perstiterunt, & Articulos illos ac scommata iterum iterumque authoritate Regiâ ita condemnarunt. *Quam expunctionem scommatum, cùm Illustrissimus Elector ad Ordines reiecerit, & quidquid Nos cum eis, ea in re concluderemus, statueremusve; id Illustrissimam Celsit. suam, ratum gratumve habituram: Domini verò Consiliarij terrestres, & Nuncij nobilitatis Protestantes, non data nobis super his declaratione, uti & super alia capita Legationis nostræ, per quod* S. R. M. *jus in vilipendium venit, discesserint, Contra eos solennissimè protestamur: Omnibus nomine Sacræ* R. M, *iniungendo, ut omnes Decreto eiusmodi Regiæ Maiestatis inhæreant, & scommata penitus expungant, nec ea quisquam amplius usurpet; Incursurus secus faciens, pœnam Sacræ Regiæ Maiestatis arbitrariam.*

819. Unde, cùm ijdem Legati dicto Recessu, permittunt, vt *Augustanæ Conf eiusque Apologiæ & Corporis doctrinæ Religio doceatur:* vel iterum, ut expunctis Articulis Smalcaldicis & scommatibus, *salvus in cæteris omnibus sit Libellus Corporis doctrinæ*; vel etiam jubent, *ut qui in posterum ad officia vocabuntur, ij sint vel Catholici, vel certe tales qui Calvinismo & aliјs sectis contradicant, & Corpori Doctrinæ Prutenicæ subscribant:* nihil aliud, quam quod hic prop. 4. diximus, volunt: nimirum Systema *Religionis*, in Prussiâ Acatholicis permissæ, sive *Proto prædicanticæ*; ad vnam, solam, eamq; invariatam,

& incor-

& incorruptam Conf. Aug. revocandum esse; ut ita aditus præcludatur tum Caluinistis, alijsque nequidquam asylum Confessionis Aug. deposcentibus; qui per Articulos Smalcaldicos, & alia scommata Corpori Doctrinæ, tanquam per *Sinonium exercitum Equo Durateo* inclusum, Dardaniæ Catholicæque Religionis arcem in Prussiâ subversum eunt. Tolle scommata, tolle Smalcaldicos è Corpore Doctrinæ Articulos, quid residui in Prussiâ erit, quàm, quæ Lublinensi Privilegio permissa est, Augustana Conf. eiusdemq; Apologia tantum?

PROPOSITIO. VI.

Ipse Sereniss. Prussiæ Princeps ac Elector, solam Aug. Conf. non verò Corpus Prutenicum, in Prussiâ approbatum esse fatetur.

820. Nemo id verius proponet, quám ipsum Prædicantum Regiómonti, totâq; Prussiâ nidulantium Concilium, & Senatus universus. In Responso Anni 1617 pag. B. 4. ita scribunt. *Sub titulo Illustrissimi Electoris, audacter scribere non dubitant* (vid. Calviniani) *quasi in Regio, Anno 1569 Lublini dato Religionis Privilegio, sola Augustana Conf. & Apologia eiusdem, non autem, quod dissimulant, Anno 1567. conscriptum Doctrinæ & fidei Prutenicæ Corpus sit privilegiatum.* Neque ad rhombum facit, quod hic & alibi dicant, eam Confessionem, non tam ipsius Principis esse, quam sub nomine Principis, à Calvinistis scriptam: jam enim aliàs n. 568, 691. palam ipsos quoq; fatentes audivimus, quod Confessio illa, Principis ipsius sit.

DISQVISITIO XXVII.

An, & quàm inique, vt causam Vbiquitatis tueantur, civilia iura, & ipsam Regum suorum authoritatem Vbiquistæ oppugnent?

821. SI victi judicio rei, ultrices judicum manus fugâ declinent, faciunt, quod impendentis supplicij metus svadet; sin manus violentas judicibus, legum tabulis, tribunalibusque inferre moliantur, non solâ scelerum conscientiæq; suæ vi; sed vęcordis, vel potius furentis animi œstro impelli atque agitari putandi sunt. Quid de Ubiquistis, si non omnibus, saltem ijs, quorum hic propè gladiatoriæ dimicationes spectabuntur, censere viri sapientes possint, suum cuique arbitrium integrum esto.

PROPOSITIO. I.

Vbiquistæ in Prussiæ Ducatu præ suis commentis, Leges quoq; Patriæ contemnere, &, contra jus civile digladiando, periculum sibi ultro videntur accersere.

822. FUit æuo Augusti Cæsaris haud ignobilis vates, qui salibus & adspersis Epigrammati jocis, in aliorum mores famamq; grassaretur, facetè magis quam noxiè. Rogatus aliquando ab amicis, ut in Cæsarem quoque salis sui micam spargeret, scripto in eundem Epigram-

Epigrammate aliquo: prudentiſſimè repoſuit, *Ægrè in eum ſcribi poſſe, qui ſcribentem poſſet proſcribere.* Si Prædicantes noſtri, *micam*, ut aiunt, *ſalis* haberent, temperarent utiq; non jam ſalibus, ſed convitijs in eos, quibus non modo ſcribere, ſed & proſcribere fas ſit. Sæpè leges (uti ſæpè viſum) Prædicantibus ſcriptæ, cúm à Magno Poloniarum Rege & Regno; tum à Regijs Commiſſarijs, Regni eiuſdem ac Regis (quem *Naturalem & Hæreditarium Pruſſiæ Dominum* fatentur) authoritate & nomine; ſæpè ijſdem legibus *damnati Articuli Smalcaldici*, aliaq; id genus, Prædicanticorum convitiorum & criminationum Topica.

823 Quid autem hic Prædicantes? Alij comperendinari; alij rimas quærere; alij, uti vidimus, *Leges omnes pro tela aranearum* ducere: alij denique, ἐν χερῶν νόμῳ, *lege manuum* agere, & tot tantasque à Rege & Repub. latas leges, propè vi perrumpere! Quod quidē, ſi Prædicantes ſcire velint, quid aliud tandem eſt, quam juxta vetus verbum ἐις οὐρανὸν πτύειν, *in cœlum ſpuere*? vel, quod in ſacris legitur, *contra ſtimulum calcitrare*?

824. Si quid amicæ poſtulationi dare Prædicantes velint, moneo atq; etiam oro, meminerint illius veteris ἡ κάμηλος ἐπιθυμήσασα κεράτων, καὶ τὰ ὦτα προσαπώλεσεν, *Camelus deſiderans cornua, etiam aures perdidit.* Norunt enim tanti ſapientiæ magiſtri, quid Æſopus, quid alij Mythologi, Camelo apud Jovem cornua poſtulanti, eveniſſe tradant. Sed neque illud ignorare debent, quod vulgari adagio fertur Βελλεροφόντης τὰ γράμματα. Afferunt enim plerique contra ſe, perinde uti in ſacris Urias, vel in fabulis *Bellerophontes*, *literas*, quia præ nimio contradicendi ſtudio,

ſtudio, ea in medium afferunt, quibus magis ſe ipſos quàm adverſarios lędant. Qui vel unius Mislentæ propp. ſeqq teſtimonia expenderit, monere hominem eum Plauto poterit.

Tace, nullus homo dicit; hæ tabulæ te arguunt,
Quas tu attuliſti; hæ te vinciri jubent.

PROPOSITIO. II.

Prędicantes, ut & Ubiqviſticas nænias tueantur, & Catholicam in Pruſſiâ Religionem oppugnent, nova Pruſſiæ Ducatns ac Fevdi jura; libertates item, ac leges Patriæ labefactant.

825. Præter jura, & pacta conventa, fæderaque perpetua, quæ Caſimiro cæteriſque Poloniæ Regibus, & Regno Reiq; pub. univerſæ cum omnibus Pruſſiæ Provincijs interceſſere, habet ipſe per ſe Ducatus alia quidem, quæ vetera; alia verò, quæ nova ſolent nuncupari. Utraq; cum vetuſtiſſimâ nobiliſſimâque gente Brandeburgicâ conſtitere. Jlla quidem in Alberto I. Duce, quam uulgo Seniorem appellant, & Illuſtriſſimâ apud Franconas Domo Anſbachianâ; iſta verò in Joachimo Friderico, vel potiùs filio illius Joanne Sigismundo, cùm Sereniſſimâ & Electorali apud Marchiacos proſapiâ, quam Regij Comiſſarij, lib. Privil. pag. 117 Culmbachianam & Onoldinam vocant.

826. Cùm enim Albertus Senior, è Magiſtro Ord. Theut. primus in Pruſſia Dux, pro ſe iuxta ac tribus fratribus ſuis Georgio, Caſimiro, & Joanne, (quartus enim Vilhelmus Rigenſem Archiepiſcopatum geſſit) jus Fevdi ita adijſſet, ut ad ſuos fratrumve ſuorum heredes derivaret; nactus quidem eſt, ac poſt ſe reliqvit, ALBERTUM FRIDERICUM è Mariâ Brunſvigiâ, altera

tera coniuge heredem; sed qui, vix adito circa Annum 1569. Ducatu, ad annum usq; 1618. perpetua animi ægritudine laborarit, ut vulgo diceretur Der Blöde Herr id est *Dominus æger*, vel *imbecillus*; ideoq; sub curatoribus, à Rege Regnoq; Poloniæ rite datis, adusq; obitum suum degeret; quibus etiam deinceps cum vita ius Fevdi integrum cessit.

827. Primus illius curatelam nactus est Georgius Fridericus patruelis Georgij Ansbachij filius: sed & hic curatela cum Fevdo, annos septendecim administrata sine suis, fratrumve suorum heredibus ullis decessit. Qua causa reliqua illa apud Marchiacos stirps Brandeburgica, novum sibi jus, tum ad superstitis Ægri Principis curatelam, tum ad universi Ducatus Fevdum, apud Regem, Remque pub. Polonam, quæsivit, & facile invenit *Anno* 1605. (ut diploma curationis lib. Privil. pag. 96. testatur) *cum Ioachimo Friderico S. R. I Electore, & Marchione Brandeburgen. non modò per Legatorum chirographa sed etiam authenticam ipsius Electoris comprobationem*, de eo negotio, *transactum fuit*. Quo Principe sub Annum 1608. è vivis sublato, ad Joannem Sigismundum filium, indeque ad Georgium Vilhelmum, ac denique ad Serenissimum Fridericum Wilhelmum, quem Superi diu felicem fortunatumque servent, ius Fevdi translatum.

828. Quia veró (ut proclive est in rebus humanis, vel Poëta teste Georg. 1.

—— *Omnia fatis*
In peius ruere, ac retro sublapsa referri:

sub tempus Curatelæ Illustrissimi Georgij ab Anspach (sic enim Commissarij Regij in Actis & decretis Anni 1609. palam scribunt pag. 100. b.) *præter alia multa, in oppressionem Nobilitatis tentata & facta ab Apellationibus quoque subditi Ducatus cuiusvis ordinis arcebantur*; aliaque nonnulla

nulla, ut pag. 99 b. dicitur, *in eodem Ducatu novata turbataq; erant, oportebat ea, suprema ipsius Regiæ Maiestatis authoritate in pristinum statum reponi.* Quocirca, cùm à morte parentis sui Joachimi Friderici, Ioannes Sigismundus Elector, per se, ac per suos, variorumq; Principum Legatos, jus Curatelæ ac Fevdi, sibi posterisque suis, apud Rempub Polonam, ac Regem Sigismundum III. gnaviter ambiret, non ante id consecutus est, quàm & nova, ut vocant, gravamina, omnibus Provinciæ ordinibus, anxie uniceque deprecantibus, penitus abolita sublataque sunt; & jura ac pacta conventa, federaque omnia in integrum restituta, ac nova juris iurandi religione firmata, atque asserta.

829. Assertum eo tempore, atque in integrum restitutum fuit, Sacrosanctum & antiquissimum in ea Provincia, ius Catholicæ Religionis, tum Regiorum Reique pub. Polonæ Commissariorum decretis, quæ alibi iam recitata sunt, tum ipsius Joannis Sigismundi Principis atque Electoris juramento. Sic enim Principis legati, non tam suo quam Principis ore ac nomine. in publico instrumento, *de Feudo Prussiæ* quod privilegiorum volumini insertum est, pag 113 b. aiunt *Religio deinde Catholica Romana, in Ducatu eam profiteri volentibus libera erit: neque ullus unquam ex Ducalibus, vel jam eam profitentibus, aut in posterum professuris, eam ob rem interpellabitur. Sacella itidem, & oratoria vbivis, tam in confinibus quam alibi, integra, tuta, & concessa illis erunt, in iisdemque liberum pietatis, ex doctrina institutisque Catholicis Romanis exercitium habebunt.*

830 *Nemo eo nomine turbabitur premeturve; nemo Religionis Catholicæ causa ullam vim, iniuriam, contumeliam, molestiamve perferet, aut perferre, perpetique debebit. Ad munera etiam & honores, qui ex Catholicis idonei fuerint, liber aditus erit. Quicunque etiam in Ducatu Catholici Romanæ*

næ Religionis Barones, Nobiles, & civitates, Iura patro-
tus à Magistris Ordinis Cruciferorum, vel Serenissimis
oniæ Regibus; vel decessoribus nostris Ducibus Prussiæ,
uerint, vel præscriptione consecuti sint, integrum licitumq́;
erit, Religionis Catholicæ Rom. exercitium in iisdem in-
ducere, instituere, habereque, &c.

831. Quis isthæc Catholicæ Religionis firmamenta
jura; novis hisce cùm Electorali Brandebur. Domo
ctis, non tam recens instituta aut condita, quam no-
fœdere roborata ac restituta, in dubium contentionē
vocet? Vocavit equidem aliquando Andreas Creb-
sI C. Calvinianus, sparso in vulgus Pasquillo, cuius &
hi exemplar MS obtigit: sed tulit dignum operę pre-
m, in exilium ea de causâ actus. Fortasse idem ope-
precium exambiunt Prædicantum nonnulli, qui ma-
re etiam audaciâ, ne dicam furore, eadem jura con-
llunt. Sanè Cœlestinus Mislenta, contra utramquè
is Catholici aciem, in suo Manuali, diu multumque
genti λογοδιαῤῥοίᾳ cúm detonuisset, tandem pag.
. 2, triumphum ante victoriam ipse sibi ita occentat.
x quibus omnibus, cuivis iterum in promptu colligere est;
m jure, án potius de facto, Religio Romano Catholica, in
ucatum huncce irrepserit. Si jure, utiq́; aut vigore veterum
rivilegiorum & Recessuum; aut tenore novorum pactorum.
on vigore illorum; quia ab Anno 1525 usque ad Annum
595. nil juris pro suâ Religione evincere potuerunt Pontificij
hocce Ducatu. &c Non tenore recentium pactorum &c.

832. Itane verò tu, mi Cœlestine? At non ita Creb-
us, prodromus nuper tuus! Ille enim novis pactis tan-
um juris Catholicæ Religioni tributum in Prussiæ Du-
atu ait, ut si Pontifex Rom. per suos ipse legatos rem
romovisset, haud sinê plura effecturus fuisse videatur.
i Pontifex Antichristus (Sic enim ille colophonem

scripto suo imponit) *per nuncios ab se delegatos, rem abo-minationesq; suas promovisset, vix aliud effecturus fuerit quàm isti Sympatriotæ nostri sponte sua effecêre. Quo quidem facto, pura ac vera Religio* (**Prædicantica**) *prope vi, è Provincia exterminatur.* At tu *Tenore recentium pactorum* nihil juris Catholicæ Religioni accessisse ais? Quæso te, satin tu sanus hæc ita proloqueris?

833. Si enim nullus recentibus illis pactis, in causis Religionis Catholicæ vigor ac robur est, ne cæteris quidem in causis, quæ isthic agitantur ac stabiliuntur, erit. Quæcunque igitur Commissarij, Regis, Reique pub. authoritate, pro *oppressæ*, uti num. 828. audivimus, nobilitatis, pro civitatum, omniumq; ordinum salute & incolumitate decreverunt, vim, vigorem, ac robur nullum habebunt? Si nihil est momenti ac ponderis novis illis cùm Electorali Domo Brandeburgicâ fœderibus & pactis, ruunt omnia fundamenta constituti in Prussiâ Fevdi; evertitur jus, quod Principes & Electores Brandeburgici in Prussiam habent; caniturq; adeo classicum abs te, quo cives tui, & quicunque in Ducatu Prussiæ mortales sunt, in Principem suum armentur, & civilis belli fax accendatur.

834. Cùm enim Fevdum Prussiæ, per Albertum I. eiusdemq; fratres Casimirum, Georgium, & Joannem in Domo Anspachianâ radices initio fixerit, & non tantùm Alberti hæres Albertus Fridericus, ille animo æger; verum & Georgij, Georgius Fridericus, qui Alberti ægri curatorem primus egit, sine masculâ prole decesserint, *Ius Fevdi, perinde uti Curatelæ Ægri illius Principis* (quemadmodum in *Diplomate Curationis* pag. 96. & in *Actis Commissionis Anni* 1609. pag. 99. imò in Responso Regio Anno 1606. ab ipso Mislentâ pag. X 1. recitato, videri potest) *ad Serenissimum Poloniæ Regem, & Rempub. uti supremum, directumque Dominum, e*

devolu

lutum. Quod si Joannes Fridericus Elector Brande-
gen ac deinceps filius eius Ioannes Sigismundus,
Germanis Fratribus suis (uti in Fevdo Prussiæ pag.
scribitur) *Ioanne Georgio, Ernesto* & (qui ad Ca-
licam Ecclesiam reversus, hodieq; superstes est)
istiano Wilhelmo, jus non modo curationis, verùm
evdi perpetui consecuti sunt, id quo alio quàm
o jure, & *Recentium pactorum Tenore factum est?*

35. Non mihi credis? Credes, opinor ipsi Joanni
smundo Principi tuo: qui in *Cautione Legatorum* si-
m, Anno 1611. datâ, pag 112 fatetur, *De successione*
evdo Ducatus Prussiæ ab aliquot jam annis partim ab in-
e memoriæ Domino Ioachimo Friderico Principe parente
partem à seipso diversis temporibus actum esse, ac tandem
omitijs Varsaviensibus, Anno 1611 *totâ de re certis con-*
onibus (quibus vid. Novum jus & Fevdum Prussiæ
itur, quas inter primo loco censetur pag. 101 & 113
æ Catholicam Religionem, eiusq; usum, templa,
munitates, iuraq; cætera concernũt) *convenisse, ple-*
ue transactum fuisse: atq; ex vi Transactionis huius, con-
onibusque eius, ad Homagium præstandum, à Serenissimo
ge, amplissimisquè Regni Ordinibus, accersitum, vocatum,
missumque se fuisse.

§36. J nunc Mislenta, & Tenori *pactorum Recenti-*
, vim ac vigorem tolle! & unâ eademque operâ Sere-
ssimis Electoribus Brandeburgicis jus, quod ad Prus-
Ducatum constans & sacrosanctum habent, eripe!
sumq; adeo Serenissimum Electorem FRIDERICUM
ILHELMUM, Principem tuum (quem iterum at-
è iterum, diu sospitem fortunatumq;, ad istum Pro-
nciæ sibi traditæ clavum sedere, omnes Catholici ex
nimo cupimus) uti fidelis subditus, loco, dignitate,
jure suo exturba! Facies enimverò opus, tuâ, maio-
umq; tuorum indole haud indignum, ac prorsus (si

non omnino vana sunt, quæ Disq. 24. prop. 1. & seq. gravissimorum virorum calculo asserta sunt) Prædicat ticum! Necesse tamen est, meminisse te interim T fraterculorumq; tuorum, totiusq; adeo stirpis Præd canticæ periculi. Neq; enim tu magis in nostrum a Principum tuorum, quam Tui ipsius, Prædicantumq; tu orum *caput fabam hanc cudis*

837. Vin' scire quo pacto? Audi, sed semotis arb tris. Tibi enim soli fratribusq; tuis, ne quà ad vulgu emanet, parabolam hanc in aurem edissero. Nosti Ber gij, nosti Agricolæ, nosti Calvinistarum omnium, i te Lutheranosq; omnes, tanquam gemellos Fratres animum & studia? Præ nimio vestrî studio, separari vobis nusquam in Prussiâ vellent. Eadem vobis cum i civitatibus municipia; easdem in Academiâ cathedra easdem in templis aras exambiunt, adeoq; jam frequen tant. Id tu studium ni laudes, multò quam ille Tuus, qu Ænigma illud, Quid de Calviniano in Prussiâ Prædican te censendum sit Anno 1641. edidit, inurbanior e Quiritatur ille pag. E 4. *quod Calvinianus Prædicans 1 in Aula arcensi cathedram erigat 2 omnibus, qui in Pruss sunt Calvinistis Cœnam apparet. 3 Baptismum administre 4. Fractionem panis non tantum Regiomonti, verum & a alijs Prussiæ locis frequentet. 5 Matrimonijs etiam Luther norum assistat. 6. alios actus ministeriales perficiat 7. a sente cùm sua Aula Electore, reliquum Calvinianorum vulg concionibus publicis reformet. 8. eaq; de causa alios sibi Coll gas adiungat. 9. in Girmau catdedram Templi palam inva dat, &c*

838. Quid tu? Si benè te, mentemque tuam asse quor, imò si Manuale tuum, non omnino oscitabundu verso, facile intelligo, Calvinistis in Prussiâ, etia igne & aquâ, si in potestate tuâ situm sit, interdictu esse. Inurbanus, adeoque inhumanus, mi homo, n

mium es

um es! Sed audio, quid mihi vel potius Calvinistis,
e in Manuali tuo reponas. Ais enim, præsertim
g. X 3. & seqq. *Calvinistas ipso jure, municipijs, totoq;*
ussiæ Ducatu arceri. Idipsum contendit non minus ille
ni 1641 Oedipus, quàm ipse Pater patratus *Ioannes*
hmius; tum in Parænesi Anni 1614. tum in Prodromo
lico-prutenico suo, tum alijs chartis! Quâ quidem de
iâ, *Acta & Decreta Commissionis Anni* 1609. Recessus,
sponsa, & literas Anni 1611 1612 1615. 1617. &c.
. omni ferè paginâ inculcat, ut aliquando evincat,
lvinistas, ipso jure Prussiæ Ducatu excludi.

839 Atqui, ô boni, Acta illa & decreta, uti &
cessus, & Responsum, & literæ illæ, Novum jus,
o Fevdum & ipse Prussiæ Ducatus iterato stabilitus
; sive, ut Mislentæ phrasi utar, *Pactorum recentium*
nor sunt! Videtis igitur, ut *Iuri Dominij*, quemadmo-
m LL. CC. loquuntur, *Tenor vester* accinat! Videtis,
qùam, ut supremum ac directum omne Dominium
gi, Regnoq; Poloniæ, in Ducatû Prussiæ, & omnem
us administrationem jure competat? Potuit igitur
ex; potuit Respub. Polona (etiamsi jus Catholicæ Re-
ionis in Ducatu intercidisset quod tamen ipsum prop.
q falsissimum esse patebit) cùm Restituto restauratoq;
i vidimus, Fevdo, postliminiò restituere resarcire, &
od Mislenta imprudenter juxta ac impudenter adi-
it, *Tenori pactorum recentium*, vim, robur, vigoremq;
nferre?

840. At videamus quæso, quid Mislenta ex adver-
obtendat! *Duo*, inquit ille pag. V. 7. *contra nouatio-*
m eiusmodi faciunt. Quam tu in primis Novationem
c intendis? Fevdi? an Religionis? an utriusq;? Si
riusque, vel Fevdi solius; Principem tuum ea Pro-
ncia, quam iure optimo tenet, exturbas & quod inde
quitur, vel stellionatus, vel parricidij crimine te invol-

u:s Si Religionis duntaxat;Ergo tu cætera omnia,qu
cùm Electorali Brandeburgicâ domo transacta, novata
restaurataque sunt, probas; reprobas tamen, quæ sta
tùm causamq; Religionis attinent? Sit ita sane: qui
v s amplius, quam ut tibi omnem Gratiarum chorum
Calv n stæ obviam mittant?

841. Si enim, quæ in causâ Religionis, non tam no
vata, quam constituta illo tempore sunt, reprobentur
jam Calvinistæ, qùi nullis magis, quam illius tempor
edictis è Prussia arcentur, liberum & patentem haber
aditum; jam tu, jam cætèri tui, ac præsertim Behmi
in Prodromo, Parænesi, Instructione super Corp. Prut. &
nequidquam de omnibus juris Prutenici Pandectis, l
ctissima illius temporis arma, Calvinistis objcitis; ja
illi; qui novo iure à Prussiâ arceri non possunt, vi i
rumpent. & quod alibi fecerunt, Te tuosq; facesser
quam longissimè iubebunt. Tu cave contra hiscas! q
recentium pactorum Tenorem, quo Calvinistæ teneri po
sint, nullum agnoscis, ideoq; ad pileum ultro vocas,
ut cum tuis ipse servias, liberos in Prussiâ esse jubes.

842. Sin Catholicæ Religionis solius Novatione
obtendis; in primis quid faceres, si non modo Feud
sed religionis quoq; Novationem ac mutationem fie
potuisse dixero? Nonne superiore sæculo, cum pers
nantibus in Prussiâ Evangelij Prædicantici tubis, v
potius tibijs, pleriq; ab Ordine Ecclesiastico ad secul
rem, à votis religiosis ad nuptias, à Christo ad Luth
rum desultarent, Novatio . imò mutatio singularis fac
fuit Religionis! Aude negare jure factam, & jam Eva
gelium Regnumque Prædicanticum, utut ipsa adhu
Ducatus Provinciæq; fundamenta salva sint, omne sul
ruisti. Si igitur tunc jure fieri potuit, quod ego inte
rim haud disputo, quid ni, recurrente sæculo, ju
quoque factum sit? nisi forte Regi Reique pub. Polon
mini

nus hoc, quam superiore seculo tribuas authoritatis, ris, ac potestatis

843. Quid si verò ego aut mutationem Religionis etiam negem, aut novationem quoque inficier? Cùm Confessione Aug. ad Sacramentariam, cùm à Luthero d Calvinum, cùm à Religione Catholicâ ad superstitiones affaniasque Prædicanticas transitus fit, Novatio, no & mutatio religionis admittenda est; quia uti de- rtà Catholicâ fide, transitur à Christo ad Belial; ita e- rata Confessione Aug. ut Sacramentariæ dicas sacramentum, itur à Belial ad Beelzebub. Cęterum cum re- gio Catholica (quæ uti prop. seq. contra Mislentæ calumnias & mendacia patebit, in Prussiâ nunquam iure uo excidit) in integrum restituitur, vel à Theoninâ Prædicantum Theologiâ asseritur, neque mutatio, neque novatio dici iure potest, aut debet.

844. Tamen (sic enim Mislenta l. c. oggannit) *Ordinum huius Ducatus Protestatio, exceptio, & ad pristina privilegia provocatio contra facit: uti namque ijs inscijs, Marchitarum promissa in prejudicium nostræ Religionis, impetrandæ Regionis ergo profecta, ita invitis pleraq; complementum ac successum postmodum sortita sunt.* Præclare enimvero! Perge porro Mislenta, & iuxta vetus illud Zenodoti ἄειδε τὰ τέλλινος, *Cane Cantiones Tellenis*; Perge, inquam, non modo offucijs, & psevdologijs miscere omnia impudenter; verum & Principum tuorum, Provinciæque iura, authoritatem, ac fundamenta omnia iniquè hostiliterqué subruere! Primum enim, quos tu Marchitas ita honorificè in hanc scenam producis? An non eos, qui per se, Legatosq; suos cum Rege & Repub. de jure Fevdi transigebant? Qui verò ij alij, quam Serenissimi Principes atque Electores Brandeburgici? Isti igitur abs te nullam aliam, quàm *Marchitarum* appellationem titulumve meriti sunt? No-

 lim ego

lim ego hanc, in Principes suos urbanitatem, te magistro quiiquam discat.

845. Deinde isti Marchitæ Principesque tui (nec enim negare audebis, quæ per Legatos eorum transacta fuerunt, per ipsos transacta esse! cum præsertim sub ipsi iuramento rata omnia grataq́, præsentes habuerint ac confirmarint) quo tandem pacto, aut quando *impetrandæ Regionis causâ*, Religionis causam prodiderunt vel, ut tu loqueris, *inscijs, invitisq́; Prussiæ Ordinibus in præiudicium vestræ, imò & suæ Religionis promissa illa proficisci passi sunt?*

846. Primus ille, qui è Marchiâ, Serenissimisque Marchiæ Electoribus, de Fevdo Prussiæ transigere cœpit, fuit *Ioachimus Fridericus* Elector. Nam, (ut interim *Acta Commissionis* 1600 *Cautionem Legatorum*, & *quæ de Fevdo Prussiæ* inter privilegia referuntur, missa faciam) tuipse pag V. 6. dicis, *Iacta huius rei fundamenta Anno* 1603. & 1605 *per Legatos Electorales Brandeburgicos ex Marchia Wursaviam expeditos. Hi namque de successione Sereniss. Electoris Ioachimi Friderici, in Fevdo Prutenico, Regiam Maiestatem solicitantes, cum vrgerentur in causâ Religionis compromiserunt*, 11 *Martij Anno* 1605 &c. Constat porro *Ioachimum Fridericum* non modò cum anno 1605, possessionem Fevdi adiret; verum & Anno 1608. cum possessione Fevdi vitâque excederet Calvinistam non fuisse: nam universum ministerium in *suâ Anni* 1617. *responsione* pag C 1 & seqq inde quoque probat, *Ioannem Sigismundum*, Principem atq́; Electorem, Calvinianum esse, quod à parentis sui, Joan. Friderici religione longissimè deflexerit; imò & contra iuramentum suum, eidem parenti suo, ore manuq́; signatum (quod pag. D. 2. integrum recitant) haud sanè aliter, quàm periuri solent, egerit. Si igitur ille, neq́; Calvinianus, neque Catholicus, uti constat, fuit; utiq́;

Luthe-

ıtheranus, quod facile admittunt, fuit: quo igitur ꝑcto, aut quando tandem, *impetrandæ Regionis causâ*, eligionis causam prodidit.

847. Sed mittamus hanc quoq; Prædicantis in Prinpem suum observantiam atq; urbanitatem; quis enim his sit. si quæ in *Ioachimo Friderico* expendimus, ad *Ionnem Sigismundum* filium & successorem illius, *Marchiusque* eiusdem, sive Legatos, quorum ope & consilio evdum Prussiæ assecutus est, transferamus? Illud taen nobis unum atq; unicum Mislenta exhibeat, quo ndem pacto, ac tempore, contra Religionis Cathocæ jus atque exercitium, *ab Ordinibus Prussiæ facta proteatio atque exceptio?* Primum, inquit l. c. Anno 1607. *nte immissionem Ioachimi Friderici:* deinde Anno 1611. *nte immissionem & investituram Ioannis Sigismundi.* Tertio *ı literis reversalibus* Anno 1612. Deniq; *tum in Formulâ ramenti An.* 1611. *tum in decretis Commißariorum An*o 1612.

848. Videris mihi, Cœlestine, quasi basilico pephoremate, tot testimonijs stipatus incedere. Age ires exploremus atque robur, exercitus istius tui? Ne ı quidem Manuali manibusque ipse tuis, aliud inde xprimis, quàm *Fevdum illud novum: salvis per omnia, mnibus Prußiæ Ordinum juribus, Privilegijs, libertatibus &c.* collatum esse. Quid verò isthæc, contra jura liberatesque Catholicæ Religionis? Nimirum supponis hîc, quod jam ante præmiseras, vetere Ducatus Prussiæ jure, xtincta fuisse omnia Catholicæ Religionis, in eodem Ducatu, iura ac priuilegia. Verum hæc placita, ut tu nusquam nisi in Cretentium Academiâ hauferis, jam tandem seq. propositione patebit.

PROPOSITIO. III.

Etiam vetera Ducatus Prussiæ jura, Ubiquistæ oppugnant, ne Catholicis jura Privilegiaq; sua salva in eodem Ducatu relinquant.

849. Initio prop. præced. dictum est, vetera Prussiæ Ducatus jura illa esse, quæ cum Ansbachiana Brandeburgensium Domo, sunt in *Alberto* utroque confirmata. Quid jam adversus illa Ubiquistæ, cæterique Prædicantes moliuntur? Ex uno Mislenta, ceu quodam Prædicantici illius exercitus in Prussiâ Duce vel triariorum antesignano, de reliquis judicium esto. Quid igitur Achilles iste magnus; cui scilicet θυμὸς ἑπταβόειος, uti Aiaci clypeus? Si rem, si veritatem spectes, pauca multis: sin psevdologias, maledicta, offucias, multa paucis. Eò verò omnem rei cardinem vertit, ut demonstret, Catholicam Religionem in Ducatu Prussiæ exstirpatam atquè exterminatam olim fuisse.

850. Quo verò pacto id molitur? miris plane modis, aut potius Chrysippeis nodis. Sic enim pag. S. 5. ratiocinando pugnat.

Cui Religioni, detrahitur perpetua conservatio in hoc Ducatu verbo Regio suffulta, ea ipso facto & jure, est proscripta & exterminata.

Atqui Religioni Romano-Catholicæ, perpetua in hoc Ducatu conservatio verbo Regio suffulta detrahitur;

Ergo Religio Papistica ex hoc Ducatu, ipso facto & jure, est proscripta & exterminata.

Ut acumen Chrysippeum latere neminem possit, insistendum est Prædicantis vestigijs. Præmisit enim ille *Lublinense*, ut vocant, Privilegium, quo Ducatui Prussiæ, à Sigismundo Aug. Rege & Repub. leges, in causâ Religionis; làtæ; &, ne Borussici extra terminos, *omni vento doctrinæ ferrentur*, meta cancellique fixi

sunt;

sunt; uti ex ipso Privilegio supra recitato patet. Hinc (si fortè ego ad hanc Sphyngem Oedipus, hoc est, si Prædicanticæ subtilitatis aciem satis assequor) ita nos adversarius petit Sigismundus Aug Rex, verbo Regio Catholicam Religionem in Ducatu Prussiæ non suffulsit, Ergo Religio Catholica in Ducatu locum non habet, sed *ipso facto ac jure proscripta, exterminataq; est.*

851. Non deerit aliquis sapientum, qui Prædicantem argutulum suis ità armis iugulet. Religio Prædicantica, quæ sub Aug Confessionis umbrâ Prussiam invasit, *Verbo Regio suffulta* nititur: Ergo *facto & jure ipso proscripta est, & exterminata.* Fixum enim, adeoq; adamante mortalibus universis est scriptum, & á Prædicantibus ipsis, ad ravim usq; jactatum, Religionem veram alio nullo, nisi Divino Verbo niti oportere: Ergo cum Prædicantica, non Divino, sed Regio verbo, teste Prædicante, nitatur, vera Religio non est. Et è converso, Religio Catholica in Prussia, verbo humano aut Regio non nititur, ergo nititur Verbo Divino; Ergo sola illa vera Religio est.

752. Neque alius fortasse deerit, qùi non modo rem, verum & verba Prædicantis ad libram vocet, & versa in hostem catapulta ita detonet; *Religionis Prædicantico-prutenicæ conservatio, Verbo Regio suffulcitur; Ergo ipsa per se invalida, ipsoque jure nulla, ruit, & evertitur.* Si quid enim divinitus virium haberet, *Regijs*, hoc est humanis viribus, ne dicam *verbis*, niti haud necesse haberet.

853. Porro mittamus argutias, & pedem hosti pressius conferamus. Maiorem quocirca propositionem, quam Prædicans *certissimam & nulla egentem probatione* scribit, ego primum inficior ac nego. Potest enim dari, imò sæpè data est, perpetua Religionis conservatio, quanquam *uerbo Regio nō suffulta*. Quo enim Neronis aliorum-

aliorumve Imperatorum verbo, Romæ suffulta est religio Christiana, à Petro, Paulo, alijsq; prædicata, ut perpetuam illi conservationem Prædicantes ne inficientur? Quibus Pilati, Herodis, Pharisæorumve senatusconsultis, Christi fides Hierosolymis? quibus itē Regum, Tyrannorumve monumentis apud paganos alios suffulta?

854. Deinde, ut de Maiore ne laboremus, ipsa quoque *Assumptio*, sive *Minor* negatur. Unde enim Prædicans evincat, ,Religionem Catholicam, in Ducatu Prussiæ, Regio Augusti R. verbo minimè suffultam? (hoc enim, illud est, quod Prædicans intendit, cum ait, *Religioni Romano-Catholicæ, perpetuam in hoc Ducatu conservationem verbo Regio suffultam detrahi*, si fortè ego cum Alcæo

νῦν σφιγγὸς γρίφους Οἰδίπος ἐφρασάμην.

Nunc sphingis nodos Oedipus explicui)

Unde inquam, Prędicans id evincat, ac demonstret? Ex illo ipso Lublinensi Privilegio; unde initio pag. S,4. quæstionem ipse hic ultra proponit [*Vtrum Religio Romano-Catholica, vigore huius Privilegij ex hocce Ducatu sit proscripta?* Mox subijcit, *Respondemus Affirmando; idque probamus ex vtroque Privilegy membro tam θετικῶ quàm ἀφαιρετικῶ &c.*

855. Hæc si verą sunt, quæ prædicans ait, Miseros enimvero Catholicos! qui à Rege Catholico, uti & ą Rep. Polonâ, Catholicæ fidei laude semper inclytâ, ita facile proditi in Prussiâ, perditiq; sint! Verùmenimverò hoc illud est, quod ab isto vanissimorum vilissimorumq; hominum genere, non in aliorum modò Catholicorum, sed & in Augustissimarum Poloniæ Maiestatum, incredibilem atq; inauditam redundat iniuriam atq; contumeliam: quemadmodum prop. seq. demonstrabitur.

PRO-

PROPOSITIO. IV.

Prædicantes contumeliosè juxta ac mendaciter & iniquè asserunt, Catholicam in Prussiâ Religionem à Serenissimis Poloniæ Regibus, & Repub. proscriptam atq; exterminatam esse.

856. QUæ enim maior sit contumèlia, quam de Augustissimis Poloniæ Regibus facere Prædicantes? Nam Prædicantem esse, quid aliud est, quam, contra illud veteribus cantatissimum, *procul este profani*, vel, ut Græci, cum Orpheo

-- θύρας δ' ἐπίθεσθε βεβήλοις,

prophanas manus admovere sacris? & cum, ne ad humana quidem ac civilia idoneus sis tractanda, Divina quoque pro libitu ac libidine miscere? Quod mendacium putidius, quam ea de Sereniss. Poloniæ Regibus, spargere, adeoque chartis illinere, quæ, ne fando quidem mortalium quisquam audjerit? Age Mislenta, tecum enim mihi iterum causa intercedit! quid tu ita γυμνῇ κεφαλῇ, & prorsum, *nudo*, ut aiunt, *capite*, de pijssimis Poloniæ Regibus; vel sacrilegos facis Ozias, vel atheos Jeroboamos?

857, Quid enim est, cum Religione Catholicâ, verum DEI cultum proscribere, atq; è Provinciâ exterminare, quam cùm impijssimo Ierobcamo, *vitulos aureos proponere* 3. reg. 12. 20? Quid est Regem politicis civilibusq; patriæ curis, causisque natum, sacrorum ac Religionis, non quidem exterminandæ, sed vel fingendæ, formandæq; curam ac studium complecti; quàm cum sacrilego Ozia, 2 paral. 26. 16. manum thuribulo, thuriq; offerendo admovere? Habet enim hîc quoque locum illud, v. 18. *Non est tui officij.* Non, inquam,

regij

regij officij est sacrorum administrationi, ne dicam, religioni veræ exstirpandæ, (nam de idololatria, & impijs hæresiarcharum superstitionibus abolitis, Deo ipso Judice plurimi in sacris Regum fastis Principes laudati) manum admovere.

858. Hinc non modo Dilingani Iurisconsulti, Theologos Orthodoxos secuti, verum & ille ipse, quem Mislenta cæteriq; Prædicantes, Catholicæ proditorem Religionis, mendacissimè impudentissimèq; faciunt, exemplo suo docuit; longè à Regis officio esse sacrorum ac religionis administrationem. Memoranda sanè Vox est, eiusdem Regis Augusti, quam Hosius in Epistolis suis, pag. 288. 291. & alibi sæpius repetit; *Regem se, non Sacerdotem esse* profitentis; eademq; voce sectariorum, qui ab illo Rege publicam fidei mutationem extundere moliebantur, ora obtundentis atque obstruentis.

859. Quia verò eandem animi sententiam Rex publico scripto consignavit, operæ precium fuerit Hosium eâ de re disserentem audire. Sic enim Epist. 134. pag. 188. scribit *Cæterum fuit in literis Recessus, quod me recrearet. Fatetur enim hoc Maiestas Vestra, quod pij Reges & Imperatores, ex eo tempore, quo Christianam Fidem receperunt, omnes vnanimiter semper sunt confessi; cognoscere de hæresi, vel de causis fidei, non esse sui muneris, nec ad se pertinere. Digna vox Rege Christiano, Catholico, Orthodoxo! Executor enim est Rex in causa* Religionis, *non judex, aut cognitor.*

860. Quis igitur ferat, Regem Augustum á Prædicantibus non tam Oziam, Joachimum, quam, quod ijs tetrius est, Prædicantem haberi, cùm ille se ne quidem sacerdotem voluerit censeri? Sed & Mislentam, quis ferre possit, tam perfrictâ fronte, quod Augustus Rex, Catholicam Religionem è Ducatu Prussiæ extermi-

narit,

arit, ac proſcripſerit, adſtruentem? Deniquè quis
ominis eiuſdem, & aliorum quorundam patiatur le-
vitatem, & impudentiam? quibus non ſatis eſt calu-
mnijs, contumelijſq; ita palam ubiq; in ipſos incurſare
Reges. niſi easdem maiore, ſive impudentiâ,
ſive potius furore, ut Diſq. ſeq.
patebit, tueantur?

DISQVISITIO XXVIII.

An, & quâ pervicaciâ juxta atq; impudentiâ, Vbiquiſtæ ſuas, in Catholicos omnes, ipſosq; adeo Principes ſuos, contumelias & pſevdologias tueantur?

861. IAM olim gemina lex obtinuit apud homines, qui vel theſauro, vel municipio Cretenſium gaùdent. Alteram princeps Oratorum ita vulgauit, *Qui ſemel verecundiæ fines tranſiit*, eum benè & naviter oportet eſſe impudentem: alteram itidem Princeps Philoſophorum, dum ait, *Mendacem oportet eſſe memorem*, ne ſcil. calidis ſolum contentus mendacijs, *funem*, ut aiunt, *contentionis*, cum mendacio una abrumpat. *Non enim modum habet iracundia mentiendi*, ut aiebat Calpurnius Flaccus controv. 12. Vtramq; legem ſacroſanctam Ubiquiſtis cæteriſq; Prædicantibus eſſe; è ſeqq, propp. eluceſcet.

PROPOSITIO. I.

Catho-

Catholicam Religionem in Ducatu Prussiæ, su initium Fevdi extinctam, extirpatam, proscriptamvè esse, falsò Prædicantes adstruunt.

862. Omnium nomine loquatur is, qui omnium coryphæus videri vult Mislenta. Neq; enim unc sed, vel intra unius Manualis sui metas, plurimis ist Cretensis locis merces suas proponit. Pag D. 3. & seqq nititur asserere sub ipsum Fevdi, seu Ducatus Prussiæ initium, vid. Anno 1525. πανολεθρίαν, *seu totale exterminium Religionis Romano-Catholicæ ex Ducatu Prussiæ* consecutum esse Pag D 6. *Extirpatam*, dicit, *divina si imperante & dirigente providentia, Religionem Romano Catholicam: dissipatasq; densissimas errorum Papisticorum tenebras, ac lucem Evangelij* Prædicantici, *augusto jubare, universis incluti Ducatus colonis affulsisse, &c.*

863 Sed hoc Mislenta, non de alijs, quam de ipsis Evangelij Prædicantici prompsit monumentis quia & historiarum, & juris civilis, ac Privilegiorum Prutenicorum monumenta aliud loquuntur. Pag. 33 & seqq. *Pax perpetua inter Sigismundum I. Polon. Regem & Albertum Ducem Borussiæ*, & prima Ducatus illius exordia affatim describuntur. De exterminio Religionis Catholicæ, toto illo pactorum conventorum instrumento, ne apicem quidem Mislenta invenerit. Quin ex adverso, non modo ius & incolumitas ipsius Religionis, verum & ipsa Ecclesiæ Catholicæ bona, census, jurisdictio, &c à Prædicantum (qui harpyiarum instar mensis Ecclesiæ inhiabant) rapacissimis vnguibus vindicata. Sic enim l. c. expressè scriptum. *Quod ad Ecclesiasticorum bona & jurisdictionem attinet, debet Dux Borussiæ, ad requisitionem Ecclesiasticorum, unicuique iustitiam, ut Christianum, æquum, & justum est, administrare.*

864. Neq; verò Catholicis intra Ducis Prussiæ ditionem sitis, verùm & alijs omnibus, præsertim verò Episcopo Varmiensi, eiusdemq; Clero, jus suum in Ducatu, salvum quoad omnia illibatumq; relictum. Sic enim pag 34. adijcitur. *Cæterum bona, reditus, & census sub Duce Prussiæ siti, Episcopatum Varmiensem, vel eiusdem Ecclesiasticos attinentes, debent vicissim omni ex parte restitui. Si verò Dux vel Nobiles sui, curatos vel alios in Ecclesiastica beneficia collocare vellent, qui hominibus christianè prouiderent, eos Episcopus iuxta antiquam consuetudinem instituere ac inuestire debet.* Quod si hunc in modum bona quoque Ecclesiæ, ac Iurisdictio, sub initium Fevdi defensa assertaque sunt, quâ fronte Mislenta eo tempore exterminatâ è Ducatu Prussiæ religionem Catholicam ait?

865 Quid si verò, in ipsos quoque Prædicantes, cæterosque sectarios in Ducatu sitos, Episcopis Catholicis ius, & iurisdictio ijsdem pactis conventis asserta sit? Audi enim quid l. c. subiungatur. *Item si possint Domini Pontifices constanter docere, quod Ecclesiastici in terris D. Ducis commorantes, secus quam Christiani, ac contra ordinationem & constitutionem, Vniuersalis, sanctæ Ecclesiæ Christianæ, se gererent, debet Dominus Dux, vna cum Dominis Episcopis iuuare, vt tales debitâ castigatione emendentur.* Si qui Ecclesiastici in terris Prussiæ Ducis cōmorantes illo, quo pacta conuenta cōaluerunt, tempore, aut deinceps fuerunt, atque etiamnum sunt; ij certè vel Catholici, vel Prædicantici ordinis sunt. Si Catholici, impudens necesse sit mendacium, quando Catholicam fidem cum initio Feudi Mislenta alijque exterminatam dicunt. Sin Prædicantici; ius igitur est *Dominis Pontificib⁹* atque Episcopis Catholicis in Prædicantes, vt *debita castigatione emendentur.* Quo igitur pacto extincta dici potest in Ducatu Religio Catholica;

cum Præsules Catholici, iuri illic dicundo præsideant, & ad castigandos quoque Prædicantes pastorale gestent pedum?

PROPOSITIO. II.

Insigni peruicaciâ ac mendacio Prædicantes asserunt, Catholicam religionem, cum Feudo Anno 1569. renouato, vi Priuilegij Lublinen: proscriptam e Ducatu Prussiæ, exterminatamque esse.

866. AVdiendus hic iterum, suo suorumque omniũ nomine Mislenta est. Pag. R. 7. & seqq. cùm Lublinense Priuilegium recitasset, scholijsque suis prædicanticè illustrasset, pag R. vlt. Obseruat tertio loco, ex eo quod Augustus Rex, suo omniumque successorum, Poloniæ Regum, nomine promittit, *Conseruaturos se Illustrem in Prussia Ducem, omnesque suæ Illustritatis subditos, in ea doctrina, quæ consensu Alberti senioris eiusque subditorum recepta, publicataque fuit; Eam conseruationem non particularem, sed ita Vniuersalem esse, vt nequaquam Papicolis (si qui tunc superfuissent, ast verò nulli amplius in hoc Ducatu supererant) liberum relinqueretur exercitium.*

867. Similiter pag. S. I. Quinto loco obseruat *Mentione vnanimis consensus omnium ordinum, manifestò & palam, in os contradici modernis Pontificijs, S. R. Maiestatem Poloniæ male informantibus* (nimirum necesse est vt Præd. cautius aliquis ad Senatum consiliaque Regis aduocetur, qui melius informet) *ac si inter ordines Prussiæ Religio Romano-Catholica primas illo tempore obtinuisset: & cùm certo certius sit* (quia Prædicans id asserit) *neminem tum temporis ex ordine Prutenico, Romano Catholicæ religioni, addictum fuisse; multo minus aliqua vel probabili ratione*

ratione probari posse, adhuc circa illud tempus, Papistico-Catholicam religionem in hoc Ducatu viguisse &c. Idipsum pag. S. 4. & seqq. iterum atq; iterum inculcat.

868. Denique pag. S. 4. causam dialecticè subtilius discussurus *Hic, inquit, quæstio incidit, Verum Religio Romano Catholica vigore huius Priuilegij in hocce Ducatu sit proscripta? Respondemus affirmando: idque probamus ex vtroque Priuilegij membro tam* θετικῷ, *positiuo, quam* ἀφαιρετικῷ *siue Remotiuo.* Cùm porrò multa subtiliter, tanquam Aristophaneus λεπτόλογος aut potius λεπτολεσχὺς disputasset. tandem pag S. 6. adspersa, more suo, contumelia atque conuitio, ita concludit; *Papismus est hæresis à Confessione Aug nec non corpore doctrinæ aliena: Ergo non modò non tolerari, verum etiam penitus aboleri vigore Priuilegij iubetur*

869 Et poterat hisce contentus esse; verum quia necdum sua in Iesuitas studia expromserat, subito ita pergit. *Quæ cum ita se habeant, mirari satis iterum atq; iterum non possumus, IESVITICAM, eamque violentam planè amplissimi huius Priuilegij detorsionem & deprauationem; qui toti Regno Poloniæ, huicque Ducatui persuadent, Religionem Romano-Catholicam, ceu primaram, in hoc Ducatu, pensi habitam à Diuo Sigismundo Aug in huius Priuilegij promulgatione &c.* Ita miseri Iesuitæ, quoties occasio, *vel apud Garamantas & Indos quæsita* sese offert, vt pag. S. 8 T. 4: amicè tractantur à Prędicantibus.

870. Quid si vero, non tam Jesuitis, quam Augustissimis Poloniæ Regibus, totique Reipub. eam hoc loco gratiam Prædicans refert? Si enim, vt ille pro sua confidentia asserit, *Violenta Priuilegij detorsio & deprauatio*, aliqua datur, non Iesuitis, sed ijs, qui authores sunt Priuilegiorum, Recessuum, & Rescriptorum, (quorum vid. detorsio & deprauatio, secundum *Præ-*

dicantem, facta sit) adscribenda erit. Atqui Priuilegiorum, Recessuum &c. authores, non Iesuitæ sed Reges, & Reipub. Polonæ, Amplissimi ordine sunt; Regibus igitur & Reipub: Pol. Ordinibus Prædicans, detorsionem & deprauationem Priuilegiorum, solitâ in magistratum etiam supremum obseruantiâ modestiaq; adscribit.

871. Quæ quidem Prædicantum virtutes, quemadmodum &peruicacia iuxta ac pseudologia Mislentæ, vt spectari oculis iam possint, iterandæ hoc loco sunt nonnulla, quæ pro causa Religionis Catholicæ, de ipsis iuris monumentis Disq 25. sunt recitata Ac Primum in Actis & Decretis Commissionis Anni 1609. decernitur. *Dubium nemini esse Religionem ipsam Catholicam in Prussia primitus institutam, sub Erectione & Institutione Feudi unguisse* Qua igitur fronte Mislenta, vt hic prop 1 & 2. audiuimus, dicit, *extirpatam religionem Romano-Catholicam, postquam Anno 1525* Prædicantici *lux Euangelij, augusto iubare Prussiæ colonis affulsit?*

872. Deinde 2 decernitur. *Non alio iure & conditione, ipsam primævam Inuestituram ratione Feudi concessam fuisse, quàm ijs quibus Magister Ordinis, Cruciferiq; terras Prussiæ antea tenuerint.* Qui iuris textus, tanquam vnicum Borussicę nobilitati, quin & omnibus in Ducatu ordinibus asylum, summa eorundem ordinum contentione, cùm aliàs semper, tum verò maximè sub Fevdi, cum Domo Culmbachiana renouationem, Anno 1603. & omnibus deinceps consecutis, defensus est; vt vid. (quemadmodum in Responsis Regijs pag 93. 96. 97 in Actis Anni 1609 pag. 99: in confirmatione Priuilegiorum Anno 1609. pag. 110: & 111. denique & in Iuramento Principis pag. 113. expresse habetur) *Iura omnia; Pacta, Priuilegia, Do-*

natio-

nationes, Libertates, Immunitates, Recessus ac Inscriptiones, quæ Incolis Ducatus Prussiæ ab Ordine Theutonico, & à Serenissimis Poloniæ Regibus, eorumque Commissarijs iustè & legitimè concessæ, in omnibus punctis & clausulis suis, firmissimum robur obtineant, nec quidquam illis; quouis prætextu, derogetur. Cùm verò, inter cætera pactorum puncta, primum præcipuumque locum Religio semper obtineat, cui dubium esse potest, illi ipsi, & omnibus quæ ad illam spectant, primo præcipuoque loco, in omnibus pactis fæderibusque cautum fuisse?

873. Si cui tamen non tam dubium, quam (vt scil. Nodum in scirpo quærat) dubij alicuius desiderium est, eximetur omnis ex animo scrupulus, si pertractâ vel potius Prædicantica fronte non negarit *Primævam ratione Feudi Inuestituram, non alio iure & conditione concessam fuisse, quàm ijs quibus Cruciferi terras Prussiæ tenuerint. Quos,* vt in Decreto sequitur, *integris Episcopatibus, bonisque Ecclasiasticis, maximè autem Religione Catholica florente, Prouinciam hanc possedisse, uerius est, quam vt demonstrari sit necessum.* Atque hinc est, quòd cum Princeps iuramento suo, pag: 113. omnia pacta, *etiam priora & antiqua,* confirmasset Legati eiusdem, in sua ibidem cautione subiungât, non modò *Religionem Catholicam Romanam liberam fore* &c. verùm *&, Catholicis in Ducatu Baronibus, Nobilibus & ciuitatib us, quicunque Iura patronatus, à Magistris Ord. Cruciferorum, vel Sereniss. Poloniæ Regibus consecuti sint, integrum licitumque fore, Religionis Catholicę Rom exercitium in ijsdem introducere, instituere, habereque &c.*

874. Tandem 3 decernitur, Quamuis fuerat Religionis Augustanæ exercitium (vid. *Priuilegio Lublinensi de anno* 1569, vt ibidem subijcitur) *permissum, non tamen Religionem Catholicam, eo submotam*

 sed sal-

sed salua, potioreque Catholica reseruata, penes illam quoque vsum Augustanæ permissum; sed permissum potius quam approbatum vel confirmatum esse. Qua igitur iterum fronte Mislenta pag S 4 & alibi sæpe, ijs, quæ ita de Religione decernuntur, *pleno, vt ipse ait, ore ac spiritu reclamat?* Qua item confidentia, impudentiavè e uestigio subijcit, *Ibi nullo apice Religionem Romano-Catholicam comemorari, multò minus ceu primariam, siue tunc obseruatam, siue imposterum obseruandam, Augustanæ confessioni ac Corpori doctrinæ præferri; quia tunc Religio Romano-Catholica non extitit amplius, sed dudum exstirpata, in Ducatu esse desijt.* Quæ eadem cum pag. T. 7 & alibi sæpius recoquat, non iure hic Demosthenes suum illud Mislentę occinat, οὐδ᾽ ἂν σὺ διαῤῥαγῇς ψευδόμενος *neque tu rumperis mentiendo?*

PROPOSITIO III.

Ex ipsis Prædicantum principiis constat, Religionem Catholicam Romanam, neque in Prussiâ, neque in vllâ alia Christiani orbis prouinciâ, extinctam esse, vel extingui posse.

875. NOta sunt omnium huius æui sectariorum diuerticula, ad quæ se (cum vnde venerint, quivè sint, aut quibus maioribus orti, rogantur) soliti sunt recipere. Modò enim *Ecclesiam Inuisibilem,* in qua scil. ipsi, vel potius maiores eorum, etiam ante orbem conditum latuerint, sibi effingunt; modò ad cunas infantum; modò ad Sauonarolæ, Hussij, aliorumque bustuariorum rogos; modò ad Syluanorum, nescio quorum, deserta, solitudinesque, trepidi æstuantesque confugiunt. Quid, si Catholici Ecclesiam quoque Invisibilem, vel *dicis*, vt aiunt, *causa ad*

sa admittamus? Eritnè adhuc Mislenta, vel Mislentæ sociennus aliquis, qui in Prussia, qui in Suecia, qui in alijs Europæ prouincijs, à Prædicantum exercitu subactis, Catholicam Ecclesiam extinctam dicat? Inuisibilis scil. illa est, & lyncæos quoque Prædicantum oculos ita effugit, vt quo videri minus potest, amplior augustiorque in se sit; quippe quæ ad illius Prædicanticæ, atque Inuisibilis morem, contineat in sese etiam eos, qui nusquam sunt, fuerunt, aut erunt.

876. Quid, si ad eorumdem morem Prædicantum, adultos omnes missos faciamus, & inter cunas, de infantum cohortibus, Ecclesiæ Catholicæ exercitum statuamus? sane multo id nobis æquius, quàm aduersarijs licuerit. Nostri enim sunt infantes, quantumuis de ipsorum sanguine hæresiarcharum veniant. Nostri, inquam sunt, quia nostris sacramentis initiati sunt. Nostri sunt, quia per nostrum Baptismum, Christo Ecclesiæq; inserti sunt. Nostri sunt, quia quemadmodum secundum carnem *ex voluntate viri*, & *ex sanguinibus nati* suis sunt; ita nobis *ex Deo* renati sunt. Fac igitur verum esse, quod Lutherus in Sympos. edit. Francof. *An.* 1571 cap. 9 p. 76, ait, *Nisi puerorum baptismus esset, Ecclesia prorsus nulla esset: adulti enim atque senes, nũquam adducerentur vt baptizentur, ac diabolo renuncient; cum eius tantam sciant potentiam ac robur esse*: fac, inquam, id verum esse, iam Ecclesia, quæ solis pueris inter sectarios constat, tota nostra est, quia illi quoque nostri.

877. Quid, si denique (vt Prædicantes solent omnes, quotquot Rom. Pontifici vnquam aduersarij rebellesque fuerunt, in sua castra fastosque accensere) nos quoque de Prædicantum calcitronibus Ecclesiam statuamus? nunquid desunt, quos omni æuo, in dies atque horas singulas, Prædicantes experti sunt aduersarios ac rebelles? Sed quid nobis cum perduellibus!

 Quan-

878. Quamuis enim ſpeciem boni præferre, ac φαινοπροσωπεῖν queat, qui perduellem oppugnat; nobis tamen opus non eſt, vt quis μίθαικος ὢν ἢ θεαρίων, ἀγαμέμνονα ὑποκρίνῃ *Mithæcus cum ſit vel Thearion, Agamemnonem ſimulet.* Satis eſt nobis, de medio veſtri, admittere eos, qui non tam ſuo merito ac voluntate, quam dolo & fraude veſtra vobis accenſentur. Annon vel in ipſa Niniue inuenta, Deo cenſente, *plus quam centum viginti millia hominum, qui neſciunt, quid ſit inter dexteram & ſiniſtram ſuam;* Ionæ 3. 11.

879. Et ut de alijs quidem Prouincijs nihil memorem; de Pruſſiâ quis neſcit, reperiri etiamnum, quando regnum Prædicantum in ἀκμῇ ac flore conſtitutum videtur, innumeros mortales, *qui neſciunt quid ſit inter dexteram & ſiniſtram ſuam*: qui (quantumuis furente vbique hæreſi, tanquam alterâ Iezabele) *non curuent genua ante Baal.* 3 Reg. 19. 18: Equidem ſæpe referentibus alijs didici, ſæpe etiam expertus ipſe ſum, plurimos in Ducatu nunc eſſe, qui faſcino ſectariorum à teneris perſtricti, cum Catholicę lumen veritatis, vel minimo radio hauriunt, eo ſe referre parati ſint, niſi Prædicantum tyrannide preſſi, corpore locum, quo nati ſunt, occuparent, animo ad veram Ieruſalem peregrinarentur. Iſtos tu, non magis nobis, quam Prædicantibus accenſeas? Quod ſi nunc quoque tales non pauci, quid ni olim (quando regnum Satanæ ac Prædicantum infirmius erat) multo etiam plures? Quomodo igitur his talibus, alijsque id genus, præſentibus, Catholica Religio in Pruſſiâ extincta aliquando eſt, vel extingui potuit?

PROPOSITIO. IV.

Iura

Iura pro Catholicis, & Catholicæ Ecclesiæ incolumitate, vel Regis ac Reipub. Polonæ Maiestate & dignitate, in Prussia facientia, putidè, scepticè, atq; iniquissimè Prædicantes explicant, ac deprauant.

880. QUi, qualesque Sacræ Scripturæ interpretes sint Prædicantes, hactenus abundè patuit orbi. Quid in exponendo, vel, vt non magis ad veterem phrasin, quam ad Prædicantum mores, etymonque respiciam, *in glossando* iure ciuili, & Principum suorum monumentis valeant, patebit vel ex vnius Mislentę glossis, quas pag. T. 7. & seqq. Manualis sui (Baldum magis an Bardum secutus?) allevit Textus est, *Exclusa violenter Romano-Catholica in Ducatu Religione, iis S. R. M. & Regni læsum esse:* Reponit I. pag. T vlt. *Exclusionem Religionis Papisticæ consensu S. R. M. ac Regni factam esse.* Vnde verò id tibi constat mi Balde? *Si enim Rex Sereniss.* inquit ille, *cum Regno non consensisset, vtique Reclamasset; Reclamasse verò vnde quis probabit?*

881. At! heus mi homo! Nonne satis reclamatum est, quando illis ipsis Actis ac Decretis dicitur, *læsum deinde est jus S. R. M. & Regni ob violentam Catholicæ Rom religionis exclusionem, Ecclesiarumque Catholicarum in hoc ipso Ducatu antiquitus fundatarum priuilegiatarum que occupationem & bonorum Ecclesiasticorum ademptionem, ac in vsus priuatos profanosuè conuersionem!* Quid opus fuerit maiore, aut frequentiore reclamatione, cum vi huius vnius ac solius, non modò Catholica religio de facto restituta iam sit, sed insuper, *Ecclesiæ Catholicæ in Ducatu antiquitus fundatæ,* & nunc, vid iure Prædicantico iniquissimè *occupatæ*

quemadmodùm & *bona Ecclesiastica*, eodem iure *idem-pta*, restituenda adhuc sint?

882. Neq; dixeris serò nimis, sub Annum 1609. esse reclamatum, cum & 1605. & 1603. reclamatum sit; quando, ut tute fateris pag. V. 6. *Novæ transactionis pactu cautum est, Religionis Papisticæ liberum exercitium in hoc Ducatu, &c.* At Sigismundus Aug. præsertim Lublinen Privilegio minimè reclamavit! Hoc verò verbo temetipsum iugulas. Doces enim ac fateris jam, (quod alias, & hic n. 866 & seqq. nequiter inficiabare) Sigismundi ævo Religionem Catholicam adhuc in Ducatu viguisse, ut necesse minimè fuerit eius causâ reclamari. Et sanè, quid opus fuerit reclamatione, cum, quanquam serpente hæresi, ius suum obtineret Catholica Religio? Quin imò etiam sævienteatq; exuberante fortassè iam tum hæresi, non magis visum est tunc reclamare, quàm apparentia primulum in medio tritici Zizania extirpare ac colligere? Nimirum, valuit tunc etiam Divinum illud *Sinite utraq; crescer*. Quid si verò deinceps, ipso *Messis tempore*, dictum est, ait insuper *dicetur Messoribus, colligite primum Zizania* &c Math. 13. 30. Cœlestine, *intellexisti hæc omnia*? Si mihi reponas, *Etiam*; non tu omnino indoctus scriba habeberis, in isto Prædicantici cæli regno. At tu

883. Reponis 2. loc. cit *si quis jure suo cedit sponte, læsus dici nequit quà ius suum. uti enim volenti non fit iniuria, ita nec læsio iuris eiusdem.* Tu igitur Regem, atque Amplissimos Regni Ordines, sponte iure suo cessisse ais? Quæso, quo id tandem loco scriptum legeris? Noli enim putare, de te illud esse dictum αὐτὸς ἔφα, quippe cui iurato quoque, vix quisquam tutò credat. Quo igitur id loco lectum abs te est? aut, si lectum non est, quo abs te iure assertum? Audite hominem, *Orestis Sonnium Thessalo* apud Galenum *narranti*, haud dissimilem! Sic enim

enim fatur *Quia Prvilegio Lublinen. Sereniss. Rex cum Ordinibus Regni, exclusionem Papismi, conservationem verò nostræ Religionis confirmavit, pro violento actus ille haberi nequit.*

884. Præclarê enimverò argutaris, quia eô, unde abieras, retro redis; sive, ut Dialecticis loqui placuit, *Principium petis.* Quid enim demonstrandum initio receperas? Nim. Exclusione Religionis Catholicæ jus Regis ac Regni læsum non esse. Vnde id probas? *Quia consensu Regis ac Regni facta exclusio.* Unde verò consensum illum deducis? Quia Rex *Exclusionem Papismi,* perinde uti *conservationem nostræ Religionis confirmavit.* Exclusa igitur est Religio Catholica, quia exclusa; hoc est, quia tu Cœlestine, cùm Plautino illo, *Rem acu tetigisti!* Ego verò, mi homo, ut in præsentiarum non disquiram, an Rex vel Regnum jure aliquo Religionem Catholicam excludere potuerit (jam enim alias divinitus in simili causâ dictum decretumq; est; *Non est tui officij* sup. n. 857.) certè voluisse unquam excludere Nego. Nam quod tu

885. Reponis 3. vel potius, (cum tu id nec dum capere satis videare) Reponi tuâ causa posset, Religio Augustana Privilegio Lublinen. confirmata est; Ergo Catholica, eo ipso, ut incompatibilis, exclusa. Ad hoc paucis sic habe. In pacificatione religiosa Jmperij, Anno 1555. Confessio Aug. in Jmp. Rom. confirmata est, (confirmata, inquam, non tam meâ, quam tuâ tuorumq; sententiâ ac judicio) Ergo Catholica eo ipso ex Jmperio exclusa? Minimè gentium. Idem proinde hic statue; præsertim cùm illa conservatio Lublin. Privilegio nixa, non sit pro approbatione, ut tu hallucinaris, sed *pro permissione, ac nuda toleratione* sumenda.

886. Cum enim præclara illa Religio, nullo jure aut fundamento nixa (non tam Catholicis, ob temporis

illius

illius rationem, ius suum vindicantibus, quam ut su-
pra vidimus, Osiandristis, Calvinistis, alijsq́, Sectario-
rum furiis in Prussiam arietantibus) ipsa per se rueret,
non equidem tam Privilegio illo probata, quàm con-
tra hostium insultus defensa. Expediebat enim tum
pro Provinciæ istius salute, tum pro Regni Poloniæ
dignitate, unam potius sectam permittere ac tolerare
quam omnibus aditum patefacere.

887. Atq́, hoc illud est, quod in Privilegio dicitur
statuimus clementer conservare. Tolle clementiam Regis
ac Regni, exterminata est è Prussiâ, tua tuorumq́; se-
cta; tantum abest ut iure probata, vel ad excludendam
Catholicam conservata sit! Et adhuc tu pag. V. 2 & seq.
ἀτέραμνος & ἀτεγκτος obstipo nimirum capite
tuum illud ingeminas, *Negamus quod vsus Aug. Conf. vi-
gore privilegij sit tantum permissus & non approbatus?*

888. Nega, ut lubet, te enim pernegante, valent, vi-
gent, ac robur, vimq́; suam, contra omnem, quantum-
vis Prædicanticam pervicaciam habent, & habebunt
Regis ac Reipub. decreta illa. *Et quamuis permissum fue-
rat religionis Augustanæ exercitium, non tamen religionem
Catholicam eo submotam, sed salvâ potioreq́, Catholicâ re-
servata, penes illam quoq; vsus Augustanæ permissus, sed
permissus potius quàm approbatus, vel confirmatus est, &c.*
Quæ tu dum l. c. potius allatras, quam explicas, vere-
or, ne malum capiti tuo cudas.

889. Quanto verò magis timere etiam debes, dum
pag. S. ult. & seqq. similia Regis, Reiq́; pub. decreta pu-
tidissimis glossis tuis lancinas, aut etiam laceras? De-
cretum est, ut ipse fateris, *Religionem, quæ primitus
in terris Prussiæ floruerit, jure potiore habendam.* Decretum
item te fatente, est, *Primævam Investituram rationi
Feudi concessam esse, non alio jure & conditione, quam vt
florens Catholica Religio semper in Ducatu sarta tecta mane-
ret.* De-

t; Deniq; non diffiteris pag. V. 4. decretum esse, *Religionem Catholicam, ut pote quæ suis Fundationibus & privilegiis constabat, violari non debuiße.* Quid tu ad hæc? λύχνον ἐν μεσημβρίᾳ ἅπτεις, *Lucernam*, ut aiunt, *in meridie accendis.*

890. Lucernam, inquam, accendis, sed Prædicantico oleo, non tam fulgentem, quam fumantem. Ita insubida, insulsa, & inficeta sunt omnia, quæ affers: ac pleraq; etiam in supremùm Magistratum contemptus niuriæq; plena! Quid enim est, *Negare violationem Catholicæ Religionis ulla ex parte commissam*, ut pag. V. 5, facis, quàm supremum Magistratum, qui expressè *violationem factam dicit*, falsi, ne dicam mendacij, arguere? Et hæc iniuriam atq; contemptum non redolent? Quid illud! aut quam, in eundem Magistratum, observantiam refert, dum pag, S. ult & V. 4. &c. scribis, Catholicam Religionem. quam Decretum, *jure prioritatis ac fundationum, privilegiorumq; suorum, potiorem dicit*, non secus atq; Ethnicam, Judaicam, Turcicam, ac Scythicam, priorem potioremq; habendam? Non deerunt, ut spero; à quibus tu, neq; mitiora audias, neq; pauciora, *quam* .ùt vulgo fertur, *Clinia ex Demetrio.* Ego te paucis expedivero, si te, vel ad Disq. 25 prop 3 & 4. remisero; vel hic quoq; tibi, pro merito tuo, vetus illud cùm Hesychio, occentâro ναυκιασοζε͂ς.

PROPOSITIO V.

Proteruè juxta atq; impudenter, Prædicantes negant, ulla ab se scommata in Catholicos iactari

891. QUanquam Disq. 26. præsertim prop. 4. abundè constiterit, Corpus Doctrinæ Prutenicæ, vel ob Articulos Smalcaldicos, & Scommata, quæ illis continentur, damnatum in Prussiâ esse! nihilo

hilo tamen minus est ferrea Prædicantum frons; ut neq; eo, neq; alijs libris suis (quid enim alij habeant, quod ex hoc quasi fonte haustum non sit?) ulla scommata contineri dicant! Joannes Behmius in sua de Corp. Pruten. Instructione; & Mislenta Manual. pag. T. 6. Convitia & Scommata in Articulis Smalcaldicis, & Corpore Prutenico nulla, inquiunt, sunt. Quibus ita protervè negantibus, quid reponas aliud, quàm illud veteribus usitatum, προπετῶς μὴ ὄμνυε? Olim Rom. Jmperator, ei qui per genium suum peieraret, id reposuit, nec sine adiecto fustuario, ut testis est Ulpianus in c. 13. de Iureiur.

892. Huius ego auctarij loco, nihil aliud nisi Principis ac Regni placita adiungo. In Actis & Decretis anni 1609. pag. 101. *Ita verò permissus Augustanæ Conf. usus, Privilegio Lublinen. de Anno* 1569. *vts juxta Formulam Aug. Conf. & eiusdem Apologiæ tantum, non autem secundum Articulos Smalcaldicos (sicut repetitio Corporis Doctrinæ Ecclesiasticæ, de anno* 1570. quo loco Mislenta falso posuit, Anno 1569. *in se continet) à subditis Ducatus Prussiæ vivatur.* Quanti Recessum Anni 1617. Vbiquistæ faciant, ostendimus Disq. 16. prop. 5. Atqui eo ipso Recessu, ut ibidem patuit, iterum atq; iterum decernitur, *vt Convitia, & scommata è Corpore Prutenico, Articuliq; Smalcaldici expungantur.* Si expungenda sunt Scommata atq; convitia, manifestum utiq; est, non deesse illic scommata. Qua igitur fronte Prædicantes isti aiunt NVLLA ESSE?

893. Anno 1616 (ut ille ipse Recessus Anni 1617. & ex illo Mislentâ quoq; pag X. 6. memorat,) *Dominus Iaschkius vnà cùm alijs DD. Legatis Electoralibus, coram Illustribus, Dñis S. R. Maiestatis Deputatis, confessi sunt, in Articulis Smalcaldicis, multa in Religionem Catholicam Romanam Scommata contineri: Quapropter ea S. R. M. expungi.*

pungi, Decreto suo Regio jussit. Atq; hinc Nobilissimi i Viri, in suâ Anni 1641. Protestatione contra Ubiuistas, vel potius contra Prædicantes, Regiomonti ctis insertâ, expresse aiunt. *Si res ad cognitionem Romao-Catholicorum statuum Regni Poloniæ remitteretur, certimus ipsos Corpus istud doctrinæ nunquam probaturos, nec oleraturos. Ejusmodi siquidem in eo continentur sermones, ui non tantum in Aug. Conf. non inveniuntur, sed etiam omano-Catholicis minimè sunt ferendi, v.g. Doctrina de bois operibus, uti diabolica, & damnati imperij Antichristini propria, proclamatur, &c.*

894. Quæ igitur frons iterum est Prædicantum, roterve asserentium Nulla Scommata esse, cùm & Nobilissimi in Prussiá Viri, & Legati Sereniss. Electoris, & Decretum Regium, uti audivimus, multa esse fateatur, adeoq; expungi jubeat? Si fortè nusquam alis, hîc certè Prædicantes Strabonis judicio lib. 13. ρίψαι μέτωπον, *& os ac frontem perfricuisse*, videri possunt ac debent.

PROPOSITIO. VI.

Prædicantes convitia, scommata, & suam in Caholicos maledicentiam, non modo excusare, veum & Scriptura S. tueri conantes, stuporem & amentiam suam orbi spectandam manifestò exhibent.

895. NUllum scomma, nullum gravius in Catholicos probrum, ac maledicentiam iactari & fingi posse, quàm cùm Romanus Pontifex, Ecclesię Christi Pastor, Pater, & Caput, Antichristus dicitur, alibi ostensum est. Nunquid proinde stupore atq; amentiâ laborare censendi, & inter *septimanos*, ut aiunt,

atagædos

tragedos. apud Abderam referendi sunt; omnium M nistelli sectarum, qui & Rom. Pontificem Antichrist & , quod inde sequitur , omnes Ecclesiæ Catholi Alumnos, summos juxta ac imos, Antichristi satel tes, hoc est facinorosissimis mortalium longe po habendos, proclamant! Quid, si eadem Divinoru oraculorum testimonijs adstruere, ac tueri molianti

896. Respice quæso, atque unum ex istâ, *sive Or stis*, *sive Herculis furentis* scenâ, coram hic loquente audi. Mislentanis erit, qui Manual pag X. 8. Primu ad Marginem Thesin hanc fixit, *Titulus Antichristi*, n *est Scomma vel convitium*. Deinde Thesin hunc in m dum propositam, vide ut probet! *Veritas in scriptu sacris patefacta, pro convitio, vel Scommate haberi non d bet. Quod autem Papa Rom. sit Antichristus, est veritas scripturis S. patefacta; 2 Thessal. 2. v 4 1 Ioan. 2 v: 1 Apoc. 17 v 14. & 19 v. 2. &c.* Brevius aliquan Behmius Instruct c. 3 pag G 1

897. Quæ ego, aliúdq; id genus cùm audio, vide mihi coram intueri, atq; audire, Menæchmum a quem Plauti; non jam simulata, sed verâ insaniâ, p tri suo maledicentem, & suæ causas maledicentiæ Apollinis oracula referentem. Hortetur Pontifex Ro uti Pater pastorq; pro munere suo, sectarios: hic a quis ex istorum numero, cum Menæchmo exclama

——— *Ecce! Apollo mihi ex oraculo imperat,*
Vt ego illi oculos exuram lampadibus ardentibus.

si remedia quoq; domando morbo adhibere velit; tu insanus pergit

——— *Nunc hunc ego impurissimun,*
Barbatum, tremulum, Titanum Cycno prognatum pat
Ita mihi (ô Apollo) *imperas; vt ego huius membr atq; ossa, atq; artua*
Comminuam, illo Scipione, quem ipse habet.

Sin a

898. Sin ad mitiora quoq; consilia, pro paternâ descendat pietate; tum enimverò Menechmus noster, maioribus etiam stimulis furiarum actus, intonat:

Multa mihi imperas Apollo! nunc equos iunctos jubes
Capere me indomitos feroces, atq; currum conscendere,
Vt ego hunc proteram leonem Getulum, olentem,
[edentulum.

Et iterum —— ——*Ecce Apollo denuo*
Me jubes facere impetum in eum, qui stat, atque
[occidere,

Deniq, si vitam, si mores impios, si prædicanticæ facinora palęstræ eidem exprobret; tum pleno Eurippo maledicta evolvet, atq; dicet;

At ego te, sacram coronam surripuisse Iovi scio;
Et ob eam rem, in carcerem tedesse compactum scio;
Et postquam es emissus, cæsum virgis sub furcâ scio.
Tum patrem occidisse, & matrem vendidisse etiam scio.

Quid inter hosce Menæchmos discriminis quæso est, nisi quod Plautinus ille simulatò, noster autem reapse insaniat?

PROPOSITIO. VII.

Conscientiæ vi Prædicantes ad Scommata, convitia, & maledicta in Rom. Pont. omnesq; Catholicos iactanda incitantur.

899. QUanta vis conscientiæ sit, Romanus Orator pro Milone docuit. *Magna*, inquit, *vis est conscientiæ, Iudices; & magna in utramq; partem; ut neq; timeant, qui nihil commiserint, & pœnam semper ante oculos versari putent qui peccarint!* Et pro Sextio; atq; iterum pro Sext. Rosc. Amer *Sua quemq; fraus, & suus terror maximè vexat! suum quemq; scelus amentiaq; afficit; suæ*

malæ cogitationes, conscientiaq; animi terrent. Hæ sunt impijs assiduæ domesticæque Furiæ. Pari gravitate Ovid. 1. Fastorum

Conscia mens, vt cuiq; sua est, ita concipit intra
Pectora, pro facto spemq, metumq; suo.

Brevius apud Grœcos Menander

Βροτοῖς ἅπασιν ἡ συνείδησις θεός

Omnibus hominibus conscientia, est Deus

900. Qui igitur conscientiâ dictante aliquid patrant, quasi Divinis quibusdam impulsi oraculis patrant. Jam audivimus Prædicantes, Divinis Scripturæ oraculis ad maledicendum sese impelli, egregiè fingentes; æqvum est, vt eosdem quasi Divinis itidem conscientiæ oraculis, ad easdem Prædicanticas artes incitari, ex ipsorumet ore audiamus.

901. Joannes Behmius in suâ de Corp. Doctr. Instructione, cap. 3. initio, pag. F. 1. *E verbo Dei*, inquit, *scimus, quin & conscientiâ nostra attestante convincimur, toto libro Corporis Doctrinæ, quantus quantus est, nihil aliud, nisi quod Verbo Dei consonum sit, reperiri.* Et clariùs aliquantò atq; expressius pag. G. 1. *Fides*, inquit, *& Conscientia nostra attestatur; in Corpore Doctrinæ nulla convitia aut Scommata reperiri. Siquidem pro convitio habendum non est, quod cum veritate dici de aliquo potest, aut quod è Verbo Dei ego assero. Alioqui Scommata quoq; essent, quod Ioannes Baptista, imò & ipse Christus Dominus, Pharisæos & Iudæos vocavit genimina viperarum, hypocritas glutientes camelos, & culicem colantes, filios Diaboli &c. In hoc passu, Spiritui S. in officio arguendi & increpandi, os ligari non debet. Nam & hic locum habet illud; Credidi, propter quod locutus sum.*

902. Hem! Religiosos prorsum homines! qui (ut interim exempla, prætensamq; scripturæ authoritatem in alium locum reservemus) tantum conscientiæ tribu-

ribuunt! Et quis sit, qui tantæ authoritatis, Religio-
is, conscientiæq; tam teneræ Viris, fidem abroget?
go sanè is non sum. Credo enim, adeoq; testor con-
cientiâ actos, etiam ad convitia in Rom. Pontificem,
)rdines Religiosos, omnesq; Catholicos iactanda de-
olvi. Nam & ille apud Plautum, non omnino Præ-
icanticæ ignarus artis, Iranio *in Mostellaria* ad suâ se
acinora, conscientiâ impulsum ita fatetur.

—— ——*Heu! quàm timeo miser!*
Nihil est miserius, quàm animus hominis conscius, si-
ut me habes.

Quid igitur ille consilij, negotijvè occeptat? Audi-
ndus ipse est.

——*——Verùm, vtut res sese habet,*
Pergam turbare porró: ita hæc res postulat,
Facio, quod plurimi alij, quibus res timida, aut turbida est
Pergunt turbare vsq;, ut ne quid possit conquiescere.

903. Hoc nempè, civilis istorum prudentia arca-
um sibi extundit, dũ ut alibi loquitur, *sibi senatum con-*
lij in cor convocat; nimirum, ut porro Pergeret Turba-
e. Factum id à Pericle, narrant historiæ, & cùm ijs,
d hunc locum Plauti, Lambinus. Pericles enim pecu-
iam publicam tractando, cùm in propylæa illa præ-
lara eam coniecisset & insumpsisset, neq; satis com-
nodè se tantarum impensarum rationem referre posse
ideret; quo pacto rationem non referret potius, quàm
uomodo referret, sibi videndum esse existimavit: at-
uè ita bellum grave, magnum, & difficile excitavit.
Nunquid hoc, *Porrô pergere turbare est*?

904. Non incommode eô loci subiungit Lambinus,
Quod nostrâ ætate à quibusdam, ob eandem causam, & eo-
lem consilio factum esse, notissimum est. Et cui ignotum sit,
quâ causâ, quovè consilio], Prædicantes, vi, dolis,
raudibus, convitijs & omni furore grassari in Ecclesi-

am Christi cœpêre, perpetuis scommatibus, & contu-melijs in Catholicos, præsertim verò in Pont. Rom. & Ordines Religiosos detonent! Nimirum, *Pergunt turbare porrò!* hoc enim conscientia, vel potius, ut Cic. aiebat, *assiduæ domesticæq; Furiæ*, suadent.

PROPOSITIO VIII.

Longè aliud est, verbo refellere, quod inter bonos fas est; & aliud, convitijs, maledictisq. incessere; quod Prædicantibus etsi sit nefas, usitatum tamen & minimè insolens est.

905. Pro retinendâ maledicendi convitiandiq; libertate, non postremum defensionis, vel potius excusationis caput, Prædicantibus illud est, quod Joannes Behmius, Instruct. Corp. Prut. sub finem cap. 2. p. g. F. in hæc verba adfert. *Suntne hæc incompatibilia, verbo refellere, & tamen libertatem Papisticæ Religionis non tollere?* Finge hinc Axioma seu maximam ex mente Behmij; potest, salvâ sui libertate, Catholica Religio in Prussiâ verbo refelli, atq; oppugnari.

906. Hanc ille tibi maximam, non sine debitâ præfatione, ità eodem loco probat: *Ergo putant Calvinistæ* (qui scil Corpus Doctrinæ, quo se velut muro adi-tu Prussiæ arceri sentiunt, apud Regem Regnumque Poloniæ damnari contendebant, vt ibidem ait) *nos Prutenos, cerebrum in capite nullum habere, vt putidas istas & turpes eorum molitiones non intelligamus? Quid ad vivam in Germaniâ praxin dicent? Vbi sæpè in vna eademq; civitate, Lutherana & Papistica religio, libertate sua gaudet; & tamen liberum vtrique parti est, oppositam doctrinam, concionando, orando, canendo, scribendoque refellere!*

907. Non ego multis Behmio hîc repugnabo. Non negabo, *Prutenis cerebrum in capite esse*: quanquam ali-

cubi

cubi Præd canticæ fumis vanitatis, ita offusum nolim. Neq; magnopere disquiram, an Catholica Religio, atque eius causâ ipsi Catholici, verbo quoque refelli, atq; oppugnari in Germaniâ jure liciteq; valeant? Si enim absoluta gaudent libertate, quo iure oppugnari possunt? nisi fortè vrbes, Principes, aliosq; mortales, juribus, Privilegijs, atq; immunitatib⁹ suis securè gaudentes, secundùm jus Prædicantum, verbo refellere atquè oppugnare cuivis liceat? Neq; insuper multis contendam, in Prussiâ, nè quidem refelli verbo Catholicam Religionem posse; cùm multò sint in Prussiâ adstrictiores Prædicantum, quam in Germaniâ, termini, vires, & nervi; ubi eorum Confusio nunquam probata, & tantùm permissa, atq; hactenus tolerata est. Num & ipsi, si quem domi suæ peregrinum tolerent, eo ipso jus fasquè eidem tribuunt, de fundi possessione ac jure secum litigandi?

908. Unum tamen illud, Prædicantes ex me velim audiant. Utut fortè illis in Prussiâ liceat verbo refellere, at nequaquam licet convitijs incessere Catholicos. Hoc enim, ἄλλο γένος κώπης *Aliud genus remi*, ut aiunt, est: nisi forte Prædicantum Calepinus Synonyma faciat, Refellere, & convitiari: arguere, & criminari; defendere, & contumelijs verberare. Et sanè rem ita esse, vel ex hoc loco patet. Certum enim, vel è Regis & Regni Decretis est, *Scommata*, lædorias, convitia, & contumelias non paucas in Corp. Doct. contineri; at Behmius cum suis negat; quodq; Regio Regniquè Decreto dicitur *convitiari*, Behmio nihil aliud est, nisi *verbo refellere*.

909. Et quid aliud, vel hic, vel alius quispiam de Prædicantum scholâ diceret, in qua primus præcipuusq; Topicorum locus est, *à convitijs?* Nusquam enim magis viget illa, à *Regio* vate designata, *Pestilentiæ Cathedra.*

thedra, Ps. 1. 1. nusquam plures, nobilioresvè ab illâ Cathedra, videas *Cathedraticos*, ut alicubi vocantur, *Doctores*. Quid porrò Cathedra illa, aut qualis sit, docebit Hesychius in Catenâ Patrum apud Corderium in Ex. καθέδρα λοιμῶν ὁ τῶν ψευδοδιδασκάλων λόγος. *Cathedra pestilentiæ* (vel iuxta Gr: *Pestilentium*) *est sedes falsorum Doctorum*. David enim Rex, vt ibidem præmittitur, *Pestes vocat impostores, qui specie tenus iustitiam colunt, malitiam verò factis exercent.*

910. Etsi verò Cathedratici isti Doctores, varijs ac miris modis impostores dici possint (nam & vox Hebræa *letsim*, significat derisores, unde & Aquila pro λοιμῶν vertit χλευαστῶν quod ut Hieron. notat, *perversus doctor omnes discipulos illudat*) tamen hoc ævo, vix aliâ viâ magis proficiunt, quam convitijs, quæ in Catholicam Ecclesiam Catholicosq; omnes, *plenis*, ut vulgo dicitur *plaustris*, ubiq; devolvunt; ut, vel hac de causa, apud LXX. λοιμὸς idem sit quod λοίδορος, *&* reliquis Græcis, quod ibid. notat Corderius λοιδορία id est convitium, dicatur quasi λοιμορία, sive *pestis*, *&* λοίδοροι *convitiatores*, juxta Proverb. 12. 24. λοιμοὶ, id est *Pestes*.

911. Et mirum sit, eos, qui Doctores de ista Cathedra profitentes, & uel Lutheri vel Calvini oracula despuentes audiunt, ad hoc ipsum Eloquentiæ Prædicanticæ genus à teneris imbui? Psittacis, ut doctus & gravis apud Pannonios scriptor *in Logis Alogis* notavit, simillimi sunt Prædicantes, Prædicantiumq; auditores nonnulli. Ut enim illi nihil aliud, quam quod didicerint, pronunciant; ut, si convitia illos docueris, dies ac noctes perstrepant maledictis; ita hi, in naturam vertere maledicta; hæc illis arma, hæc cantilena est. Possem ego nonnullos memorare, qui cum apud Cathedram

thedram illam, auribus animisq; inter plurima infanda, hausissent, Jesuitas hominibus cæteris dissimiles, cornua capite, & ungves pedibus, gallinaceorum in morem, proferre; ideoq; Satyris ac Faunis, imò genijs malis similiores esse; ubi in conspectum Jesuitarum tandem venêre, supra modum hæsisse attonitos; &, vel ob putidissima illa Prædicantum convitia juxta ac mendacia, ad Ecclesiam Catholicam reversos esse.

912. Ipse adeo Iacobus Marchio Badensis, ut inter causas sui ad Ecclesiam reditus, primo loco memorat, alijq; sive genere, sive doctrinâ Princeps viri non pauci, ut sectis nuncium remitterent; ex agnitis Prædicantum sannis, convitijs, maledictis, ac mendaciis, non leve calcar senserunt. Si qui porro, ijsdem agnitis cathedram illam, stationemquè suam necdum deserunt, eos ego pro depositis habeam; quia vel animi magis, quâ corporis cultu ad Prædicantum tribum, quam, de secomine levi, alibi meritò vocavi, pertinent; vel incoctis inolitisq; vitiorum sordibus, ac cæno mersi, ne scilicet de suarum volutabro voluptatum, novo Epicuri de grege porci, eruantur, convitiorum arma, aliorum Prædicantum in morem, prætexunt. Hæc enim arma, hæc panoplia est, ab invicto illô Rege psal. 56. 5. depicta. *Filij hominum, dentes eorum arma & sagittæ, & lingva eorum gladius acutus.*

913, Joannes Behm. in Oratione funeb. Alberto Friderico Duci Prussiæ dicta, memorat inter heroas Brãdeburgicos Fridericum II. ob incredibile robur & rei militaris laudem, *Marchionem cùm ferreis dentibus*, vulgo dictum fuisse. Doctoribus nostris pro Cathedrâ illa sua residentibus, frontem aliquis ferream, sed dentes, vel cùm Poëtis, *Draconis*; vel, cùm Syracida Eccl. 21. 3. Ioan: Apoc: 9. 8. *Leonis*; vel cùm eodẽ Ecclesiastico, c. 39. 36 *scorpij*; vel quod æquius videtur; *Marticborę*

attribuere iure potest. Martichoram Caussinus Paral lib 2. c 22. & lib. 11. pag 480. ex Æliano, Philone, alijsq; describit. Multa in ea animante nova, ac portento similia. Nam & voces, & sonos omnium animantium strenuè imitando edit: rudit, hinnit, rugit, sibilat &c. Ab Asini tamen ingenio minimè recedit.

914. Et Doctorum istorum Cathedraticorum ea indoles, id ingenium est; Omnes lingvas, Græcas, Latinas, sacras, prophanas; &, hoc præsertim tempore, reliquas Orientales, Arabicam, Syriacam, Chaldaicam, Æthiopicam, &c. egregiè imitantur; sed Martichorâ nihilo felicius: nusquam enim ita cauti catiquè sunt, quin, vel auriculæ, ut apud Midam; vel, ut minimum vox, & virtutes cæteræ auriti illius animalis, extra Leonis quoquè exuvias, sese prodant, uti sæpè in Aristarcho nostro animadversum. Si quibus etiam cætera, ad illam vocum, lingvarumq; copiam & varietatem desint, non deerunt nati ad convitiandum maledicendumquè dentes & sagittæ.

915. Martichoræ, ut ibidem Causinus, præcipuum in cauda dentibusq; prodigium. Dentium pectinatim coëuntium series, & ordo omninò triplex. Triplex itidem Prædicantum, quoties in Catholicam Ecclesiam pugnant, ordo dentium; prior, qùi oculis maximè patet, specie Theologicarum, Politicarum, Philosophicarumq; Disputationum proponitur: reliqui duo, uti magis intimi, ita magis etiam noxij, convitijs & mendacijs, in Catholicos, modò clam, modò palàm directis, constant.

916. Jam verò cauda Martichoræ, eodem teste, magnitudine propè cubitali, asperis undiq; spinis, veluti aculeis scorpionis, spiculata viget; quam teli instar bellua, nunc a tergo eductam protendit ad caput, nunc in terga reijcit, nunc in dextram vibrat vel sini-

stram;

tram ; ſimulquè emiſſas, quaſi à pharetrâ ſagittas, d iugeri ſpacium, terribili fremitu, iaculatur. Quod ſuccenſa rabies altius efferveſcat, ungves ipſos, de pe-ibus revulſos, in venatores intorquet. Mira hæc, ſed uid ad Prædicanticam in convitiando calumniandoquè eritatem? Cuius ſi exempla adhuc deſideres, facilius, n quovis fere Prædicantum ſcripto, quam ligna in ilvis repereris.

917. Interim ſi Typum atquè Imaginem ſui ê pro-ana literatura nolint Martichoram, habebunt ê ſacra, Arthuro Pitſeo authore: qui ad Matt: 26. v. 8. docens, non omnes diſcipulos ob effuſum à Magdalenâ ungven-um *indignatos*; ſed, ut Joan: 12. v. 4. dicitur, ſolum Iu-dam Iſcarioten; ſicut Matt: 27 v. 44. *latrones* dicuntur Chriſto *improperaſſe*, cùm Luc 23. v. 39. unus tantum id fecerit; ita ſubdit. *Calvinus hoc concedit de latronibus; ſed Apoſtolis non ita benignus, ait, Omnes murmuraſſe. Vi-tia Apoſtolorum Chriſti notat, & libenter exaggerat, tum, vt novi Evangelij ſui Miniſtrorum excuſentur vitia; tum etiam vt inſerviat illi, cui Apoc. 13. v. 6. à Dracone datum eſt os beſtiæ, loquens blaſphemias ad Deum, ad tabernaculum eius, & in eos qui in cœlis habitant, & datum eſt ei bellum facere cùm Sanctis. Profectò ſi eſſet Calvinus genuinus Apoſtolo-rum filius, vtrorumq; cooperuiſſet nuditatem, ſi qua eſſet. Sed hoc factum eſt, ne quis ſeducatur, dum ex affectu facile ſit agnoſcere, cuius iſte ſit filius. Iudæ quidem traditoris, non aliorum Chriſti Apoſtolorum.*

918 Quod de Calvino Pitſeus dixit, dici poteſt de reliquis Prædicantibus; neq; illis minus apertum eſt os, εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν θεόν, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας *in blaſphemias ad Deum*, quem vel authorem peccati, vel alterius iniuſtitiæ reum faciunt; & *in tabernaculum eius*, quando Eccleſiam Chriſti variè criminantur; & *in eos*

qui in cælo habitant; quando Sanctorum non modo in terris merita, verùm & gloriam ac pręmia in cœlo oppugnant.

DISQVISITIO XXIX.

Vtrum Regiomontani, aliiq́ in Prußiâ, & Prouincijs uicinis Prædicantes, Vbiquistis accensendi sint?

919. Etsi præsens causa, satis hactenus demonstrata sit; ne quid tamen homines istos, in aliorum causis nimium quantum acutos, lateat in suâ aut ne, pro more, solem mero meridie lucere, negare ausint; suis hic, suorumq; verbis, iudicantor; & pro rei æquitate, vel absolvuntor, vel damnantor.

PROPOSITIO. I.

Scripta, & libri in publicum dati, probant Regiomontanos Prædicantes esse Ubiquistas.

920. Satis erit Principum, totius Prædicantici in Prussiâ Regni, virorum testimonia audisse, videlicet *Ioannis Behmij*, *Aulæ Electoralis Brandeburgicæ*, ab annis circiter triginta tribus, *Ecclesiastæ*, publicique in Academia Theologiæ Professoris, & *Cælestini Mislentæ* eiusdē in Academiâ Collegæ, atq; Vbiquistici Evangelii in Templo Cathedrali Tubicinis. Ac Behmij quidē cùm aliâs, tum potissimum Disq. 5. luculenta de περιχωρέσει Ubiquistica, audita sunt testimonia. Accipe hic pauca

ueis lectos, uno loco (membr. 5 n. 3.) Ubiquisti-
s flores. Quia propter περιχώρησιν *Personalem*,
ᾶν πλήρωμα τῆς θεότητος, καὶ ἴδια ἀΐδια τῷ λόγῳ
arni *realiter communicata sunt: Christus etiam juxta car-*
m, verè omnisciens est; habetquè independentem, verèque
vinam, æternam, ac infinitam τῦ λόγυ *scientiam: Est*
iam verè omnipotens, proindè, etiam, vt Homo, operæ
ré divina facit: vt homo, peccata dimittit, in opere Red-
nptionis operatur, vt homo, virtute vere Divinâ, &c.
cce Ubiquisticam naturarum, idiomatum, operatio-
umquè communicationem!
921. Quid veró Mislenta, imò quod cæteri, qui
Manuale Prutenicum Mislentæ, (Opus decumanum, &
ngentem illam *Dißertationem Proæmialem*, Disputatio-
ibus duodeviginti aggestam, si verba spectes, ipsa
Marsi Amazonide grandiorē) de cōmuni Theologicæ fa-
ultatis consensu, pro more, censuerunt, & publicā
uce donarunt? Vel unica, *de Persona Christi* Disputatio,
uæ quartum in ordine locum tenet (ut quintam, &
extam *de Officio Christi, & statu Exaltationis*, ne attinga-
nus) plus satis in hanc causam adferet Igitur thesi 26.
. 4. *Quo, inquit, arctior est vnio, eò maior rerum vni-*
trum oritur præsentia, adeo vt natura τῦ λόγυ *extra hu-*
nanam: nec cogitari, nedum eße alicubi sine hac, salva
nione personali, poßit. Declarat à simili περιχωρήσεως
eu immeationis Divinarum inter se personarum Th. 29
. 7. *Vnio, inquit, hypostatica, non est sine vera & rea-*
communicatione hypostaseos, & naturarum, & proprie-
atum, & operationum. Siquidem ad vnionem κατὰ
συνδύασιν *substantialem, rerùm vnitarum* κοινωνία
equiritur, sine qua, ne cogitari quidem potest.
922. Quæ sigillatim dum explicat, Thesi quidem
. *Humanitati Christi, tribuit cooptationem in consortium*

Sanctis

Sanctissimæ Trinitatis. Et Thesi 32 ait, *ex vi communicationis idiomatum, propria naturarum, etiam reciprocè communicari; ita, ut quicquid est per naturam proprium Filio D. id omne, per, & propter vnionem hypostaticam prædicetur Filio Mariæ; & contra, quicquid &c.* Thesi item 35. 37. ait, *divinam Maiestatem, gloriam, omniscientiam, omnipræsentiam, & cultum adorationis, propter eandem vnionem hypostaticam aßignari Christo, secundum humanam naturam.* Similiter Thesi 38. dicit *Vtramq; naturam in Christo agere quod sibi proprium est cùm communicatione alterius; ita ut Christus, secundũ vtramq; naturã exerceat actiones θεανδρικὰς ex vi officij sui tũ prophetici tum Sacerdotalis, tũ Regij.*

923. Deniquè Th. 48. Inter Hæreticos, hoc est sua, Ubiquitariorumque sententiâ discedentes, numerat etiam *Catholicos, sive Pontificios*, cùm alijs de causis tùm quòd *solam naturam humanam paßam fuiße doceant* ut ait Thesi 49. Tùm etiam quòd opus Redemptionis evacuent. *Cùm enim* (ut Thesi 50. ait) λόγος *seu Filius Dei pro nobis non sit paßus, & mortuus, juxta sententiam adversariorum* (quòad Divinam naturam) *non etiam nos redemit: Ergò nondùm sumus redempti* Ecce Myslentam Behmij gemellum! imò Behmio, quoad mercium Vbiquisticarum nundinationem, multò etiam locupletiorem.

PROPOSITIO. II.

Totius Ministerij Regiomontani confessione, Prædicantes Regiomontani sunt Vbiquistæ.

924. Ne Mislentæ, plures de eadem tribu testes, singillatim adiungere necesse sit, omnes totius Prussiæ Ministri publicâ confessione suâ faciunt. Cum enim sub æstatem Anni 1617. Dux Prussiæ, idemque Elector Brãdeburgensis *Serenissimus Ioannes Sigismundus*

Fide

dei suæ, ad Calvini Regulam, propè κατ' μέλλω tortæ, Confessionem publicis typis evulgasset. Ministri Regiomontani cæterique Lutheranæ *Vbiquitariæ* è *Dianæ Patres*, eam Confessionem publico responso, cuius hic sæpè mentionem fecimus, sub hiemem eiusdem anni . . . cuso, refellendam susceperant. In eo pluribus locis Ubiquitariam illam *sive Dianam*, *sive Helenam*, non tantum oppugnari, verùm & opprimi à Calvinianis procis miserè quiritantur.

925. Inter cætera, ubi ad Calvinianæ, Lutheranæquè fidiculæ Antithesin, sub finem operis ventum est, Artic vii. de Personâ Christi, inter alios suæ, ut vocant, Religionis Lutheranæ aphorismos, Calvinianis è diametro, contradictoriequè pugnantibus, hoc etiam opponunt *Personalis unio duarum in Christo naturarum requirit, vt Divina natura Christi, extra humanam, post unionem sit nusquam. Humanitas Christi in miraculorum Divinorum editione, cùm virtute Divina, realem habuit communionem, atquè ita* θεικῶς *cooperata est. Humanitas Christi, quæ in Deum aßumpta & exaltata est, in Persona Verbi, cùm Divina Omnipotentia, omniscientia, omnipræsentia, veram & Realem communionem habet: ita vt dicere poßim, Humanitas in Persona Domini est omnipotens, omnisciens, omnipræsens Honor Religiosæ adorationis Christo, etiam secundùm Humanitatem competit: quemadmodum in historia Evangelica videmus, multos Hominem Christum, sive filium Davidis invocaße. Quicunq; aliter docet illum Arius in sua castra trahit.*

926. Item Artic. ix. de ascensione Christi ad cœlos secundum Vbiquitariorum Philosophiam ita argutantur *Cœlum, ad quod Christus ascendit, non est cœlum creatum, & locale, sed ipse Dei honor, maiestas; & gloria. Christus secundum Humanitatem non est supra, in locali aliquo cœlo inclusus, & à nobis absens, sed & secundum Humanitatem suam*

tem suam, nobis præsens est, juxta verissimam promissionem suam Matth, 16. & 28. Ioan. 26 Sedere ad dexteram Dei, in hoc articulo, omnibus creaturis non absentem, sed præsentem, vnà cùm Deo, dominari atquè imperare declarat. Taliter enim Deus omnibus creaturis dominatur, & imperat. Christus secundum humanitatem ad dexteram Dei consedit. Vnde consequens est; Christum secundum humanitatem suam, cùm Deo omnibus creaturis dominari, & imperare non absentem, sed præsentem, pro modo Divini imperij.

927. Eadem de causa, cap. 4. pag. C. & sequentibus, extorquent à Serenissimo Principe; vt, si cùm suis, quemadmodum postulat, sub *Augustanæ Confessionis vmbra* quiescere uelit, ad mentem, sensumque eiusdem Confessionis inter alia, *Credat* (ita enim scribunt) *Christum, quatenùs Homo est, ad dexteram Dei, juxta Humanitatem consedisse, omnibus creaturis æternùm dominari, easquè regere, non absentem, sed præsentem, juxta modum sessionis ad dexteram Dei* Ita isti non modò insaniunt, verùm & ipsi Principi suo, pro Prædicantica scilicet maiestate, insaniam Ubiquisticam *enter, potenter &c.* sed *minùs reverentèr*, imperant.

PROPOSITIO III.

Regiomontani Prædicantes, à vicinis Calvinianis numero Ubiquistarum adiunguntur.

928. QUid hic *proletarij*, & reliqui de Calvini schola, *capite censi*, producantur? An non satis est, primos de Nobilitate Prutenica Viros, proximo an: 1641. Conventu, die 6 Martij, publica, cuius hic sæpè facta mentio, protestatione, loquentes audire! Pluribus id Disq. 22. egerunt; nunc in genere testabuntur. *Corpus Doctrinæ multa continere, non tantùm à Catholica*

lica Religione, verum & ab Auguſtana Confeſſione alie-ſsima, proinde & Privilegio Lublinenſi contraria, in qui-s haud dubiè, iſtud de Vbiquitate commentum cenſeri, iſq. 21 p 20. oſtendimus.

929. Libetnè Viris nobiliſſimis, adiungere Joan. ergium, in Pruſſia & Marchia Calviniſticorũ ſacrorum quæ ſanè vix quiſquam mortalium ἀκάπνους θυσίας cra ſine fumo vocet) ſummum præſidem, aut ſummo oximum? Verùm is alias (Diſq. 22 prop. 6. diſq. ; prop. 1.) animi ſui ſenſa explicuit; neq́; quid-uam videtur ſupereſſe, niſi ut manus operi jungat, quod verbo docuit, opere, ut vulgo dici ſolet, exe-atur.

PROPOSITIO. VI.

rædicantes Regiomontani, Sereniſſimi Electoris c Principis ſui calculo condemnantur, & inter Ubiquitarios accenſentur.

30. Fatentur id Prædicantes ipſi, in memorato ſuo ad Princìpis ſui Confeſſionem Reſponſo. Nàm uodecimo argumento, quo probant Principem Ele-torem ab Auguſtana Confeſſione receſſiſſe, ita pa-àm ſcribunt p. D. 5 *Duodecimo, Primores Theologi Lu-berani, in ſcripto Electorali; ſarcaſmus benè aculeatus infe-antur, dùm odioſo Vbiquitariorum nomine, non una, d duabus vicibus notantur. Hoc enim probroſum jllud nomen ſt, quo gens Calviniana fideles Doctores Lutheranos gra-at, Flacianos eos, atq́, Vbiquitarios appellitans.*

931. Fatentur inſuper & octavo argumento, ubi i-pſius Electoris verba, in Reſolùtione Electoratû. Brã-leburgici data accuratè notant, quæ ita habent. *Cum ntea nullam aliam doctrinam edocti eſsemus, quàm Redem-torem, & Salvatorem noſtrum Ieſum Chriſtum inviſibili*

corpore

corpore eſſe præditum; quo omnibus in locis ſimul eſſe poſſet deprehendimus, nos magna illa conſolatione (quæ inde nob haurienda, quod Chriſtus carnem noſtram, abſq; peccat tamen, aſſumpſit, inq; ea paſſus, mortuus, & reſurrexit ad cœlos aſcendit) privatum iri Si enim Chriſtus Corp invisibile, & vbiquè præſens haberet, carnem noſtram pe cati labe infectam, non redemiſſet, ſed tantùm duntax carnem, quæ inviſibilis, & ſimul in locis omnibus præſe ſit: qualem nos in nobis, quemadmodum & reliqui homin in ſeſe, non habemus.

PROPOSITIO V.

Divinis quoq; ſignis ac prodigijs Ubiquiſtarum aliorumq; in Pruſſiâ Prædicantum ſectæ, quem admodum & ipſi fatentur, prænunciatæ ſunt, an tequam eſſent.

932. Neq; novum, neq; inſolens eſt, futuras in Eccle ſia Chriſti hæreſes longè ante divinitꝰ prænunc ari. Prius quàm Arrianorum furor è Tartaro erupiſ ſet, quidquid deinceps abominationis ſecuturum erat tum S. Antonio Abbati, tùm verò etiã S. Petro Martyri (quemadmodum in Actis Concilij I. Nicæni ex S. Atha naſio, Evagrio, alijſq; monumentis pag. 497. edit Venetæ refertur) in uiſione diuinitus revelatum fuit.

933. Nam Antonius, cùm aliquando Serapioni E piſcopo præſenti, ea quæ in Ægypto longè agebantur narraret, ſecuta eſt lamentabilis viſio, & omni lachri marum fonte plangenda; ut ille inter ſingultus, & la chrimas exclamaret, *melius erat, ô filioli, impenden piaculum cita morte lucrari.* Sic incipiens, *rurſus lachri mis victus, inter ægra ſuſpiria, tandem pectori commodan vocem magnum, inquit, quoddam, & univerſis ſeculis inauditum imminet nefas. Magno Fides Catholica turbin ſubver*

*vertetur, & homines iumentis similes. Christi Sancta di-
ient Vidi enim altare Domini, mulorum circumdatum
ultitudine, qui crebris calcium ictibus omnia dissipabant.
ec mora, ut loco citato subiungitur, Visionem sequitur
ectus. Nam post annos duos, sæva Arrianorum erupit
ania. Tunc Ecclesiarum fuerunt rapinæ, tunc Divino-
m temeratio vasorum, &c Proh scelus! horret animus
plicare quæ gesta sunt. Virginum matronarumq; ereptus
dor, sanguis ovium Christi, in Christi Templo effusus,
neranda respersit altaria: baptisterium pro voluntate gen-
ium pollutum est. Nihil defuit. Visionis veritatem proba-
t eventus, quod calcitrantium mulorum, indisciplinatorum
rianorum esset impietas.*

934. Jam verò S. Petrus Alexandrinus Episcopus
Martyr, cùm in carcere, à Maximino Tyranno po-
us, ab Achilla & Alexandro Presbyteris viseretur,
, ut Arium (qui pænitentiam nequissimè simulabat)
d Ecclesiæ unionem reciperet, rogaretur, *cum ingenti
emitu lachrimans ait, pro Ario me obsecrastis, dilectissimi
atres, qui sponsam Christi violare conatur? In hàc horà
ctis, cùm ex consvetudine, Sacras Deo orationes offerrem,
ce subitò video apparere mihi, in habitu Pueri, Iesum Chri-
um Dominum nostrum: qui indutus erat tunicam lineam
indidam nimis, sed conscißam, à summo usq; deorsum,
uam ambabus manibus constringebat circa pectus suum, coo-
eriens quodamodo nuditatem suam. Quem cùm sic vidißem,
ùm summo timore deprecans eum dixi, Domine, Domine,
uid est hoc? Quare sic video tunicam tuam, à summo usque
eorsum conscissam? Qui respondit mihi Quotidie ipsam
ractas in Ecclesia, & nescis quomodo scißa est? Arrius mi-
i hanc scidit; quia separavit à me populum meum, quem
mihi in hæreditatem acquisiveram per Crucis patibulum, &c.*

935. Poterant hæc eadem portenta, quibus Arri-
na quondam lües significata est, ad Lutheri, Calvini,

aliorumq; sectariorum hæreses, ac schismata, orbi prænuncianda sufficere. Quid enim sub istorum exortum vel ad Tunicæ Christi scissionem, vel ad mulorum altare Christi calcitrantium sævitiam defuit? ne ipse quidem Arius, si ab inferis emergeret, discernere satis posset, à se, an à Luthero, & id genus furijs, per orbem Christianum deinceps grassantibus, ea schismatum bellorumq; incendia nata sint?

936. Poterant igitur illa eadem portenta, quæ iam ab Ario Ecclesiæ, orbisquè calamitatem denunciarunt, etiam hanc à Luthero & Lutheri nepotibus tam denunciare; sed placuit Divinæ providentiæ, avorum quoq; nostrorum memoria exortam luem, congruè designare, & antequam oriretur, denunciare prodigiis. Quæ cùm Florimundus Ræmundus, libri primi init. recenseat, nobis satis erit ea, quæ in Prussiâ contigère, paucis attingere.

937. Anno circiter 1508. *sub Friderico Misniæ Principe, & Generali Ord. Theut. in Prussia Magistro*, inquit Henneberg in expl Tab, pag 35. *triticum purum à Præfecto Brandeburgensi, Ioanne de Gablentz, terræ mandatum fuit, quod cùm in herbam prorupißet, animadversum maiorem partem in Allium degeneraße: cuius quidem Allij capita aliquot, Magistro Ordinis in Misniam usq; mißa sunt.* Miracula cæteroqui Prædicantes vix admittunt, hoc tamen loco non possunt non admittere; ita ut Hennebergerus, prius quam rei seriem recitasset, expressis verbis titulum signarit, MIRACVLVM.

938. Et ne nobis duntaxat divinandi locus solis esset, jam olim alij, ipseq; adeo Hennebergerus, haud vanus augur vel aruspex, Ubiquistarum, aliorumq; in Prussiâ sectariorum, tam degeneres ab orthodoxâ fide & virtute animos, quantum tritico distat allium, praegnatos aiebant. *Mali id ominis loco*, inquit Henneb.

sub

lberto Marchione Brandeburgico, qui Friderico successit.
s usdam habitum. Ego autem puto; Evangelium quod
sub Alberto Marchione prædicari cæpit, esse figu-
m.

39. Rem acu tetigisti, etiam me judice, mi Hen-
rgere. Dicesné etiam aliquid causæ, istius, Alli-
nter Evangeliumq; vestrum, affinitatis? *Fætet*, in-
ille, *Evangelium impijs; & nos quoq; odor mortis in*
em ijsdem sumus 1. *Cor*. 2. 16 *Et tamen Evangelium,*
ans est contra animæ venena antidotum, contra errores
bominationes Papatus, &c. quemadmodum & allium
ra alia venena, præservativa est.

40. Non expendam, quibus Evangelium istud ve-
m fæteat, aut quibus, tu cum tuis, odor mortis in
rtem sis? pijs an impijs? Patebit enim Disq. seq.
m fædum odorem ac Mephitim, cùm alibi, tum in
ssiâ, Evangelium istud vestrum, vosq; ipsi inhala-
s Nequè magnopere repugnabo, si tu tuos magnifi-
actes, allio isto contra Papatum obarmatos.

41. Lubens enim ego, volensq; dabo; vos non mo-
obarmatos, verùm etiam, ut veteri dicto locus sit,
o pastos, adeoq; ἐσκοροδισμένους esse. *Iucundum*
n est, (ut jam tibi non meis sed Cæl j, Rhodigini lib.
cap. 13 verbis, parabolam hanc edisseram) *quod ob-*
atum hac in parte non reticebimus: Gallinaceis mox com-
naturis, Allium in cibis obyci solitum, quo acrius decer-
n. Ex quo facetissimè in ueteri Comœdia ἐσκοροδισμένος
st allio pastus; pro vehementi, ac nimis in pugnam proclivi
itur. Quid pugnacius omni Prædicantium natione? ne
li quidem gallinacei tam martios habent animos! Et
rum sit, Allium ijs in delicijs esse, quos Allio con-
t reddi pugnaciores?

42. Sed tu adhuc *antidotum & præservativam con-*
venena Allium dicis. Etiam hic facile tibi assentior,

quanquam possem emunctissimæ naris vatem, Ho
epod. od. 4. producere; qui tibi, *Allium cicuta noc*
us, affirmet. Sin & Ambrosium dicentem audire v
vide, quid apud Rhodig lib. 4 cap. 14. scribat. *Mi*
est, *allio delectari homines*, *quod fugit leopardus*. N
sicubi parietes litu infeceris, *exilit protinus*, *nec resistit* C
venenata fera odorē nō patitur. *in mensam admittunt* ple
ac internis infundere visceribus non desinunt!

943. Ego tamen patiar Allium, non modò cibu
verum & medicamentum dici: sed (ut hinc quo
Prædicantici indolem vilitatemq; Evangelij agnosc
hominum, infimæ sordidissimæq; conditionis, ac
tis: ut jure Galenus lib. 11. Therapeut. Meth. τὰ σ
ϛοδα τῶν ἀγϛίκων θηϛιακὼ *Theriacam agrestium*
rusticorum vocarit Allia. Stilpon quoq́, Philosophus,
lá aliâ causâ, nisi extrema necessitate, ad Allij ciun
adactum fassus est. *Cùm enim*, teste Rhodig, l. c. *a*
Græcos lege cautum esset, *uti qui allio vesceretur*, *sacrar*
Matris Deûm ne ingrederetur, *Stilponi*, *qui ea lege negl*
ingressus erat, *oblata per quietem Deæ species fuit*, *coa*
ens quod legem exculcaret: *cui ille respondit*, *Da*, *quo*
scar, *& Allijs abstinebo*.

944. Si quis igitur istud Prædicantici Evang
Allium, cibi, aut etiam medicamenti loco habet, e
necesse est, vel natura, ingenio, atq; indole; vel certè
stitutione, præceptis, & moribus agrestem, & ad ist
rusticorum theriacam, singulariter factum, fictumvè e
Quibus enim generosior aliquantò est animus; vel c
bus non deest, unde honestius vivant, nusquam se
hanc ἐσκοϛοδισμένων scenam, nusquam ad Præ
cantici mensam Evangelij abiecerint. Cæterum, uti a
veteres, teste Joanne Hartungo, Decuriâ 3. cap
§. 2. ex Interpret: Aristoph. in Ramis, apud Jan
Gruterum in Crit. *Pueri ingenui*, *& liberi alliorum c*

ru

q; caulibus cædebantur; ita hoc Prædicantici Evange-
lio, etsi ingenui, liberi, liberalesquè orthodo-
um animi, refici ac recreari non possint, possunt ta-
n cædi, flagellari, & ad coronam exerceri
45. Interim taceam, quod ijdem sic exerciti, ma-
adversarijs suis, usui commodoq; sint, quemadmo-
n & Allia, florum quorundam propinquitate eximiè
untur adiuvari. Tradunt enim peritissimi agricola-
n, ut ait Cælius Rhodig l 8. cap 17. *Allium & ce-
, bonitate præstare. si Rosis violisq; applantentur; quod
eas acrimonia, & quod olidum est secernatur.* Unde
elius idem probè subdit. *Eodem ipsi modo, inimicum*
tiam hæreticum) *ex propinquo patiamur; quo feliciter
nte. commoveamur exacuamurq, ac ita consurgamus, ut
æmulatione connitamur pari industria perfungi.*
946. Atquè hæc, aliaq; quæ de Allio Evangelioquè
ædicantico, ex profana literatura dicuntur, illu-
ari Divinarum literarum monumentis singulariter
ssunt, Num. 11. 4. *Vulgus quippe promiscuum, quod
enderat cum eis, flagravit desiderio, sedens & flens, iun-
s sibi pariter filijs Israel; & ait. Quis dabit nobis ad ve-
ndum carnes? Recordamur piscium, quos comedebamus
Ægypto gratis: in mentem nobis veniunt cucumeres, &
pones, porriquè, & cepe, & Allia; anima nostra arida est,
hil aliud respiciunt oculi nostri nisi Man.* Credas Prædi-
ntes nostros, aut in populo illo, *ad vivum*, quod aiunt,
umbratos; aut certe populum illum studiose esse imi-
tos: ita vix ovum ovo similius sit.
947. Principio enim qui de populo Jsräel flagra-
ant desiderio carnium, cucumerum, peponum, Al-
, & Ceparum, aliarumquè id genus Ægypti cupediarum
ulgus promiscuum, sive, ut Tremellius ad marginem
otat, *Colluvies* & fex, ac sentina populi erant; indi-
ni prorsus, qui filiorum Jsräel populo, quo cùm de

Ægypto *ascenderant*, accenſeantur; quippe, qui vel ωαιγε æ, &ut Tremellius vertit, *Convenarum turba*; ut gn nus & Vatablus, *exteri & advenæ, qui ſe populo I el adiunxiſſent*, erant: vel, ſi ſanguine Jſraelem cont gerent, vitâ, moribus, & incircumciſis animorum ſiderijs, ab illa Filiorum Dei indole, libertatequè generes, recutitos magis Ægyptios, quàm Jſraelitas ferebant. & quemadmodum Martinus Barrhai in Co ment. ad hunc locum notat. *ſecundum terrenum homin concepta de cæleſti cibo nauſea, Allia Ægyptia cæleſti Ma præponebant &c.*
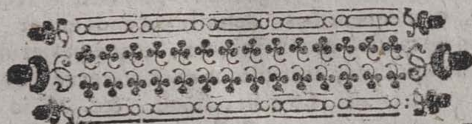
948. Quo quidem etiam pacto, in omni Præ eantum populo, ad illud Evangelium, quod cepa Allium duntaxat oboluit, initiato; vix eſt, quod in nuum, liberalem, liberumq; animum, pectus, & dolem quæras. Et tamen iſti, ſive cupiditatum ſua ſive etiam populi Jſräel ſervi, ac mancipia, filios qu que Jſräel junctos ſibi habent. Tanta enim ad ſubv tendos etiam probos, exempli pravi vis eſt! Vid. D ſeq. prop. 17. Deinde illa ventris mancipia, qu quam Manna, hoc eſt, cœleſti illo cibo undiq; affl rent, (*pluit* quippe *illis Manna ad manducandum, & nem cœli dedit eis: panem Angelorum manducavit homo, baria miſit eis in abundantia Pſal:* 77. 24. profanis ad c nes, pepones, cucumeres, porros, cepas, & al deſiderijs exæſtuarunt; &, ut Regius vates canit, pſ 105. 14. *Concupierunt concupiſcentiam in deſerto.*

949. Non ſecus iſti, cùm poſſint in caſtris filiorum D Angelorum pane, & cæli delitijs affluere, ad cepas, a lia, pepones, & huiuſmodi bellaria Ægypti anhelar Illic cupedias, illic delicias inveniunt ſuas; ut in ip quoque Evangelio nihil, niſi allia, cepas, pepones, & ſomnient.

950. Vel hinc diſces, nuſquam iſtos, ex mente Pa

Eph. 2. *Cives & domesticos Dei, super fundamenta Apo-*
lorum & Prophetarum ædificatos, sed hospites & advenas,
teros, & prorsum allophylos; neque inter filios, li-
rali indole, ingenioq; natos, sed inter vulgus pro-
uicuum, colluviem, fecem, sentinamvè populi cen-
ndos esse: vt non veriùs de ijs, qui sordido uteren-
ir commeatu, quàm de istis, vetus illud σκόροδον
ἐν δικτύοις *Allium in retibus*, usurpari possit.

951 Denique, cùm & Hennebergerus, ut vidimus,
alij fortasse Prędicantes Evangelio suo Allium obo-
ente, & egregiè referente, ita magnopere gloriantur,
uid aliud faciunt, quàm (quod à Galeno, proverbij
oco quibusdam est) *Allio, & cepe nares extergunt?* Satis
d istam Evangelij Prædicantici vilitatem erat, quod
Allium & cepas, & pepones redoleret: nunc, quando
Allium, & in Allio Evangelium suum tanti faciunt,
Allium, & in Allio Evangelium suum tanti faciunt,
vix est dubitandum, quin (quemadmodum sacris Ægy-
ptiorum eximiè initiari voluerunt) cùm Ægyptijs
Allia & cepas, Deûm loco, censeant & adorent: audi-
antquè proinde illud, cùm Iuvenale, Sat 15. initio, ali-
quem sibi, occinentem.
O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis Numina!
Allium enim, ut ait Plin. lib. 19. cap. 6. *Cepasq;*
inter Deos jureiurando habet Ægyptus. Hoc igitur tan-
tum deest, ut agant. Quod si, pro sua scil. indole,
agere renuant, satis erit nobis, quod tantope-
re hactenus, ut Disq seq. illustrius pa-
tebit, *Allium oboluerunt.*

DISQVISITIO XXX.

An Vbiquitas Bullingeriana, in Prædicanticâ apud Prutenos, aliosq; populos Ecclesiâ, locum habeat?

952. QUæ de Ubiquitate Corporis Christi, moderni juxta ac veteres Lutheri in Scholis Magistelli comminiscuntur, ferè universa hactenus refutata sunt, Nihilnè igitur Prædicantibus, tanto studio obnitentibus, concedendum erit? Dabitur equidem illis hâc Disq. si non quod volunt, tamen aliquanto plus etiam quam volunt, aut velle debent.

PROPOSITIO. I.

Ubiquitas Bullingeriana, nihil aliud est, nisi omnium in Ecclesijs Prædicanticis vitiorum redundantia.

953. Si mihi ad Prædicantum mentem disputandum, & nudis verbis, ad eorum morem, allinendæ essent chartæ; multa mihi de data definitione, de genere & differentia definitionis; de subiecto, obiecto, adiunctis, coniunctis; cognatis, oppositis, antecedentibus, consequentibus, definiti dicenda essent. Multa item de causis, tum Efficiente, eaquè vel principali, vel impulsiva, intrinsecus, extrinsecusvè movente; tum de materiali, formali, finali, &c. Hoc enim Mislenta, per omnes Collegij Prutenici Disputationes

ones, hoc fere cæteri omnes agunt.

954. Ego qui non modò Doctores, *eadem*, ut aiunt *borda oberrantes*, vel *cramben recoquentes eandem*, invitus, c gravissimo cùm fastidio auscuito, verùm & in hoc disserendi genere minus exercitatum me, ac prorsus rudem fateor, adeoque is deinceps esse velim, ad rem itra ambages aggrediar: ne, dùm per universales, & genericas abstractiones, τὸν κώνωπα διϋλίζω, τὴν κάμηλον καταπίνω, *culicem excolo, glutiam camelum*: præsertim cùm plerìque hunc in morem, omnia minutissimas in partes dispescendo, & prorsus, ut vulgo dicitur τὰς κέγχρους τρυπῶντες ἢ ἀποτορνεύοντες, *grana milij terebrantes, aut torno exsculpentes*, omnia intelligendo, id agant, ut nihil intelligant

955. Quod igitur ad Ubiquitatem Bullingerianam & assertionem nostram attinet, brevi narratione expediam. Henricus Bullingerus inter primos Calvini discipulos, non vile neque postremum nomen, cùm Brentio Ubiquistarum Achille, multis de Ubiquitate prælijs congressus, tandem eo libro, quem titulo *Repetitionis, & dilucidioris explicationis consensus, &c* Anno 1564. Tiguri edidit, pag 57. quasi herbam adversario porrecturus, Vbiquitatem in hæc verba admitit.

956 *Qvando Brentius omninò differere vult de Vbiquitate, utinam placeret ei, alia ratione de ipsa disserere, vnde ad Ecclesiam vberior fructus promanaret* Nam ita diceret *VBIQ. gentium in Ecclesia ingravescunt morbi varij & multi. VBIQ; enim ingravescit fastus, & superbia, VBIQ; ingravescit avaritia, vel vsura; VBIQ; ingravescit blasphemia, calumnia, & spurciloquentia; VBIQ; ingravescit ebrietas & crapula, VBIQ; ingravescit luxus, libido & incestus, VBIQ; deniq; ingravescit ira, cædes, contentio & invidia. Res itaq; poscit, vt VBIQ; ab omnibus, in primis verò Ministris Ecclesiæ cogitetur de medicina.* Ideoquè

omissis curiosis noxijsque de Vbiquitate Corporis Christi ad dexteram Patris, altercationibus, in hoc ero totus, ut consilio & auxilio juvem omnes Vbique Ecclesiæ Ministros fideles; quo Corpus Christi, quod VBIQ. gentium est (Ecclesia enim, quæ Corpus Christi in Scriptura nuncupatur, ad fines vsque terræ diffunditur) ab huiusmodi morbis ingravescentibus, doctrina innocentiæ & sanctimoniæ curetur. Hoc enim bonum & acceptum est coram Deo Servatore nostro, qui fœdam illam abominatur impuritatem morum in Ecclesia.

957 Ecce! novam juxta ac veram in Ecclesia Prędicantum *Vbiquitatem*! quam Osee 4 1 egregiè video adumbratam. *Non est enim Veritas, & non est Misericordia, & non est Scientia Dei in terra. Maledictum, & Mendacium, & Homicidium, & Furtum, & adulterium, inundaverunt; & sangvis sangvinem tetigit.* Quid enim aliud est: *Non esse veritatem aut sciëntiam Dei in terra*; vel, ut Tremellius vertit, *Nullam esse fidem. nullam benignitatem, &c.* quam id, quod Bullingerus dicit, *VBIQ. gentium in Ecclesia Prædicantica ingravescit Blasphemia, Calumnia, & spurciloquentia?* Quid est *Maledictum* & *mendacium; & homicidium, & furtum, & adulterium inundaverunt*; quàm quod idem subdit, VBIQ. in Ecclesia Prædicantum ingravescit Ebrieta., & crapula VBIQ. ingravescit ira, cædes, contentio, & invidia? Quid est, *sangvis sangvinem tetigit*; quàm UBIQ. ingravescit luxus, libido, & incestus, ut idem dicit: vel ut Gregor. hom 11. in Ezech. *sangvis sangvinem tangit, quando peccatum peccato additur, ut ante Dei oculos, adiunctis iniquitatibus anima cruentetur.* Denique quid est memorata, aliaque id genus scelera *inundavisse*, quam, ut Chald. & Vatabl. exponunt, *instar diluvij erupisse*; ac proinde quid est Bullingerianam in Ecclesijs Prædicantum UBIQVITATEM dari, quam *Omnium in Ecclesijs Prædicanticis, vitiorum redundantiam ac diluvium esse?* ID QUOD DEMONSTRANDVM ERAT.

PROP-

PROPOSITIO. II.

Ipsi superioris ævi hæresiarchæ, ac Prędicanticarum Ecclesiarum architectones, fatentur amplissimum in suis Ecclesijs Ubiquitati Bullingerianæ locum esse.

958. Vlricus Zvinglius, is qui Sacramentariorum, & Calvinistarum Patriarcha semper est habitus, (quæ enim ova Calvinus deinceps exclusit, Zvinglius pleraque posuit) tomo 1 pag. 115. *teste Leon. Lessio in fine append. Consult.* suo suorumque Symmystarum nomine, literas exaravit; quibus, ut facinora, & libidines in primis suas, Apostoli Pauli authoritate excusaret, nõ potuit sua, suorumque flagitia palam non accusare. *Apud Paulum*, inquit, *non aliam matrimoniorum causam, quam carnis ac libidinis æstum, reperire licet; quem in nobis fervere, negare non possumus, cùm Huius Opera, Nos coram Ecclesijs Infames reddiderint.*

959. Si quis Catholicorum Zvinglium æstu libidinis furentem: aut Calvinum, à Sodomæ ignibus, stigmate adhuc fumantem: aut Bezam non modo de Cynthiæ verùm & de Audebertuli (quod Christianę aures vix ferant) complexibus, ita, uti carmina eius personant, hinnientem: aut Lutherum, proculcato omni pudore atque honesto, fractisque votorum omnium repagulis, ad sacrilegas, Vestalis suæ nuptias convolantem, atque intra sacrilegos thoros animam denique efflantem, INFAMES dicat, Convitium! Convitium! subito inclamatis! Ecce! vox eadem ab hominis Evangelici, imò Evangelicorum omnium Patriarchæ ore, hic proficiscitur! jamne tandem creditis, & Zvinglium, & cæteros maiores vestros, vel ob sola *libidinis opera Infames coram Ecclesijs fuisse*?

An vul-

960. An vultis idipsum, amplius etiam à Zvinglio confirmari? Faciet ille, & quidem Leone Judâ, Erasmo Fabricio, & Balthasaro Tracselio suffraganeibus. Omnes enim isti scriptam nomine ac manu suâ, ad Episcopum Constantien. supplicationem, cùm exhiberent, fassi ingenuè sunt, *se tam valde arsisse, vt multa indecorè gesserint, homines quadragenarij.* Sat indecore, quia non sine manifesto furore, ut primâ illâ Epistola fatetur Zvinglius. Sic enim teste Lessio pergit, *Æstum libidinis, eas carnis cupiditates & affectus intelligimus, quibus homo, tantum non accensus, carnis libidinosæ studia animo suo versat; in his solis omnes cogitationes suas insumit, hæc meditatur, totusque in hoc est, ut carnis furori satisfaciat.*

961. Atque hunc in modum, de se suisque Zvinglius, quantum ad Bullingerianam, Ubiquitatem. & vitiorum omnium in Ecclesijs Prædicanticis regnum, vel potius diluvium attinet. Quid Caluinus, Zvinglij successor, & plane *discipulus supra magistrum*? Producet illum Barclaius Parænes lib. 1 c 4. *Calvinus, in c. 12. Daniel. v 34. In exiguo illorum numero. qui sese ab idololatrijs Papatus subduxerunt, maior pars plena est perfidiæ & dolis. Præclarum quidem Zelum simulant, si tamen intus excutias, reperies plenos esse fraudibus.* Consonat hic Calvino, Calvini discipulus Pareus, qui ad illud Isai. 52 & Rom 2. 24. *Nomen Dei per vos blasphematur inter gentes*, apud Contzen ita subiungit. *Nos cogitemus, hæc ita in Iudæos dici, vt in nos maximè competant, qui Christiani, Evangelici, orthodoxi cognominamur. Audiunt hæc Papistæ, & Iesumanitæ, sed vident mores professioni parū congruos, imò contrarios: plerosq; vitam agere impuram, lucris, fraudibus, imposturis incumbere, &c.*

962. Videtur Pareus, ad ipsius Calvini mentem, cum hæc scriberet, respexisse Nam & ille, l. 4. c. 1. § 3. eam suorum vitam fatetur, ut inde, nil nisi scandala, & alie-

& alienarum vulnera conscientiarum sequantur. Sic enim scribit. *Alij, dum apud eos, quibus Evangelium nunciatur, ejus doctrinæ non respondere vitæ fructum vident, nullam illic esse ecclesiam statim judicant. Iustissima quidem est offensio, & cui plus satis occasionis, hoc miserrimo seculo præbemus.* Nec excusare licet *maledictam nostram ignaviem, quam dominus impunitam non finet, ut jam gravibus flagellis castigare incipit. Væ ergo nobis, qui tam dissoluta flagitiorum licentia committimus, ut propter nos vulnerentur imbecilles conscientiæ!* Velim hæc, à Pareo, Caluinoq; illi potissimũ audiât, qui oculos pravis Catholicorũ quorundam moribus, præsertim verò Ecclesiasticorum, ita saucios habent, ut ne doctrinæ quidem æquitatem, respicere æquo animo possint. Quibus cum lis nobis prop 17. seq erit; interim audiendũ Lutheri de se, suisque oraculum.

963. Quid igitur Lutherus? Joan. Spangenbergius, non humile inter Lutheri posteros nomen. *lib. de beneficiis Germaniæ per Lutherum præstitis.* apud Hadrianum Jungium, in Synopsi, de doctrina & moribus Evang: li. 2 cap 22. refert. *Posteaquam admirabili quadam, & singulari Dei gratia, Antichristianismi sive Papatus horenda mendacia, ac doli deceptionesq; manifestatæ sunt, incipiunt jam homines nihil credere. Et posteaquã à vinculis, Papatus se liberos esse vident volunt etiam esse liberi, & soluti ab Evangelio, & præceptis DEi. Et volunt, ut deinceps rectum sit & justum, quidquid unicuiq; visum fuerit &c &c.*

964. Quàm hæc vera sint, vel ipsius jam Lutheri oracula, & quidem de Cathedrâ, vid. Dom. 1. Adventus in Postilla ipsius Lutheri, Concione. 2. fusa docebunt. Sic enim magnus ille, & vel hic tandem verus prophetes. *Mundus ex hac doctrina,* quam ipse cum Prædicantum aliorum choro, orbi Christiano propinavit, *quotidie redditur deterior. Iam homines singuli septenis*

diabolis possidentur, cùm antea, in Papatu, unico tantum diabolo obsessi fuissent Diabolus jam catervatim in homines ingreditur; ut nunc in tam splendida Evangelii luce, multo sint avariores; callidiores, iniustiores, crudeliores, proteruiores, multò deniq; deteriores, quàm prius in Papatu.

965. *Alio loco*, (ut scribit Hosius Tomo. 1 pag. 492,) *idem Lutherus suos increpans, dicit eos decies Sodomitis esse peiores.* Sed. & in Colloquiis, cap 22, quod inscribitur *de Prædicantibus*, Pag 221. a *Olim, inquit, inter Papistas horrenda erant vocabula Iustitia, DEI Veritas Misericordia: nunc in Epucureismo & belluina ista vita* (hoc enim Sgnificat im Sewleben) *minæ minimè curantur* &c. *Olim Principes & Domini coram Monacho, pediculis obsito, & quovis sacrifico tremebant, nunc quivis etiā pagus pro libitu, Prædicantem deponit. Et quid tandem agendum?*

966. Quæ porrò de Epicureismo dixit, ita confirmat eadem pag *Discipuli nostri, majorem partem sunt Epicuræi: conciones nostras suo judicio metiuntur, & ducunt in bonis dies.* Et mox: *Nobiles, cives, & rustici nostri audiunt nos & credunt nobis; quod vero, quæ cuivis libent, faciant*, inde est, *quod Epicuræi maneant*. Et pag. 220. b. *Admonitoriæ, proh dolor! conciones* aiebat Lutherus, *raræ nimis sunt: scelera interim & omnis licentia ita radices egerunt, & in dies augentur, ut nemo Prędicans reprehendere ausit &c.* Etsi verò idipsum, quod Lutherus hic de se, suisq; testatur, experientiâ quoq; ipsa constet, juvabit tamen aliorum quoq;, Lutheri Caluiniq; discipulorum sententias in eadem causâ audire.

PROPOSITIO III.

Alij quoq; Prædicantes, Bullingerianæ Vbiquitati locum apud se suosq;, facilè concedunt.

966. NImium nos tenerent, si omnes ad dicendā hoc loco sententiam admitterentur. Tantum igitur

ut admittentur, qui post Lutherum & Calvinùm, primas in Ecclesiâ prædicanticâ tenuerunt: quales omnium judicio fuerunt Melanthon, Bucerus, Smidelinus, Brentius. Ac Melanthon quidem, in cap. 6. & 7. Matthæi, Ventris ingluviem & quæ eam consequũtur, apud suos vitia, non paucis perstringit. Cùm enim dixisset *Eam in populo barbariem esse, ut plerisq; persvasum sit, si unũ diem jejuni sint, noctem omnino sequentem non posse vivere*, subdit inter alia, *Alii Homerico Grillo similes, qui a Circe in porcum mutatus, recipere hominis figuram noluit: adeo delectantur immunditie, sordibus, & illuvie; ut in morem lutulenti suis, quaslibet res, panem, carnes, cerevisiam, & id genus alia corrumpere & contaminare soleant.*

968. Ne porro nesciremus, quo pacto ab istis non jam Homericis, sed Prædicanticis Grillis, *panes, carnes, aliæque res corrumpantur*, præsertim quando, ut ibidem Philippus aiebat, *omne studium ebrietati, & conviviorum apparatibus immanibusquè poculis impenditur*; vicina nos è Prussiâ exempla docebunt; unum duntaxat memorabo. Sub exitum Anni 1543. in Ducatu Prussiæ, dies funeri, nobilissimi cum sua conjuge viri dicta, pro vetere more & officio, non paucos evocavit, &, more jam olim illic recepto, accepit. Jllud tamen, ut mihi videtur, præter morem fuit, (quis enim credat, homines ingenuos, & quasi in publica patriæ luce positos, eo more solitos esse ita insanire?) quod, ubi ebriétate, immanibusque poculis certari est cæptum, vir genere dignitateq; inter suos, atq; utinam etiam prudentia! non postremus, sumpto ingenti pocùlo (quod congium Romanum propè superaret) vinum, mulsum, cerevisiam, mel, & carnium, piscium, aliorumq; ciborum varia jura, garumq; una confundit, miscet; atq; ita Soteriam convivis omnibus, propinat in orbem.

969 Satis erat mali, virum tantæ notæ, immemorem fuisse illius inter Symposia præcepti ἀπωδ ἀκω-

τος

τῷ δ' τραπεζῶται κύλιξ.

Fundo carens mensis non infertur calix:

at ille malum malo geminavit, ut tanto maiorem notæ suæ inureret notam. Et quia ipse congium totum strenuè hauserat, hauriendus fuit cęteris quoq; vel invitis. Possunt enim, imó debent homines isti (qui præcepta, qui ritus Ecclesiæ, ac Dei servare non possunt, ne quid aqualiculo scilicet suo, aut cuti ægrius accidat) hominum imperia omnia, etiamsi animæ corporisq; saluti adversa, exhaurire, atq; exsorbere. Factum proinde est, vt soteria illa, quam salutis causâ propinatam oportuit, quia ad Evangelij Prædicantici rationes ac regulas temperata fuit, alios quidem in Grillos Homericos, vel potius Prædicanticos, alios verò etiam in cadavera propè mutarit. Nequè enim defuerunt, qui letali inde morbo, perstricti, propè animam egerint.

970. Quæ quidem hoc loco memorare par fuit, non modo vt Melanchoni dicenti maior esset fides, verùm etiam ut novi isti Grilli ab insanâ ista ac prorsum belluina commessandi intemperie, sibi aliquando temperent. Quâ etiam de causâ, parsum est nominibus & famæ eorum, ut, sciant, vitia apud nos non homines vapulare. Etsi homines quoquè, quibus ita palàm improbis esse libet, palam vapulare jus fasq; semper est, ac fuit. Nisi fortè Luthero quoq; suo, id ademptum velint: qui tamen tomo 7. Wittemb. pag. 162. & seq. etiam nobilibus minimè parcit. *Diabolicam enim* dicit prorsus esse *malitiam* (vid. inter suos) *atquè odium, quibus neq; in historijs gentilium simile quid invenias; invenies tamen ibi, atque apud eos, apud quos Verbum Christi* (secundum Lutheri Evangelium) *prædicatur. Quos quidem necesse est meros diabolos fieri; multò deteriores quã omnes Ethnici. Ea verò malitia, in Nobilibus, civibus, & usticis invenitur: qui ante* (in Papatu) *vti homines, multò*

rant modestiores: nunc verò planè sunt insani & amentes, on secus ac meri Diaboli.

971. Cæterùm Melanchtoni Luthero-Calviniano constat enim hominê, vel ad Calvinistas omnino defe- isse, vel hermaphroditum, hoc est, ex Lutheranâ juxta c Calviniana lerna, monstri instar compositum obijsse) qui primas ubique Lutheranis præripiunt, succedere hoc loco debent Calviniani: sed Erasmus Roterodamus, uasi jure suo postulat, ut qui multo etiam magis quam Melanchton, juxta Chilladas suas ἀναπαριάζειν καὶ ἐμφαξονεῖν, vel potius (ut de Cicerone Liberius Mimus pud Macrobium inquit *duabus sellis sedere, esset solitus,* Melanthoni proximus hoc loco succedat.

972. Impetrabit id, eo quoque Erasmus, quod a Magno Hosio tomo 1 pag. 491. & a Tannero Demonst. . Anatomiæ §. 2. Brentio testis ex adverso statuatur. *Vos,* inquit Erasmus epist in Pseudoevang. *strenuè clamatis in luxum sacerdotum, in ambitionem Episcoporum, in yrannidem Rom. Pontificis &c. At, quid interim nobis pro- fertis melius, & Evangelio dignius? Circumspice populum istum Evangelicum: & observa: num minus illic indulgetur luxui, libidini, & pecuniæ, quàm fecerunt hi, quos detestamini. Profer mihi, quem istud Evangelium ex commessatore sobriū ex feroci mansvetum, ex rapaci liberalem, ex maledico benedicum, ex impudico reddiderit verecundum. Ego tibi multos ostendam, qui facti sunt seipsis deteriores &c. Nunquam eorum Ecclesias sum ingressus sed aliquando vidi redeuntes à concione, veluti malo afflatos spiritu; vultibus omnium iracundiam ac ferociam miram præ se ferentibus! Sic opinor, discedunt milites, a concione ducis ad prælium exhortati Quis unquam vidit in eorum concionibus quenquā fundentem lacrymas, tundentem pectus, aut ingemiscentem?*

973. Et infra. *Circumspice mihi sodalitatem istam*

Evangelicam, quot habet adulteros, quot temulentos, quot aleatores, quot decoctores, quot aliis vitiis infames! Et hos habent etiam in deliciis, tantum abest ut vitent! &c Paria sunt, quæ ex eadem Epist. in Confess. Petricou cap. 54 idem Hosius hunc in modum citat *Iste populus tam Evangelicus, etiam Turcarum Principi dicitur esse detestabilis: quem ait seditioni natum. Quos subinde tumultus excitat? quoties, quàm levibus de causis procurrit ad arma? Ne suis quidem Ecclesiasticis satis obtemperans, nisi dicant blanda auribus; profligandi etiam, si in vitam eorum liberius invehantur, aut ab opinione dissentiant.*

974. Atque hæc, aliaq; plura, ab Hosio ll. cc. & alibi sæpius adducta, in ipso novi istius Evangelij exortu notavit Erasmus, qui Anno 1536 extinctus est; quanta consequentibus deinceps annis (quando & vires sectariorũ, & unà, per impunitatem scelerum, in horas crevit licentia peccandi) idem Erasmus aliusvè notasset? præsertim, cùm, ne ipsi, quidem Prædicantes, dissimulare aut perferre immania suorum facinora possent, quin stylo, & publicà detestatione configerent? Audi enim jam vel unicum è Caluini schola Bucerum lib. 1. de Regno Christi cap. 4. referente Jungio lib. 2. c. 22. *Maxima Evangelicorum pars,* inquit ille, *visa est, id tantum ex Evangelio Christi petiisse, ut jugum qualiscunque disciplinæ, pœnitentiæ, & religonis, quæ, in Papatu reliqua fuit, abijcerent; proque carnis suæ arbitrio ac libidine, instituerent, agerentque omnia. &c.*

975. Bucero adjungam Paulum Eberum, Lutheri ac Philippi in Schola Vitembergensi successorem; qui in Præfat. comment. Philippi super Epist. ad Corinth. cùm Prædicantum doctorumque vitia, de quibus n. 900. percensuisset, *Rursus* inquit, *si ad auditores oculos convertas, videbis Religionis & libertatis Christianæ*

tianæ abuſum, diſciplinæ laxationem, effrenem contumaciã
uventutis, & aliorum uitiorum ſegetem in dies uberrimè
uccreſcentem. Quæ mala intuens, non poteſt non vehemen-
er animo percelli, & interdum quaſſari fluctibus dubitatio-
num, ambigens, an hic cœtus poſſit eſſe Eccleſia. in quo tan-
um ſit diſtractionum, confuſionum, & enormium vitiorum?

976. Quid vero Andreas Muſculus apud Marchia-
cos, Saxonicæ fidicen lyræ? In lib de Prophetiâ Chri-
ti, teſte Adriano Iungio lib, 2, c. 12. pag. 190. *Nuſ-*
quam ait, *ne quidem apud Ethnicos & Turcas, tantam in-*
veniri barbariem, quantam apud Evangelicos Et in libro de
noviſſ. die pag. 78. apud Roeſtium pag. 176. *Quod ſi,*
nquit, *quemadmodum cogimur, veritatem fateri velimus;*
am hoc de nobis Evangelicis teſtari cogimur, magis quàm no
ulosos, ſcortationibus, uſuris, circumventionibus, fraudibuſq;
deditos, in toto jam mundo nuſquam inveniri. Et conci-
one 1 Advent *ſi quis* inquit, *videre volet, ingentem tur-*
bam nebulonum, hominum turbulentorum, fallacium, im-
poſtorum, fornicatorum; civitatem aliquam adeat, in qua
Evangelium pure prædicatur. Catervatim tales ibi reperiet.

977. Quid Ioannes Vigandus? Anno 1566. De Bo-
nis & malis Germaniæ, hoc eſt, de fructibus novi Præ-
dicantum Evangelij, librum edidit. Et cuperet ille qui-
dem, bona malis uberiora atque ampliora proferre,
(quid enim ab eo promittebatur aliud ſperabaturque
Evangelio?) ſed enim ſecus cecidit. Nam cum bona
pauca admodum, nec niſi fuco ſublita, inuenerit; ma-
lorum interim ſeges, teſte Adamo Tannero demonſt,
8. §. 3. Anatomiæ, & Surio in Comment. pag 662. 669.
immenſum excrevit. Inter alia, pag 664. ſic ait.
Blaſphemare veritatem, ignominia afficere Miniſtros Verbi,
rapere Eccleſiaſtica bona, ſcortari, inebriari, rapere uſuras
exercere, homicidia aliaque innumera peccata, eo magis inua-
leſcunt, quia libertatem creſcendi habent, Et pag 670 *Lu-*

xuria, inquit, *omnes verecundiæ fines perrupit, atque e-cessit; & inter summos, mediocres, infimos. excrescit* &c

978 Quid, ut cæteros omittam, Vbiquitatis proto-parens Smidelinus de suis? Concione 4. de terrenis planetis. quemadmodum a Iungio lib 1. c. 8 & Tanner Demonstr. 8. Anat. § 3 producitur, ita scribit, *Altera pars Germanorum, suum quidem locum Verbo DEi. ut prædicetur, tribuit; nulla verò interim sentitur in eis morum emendatio: sed horrenda, Epicurea, animalis, & belluinorum vita, cernitur in commessationibus, compotationibus pompis, blasphemiis &c: Atque ut totus mundus agnoscat eos Papistas non esse, nec bonis operibus quidquam fidere, nullum penitus bonorum operum exercent Iejunij loco, commessationibus & perpotationibus nocte dieque vacant Vbi pauperibus benigne facere oportebat, eos deglubunt & excoriant Precationes vertunt in juramenta, blasphemias, & divini nominis execrationes: idque tam perdite, ut Christus ne ab ipsis quidem Turcis hodie tantopere blasphemetur. Demũ pro humilitate, regnat passim apud illos superbia fastus, elatio, luxus vestium, quæ aut sumptuosissimè, aut etiam stultissimè sint elaboratæ. Atque hoc universum vitæ genus ab illis Evangelicum dicitur institutum. Interim sibi homines miserrimi persuadent. rectam se, veramque in Deum fidem retinere, & Deum sibi propitium esse &c.*

979 Quid huic Smidelini hypotyposi addi possit luculentius? Cui, ne quis fidem derogare possit, ipse Joan. Brentius, Smidelini & omnium Vbiquitarum Magister calculo authoritateque suâ accedit. Dicit enim homil. 35 in 20. Luc. suos, ita vitæ hujus voluptatibus esse immersos, ut ne animæ quidem immortalitatem, aut futuram resurrectionem credant *Etsi enim.* inquit ille *nulla apud nos publica confessio aut doctrina sit, quæ tradat animam simul cum corpore mori; aut nullam mortuorum resurrectionem esse: satis tamen id docet ac demonstrat, supra modum*

modum impura & impia, quam major pars nostrorum agit, ita, quod post hanc vitam nihil aliud credant. Sunt etiam nõ nuci, qui id ebrij juxta ac sobrij familiari interdum colloquio minimè diffitentur. Et in cap. 3. Matth. apud Tannerum l. c. *Tanta* inquit, *est morum corruptio his temporibus, & tantum studium injustitiæ, ut nullam videamur habere occasionem confidendi bonis operibus. Quid enim confidas is, quibus cares?*

PROPOSITIO. IV.

Non tantum plebs, & promiscuum vulgus, verùm & ipsi Prædicantes, & summi quiquè Evangelquinti Antistites, Bullingerianam Ubiquitatem obvijs vlnis admittunt.

80. Docent id, ipsorum etiam Prædicantum, cum de adversarijs, tum de domesticis quoque fidei, ludum edita testimonia. Synopsis Adriani Jungij, quæ vel Lutherani de Calvinianis centuerint lib. 2. cap. 22. pag. 235 lib. 3. c. 20 pag. 411: vel Calviniani de Lutheranis lib. 1. cap. 9. pag. 58. & alijs locis, cumulatè abit. Nos hic audiemus, quæ tum Lutherani, tum Calviniani de semetipsis, afferant. Sebastianus Castellio, de Calvini scholâ progressus, & ad promovendam Calviniani Evangelij sementem Biblia novo studio ex Hebræo interpretatus; adeoque ab ipso Calvino ad munus pastorale designatus; quanquam deinceps, vt Basileenses, in Epigrammate ipsius Biblijs præfixo, canunt

Lemano cælo invisus,

Rauraco maximè gratus,

in Epistola ad Calvinum ita scribit. *Dicunt te, Calvine, & tuos discipulos, ferre multos fructus Dei tui. Esse enim plerosquè litigatores, vindictæ cupidos, immisericordes superbos, immites, invidos, sangvinarios; calumniatores,*

 sedi-

seditiosos, contentiosos, avaros, voluptatis magis quàm Dei amantes, cæterisq́. vitijs, quæ Deus tuus suggerit, prædítos.

981. Et in lib. de Calumnia. cap. 16 apud Jungium lib. 2. cap. 22 Prædicantes Calvinianos Pharisæis egregiè comparando, *Conferamus*, inquit, *nunc nostros; inveniemus simillimos. Certè avaros esse, & voluptatibus deditos, & supra mortales omnes ambitiosos, notius vulgò est, quàm vt multis verbis opus sit, &c. Si quis eorum conciones aut sacramenta parum diligenter frequentat, si doctores interdum inscitiæ damnat, etiamsi verè id faciat; aut, si eos parum diligenter visit, & colit; aut si cùm eorum adversarijs colloquitur; is putre Christi membrum judicatur, tanquam qui in Spiritum S. peccaverit. At, si quis avarus est, scurra, mendax, assentator, maledicus, gloriosus; modò in illis non peccet. quæ modo enumeravimus, presertim si Magistros nostros colat, & sæpè conuivijs excipiat; is fidelis, is electus, is Christi membrum habetur. &c.*

982. Ne verò aut odio, aut partium studio, videatur ea de suis enunciare, propè juramento quæ attulit, ita firmat. *Sed, ego te, ô æterna Dei filia veritas testor. hæc ita esse, & hæc me certò scire; id quod mihi facilè confitebitur, qui illos noverit.* Deinde, profert librum à Calvinistis, de vitâ moribusq; Prædicantum editum, in quo vitiâ quædam, privatione officij puniuntur; alia verò tolerantur, *ut scurrilitas, adulatio, mendacium, obscænitas, fraus, avaritia, joci, scommata &c:*

983. Fortasse Castallione purior aliquanto Calvinista fuit, Henricus Bullingerus Zvinglij successor. Quid igitur de suis Evangelicis Bullingerus? Posteaquam in cap, 20. Matth. docuisset *Magistatum hodie ex Evangelio quærere dispensationem, utinam non direptionem bonorũ Ecclesiasticorum,* de Prædicantibus ita pergit: *Concionatores quoque ipsi prædicatione Evangelij venantur honores*

es, opes, vulgi favorem, & gloriam hujus seculi At promis-ua plebs (quo alio, quam Prædicantum suorum exemplo docta?) *sperat, se in libertate* Evangelica *reperturam, quod decimas & census nullo jure divino pendat.*

984. Sed ipso quoque Bullingero, quo magis Calvinista fuit Calvinus ipse, eo quoque exactius Calvinistorum Prædicantum mores in libro de scandalis pag. 65. referente Jungio lib 2 c. 22. depinxit. Cum enim in Pastorum, symmystarumque suorum mores, accuratius prospexisset, *Alij*, inquit, *benignè hospitio excepti, vel Furto onusti* (ecce prima virtus Prædicantum!) *clam abeunt ; vel aliis modis hospites defraudant : vel* (quæ secunda virtus est) *solicitant ad stuprum ancillas, ac interdum etiam uxores tentare audent : Alii* (ecce Tertia, quarta, & ceteræ eorundem virtutes!) *ad captandum miri artifices, nudatos relinquũt, quibus aureos montes pollicebantur Alij in mutuo fallunt : alii abnuunt depositum : alij in societate perfidi. Alij, quã eleemosynæ nomine pecuniam a bonis frugique hominibus abstulerunt, vel in scortationem consumunt, vel in aleam, vel profusos alius luxus. Alij quod ad iuuandam eorum industriam mutuo datum fuerat, heluantur in otio. Alij conjugium, deceptis uxoribus & abjectis liberis, violare non dubitant. Plura sunt ejusmodi facinorum exempla, quâm quibus recitandis brevis catalogus sufficiat Fieri certe non potest, quin grave acerbumque ingenuis animis uulnus, infligat istorum hominum perfidia : præsertim verò consternari bonos viros necesse est, qui cum tenue haberent peculium, Evangelij prætextu non secus. ac si in prædonum manus incidissent spoliatos se vident, atque ad inopiam redactos*

985. Neque aliud est Lutheri, Lutheranorumque de suorum virtutibus symmystarum judicium. Lutherus comment 2. ad Galat. in c. 1. cum dixisset *Nunc, cùm tam magno incremento Verbi, non infeliciter sit repurgata doctrina pietatis, plerosque ex Discipulis fieri contemptores,*

qui etiam omnes bonas literas & liberales artes oderunt, fiuntque plane PORCI ET VENTRES *: digni certe, qui* ἀνοήτοις *Galatis conferantur*. Tandem ad cap. 5. referente Tannero demonst. 8. Anatomiæ §. 2. ait. *Libertatem Evangelij, ita a suis transferri in occasionem*, vel potius *licentiam carnis; ut præ rei indignitate sæpè optarit, ejusmodi* PORCOS (intra caulas Prædicanticæ Ecclesiæ stabulantes) *qui margaritas pedibus conculcant, adhuc esse sub tyrannide Papæ. Impossibile enim est, hunc* POPULUM GOMORRHÆ, *Evangelio pacis regi.*

986. Ac, ne putes ipsos cætera plebe sanctiores esse Prædicantes, audi quid subjungat. *Deinde nos ipsi, qui docemus verbum non tanta diligentia & ardore, jam in luce veritatis, facimus nostrum officium, ut prius in tenebris ignorantiæ illud fecimus.* Quàm igitur impudens tuum, tuorumque mendacium est, in Tenebris Papatus neglectum penitus fuisse Verbum; cum majore etiam diligentiâ vestro circa Verbum officio functi sitis? Sed perge, ut cæpisti *Quo enim lætiores sumus de libertate illa, a Christo nobis parta, hoc rigidiores, & segniores sumus, ad tractandum Verbum, orandum, benè operandum, ad mala ferenda &c.*

487 Atque hinc illud ejusdem Lutheri stratagema natum, in mens. Colloquiis cap. 22. pag. 219. edit. Francofordien. An. 1572. Cùm enim publicum suorum odium, quo Prædicantes ob inquinatissimos mores vulgo ardebant, restinguere aliter non posset, vide, quo pacto ad Cathedram Mosis, quo tamen perfugium nullum Catholicis esse voluit, ipse recurrat! *Ah domini mei*, inquit ille ad fratres suos; *persistamus tantùm in Verbo, ut super Cathedram Mosis sedeamus. Quanquam enim vita, non usquequaque ad amussim exacta sit, propitius est Deus, & patientiam habet nobiscum, potestque connivere; dumodò præsumptione non peccemus.*

988. Philippum Melancthonem si in Epistolis à Peucero

Peucero editis, de suorum moribus Prædicantum que-
entem audiamus, longo nobis otio opus sit. Vel una
d Camerarium Epistola, quales ille Ministellorum mo-
es, in suâ illa Anni 1527. Visitatione, jussu Saxonis E-
ectoris susceptâ, invenerit, docebit. *Inventi passim*
Vlembergius in Vita Melanch. c, 4. p. 29.) *qui Pasto-*
um munere fungebantur. homines inepti, & improbi ab in-
enio; futiles & perjurio infames Apostatæ; quorum tribuni-
iis vociferationibus, perstrepebant cathedræ; nec aliud ferè
uàm sannæ convitia, tonitrua in Pontificem, in Episcopos,
n Papistas audiebantur, ut genuinos Lutheri discipulos, ad
nulla magis, quàm ad conviciorum & criminationum
opica politos, *agnosceres*.

989. Quid Melanchton vitiorum, a Prædicantum vitâ
alienum negaret, qui sibi, ceterisque Prædicantibus nul-
lam virtutem, sed voluptatem, ambitionem, & avariti-
am, quasi triplicem scopum ob oculos positum fateba-
ur? *Factum enim aliquando est*, quod in colloquiis Lu-
heri cap. 22. pag. 222. b. scriptum est, *ut Pastori Isena-*
ensium de sua paupertate quiritanti, responderet Philippus;
Patientia, mi Domine, aliquantum opus est. Hactenus enim
decertavimus ob sacerdotum conjugium, (sacrilegi Aposta-
æ caninas, nuptias & carnis licentiam conjugij nomine
velant) *quod cùm simus consecuti, de honore & dignitate de-*
certabimus: *Tandem etiam de opibùs erit nobis decertan-*
dum.

990. Succedat hic, uti quondam Vittembergæ in
Scholâ & cathedrâ Melanchtoni successit Paulus Eberus.
Tot, & tantis confusionibus, inquit ille præfatione in Com-
ment. Philip. ad Corinth. apud Jungium lib. 1. cap 1.
& scandalis deformatur cœtus Evangelicorum fratrum, *ut*
nihil videatur minus esse, quàm quod profitetur. *Nam si ad*
docentes (quo titulo potissimum gaudent Prædicantes)
respicias, videas quosdam 1. uel. Ambitione, vel curiositate,

doctrinam corrumpere, & falsam doctrinam audacter spa-gere aut pertinaciter tueri: Aliquos non necessaria certam-na fovere implacabilibus odiis; 2 Aliquos religionem in-flectere, & fingere ad nutum & cupiditates vel dominorum, v cœtuum, quorum gratiam pluris faciunt quam veritatis pr-pagationem, 4. Aliquos verò universum id, quod vera d-cendo extruxerunt, morum LICENTIA ET TURPITU-DINE VITÆ *rursus destruere. Isti nævi* (quæ enim in Catholicorum vitâ, carcinomata aut vulnera dicuntu inter eximias Prædicantum virtutes, nævi duntax sunt) *conspecti in Ordine profitentium doctrinam cœlesten non possunt non contristare pios, & multos ab Evangelij st-dio reddere alieniores.*

991. Existimabam ego, satis hactenus multos, pr innocentiâ & virtute Patrum, Fratrumq́, Evangelico-rum auditos esse testes; ut necesse non sit, cùm alios, t præsertim Mennonem Anabaptistarum coryphæum a hoc judicium acciri. Sed ille, ultro, ac propè vi irrum-pit: & calculum suum ex eo libro, quem de Christian fide mulieris scripsit, non humili voce, referente Tan-nero Demost. 8. Anat. §. 2. ita promit. *Si ad Prædicato-res*, Evangelij novi præcones, *veneris, qui de verbo glo-riantur, invenies quosdam apertè mendaces: quosdam ebri-sos & vinolentos; quosdam fæneratores, quosdam superbos & fastuosos, tum habitu, tum gestu, quosdam calumniatore & conviciatores: quosdam proditores & persecutores inno-centum.*

992. At, mi Menno, si Ebero, proximè ante t audito, credendum sit, isti tantum nævi Prædicantun sunt, quia carent illâ, quàm Clero Catholico, quo vis loco, ac tempore obiectant, Veneris gazâ, & inqui-natissimis libidinum sordibus. Quid igitur tu, de Præ-dicantum castimoniâ; & vernantibus intra eòrum ge-niales thoros puritatis lilijs? *Quo jure etiam ac fide*, in

qui

ſit Menno, *nonnulli matrimonia contraxerint, cuius no-
domi vxores habeant, Domino atq; ipſis concedo.* Et quid
ant miſeri, qui tantum in Evangelij prædicatione
peræ, laboris, & ſudoris impendunt, niſi intra ſuæ
ienæquè mulierculæ amplexus refocillentur? Atqui,
biungit teſtis noſter Menno, *agunt inertem, quietam,
ſ ignavam vitam: aluntur meris ſeductionibus, & blandi-
s, ex Antichriſti prædis ac rapinis.* Tantum docent,
*antum ventri dedito Magiſtratui placet, quantumquè ille
ſ erit*

993. Benè ſit, non quidem columbinæ, ſed tamē
nabaptiſticæ ſimplicitati tuæ, Menno: jam enim ac-
edente tuo, ad tantorum calculos teſtium, quos quaſi
oram audivimus, ſuffragio, non gravatè credi poſ-
int, quæ de inquinatiſſimâ S. P. Q. iſtius Evangelici
itâ, præter Catholicos, Eraſmus quoq́, in Epiſt. ad
atres Germ. infer. tom. 9. pag. 1308, ſcripſit, *Quid
rgentorati fiat, neſcio,* inquit Eraſmus, Tannero quoq;
eferente Demoſt. 8 § 2: *alicubi ſcio, nuſquam fuiſſe
aiorem luxum, plus adulteriorum, quàm inter Evange-
cos, ſic enim appellari gaudent* Hoc (quemadmodum
x ore calamoq; eorùm hactenus auditum, deinceps e-
emplis quoquè probatur) *nec ipſi negent Evangelici.
Vtinam omnes ad bonam frugem ſeſe recipiant, vt hic habe-
r vanus. Nonne Lutherus coactus eſt Viſitatores mittere,
ui populum in omnem licentiam ruentem cohiberent? Nonne*
ut vel hic n. 985. audivimùs) *idem dixit, ſe malle pri-
inum Papæ, ac Monachorum regnum, quam hoc hominum
enus, ſub Evangelij prætextu, in Sogdianorum vitam ſeſe
roripientium? Nonne idem ſuis ad me literis deploravit Me-
anchton? Nonne idem in colloquio faſſus eſt Oecolampadius?
Quin & ipſi, non ſemel in hoc libro,* quemadmodum &
n hac, aliiſq; Diſquiſitionibus noſtris, *deplorant, pluri-
nos eſſe perditiſſimè viventes ſub Evangelij titulo.* Hoc mi-
i loco de Academicæ, apud Prædicantes, juventutis vi-
tâ

tâ, moribusq; aliquid dicendum esset: sed, cùm hi n
tam suâ, quam (quos infelicissimè nacti sunt vitæ m
gistros) Prædicantum culpa mali sint; censuram ha
declinabunt. Non tamen declinant sui Iacobi Cruci
non postremi, inter Batavos, Ministelli, qui in Merc
rio Batavo lib. 1. Ep. 1. & lib. 2. Ep. ad An. Rivetum
quæ scripsit, in adversaria conieci: alio fortasse loc
ac tempore memoranda.

PROPOSITIO V.

Ne ipsi quidem Vittembergensium Prædicantes quâquam editis nuper Thesibus id agerent, inquin tissimos sui, suorumq; mores tueri, excusare, vel i ficiari satis possunt.

994. Singulari atq; eximio hominibus facinorosis co lyrio opus est, vt facinora sceleraq; sua agno scant; neq; minore animi sive candore, sive etia fortitudine, ut agnita fateantur, & fatendo aboler curent. Sunt tamen vitia quædam ita enormia, ut i oculos incurrant omnium, adeoq; ne ipsos quidem su authores latere possint. Tales sunt Prædicantum hu jus ævi noxæ; ut nusquam magis habere locum vide atur, illud tritum *Tinctura Cyzicena*. Ita enim cunctis pa tent, ut, quantumcunq; simulando, excusando, v tegendo Prædicantes ipsi laborent, videantur, quo vulgò dicitur, ἀσκὸν βαπτίζειν πνεύματος πλήρη *Vtrem mergere vento, sive spiritu* (unde & isti vocantu spiritales) *plenum*.

995. Anno 1633 *Paulus Röberus D. Pastor, & Su perint. Witemb. Consist. Assessor, ac Elect. Conc. Ephoru Generalis* (quis hic longe verius, quam *Ioan. Himme lius Disputatione Antibellarminiana prima*, ad modestissi mo

os Bellarmini Card. titulos, admirabundus non ex-
amet,

Ceu Vituli, Tituli passim venduntur in vrbe
Wittberga)

o, Respondentumq; suorum, (*M. Simonis Vrsini Ec-siæ Francof. ad Oderam Pastoris, vicinarumquè Super-tendentis, Michaelis Behmij D. Ioan Filij Regiomonta-i Prussi*) nomine, Disputationem Theologicam pra-icam, *De vitę Evangelicorum Emendatione summè ne-ssaria*, &c. ad 23. Aug. publicè habitam, typis ex-udi fecit. Vide, quid in eâ, vel invitus, scribat!

996. Primùm igitur, ad ipsum Disp. exordium, Au-hor, & cum illo Respondentes, totaq; adeo Academia, uius Authoritate ac nomine Disputatio illa publica fa-a, palàm fatetur; *Tam esse perversos hominum suorum ores, Evangelio minus digne viventium, tantaque invalu-se vitia passim in prædijs, villis, opidis, vrbibus. scho-s, cænobijs, Academijs, alijs: per convivia, festa, per inera, per navigia, vt nemo pius sine anxijs suspirijs, & olumbinis gemitibus aspiciat.* Túm producto S. Chryso-tomo, in sui seculi mores gravissimè detonante, ita ag. 2. *Quam,* inquit, *querelam, de suorum hominum moribus nstituit sanctus Pater, eandem ad nostra etiam ultima tem-ora, eheu! accommodare, cogimur; eos vid. qui ab impuro Papatu secessionem fecerunt, Papistis impuritate morum nihil cedere. sed palmam fere præripere.*

997. Deinde, veritus fortasse, ne quispiam adhuc uel ita surdus esset, ut se dicentem non audiret; vel cæ-cus, ut quæ in omnium oculos incurrunt, unus ipse non videret, Plura Lutheri testimonia, superioribus admodum gemina profert. Nam, ut ille pag. 2. ait, *Lutherus magno cum dolore spiritus, sæpè sæpius deplorabat, Antichristo detecto, homines dissolutissimam vitam acturos.* Præter ea, quæ ex Præfatione ad Danielem in Bibl. germ.

præfixa

præfixa afferuntur, Tomo quoque primo Ienen pa 443 & ult. ita à Luthero scriptum est. *Nostri cum à gibus Papæ liberi sunt, uolunt etiam à lege Dei liberi ess nihil nisi politica sequi: sed sic, vt sub illis quoque pro libito fi &c. Ex ijs sunt, qui diem hominis desiderantes (vt in lu hominum glorientur & exultent) nobis cæperunt decalogu quoque ex Ecclesia deturbare, vt juxta Petri prophetiam secundum proprias conscientias ambulent, & securi sine tim re Dei agant, &c.*

998. Et in Præfatione, in partem Æstivam Postil Ecclesiasticæ, *Papistæ*, inquit, *non desinunt agnitu Dei Verbum calumniari & persequi:* Nostri *verò nonnu septemplici Diabolo obsessi, ac deteriores, quam in Papa vnquam fuerint, facti sunt.* Et Domin. 26 Trinita *Antea, quando sub Papæ seductione, bona opera facienda rant, omnes parati alacresqué erant, ita vt Princeps nus vel civitas, maiores fundationes, vel Eleemosynas face posset; quam nunc omnes Reges ac Cęsares possint. Mu dus nunc nihil aliud didicit nisi rapere, furari &c. Ita gratiam Evangelij, necesse est homines extremè improbos esse vt modò, non jam humano, sed diabolico prorsus modo si immisericordes*, &c.

999. Adhæc pag. 24 pluribus alijs istiusmodi loc è Luthero, tum per se, tum per Justum Calvinum Ve ter-castrensem, (qui è Calvinismo ad Catholicam Ec clesiam reversus, & ab Illustrissimo Card. Baronio fa miliæ suæ insertus, Justus Baronius dictus fuit) citati, potissimum è Tom. 1 Jen pag. 289, Tom. 2 pag 47 Tomo 3 p. 351. & 529. T. 1. p. 62 tom. 6. p. 304. & 350. addditur Smidelini testimonium supra n 978 re citatum: ac mox ad Franzij sententiam, ita se Robert accingit, proferendam. *Audiamus etiam, & perpenda mus insignis* (vid. Franzij disp. 10. in A. C. thesi 29 *in hac olim Academia, Theologi. Hic sunt inter Auditore*

qui te

*totum annum furtis, vel scortationibus, vel similibus pec-
s contaminant. & in fine anni, unum sibi diem deligũt
participanda Cæna Domini, &c & postero die á par-
ata cæna, redeunt ad priora peccata duplo plus continu-
a: idque continuo repetunt quolibet anno, vsque ad finem
e suæ, citra omne à peccatis pristinis desistendi propositum
um.*

1000 Atque hæc Roberus aliorum duntaxat verbis: id iam ipse per se? Pag. 25 *Nimis* inquit, *quam a esse hæc suspiria illorum, qui anguntur super contritio- Ioseph, testatur experientia: clamant flagella & suppli- publica; innuunt tot prodigia in his regionibus: coargu- multa, de vltimis temporibus vaticinia, &c Quibus orum Theologorum gravissima monita coniungi possunt, am qui hâc ipsa in Academia sederunt ad clavum, &c. uibus, quo loco sint res nostræ, quæ Ecclesiæ facies, anim- versio facilis: vtinam tam facilis & parata conversio? nam saperet populus, & intelligeret!*

1001. Porrò, ne sibi suisque, ita liquido testantibus, em lector derogare posset, suis ac Prædicantium su- um testimonijs, adhibet alios ex omni ordine, etiam vili, testes dicam, an potius prophetas, qui, de im- inente Regno Prædicantico ruinâ palam vaticinantes? enim pergit. *Nec Theologis saltem nostris, sed & poli- is, imo ipsis militibus, animus præsagit, fore, vt nisi æ rationes melius instituamus, & Ecclesia nostra, & po- ia evertatur. Taceo acta judicialia, statuta provincialia, statuta varia, consilia singularia: è quibus seculi nostri alitia satis elucescit,* Ex vnico tractatu pij cuiusdam A- toris noviter germanicè scripto, (vid ex Menippo satyr.) *iucissima hæc ita reddere placet. Video plerorumque Luthe- anorum pietatem esse meram hypocrisim, populum accedere uidem ad Templum, sed sine omni vitæ emendatione a sacris verti: Video populum, cum fœminis, adeo se non demittere*

coram DEo, ut potius omnes facultates suas in luxum ... stium impendant. Video, non jejunare in his augustiis & ... feriâ fratrum, non domare corpus, sed heluari per diem. ... omnis generis immunditie, adulteriis, scortasionibus &c. vi... re; membra Christi efficere membra meretricis; & expilationibus, usuris, mendaciis, & circumventioni... proximi studere. idque sine omni metu, pudore, aut dolo... ut potius doleant, quod deteriora patrare, uti vellent, n... possunt.

PROPOSITIO. VI.

Etiam in Prussiâ, apud novam Prædicantum Ecc... siam, amplissimus Vbiquitati Bullingerianæ locus est.

1002. POsteaquam Vittembergenses, uti vidimus, c... acti sunt palam fateri, inquinatissimos esse h... minum suorum mores, causas deinceps ejus rei n... paucas expendunt. De quibus ac præsertim de D... ctrinâ, an, & quantum ea, e Lutheri Prædicantum o... ore, vel scriptis hausta, vitiorum fomitem addat, disq... rendum infra prop 14. paucis erit. Interim, q... Joannis Behmij F. Michaël, cũ Röbero, aliisque Vitte... bergensibus, negare Vbiquitati Bullingerianæ in suâ E... clesiâ locum non potuit, audiendus est ipse parens, ... dudum filio viam hanc, aut præivit, aut monstrav... Nam, ut cætera desint, est præ manibus illius conc... pro Funere Alberti Friderici Principis, Anno 1619. ... functi, publice dicta, typisq; vulgata.

1003 Quid igitur in eâ Concione primùm, quid secu... dum, de suorum virtutibus Prædicantum? *Atque h... inquit ille pag C. non sine gravi dolore audire, experienti... teste cognoscere cogimur, quando illi* (Prædicantes, de ... enim sermo) *pro concione, pro confessione, & aliis locis*

poribus homines omni convitiorum, contume liosorumque borum genere onerent; à confessione, sacramentorumque usu ciant, quin & pugnis ac fustibus benè multent. Istiusmodi ædicantes, sive concionatores, causa sunt adversariis, ut Ec- siarum nostrarum disciplinam blasphement. &c: Existi- abam ego hactenus, Prædicantes dentibus & linguâ ntaxat armatos esse; at jam video, *Pugnis quoque, ac ustibus* non minimum valere; ut jam, non modò de su- Topicis contumelias, & id genus convitiorum appa- tum, verum & de silvis, novum genus argumentorum que armorum promant; quandoquidem & apud eos, ille canit Æneid. 7-

Stipitibus duris agitur, sudibusuè præustis

004. Quid verò, de reliquo in illâ concione Prædican- m populo? Vtramque Decalogi tabulam, speculi in- ar proponit, in quo suorum mores contemplatus, ita einceps (ut compendio agamus) eosdem Prædican- ci in Prussiâ populi mores, calamo depingit. *Quod pri- am Decalogi tabulam attinet, multi Ducatus hujus incolæ eligionem adulatione & sycophantia; multi quæstu metiun- r. Illi, in gratiam hominum, tanti hanc, quanti & aliam ntrariam religionem faciunt, & in utramque partem clau- cant. Isti, ut aliquam partem pecuniæ, vel fundi ferant, nni vento doctrinæ in religione circumferuntur. Et quotus- uisque est, qui aliquid patiatur super contritione Ioseph. mos 6. v. 7. Si decimus quisque id agit, centesimus profectò, hil minus agit. &c.*

1005 Estne præterea, quod contra primam hanc bulam afferas? *Maledicta,* inquit, *& periuria, venefi- a item, mendacia & omnis generis doli, ita in hoc Ducatu ulgaria sunt, ut plerique, quoties impurum os aperiunt, toties ix aliud, quàm sacramenta, DEi vulnera, & id genus ma- dicta ac blasphemias effundant.* Multa paucis, mi Beh- i complexus es; vide ut omnia vero consona sint

Et, quid ni sint? sic enim videtur reponere, qui ita dei ceps subjungit. *Profana & impia jurandi pejerandique, co svetudo, atque in Deum blasphemiæ, ita per Ducatum vu gares sunt; ut piorum mentes, ad ista, non jam Christi norum sed gentilium imo plus quàm gentilium facinora, a tonitæ obstupescant. Veneficia quoque exterminari non po sunt; eo quod multi, in suis necessitatibus, a DEo fiant apost tæ; & Saulis atque Ahasiæ exemplo apud veneficas, ariolo augures, magos ideoque apud ipsum Diabolum opem & aux lium quærunt. & Baptismum ac Christianismum suum turp stimè negent, imò cum anima & corpore sese Diab mancipent.*

1006. Estne, quod contra secundam decalogi tabu lam afferat? Et quidem, nimium quantum! Si popu in Magistratum, si liberûm in parentes officia, & obse vantiam, apud Prædicantum populum requiras, r spondebit Behmius, utrosq; in Prussiâ, regno Præd cantum subiectâ, jugum maiorum excussisse; adeo ut *liberi non modo suo nutu ac voluntate ferantur, verùm ipso parentum suorum capite altius assurgant, eosdemquè qu pedibus proculcent.*

1007. Si homicidiorum, & id genus, in quintu decalogi præceptum vitiorum, inire rationem veli respondebit, *Alias, atquè alias insuper cædes in Provin patrari. neq; quenquam esse, qui in id animadvertat, a justo supplicio vindicet.* Unde verò istud probat? *Inve hactenus.* inquit, *sunt mortui infantes, diabolico planè m do ab inhumanissimis bestijs* (matres, quæ ex fornicati ne, & impurissimis cubilibus liberos susceperant, inte git, quarum infra spectabis exempla n. 1010. seq *occisi: & quis est, qui id pensi habeat, aut in id, uti dec inquirat, &c.*

1008. Itane verò lupæ illæ in partus suos sæviun Ergò in illo Prædicantum grege, quem isti ob Babi

cæ (uti impudentissimè aiunt) meretricis scortatio-
s, ad novas Ecclesiæ, vel potius synagogæ suæ man-
as, segregarunt, non desunt etiam lupæ? Et, quid
æso desint? cùm, ut Behmius subiungit, *Immundi-
s, fornicatio, & adulterium per Provinciam exundet; ac
ccata contra sextum præceptum, tam multa sint, ut enume-
ri hoc loco non poßint.*

1009. Neque solus id Behmius asseverat; sunt alij
i suo calculo huc accedunt. Unus nunc Henneber-
rus paucis audiatur. Pag 166. & seq. verbo **Reelen**
qui pagus est, duobus passuum milibus Angerburgâ
ssitus) refert immane facinus ac supplicium, quatu-
illius pagi hominum, duorum scil. virorum ac toti-
m fæminarum; qui omnes anno 1564. ut infandis u-
fruerentur libidinibus, intra unius casæ tecta, obse-
tis arctè foribus, sese abdiderant: & omnes quatuor
isis, vel potius fractis â diabolo faucibus, ita ut solâ
ite reliquo corpori modicè hærerent, ambustisq; in-
per nonnullorũ corporib⁹, reperti. jugulati ibidem
nt. Id, cum Hennebergerus recensuisset, & erecto ante
gum monumento latinâ, germanicâ, Polonicâ, Litva-
câq; lingvâ inscripum dixisset; non alio fine erectum
monumentum dicit, nisi, ut caveantur tam horren-
facinora. *quæ*, ut ibidem subdit, *in provincia jam
lgaria sunt.*

1010. Pari sensu ac censurâ pag 218 inter facino-
Regiomonti patrata, refert & illud, quod Barbara
reußin Anno 1552. superstite viro suo, prolem ex ad-
terio conceptã iugularit, & cinctorio suo involutam,
silva Brandeburgensi defoderit. Erutum est paullò
ost â porcis cadaver, & cinctorium, cui nomen imma-
ssimæ matris acu inscriptum erat. Unde illa agnita
carceri mancipata: sed Prædicantum ope, justo,
uin & necessario supplicio, exempta est. Nam Osi-

ander captivam è carcere eruit, Joachimus vero M-
linus, publicâ in templo Cniphaviensi pœnitentiâ
supplicio egregiè multatam! (coacta enim misera
fuit, Dominicâ Trinitatis, & quartâ, quintaq; c
sequente feria, ante summam aram stare, atq; ita st
do, justam scil. tantaq; illâ immanitate dignam pœn
decoquere:) omni crimine, atq; insuper supplicij p
riculo, metuq; exoluit.

1011. Quid potius mireris? immanitatem, dir
temq; flagitij? an pœnam flagitio destinatam, & ad
stitiæ Prædicanticę libram ritè depensam? Et vi
quæso, quantopere supplicio illo, vel istiusmodi s
lerum impunitate, non alia modo, uerum & illud ips
flagitium, vires in Prussia jam tum sumpserit! Sic
nim eo loco Henneberger us subdit. *Crudele hoc,*
immane in suam carnem sangvinemque latrocinium, qu
ne efferatißimæ quidem belluæ admiserint: ita hoc temp
per opida, & pagos graßatur; vt ipsa commoveri ad mis
cordiam saxa poßint. Et magistratui quidem incumbere
quam severissime in id animadvertere, vel exempli in alios
tuendi causa: sed ita sæpè evenit, vt jam vix in numero c
jusque peccatorum habeatur. O crudelem misericordia

1012 Nolo pluribus istam hoc loco movere cam
rinam: præsertim cùm & ipsorumet exempla Præ
cantum, quæ prop. 7 & seqq. necessario producen
erunt, aures animosq; ab hisce sordibus carnis, ad vi
gineam puritatem defæcatos, justâ admodum nau
percellant; & reliqua de Behmij catalogo percenser
supersint crimina. Audi enim, quid ad septimum D
calogi præceptum enunciet! *Furta ita sunt pervulgata*
vt nihil possit esse vulgatius. Parum abest, quin cu
Philosopho addat, minores fures in nervo & comp
dibus sunt, maiores verò in auro & torquibus. Sic en
pergit. *Pleriq; administri Præfecturarum, juxta Sacr*
mentu

ntum ab se dictum, Domini sui commoda promovere & rare debent : at quo tandem pacto ab ijs provincia diripiatur què expiletur, nimium, proh dolor! omnium oculis jam tet.

1013. Quid vero jam ad octavum? *Testimonia,* quit, *falsa magno numero regnant, &c præcipue tamen* ut, vel hinc, Prædicanticæ fructus Eloquentiæ, vel no- illius Evangelij flosculos, sementem, &, quæ toti- inculcamus, Prædicantum Topica, coram quasi spe- are liceat) *Domina Calumnia per provinciam dominatur, t jam verum sit quod gentilis ille dixit, Calumnia hodie in nvivio pro obsonio est; &c. &c.* Quid denique ad no- um & decimum? *In id omni conatu, fraude, dolo, & sidijs vulgo incumbitur, vt proximus bonis suis, etiam be- ditarijs excutiatur, atque euertatur, &c:*

1014. Estne præterea, quod ad hunc peccatorum umulum addi possit? Est sane, & quidem illa, quæ in undo flagitiorum solet residere securitas, vel potius bfirmata in malo durities. Sic enim Behmius catalo- um suum claudit. *Et in tantâ tamq; confertâ peccatorum ensurâ, incolæ hujus provinciæ, ita securi agunt, ut se longè dhuc a die Domini positos putent; quin & cum Iudæis erem. 5. 12, Negaverunt Dominum & dixerunt, Non st ipse; neq; veniet super nos malum..*

1015 Cæterùm, hęc in DEum, Deique legem scele- a quæ Behmius in Prussiâ tantopere dicit regnare, si on modò in Prussiâ, verùm & alibi terrarum, æquè, ut etiam magis, Prædicantum, quàm Vulgi plebisq; nimos possederunt, nunquid jure aliquis illud ejusdem erem. 5 v. 4 hic mecum usurpet? *Ego autem dixi, Forsitan pauperes sunt & stulti, ignorantes viam Domini, & udicium DEi sui: Ibo igitur ad optimates* (quales qui- dem esse, ac videri volunt inter suos *Prædicantes*) & *oquar eis, ipsi enim* (qemadmodum vulgo jactant) *cogno-*

verunt viam Domini, judicium DEi sui. Et ecce! ma bi simul confregerunt Iugum, ruperunt vincula! Quo quomodo verum sit, ipsa deinceps exempla loquentu

PROPOSITIO. VII.

Vbiquitatem Bullingerianam, in Ecclesiâ Præ cantica, non tantum populi & plebis, sed ipsoru quoque Prædicantum vitia, potissimum verò fædi sima, ac propè inaudita libidinum exempla confirmant.

1016. SApienter admodum, & verè juxta, ac corda Barclajus Paræneſ. lib. 1 c. 2 sectarios aff tur. *Fingamus*, inquit, *ut somniatis esse: Iudaicam ne pe fidem, inter tot populi temeritates semper puram in sacerd tibus, & corpore synagogæ constitisse: at posteaquam v sublato, rerum veritas umbræ successit, & Pontificem CHR STVM habuimus pro nobis assiduè orantem; Christianos vi quadringentis annis in officio duravisse; adeoque pessundata fidem, ut deinceps nullibi publicè sincera coleretur: orbem caligine fuisse sepultum, mille ut minimum annis; volui tandem DEVM in splendorem Evangelium reducere. H judicia invoco vestra, omniumque mortalium; an tanto dest natus officio credi possit, nisi qui POTENS VERBO E OPERE, non Eliam modo, sed Moysen, quàm magnitudi muneris, tam signis æquaret, uni CHRISTO secundus?*

1017. Quæ Barclajus de Luthero, postulare ego d omni Prædicantum senatu possum. Vt enim ille pri mus extincti dudum, ac deinde renascentis Evangeli Lucifer, suis dicitur; ita cæteri Prædicantes, si non Lu ciferi, certe sidera, a quibus renati lux Evangelij propa gatur, dici debent. Quanta igitur sive Vitæ, sive do ctrinæ luce fulgere istos necesse est, qui Christianum

quoqu

quoque orbem accendere, & ad splendorem Evangelij promovere debent? At enim isti, apud Pruteno præ- d Anticyras n 164, demonstrati sunt *infausti ferales; Cometæ*; vel potius *stellæ seductrices, & fatui ignes*: quemadmodum & n 195 *Æra cymbalaq; sonantia, ac Pharus faculæq; vitiorum esse.*

1018. Negabunt id? at fortasse suo tempore ac loco *Pharus Anticyrana*, negantes ac pernegantes arguet. Interim verò locum habeat illud, quod Franciscus Costerus, Apologiæ, contra Gasp. Grewinchovium, cap 66. pronunciat. *Longè proh dolor! aliter se rem habere, cum Novatoribus nostris*, quàm cum Sanctis Patribus, aliisque Ecclesiæ Reformatoribus, *conspicimus. In quamcunque enim vel Germaniæ, vel Galliæ, Angliæve partem oculos conjicias, vix è tot millibus hæreticorum Ministris, vel unum duntaxat reperies, qui sit integer vitæ scelerisque purus.*

1019. Negat hoc cum suis Respondentibus, in citâ apud Vitembergam Disputatione Röberus, quin & convitio se, suosque à *Costero peti* quæst: 2 pag. 15. clamitat. Ego vero, si non saniorem, certè magis aliquanto ingenuam Röbero mentem voveam! Si enim negare pronunciatum Costeri, si se convitio ab eo peti, docere vult; neget unâ quæ à Costero afferuntur Prædicantum exempla: doceat falsa esse omnia, quæ de Ministellorum vitâ moribusq; non ex vano utiq;, sed è libris, vel testibus fide dignissimis, Costerus adfert. Quod, cum neque ausit, neq; possit; sequemur nos per Scotiam, Angliam, Hollandiam, aliasq; Europæ provincias, præeuntem Costerum: ut demonstrata extra Prussiam, Bullingeriana in Prædicantibus Ubiquitate, eandem in Prussiâ deinceps adstruamus.

1020. Quid igitur de Scotia Prædicanticarum virtutum affert Costerus? *Vivit*, inquit, *etiamnum in Sco-*

tia ſeptentrionali nobilis quidam, Robertus Iuneſius, qui *& vxorem, & vxoris filiam*, privignam ſuam, gr *dam effeciſſet: jamque per Miniſtros, ad Conſiſtorium re* *veniret, ille actutum in ſceleratiſſimos Prædicantum ſing* *rum mores, omni ſtudio inquirens, comminatus ijs eſt, ſi* *gula eorum flagitia in lucem prolaturum, ni ſe miſſum* *cerent. Sic, etiam hoc tempore quiete illic degens, à* *Miniſtrorum interpellatur*, Hæc, ſi vera ſunt, quem modum Röberus minimè potuit vera eſſe negare: qu tam oportuit omnium, tota Scotia Miniſtrorum, morum impuritatem, vt nullus eorum repertus qui homini illi, tam nefario inceſtu adulterioq; luto dicam diceret? eô, quod unusquiſque ſibi ipſe ſcius, non magis Iuneſium, quam ſemetipſum ac ſaturus eſſet? Hic nempe locum habuit, illud Men dri apud Hertelium pag. 119.

ὁ συνιστορῶν αὑτῷ τι, κἂν ᾖ θρασύτατος,
ἡ σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ.

Qui conſcius ſibi eſt, ſit audaciſſimus,
Timidiſſimum faciet cum animus conſcius.

1021. Ecce autem geminum priori, aut etiam p mo fædius, quia à Miniſtro patratum, in eadem Sco flagitium! *Georgius Leſlæus*, vt ibidem Coſterus a *ex Advocato factus Miniſter in pago Mortle, cum peſſime* *bi conſcius vereretur, ſe in Synodis accuſandum; comminatus* *Miniſtris cæteris, ſe, ſi quis porro ſibi moleſtus eſſet, ſing* *lorum vitam, tali penicillo delineaturum, ut orbi univerſo* *pori eſſent. Itaque qui illum ſceleris argueret, repertus* *nemo.* Nempe, & iſti omnes, ad magnum illud (Chryſoſtomo Hom 26. ad Rom, vocatur) conſcientiæ forum damnati; damnare, quanquam ſceleratiſſimi hominem minimè poterant, ne vnà & in ſe, lege oſtr ciſmi deſævirent. Nam, vt vetus habet Trochaic

Sta

re non potest, quem sua destituit conscientia.

alius ille

ud habet damni vitium inter cætera, quod mens
Palpitat assiduo flagitiosa metu.

1022 Gravia sunt hæc: sed illud multò etiam gra-us ac fœdius, quia perditam flagitiosorũ conscientiam anifestius prodidit. *Edinburgi*, quæ *Scotiæ* metropo-est: *Minister quidam, referente ibidem Costero, An- Domini 1588 duas ex ancilla sustulerat proles, superstite ore. Etiamsi verò in Synodo, mense Februario coacta, s esset proclamatus; immunis tamen evasit. Cuius rei usam, cum nobilis quidam serio percontaretur, responde- at Ministri, se id ideo facere, ne vnius culpa, infamia multorum.*

1023. Itane verò, ne vnius culpâ infamia sit mul-rum culpa impune abit? an verò potius, quia quem-modum culpa fuit, ita & pænam culpę, oportuit mmunem esse omnium? proinde, ne omnium esset, illo quoq; uno, per summum nefas, remota est? Sed ut pæna longè sit, infamia certè, longè ab ijs esse non test, cum ipsi hæretici (ut cap 25, pag 147. idem sterus & infra Libertus Fromondus refert) mul-s locis, filias suas Prædicantibus nuptui tradere no-it; veriti, ne liberi quoq; ex ijs nati infames adeoq; ex-eredes sint. Constat enim in Anglia & Scotia, libe-s Prædicantum, diu ad Parentum hæreditatem admis-s non fuisse.

1024. E Scotia, in vicinam nos Galliam & Germani-m duci per Costerũ oportuit; sed ille, qui ad suos Hol-ndos festinaret, cætera compendio decurrit, aut po-us, transitu quodam, quasi declinat. *Hæc*, inquit, *sæ-numero etiam in alijs hæreticorum opidis eveniunt: adeo vt c de re, stupenda admodum me legisse meminerim in li-llo quodam Gallico, cui titulus Passavant: licet multo ad-*

 huc plu-

huc plura contineat alius quidam tractatulus, Passes par
indigitatus : ubi Gallicorum Ministrorum res scelerat
stæ, egregiè perstringuntur. Germanorum porrò Min
rum flagitia, Ioannes Nasus, ex proprijs eorundem cen
in lucem protulit.

1025. In Hollandia porro, (jam enim eo nos
Costerus ducit) Ministrorum flagitia, ne quid o
ciant, summo premuntur silentio *Ante annos octo*
inquit sub 1598 annum Costerus, *Flissingæ Mattiaco*
cum Minister quidam iuvenculam quandam impragna
eamq; penes se detineret innotuit quidem res tandem C
storio; verum ita suppressa silentio, vt nihil inde incom
di bonus ille Prædicatius, Dominus Ioannes (id namq
mini nomen) sustinuerit. Quin imò postmodum ad D
kerkanos, atq; Ostendanos, liberrimè divertens, eadem
flagitia, vti ex relatu cuiusdam inibi commorantis ha
identidem immunis frequentavit.

1026 Ita nimirum, bonus iste *Dominus Ioan*
(perinde vti mulier ille Joan 8, 3) in adulterio
prehensus, ex lege λιθοβολεῖσθαι debuit; sed cum
to consistorio ἀναμάρτητος, & fortasse sine si
peccato repertus esset nemo, absolutus est reus:
tam de sua, quam de Iudicum suorum concien
scilicet Innocens! sed ita absolutus, ut nusquam a
Rhadamantis videatur illud Christi audisse, *Vad*
noli amplius peccare; quippe qui etiam alibi eadem
gitia (uti audivimus) identidem frequentarit.

1027. Non minor innocentia, Lugduni Batavor
circa idem fere tempus, conspecta fuit, in Cape
Prædicante, quia à Matthæo Launoio, tanquam aur
juxta ac oculato teste, publicis literarum monumen
consignata. Venerat Capellus è Gallia Roterodamu
ob morum venustatem, verborumq; affabilitatem (his na-
que virtutum dotibus, præditi plerumque esse solent delica

Veneris catelli) Prædicans Formosus vulgo appellatus. unoio autem Lugdunum Batavorum ad jntersignium uvæ vertenti, conquesta est diversorij jllius hospita: quod puam quandam, quam à Præfecto militum constuprandam rebatur, jn tutelam Capellij commendasset. Nempe, Anam lupo: *Ecce enim*, ut Launoio hospita queretur, *Formosus ille concionator, puellæ virginitatis florem imus excussit, gravidamq; effecjt.*

1028. Neque hic stetit facinus. *Capellius enim*, ut osterus subdit, *litem intenturus hospitæ videbatur, quod uscemodi sibi meretricem commendasset: facinus clamitans, ab ea pro lenone habitum.* Sed altera quoque hospita ad tersigniū *speculi, dolens eidem quoq; Launoio questa est,* uod, præclarus ille dux gregis caper Capellius, *uni anllarum suarum vim intulisset.*

1029. *Ibidem etiam vixit*, referente eodem Costero *ius quidam Minister Petrus Hackius, satis utiq; illic notus, ui germanā secundæ uxoris suæ constupravit, & cum uxore rimarij fæneratoris, quem uulgus Lombardum nuncupat, m sæpe numero habuit.*

1030 Cæterùm, ne quis negare jam possit illud Barlaij Paræn. lib. 1. c. 2. *Horum temporum sectas, tanquam enocinium exercentes, non iniuria IMPVRORVM SAERDOTVM LVPANAR* appellandas: quæ Costeus exempla subjungit, veritati plurimum suffraganur. Quot enim, & quàm impuri, non jam Verbi, sed Veneris Ministri, vel in una Hollandia, ut liberius Veneri litarent, ad illud Lupanar, brevi provolarunt? *Thomas Tiletanus*, Liræ Cisterciensis quondam religiosus, ad novi Evangelij istius tubâ, Veneris castra secutus, non modò pellicem, verùm & quatuor talerorum millia furto sublata, (ne scilicet indotatus ad dotandum illud lupanar veniret) secum abduxit.

1031. *Cornelius Antonisius*, patriâ Vltrajectinus, pro-

professione vero Benedictinus, præter famulam qui-dam, duas incestavit moniales; cum quarum alterâ idem lupanar profugus, in pago Seyst/ditionis Vitraj-ctinæ concionatorem Evangelicum ita egit, ut non pau-cos liberos, quos è pluribus sustulit scortis, clancul[um] enecuerit.

1032. *Iacobus Vinsenius* Monachus itidem excuc[ul]-latus, ne in eodem lupanari inglorius decederet, præ-ter sex liberos, quos è famulâ sua Theodora (præsen-te Magistratu Anno 1596. tandem uxoris loco duc[tâ]) susceperat, ex alia quadam, Ventgenia dicta, plures al[ios] sustulit.

1433: *Gulielmus Swertius* è Monasterio Hierosoly-mitano apud Culenbergenses Apostatata, ut eodem lo[co] Evangelicus apud Calvinistas concionator hæreret fi-mius, non scorto duntaxat suo, verum & notarij cujus-dam uxori, sacrilegus juxta atque incestus adulter a[d]-hæsit. Inde circa Annum 1595 haud dubie scelerum suorum veritus supplicia, Gorcomium confugit, & [in] pago Scharluino, *eodem functus est, ut scribit Costerus, prædicandi simul & adulterandi munere.*

1034 Quid Joannes Bogardus, ex Monacho, ii-dem Harlemij Batavorum Evangelicus fidicen? [Ne] incomitatus ad illa Veneris castra veniret, Vestalem quandã, uxoris sibi nomine potius quàm loco adjunxi[t], quæ tamen ita se habuit, ut videretur vel a dæmone, v[el] a panico timore agitata, vitam perpetuò agere.

1035. Satis hæc, opinor, erunt ad præsentem cau-sam. Nam (ut cum eodem Costero finem faciam) *de aliis hæreticorum Prædicutiis, qui & ipsi fugitivi fuere Monachi, minis foret longum, ne dicam tædiosum, ulterio-rem pertexere catalogum: nempe de Fratre Ioanne Velr[o] Gorcomiensium, Ioanne Damiò Daventriensium, Everhard[o] Bommeliò Benschopiensium concionatoribus, aliisq́, complu-ri-bu[s]*

s Monasteriorum à desertoribus. Vnde nolim hîc res eorum ulis obijcere. Illorum namq; numerus tam est frequens, ac gitia tam fætida, ut nauseam mihi pariat, si diutius hisce arrandis immoratus fuero. Porro *paucula hæc silentio æterire nolui, quod inde jam ad oculum constare queat, rum hoc genus hominum condignè possit collapsam* Christi *cclesiam Reformare?*

PROPOSITIO VIII.

orussicorum, & vicinorũ in Provincijs Regni Poniæ Prædicantum, vita ac Vitia, in primis verò da libidinum exempla, Bullingerianæ ad Ecclesiam Prædicanticam, Vbiquitati januam aperiunt.

1036. QVi Prædicantem brevi compendio effingere, aut uno symbolo ponere sub aspectum elit, statuat eum, manu facem accensam præferentem, djecto lemmate, *In utrumque* Nam & fax illa, & ipse ui facem gestat, æquè ad Martis ac Veneris castra, romptus est; & non modò ad seditionum, verum & bidinum æstus in populo suscitandos, illa novi Evanelij fax peridonea est. Quantum in Prussia seditionum ccensum ea face sit, Disq. 24. pag. vidimus; videbiius deinceps quantum in ipsis Prædicantibus, ab ea ce ortum libidinum, aliorumque scelerum incendium; in Prussiâ quoque locum habeat illud, *In utrumque.* ive enim bellum & castra cogites, adsunt isti cum suâ ace, ut Bellonæ vel ut Furiæ; sive Thalamos & cubilia, derunt ijdem vt Cupidines, vel Daduchi.

1037. Stanislaus Hosius, in Prussia Episcopus Varmien. & rerum Prussicarum admodum peritus, tomo 1. pag. 492. De legit. judic. rerum Ecclesiast. lib. 2.

Brentio,

Brentio, Ecclesiæ Catholicæ, propter Ecclesiastico
peccata, judicandi potestatem abroganti, ita respon
Nihil est Brenti, quod nobis potestatem hanc judicandi mas, quòd non sumus omnes absque crimine: cum nihilo vestri nostris meliores: quin, si vestro Idolo (vid Lu ro: cujus testimonium ex Postilla Domin. I Adv produxerat) *credimus multis etiam partibus deteri Quod si scriberet etiam nullus, res tamen ipsa clamat*

1038. Si res ipsa clamat, age proferat Hosius in dium exempla; ut cęteri quoquè clamorem istum a amus Et sane, sunt Hosio exempla in promptu: sic e pergit. *Possem historiam tibi proferre, Brenti, de quod qui trium superstitum uxorum esset maritus: à vestris ta magno cum plausu fuit exceptus, & in pretio habitus: ob bo lum, quod contraria Christianæ fidei, Lutherana vestra mata, in vulgus spargebat.* Satin' iste Veneris, Cupidinu que face instructus fuit, qui trium pellicum, quasi t dem Furiarum choro cinctus, & ipse ardebat; & a exemplo, quin fortasse etiam verbo, ad omnem lib nem inflammabat? Et tamen, quia eadem illâ simul ce, dum contra Christianam fidem, Lutherana dogm ta spargit, bella in Ecclesiâ seditionesque accen plausu & precio inter Prædicantum greges dignus fu

1039. Ecce autem alterum quoque, & quidem p ore illo, pro munere officioque scilicet suo, *In vtrun* etiam paratiorem! *Possem & alium*, inquit idem H us, *in eadem civitate nominare, de quo publica fuit fam quod è schola Carnificis*, ideoque ad Martis faces gest das jactandasque non ineptus, *itidem non un uxoris maritus*, ideoque inter Cupidines & alios Vene feciales numerandus *Quamvis unam secum tantùm duxisset, undecunque tandem raptam*, (*nam variè res narr tur*) *inter scorta nihilominus*, ut tanto augustius Præ cantici fax Evangelij, tum per se arderet, tum & aliis

lucescer

escere, *perpetuò volutabatur, uxore etiam inspectante.* eo, *nec uxoris commercium, ullum ei attulit contra fornica-* nem *remedium. Fuit tamē habit⁹ præclar⁹ & idoneus cū pri-* Evangelij *vestri Minister.* Neque secus decuit, ut iles haberet labra lactucas.

1040. Vin' plura etiam ab Hosio exempla? Et quid ribus opus, cùm, vt ibidē pergit, *sic hoc est in moribus* eptum, *apud Evangelij vestri præcones, simul ut duas aut* s *uxores habeant; ut jam pro crimine non habeatur, ac mo-* non *in laude ponatur.* Præclara enimverò laus, & vo isto Evangelio, atq; Evangelistis dignissima! quam Hosi⁹ auctum eat, quid ni etiā hîc subjungat, quod l. c. ojunxit. *Possem & Carnificem Pastoris apud vos officio* actum *recensere.*

1041 Sed, quid interest hoc loco Pastorem memo- se, qui & carnifex fuerit? Nunquid id novum in illa clesiæ Prædicanticæ hierarchia? Paucos ante annos, Mercurius Elysio-Borussus n. 100 refert, Prædi- ntis alicujus filius, carnificinam Regomonti, non sine opuli plausu, spectatissimè exercuit; quid mirum, si carnificina quoque ad Prædicanticam aliquis progres- s sit? Certe Stanislaus Sudrovius (ut præter alios, Res- us in Atheism. pag 69, & Wargocius cap. 6. memo- nt) Leopoli, ob furto sublatam argenteam quadram, furcam tollendus, ad carnificis officium, inde quasi er gradus Avernum versus iturus, primum in Rey- any, deinde Vilnæ, ad Prædicantis munus sede demisit.

1042. Sed & alius, eodem Vargocio teste, in Racі- ors opido Silesiæ Prædicantem egit, qui alibi egerat arnificem; agnitusque a Religioso, Ord. Præd. viro, e proderetur, oblato plurimo ære, præsentis officij ignitatem, conatus est, quanquam incassum, precio edimere.

Quid

1043. Quid igitur Prædicans ille ab Hoſio cit[illegible] (quanquam carnificinam exercuerit) hoc loco, u[illegible] de libidinibus & impura Prædicantum Vita diſqu[illegible]tur, loci habet? Multum enimuero: ſive quia Re[illegible] monti, totaque adeo Pruſſia, tanti ſplendore mun[illegible] floruit: ſive quia ad cæteras, Prædicantum ordini p[illegible]prias dotes, ſingularia libidinis exempla adjunxit. H[illegible] enim eundem (niſi Prædicantes pro ſui gloria nom[illegible] alium inſuper eſſe velint) opinor a Reſcio in Ar[illegible]mis, de Sacram: Ordinis, pag 69. ita deſcriptum. *R[illegible]giomonti in Pruſſia, ante aliquot annos, Miniſtrum age[illegible] Carnifex quidam, homanorum corporum laniſta, & (q[illegible] quidem hujus loci proprium eſt) ſeptem præterea, d[illegible]verſis in locis, Vivas uxores habebat; idque teſtatur Ho[illegible]*

1044. Non facile divinaris, quod iſte, aut qualeſ[illegible]parium, tantis libidinum ſordibus, vel tanto pellic[illegible] vel potius juxta Evangelium Matth. 12. 45. *ſeptem ſpi[illegible]tum immundorum* gregi, obtendere etiam apud ſuos [illegible]tuerit; niſi forte, ut iſtis, pro novi Evangelij ind[illegible]mos eſt, in odium, contemptum, & invidiam Papæ a[illegible] Papiſtarum, id ab ſe factum dicat. Nam hoc ipſu[illegible] alius quidam Prædicans Vilnæ obtendit; de quo [illegible] Reſcius l. c. *Vilnæ habita eſt, Anno ſuperiore* (fort[illegible] 1595.) *Pſeudo-ſynodus Evangelicorum, Majo meſe deprehenſus eſt unus ex Miniſtris, ultra pontem, ut voca[illegible] Bernardinorum in adulterio; atque a lictoribus a[illegible]ſtrenſibus captus; in carcerem compactus eſt. Cùm de [illegible]cinore reprehenderetur, reſpondiſſe fertur, Quod in deſpect[illegible] Papæ; qui matrimonium vult eſſe ſacramentum, adulteri[illegible] commiſit. Atque ita evaſit, ne quinque quidem groſſis, pa[illegible] loco perſolutis, quos a Pōtifice exigi, procujuslibet facinoris ex[illegible]piatione, impudentiſſimè mentiebatur.*

1045. Pari ſupplicio, quanquam longe diſpa[illegible] flagitium, in Vilnenſium quoque Patrum iſtorum Eva[illegible]gelicoru[illegible]

corum Synodo, alterius Prædicantis expiatum; ut
e conijcias, eandem fortasse prætensam fuisse scele-
causam. Quid enim grave, quid horrendum, quid
â castigandum Nemesi sit, quod a Prædicantibus, vel
edicantum populo, in odium, contemptum, & de-
ctum Papæ, vel Papistarùm gestum sit? Itaquè refe-
ite eodem Rescio, l. c. *Testatur Andreas Iurgevicius*
nonicus Vilnensis, a literis librisque editis longe cla-
imus, *in Anatomiâ libri Volani; quod Minister qui-*
n Litvanicus Turobolski, propriam filiam per summum
us, constuprasse dicebatur, fueritque hoc nomine a sancta,
icet, synodo Evangelica, nihil aliud quàm reprehensus.
gna scilicet tantâ furiâ Nemesis! Quocirca, haut sa-
Evangelicè, judices illi videntur egisse; qui, teste
dem Rescio pag. 80. Ministro cuidam in Onoltz-
ch/ furcam & laqueum præmij loco detulerunt. De
o, aliisque pluribus, infra prop. 13. n: 1140. uti de
ibusdam Polonicorum Prædicantum flagitiis Jungi-
lib. 3. c. 20. p. 417. & hic prop. 18.

PROPOSITIO IX.

si Prædicantes Borussici, cùm cætera vitia, tum
æsertim vagas & impuras fratrum symmystarum-
què suorum libidines, & adulteria, celare ac
diffiteri, amplius non possunt.

946. QVæ Hosius, quæ Rescius, quæ alij scriptores
Catholici, de impurissimâ Prædicantum vitâ
memorant, quanquam verissima sint, tamen vel eo no-
mine, quod ab adversariis memorentur, negari a Præ-
dicantibus solent. Quid si verò eadem, aut paria Præ-
dicantum facinora, aliquis de Prædicantum senatu
spectanda orbi exhibuerit? Erit is Casparus Henneber-
gerus, vel ab editâ explicataque, ingenti volumine;

Geographicâ Prussiæ tabulâ, magnum ac propè aug-
stum totâ Prussiâ nomen, ut Strabonem Borussicum
vocandum nonnulli putent.

1047. Et videbatur sanè oppidò conducere, ne Ca-
talogus ille Behmij prorsùm hic negligeretur: ut,
ille suorum facinora ad Decalogi seriem, quemad-
dum Prop 6 audivimus, narratione recensuit, Hen-
nebergerus exemplis illustraret. Sed quis esset finis,
omnium ordinum exempla ab illo solo consignata,
limus percensere? Nam, si ipsorum duntaxat Prædi-
cantum, eximia ad omnes Decalogi leges facta, vel b-
ter perstringamus, tempus nos deficiat. Missa proin-
cætera faciamus; &, quæ sextum Decalogi præcept
Angelicamque novorum istorum Evangelij præcon
concernunt puritatem paucis referamus.

1048. Primus in hoc campo sese ostentat, qui &
doctrina & autoritate, in aulâ Principis non postre
floruit, Ottomarus Eplinus. Si hominis doctrinam
quiras, tanta fuit, ut Oratorem atque Ecclesiasten
licum in Arce deceret, adeoque vires homini ad scri-
bendũ in Catholicos librum, *Postilla* dictum, & Mis
tæ in Manuali non illaudatum, suggereret. Si authori-
tem, vel potius fastum Prędicante dignum; ea vel
de patebunt, quod homo nauci, Serenis Poloniar
Regi, centones suos, contra Magnum Card. Hosi
aliosque Regni Poloniæ Episcopos, de Sacramento Eu-
charistiæ, sub utraque specie sumendo, consarcinatos
Anno 1560 dedicare sit ausus. Quin ad initium ceno-
num eorundem palam gloriatur; *Expositas ab se nup*
& quidem coram, S. R. M causas; cur opus, ab se in Evan-
gelia, ut vocant, Dominicalia, e Patribus collectum, eidem
S. R. M. dedicarit.

1049. Quid igitur, de tanto inter Prædicantes Prus-
sicos heroe, Hennebergerus? *Paucissimis verbis*, mi-

sai

n facinorum silvam; quando pag 183. palàm vocat, *lustra & popinas illustrem concionatorem Aulicum.* Hoc im, adeoque plus volunt illa theutonica; *Ottomarus linus,* der versoffene / verhurte Hoffpriester / id , *Ebriosus, & meretriciis, vel potius adulterinis sordibus famis Eccelesiastes Aulicus.* Adulterinis, inquam, pous quàm meretriciis tantùm. Quis enim dubitet, fuisaliquam Prædicanti illi meretriculam ad latus, quam oris vel concubinæ loco habuerit? & tamen quia æter hanc unam. plerasque alias, per lustra & lupanar venabatur (quis enim scortatorem. ne dicam per tra illustrem diceret, si vna, quantumvis intemperanssimè, fuisset abusus?) meruit a suo collegâ. etiamim superstes, eum titulum. quem cæteri Prædicans, ijsdem facinoribus haud raro merentur.

1050. Eplino adjungi posset Christianus Burchard eunenburgensis in Prussia opidi Prædicans, quem vir nobiles, (quamvis laruati irrupissent, e relicta casu icea agniti,) domi super lectum deprehensum, fune obscœnas corporis partes alligato, sublimem in alto spenderunt; atque ita, cùm ad ostij aperti crepitum, gam cepiss nt, pendentem reliquerunt; quoad filiâ, iamnum virgine. domum reversâ, solutus liberatusq; t. Quia tamen Hennebergerus pag 256. Prædicanm non castigandæ libidinis, sed expilandæ arcæ doiusque causa, suspensum memorat (quasi alia ligndi tantisper coercendi hominis ratio defuisset, nisi *per quæ uis peccarat,* secumdum vulgi dictum, *per eadem* viris nobilibus videretur *puniendus*) fides penes authorem esto. qui dum Prædicantis innocentiam tueri laborat, videat quo jure, non modò avaritiæ acfurti, sed & immaissimi latrocinij, Vicinæ utique illi oppido nobilitati, notam inurat!

1051. Succedat igitur, quantumvis anonymus, non

tamen, in Prædicantum Borussicorum fastis, omnino nobilis Evangelistes, & in pago Schmauch quondam pastor. Ipsius Hennebergi verbis, quantum quidem pudor & ratio honesti sinet, rem pertexam; ut aliæ Prædicanticæ virtutes quæ in uno facinore eluxerunt, patere liquidò possint. *Hujus loci*, inquit ille pag 4. *Prædicans è Lobaviensi tractu oriundus, duxit uxorem tabernarij sive cauponis filiam.* Dignam sanè eo Jove Junonem, quæ scilicet ex æquo illud Iliad. 4 usurparet;

καὶ γὰρ ἐγὼ θεός εἰμι, γένος δέ μοι ἔνθεν, ὅθεν σοί.

Ipsa etiam DEa sum; unde tibi, inde mibi quoq́, stirps Quid enim affine magis quàm Prædicans cauponi? quando illud è Plutarchi legibus τὴν κατὰ σαυτὸν *æqualem tibi Vxorem ducito*, æquius iùstiusque impletur quàm quando Prædicans de cauponâ, *adjutorium simile sibi* ductat ad ambonam? Sed quid tandem, ubi isteum *cascus cascam* duxit? Audi iterum Strabonem bo russicum.

1952 *Cùm Bacchanalia advenissent, obtenta à viro potestate, uxor ad propinquos in vicino pago demorantes, cum alia quadem abiit: sed* (haud dubie ut exploraret, vera ne essent, quæ de impura Prædicantis, viri sui uita ac libidinibus spargebantur) *mutato habitu, operuit vultum suum*, quod in simili casu, etsi dissimili causa, de Tamar Scriptura dicit Gen 38 14: & 15: *& ad tabernam primo Vespere divertit, Ibique Prædicantem suum invenit.* *Prædicans* ad cæteras virtutes suas, pro more, *jam ebrius uxorem non agnovit; accedit tamen, alloquitur, & occultis susurris, blandiciis, lenocinius, meretriciaque eloquentia domum suam invitat, eò quod uxor sua domo excesserit.* Quis neget verum Verbi Ministrum fuisse! *subito persvasit, & voto potitus est*,

1953. Quæ ab eo Prædicans alius in thoro gesta scribit, pudor & verecundia referre vetant. Illud tamen

fieri

eri non poteſt. *ſimulata, ac mutata prorſum voce, roga- r a ſcorto ſuo, an id ſæpius patrarit. Confeſſus eſt, & non* gavit. Neque, ita confitenti, abſolutio ſua defuit. *Cùm uxiſſet, mulier abitum ſimulat, ſed diſtinetur tantiſper à rædicante, quoad is è taberna,* forte ad diluendam faci- oris noxam, *crematum afferret. Abit ille, & cum cremato taberna reverſus, inventam ad colum uxorem agnoſcit. uæ cum facinus ſilentio premere non poſſet,* ad Doctorem *eorgium Venetum Pſeudo-Epiſcopum fama criminis delata. Conjectus in carcerem reus, hebdomadas aliquot exegit; niſi, pro homine ſcil. innòcente, multorum preces interve- ſſent, officio movendus, multanduſque exilio fuit.*

1654. Quid ad tam Prædicanticum facinus, Prædi- ans Hennebergerus? Non in ſe, aut Prædicantem ſu- m, ſed in Papatû, & Papiſtas culpam reijcit. *Tales,* in- uit, *homines e Papatu habemus!* Veriſſime dictum! leque enim, ſi alij eſſent, ad vos profugerent: ut vel inc pateat, verum illud eſſe, quod n. 1030. è Barclajo ictum, *ſynagogam Prædicantum, non injuria impurorum cerdotum lupanar appellari.* Quotus enim eſt, qui aliâ, uam libidinis cauſâ, eò tranſeat? Quoad vota, quibus DEo & Eccleſiæ ſanctè obſtrinxerunt, integrè ſervant; ut quoad, pro humana imbecillitate, ſervare ſata- unt, nuſquam a nobis ſecedent. At, cum effuſis in om- e flagitium habenis ruunt; vel, cùm ſupplicia declina- e amplius non poſſunt; tum enimverò ad publicum llud lupanar, omni virtute, atque adeo etiam ſpe ſalu- is, cum pudore excuſſa, provolvuntur; tantò impu- lentius, ſceleratiuſque victuri, quantò ſub nuptiarum olanè caninarum ſpecie, immaniſſima quoque ſacrile- gia, lupanaris illius lege, permiſſa probataque impunè oatrant.

2055. Ne verò Prædicans, fratrum ſuorum ſentinas in nos, uti hoc loco fecit, exonerare quoquo modo poſſit;

possit; habeat jam aliquem de suis, quem & libidinibu
illustrem: & tamen, nusquam ad synagogam suam e Pa
patu transiisse fateri debet. Describit Auream plan le
gendam de vita moribusque ejus. pag. 138. Verb
Georgenburg: quam iisdem referre hoc loco v
operæ precium fuerit. *Paucos ante annos, fuit Geor
burgi Pastor animi elatioris. & de Calvinismo suspectus. D
rat uxorem in Aula non ignotam, quæ* (ut scil. illud u
gi ore protritum *Prædicantibus raro aliquid puri, atqu
genui obvenit,* locum haberet) *multo maturius. quàm
hominum opinio, & nuptiarum ratio ferebat, parturire a
vere cæpit. Prædicans ea causa, Venerem suam minoris fa
& ad aliam, quæ cauponis sive Tabernarij uxor erat, ad
gi; frequentius ad eam itare;* & *biduum sæpe triduumv a
pud suas delicias exigere.* N*equè minus tabernaria,* vel p
us Clytemnestra illa quadrantaria, *officij, visitationis, h
manitatisque vices rependere; quoad peste è vivis sublata*

1056. Ita divina justitia sceleri imposuit finem
quem *Prædicans*, qui inter alia Pœnitentiæ Sacram n
tum e mundo sublatum ibat, nunquam imposuisset: e
& vitæ Prædicantis ante, quàm sceleribus, finis ve t
Audi enim quid Legendæ aureæ scriptor subjungit
Anno proximè sequente qui erat 1572. *Pastor quoque ægro
tare cæpit, & subitò,* (quis obstinationi hæreticæ ex u
alius debebatur?) *in Desperationem lapsus est. Misit a
men nuncium Insterburgum,* quod oppidum vix M pa
bus inde situm est, *ad ejus oppidi Capellanum. Qui c
venisset, ligatum,* vinculis nescio quibus, *inuenit, & ta
tum e verbis, tum ex aliis circumstantiis, aduertit, homin
inquinatæ esse conscientiæ; ideoque ut consolari,* & Prædicn
ticum illud malagma, quo suorum mentes ac sensus in
somnum æternum componunt, adhibere Prædicanti
posset, ad exomologesin hortabatur.

1057. Bonum factum! Jam & Prædicantes, qui

Fde

le & fiduciâ, aut potius præfidentiâ plusquàm insa- omnes suorum morbos, ita levabant ut Sacramentũ enitentiæ de medio tollerent ad Pœnitentiam ægri currunt! sed qui, partim docendo, partim etiam præ- cantice vivendo effecerat, ut in multis *Pænitentia* ad- dum esset *sera*, putas in se perfecturum fuisse, ut vel esset *Vera*? Audi, *Cùm homines è conclavi excessißent, debatur quidem confiteri velle; sed nihil aliud in medium at- it, nisi, quod magnus peccator esset; quod plurimum pec- set; quod peccata nimium magna essent. Iam verò perpe- ta facinora quamvis sæpe cæpisset, referre in specie non po- t, quin semper obmutesceret:*

1058 Ergo etiam Prædicantes, qui suis suorumq; nscientiis lenocinando, particularem omnium pec- torum manifestationem, carnificinam appellare con- entiarum, ideoque eliminare ab se solent, cùm tan- m ad *Triarios res venit*, assumere id genus armorum si quoque volunt? Forte aliqui vellent; sed uti me- dudum erant, DEo vindicè sic permittente, non ssunt. At, sunt Prædicantibus, quibus magnificè se ctant, sua de scripturis solatia, parænefes, & (quæ lgo appellant Trostsprüch) lenocinia; ut, vel dormi- tes, vel etiam exanimes, ad spem erigant vitæ, veniæ, lutis, incolumitatis, regni quin etiam æterni.

1059. Sunt fateor, sed; quæ in *saliva* ut ajunt, *natent*. am ut vera sint, aut vere ad salutem prosint, nostri rædicantis exempla obstant. Sic enim historiogra- hus noster pergit. *Illi Capellanus multa ad solatium di- a admovit, atque illud* (quod isti Paracleti summum chillem ducunt) *pronunciavit, Deus misit Filium su- m, & pro peccatis mundi totius donavit; item, Gratiam Dei ngè esse majorem, quam mundi totius peccata &c: Verùm* (proh dolor!) *omnia incassum. Ille enim semper responde- at, Majora esse peccata sua &c:*

1060 Parum abfuit, quin iste, (cum præserti Prædicantum sit, nil nisi scripturas loqui) cum Cai exclamarit; *Major est iniquitas mea, quàm ut veniam me ar.* Gen. 4 13. Ne tamen sine omni criminum su rum confessione decederet, aut potius, ne posteri sa ctimoniæ Prædicanticæ exempla desiderarent; vi miram, insolentem, & nonnisi à Prædicante expecta dam, confitendi rationem! *Vbi Capellanus domum se recepit.* inquit Legenda, *vocat Pastor uxorem suam, & certo fenestræ loco arculam. sive riscum sive cistulam sita digito monstrat: & unà imperat, ut ephemeridas, sive calen daria aliquot, uti & epistolam quandam, quæ illic asse varentur, fidissimo amicorum, post suum obitum, legenda tra dat, lectaque sine mora comburat.*

1061. Dictum, factum; Poterat enim mulier, re lictam sibi a viro hereditatem, vel *absconditum, etiam* *agro thesaurum*, ijs monumentis consignatum existima re. Quocirca, ut est in historia, *simulac Prædicans, ex halavit animam. Prædicantissa illum ipsum ad se Capella num invitat; quietiam assumpto ludi literarij rectore, ili co advolat, cistulam, epistolam, ephemeridas, resignat, pro mit & qua potest diligentia legendo pervolvit,* Avidè mulie illa Prædicanticæ ἀποκαλύψεως μυστήρια expectat: sed quod Jul. Cæs. Scaliger in Idea sua cap. 14 olim dixit etiam hic evenit. *Femina, aut minus quàm canem, au plus quàm senionem jacit* Jacta utique fuerat alea, sed jactus, minus etiam quàm canem dedit. Audi enim atque obstupesce, quæ Hennebergero teste, illis ephe meridum epistolarumque monumentis, Capellanus re ctorque ludi invenerint! *Invenerunt*, inquit ille, *utrobi que consignatum, quo pacto, quo loco, ac tempore, extinctus il le Prædicans, non modo cum tabernarii uxore, verùm & cum Ancilla sua flagitium perpetrasseat!*

1062. Hen

1062. Hem fastos Prædicantum consulares! hem calendaria à facinoribus, vitâ, gestisque Prædicantū relictis, memoranda! Sanè cùm eæ res, ab obitu Prædicantis memorari cæpere, quid sequeretur aliud, quàm illud, obstupuêre omnes &c. Sic enim Hennebergerus Legendæ colophonē imponit. *Silentio res omnis involuta, est quoad caupo ille aliam ducturus, præsente ludi rectore, ad pocula defunctam uxorem, laudare eo magis cæpit, quo minus nosset, qualem deinceps esset habiturus. Cum autem rector, quæ prius virtutes,* ac beneficia vel in ephemerides juxta Senecæ præceptum referenda, *fuissent, memoraret, caupo furore correptus, sævire in defunctam quoque voluit. Et fecisset, nisi ab alio Prædicante, imò ab ipso Arcis præfecto, placatior factus esset.*

1063. Estnè. quod in omnibus historiæ Prædicanticæ monumentis, præsertim in Prussiâ nostra, simile videamus! Est profectò, atque eō etiam grandius, vel potius dirius, quo in unum Prædicantem, & eum quidem non postremæ notæ, plures aliæ sordes vitiorum, quasi in sentinā aliquam, alluvione conjunctæ, libidinibusque mixtæ sunt. Erat is *Ioannes Vernerus*, cujus Acta Hennebergerus pag. 246. & seq. Verbo *Landsberg*, diffusè prosequitur. Rem paucis ita habe.

1064. *Ioannes Vernerus natione Saxo, Lubeca (ubi tempore belli Prædicantem ad classiarios egerat) Regiomontum venit, & in* Kaymen pago, a rusticorū in heros magistratusque suos rebellione, quod Disq 24. prop. 2. vidimus, in primis nobili, *Pastoris Prædicantisquè officio functus est. Cùm autem & aliis excelleret dotibus, & carmen non insulsum scriberet, Regiomontum Vocatus, & Capellanus in Arce, in Academia verò. D Vigando,* (jam supra nobis memorato Pseudo-Episcopo) *promovente, Magister creatus est.*

1065 Vel hinc agnoscas, quantus fuerit Vernerus, qui

qui ab ipso Vigando, in tantâ tamque publica, tum Ac
demiæ, tum Aulæ luce positus est; ut utrumque scilic
locum, novi luce Evangelij illustraret! Et illustrav
sanè sed ut Prædicantem decuit. Nam, ut Hennebe
gerus ait, *Vita & mores in homine admodum erant suspect
eò quod cum alienis tum uxoribus, tum etiam Virginibus com
mercium haberet. Qua de causa & Ministerio Arcis excl
sus est.*

1066. Prima hæc Verneri, de Prædicanticis, virtu
fuit, Virgines, & uxores alienas Venari. Mirû porrò es
Evangelicum hunc caprum per adulteria, & omniu
castra libidinum infamem, nullum crimen, sed suspic
onem duntaxat criminis incurrisse; & tamen, vel ob su
picionem solam, officio, & arce exturbatum esse! Sed au
diamus, quid de Vernero suo Hennebergerus attexat.

1067. *Cùm aliquandiu vagus, primum in* Lichtenha
gen/ *deinde verò in opido* Landsberg / *à L. B. Ioann
Iacobo Truchsesio a Valdburg, Pastor esset creat⁹; in ejusde
sese Baronis gratiam ita insinuavit, ut omnium arcanorum
adeoque & thesauri conscius esset. Moritur interim Baro Re
giomonti; heredes domo, & rebus domi, præsente Vernero
compositis, adeoque manu Verneri signatis, ad deducendun
funus, Mulhusium usque progrediuntur omnes. Vernerus
dum fenestræ ac Valuæ Domus occluduntur, unam submot
repagulo, clam patentem reliquit; qua etiam noctu introgress
arcam ferream cum omni thesauro abstulit.* Ita scilicet he-
ro atque Evergetæ suo gratiam rependit, qui illi *Ouem*,
ut ajunt, *lupo commiserat.*

1068. Estne, quod ad tantarum libidinum, furto-
rum, vel potius latrociniorum, & aliorum vitiorum
cumulum, adjici in uno Prædicante potuit! Est profe-
ctò, idque non planè leve; nisi forte, apud Evangeli-
cos istos Patres, leviâ delictâ sint, Perjuria, Execratio-
nes, mixtę libidinibus commessationes, Desperatio,
Vene-

eneficia, ac denique omnium coronis αὐτοχειρία
ùm enim heredes, ut ait Hennebergerus loc. cit.,
mum reversi, furto & tanta domus calamitate con-
ernati, authorem facinoris inquirerent; & Pastorem suum
ernerum, in inquirendo operam suam ne negaret, orarent,
e omnibus ad populum concionibus; illud unice & quidem
agna severitate, ac supercilio prorsum Prædicantico, Deum
gari postulabat, ut author furti tandem proderetur. Quid
ta hominis fraude impudentius? quid impudentia
audulentius cogitari potuit?

1069. *Verum-enim-verò Deus non irridetur!* Cùm ne-
o omnium, Prædicantem in suspicionem criminis vocaret,
quo tamen tempore multi innocentissimi vocati sunt) ille de-
um ipse sese ita prodidit. Domi juxta ac foris magnificè
ique se gerebat; grandes numos & auri pondera, pro occa-
ne ostentabat, vel etiam donabat; emebat non modò libros
ultos ac præclaros, verum, cum Medicus ipse esset, multa
iam preciosa pharmaca; sed & puellas juniores (ne scil.
iles, in castris Veneris ita exercitatus, neglexisse ar-
m videretur) donatis sigillatim numis aureis alliciebat &c.
uæ cum essent animadversa, missis a Principe satellitibus ac
inistris, 18. Febr. Anno 1588 ipsis Bacchanalium diebus,
m filio recens edito epulum geniale magnificè apparasset,
mprehensus; & nequidquam diu vitilitigando, in currum
njectus, Eilaviam est abductus.

1070. Nescias, an eo curru Veritas de tot mendaciis,
rophis, & fraudibus; an potius Dæmones de ipso Præ-
icante triumpharint! *Cum enim itinere toto, veste pelli-
is vulpinis suffulta sese involuisset, & satellites, frigoris causa,
l Viri nobilis aulam deflexissent; ille curru sese non movit.
edeunt illi, & Prædicantem vultu sursum erecto, oculisque
anantibus, horridùm tuentem & ingemiscentem inveniunt,
iamque prosequuntur. Ecce autem tempestas, & turbo ni-
bus pluviisque mixtus, subitò coortus in currum rectà fertur!*

pile-

pileum, & mitellam pileo subjectam, e capite Prædica[nte] in sublime rapit, & post aliquot agri jugera jactat! Acc[ur]runt gemini equites, pileum sudore penitus manantem refer[unt] at, dum capiti parant imponere, vident linguam Prędican[tis] ad digiti longitudinem exertam, atque horrendum in mo[dum] nigricantem; ipso Prædicante crudelè rugiente!

1071. Quid facerent, tam diro Ministri specta[cu]lo consternati satellites, ac ministri? Referet, uti cæp[it] Legènda *Accelerant cursum, & tandem arcem ingredi[un]tur, Prædicante jam extincto. Constat, tum e vestigiis in b[ul]ba ac pera repertis, tum e Medicòrum ac chirurgorum judi[ciis] atque indiciis, Veneno sumpto, aut etiam rapta a malis ge[niis] anima extinctum. Testantur enim satellites cum Landsb[er]ga progressi essent ipsi equis, duos alios pedites sibi prorsus [ig]notos, juxta currum celerrimè decurrisse; quoad cum tem[pe]state illa ac turbine in altum sublati, disparuere. Cadave[r] carnifice trahæ impositum, extra civitatem tractum, ju[xta] patibulum denique sepultum fuit.*

1072. Tragica prorsum catastrophe! sed præce[dens] Comica planè Actio Prędicantis. Nam & in sequen[ti] quæ alterius Prędicantis scena est, actoris sibi par[tes] Vernerus sumpserat, Agebat etiamnum in Arce Au[gusti]que Regiomontana Capellanum, cùm à Prędicante qu[o]dam è Curlandia, Tragica Regiomonti scena aper[ta] tristi spectaculo septennium integrum spectatores ten[u]it! *Ioannes Dimlerus* (ut, quę pag. 225. inter res Cnei[p]hovię gestas Hennebergerus narrat compendio qua[m] brevissimè complectamur) *apud Curlandos, in Dorb[ato] Pastor ac Prædicans, Anno 1573. Ioanni filio apud Christ[o]phorum Vngermannum Academiæ Regiomontanæ per ann[os] 30. Secretarium mensam, & hospitium conduxit. At [il]lius, mali corvi malum ovum, scholæ & literarum, omnisq[ue] disciplinæ pertæsus, fuga se clam subducit, relicta apud om[nes] prope immensa suspicionum nube.*

1073.

1073 *Erat id temporis Regiomonti pellio quidam, a ma-*
cæterisque veneficorum studiis non ignotus; eum Prædi-
ns in Curlandiam usque accitum (vide quam in suis re-
s aram Prædicantes adire primo loco soleant!) *de*
io suo percontatur. Respondet ueneficus. filium intra ædes
germanni jugulatum, & cadaver in forica ibidem sepul-
m esse Aduolat ilico Prædicans Regiomontum, & Magi
timonio, non secus ac prætenso alias DEi Verbo, *con-*
us (quanquam Magus dicta jam revocaret, & quæ dixis-
in somnis sibi visa diceret) etiam intra foricas, ope carni-
is, non tamen sine judicum sententiâ, *filium,* dignum
loco thesaurum, *inquirit.*

1074. Sed *cùm nihil reperisset,* putares gemino pudo-
suffusum, *injuriæ veniam ab Vngermanno petiisse.* Ita
idem & ille facere videbatur, sed uti eventus docuit,
udulenter, vel, ut minimum, Prædicantum fide ac
itate. N*am ubi magus ille,* Prædicantum utique ope
fultus *comparata falsorum testium manu, Actor ex reo*
bitò effectus, Vngermannum, totamque illius domum ac fa-
liam, patratæ cædis reos postulare ita cæpit, ut alij omnes
vincula & carcerem, seruus verò & ancilla, insuper ad ecu-
m & catastam deposcerentur! Prædicans Dimlerus, (quan-
am impetrata nuper Venia, nunquam se prosecuturum cau-
m spopondisset) iterum e Curlandia advolat: mago ad
osequendam litem, & ut minimum, ad seruum & ancillam
leo cruciandos, novos advocatos, testes, & alia subsidia ad-
ngit Quibus omnibus, cum Prædicantem, Aulæ & Arcis
clesiasten, de quo proxime actum, *Ioannem Verne-*
m. quasi caput familiæ præfecisset, in Curlandiam iterum
recepit.

1075. Vide hic mihi Prædicanticam fidem, con-
ntiam, gravitatem! Non satis erat magorum, vel po-
is, per Magos, Dæmonum implorasse opem: non
mines innocentes, honestos, familiaritatis hospitijq;
jure

jure sibi conjunctissimos, crudeli obruisse calumni[a] imo & capitis iniquissime postulasse; nisi, contra [o]tam etiam ab se fidem calumnias, falsa testimonia, & i[n]tentatæ mortis pericula augeret; imitatus illum q[ui] Luc. 11 26. *Vadit, & assumit septem alios spiritus neq[ui]ores se &c.* Nisi forte Dimlerus (ut de virtutibus tu[m] magi illius, tum carnificis mago, uti vidimus, adjunc[tis] tum aliorum quatuor, partim advocatorum, partim t[e]stium, quorum tragicos exitus Henneberg. recense[t] nihil dicamus) ipso quoque Vernero nequior fuer[it].

1076. Certe Vernerus ad varias criminatione[s] stropham plane Prædicanticam adjecit. *Asserebat eni[m] puerum in ædibus Vngermanni occisum; idque se ex audi[tu] coci* (qui id temporis apud Vngermannum versatus, [ob] alia crimina in furcam actus fuit) *confessione certò sci[re]. Postulatus ut idipsum coram tribunali judicum palàm edic[e]ret, negabat sibi fas esse, quæ in confessione audisset, aliis enu[n]ciare. Quo etiam pacto, flammam suspicionum plurimum a[c]cendit. Censebant enim omnes, si Capellano per Confessio[nem] arcanum* (quod ille tamen, aliique Prædicantes, ita u[t] apud inferos affusam Vasa Danaidum aquam, servant) *fas esset proloqui, quæ sciret, Vngermannum cum suis, ha[c] injuria succubiturum.*

1078 Acta hęc tragœdia Regiomonti septem int[e]gros annos; non sine maximo, famæ, fortunarumq[ue] Vngermanni, naufragio; cum interim filius Dimle[ri] digna Pręticante indoles, toto illo tempore, in vicin[is] Regiomonto pagis, apud rusticos serviret, & omn[es] rusticorum ac servorum operas laboresque obiret; n[on] ignarus malorum, quæ sua causa innoxii homines pat[e]rentur; quippe qui & Regiomontum sępè viseret, & in familiam Vngermanni obujus interdum incurrere[t]. Sed, vel ex hoc Pręticantum pullo colligas, quę istoru[m] sit in proximum caritas! quæ animi indoles! quæ stud[ia] educationis ac disciplina!

1079 Et quid multis? Dum iste in Prussia latet, us in Curlandia puer, nomen, personamque illius, ac ltum, quoad potuit, ementitus, ita a Dimlero Prędinte acceptus est, ut agnitus, fraudem illam capitis supicio expiarit; cùm interim ille quoque in Prussia ndem è versu, quem in fenestra exararat, agnitus, & ngermanno Regiomonti redditus, atque octingentis eodem florenis redemptus, cura & opibus parentis jutus, ob tam egregias scilicet virtutes sponsam de ęcipua nobilitate, ad primum inCurlandiam reditum, venerit & Tragicam illam actionem, plus quàm coica hilaritate, ad Prędicantum artem, eodem Hennergero teste, finierit.

PROPOSITIO X.

ita & mores Prædicantum, uti & populi Prædicantici, multò quàm Catholicorum sunt inquinatiores.

80. PArantem me, plura de heroicis Prędicantum facinoribus, (quanto enim eorum doctrina purior, fędiorque sit, vel ipsorum testimonio sup. n. 2 patuit) exhibere orbi Christiano exempla; occrrunt in tempore Prędicantum filij; atque ita riculam vellicant. Quid tu? à moribus ad doctrim Evangelij arguraris! Primum enim, ut impuri t Evangelicorum mores, at puri sunt ipsi Evangelij ntes Tum deinde quantę in Vita Pontificum, ac Ponicíorum sordes! quę vulgi, quę Cleri, quę Monachom, quę omnium Ordinum inquinamenta?

1081. Audio ego istheç, & prius quam id, quod imo dictum est loco exped am, aut potius cum Belmino *De Gemitu Columbæ*, Hosio Epist. 10. aliisque

scrip-

ſcriptoribus Catholicis, non tam atramento, quàm la-
crymis exſcribam, poſterius aggredior, vel unius Hei-
nebergeri cauſa. Ille enim, cùm ſuorum vitia, & effr-
natas libidines celare non poteſt, audi quid Prędican
illius Georgenburgenſis Calendario, (de quo hic
1055, & ſeqq) attexat. *Cùm hujuſmodi hiſtorias, P-
piſtarum ſacrificuli audiunt, omnia apud eos plauſus & ga-
dij plena ſunt: ut vix aliud ore circumferant Vident en-
ſubitò feſtucam in oculo alieno, qui in ſuo trabem videre n-
poſſunt. Quin homines miſeri ac planè cæci reſpiciant, quo
eo hæreant. Doctrina enim illorum nova eſt, & falſa: v-
verò inquinata & corrupta. Quantumvis autem Voveant
juramento firment caſtitatem; in iis tamen libidinis, quin
inceſtus volutantur ſordibus, ut vel audire horror ſit. Et n-
deſinunt ſuam, quam aliis quoque hominibus venum pro-
nunt, jactare ſanctitatem!*

1082. Non eſt hujus loci, omnes, hoc ipſo loc
a Prędicante offuſas diſſipare criminationes; prę-
tim cùm de Doctrina, qua iſtę vitiorum catarractę pa-
duntur, prop ſeq, diſquirendum ſit: Illud hic por
videamus, an, quę Prędicantum oculis circumfertu
nil niſi Feſtuca ſit? quę verò noſtris, Trabs? Ac B-
clajus quidem, *lib* 1. *parænes cap.* 4. á vita moribu
Catholicorum, ſi ad Prędicantum referantur mor
haud veritus eſt, experientia quoque teſte, palàm
ſtruere, cùm apud nos plurima ſint publicę pieta
monumenta, in Prędicantum Synagoga, id propè ſt-
dio agi, ut publicæ fores Impietati ubique pateant; v
ut Bullingerus voluit, ut omnes a vigente Vbique i
pietate, Prędicantes Vbiquiſtę dici poſſint.

1083. Jam verò *cap.* 8 oſtendit, neque unquam C-
tholicis defuiſſe, neque hoc ſeculo deeſſe, eminenti-
mę & vel ipſis hoſtibus probatæ ſanctitatis viros; cù
ſectarij, ne quidem unum ex infinito ſuorum, p-

cip

ipuequePrædicantum numero exhibere possint, qui el levissima, non fucatæ sanctimoniæ, vestigia usquam mpresserit.

1084. At verò Costerus, *Apolog. cap. 66. pag. 264.* drianus Jungius *lib 2. Synopseos cap. 18 pag 218.* aliiq; assim evincunt, multò gravius Prædicantes, & Prædiantum populum, quàm inter Catholicos fiat, in luxum et eraque vitia diffluere. Deniquè & Thomas Bozius e Signis Eccl. lib. 12, cap. 1. & seq. Vitam moresque impuros, ad eos, qui à Catholicæ Ecclesiæ castris rofugere, docet pertinere.

1085. Quod, quàm sit verum, vel ipse Lutherus ap. 22. colloq. mensa. pag. 224. a. docuit. *Anno 538. die 17. Aug. deplorabat D. M. L. eas, quę superGermaniam exundaturæ erant, propter contemptum DEi maliiáq; inde orientem, calamitates. Sic enim ajebat. Simul tque initium alicubi apostasiæ factum (quod quidem, ut yrach. cap. 10 queritur, omnis quoque superbiæ initium ?) vi atquè impetu facto, vitia quoque exundant: uti proh olor! nunc videmus Brevi enim tempore,* vicesimo scil. b exortu Lutheranismi anno, *ita mundus superbiâ, præmptione ac præsidentiâ,* virtute Prædicantum propriâ, *varitia, asperitate. insolentia ac crudelitate obsitus est, ut neesse sit Deum non conniuere, sed castigare.*

1086. Si Lutheri judicio publicum vitiorum dilurium Apostasiæ signum est, quis neget Apostaticam ese Prædicantum synagogam, in quâ, ut hic prop. 2. 3. c seq. vidimus, cum multis suorum Lutherus fatetur, anta omnium est vitiorum redundantia Sed Henneergerus *Festucam* adhuc in suo, *Trabem* in nostro ocuo intuetur! Collyrio homini opus est, ut ritè videt. Id ego illi cæterisque Prædicantibus collyrium ex psius potissimum Hennebergeri opere, paucis hic dabo.

1087. Ac principiò, ex te Hennebergere quær
Si nobis trabs, festuca vobis oculos pervasit; si, inquan
in nostra major est, quâm in vestrâ Ecclesia, libidin
vitiorumque omniũ sentina, quid ni eam toto illo ope
tuo, quo tuorum sordes præterire minimè poteras, n
bis, orbique spectandam exhibuisti? Tu, qui Prædicar
tum quoque tuorum tam multa, & tam fæda impur
tatis spectacula, quorum superiore prop. nonnulla v
dimus, non illiberalis utique munerarius dedisti; si qu
in Catholico populo, ac populi illius ductoribus, præ
sertim sacerdotibus, vel limis observasses, intactum i
dictumque præterisses? Unius duntaxat Monachi, (cu
jus tamen neque nomen, neque Ordinem memoras
quia fortasse ad Ordinem Prædicantum, ut fieri sole
noras translatum) facinus, inter acta Gedanensia a
annum 1556. pag. 95. eloquentiâ, fortasse & veritat
tragicâ repræsentas (quod quidem æquius in Præd
cantum flagitiis multo verioribus, ideoque majoribu
tum supra n. 1045. tum infra n. 1139. faciendum erat
& tu cætera, silentio involvisses?

1088. Quot sunt Catholicorum in Prussiâ Vrbes
oppida, vici? quos Hennebergerus, perinde uti & cæte
ra loca, à suis infessa, depingit, & à rebus inibi gestis i
lustrat? Et monstrat ille quidem alicubi nonnulla, et
am in Catholicis Sacerdotibus, impuritatis, aliorumq
scelerum vestigia: sed quæ non uno jam, sed multis re
trò seculis, à primâ scilicet Evangelij in Prussiâ luce, a
Prædicantum ortum fuêre impressa. Quo verò tempo
re Prædicantes illic nidum fixere, vix toto, & tam vast
volumine, exemplum Vnum manifestæ alicujus impu
ritatis, vel Palmarij alterius facinoris, quod præser
tim à Catholico sacerdote patratũ sit, proferre potes

1089. Quin (quod sanè mirandum, & Evangel
Prædicantici singulare præconium est) quæ tot secu

is retrò actis, sive Cleri, sive populi Catholici, vitia usquam memorat; neque magnitudine, neque fœditate neque demum numero comparanda cum iis videntur, quę per ãnos circiter sexaginta (tot enim fere ad id tempus, quo ille historiã suam edidit, a Prædicantum in Prussiam adventu, evoluti erant) sub regno Prædicantico in eadem Prussiâ erant gesta. Cui animus atq; otium est, decurrat volumen illud; & quæ utroque tempore atque regno gesta ille consignavit, inter se conferat; animadvertet, ut spero, dimidium fere Prædicantici regni seculum, tot actis retro Catholicorum seculis, quoad omnes flagitiorum, ac præsertim libidinum sordes, multò esse feracius ac fertilius.

1090. Sed finge, Catholicorum etiam sacerdotum paria, vel etiam majora flagitia, necdum Prædicantes illud Bullingerianæ Ubiquitatis regnum, Catholicis concedant. Quid enim? Objectant nobis Episcoporum, Summorumque adeò Pontificum flagitia! Fac vera esse, quæ tamen nusquam vera demonstrarunt, nusquam demonstrabunt! Adhuc locus erit veritati illi, quam Bozius alijque non pauci tradidere; vid. *Pessimum inter Summos Pontifices, etiam sanctissimo quovis Prædicante, meliorem ac sanctiorem esse.* Ut enim nostris, quia homines, & humana duntaxat authoritate, non etiam naturâ vel conditione superiores sunt) labi, atq; in aliquo vitiorum cæno eveniat cespitare; id fere humani mobilitate atque imbecillitate animi, quàm, quemadmodum in Prædicantũ castris, malitiâ & quasi erudita ad flagitium Curâ atque industriâ evenit.

1091. Fateri id coäctus est quidam ex adversariorum factione Doctor, in dictâ Vittemb. disp. pag. 18. citatus. *Non inficior,* inquit ille, *etiam sanctos labi, & lapsos ex infirmitate naturæ resurgere in Novam vitam. Hîc verò peccatur, non tam ex infirmitate naturæ, sed ex propo-*

sito, & certa intentione ac præmeditato consilio; ut quæli- secta Fastui suo & Ventri consulat Et proinde tale peccatum est contra Spiritum sanctum, sciendo & perseverando peccar Quin & Lutherus ipse in cap. 47. Gen Tom. II. Vi- temb Ger p. 280 fateri id cogitur. *Quo plus*, inqui *prædcatur*, (quintum, vid. Prædicantum & Luthe Evangelium) *eo homines fiunt deteriores*. Peccata *eoru nimium magna sunt Quia non peccant, ut ante in Papatu, ignorantia; Neque enim in intellectu error ullus est; sed cont lumen intellectus, nolunt homines eo induci, ut corrigi, & pr bi esse velint.*

1092 Adhæc, ut aliqua, etiam in Pontificũ alb nomina a flagitiis notanda sint; quid mirum tot sec lorum lapsu, aliquos vitâ moribusque esse lapsos (na de doctrina & fide Petri, super Petram æternùm sol dàtâ, ne quidem fas est dubitâre) cùm in Prædica tum albo, vix aliud quam atri, uti vidimus & prop. 1 videbimus, occurrant calculi, & vel feralia ⊝, vel n xia C; vel, non minus in mores, quàm intra præcord figendi obeli!

1093. Quid inquam mirum, si vel in Apostoloru collegio Judas aliquis; vel in cælesti Angelorum sub missimorumque illorum spirituum regno Lucifer, &a qui Luciferiani; & in augusto mysticoque Eccles Christi corpore, (quemadmodum in sole, Luna cæt risque sideribus maculæ) aliqui nævi, videri v deantur, aut etiam reapse se prodant; cum vel in to Prædicanticę Ecclesiæ corpore, magis, quàm in lilia Calvini tergo, nihil fere aliud nisi stigmata parean vel, in novo illo Angelorũ novoru cælo, quod & An cyræ n 154 & 165 demonstrarunt, vix aliud quàm L ciferos & Luciferianos, vel, denique in istorum cæ Apostolorum Iscariotas multos, Petrum ne quidem num invenias? Et tamen Ecclesiam Predicantica

ix seculum integrum sol aspexit! quanta & quàm fæda
ı urus, aut potius, quàm & oculos, quasi àb Atrei
Thyestæque mensâ ac domo, retro acturus, si vel unius
dhuc dimidij seculi interuallo, tam fædis cogatur frui
pectaculis!

1094 Fac deinde, ut Prædicantes ex eo Asse qui Pon-
ific b Summis, qui Episcopis, qùi Clero Catholico ob-
venit, habeant vel semissem, vel etiam trientem: fac,
nquám, habeant eas opes, fundos, familiam, liberta-
atem, occasiones, &c, quæ ad vitium quasi manu duce-
e impios solent, illicia! Ausim ego dicere (id quod
& Erasmus, apud Hosium Tom. 1. pag 491 & Jungi-
us infra n. 1182. & pleríque sapientum apud Regio-
nontum quoque non diffitentur) neque insolentius,
eque impurius, neque per omnia scelera inquinatius
ipedum genus fore, quam forent Prædicantes. Qui-
us enim modò tam multa allubent, cum tam pauca li-
cent; quid futurum credas, si uti multa libent, ita mul-
a liceant? Qui cum Pseudopropheta Sedechia 3 reg.
22. 11. falsis ita sese cornubus jactant; quid facerent,
i vera haberent? Opus enimvero esset, unicuique mor-
alium, ad cujusvis Prædicantis occursum, inclamare
um Marone, Eclog. 9.

Occursare CAPRO (Cornu ferit ille) caveto.

PROPOSITIO. XI.

Vel ex ipsâ Prædicantum Regiomontanorum vitâ,
itque exemplis constat., multó apud illos, quàm fe-
è usquam apud Câtholicos, fædiorem Vitiorum
stagnare Camarinam, âc proinde plus etiam
Bullingerianæ Vbiquitati loci
illic esse.

1095. Ne quis aut malignè, aut contumeliosè po-tissimùm in amplissimam, nobilissimam, mihique ca-rissimam Regiomontanorum Vrbem, dici à me quid-quam interpretetur, fas, ut opinor mihi erit, quæ Hen-nebergerus, si non verbo (quanquam & id minimè de-siderari hic n. 1010. seq. passus est) saltem opere ipse asseruit, verbo proloqui. Quid igitur istud est! Nem-pe, dimidio illo Prædicantici in Prussiá regni seculo, an omnibus Catholicorum, per eandem Prussiam, urbi-bus, oppidis, ac villis, non fuisse tot, & tanta, quot, & quanta apud Regiomontum designata, ac fere ab uno Hennebergero excepta calamo flagitia.

1096. Quin, & ea Catholicorum flagitia, quæ ille, to-ante regnum Prædicanticum, seculis patrata memo-rat, vix numero, fæditate, & magnitudine, cum iis con-ferenda sunt, quæ idem Regiomonti gesta consignavit. Denique, quod ipse ego vix crediderim, vix in opidi-omnibus, locisque, Prædicantum regno in Prussia sub-jectis plura quam Regiomonti impressa vitiorum om-nium vestigia.

1079. Quid enim, quæso alibi invenias, quod ille & quidem fere etiam ab ipsis Prædicantibus, Regiomon-ti gestum non memoret? Invenies alicubi veneficos magos, necromanticos, sagas, & id genus dæmonum sa-tellitium; uti in **Dominaw** pag. 3. hortulani uxorem Dæmone raptam & in stagno mersam &c. At idem fere Regiomonti in suburbio **Roßgarten** Anno 1588, con-tigit; ubi civis cujusdam uxor, juxta piscinam in hor-tum ab alto projecta, cum nulla humi inter nives appa-rerent vestigia, elisis faucibus inventa est, uti pag. 195 legi potest.

1098. Non memorabo militem pag. 220. vel sutorem pag. 234 & seq. Regiomonti à Dæmonibus per äera vectatos; non repetam, magorum oracula, in inquiren-

de

ɔ Dimleri Prędicantis filio, consulta, ut supra n. 1893.
ihil dicam de Prędicantum combennone, vel potius
allo, illo in Steinbeck ludi rectore, cui, ope dæmo-
um thesauros inquirenti, fauces ita elisę, ut Regiomon-
ad Annum usque 1577. quo extinctus est, nulla ope
urari, vel in pristinam sedem restitui potuerint, de quo
ag. 438.

1099. Ad ipsos Prædicantes Regiomontanos venio.
n non Prædicans erat Andreas Osiander? Et quidem
i n. 321. & alibi vidimus, Prædicantum Princeps, vel
uasi quidam *Rex sacrorum.* At hic ipse *Osiander*, ut in-
uit Henneb, pag. 182 *Chiromanticus erat; quin & Io-
nnem Rügkerum, commensalem, in chiromanticis discipu-
m habuit. Cui Anno* 1540. *signum quoddam in manu
a, cùm exhiberet spectandum, rogavit, quid illud notaret?
c tacente quamvis non omnino inscio Rügkero, Hæreti-
m inquit signat; & ego quidem hæreticus sum, sed, Papæ
licet, Hæreticus.* Et miremur, si idem Osiander *hor-
ndùm rugiens,* uti Henneb ibidem scribit, *animam
co reddidit?* Hos inter psalmos ac hymnos, venefici,
magi, quasi quædam Orci lusciniæ, expirare solent.

1100 An non Prædicans, aut plus quàm Prædicans
at Petrus Paulus Scalichius, qui, ut Mislenta Manual.
g O 1. ait, *circa Annum* 1566. & 1567. *varios in
russia errores sparsit, eosque in multivarios fidei articulos
pingentes?* At hic ipse magiâ, fascinis, notis, & cha-
cteribus, ipsâ Dominici Natalis nocte procusis, aliisque
eneficiis suis, Ducem Prussiæ Albertum I ac totam
rè Prussiam, ita dementarat, ut, quod Henneb. pag
87. scribit, *pro Comite*, imò & Principe à Scalâ, *ipsiusque
rincipis Avunculo, vel consobrino haberetur. Quibus arti-
us multas opes & fundos congessit; sed Vitam inquinatissi-
am cùm duceret,* accedentibus in Prussiam Commissariis
egiis, de quibus sup. n. 637. *fuga se subduxit, voce car-*

nificis proclamatus infamis, & horrenda morte alibi consumptus.

1101 An non Prædicans erat ille, qui ut Henneb. pag. 325. narrat, *ante paucos annos, haud procul Regiomonto, cum rustici ad sedandam, quæ pago ingruebat, pestem; pro insolita superstitione, vel potius veneficio, cadaver peste primo loco sublati è terra effoderent, ut deinceps ligone vel rutro caput eidem præsecarent; ipse præsens adfuit, & consilio auxilioq; negotium promovit?* Ne ipse quidem Hennebergerus excusare fratrem suum, aut committere hoc loco potuit, quin exclamaret. *Propitius sit terræ DEus, ubi hujuscemodi Pastores inveniuntur.* Et tamen, *malunt hoc tempore rustici*, forte & reliqui in Regno Prædicantico cives, *istiusmodi potatores; & in popina socios*, quàm (quales in Catholicâ duntaxat Ecclesia sunt) *veros animarum custodes. Sed volenti non fit injuria, ut alius alium comitetur ad Diabolum.*

1102 Invenies alibi blasphemos, &, in Deum juxta ac homines contumeliosos, uti in Manßfeldt sartorem illum, qui à passione Domini, canem suum vocavit GOttes Marter / ideoque cum cane & domo fulmine ictus interiit, pag. 265. Non deerunt ejusdem furfuris Regiomonti, etiam Prædicantes. Talis fuit Franciscus Friedenhammer in antiquâ Vrbe Capellanus; qui teste Henneb: pag. 183 ajebat, *Sanguinem Christi tantum nobis prodesse, quantum rustico lancea, quam à tergo gestat.* Ipse Princeps suâ manu ad Osiandrum scripsit, ut blasphemum os castigaret. Quod, cum non esset factum, DEus ipse castigavit. Anno 1552. die 4. Martij pro concione obmutuit; indè domum ductus, & ad 25 Maij mutus, animam exhalavit.

1103 Talis & M. Joannes Sciurus, in Academiâ Græcæ linguę Professor, & simul Ecclesiastes; qui, ut testis est Henneb. pag. 183. *cùm neque modum, neque mo-*

destiam

destiam blasphemando teneret, ad primum de Michaelis Beer amici Prædicantis morte, de qua infra, acceptum nuncium, horrore juxta ac pestilentiâ perfusus, subitò interiit.

1104. Invenies alibi homicidas, & humano sanguine madentes: Sed & Regiomonti sub Regno Prædicantum ij non defuerunt. Anno 1549. fratrem frater matri colloquentem pugione confossurus, ab eodem ipse, spectante matre confoditur, ut narrat Henneb. pag. 216. Anno 1550. Joannes Wegener pistillo mortarii, vitricum æquè ac matrem, eadem horâ occidit; ignitus è sanguine, quo calcei ejus madebant, candente ferro ustulatus, & in rotam actus est. *Idem ibid.*

1105. Anno 1578, duodecim sartores mutuo consilio atque operâ, unum itidem sartorem crudeliter occiderunt. *Idem Pag.* 241. De Barbara Preussin, & aliis matribus in suos partus, supra ferarum morem crudelissimè freqentissimeque sævientibus ex eodem Henneberg. pag. 218. jam supra audivimus.

1106. Invenies alibi adulteria, incestus, & id genus carnis flagitia. *Anno* 1546. inquit Henneb. pag. 427. *Mater & filius, nobili genere nati, qui ex infando incestu ternam prolem succeperant, capite truncati, & in rogum conjecti apud* Schocka *oppidum incinerati sunt*. Sed neq́, Regiomonti desiderabis, si vel Hennebergerum legas.

1107. Anno 1568 chirurgi cujusdam Regiomontani uxor, nomine Charitas, ob varia adulteria, die 10. Decemb. capite plexa est; *pag* 214. Anno 1548. pictor quidam Regiomontanus, sexaginta annorum silicernium, idemque insuper hydropicus, rogo absumptus est: & filia, quindecim annos nata, quacum horrendo incestu pollutus est, ad multorum preces, nonnisi in exilium acta pag. 216.

1108. Anno 1762. die 10. Julij quidam itidem Re-

giomontanus, candente ferro lancinatus, ac tandem rogo injectus est, quod cum filiola infante patrasset in auditum prorsus facinus. Hoc, etsi Prædicans Henneb. pag. 221. referat, pudor & verecundia referri vetat. Quod si nulli in incestu Prædicantes, ab Henneberger deprehensi in Prussia sunt, invenies alibi deprehensos ab aliis,& hic n. 1029. 1045. notatos. Nam adulteri Borussicorum ac Regiomontanorum Prędicantum quis enumeret? Paucane hic n. 1049. 1052. 1055. 1061. 1065, memorata? ut externa, aliaque n. 1022. 1025. 1027. 1028. 1032. 1033. 1038. 1039. adducta, adeoq; illud de *Prædicante*, Tauro indomito ab adultera vecta eo, quod Bidermanus lib. de Strygibus; & quod in Hilariis suis Angelinus Gazæus pag. 144. de alio Prædicante, honestæ matronæ pudicitiam tentante, ab eademque arcæ incluso,& venum proposito enarrat, interim omittatur.

1109. Invenies alibi furtis infames: Sed & prædicantibus ea laus debetur, qui non modo Monedulas, ut ille apud Angelinum pag. 49, sed cum Vernero hic n, 1067. ingentes gazas harpagentur. Invenies alibi ebriosos, bibaces, temulentos; adeo ut Henneb. pag. 469. scribat, *vulgare id jam esse, quod juvenes Dominicis diebus à Templo prope omnes, à popina verò nemo absit.* & pag. 256. Ebrietatem dicit inter Nobiles vulgare esse vitium; ut plus artis &egregij facinoris is designet, qui plus haurit &c: vid. juxta ea quæ n. 968. Melan. edixit. Sed neque Regiomonti, neque aliis, inter Prædicantes Borussicos locis, exempla deerunt. Si qui enim alij, isti certè postulant sibi vetus illud occini, *In Triclinio choa, & in cubiculo nola.* Refert Henneb. fuisse suo tempore Prædicantem, qui die Pentecostes, pro concione rusticis suis edixerit, præ foribus adesse, tum festas ejus diei vesperas; tum Annuas epulas, vulgo

Gildo-

Gildbier dictas. Cum porró Vesperę sæpius, Epulæ verò & symposium illud semel duntaxat, intra annum recurrat, satius esse, ut ea die symposio operam dent. Sed & nuper, (quod hodieque vulgi sermone in Ducatu narratur) primus è Regiomontanis Ecclesiastes, pro Concione itidem pronunciavit, *Deum haudita odisse Christianorum ebrietates, cum non sit rigdius Cato.* Hoc enim, ni fallor, aut plus sonant illa, quæ circumferuntur, ejusdem verba. **Gott kan wol ein Christlich Reuschlein vorlieb nehmen/ dann Er ist kein Holtzbock.**

1110. Sed satius fuerit, si hæc in causâ suorum facinora enarret ipse Hennebergerus. *Anno* 1556 ut ille pag. 348 refert, *aliquot militum signa in suburbio* Haberberg *dicto, agebant; cùm illac è* Perßke *villa Prædicans, Regiomonto domum revertitur.* Cùm illi, ut Plato dicebat τινὸς βίον πνεύμονος ζῶν pulmonis cujusdam vitam agere, *liberaliusque ingurgitare se mos esset, haud gravatè se á militibus invitari passus est.* Certat igitur calicibus; cum interim milites ad ejus currum progressi, bubulam carnem, quam ille culeo ingestam vectabat, dextrè tollunt, eisque loco mortuæ vetulæ cadaver, culeo condunt. Prædicans, non tam animo & mente, quàm benè curatâ cute sanus, cum bonâ invitatorum veniâ abit; & domum propere progressus, uxori familięque suæ, gratum ab Vrbe munus promit. Resolvitur culeus, & ecce putidum vetulæ cadaver! Redit ilico ad milites, sed nemo de cadavere quidquam, scilicet, norat. Quin, coactus est Prædicans, datâ fide, cadaver domum reducere, & suâ suorumque operâ honeste sepelire. Ita animæ isti siccæ, & ad Prædicantum disciplinam sapienti, pudor, & ignominia, præmij instar, erant!

1111. Et tamen iste Comicam videtur habuisse

catas

catastrophen: qui sequuntur, Tragicam. Anno 15[4] *ut refert Henneberg. pag 245* Michael Beer in Rume[...] villa Pastor, à Præfecto Fischausensi aliquid postula[...] sed repulsam passus, ideoque subtristis, ingruentem [...]stitię nubem, apud Consulem hausto largius mero [...]luit. Sub vesperam equum conscendit, & domum v[...]sus progreditur; cùm subitò ingens nivium tempe[...] & nimborum, temulentum intra paludes actum, et[...] equò dejecit. Ignarus quo loci esset, aut quid ager[...] stricto gladio frondium, quibus incubaret, præsecat [...]cem. Obdormivit, ut nusquam evigilaret. Quęsitus d[...] ut vulgò raptus à malo genio crederetur; neq; a[...] resolutas proximo vere nives, repertum cadaver.

1212. Circa 1556 circiter annum, ait *idem pag.* 3[...] fuit in Mottenhagen pago, è Thuringiâ oriundus [...]stor; qui postquam singulari Principis liberalita[...] cum ei antea panis quoque defuisset, abundare cępis[...] rusticorum sympośia, & cauponas frequentare, hoc [...] aliorum mores Prędicantum imitari cępit. *Sunt en*[...] (ut ibidem in loco Henneb, addit) *è numero Pastoru*[...] *non pauci, quibus mens, in popinis magis, & cyathis, pereg*[...] *natur, quàm in libris, & officij pastoralis functionibus.* [...] Rusticorum igitur sympośia cum frequentaret, pot[...] aliquando e popinâ domū regressus, cōtractâ in itine[...] cum aliquo rusticorum rixa, eodem loci obtruncat[...] ab illo est.

1113. Deniq; e sicubi tota Prussia aliquod viti[...]rum germen in herba invenias, invenies vel Regiomo[...]ti, vel intra Prędicantum ædes, ubiubi sitas, in fruct[...] Quę ego non eo dicta velim, ut nobilissimæ amplis[...]męque Vrbi dedecori, sed potius ut documento sin[...] nusquam magis, quàm sub infelicissimo isto Prędica[...]tum regno. tum intra męnia sua, tum omnibus Pruss[...] locis Ubiquitati Bullingerianę locum fuisse, adeoq[...]

etiam

tiamnum esse; ut verissimum sit illud Pöetę. *Iliacos ıtra muros peccatur, & extra.*

1114. Vident enim in dies, quotquot Regiomō-i solem adhuc vident, quæ, & quanta à Prędicantibꝰ n horas designentur! Pauco ante annos, Prędicans quidam (parcam & hujus & aliorum nominibus, ne magis in homines, quàm vitia hominum videar acuisse stylum) honestissimę inter Regiomontanos matronę, confessionis causa, in Templum ad se accedenti, eò tantùm quod *Polonica mitra*, contra impotens æquè ac injustum Prædicantum edictum, redimita esset, non sine contumeliis multis, & adsperso Prędicanticę urbanitatis sale, Mitram de capite excussit. Et quamvis mulier, ira prope justa accensa, tum in Templo Prędicanti in vestes, faciem, barbamque involasset, tum deinceps apud omnia tubunalia causam prosecuta, victrix è campo discessisset, ausus tamen est idem ille Prędicans hoc ipso anno, alteri, honestissimæ itidem matronæ, ipsa Prima Adventus Dominica, similem de capite mitram in Templo, eodem loco, eademque de causa proturbare. A qua, similis audaciæ, contumeliæ, & injuriæ postulatus, jure ad tribunalia decertat; non utiq; dissimili, in causa planè simili, ut spes est, eventu

1115. *A*lter, qui priorem dignitate anteit, triennio vixdum evoluto vicinos sibi cives, contra omne jus fasque, ad servitutem quandam adigebat; pro potestate identidem imperitans, ne vel strepitu, vel congesto, pro more, ad parietem suum de platea fimo, molesti sibi esse pergerent. Qui cùm minimè (uti minimè tenebantur) dicto audientes essent; pro concione publica, Prędicanticæ floribus eloquentię sępius adspersi, neque tamen convitiis aut contumelijs fracti, publicæ excōmunicationis fulmine icti, & a Prædicanticę ju-

ribus

tribus ecclesiæ, velut putida membra præsecti sunt. Se-
postquam jure experiri cum Prędicante conati sunt, su-
misit ille Prędicantricos, hoc est, plus quàm Prætori-
nos fasces, cantatáq; ad universam populi panegyrin p-
linodiâ, quæ Vomuerat, resorbuit.

1116. Alter circa idem temp⁹ in vicinâ Regiomon-
to villâ, Pastorem agebat; elocatâ honesto & op-
lento civi Regiomontano filia. Quæ cũ festis diebus, p-
lustra & popinas vagaretur, & interim, sumptâ insup-
à Viro pecuniâ, ad baptismi sacra invitari se semp-
jactaret, quæsita tandem, atque apud Veneris sacra, i-
tra popinas & lustra à Viro deprehensa, piagas, & qu-
merita erat pugnos, edit. Quod cum filiâ referen-
Prædicans didicisset, mitissimi scilicet ingenij Vir, g-
nerum omni verborum contumeliâ acceptum, con-
ctis criminibus, & confutis undique dolis, capitis post-
lat. Comprehensus gener, vincula & carceres annu-
integrum passus; suavissimâ interim conjuge, liberi-
ac liberalius domi agente, imo quotidiano luxu, ope-
domumq; Viri totam subvertente.

1117. Cùm porrò Prędicans impacta genero crim-
na, ne minimis quidem argumentis probaret. & so-
authoritate Prædicantica reum obruere vellet; neq-
pro tribunali aliud, *quàm Ministrum se Verbi Divini, d-
gnum proinde fide esse*, occentaret; Lege talionis in eu-
agi cęptum est Conjectus quocirca est in eum, que-
gener evaserat, carcerem; & nisi judicum moderatio-
sopitum fuisset incendium, docuisset iste *Perillus, I-
suum primus mugire juvencum*. Neque sanè indecoru-
erat, ut jugum ferret, quod alienæ cervici dum para-
juxta vetus illud, apud Zenodotum βοῦς ἐφ᾽ ἑαυτ-
κονιᾶται, *bos adversus seipsum pulverem ciet.*

1118 Longum esset cæterorum facinora persequ-
unum tamen illum Christburgensium Pastorem, præ-
terin

terreminime licet. Vixdum annus præteriit, cùm ille a suis quoque, in Templo cum ancilla sua deprehensus tandem est. Neque potuit flagitium, nisi mendacio declinare. Finxit igitur, nulli ab se rei inhonestæ, sed quærendis duntaxat, & lustrandis avium nidis, in Templo operam datam. Et tamen ob isthanc operam, tam scilicet diligens Pastor & auceps! officio à suis ovibus motus, & ad tribunal quoque Catholicorum, vid Generalis Officialis Pomesanien. Adm. R. D. Petri Winckleri, Marienburgum citatus, quem causæ exitum invenerit, aut quod operæ aucupiique sui pretium fecerit, me clam adhuc est. Simile prope facinus à Vilnensibus Pastori suo objectum, idem Pastor in M S. Apologia fatetur; jure an injuria *Vilnenses certant, & adhuc sub judice lis est.*

PROPOSITIO XII.

Ubiquitatem Bullingerianam, in Prædicantibus, & Prædicantico apud Prussiam populo, variis de cælo prodigiis assertam, ipsi quoque Prædicantes fatentur.

1119. NUsquam ego id asseruerim, nisi longè præeuntem, vel invitus sequerer Hennebergeum Prędicantem. Plurima ille, intra paucos Prædicantici apud Prussiam regni annos, monstra, prodigia, *signa, terroresque de cælo*, recenset; ac ferè omnibus adjicit, vix aliud quàm flagitia, & Bullingerianam apud suos Ubiquitatem, iisdem ostentis signari.

1120. Anno 1570. ut ille pag. 188. scribit, die 15. Martij, natus est Regiomonti infans horrenda, & prorsus monstrosa specie; quippe cui pedes, manus, & pedum manuumque digiti, uti & reliqua membra obtor-

ta, & contra debitum naturæ ſitum ac poſitionem re-acta fuerunt. Quid hoc monſtri portendit? Refe- idem ſuis juxta ac Pſeudo Epiſcopi ſui Morlini verb- *Patet*, inquit, *omnium oculis, quo pacto mundus ſeſe come- do, belluarum ratione carentium in morem, ſerviat Diabo- qui homines obcœcat, & pervertit; ita ut ſemihomines ſemibelluæ ſint. Quin ſub clara iſta Evangelij Prędicani- ci luce, ita impiè atque impurè viuūt, ut neceſſe ſit ipſam m- tari naturam!*

1121. Anno 1585. die 9. Sept. natus eſt Regiomo- ti infans, ſine oculis, ſine naſo; ſed non ſine dentib- cani quàm homini ad ſpeciem ſimilior. Si ex Henn- bergero quæras, quid portenderit? Reſpondet pag, 19 *Dentatum & mordax os ubique invenias, ſed non item aur- quia cum Verbum DEi ubique perſonet, quis eſt qui vel au- at, vel ſequatur? &c:*

1122. Ita quidem ille; neque tamen incommodè a- us, per Dentatum illud os, facundiam, qua Prædica- tes Evangelium ſuum promovent, ob adjunctos con- tiorum contumeliarumque morſus, propè caninai- ſignificare dixerit. Quam, ſi dura ad omne majoru- imperium cervix, & pręfractus in obſequium Eccle- animus ſequatur, quid mirum? Cum dentata iſtius m- di monſtra, auribus oculiſque careant; quippe qui- omne robur, & ratio, & panoplia in dentibus lis ſit?

1123. Anno 1591. die 17. Oct. itidem Reg- monti natum eſt monſtrum, cui oculus unicus ſed ſtus in fronte, oculo leporis non diſſimilis; at verò tes infra mentum ſitę fuêre. Quid portenderit, (cù ut Henneb. pag. 197, & p. 198, & in ſimili causâ p 327 ac 467. dicit, *Deus & natura nihil faciant fruſtr.* docebit idem; qui l. c. impuram, & incontinente- ac diſſolutam multorum vitam notari voluit. Sed

d illum in fronte oculum, & unâ ad ea, quę in Anticyris .171. & seq. dicta sunt, respex-rit; Vix dubitabit, Cy-opicamPrædicantum sive Ecclesiam, sive potius vi-m, hoc monstro adumbratam; præsertim cum, ut aullò ante diximus, vel nullę sint aures, vel infra entum, gulæ, & linguę, & dentium Draconinorum nperio libidinique subjectæ.

1124. Anno 1594 Itidem Regiomonti effusus par-s humanus, sine oculis, sine naso; ore admodum enor-iter deformi, capite ad muliebris vittæ morem com-osito. Quid ad hæc pag. 242. Hennebergerus? *Quan-quidem monstrosi partus*, inquit *ita frequentes sibi hoc tem-re succedunt. Verendum, ne ea, quæ portendunt, magno m dolore & gemitu nostro, brevi consequantur.*

1125. Sicut autem hoc, aliaque supra memorata onstra, sine oculis, sine auribus, vel naso edita; ita il-d, Anno. 1575. die 13. Februar. Mülhusij natum, na- auribusque caruit, sed non item ore, admodum va-o, & latè tumente, oculis rotundis æquè, ac latè pro-inentibus; Ut utrumque ranæ magis, quàm hominis eciem referre, & (quod vel tacente Henneb pag 225. cile quivis colligat) ranas illas planè Ægyptias vide-etur adumbrare; quę cùm in cæno & sordibus ipsę vi-ant, alienos tamen mores emissitiis semper oculis, voce (*vox enim sunt, præteraque nihil* ut est in fabulis Esopi Antic. n. 187 & seq.) non omnino humili neq; oderatâ, æternum flagellant. Huc faciunt, quæ de scalapho n. 5. Aristarchi diximus.

1126. Quod porrò memoratis hactenus monstris efuit, cumulatè alii, circa eadem tempora datum fuit. am & in Pöbeten villâ, Anno 1581. partus cum ge-ino capite effusus die 15. April. Principibus ipsis Re-omontum spectandus missus est. pag. 351: & Anno om. 1583. In villâ Worinen / diri spectaculi mon-

ſtrum, cæterà hominem, ſed ore gemino leporem r
ferens apparuit; naſus quoque monſtro geminus,
oculi quatergemini fuerunt; Quorum bini humanis, b
ni vitulinis ſimiliores.

1127. Quid potenderit, nihil pag. 320 Henne
edixit; fortè quia ad id, quod apud ſe, circa id temp
apparuerat, interpretationem rejecit. Sic enim pa
327. inter acta, quæ ipſe Mülhuſij Paſtor coram ſp
ctavit, narrat. *Anno 1585. Cucumis, ſive Cucurbita*
horto meo Mulhuſij nata, anteriore juxta ac poſteriore pa
τὰ αἰδοῖα γυναικεῖα. *ita exactè referebat, ut null*
ſculptoris manu effingi poſſent exactius; quod plurimi, et
am de nobili genere homines, qui attoniti ſpectabant, faci
teſtentur.

1128. Quid putes eo portento ſignatum? An quo
ad Evangelij Prędicantici ortum, non pauci *cucurbiti*
capite naſcantur homines? An, quod illud ipſum Eva
gelium, quod ſapientes jure aſpernantur, S. P. Q. Pr
dicantico, ex mente Suidæ κολοκύντης ὑγιέστερον, c
curbita ſalubrius videatur? Id enim Allio è ſiligine v
tritico, ſub ejuſdem Evangelij exordium nato, ſign
tum Diſq. 29. prop. 5 n. 939 & ſeq. audivimus. A
quod mulierculis, è diſciplinâ Prędicantum, ſacras l
teras improbè, inutiliter, & ad muliebrem duntax
pervicaciam accendendam, aſſiduò pervolutantibu
tritum illud ex Athenæo, non tam voce, quàm reap
imperatur,

Τὸν σίκυον τρώγουσα γύναι, τὴν χλαῖναν ὕφαι
O mulier, cucumi veſcens, contexito veſtem?

1129 Et ſanè magis id genus hominum *colus calathi*
Minervæ quàm Biblia decent; Cùm præter D. Pa
lum, etiam reliqui ſapientes, Sophoclem imitati, ſile
tium mulieri ita imperent, γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγ
φέρ

ρει, *Mulieribus decus & ornamentum fert silentium.* Ut
roinde Prędicantes, qui illa mulierçularum in
acris literaturâ, magnum sibi fructum. decus, atque
peræ precium spondebant. Varronis & Plauti sensu
ici possint, *Cucurbitâ glabriores*; adeoque illud quod in
navos olim jactabatur, ipso illo cucurbitę Henneber-
ianæ portento, quasi tacitè loquente, passim audiant,
ωαικὸς πυγή: ipsa verò Prædicantium Synagoga,
uam illi Vrbis instar, saltem Babilonicæ, in altum edu-
ere satagunt, dici possit Pygela; quæ unde, & quâ
ausa ita appellata, intelligent Prędicantes, qui Theo-
ompum & lexica Græca versant.

1130. Interim nobis Hennebergerus, suam quoque
per suâ cucurbitâ, divinationem edisserat. DEVS, in-
uit ille, *& natura, nihil frustra faciunt. Vnde, ad exor-
um illius cucurbitæ secuta è vestigio est impura illa & inqui-
atâ vita, quæ plurimum Vbiq; invaluit.* Ecce! quo pacto,
tiam Prædicante interprete, Cucurbita illa, Vbiquita-
e Bullingerianam significarit! Et potuit sanè interpres
lle, divinitationis suæ causam & fundamentum, vel ab
psis Jureconsultorum principiis arcessere. Nam (quod
el Dasypodius in suo Onomastico notavit) *Cucurbita-
e dicitur Vasallus, qui domini uxorem adulterat vel ad cri-
men istud saltem solicitat, turpiter tentat: Item qui filiam, ne-
tem, nurum, aut sororem ejus polluit.* Quod, an Prædican-
um operâ vel exemplo, aliis quoque extra Prussiam
regionibus fiat. deinceps erit disquirendum.

1131 Portentis hisce jure accensendum est, quod
Severinus Göbelius, ex Academiâ Regiomontanâ Me-
dicinæ Doctor, & apud quendam è Magnis Litvaniæ
Proceribus Medicus lib. 1 de Succino pag. 5 memorat.
Succinum vix alibi terrarum, quàm in Prussiâ nascitur,
etiam Ortelio, cæterisque Geographis fatentibus. Circa

Annum igitur 1580. novum & insolens Succini gen in Prussiâ apparuit; colore, pręter morem, nigro; odore, præsertim cum arderet, tetro. Ipse l. c. Göblius, id iræ ac vindictæ divinæ indicium dicit. Exudantibus enim, ac fædum totâ Provinciâ, sub illo Prædicantum imperio, odorem exhalantibus vitiis, ipsæ, quas natura Prussiæ largitur opes, vitæ moribusque respondent! Quod ipsum quoque Tritico in Allium mutat n. 939. diximus indicatum. Quem quidem fructum, Hermannus Neüwald/ in barbaro illo suo *Antiqui-no* Jubilo respexit, merito pag. 12. gloriatur, *sub Alber XXXIV. Ord: Theut. Magistro, Anno 1523. fertile, frugif rum, ac dives Prussiæ solum videri potuisse.* Sin aliodigitum intendit, videtur κολοκύνταις λκμᾶν; ut non minus iste Neo-silvanus in suo Haberberg/ quàm laudatus il pag. 10. nescio quis, apud Vittembergam vates, Br der Fleck auffm Weissenberg/ haberi pro Tiresi possit.

PROPOSITIO XIII.

Aliorum quoque extra Prussiam Prædicantum, in quinati mores, & manifesta carnis vitia, Bullingerianam in eorum Ecclesiâ Vbiquitatem, cumulatè vigere probant.

1132. QUantum hic, & quàm nobile speculum exemplorum statui ob oculos posset? Jam olim, sub ipsum Evangelij Pręedicantici exordium Erasmus *Epist. ad fratres infer Germ* inauditam Evangelistarum, Apostolorumque istorum salacitatem, attonito similis depinxit. *Iam, ut donemus,* inquit ille apud Hosium Tomo 1. pag. 491. *Evangelij præconibus, esse fas uxores ducere; quis non admiretur, Oviculas, mactationi destinatas, nihil in mundo quærentes præter gloriã Christi, tot curis distri-*

ſtrictos, tot afflictionibus obnoxios, non poſſe vivere ſine xoribus? quas tam multi ob leviores cauſas, aut non ducunt, ut ductas nollent. At iſtis omnis Tragædia exit in cataſtrophen Comicam. Vbi contigit uxor, occinitur, Valete & laudite. Quæ, malum! eſt iſta tanta ſalacitas, quam tot ala non poſſunt excutere? Vnde tanta carnis rebellio, in iis, ui ſe jactant agi Spiritu Chriſti?

1133. Et, ne ſine exemplis, ad quæ hac & alijs Epiolis ſæpè provocat, obſcuriorem cauſam videatur reliuiſſe: Non, inquit, *nomino ſacerdotem, Baſileæ virgis eſum, mox vrbe eiectum. Is, ut publicus ferebat rumor, & n carcere, & extra portam, cum à carnifice dimitteretur, publicè teſtatus eſt; ſe, poſteaquam ſe illi ſectæ addixerat, in omne flagitiorum genus proruiſſe. Quid de tota ſecta dixerit, on referam.*

1134. Poterat, Eraſmus, quemadmodum *Epiſt. in ſevdo-Evang.* & alibi ſępè innuit, plurima iſtiusmodi xempla proferre: poſſem & ego ex alijs quoq; ſcriptoribus non pauca: ſed ſatis, opinor, erit, ſi ea, quæ Sigiſmundus Ernhoffer/ in defenſione Catechiſmi è Lutheri riptis collecti, & ab ſe editi, recenſuit, hic attexam. *Hanc*, inquit *pag. M. 5. Lutheri doctrinam*, de qua prop*q: vos Prædicantes fideliſſime in opus deducitis, ita, vt mas ſordium veſtrarum impuritatumq; odor mundum totum releverit. Quam multa ſunt præ manibus exempla? Ex his urius quendam Prædicantem memorat, qui ad Prædicantiam aſſumptus, Prædicantiſſam ſibi ilico adjunxit. Quam aullo poſt, quia non ſatis ad vota, nutumq; ſibi eſſet, veneno ſtulit, & ad ſecundas nuptias tranſijt. Quæſitus apud Iuicum tribunal, quid ita crudele facinus patraſſet? reſpondit, 'oniugio, apud Lutheranos, carnis laſciviam & ſalaciam non xtingvi.*

1135. Quàm hoc verè dictum ſit, vel Nurembergæ, n cano illo, & jam decrepito Prędicante Michaele, pauit, *qui*, ut l. c. memoratur, *quæ flagitia, ſuperſtite etiam-*

num vxore, cum ancilla patrarit: quomodo eandem ant nudam contemplari solitus sit, &c. honestæ aures ferre non sunt Nimirum ut oleum flammæ affusum, ita conii gia, Prædicantum libidines extingvunt. Et quid coni gia extingvant, si Christi Passio, & quasi ante oculos st lans adhuc Christi Sangvis, non extinguit? *Basileæ*, i quit idem pag. M: 7. *ipso die Sacratissimo Parasceves ab psis magistratus apparitoribus, est in lupanari Prædicans pertus: idemq; jussu magistratus comprehensus, & civitate bitò eiectus est*

1136. Ac vide quæso, quibus isti remedijs, & qua infandis, ad extingvendas, vel potius accendendas lib dines suas uti soleant! Primum igitur remedium e mutua uxorum inter se permutatio. *Mos enim inter Pr dicantes* (ut l. c. M. Sebestianus Flasch, olim quoq; Pr dicans, deinde Ecclesię Christi reconciliatus, artiu Prædicanticarum non ignarus testatur) *plerumq; ino vit, vt mutuo vxores, pecoris alicuius instar permutent, abutantur: adeo vt dictus M. Sebastianus, à suis Symmyst ea super re sæpius tentatus ac requisitus, consulere sibi, con gisq; suæ pudorem, ac fidem inter illos servare, ac tueri æg potuerit.* Et miremur inter barbaros illos, omniumqu literarum rudes, Schismaticorum Ruthenorum Popa aliquando eiusmodi permutationem factam, ut junic seni juvenculam uxorem, datâ ad vetulam suam auctar loco scrophâ, extorserit? *cum id inter Prædicantes, eoden teste, commune vsitatumq; sit?*

1137. Alterum remedium est, virginum, uxorum que alienarum, tum alijs modis, tum per audiendaru occasiones confessionum, solicitatio, & ad flagitium in ductio. Usus inter multos, præcipuè hoc remedio e Polycarpus in Weißenfels Predicutius, *qui*, ut l. scribitur, *inter audiendas confessiones & convivia, pro n tali baptizandorum celebrari solita, præcipuas ac formosiss*

mas c

as civium vxores; venabatur, ac data postmodum occasione
itiabat. Et dubites istum, in illo confessionum arcano,
l svadendum, & inducendos in nassam pisces, alio
iam Verbo Dei usum fuisse, atq; ita sacrilegium sacri-
gio cumulasse? Nisi fortè solenne illud, quod Pransus Pa-
itus Vinc. Fabritij recitat, ipse quoque usurparit, & blan-
a, meretriciaque voce (tali enim prophetę isti solent)
etonuerit,

Properate vivere Pueræ,
Quas sinit ætatula ludere,
Esse, amare, & Veneris tenere bigas.

udi enim, quid de Polycarpo illo scriptor noster sub-
ngat.

1138. *Ne porro sua flagitia, quanquam minime ignota ulgi sermone jactarentur, biennium integrum pro concione, ctavum Decalogi præceptum, de non dicendo contra proximum falso testimonio, ingenti contentione, versabat: quod tandem à consule, cuius vxorem propè oppresserat, deprehensus, ideoque ab Augusto Saxoniæ Duce æterno carceri mancipatus est.*

1139. Tertium, sunt nefandi cum propinquis & sangvine junctis incestus. De quibus hunc in modum Ernhoffer. *Non unum, sed plura, plura, inquam, præ manibus exempla sunt; quod vos Lutherici Prædicantes, vestras ancillas, privignas, uxorum vestrarum sorores, & omnis sine discrimine generis feminas, secundum uxores vestras, ad vestram libidinem adigere, vitiare, ijsque nefarie abuti soleatis.* Et ne nullum attulisse exemplum, ideoque minus demonstrasse causam videretur, paullò ante ita præmisit. *In Austria, loco* Stein *dicto, Prædicans propriam, eamque prorsus germanam sororem, uxoris loco habuit. & aliquot ex ea liberos suscepit. Cumque illa extremùm parturiret, filiam itidem suam vt invasit, & crudelem miserandumque in modum, usque ad interitum, vitiavit.* Quæ isthanc, plus

quàm belluinam feritatem, Oedipi scenæ unqua exæquent?

1140. Quartum, immanis parvularum admodu puellarum Violatio, vel potius laniena. *Anno 2557* idem scribit, *Prædicans quidam in* Onoltzbach/ *vino mulentus, toto oppido vagus, lupanar, & publicam inquiret ganeam. Attoniti ea impudentia cives, respondent, nulli apud se lupanari aut prostibulo locum esse. Ille extra p tam, domum versus progressus, puellam impuberem & adm dum parvulam, quæ fortè obvia fuit, vi aggreditur, atque delicatè ovem lupus habet, ut, cum pudore, vitam innoce simul eripuerit. Comprehensus ea de causa illo eodem an & extremo supplicio, multis quidem Prædicantibus, sed inc sum deprecantibus, est affectus.*

1141 Eadem Rescius in Atheismis pag. 80. ref rendo, addit; Ministros, qui supplicationibus sui alterius supplicio intercedebant, illud in causa præte disse, vid. *Opus id Evangelicum, naturæque consentaneu & Lutheri Evangelio affine esse.* Vis geminum facinus, facinori adiectum supplicium? *Alius in Moravia Pr dicans,* inquit idem Ernhoffer, *puellæ itidem parvulæ vi & vitium ita attulit, ut & illa extincta fuerit, & iste ro ea causa injectus atque incineratus.*

1242. Quintū, infanda Bestialitas. De qua D. *Hannib* Nothelffer/ apud eundem l. c. *in sua ad German Parænesi; uti & de aliis inauditis & horrendis, conjugat rum quoque Prædicantum facinoribus meminit. Annenburg loco Vittemberga tribus milliaribus dissito, Prædicans fuit quem etiam Augustus Princeps sæpe solitus est audire. Is quanquam uxorem non inelegantem haberet; Tamen in hor rido cum vacca scelere deprehensus, & ad rogum damnatu fuit. Sed postmodum ne scil. Papistæ gloriandi inde ansa sumerent, quorundam deprecatione à rogo liber, exilio dunta xat multatus, Hallæ in Saxonia vixit.*

Qua

1143. Quale verò illud, cujus etiam Prædicans ali-
n Prædicantem edito scripto publico, accusavit? *In*
ustria Prædicans quidam, inquit idem, *á suo symmysta*
blico scripto accusatus est, quod non modò vaccam, verùm
matrem quoque suam iniisset. Nunquid hæc omnes
edipi, Pasiphäes & Myrrhæ, fabulas excedunt?

1144. Et iniquus, aut injurius adhuc in Prædican-
s idem sit *si omnium impurissimos & profligatissimos ne-*
lones appellet Prædicantes; quippe, qui paucis hisce annis, om-
bus etiam impurissimis inter nos sacerdodibus, in isto libi-
num sive stadio, sive cæno, palmam longè præripuerint? Et
jurius quoque in eosdem sit, Laurentius Surius, gravis-
nus author? Qui apud eundem ita loquitur: *Sunt etiam-*
m homines inter nos, quibus rationes, & regestra, in Visi-
tionibus Evangelicorum Prædicantum scripta. aliquando vi-
re contigit. In iis sane adverterunt, plura à Prædicanti-
s, quantumvis conjugatis, & horribiliora patrari adulteria,
àm ab omnibus toto mundo Catholicis fornicationes? Deni-
e injurius & ego sim, si, vel ex impurissimâ Prædican-
m, cis & intra Prussiam Vitâ, Bullingerianam Vbi-
uitatem, per Ecclesias Prædicantum, in Prussiâ, & ali-
Vbique diffusam, adstruere nitar?

1145. Certe injurij neque esse, neque dici poterunt,
onesti illi, & in re politica non insipientes viri,
ui sive nascendi sorte, sive alio casu ad Prædicantum
ationem delati, cùm & hinc, tanta inter plurimos
atholicorum sacerdotum, continentiæ integritatisq;
xempla; & inde, tot & tanta inter Prædicantes, quan-
umvis conjugatos, libidinum flagitia intuentur, ma-
nt vel innuptas, vel infimo etiam cuique potius, quàm
rædicanti nuptas filias suas esse?

1146. Audi, quid de Viro inter Hollandos non po-
remo, Libertus Fromondus, Epist. ad Gisb. Voëtium
ap. 4, pag. 29. Anno 1640. scribat *Et de vobis Hol-*

landis quidam nuper, quem nominare possim, Vir inter I Amplissimus, admirans etiam Illustres apud nos adolescent Clericorum aut Monachorum institutum suscipere, addeba Ministri nostri e fæce plerumque plebis, & vilissimi sunt; nemo paullò honestior filiam suam, nuptui cuiquam eoru dare sustineret. Deinde quidquid aliud externa modestia compositione vestis præferunt; intus avaritia & pravis cupid tatibus plenissimi sunt Nebulones: qui omnia divina human que ad lucrum referunt. Et ne ex vano hausta videat protulisse, subjungit Fromondus. *Hæc ab amplissimo V ro, Principum Consiliario, cui ista narrabantur, accepi. Sc pta ipse mea leget; & mortem malim, quâm mendacij ap eum infamiam subire.*

PROPOSITIO. XIV.

Ex doctrinâ, & novo Prædicantum Evangel ipsorum quoque judicio, Vbiquitas Bullingerian & impura Prædicantum, Populique Prædicanti vitâ, tanquam à fonte vel causâ manat,

1147. Poteram ego, poterant alij mecum, ja olim divinare ac disquirere; quid tande causæ sit, quod Novatores jactare magnificè solean Evangelium ab se, & Luthero potissimùm Promo. Co do suo, *De subscamno*, promptum prolatumque, & or exhibitum esse? Si enim (uti quidem Joan. Aurifaber cujus hic Disq. 17. vita moresque descripti sunt, in Præ fatione Colloq. Luth. & post alios, noviti⁹ ille Silvanu apùd Regiomontum, tenuem meditatus Avenam, d quo hinc n. 1131, in Satyrico suo Anni 1630. Jubilo, pa 50 aliique sive Fauni, ac Satyrisci, sive etiam Sileni plerumque gloriantur) innuere velint, contemptu

i

Ecclesiâ Catholicâ, adeoque instar purgamentorum bitum abjectum q; fuisse Evangeliû, quoad tandem ab se lucem preferretur; splendissimè profectò mentiuntur: m palàm sit, non modò Cajetanum, aliosque Luthe-, cöævos; sed illum quoque proximè antegressos Caholicorum scriptores (quid enim alios Doctores, qui el multis seculis præjverunt, vel etiam proximi non m scripto, quam concionibus, & verbo, idipsum egeint memorem ?) ea in Evangelio, cæterisque sacrarum erarum monumentis industria, labore, diligentiaque ersatos, ut, ne ad hoc quidem tempus, proferre Prædintes unum de suis queant, qui illis jure comparanus sit. Quem enim dabunt, quem vel Alphonso Toato, circa Annum 1444. Episcopo Abulensi; vel Dioysio Carthusiano, circa Annum 1450. ex parte comonant? Quin, nisi Lutherus supra n. 486. citatus, menatur, Tum ipse, tum ejus Cöevangelistæ, & excuculti transfugæ, multo in Papatu Verbum Dei diligentus ractabant, qàm deinceps, quando Verbum DEi maxine exorsi sunt, buccis crepantibus magis, quàm vita & pere ipso jactare.

1148. Quid igitur vel causæ, vel mysterij tandem st in illo Prædicantum Celeusmate? Ego quidem, præsertim ad Vbiquitatem Bullingerianam, de qua hatenus respiciam, ita centeo; id, quod à Prædicantibus Evangelium orbi exhibitum est, nil esse aliud, nisi, vel nera vitiorum hominumque purgamenta & sordes; vel doctrinam & sapientiam, ad easdem sordes, sensus, nimosque hominum inclinantem & quodamodo mergentem. Unde enim illud vitiorum diluvium? Vnde lla apùd Prædicantes Vbiquitas Bullingeriana? E doctrina utique, & novo Prædicantum Evangelio, quod cùm illi, inter vitæ inquinatissimæ, & carnis ad libidinem exæstuantis sordes, vel invenerint, vel potius conbr

cepe-

ceperint; novam facem & quasi Pharum vitioru Orbi, per sese satis in vitium ęstuanti, accenderun

1149. Jam Olim, sub Annum 1532. Georgius V celius, elegantissimus scriptor, à factione Lutheri Ecclesiam Christi regressus, tum alibi, tum in libro *Moribus hæreticorum, & Retectione Lutherismi*, Lipsiæ A no 1538. impresso, id copiosè demonstravit. Pag. 7. *Quis*, inquit, *nescit, quæ nunc regnet vitæ omnis impu citia? Sodoma justificatur, & Samaria vix dimidium pecc torum peccavit, cujusmodi pars Lutheri. &c. Cum incipe olim Ecclesia Catholica, fiebant, qui crediderant, melior Nunc cùm restituitur, (fingo enim ita esse) fiunt creden seipsis deteriores; idque adeo, ut periculum sit, ne Pagani Christianis, progressu temporis reddantur &c.*

1150. Pag. C. 1. *si nihil aliud esset, unde pateret, ctionem istam ex DEo non esse, illud cuiquam satisfacere quod hujus occasione, quidquid ad disciplinam spectabat, cidit: Quidquid verò ad licentiam, perdurat. &c.* Pag G *Vbi fides omnipotens, quam toties declamitamus? Vbi C ritas proximi? Dic tu mihi, per Christum, an unquam min Charitatis inter Christianos extiterit? O nos! quo labimu Quàm turpiter quàm indignè, quàm diabolicè impegimu Septimius Tertullianus dicebat, Christianorum esse, quam tissimè terris discedere. At nos Evangelici, ita terras*, imò pu gamenta, sordes, ac sentinas terræ, *amplectimur*, *malle mus perpetuò hic vivere, Christo relictis cælis. Nolum libentes egredi terreno hospitio: Tam bene nobis conscij sum in EVANGELIO AB INFERIS REVOCATO! Ta certi scilicet sumus de sinu Abrahæ!*

1151. Verum quid ego Wicelium, quid Erasmur (qui in hyperasp. 2 *adeo per hoc. quod isti vocant Evāg liū, non corrigi scribit hominès, ut videantur fieri deteriores n fieri ut peccare desinant, sed ut peccent impunitius*) quid alic scriptores Catholicos, uti quidē plurimos possem, etiar

cit. Vittembergensium Disputat pag 16 allegatos,
tes producam? Nam hic ut iterum Wicelij verbis
3. G 4 utar, *etiam ipsos sectarios habeo suffragatores, qui*
enuè confitentur, uberiorem vitiorum copiam nunquam ex-
isse, quàm ab iis annis, quibus succrevit Lutherismus &c.
odeant quocirca, ab ipsa adversariorum statione, qui
usam hanc transigant; prodeant adeo Prædicantes
si, qui nos doceant, ab hac ipsa novi Prædicantum
vangelij Pharo & face, vix aliud hoc seculo, quàm vi-
orum omnium, ac præsertim libidinum, accensas esse
ter Christianos flammas.

1152. Primus sese nobis offert tùm Lutherus, tum
lvinus, suorum uterque manu, quemadmodum prop.
jam vidimus, stipatus. Quæ enim de impurâ suo-
m vitâ afferunt, non aliunde, quam ab istis Evangelij
ovi fontibus, originem ducunt. Dicat tamen, vel
tra ordinem hoc loco Lutherus. Cap. 22. colloq.
g. 223. *Ad istam vitæ securitatem, & licentiam*, quæ
l in rusticis ipsis, nimia jam tum erat, *plurimum faci-*
t Antinomi; qui istam in hominibus securitatem & præ-
lentiam, ac præsumptionem creant. Video namq;, proh do-
! quod sub speie & velo misericordiæ Dei, ausint patrare
æ velint: quasi non amplius peccarent fideles, essentq; ita
sti, ut non amplius egeant prædicatione legis, &c.

1153. Quæ Lutherus de Antinomis dicit, potiore
rede Luthero cæterisquè Lutheranis, quorum Anti-
omi posteri heredesq, ex asse sunt, dici possunt, & non
modo à Tannero demonstrat 8 §. 3. alijsque hujus tem-
oris scriptoribus, verum & ab ipso Lutheri, Prædican-
imque exordio, dicta, aut potius prædicta à plerisque
int. Non possum Borussicis nostris, Borussum Tide-
annum Gilium, primum Culmen. deinde Varmien. E-
iscopum, non sistere. Is cum in illo Canonicorum
armiensium Collegio (quod doctissimorum clarissi-

morum-

morumq́, semper Virorum ferax ac fertile seminariu
est, & fuit) circa Annum 1523 Administrationem pr
fecturæ, œconomiæq; Allensteinensis sustineret, Artic
los á Luthero id temporis assertos. *quasi flores in te*
nostra, ut ipse ait, *apparentes*, forte ab amico nactus,
paullo diligentius intuitus: Anthologiam, quæ An
1524. Cracovię impressa est, magno judicio, nec min
se eloquentiâ, edidit.

1154 In ea, pro præsente causa ita scribit. *Ecce! D*
munere, per omnes Germaniæ Ecclesias, fidei præconia in c
lum tolluntur! At fidei fructus, & exempla, prava omni
magis quam ante eminent! Qui jeiunare solebat, spontane
esse jeiunium debere affirmat, & gulæ ventrem aperit! Q
continebat. cœlibatum humanis viribus maiorem prædica
& genio frena laxat! Qui orabat murmura precularum d
mnat, & maledictis omnia implet! Obedientia Christia
solvitur. Virginalis pudicitiæ sublimitas obscuratur: Exom
logesis pene abrogatur; omnia litibus & seditionibus miscentu
Cùm tamen, si spiritus & fidei dona in nobis crescerent, s
pius, quam antea, jeiunijs & vigilijs carnem nostram aff
geremus, &c. &c.

1155. Experientia, quam Calovius nuper stultoru
Magistram dixit, Lutherum diu superstitem, idipsu
docuit. Unde, ut aliquem, non tam surgenti, qua
exundanti in sua Ecclesia vitiorum omnium diluvio
obicem poneret: coactus est visitationes Ecclesiastica
instituere, & libro edito formam visitandi præscriber
In quo apud Cassandrum, Consult. art. 4. ita loquitu
Multi dum audiunt solumodo credant, omnia ipsis remi
peccata, fingunt sibi fidem: & putant se mundos esse, per qu
fiunt temerarij & securi. Huiusmodi autem carnalis securit
peior est omni errore, qui ante hoc tempus vnquam fuit.

1156. Quo verò pacto etiam Calvinistæ, tum al
tum illis de fide sua justificante dogmatis, omnibus fl

ijs fibulam laxent, docuit in Epist ad Gisb. Voetium bertus Fromondus cap. 1. & cum eo Daniel Tilenus amvis Calvinista, in Notis ad Can. Dordrac. Sed & artinus Bucerus Zvinglii juxta ac Calvini Achates, cũ n. 974. audivimus, dixisset, *Maxima horum pars, vid.* vangelicorum suorum, *visa est, id tantum ex Evangelio hristi petijsse, ut jugum qualiscunque disciplinæ, pœnitentiæ, religionis universæ, quæ in Papatu reliqua fuit, abijcerent: pq; carnis suæ arbitrio ac libidine, instituerent agerentque nia:* Tandem subiungit; *Tum non ingratum eis fuit dire, justificari nos fide in Christum, non bonis operibus, orum nullo tenebantur studio. Nec pauci eorum, qualemnquè Evangelij prædicationem, eo tantum receperunt, vt òpes invaderent Ecclesiasticas.*

1157. Eodem sensu, atque adeò ijsdem prope vers, hanc de Bullingeriana Ubiquitate, testium classem se Bullingerus claudet: qui in cap. 20. Matt. apud eũem Jungium l. c. ita scribit, *Magistratus hodie ex Evanelio, quærit dispensationem, vtinam non direptionem, opum cclesiasticarum. Concionatores quoque ipsi, Evangelij Prææcatione venantur honores, opes, vulgi favorem, & gloriam uius seculi. At promiscua plebs sperat se in libertate Evangeca reperturam, quod decimas & census nullo Divino jure endat, &c.*

1158. Quàm hęc vero consonent, docuerunt vel lla Rusticorum bella, hic n. 602. 604 611. 626. perstricta. De quorum primo, audi quid Lucas Osiander Pręfat centur. 16 scribat. *Mobile & ignobile vulgus (imulsu seditiosorum quorundam concionatorum,* ut vel hinc constet, quod de seditionibus Prædicantum, aliorumq; ectariorum n: 307. 309. 311 313. 599. 610. 613. 626 631, 735. 794 scriptum.) *Doctrinam piam Lutheri manu dextra per Lutherum porrectam, rustici seditiosi manu sinistra apprehenderunt: quasi per Evangelion, libertas Cor-*

poralis

poralis ab oneribus civilibus, & *licentia ad omnis generis c[ar]nales voluptates & flagitia daretur. Arma igitur rustici [s]ub prætextu Evangelicæ doctrinæ adversus Magistratum ca[pi]unt, & multa violenter, iniustè, & flagitiosè faciunt*, &[c.] Atquè hinc patere etiam potest, quàm Wittemberge[n]ses Æthiopem planè lavent, qui in sua illa Disp. viti[o]rum diluvium, & Bullingerianam in sua Ecclesia Ubi[-]quitatem, negare cum non possint, negare tamen mu[l]tis volunt, ex novi istius Evangelij fontibus pudita i[s]ta venena exhalare.

PROPOSITIO. XV.

Ipsa Prædicantum, Populique Prædicantici exem[-]pla evincunt, inquinatissimos eorum mores, & Vbiquitatem Bullingerianam, nullâ aliâ magis ex causa, quam ex Prædicantum doctrinâ sequi,

1159. NEmo id negarit, nisi ante præclaros illos, [q]ui Lutheri Prædicantumque Evangelio di[s]punxerit Aphorismos: v. g. *si non vult Domina, veni[at] ancilla.* Tom. 6. Vittemb. germ. p 177. Item *Quà[m] parùm in mea potestate est, ut vir non sim, tam parùm etia[m] in mea potestate situm est, ut absque muliere sim &c. quia ha[ec] res, non est arbitraria, seu consilij, sed necessaria ac naturali[s], ut omnis vir mulierem habeat, & omnis mulier virum &[c.] estque hoc plus quàm præceptum; magisque necessarium, quàm comedere, & bibere; dormire & vigilare; purga[re] & expuere &c*: ibid pag. 171. Item. *Nihil in mundo ju[-]cundius, quàm, si cui contigit, amor mulierum*; in glo[ss.] marg. Bibl. ad cap. 31. Prov. Item, *Votum castitat[is] multo est pejus quàm ullum adulterium. vel fornicatio* Tom[.] 6. Vittemb. pag, 252. Item. *Institutum meum est, no[n] dicere, qua ratione votum castitatis servari debeat, se[d] qu*

qua ratione servari nec possit, nec debeat. Ibid. pag. 232.

1160. Has Lutheri, non jam Christiani, sed Epicuræi, vel Cynici Philosophi, planè κυρίας δόξας, quas vel Tannerus Anatom. parte. 1. Demonst 8, n 33. & seq. Parte 2. Demonst 8. §. 4. & noster Aristarchus n. 173. & seq. recenset; quicunque lectione vel auditione acceperit, ad virtutem accedetur? Quid, si huic inferorum igni, per Lutherum suscitato, cæteri quoq; Prædicantes affundant oleum? Quid si, inquam alij studium bonorum operum, & vitam ad Divinæ legis amussin exactam, non modò negligant, verùm & damnent? Quid, si ij ipsi, qui præceptis suis, vel à virtute retrahunt, vel accendunt ad vitia, non modò Antinomi, vel Majoristæ, ceteris quoque Lutheranis aliàs damnati, sed delibatus populi illius flos, & rigidi, ut vocant, Lutherani sint?

1161. Tales utique erant, qui partim de Vittemberg. partim de Lipsien. Academiâ, à 20. Novemb. An. 1368, ad 9. Martij Anni 1569. Altenburgi inter sè collocuti, præclaros illos, de Lege & Operibus, Aphorismos, à Tannero part. 2. Demonstr. 8. § 4. recitatos ediderunt. *Christiani Concionatores prædicare debent, verum Evangelium, & non Legem. 2. Opera bona Legis non ad regnum Christi, sed ad mundum pertinent. 3. Lex non docet bona opera, nec idcirco prædicanda est, ut bona opera peragantur. 4. Nihil ad Christianos præcepta Decalogi pertinent. 5. Christianus, qui credit, supra omnem obedientiam, & supra omnem Legem est. 8. Ad Sathanam spectant Christiani cum operibus bonis 7. Precari oportet Deum, ut in fide, sine bonis operibus. ad finem usque, constantes perseveremus 8. Ab Apostolo Paulo, non solùm bonorum operum meritum sed etiam bona opera nostra excluduntur. 9. Falsa est propositio, opera sunt necessaria. 10 Opera adeo necessaria non sunt, ut etiam ad salutem incommodent, sintq; perniciosa.*

1162 Plura isti Patres definiverunt in eandem sen- tentiam; Satis hic fuit Decalogum producere. Que quicunque tandem legerit magnum omnino ad virtu tes Prædicanticas, sed non item ad Christianas, calc inveniet. Quod & Borussici nostri oppidò exacuen Quis enim nescit, quanti illi suum illud, super quo mu tis inter nos Disq 29. dimicatum, *Corpus doctrinæ* fa ciant? At in eo, sub finem, inter alias Quæstiones, apu senatum Conciliumque eorum agitatas, secundo loco, ita causa proposita. *Cùm in locis communibus Philippi,* *scriptis Chytræi, & aliorum, hæc propositio inveniatur, Ope- ra esse necessaria ad retinendā fidem, an phrasis illa retinenda sit?* Quid ad eam questionem? *Non est dubium*, in quiunt nostri Patres, *Si illa propositio, opera sunt necessari ad retinendam fidem, esset vera, esset etiam in bona conse quentia altera propositio vera quod opera ad salutem sint ne cessaria. Cùm autem hæc, ex veris fundamentis sit refutata nec illa poterit, ut vera, consistere &c.*

1163. Quibuscum Mislenta Disp. 18. Collegi Pruten. cæteriq; Prædicantes Borussici, pro Corpor illo suo, tanquam pro aris & focis dimicantes, cū strenue faciant; extinctâ illâ, contra legem Christ Matt: 5. 16. Luc. 12. 35. vel excussâ *bonorum ope rum*, de suis, suorumque manibus, *luce vel lampade*, a *lucerna*, quid aliud agunt, quam quod facem Pharumq vitiorum, doctrinâ Evangelioq; suo accendant? Et ad huc Vittenbergen. in suâ illa Disp. quęst. 8, *Ex eo quod bona opera ad salutem necessaria negent, faces ab se ad omni generis vitia præferri*, inficientur? Quid, si ijdem aliique omnes, Legem à renatis impleri pernegent, *an non i- psas*, quamquā quæst. 7. nolint, *vitiorū cataractas aperiunt*?

1164. Quanquam, & promiscua illa scripturarum lectio, permissa Laicis (quod ijdē quæst. 5 inficiari vo- lunt) quantopere aniam perversæ vitæ prębeat, pauca, quæ

iæ affero exempla docebunt. Pictor ille hydropicus egiomontanus, quem ob infandum cum filiâ incestū nno 1568 ad rogum damnatum, supra n. 1107. diximus. quo se alio telo, vel ad patrandum facinus, vel ad d, jam patratum, defendendum, excusandumvè armait? Prætensâ utiq; quantumvis impiè, scripturâ sacra. Nam, si fides est Hennebergero pag. 216, Bersabeam filiam suam quindecim annos natam, quo alio, quâm Loth atriarchæ exemplo, ad facinus, quod natura horreat, nduxit? Quo item, idem facinus apud Tribunal defenim ibat? Eodem Patriarchæ exemplo. *Quærebat enim,* t inquit l. c. Henneb. *An contra DEum vel homines peccasset? Cùm igitur DEo reconciliatus, & sacramento insuper munitus esset, quid ad se judex terrenus haberet negotij? Cùm porrò Loth in hoc mundo supplicium nullum dependerit, eq; sibi dependēdum esse* Vide, Prædicanticas omnino arutias! quæ tamen miserum illum rogo eximere minimè potuerunt; uti neq; Virum Nobilem, in Curlandiâ, paucos ante annos, in simili facinore deprehensum, quantūvis idipsum flagitio suo velum oppanderet. Porrò, ut infra n. 1166. audiem⁹, alibi fortasse exemerunt.

1165. Quid ni vero, ad suas libidines abutatur vulgus scripturâ, cùm & hic exempla præluceant Prędicantum? Audi, quę Costerus Apolog. cap 23. pag. 128. & seq. memorét. *Londini in Anglia, non ita pridem, repertus est Calvinisticæ factionis homuncio, qui alterius deperibat uxorem Quæ cùm peccati enormitatem objectaret; ille actutum in promptu habuit Pauli verba, quibus ait, si uxoris marit⁹ dormierit, libera est à lege viri. 1. Cor. 7. 39. Eaq; de causa, oportunum præstolantes mariti somnum, in mutuos ruebant amplexus.* Didicit Costerus id, referente insigni Anglię Martyre Joanne Ingrámio.

1166. Quod sequitur, à Matthæo Launoyo, Hugonoticarum quondam partium in Galliá non postremo,

accepit, *Aurelijs in Gallia Minister fuit, cognomento de Vallee, è Domicana familia Apostata. Qui etsi domestic[am] haberet thori consortem, ea tamen haud contentus, Monial[em] e S. Mariæ Magdalenæ cœnobio, sacrilego ausu consceleravi[t] excusans flagitium suum Davidicis hisce verbis. Quia delecta[sti] me Domine in factura tua Psal. 91. 5.*

1167. Ex eodem quoq́, acceptum illud, de Lor[t]verio Anglicanę sectę Ministro; qui in Angliá prim[æ] nobilitatis mulierem, filij sui impurissimo ince[stu] pollutam, tum exemplo Loth Patriarchæ; tum i[n] Psaltis Regij dicto, *Filij tui sicut novellæ olivarum p. 12[7.] 3* à pœna, fortasse & á noxa flagitij levare conabat[ur]. *Ajebat* enim, parentes à filiis, non solùm temporalis v[i]tæ subsidium, sed & carnalis voluptatis habere po[sse] commercium.

1168. *Porrò,* ut ibidem Costerus addit, *quàm tur[pi]ter Gratianopolitanę Ecclesiæ Ministri Andreę Callij fil[ia] illud Christi Matt 15. 11. Non quod intrat in os coinqui[]nat hominem, ad facinoris sui excusationem interpretata [sit] nimis inhonestum foret commemorare Qua tamen sacrileg[a] explicatione, potuit os parentis obstruere: eumq́, reddere pac[a]tiorem Cujusmodi quidem commenta, quotidie vulgò [in] impura hominum fęce excogitantur, posteaquam semel unicu[i]que patefacta est fenestra, suo arbitratu scripturas interpr[e]tandi,* ut l. c. Costerus, aliiq́; observarunt.

PROPOSITIO. XVI.

Prava Prædicantum, populiq́; Prædicantici, qu[à] doctrinæ quà vitæ exempla, in Catholicos quoq́; redundant.

1169. VTinam id res ipsa minus, quàm Verba scri[p]tioq́; loquerentur! Quod enim, vel sancti[s]simum Ecclesiasticæ disciplinę Frænum, populum, a[c] plebe[m]

,lebem, naturâ ſcelus aut ſceleris licentiam anhelan-
em, ſatis arceat? Quin, an non ad iſtarum ortum ſecta-
um, ipſi Sacerdotes, (cùm ſive Religioſorum, ſive ſa-
er dotum aliorum ad ſeculum, ſeculiq; , & carnis ille-
ebras apoſtatantium, quotidiana prę oculis haberent
xempla) iisdem unà rapi ſe ſenſerunt, adeoq; plurimi
n præceps rapti ſunt? An non illa, ſatis alioqui lata ad
erditionē via, cum perpetuis doctrinæ Nöevangelicæ
: Nöevangelicorum exemplis in dies ſterneretur, fa-
ile atq; expeditum in pręceps euntibus præbuit iter?
tq; utinam hodieq; tū plerisq; de plebe, tum de clero
n præbeat! Lacrymis potius, iſta Eccleſiæ generisq;
umani calamitas, quàm atramento notanda venit

1170. Et adhuc, ô Prædicantes, quotidianis tum
opuli, tum Cleri Catholici vitiis, inſultatis? Cùm &
lla, & iſta non minimum à vobis acceperint, atq; eti-
mnum accipiant. incrementum? Vos, ad hanc meſſem,
on poſtremam facitis ſementem; præſertim ſicubi
ormiunt pro ſpeculâ Eccleſiaſticâ poſiti *homines* Tunc
nim per ſe, perq; emiſſarios ſuos fraterculos utiq; ve-
ros, *venit inimicus homo & ſuperſeminat zizania.* Matt.
3. 25: Quæ, quantumcunq; adnitentibus fidis Eccleſię
ervis, ſi eradicari hoc potiſſimum ævo, non omnia
oſſunt, fieri id tum ſapientiſſimâ Patris familias pro-
identiâ, tum magno etiam tritici, & alterius boni ſe-
ninis commodo, manifeſtum eſt.

1171. Quantum porro Lutherus ipſe, mali iſtius
eminis in Eccleſię fundo ſparſerit, fatebitur ipſe, dū-
odo citra indignationem audiri poſſit. Tom 4.
Vittemb. germ pag. 378. *Hactenus ego*, inquit, *ſcribendo
imis multos, atq; etiam nimis fortes* vid. inter Catholicos,
*eddidi Lutheranos! Qui profectò magis, & melius quam
go ipſe, Lutherani ſunt.* Quæſo, quo tandem pacto illi,
: Catholici ſimul, & Lutherani ſunt? *Eo*, inquit *ipſo*,

quia publicè didicerunt, Horas suas canonicas omittere; hab[...] conscientias fortes, vel potius duras &c.

1172. Quàm Vellem Lutherani, cęteriq; quam [...] jam degeneres, Lutheri posteri, hinc discant; qu[...] tandem sit Lutheranum esse, ac se in suo speculo co[n]templentur! Lutheranum enim esse, vel Luthero ip[so] definiente, nihil aliud est, nisi statutas preces & cultu[m] DEo debitum, proculcare ac negligere: conscientia[m] fortem & in malo obfirmatam habere, vel, ut S. St[e]phanus Act. 7. 51. Judæis, Prædicantum majoribus, d[i]cebat, *Dura cervice esse*; vel, ut Hieron. apud Aug. E[p.] 26. *Ne quidem fracta cervice inclinari &c. &c.*

1173. Estne pręterea aliquid, quod nostros quo[que] homines Lutheranos reddat? Est, innatus vid. omn[i]bus sectariis, Supremi & à Deo ordinati Magistratu[s], potissimum vero Summi Pontificis contemptus. Sic [e]nim ille pergit *Lutherus illis, quantumvis invitis, & [in]gratis, factus est Papa; quia ab illo didicerunt tanti fac[ere] Papam quanti ipsi velint. In hoc enim penitus, & admod[um] Lutherani jam sunt.* Igitur ubi quis Deum Deiq; cultu[m] abjecerit, voluntatem in malo obfirmarit, & magistr[a]tum potestatemq; à DEo ordinatam proculcarit, ri[te] jam, ac germanè Lùtheranus est.

1174. Sed uti ceteris in rebus, sui sunt perfectior[es] gradus, ita in Lutheranismo. Qui enim *vult perfectus es[se] vadat &*, non jam ut ille Matt 19. v. 21. *vendat, q[uæ] habet, & det pauperibus, &c.* Sed potius ex adverso, quæ a piis olim, DEi causa vendita, vel relicta, vel eti[am] am Ecclesiæ, pauperibusuè data sūt, impie, avare, adeo[] quę sacrilegè ad se rapiat. Id enim demum est, quo Lu[]therus plerosq; etiam Principes, qui alioqui dogma[ta] Lutheri non recepissent, l. c gnaviter Lutheranos f[a]ctos memorat: Quia nempe, quemadmodum avarè c[u]piebant, approbante cum cæteris Prædicantibus Luth[e]ro, sacrilegè Templa & fundos Ecclesiasticos expilar[e] poterant

1175. Sed & in Symposiacis suis cap. 38. pag. 408. Regum Angliæ, Gallięq; exemplis, Lutheranos & Lutheranismum suum, si non furtis, saltem prædis aut rapinis definit. *Rex Anglię, inquit ille, uti & Galliæ, sunt Lutherani in accipiendo sed non in dando. Quærunt quę sua sunt, non quę Dei* Viderint Lutherani, aliiq; in omni sectarum factione, Lutheri posteri; quo jure, vel urbanitate, à suo parente, impactam tantis Regibus tum Lutheranorum appellationem, tum appellationis causas tam inhonestas, tueri possint, nisi prorsus malint utrumque amoliri.

1176. Ego interim, quæ Lutherus, de Catholicis jam tum, ad sua fratrumq; suorumq; exempla, per pręceps defluentibus usurpavit, usurpari hodie posse video. Quid enim? An pauci etiam in Clero Catholico, præsertim si Prædicantes aut Prædicantum greges, in vicino alicubi stabulentur, & pudoris, & conscientiæ naufragium faciunt? eâ potissimum de causâ, quod vel illis Lutheri Prędicantumq; aphorismis, vel etiam exemplis, animo etiamnum repugnante ac prope nauseante, ad audendum concipiendumq; facinus, sensim erudiantur? Vel eruditi jam, ad pariendum patrandumq; quod conceperant, excitentur? Vel cum patrarint, effusisq; adeo habenis per istud voluptatum cęnum ferri deinceps velint, parato apud Prædicantes asylo se solentur?

1177. Ausit aliquis Prædicantum isthæc negare, quæ oculis spectant indies universi? Nunquid enim pauci, vbi aliquandiu in eo volutati cæno, impendentem justi supplicij nubem ac tempestatem declinare nusquam possunt, ad illud Prædicantum asylum sese recipiunt? ac recepti, quasi de aliquâ virtutum palæstra victores, etiam coronantur? Hęc sanè istiusmodi sunt, ut si vel barbarus, etiam de Thracia Scythiavè hostis, rem æquis oculis respiciat, attonitus exlamet: *O tempora! O mores!*

1178. Interim tamen Prædicantes, tum de nat tum de receptis apud se flagitiis, (quid enim de no triumphent, si Corpus Ecclesię, resectis illis sive vom cis, sive carcinomatis, purgari, & ad sanitatem dec remq; pristinum reverti incipit?) triumphum int Sinum sibi canunt! Non est, mihi credite ; non est tr umpho opus, ô boni Prędicantes ; si vel Reihingi, cu suis Laqueis ; vel Francisci Albani, cum *suis Anatomii* vel alij ejusdem furfuris, cum tropæis, nescio quibu ad vos pervolitent. Quin, si Viri estis, obserate atq adeo obstruite asylum illud! Spondeo, perinde apu nos (non modò in Clero, verùm & in populo) flagiti rum, uti apud vos apostatarum minus fore. Asyliæ v stræ, utriusq; nostrûm pernicies sunt.

PROPOSITIO XVII.

Prædicantes, ac ferè etiam S. P. Q. Prædicant us, vix aliâ quàm Vbiquitatis Bullingerianæ caus factionem suam, & prætensam Ecclesiæ reform tionem semel agressi, semper fovent.

1179. DOcuit id, cap. 6 Apologię suæ Andreas Wa gocius; qui, post enumeratos præcipuos no isti⁹ Evangelij buccinatores, quos vix aliunde, quàm e consceleratissimis religiosorum ordinum desertorib lectos dicit, tandem è Rescio memorat Anno 1536. Syn odum Zvinglianorum Bernæ apud Helvetios actam, in qua fuerint ducenti nonaginta sex Ministelli, omn ferè ab aliquo Ordine religioso Apostatæ. Deniq; sub jungit, *Ne, quęso, credideris, eos studio Veritatis extra Mo nasteria actos ; aut, quod integrè vivere nobiscum haud po sent, à nobis digressos. Libido & vitæ licentia, quę in omn bus se spectandam exhibet, discessionis causa fuit &c.* Mon

quoci-

uocirca, ut fraude hac agnita, fraudis architectos aversere; rboremq; ex fructu satis jam notam, caveas; & lupos à vo- e sua non ignotos fugias, nisi secus perire malis.

1180. Consonant hæc iis, quę de veterum quoq; ectatiorum vita, Cyprianus lib de Unitate Eccles & August. lib. de vera Relig. c. 8. prodidere. *Nemo existimet*, inquit Cyprianus, *bonos de Ecclesia posse discedere. Triticum non rapit ventus, nec arborem solida radice fundatam procella subvertit Inanes paleę tempestate jactantur; nvalidę arbores, turbinis incursione evertuntur &c: &c.* Ad quem locum Jungius lib. 2 cap. 14. merito subjungit. *Quid mirum, si ventri pabuloq; dediti, à certis jejuniis ad perpetuam ingluviem; Si incontinentes, a voto castitatis, ad monacharum conjugia id est approbata adulteria; si otiosi ac desides, ad solam fidem &c se transferant, & disciplinam laxiorem, carniq; blandientem complectantur, ubi, quod volunt, credant; quod nolunt reiiciant.*

1181 Jam verò lib 3. cap 20. pag. 415. ex ipsa flagitiorum multitudine, & peccandi licentia, quasi à posteriori, colligit Prædicantes, suo cum Evangelio nil intendisse aliud, nisi eam, quâ de agimus, Vbiquitatem Bullingerianam. Et, quid ni id colligat, cùm *Paucorum*, ut ibi juxta prop. 11 nostram ait, *Evangelicorum Prędicantum*, & quidem *conjugatorum, idq; in ipso Evangelij flore*, cùm imbecilliores ad flagitia vires essent, *multò fuerint plura ac fędiora adulteria, aliaq; scelera, quàm ullę possint Cleri Catholici, in tam augusto terrarum orbe, scortationes reperiri: ut verissimè Brentius de his suis fratribus in* 20. *Luc hom. 36, dixerit, Impurissimam & profanissimam illam vitam, quam maxima pars hominum sectatur, perspicuè judicare, quod non sentiant esse Vitam post hanc.* Declarat hęc Jungius exemplis. prop. seq citandis.

1182 Quid, si Prædicantibus, uti non deest voluntas, ita quemadmodum prop. 10. n. 1094. advertimus, non deesset major peccandi facultas? *Non sane dubium est*, inquit ibidem Jungius, *si Ministri has facultates,*

quas Episcopi nostri, *essent adepti, & aliquantulum p*[...] *dominationis, quam nunc habent, quin multo turpiora co*[...] *missuri videantur.* Sed nimirum evenit iis, quod ap[...] Horatium, Equo

> *Cervus equum pugna melior, communibus herbis*
> Pellebat, *donec minor in certamine longo*
> *Imploravit opes hominis frænumq; recepit.*
> *Sed postquam victor violens discessit ab hoste,*
> *Non equitem dorso, non frænum depulit ore.*

Itaque uti Clero Catholico cum Cervo, per sacrilega[...] Ecclesiarum, Monasteriorum, imo provinciarum inte[...] grarum à sectariis occupationem, aliqua pars pascuoru[...] communium quondam decessit; ita Prędicantibus, ce[...] Equo ferocienti, vel potius, juxta Jerem: 7. 8 *amato*[...] *ri. & ad uxorem proximi hinnienti*, non modò Eques dor[...] so, in Magistratu civili; Verum & ore, in curis rei uxo[...] riæ ac familiaris, paupertati sæpe mixtæ, frenum acces[...] sit; ut, sicubi, certe hic locus sit illi dicto Χίος δεσπότην ὠνήσατο *Chius Dominum mercatus est.*

1183 Quid, si etiam, ut alicubi, ita *Magistri* isti, Vbiq;[...] secundum 2. Tim, 4, 3. nacti fuissent, auditorem, ve[...] populum *prurientem auribus?* Erant illi quidem multis[...] præsertim Germaniæ, Anglię, Galliæq; locis, ut vulg[...] dicitur, *Vnguis in scabie:* sed, divinâ utiq; providentiâ[...] extremam Ecclesiæ calamitatem avertente, nō Vbiq; ve[...] eandem scabiem, vel in scabie pruritum invenerunt. Verè Pruritus dici potuit, illa provinciarum lues. Nam *sicut jucundum est*, inquit Plato in Philebo, *scabiem scabe-re, at postea tetros ciet odores & dolores; ita vitiorum*, præsertim hæreseos *voluptas, gustui grata est, postea verò multum habet fellis & aloes.* Nunquid hoc hodieq; loquitur præsens Germaniæ, quæ illo pruritu primùm laboravit, calamitas?

1184. Pruritum hunc, more suo, graviter lib. 1. pa-

ræn.

en. c. 3. ita depinxit Barclajus, *Lutherus huic pesti ini-um dedit, per Principum aliquot amicitiam fidentius scelera-usus. Populus, non authoris primùm amore, sed suorum Prin-ipum qui Luthero favebant, illam causam amplexus; mox einde in hæreseos partes, sua sponte efferbuit: Legum amore c studio, quas in effrenem licentiam,* quæ ad Bullingeria-am Vbiquitatem via est, *iste ferebat* Ferebat sanè iste eges, non jam sanguine, ut erant quondam Draconis, ed lacte aut melle scriptas. *Nam ut olim Montanus, Manichæus, & alij plures, inter severos Christianorum mo-es, ex nimia severitate, hæreses instituerunt; ita iste, ad De-idis seculi genium, multaq́; ac plerumq; indocta quiete mar-entis, licentiæ sectam efformans, multorum vitiis atq́; plausu-xceptus est. Nihil mirum veterno corruptos in diversis re-ionibus homines, tam consonam suo genio legem amplexos, Et verò, si Confessionem auricularem non damnasset; nisi in Quadragesimale jejunium esset invectus; solvisset continentiæ vota; opera meritoria derisisset; certam salutem promisisset in-er peccata viventibus, unquam tanto successu, & propè tor-ente funestæ victoriæ, tot terras inundasset?*

PROPOSITIO. XVIII.

Imprudenter, adeoq́; impudenter & iniquè faciunt Prædicantes; qui vel Cleri populique Catholici vitia, apud suos, pro more, exagitant; vel, à moribus Catholicorum, Doctrinam Catholicam, in invidiam apud suos vocant.

1185. QUid enim impudenti⁹, quàm (contra divinæ politices aphorismum Matt. 7. 3 Luc. 6. 4) *Videre festucam in oculo fratris sui, & trabem in oculo suo non videre?* Vel mores fratris, semetipso neglecto, fin-gere ac formare, adeoq́; fratri in os dicere, *sine ejiciam festucam de oculo tuo;* & interim in oculo suo Trabem & Tignum

Tignum ingens *circumferre*? Quid, inquam, hominum sanorum judicio, magis insanum; quàm, cùm ipse scateas ulceribus, verrucas alterius castigare? *Loquitur enim* (ut ad cit. Matt. locum Hieronymus apud Pitseum observat) *de iis Dominus, qui, cum ipsi mortali crimini teneantur obnoxij, minorà peccata fratribus non concedunt; culicem liquantes & camelum glutientes.* Qui verò ij soleant esse, non omisit idem Tract. de Purgatorio apud eundem notare *Sunt*, inquit, *hæretici; de quibus Apostolus, Erunt homines sui amantes.* Trabs *in oculo superbia mentis est quæ veritatem obumbrat sua tumida corpulentia; quæ, dum mentis oculum occupat, facit, ut te videre, qualis es, non possis.*

1186. Benè ad hunc locum Juvencus, Poëta Christianus.

> *Diripias proprio fallax de lumine Tignum;*
> *Tunc minimam alterius curabis demere aristam.*

Nec malè alius Pöeta, quantùvis gentilis Juvenal. Sat. 2.

> *Loripedem rectus derideat Æthiopem albus,*
> *Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?*
> *Quis cælum terris non misceat, & mare cælo?*
> *Si fur displiceat Verri, homicida Miloni:*
> *Clodius accuset Mæchos? Catilina Cethegos?*
> *In tabulam Syllæ, si dicant discipuli tres?*

1187. Melius tamen, opinor, Socrates è suo carcere apud Senecam lib. de vita beata cap. 27 disserens nô tam concives suos, quàm Prædicantes nostros, Prædicantumq; Trossulos ita alloquitur *Vobis autem vacat aliena scrutari mala, & sententiam ferre de quoquam? Quare hic philosophus*, vel Episcopus, vel alius de Clero Prælatus, *laxius habitat? Quare hic lautius cænat? Papulas observatis alienas, ipsi obsiti plurimis ulceribus? Hoc tale est, quale si quis pulcherrimorum corporum nævos aut verrucas derideat, quem fera scabies depascitur.*

1188.

1188. Jam verò, quid itidem imprudentius, quàm vel flagitiis, quæ accusant, certare, adeoq́, certando, uti prop: 11 & 16. vidimus, palmam ferre? vel dum nos accusant, semetipsos jure potiore damnare? *Objicitis Platoni*, ut cum Socrate l. c. loquar, *quod petierit pecuniam! Aristoteli quòd acceperit: Democrito quod neglexerit: Epicuro, quod consumpserit, O vos maximè felices, cùm primum vobis imitari vitia nostra contigerit!*

1189. Ita nimirum mundi estis, ò boni cum alienis sordibus vestras eluitis! Ita innoxij, cum vicinorum sceleribus vestra roboratis! Ita integri, cum ad vestra ulcera saniem alienam cumulatis. *Quin potius*, ut ibidem Socrates monet, *mala vestra circumspicitis quæ vos ab omni parte confodiunt! alia grassantia extrinsecus, alia in visceribus ipsis ardentia!*

1190 Quid, si ad istam imprudentiam, ut plerumque fieri amat, cœcitas, illa potissimum, quæ malitiam sequitur, accedat? Quid si, inquam, perinde videant in nobis, quæ non sunt; uti non vident in se, quæ sunt? Quàm enim sæpe, *sua nos decempeda metiuntur*? Quoties eam nobis scabiem, quâ obsiti scatent, affricare nituntur? Ad morem videlicet gentilium veterum: qui, quæ domi suæ vitia messuerant, innocenti Ecclesiæ Christianæ agro adserere conabantur. Quibus graviter Septimius Tertul. Apolog. cap. 9 *Hæc in vobis*, inquit, *si consideraretis, proinde in Christianis non esse perspiceretis. Iidem oculi renunciassent, utrumque. Sed cæcitatis duæ species facilè concurrunt, ut qui non vident, quæ sunt; videre videantur, quæ non sunt.*

1191 Et tamen ausint etiamnum Prædicantes, inter alia, contra Ecclesiam Doctrinamq́; Catholicam, criminationum capita, etiam mores populi, ac præsertim Cleri Catholici, apud suos jactare? Ita nimirum isti, secundùm Juvenal. l. c.

Casti-

— — — Castigant turpia, cum sint
Inter Socraticos non ultima fossa Cynædos &c.

Quantò rectius, illud ab eodem I c. scriptum adverterent, & sibi usurparent.

Nonne igitur jure, ac merito, vitia ultima fictos
Contemnunt Scauros, & castigata remordent?

1192. Quâ enim aliâ de causâ deridiculo suis plerumq; sunt, cùm in vitia Philippicas suas eboant; quia *Vitia ultima fictos contemnunt Scauros &c.*? Scauri enim isti sunt, qui, quam doctrinâ, exemploque ui vitiorum sementem fecerunt, nudo verbo sublatam nequidquam exstirpatamq; volunt. De quibus ibidem Poeta,

Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse
Dat veniam. Sed pejores, qui talia verbis
Herculis invadunt &c.

1193. Neque minus argutè, vetus ille de Phrygia mythologus, Cancri exemplo de iisdem lusit. Suadet equidem isti suboli, stirpi, generique suo; ut, ad aliarum morem animantum, non iam retro, sed præ se gradum faciant Sed frustra. Respondetur enim cujvis solenne illud, *I præ, sequar.* Quia verò ipsi ad vitia ubique præeunt, quid mirum, si vel invitos, ac ver quantum possunt, obluctantes, presso ubique vestigio, consequantur?

1194. Nisi fortè suos ad sua vitia cœcos, ad nostra verò putent duntaxat lynceos esse. Incurrunt profecto in omnium oculos tum gravitate fœditateq; sua, tum verò etiam multitudine; ut meritò Iungius lib 3 cap. 2 pag. 415. scripserit: *si res exemplis illustranda esset, quam ego, flagitiorum ac turpitudinum vestrarum, silvam ingrederer?* Satis nobis vasta, prop 7. 8; & seqq. exemplorum fœdissimorum silva spectata! An est, quod insuper Iungius, ad Polonicorum præcipuè gloriam Prædicantium adijciat?

1195. Est profectò & quidem plus justo. Profe- pauca de multis. Novi ego, inquit ille, *decimoquarto à nania milliario, Ministrum Lutheranum vxorium, qui ob lica adulteria, & violentas, noctu præsertim foribus effra- , in domos civium irruptiones, ab eius oppidi Dño, amplis- o Regni Senatore, ad pœnam capitis, si absq; tumultu oppi- norum capi potuisset, erat designatus.* Strenuum in castris neris militem oportuit, ac veteranum fuisse, qui & ite, & cæteris armis tantum valuerit!

196. Didicerat nempè aliquid eius artis, etiam à cessore suo; quanquam maiore fortassè is in futurum suorumq! malo, minus artis illius, operæq; precium erit. Nam ut I, c. Iungius, *Alter istius decessor, ob pu- a latrocinia*, (ut videlicet illud Divinum, tantò etiã gis locum haberet, *Qui non intrat per ostium in ovile o- n, sed ascendit aliunde, ille Fur est, & Latro* Ioan 10.1.) *uot ab eodem oppido milliaribus, quatuor est in partes sectus*

197. Quid verò præmij debetur alteri illi, cujus tò est fædius crimen, quantò etiam publico cæterorũ dicantum calculo & plausu probatum? Audi enim dem. *Novi alium, qui priori vxori dato repudij libello, adhuc superstite, ad alteras nuptias (verius ad publicum sub ntu matrimonij adulterium) vobis eius symmystis applau- ibus, & factum approbantibus, convolavit.* Et quid illi, istis, mi Adriane, facias?

198. Dices, aliam à Christo, aliam ab Evangelio la- i legem! *Aliter certè Evangelium*, Luc. 17. 18. *Omnis dimittit vxorem suam, & alteram ducit, mæchatur.* Ita dem Christus; ità Evangelium Christi! neque secus ticyræ nostræ n 306, sanxere. Sed quid tamen Præ- antibus facias? Habent enim illi Evangelium suum; bent & Evangelicos Canones suos; è quibus primus, præcipuus, ac ferè unicus ille est, *Quodcunque libet, dicantibus, & S. P. Q. Prædicantico facere licet.* Hac

unâ le-

unâ Lege, ubiq; præ oculis fixa, cæterà exleges fu

1199. Et dubitamus, novo isto Prædicantum E gelio non modò admissam, sed ultrò etiam quæsitan Christiano orbe, maledictam illam, & quam, vel Ca clysmus alius, vel supremum illud incendium man Vbiquitatem Bullingerianam? Et sustinem⁹ adhuc P dicantes, pop. Catholici vitia, quæ Evangelij, & exe pli sui face accenderunt, impudenter subsannant

1200. Non sannis, ô boni, sed lacrymis opus Lacrymis enimuerò, non sannis, publicum istud vit rum incendium, quo Christianus Orbis deflagrat, stinguendū est. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis m fontem lacrymarum?* Ier. 9. 1. Æquius enimuerò est, cum Jeremia fontes lacrymarum elicere; vel, ut mi mum cum Bellarmino, *Gemitus columbæ*, cier quàm scriptis Eristicis, (à quibus UBIQUE volitan bus, novam VBIQVITATEM, quam lubet CADMÆAM care, dolor prosequi vetat) & solitâ styli acerbita quâ si quid Christianæ superest caritatis, lancinatu configitur, vulnera vulneribus augere. Ad hęc nos, p dolor! certamina, vel potius mutuam lanienam, ex p vocatione, adegistis! Quàm è diverso vellemus, ad n tuam vos caritatem adigi! Ecce! veniunt ad vos, to quà, latè patet, Poloniæ Regno, Legati pacis! & c suo, cū Serenissimi, Augustissimiq; Regis VLADISL IV. & totius Ecclesiæ Catholicæ, ejusdemq; storum ac Præsulum nomine, illud 2. Cor 5. 20. sine mixtis gaudio lacrymis, inclamant. *Obsec mus PRO CHRISTO, RECONCILIAMINI D* Quibus ego votum meum iterato jungo. & coram supplex, ad vos pronuncio: UT RECOCILIEMINI DEO, RECONCILIAMINI ECCLESIÆ!

IND

INDEX

Iuxta numeros Paginis ubiquè insertos.

ABstracta, *quid, & quomodo in Christo significent?* 116. *quomodo Prædicantibus occasio belli Regiom ontî* 675. *seqq.* 682. 689 *seq.*

Academiæ Prædicanticæ *inter se bellis collisæ* 10. *seq.* 744 *sq.* Ienensis *& Vittemb: hæreseos à suis accusatæ* 744. 745. *ostochiensis status* 744. *V. Virtemb: & Vittemb: Regiomo-inæ ortus* 632. 635. *seq: eiusdem Prædicantes, sectarum pro-agatores.* 14. 70. 321. 323. 414. 567. 636. 675. 679. *qq.* 746. 797. *& vitiorum, vt ipsi fatentur* 746. *seqq:* 748. *Vid: Prædic: Pruten: & Regiomon:*

Acephalorum hæreses *ab Vbiquist: suscitantur.* 408. 416.

Actiones *sunt suppositorum* 173. 174. 189. 200. *usu ipso ransfeunt.* 166. *actus primus à secundo quando separari po-est,* 164. 247. *seqq:*

Adami *corpus quantum secundum* Hebræos 137. Adoratio *Humanitati Christi qualis debeatur?* 159. 160. *qualis secun-dum Vbiquist:* 925. Adrianus Jungius *S. I. cit.* 1045. 1084. 1180 *seqq.* 1194. *seq:* *Adulatio fructus, vel flos Evangelij Prædicantici* 269. 973 1004 1058.

Adulteria *Prædicantum plurima* 322. 1022. 1025. 1027. 1028. 1032, 1033. 1038. 1039. 1044. 1047. 1052. *seq.* 1055. 1061 *seq:* 1065. 1108. 1118. 1130. 1135. 1136. 1137. 1138. 1144. 1180. 1195. 1198. 1199 *& populi Prædicantici Vid: Vitia. Ex adulterio suscepti libe-rj occisi* 1007. 1010. 1011. *etiam ab ipsis Prædicantibus* 1031. *Adulteria Regimonti non pauca á Prædic: notata* 1106.

1106. seq: 1121. 1123 Aëra Vbiquistæ invadunt 208 cœlos. 225. Ægidius Coninck cit: 201. Æolus Luth 482. Æolij fratres Præd: 486 551, 791. Ægidius H nius Prædic: citatus 447. 504 Æquivocatio Prædican magis quam Catholicis in vsu 799

Agatho Pont: citatus 103. 190 Agenda Prædic: in P sia varia 631. 632. 654 771. 772. inde turbæ graves. 6 seqq: 662. 663 Pixis Pandoræ 654 Calvinistica quæ? 7

Agonia Animæ Christi sec Prædic: 278. 282;

Albertus I. Dux Prussiæ 333 825 834. mortuus 766 sub mortem verè Lutheranus, aut in Religione quietus, vt fa tur Prædicantes. 338. 651. Prædicantes, persequitur 3 340. 344. 625. 641. & quidem implacabiliter, 341. Fa tur nullam in Prussia pacem religionis se superstite fuisse 5 640 652 Non minus Calvinismo, quàm Lutheranismo vi tur aditum in Prussia parasse 764. 781. Vbiquistas à Co Aug. recessisse pronunciat 568 contra eosdem in causa Evch ristiæ pronunciat 382. 521. 522 Brentium contra Præ cantes Borussicos juvat 663 669. Osiandro. & Osiandri addictissimus 326 334. 335. 337 seqq: 356. 782. 663 Christo per Prædicantes, etiam vltro fatentes, abductus 3 seqq: 344. 782. Eorundem magia, vel veneficijs seductus 11 à quibus potissimum circumventus 648. 660 679 764. Pr dicantum causa, judicium publicum subire debuit 637 Test mentum eius 783. quo corpus Pruten. minimè confirmatur 766. in causa Religionis nihil in Prussia disponere potuit 54 547. 549 727. 729. 730. Eius adhuc Catholici Peregr natio ad B: V Linden 623. Alexandri M; animus. 13

Allensteinen. Administratoris præclarum olim in Luth rum scriptum 1153. seq Allium an medicina? 942 qualis, & quorum cibus 943 949. Ægyptiis Deus 951. eorundem, v & Prædicantum deliciæ 946. è Tritico in Prussia natum s gnificat Evangelium Prædic: 937. 938. 839. Allophy significant Prædicantes 947. 950. Altemburgen: Colloqu

ta, modernos Lutheranos condemnant 457. seqq: eius placi-
vere Prædicantica 1161.
Ambittio Præd: 324. 331. 990. v. S. Ambros cit. 92. 123
28. 133 139 245 illi adscripti Comment: in Paulum.
nt alicuius Luciferiani 240. Gul Amesius Prędic: cit: 194.
Anabaptistarum hęresis, quomodo cum Vbiquistis
nveniat? 403. è Prussia eiecta 633. seq: Duces illius 634.
Anarchia Prędicantum opus 544. Angari quid sint 635.
10. Angelinus Gazęus citatus 1108. seq: Anhaltini
biquitatis, & Form: Concordię hostes, 7. 36. Anima secun-
um plerosque sectarios mortalis 979 secundum Lutherum, in
rura vita dormit 374. Anima secundum Bezam, idem
uod Cadaver 267 Anima Christi nullos defectus assumpsit.
56 sec: Prędicantes non venit in manus Patris 279 Non
it vbiquè, nec semper in inferno 132 an debuerit pati? 275
qq in inferno an passa? 278 Anni magni Prędicantū
uales? 714. Annum vnum pacem colere non possunt Predi-
antes 713. S. Anselmus citatus 66 94 197. Antichristi
ui sint? 12. iniquissimè Catholici dicuntur á Prędic: 202.
93 pręsertim Rom: Pont: 302 772 832. 895 963. 997
er insaniam è scriptura deducitur 896. & Commissarijs Rei-
ub. Polonę affricatur 772 imo & ipsi Regię Maiestat: 786.
nvolvit crimen lęsæ Maiest. pręsertim in S. R. I 524 526.
eqq: 531. 532. Antinomi Legem Divinam tollunt 544.
1152 seq 1161. seq: V: Libert: Carn: Antitrinitarij Lu-
theranos, ipsorum armis conficiunt. 361. S. Antonij de vē-
turis Arrianis prophetia 933
Apocalypses Pręd 1061. Apollinaristæ Vbiquistis affines.
408. 411. 416 Apostatę cur ad Prędicantes se respiant?
1176. 1177 seqq. Albanus & Reihing, inter eos numerandi.
1178. etiam Lutheri judicio, Prędicantum Ecclesia est A-
postatica 1085 seq: Apostolis Prędic cur infesti? 917 918.
Arcana Prędicantibus securè non committun-
tur 1067. Architæ columbę, quomodo similes Calvini-
stę 544.

ſtę 544: *Architecti quales Prędicantes!* 614. *Argum-*
tatores inſulſi Prędicantes 137, 226 246 *Aries grat-*
tudinis victima 664. Armis *promovetur Evangelium Pr-*
dic: 345 544. 614. *ſeqq:* 620. *ſeqq:* 625. *ſeqq:* 631. 63
Arrij *hęreſis portentis ſignificata* 932 *ſeq: calamitas Eccl-*
ſię ab illa 934 935. *Arrianizant Calviniſtę, & Lutheran-*
361. *maximè verò Vbiquiſtę* 79. 239, 389. 390, 39
395. 398 401. *Arthurus* Pitſeus *cit:* 1185.

Articuli Smalcald. *quando nati?* 486. 791 792. *Di-*
ferunt plurimum ab Aug: Conf: 519. *ſeqq. nullum jus non*
ſectarijs dare poſſant 482 *Quin ipſi quoquè in S: R: I. dam-*
nati 469. *ſeq:* 473. 479. *Et in Ducatu Pruſſię* 557 57
772. 784 786. 788. *ſeq:* 800. 811 8 1 *Eorum authori-*
tate potiſsimum Antichriſti nomen, Pontifici Rom: per calu-
mniam imponitur 524 787 *ſunt officina Cyclopica, & ca-*
lumniarũ armamentariũ 787 788 796, 811. 817 819 891

Aſini vox *quibus competat* 913 914. Aſcenſio *Chri-*
ſti in cœlos qualis? 209. *ſeqq: vero & phyſico motu localite-*
facta 211 369 *Terminus eius non fuit Vbiquitatis uſus* 21
228. Aſterij *hęreſis* 411. *Aſylum quibus, & quale erectum*
à Prędic: 1176 1177 *non ſine ipſorum dedecore* 1178.

S. Athanaſius *citatus* 104 153 197: 298 368 431.
Attributa Divina *Vid: Idiomata, Nomina.* Avaritia *è Pręd.*
Evangelio naſcitur 998. *Religio avaritię ludꝰ eſt* 1000. *Præd:*
589. 708 1146. Aucupes *quales Pręd:* 655 *ſeq* 983, 1118

Auguſtana Confeſſio *à quibus & cur Imp: Carolo oblata?*
447. *quando, & qua lingva* 449 *à ſuis variè prodita* 465.
imò & reiecta 336. 451. *atque oppugnata* 9. 349. 445. *nun-*
quam in S: I: R. probata 447. 448. 485 *ac ne Paſſavien.*
quidem tranſactione, aut religioſa Imperij Pacificatione 493.
506. *Quin ſtatim damnata, tum à Cęſare, tum ab Ordinibꝰ*
Imperij 449. *ſeqq* 451. 464 466 478. *etiam à Deo, Lu-*
theri judicio 488. *à Catholicis in ipſo ortu coſutata* 449.
451. 481. *quæ confutatio poſtmodum ab And: Fabritio edi-*

a 481. contra quem Vigandus scripsit historiam Aug. Conf:
81 publice á suis revocatur 452. 453. Vbiquitati, ne quidẽ
erbo vnico favet 246 497. seq. Ecclesiam Rom: agnoscit
ro Catholica 523 non omnes eius articuli à Catholicis dam-
ati 500. nihil supra illam, sectarijs permissum 502. ac ne i-
sum quidem originale exemplar illis datum 454. 456. 481.
psi quoquè nihil se deinceps adiecturos publicè promiserunt.
71. 473: in eius permissione non culpa, sed tantum pœna su-
pensa 485. idque tantum ad Concilij Trident: definitionem
73, 484. 489 494. 495. ne ùnus quidem est, aut unquam
uit, illi verè addictus 472. Contradictoriè à suis explicata 445
Iæreseon omnium ostium est. 6. 40. 779. Variata Sæpissimè
44. 445. 640. idque tum privata authoritate 440. tum e-
iam publica 446 456. 457 seq: precsertim in Conventu
Naumburgensi 461 768 & Colloquio Ratisbonen: 460.
Variatio Luthero conscio facta 446 452. ad annum 1580.
nonnisi Variata. & quidem germanicè edita 456. Variata
erbo à suis reiecta, re ipsa admissa 446 472. etiam in Prussia
sectarijs recepta 349. & quidem Variata 768. de jure tamen
nonnisi Invariata in Ducatu Prussię permissa 547. 553. 560
62. 563 564. seq: 631. 784. 798. & quidem nonnisi sub
onditione 562 631. 768. nunquam tamen ibi probata aut
onfirmata 554 seqq: 556 seq? 773 778, 784 804 874.
86 887. de Invariata magnę Calvinistas inter & Luthe-
anos lites 515. 516. 521 522. 640 etiam in Prussia 562
531. 768. vbi tamen omnes post primigeniam & invariatam
ectę, fatentibus Prędicantibus, exclusę & prohibitę 562. 564
565, 784. 800. 807. 808 809. 815 817, 819. 820. non
potest vspiam symbolicus liber esse 440 seqq: 443. multò mi-
nus Calvinistas tueri 516. 798 804 806 aut Vbiquistas 517
Apologia Aug: Conf: in ipso sui ortu Augustę damnata 479
nonnisi post 40 annos à Chytręo in lucem prolata 479 alia à
Philippo scripta 480. sed prior fraudes sectariorũ prodit 480.
S. Augustinus citatus 72. 81. 94. 100. 105
106.

106. 119. 122. 123. 129 135. 136. 138. 139 150. 1
161 192. 193. 194. 197. 209. 215. 222 228 229. 23
240. 241. 245. 371 401 405. 431. 441. 630.

Augustus *Rex Polon. Regem se, non sacerdotem profitet* 858. *à Prędicantibus Prutenicis iniquissimè traducitur* 78 786. 787. 850. 854. 855. ~~856~~ 858 866. 867. 868 8 882. 883. Aulas, *cum possunt. invadunt* Prędicantes 32 648. 657. *seq:* 659. *Sicula apud* Prędicantes *Aula* 7

Auritabri *And: & Ioan: religionem & Remp. in Pru ssia turbant* 323. *seqq.* 332. 351. 637. 702 *publico oñiu odio flagrant* 326. Ioannes *in Prussiam vt venerit* 351. *Pseu do episcopus vt creatus* 326 356 *alios* Prędicantes *vi & d lis persequitur* 645. *de ÿsdem triumphat* 647. *seq pellitur Prussia* 655. 703. Autonomia *sectariorum scopus* 544.

BAbilon *est synagoga* Prędic. 27. Badensis *Marchio ci ad fidem Catholicam reductus* 912 Baptismum *aliq* Prędic: *propè negant* 1005 *insolens in eo juramentum fieri d cent* 725. Barbaries *in sectarÿs* 967. 976. Barclaius *ci* 635 1016. 1182 1184. Baronius *cit.* 403 405. 415 S. Basilius *citatus* 72, 123 & Basileense *Conc* 55. Be *canus cit.* 96 115 120 123. Bassas Turc *qui referant* 532

Ven. Beda *citatus* 129. Joan: Behmius Prędican *Regiomont citatus, vel refutatus* 70. 155. 156 182 310 *seq:* 318: 334. 406. 414. 546. 554. 560 561 562. 572 771. 920. & *deinceps sepissimè. Quę eius conscientia* 901 902. 903. *Concio funebris de Principe Prussię* 1 002. *catalo gum vitiorum sui populi cur texuerit?* 1047 *seqq: Est veru Vbiquista* 920. *Calvinistas insectatur* 572 *seq.* 670 732. & *tamen invitus eosdem propugnat in Prussia* 768. 769.

Mich. Behmij Prædic: *Disputatio Vittemb:* 995. 1092.

Bellarminus *cit:* 126. *seq* 138. 141. 146: 154. 177. 188. 191. 196. 198. 223. 229 *seq:* 240; 248. 257. 266. 290 361. 363. 380. 395. 401. 405. 418. 421.

Bellum *Vbiquisticum* 3. 10. 24 39. 675. *in templo cum*

matro-

atronis honestis à Prædicante gestum 1114. mutua inter Prædicantes perpetuo vigent etiã in Prussia 595. seqq. 631. seqq: 45 650. seqq: 654. 661. 662. 667. 670 seqq: 675. 689. 693 ỹ 713 739. seq: 753: seq: Concreticum quale? 675 seq: 682. qq: 689 seq Mistento. Movianum nuper excitatum 739 seq iam id grave & periculosum 742. seqq: duravit supra annos decim 740 751. Etiam bella externa, imo & civilia à Præd: ccitata. In Germania Rusticorum 604. & Smalcaldicum 87 seq In Helvetia 604 in Gallia 603. 614 in Polonia 719 Prussia 605 seqq: 661. 675. 677. seq 693. seq. 698. 716. 94. seq: 719 seqq 739. 833. Muliercularum Regiomontanarum & vicinarum 698. Regiomonti ob bella Prædicantum ausa Templa, conciones & sacramenta impedita 698.

Belluinam suorum vitam accusat Lutherus 965. 967. 68. 985. Melanchton 967. 970. Smidelinus 978. alij 1120.

Joan: Bergius Calvinistarum in Prussia Archiminister itatus 273. 288. 539. 545. 554. 567. 577. &c. quæ eius cõitio 539. Inferni metu suos liberat, 273. seq. Vbiqvistas & utheranos in Prussia oppugnat vel inde exterminat 570 577 27. 729. 803. 837. 929. eorum templa & cathedras invadit. 37. Arguit eosdem inscitiæ & novi in Prussia Lutheranismi 97. imò mendacij 796. & seditionis 803. Asylo recessus Aññi 617. eosdem exuit 803. Iuramenta convellere videtur 727. & jura ac leges civiles 545. 550. 727. 729.

S. Bernardus cit. 94. 218. 220. Bestialitatis in Prædicãibus exempla 1142. 1143 Bidermannus cit: 1108. Beza itatus 266. 267. 286. 357. Blandiendo ad flagitia invitãt rædic: 270. seq: Vid: Adulatio. Blasphemię Prædicantum 75. 283 284. 320 917. in Prussia maximè vigent 1005. tiam inter Prædic: 1102. 1103. excusari non possunt. 290. Calvini 282. 286 Brentij 209. S. Bonaventura citatus 146 Ioan: Botsaccus cit: 423. 599. Brandarij fabella suos suorũquè mores, non verò Iesuitarum, expresserunt Præd: 629 seq:

Brandeburgensium Marchionum Domus, Anspachiana

731.825.834. *Culmbachiana* 731.825.834.!872. H
Prędicantum injurÿs affecta 844 845.846,847 *& illa* 8
Joan. Brentius *præcipuus Vbiquitatis parens* 34
351. *seq*: 664 979 *naturam corporis humani evertit* 3
Morlinum Pseudoapost. Prussiæ è colloquio Vormatien: e
712. *Osiandristas, & bella Prædicantum in Prussia fo*
350. *seq*:644. 665. 666. *idque tum literis tum missis lega*
352.354.663. *imprudens consultor* 668. *frustra à mode*
Regiomont: excusatur 665. 667.668. *citatus* 152 349 3
Mart: Bucerus *citatus*. 261. 266. 268. 372. 11
suorum vitia accusat. 974 Henr. Bullingerus *Calvini*
citatus 371. 956.983 1157. *impiam suorum vitam accu*
956. *Vid. Vbiquitas Bulling*: Burchardus *cit*. 544. Jo
Bulæus *S.I. citatus* 37.44.47. 128. 131. 134. 138. 14
158 171.196.215.216.221.222.290.376'415.

Cadaver, *Bezæ jdem quod anima* 267. *vetulæ cada*
Prędic: muneris loco donatum. 1110, Cadmæi *frat*
sunt Prędicantes 33.589.594. *maxime in Prussia* 596.66
702.737 *V. sedit*. Cœlum *propriè sumptum negant Vbiq*
stæ 209. *seqq*: 216.221.258. *Metaphoricum fingunt* 22
quod Beza execratur 373. *Intrà cœlum Prędicantum pag*
& diaboli, imò & canes &c: ab ÿsdem admittuntur. 221 3
373. *Humanitas Christi in Cœlo, vel extra cœlum vt sit* 21
seq:926 *cur à paucis appetatur?* 1150. Caimensium *in Pr*
sia rusticorum bellum in heros 610. *seq?* *Caymensis Prędic*
quo notus 1064. Caineæ *desperationis exemplum in Prędi*
1060 Calendarium *quale Prædic*: 1060. *seq*: 1081. *Rom*
num iniquè oppugnatum 435. Calepinus *mirus Prędic*: 90

Abr. Calovius *Prædic: in Conc: Tridentinum mal*
dicus 435. *vanissime Conf: Aug: mutationem excusat* 45
seqq: 460. 461 *Scripturam dogmatis omni jure damnatis put*
dè prætexit. 476. *Melanchtoni, vt ingratus cuculus insulta*
492, *Calvinistis favet* 472, 768, *seqq. quos tamen è S.I.R. eli*
minare vult 516. *A veritate devius* 522, *Citatur* 435. 441
443. 456. 472.

Calvin

Calvinus citatus vel refut: 194. 263. 266. 275. 278.282.286.287.357.361.417. Calvini ſpiritus unde, qua veſte tegatur 312 qualis eiusdem Deus 980 Calviniani á Lutheranis oriundi 671. SS. Trinitatem oppugnant. 61. in aliis dogmatis heterodoxi 188.386. conſcientiæ perite à Lutheranis accuſati 739. Pacis turbatores ab ijsdem proclamati 550.565.721.723.725.733.735.803. vtrum in S.R.I. tolerandi? 472.503. ſub Aug. Conf: vmbra latitare volunt. 516. è Pruſsiæ Ducatu omni iure excluſi 560 838 ipſi Lutherani, teſtamento Alb: I. admiſſos fateantur 763. ſeq: Viſitationes idcirco contra eos inſtitutę 807. vellent vnà excluſos inde Lutheranos 563.570 ſeqq. 577. 670.837. & qua via 541, ſeqq: 563.572. ſeq 725.765. accuſantur Pruſsiæ calamitatū 311. ſeq: in Pruſsia quando, & quomodo dominati! 648.657.660 ſeq: 679.764. Vilnæ quæ impiè nuper deſignarint 721. ſeq: contra eos inventa Vbiquitas, 2.22, & tamen Vbiquiſtę ad eos accedunt 386.423.472, Calviniani Prędicantis deſcriptio 723 ſeqq: 837.956. ſeq. 960. ſeq: Crypto-Calviniſtę qui? 648.657.798. Iuſti Calv. laus 999.

Calumnię & convicia Prædic: in Catholicos 12. 87. 198. ſeqq: 202. ſeq: 206. 275. 289. 435. 526. 529. ſeq: 531.624.792. ſeqq: 796. 805. 809. 811. 831. 898 905. 986 1021. 1075. 1114. 1185. 1190. In ſuos 1003. 1013. in ſemetipſos 655 vanè excuſantur per conſcientiam Prędic: 899. 901. ſeqq, & multò vanius per Scripturam 896. 900. revocare eas coacti Præd: 1115. 1117. V: Topica

Cambyſys inceſt⁹ 790. Capellij Præd: impurimores 1027.

Carolus V. Imperatur teſte Melanchtone profitetur ſe Eccleſiæ Rom: defenſorem 450. Conf: Aug: in ipſo ortu damnat 450, imò neq; nomen eius audire poteſt 454. Lutherum eiusq; ſequaces damnat Auguſtæ 464. Vormatiæ 469 & libros eorundem 470.512. Saxon: Electori, & aliis novationem in fide interdicit 475. Saxonem & Haſſum rebelles victos capit 487. ſeq: Concilium negare cùm poſſet, cur promi-

ferit Sectarijs 489. Paßavien: Transactionem, & Pacificationem Religiosam cur inierit 494. seq: à Mauritio Elect: S a vt proditus 493. Carnifices facti Prædicantes 1039. seq 1043. & carnificum manu ob sua scelera plexi 1133.

Georgius Cassander quis? 145 damnat Vbiquist: 59

Seb: Castallio quis? 980 qualem Calvinistarum suorum Deum fateatur? 980. Castitas à Luthero oppugnata 115 à Prædicantibus calumniis petita 1081 Catena S Trinitatis 72. Cathedra Doctoralis Prędic: qualis 90

Catholici jure Imperiali qui vocandi? 511. à Prędicantibus maledicè accusantur Tyrrannidis 435. & hęreseos, vel Paganismi 87. 198. 157. 202. seq: 206. 253. 258. 275. 29 418. 710. 716. 774. 868. 934. eorum sangvinem Prędicantes sentiunt 600. 736. soli summum jus in Prussię Ducatu habent 547. 551 seq: 554 seq: 773. seq. V. Prußia. & quidem illud ipsum, quod sub Crucigeris fuit 555: 759. 829 871. 87 quod tamen sępè & variè lęsum 556. seq. 760. seq pręsertim à Prędicantibus 825. adeo ut etiam honoribus ferè excludantur Catholici 773, seqq: imô Prędicantes eos, eorumque Religionem è Ducatu Prußię exclusam mendacissime aiunt 673 710. 724. 831. 854. 862 865. 868 seq 883. idquè statim cum ipso Fevdi initio 848. 849. 865 seqq: 871. 874. quod ipsum contra se, & principia sua agunt 875. seq: Vnde vel inviti mendacia sua resorbent ac revocant. 839 seqq: 778 seqq. Catholica Religio in Ducatu Prußię nunquam iure suo excidit 863. 882. 888, v: Fevd: in ea nihil, nisi paucos abusus Confeß. Aug. damnat 523. Catholicorum peccata á Prędicantibus ortum vel augmentum habent 1169 seqq: 1172. Deplorantur à Ca tholicis 1081 Cauda Martiehorę 916, Cauponum & Prędicantum affinitas V. Tabernę. Cępæ vt hæreticos significent 944. seq. 946. seq. Cerbero qui comparandi, 975. Cervix dura à Prædic. Evangelio 1171 Chalced. Concil. 102.

CHRISTVS adest suis semper & Vbiq; 135. 161 172. 207. Vbique est Homo, non tamen Vbiq; præsentem habet Humanitatem. 146. seq, quomodo Implevit. omnia. 218. seq.

. 223. Totus DEVS, sed non in totum 79. 159. 185. omodo Homo Dominicus? 119. vel Homo Deificatus? 2. quomodo creatura? 123. 364 Comprehensor cùm esset, r viatorem egerit? 237 Divinitati ejus repugnat obedire vel are. 20 197 363 399 430. Etiam quoad solam mortem orporis Redemptor 276. seq. à Prædicantibus quomodo opgnetur? 12 177 180. 256 269 275 seq 294 seq. 302, 5 ijsdem, est fur & Latro. 284. major peccator quam quisam alius 285 secundum Lutherum quomodo indiget alio lvatore? 198. secundum Vbiquistas est Ludio. 210. 212. 19. 397 404 secundum eosdem desperat in Cruce, & fidem nittit. 286. imo post mortem quoq; in inferno patitur. 278. q. & quidem fortasse etiam quoad corpus. 291. quomodo secundum eosdem pingendus 287 Alium Christum habent hæretici. 294. 299 seq 314, seq. quod ipsi fatentur 302. 319. q: 360. seq. Alium quoquè habent Vbiquistæ 931 Alius hristus quis? 314 seq 316 secundum Vbiquistas non poit concipi aut nasci, 365 seq neq; pati, mori, sepeliri 367. eq; creator esse 395. quà DEVS non est conceptus aut natus Matre. 395, Christi loco, Diabolus à quibus cultus 319. q. 324 seq 349 352. 355. Christiani non possunt esse hæreci 297 seq Quadruplex status in Christo considerandus 243.

Christburgen Prædic facinus recens 1113 Christianus Ohm Iuris Profes. Regiom 435 Chrysostomus citat. 123. 29 136. 192 240 242, 244. Chytræus Præd cit. 450. 53. 462 464 seq. 466. 471. 473 500 Cichocius 605. Cochlæi de Aug Conf judicium 500. Circumincessio. V Perichor. Clemens Alex. 28. Cæcitas duplex 1190. Colyrium Prædic. oculis 1087. Colloquio Vormatien. iscordia Lutheranorum ut patuerit? 712 Varia Prædiantum colloquia. Naumburgen 456. Altenburgen. 456. seq.

Comitia in Polonia cur olim turbulenta? 307 Comitiorum Imperial edicto. Aug. Conf damnata 464. seq. ideoq; Luthero detestabilis 466.

Commissarij Regij ob seditiones & bella Prædicantum

in Prussiam missi 330. 554. 637 649. 655. 772. 795. *Commissionis Anni* 1609. *Acta cit.* 555. *seq.* 828. *Item Anni* 561. *seq* & 1617 *anni* 801. *seq.* & 1566 & *anni* 770 772. 781. Communicatio *naturarum in Christo quomodo detur?* 16. 43. *quo pacto verè realis?* 44. 65. 88 *Differt ab inhabitatione* 65 *Vbiquistica non da-* 49. *seq.* 56. 920. *seq.* 925. *seq.* Tollit *mysterium Trini-* 362. 405. *implicat in terminis* 255. *Damnatur etiam* 362. 391. *Dona soli* DEo *propria an communicabilia?* 25

Concilia Generalia citata Primum *Nicæ-* 932, Tertium *Ephesinum* 159. 183. 186. 420. 431. Quartum *Chalc.* 183. 186. 411. 102. 103. Quintum *Constantinop.* II. 66. 420 Sextum *Constantino* III. 103. 415. *Toletanum Sextum & Vndecimum* 67. *Hispalense Secundum.* 431. *Concilium Trident.* Prædicant *causa permissum* 482. 484. 486 489. 523. 791. *quod tamen impetratum fugiunt.* 454 791 *imo oppugnant* 4

Concionum *materia ex re Præd: sumpta* 1138. Confes Aug. *V: Aug. Conf. Calvinistica in Com. Aug. rejecta* 5 *nomine Ducis Prussiæ An.* 1617. *edita* 382. 521. *ad eand. Responsum Prædicantum Regiomontanorum.* 325. 334. 4 503. 516. 549 562. 564. 568 584. 586. *Osiandristic in Prussia.* 339. 355. *Saxonica* 454. *Claudiopolitana* 3 *Confitendi peccata singulares Prædicantum praxes.* 100 *seq.* 1057. *quomodo aliorum Confess. excipiant Prædic.* 10 1114. 1137. Concreta *pro toto supposito veniunt* 116. Concreticum *in Prussia bellum* 675. *seq.* 716.

Cõcordiæ liber *quãdo confectus?* 3. 6. 36. 588. *seq.* Posterior *est Confessione Aug.* 50. *annis.* 577. *Fatetur sectarius præ Aug. Conf. nihil in Imp. Rom aliud permissum* 472. 5 *seq. Fatuè ac ridiculè suorum subscriptione probatus* 579. *Continet in se plus quàm* 70. *mendacia* 587. *Est concordia discors* 579. 589. *seminarium Vbiquitatis* 575. *Pacificationi Religiosæ noxius,* 502. *Pugnat cum Aug. Conf:* 519: *seq* 525. 5 *seq.* 803. *A Duce Saxoniæ Elect. damnatus* 589. & à Du

Pruss

siæ 588. Nunquam in Imp. Rom: probatus 517. multo mi-
in Prussia 567. 570. Tantum abest ut possit esse symbo-
liber 575. seq: 577. vel Privilegio Lublin. dici confirma-
576. seq. vel authoritatem aliquam habere 583. Per eum
ulariter Prædicantes suis imponunt 584. oppugnatur à suis
Apologia ejus, 36 Conditio contractum qui vitiat. 809.
Conjugia, Prædicantium libidines non extinguunt.
33. seq 1039. Confusio naturarum in Christo cavenda.
2. seq: 107, 155. ab Ubiquistis intenditur 56: 66. 71 91:
105. 124. 131. 158. 317. 410 seq 414. 415.
Conscientiæ vis 899. 1020. cum Evangelio Prædic. extin-
itur. 357: 734. 1171 seq: cogit Prædicantes ad convitia
1: seq: & ad turbas 902: Libertas ejus jactata. 539. seq.
Contradictiones Prædicantum. 24. 29 37: 97: 134 217:
42 252: 292; 368. 376: seq: 764: 767: 839: 882:
Conjugiorum insolentia apud Præd. pop. 968: seq:
Corpus Christi quale sec: Patres: 138 seq. 222: 224 se-
ndum Ubiquistas quale 137: 217: 931: non fuit in inferno
1: si Ubique esset, Ubiq; sumi posset. 384: Corporaliter idem
uod verè, & realiter. 65: 92: Corpora sanctorum gloriosa
alia secundum Ubiquistas 371: 926.
Corpus Doctrinæ Prut. Prius 632: 643: 644: seq
81: Posterius prioris loco substitutum 654 672: seq. 766:
95: Dictum Prutenica Helena 798: quibus constet, 795:
98: non potest accipi nominæ Agendæ permissæ: 771: seq: neq;
omine Doctrinæ Religionis 780: Est corpus exanime, vel ani-
male 762. 770: 795: informe atq; enorme. 771. 779: 795.
813: 817: 1128: Mera contumeliarum officina: 795: 805:
809: 811: 813 817: seq: 890: seq 893: 901? Et Prædican-
icorum in Prussia bellorum monumentum: 594: 645: 653:
eq: 661 670: seq: 675: seq. Fax furiæ 661: 795: plurimas
n Catholicos injurias habet. 773: 795: Ridicule & vanè à
Prædic: probatum. 762: seq: Confessioni Aug: repugnat:
828: Nunquã legitimè probatum: 810 ac ne a Duce quidem
Prussiæ 762: 766: 782: seq: multo minus à Rege aut Rep:

Pol 770. 776: *aut a Regiis Commissariis* 770. 772: 781
Privil: Lublin, 776: *seq*: 796. *Quin eodem damnatum* 7
seq: *Neq: recessu Commiss. An.* 1617, *probatum* 801,
809. *quin & hîc damnatum* 805: 813: *uti & a Princ*
Prussæ 820 *Et tantum in causa Visitationis contra Calvini*
permissum. 807. 813: *idq; nonnisi expunctis scommatis* 8
811, 813. 817, *seq*. *Vel ob solos Articulos Smalcald: da*
natum 772: 784: *seq*: 786: 800: 891. *quin & ob Variat*
Conf. Aug: 768. 785: *Nullo modo est symbolicus liber in Pr*
sia 567, 570. 755: 796. 805: *Non potest esse Vbiquistis*
Prussia præsidio: 593: *Calvinistis muri instar opponitur* 7
& tamen videri potest etiam Calvinistarum causa probat
762: 780, *seq*. 785; *quæ in eo potissimum Calvinistæ carpa*
567: 570: 577: 726. *seq*, Corvi Prædic. 789: Coste
exempla Prædic. bona fide citat 1019, *seq* Cottonus *cit*: 26

Creandi vis *humanitati Christi an conveniat*? 364 39
ab Arrianis & Vbiquist: Christo adimitur: 395: Crim
læsæ Majest, *incurrunt Præd*: 526: *seq*. 529, *seq*. 531:

Crudelitatis Prædic. *monumenta & exempla*: 345: 54
614, 620, 625, 628, *seq*: 634, 637. 645. *seq*: 719, 72
771. 932: 935, 1074, 1078 *seq*: *V*: *Exilia*.

Cucurbita *ut libidines Præd: significarit*? 1127, 1129, *se*
Cucurbitare quid? 1130. Cultus latriæ *humanitati Chri*
non convenit: 159: Cupidines *Præd*: 1036: 1069, Curi
sitas *Prædic*: 1185. 1187: Curlandicus Prædic: *quam R*
giom. Tragædiam excitarit? 1072. Cyprianus *cit*: 298, 118

Cyrillus *Alex. cit*: 78, 104, 129: 139: 160, 184, 19
seq: 245, 401, 431: *Hierosol*: 139. 371.

D. Amascenus *citatus* 49, 77, *seq* 80, 88, 93, 11
122, 136: 143, 155, 166, 173. 182, *seq*: 18
215 229 316, 412, 431, *ab Vbiq. inique allegatus* 76, *se*

Decalogum Prædicantes *Luthero teste reijciun*
997, 1161. *Vt eum in Prussia cum suis servent*? 1004:

Dentes *arma Prædicantum* 1121, *ijque*
Draconis, vel Scorpij, vel Marticborg, 912.

Dece

Descendere *quid Vbiquistis sit?* 227, 369,
51, *seq: quid Bezę?* 267, *Articulus de Descensu ad in-*
fros an semper in Symbolo Ap: fuerit? 288, DesperatioPræ-
dicantes facit. 325 *& ad turbas incitat* 903: *seq:* *Desperatio-*
s Prædic: *exempla* Tragica: 1056: *seq,* 1059, *seq:* 1070,
orum exemplo alij desperant. 270, 274, *Causa Vbiquist.*
sperata. 233, 160, 801, *Desperatio* Christo *affictá.* 184. 286,
DEUS *alius est hæreticis* 292, 299, *seq:*
on vere sed metaphoricè movetur. 133, 148, DEUS est
omo, *qualis propositio* 114, *seq: bene dicitur,* DEUS
t incarnatus, *non tamen* Homo deificatus. 118 *seq:* Dei-
s non potest pati. 104. 178, 198, 250, 426, *seq:* 431, *seq.*
eq; orare vel obedire 197, 363, *Deitas est Principale agens*
spectu operationum Humanitatis Christi 183, *non tamen*
rma illius 182 414. Dextera DEI *quid?* 229.
Diabolus *per* Prędicantes, *loco Christi, in* Prussia
doratus. 319, *seq:* 349, 352. 355, 358, *quantum iisdem*
bligatus, & qua causa? 358, *per eosdem operatur.* 309, 311,
34, *ad eum secundum* Prędic: *opera bona pertinent.* 1161,
& multi ad eum per eosdem ducuntur. 1101, 1170. Per Lu-
eri Prædicantumq; *Evangelium homines obsidet.* 964,
08, *vel sibi mancipia format:* 1005, *vel in belluas vertit* 965,
q: 985, 1120, *vel etiam in Diabolos* 970, *quomodo de* Prę-
c: triumphet? 1070. Diana *qualis Vbiquitas?* 676.
Digni atibus *Catholicos in Prussię Ducatu excludi men-*
aeite r asserit Prędicans. 773, 830. *excluduntur tamen iis ibi*
alviuistę aliiq; sectarij 547, 563, 728. 806. *Et omnes ex-*
ri 649. *Dignitates & Divitię, majoris insolentię causa.* 1063,
q 1094, 1182. Dilingani *Iureconsl: citati* 439, 445, 485,
86, 495, 504, 513, 528, 858, *Diluvium. V. Vbiq: Bulling.*
Dimeritæ *qui hęretici* 416. S. Dionysius *Areop: cit:*
6, 90. Dioscori *hæresis.* 410. Discordia Prędicantum
, *seq:* 24, *seq:* 36, 654. 661. 694 719, *Vid: sedit.*
Disputatores *insulsi* Pręd. 34, 953, Disputare *de fide* Pręd:
ure prhibiti 478. Ditericus præd: *cit.* 162. 171, 173,
180,

180, 189, 204, 233. Doctores quales Prędic. 909, j
Doctrina ac dogmata Prędic. sunt idola 295, sunt ca
vitiorum. 1080, eorum, Prædicantes ipsos pudet. 3, seq. 2
Augustę An. 1530 damnata. 469 473, seq. Durand, 59
Dux Prussiæ. Primus. Vid: Albertus. Secundus Alb
tus Fridericus 551, æger animi. 826 qua causa P
vilegium Lublinen impetrarit? 780, 787 Tertius Georg. F
dericus 160, 694 698, 827, 834. quomodo sub eo jura Pr
sie habita? 828 Quart. Ioachimus Frider. 160. 825, 82
834. Luther. fuit 846, a Prędic: contumelia affectus 8
Quintus Ioannes Sigismundus 825 827. cum Fratribus
is Feudum adeptus 834 Catholicorum jura juramento
mat. 829, 882. Primus Calvini Sectam complex?. 846. Sex
Georgius Wilhelmus 827. Confessio ab eo edita, quin &
a Prędicantib. oburgatur & convitiis laceratur. 584, 5
590, 820, 846, seq: 924, 927. Corpus Prutenicum dam
820: Septimus Fridericus Wilhelmus, á Prędicantibus c
tra iura Provinciæ armatur 727, 729, 730, imo jus e
dem ab iis invaditur 836, 840, 844. Ducis Prussiæ soror
impudentissimè ausus procari Prędicans. 708,
E Bionis error ad Vbiquistas transiit 395, Ebrietas vir
Præd: 322, 991. 1101, 1109, 1049. 1052. 1112 & p
Præd. 1109. publicis Prędic. concionibus laudatai 1109.
Edictum contra Aug. Confess. 464. Aliud 4
Ecclesia Christi est Domus. 40. Quare Vna? 28.
est apud Prædic. 39. 738, seq. 751, 1083, conviciis Pr
exposita 202. seq. V. Cathol. minoris fit à Prædic. quàm Sy
goga Iudæorum. 1016. mysticum ejus corpus quomodo næ
habet? 1093. Prędicantica lupanari quare similis? 10
1054, cur invisibilis fingatur? 875. revera est Cyclop
1123. in ea tamen plurimi Catholici inveniuntur 875.
879. Babiloni an Pygelæ similior? 1129. Ecclesiastic
Reservatum in Imp. Rom. quid? 437. ab ipsis Luthera
approbatum 439. Ecclesiastica bona vulgo, ut esca ba
objecta 1156, seq. 1174. Ecclesiastici, & Clerici Cathol

servo significati 1182 *inique & impudenter à Prædic. traducuntur* 1185. 1191 *Eorum vitia à Prædic: ortum, vel incrementum sumunt.* 1170. 1175 1176 *seq.*.

Eloquentia *Prædicantum aut meretricia* 1052. *aut canina* 42. 1122. *V. Calumniæ.*

Energia *quid*: 189.

Ens morale *à Physico & metaph. distinctum* 201. *Entia rationis sunt dogmata Prædic.* 296 320.

Ephemerides *& fasti Prędic quales* 1061.

Epicuræi *quomodo Prædicantes?* 32. *seq.* 912. *& Prædicantum populi.* 965. *seq*

S. Epiphanius *cit.* 27 197 393. 402. 405. 431,

Episcopi *etiam in Duc Pruss. de jure debent esse Catholici* 559 *possunt Prædicantes judicare & punire* 865. *Iurisdictio eorum in Duc Pruss semper fuit salva* 812. 863 865. 873. *maxime Varmien* 864 *ejusdemq; Cleri.* 864. 881. *Contra episcopos potissimum Aug Confessio, & Sectarij insurgunt.* 523 *si ad sectarios transeant, officio & dignitate excidunt.* 437. *Quales Prędicantum Episcopi in Prussia?* 324. *seq* 356 675 *seq qui illic primi?* 631 708. *Dignitate in Duc. Pruss. exciderunt* 708 *nunquam restituendi* 708. *idq; propter bella & seditiones.* 699. 707. *quo ritu institui soliti?* 326. 356,

Ottm. Eplini *Prædic. arrogantia* 1048. *impuri mores & adulteria.* 1049. Erasmus Roter. *de Lutheranis aliisq; Prædic. quid consuerit* 971. *seq:* 993. 1094. 1154. *Detestatur eorundem libidines.* 1132. *seq: in fide fluctuat* 971. *Arrianis proludit.* 239. Sig Ernhoffer *cit.* 1134 *seq:*

Evangelium *ab se revelatum putide & mendaciter jactant Prædic* 357: 951. 1147. *seq:* 1131 *Evang. Prędic. nonnisi vilissimis & ignavissimis animis probatur.* 944 946. *seq.* 950. 1128, *seq Homines deteriores reddit.* 972 985. 990 993 996 1133. 1134. 1149. 1151. *quod ipsum fatetur Lutherus.* 964. 970 985 997 *seq.* 1085. *& Melanchton.* 967. 988. *seq. & Bucerus.* 975. 1156. *& Eberus* 990

& Erasmus, 1151. & Vicelius. 1150 seq: & ipsi Vittembergenses. 996. & Calvinus 961. 984. & Osiander junior. 1158 & Franzius 999. & Menno 991. Lucem ad vitia accendit. 1065. 1148 1150: seq: 1158 seq: 1169. seq 119. Pandoræ pixis 654. Pomum Eridis & fax Furiæ 661. 69. 719. jure dicitur ab inferis resuscitatum. 1150. Belli civilis & seditionum fax. 601. 650. seq: 654. à sanguine incipit. 399. Fundamenta ejus patibula, & furcę. 620 seq Cui, & quæ ab eo medicina? 939. seq. 1128. Quomodo, & quando in Prussiam inductum? 333. 606. 614. seq. 631. seq. 710. fędum & fætidum 939. Allio portentose ibidem significatum 935. & succino. 1131. Etiam in Prussia initia à rusticorum bello cæpit 610. seq: & à Templorum expilatione Regiomonti. 609. 616. 618. Lutheri an Calvini magis bi probatum? 764. seq. 767. sementis illius ibi qualis? 613. seq. 620. seq 623 631 seq: qualis item messis 654. seq 70. seq. Quintuplex illius ibidem status Præd. judicio 709: 71. vid. Illuminationis 710 Cribrationis 711. Refocillationis. 712 Vigoris. 713 Inclinationis. 716. & ruinę imminentis. 717. quale potissimum Evangelicum opus? 1141. 115. Evangelici dici volunt Præd: 308. maximè Calvinistę. 70.

Evangelistis qui acutius cernant Prædic: 281. seq:

Eucharistia sub una specie quomodo habeat totum Christum? 73. & quidem non aliter quàm vi verborum Christi, ut fatentur Prædic 376 in ea Transubstantiationem Conf. Aug. admittit. 521. seq: Eam Lutherani propugnando, magis oppugnant. 2. 22. 169. 251. 375. seq: imo ad Sacramentarios & Calvinistas deficiunt 386. 425. Eucharistiæ causa Ubiquitas efficta 2. 22. 291 seq: & tamen Eucharistia per eam destructa. 375. seq. 424. pietas item populi extincta 380. se: ratione Eucharistię Humanitas Christi dici potest esse Ubique? 136.

Eutyhymius cit 316. 410. seqq.

Eutchianismus in quo situs? 409. 411. à Luthero defensus: 422. est Ubiquitatis germen 45. 56. 86. 158. 389

2, 408. 415. Eutychiani, perinde uti nunc Vbiquistæ, tan-
n ad Nestorianos deficiunt 417. seq:
Excommunicationes á Prędic: quales. 631 1115.
Exempla demonstrant impuram Præd: vitam. 1018. seq:
æ etiam Catholicis noxia 948. 989
Exilia Prædicantum, ferè à Prędic: 340, 642. 645.
7: 655. seq: 677: 686. seq: 694. seq: 696. seq: 702. seq:
10. seq. V. Crudel Exinaniri qu.d? 238. seq. 245. an
i humanitati in Christo competat? 249 seq: status exina-
ionis in Christo 233.
FAbulæ Prædic: pro mysteriis fidei. 247. 296. And.
Fabritij Harmonia. 481. Falsi crimina Prædic: vel
endacia. 773 seq: 776. seq: 796. Fanatici suis Prædic 747.
sti Prædic: quales 1061. seq: 1081. Fastus & arrogan-
i Prędic: 418. 438 526. 584. 690. 692. 705. 708.
5. 798.
Fax insigne Prædic: 1036. 1160 Fax belli, est Prędic:
vangelium. 601. 635 650. seq: 682. 693, seq: 719 seq:
22 833. 1036. Et vitiorum 1149 1151. seq 1159 seq: 1164.
Ferrum ignitum an dici possit frigidum & nigrum? 101.
errea Prædic: secula. 715. Festucam in oculo, Catholici an
rædic: circumferant? 1081. seq 1086. seq 1185. seq:
Feudum Prussiæ quomodo initio constitutum? V Albert.
ui, ex quot ad illud admissi? 826 cum eo jura Catholicorum
iquid passa: 556. seq: non tamen mutata aut extincta.
6. seq: 559. 829. 863. 871 seq: quod tamen Prædican-
s falso & inique asserunt. 848. 862. 866 seq 871. seq:
84. 889. Quin et bonorum Eccles. jus tunc salvum 863 Re-
ovatum 551. 828. quę renovatio a Prædic: oppugnatur 833.
34. 844. seq. 847. Fides in Prędic: major quám in ipso
hristo 287. sola authoritate divina niti debet. 440 quæ ta-
ien ab Ecclesia queq; venire potest, 442 Fidei regula qualis?
41 scriptura Prædic. esse non potest. 478. sub Prædicanti-
us fides omnino nulla. 1150. quo magis ab iis jactatur, eo
inor 1155. 1161. neq; tam fides quem fidicula dicenda.

443. 476, *Licentiæ libidinibusq, carnis prætexitur.* 115 1154 *seq: quę illis potissimum recta videatur?* 978. *qui illi fructus?* 1154, 1156. *V Evang. Vitia. V. Religio*

Filij Prædic: *nullius frugis* 1041 1072 *seq.* 1078 111 *Filias Prædicantibus tradere cur nolint Sectarij?* 1023. 114 Fines bonorum *qui, & quot Prędic.* 988 Flacius Illyr *cit.* 209 228. Florim Ræmundus *cit.* 603. 614.

Forma Dei *quid?* 181 191. 238 241. *seq non est* ni *da miraculorum species.* 239. *Formæ rationem* Divinitas *r spectu Humanitatis Christi non habet.* 182. 414. Forma *se vi in Christo quid?* 193. 238. 242.

Franzij *Præd: de suis judicium* 999. Fraudes Prædi 312. 343. *seq* 447. 456. 462. 726. *seq.* 825. 961. 107 1076: 1200. Lib Fromondus *cit.* 1146. S. Fulgenti *cit.* 66. 105. 136. 139. 196. Pet: Fullonis *hęreses & simi Vbiquist* 426 *seq:* 430

Fundamentum Vbiquitatis *Primum* 21. Secundum 68 *seq:* Tertium 87. *seq. Quartum* 111 *seq Quintum* 12 *seq.* 138. *Sextum* 143. *seq: Septimum* 151 *seq Octavu* 171. *seq: Nonum.* 188. *seq: Decimum* 208 498. *Vndec mum.* 225. *Duodecimum.* 233 *Decimumtertium.* 16 *Decimumquartum.* 574 *Decimumquintum.* 593. *Dec mumsextum.* 788.

Fundationes Ecclesi *quantæ apud Sectar.* 998, Joa Funccius, *in Prussia Prædic:* 334 339. 343. 636 *seq. Ca pitalis in eum actio* 330. *qua damnatus, & capite plexus* 63 703. *Princeps Prussiæ quid ejus causa passus?* 637.

Furcæ ac fustes Evangelio *Pręd ut seruiant?* 612. 61 *seq:* 622. *seq:* 628 *seq.* 1114. *sub furca Prædicans cur sepul tus?* 1071 Furorem *hæresi admistum fatentur Pręd.* 321 335 *seq.* 429 431. 465. 719. *seq* 782 789 895. *seq:* 90 905. 916. 972: *Eundem Principi suo affricant. Præd:* 78 Furiæ *conscientię* 899. *Belli.* 1036. *quales sint Prędi* 719. 722.

Furta *ubi vulgaria,* 1012 *suos ad furta instructos faten tur Præd:* 998. 999. *Quibus tamen exemplo ipsi præeun*

;o. 1041. 1067 *præsertim Lutherus, tum plebi.* 1174. *m Principibus*. 1175.
Alli *gallinacei Allio ad pugnam incitantur*. 262. *seq.*
Gallia, *ob heresin bellis civilibus ut collisa*. 603. 614. *Gallicum Prædic. vita impura* 1024. Joan Gans *cit*. 445. 7: Jac. Gaulterius *cit* 402.
Gedani *quando,* & *quo tumultu Evangelium Prędicatum?* 626. *magistratus ea causa à plebe dejectus* 626 *seq.*
lasius Pont. *cit* 315. 409. 417. Genus *quomodo determitur ad speciem* 58. Step. Gerlachius Prædic. 171 369.
Germania *ob hæresin quomodo bellis civilibus afflicta* 604. 183 *qualis ibi* Prędic: *populiq; vita?* 978 1024.
Tid. Gisius *cit* & *laudatus* 1153. Gissena Academia *are cum Tubingana collisa?* 10 *seq:*
Gissenius *Præd: cit*. 133 247, GlossatoresPrædic 880.
Seu Göbelius *cit*. 1131, Gomorrhæ populus *interPręd:* 85 Gnathones *sunt* Pręd: 269. *seq* 973.
Græcorum Imperium *per hęreticos subversum* 305.
rammatici *putidi Præd:* 267. *seq* 906. 908 S. Gregorius 69, Gretserus *cit*. 124 361. Grex Prædicantum *qua-* 1008. Grilli Homerici *inter Prædic* 969 *seq:* Gygantes *ui* Prædic: 721.
Hæresis *est inconstans*. 27 *seq:* 30. 417. *sibi contradicit*. 24. *seq:* 29 292 *à minimis ad maxima progreditur* 3, 69. *superbiæ filia* 1085, *naturam pervertit*. 965. *seq:* 85 1120. *Prodigiis indicata*. 932 *seq:* 935, *seq*. 1099. *dololatriam involuit* 295. *seq:* 300 *seq: in una plures involutę*. 390. *modernarum cum veteribus comparatio* 1184.
Hæretici *tum suis, tum sibi ipsis repugnant*. 29. 292. *non sunt Christiani* 297 *sunt monstra*, 312. *vi juris civilis puniendi* 434. 306, *fatentur ab se Prussiam everti* 311 *seq*. *Catholicis exercendis serviunt* 945. *ex hęretica phrasi Lutherus hęresin infert* 422. 429. Harmoniæ *Conf. Aug. author laudatus* 481. Harpyiæ *sunt* Prędic. 863. Hassiaci Prædic: *Vürtemb. collisi* 10. *seq:* Heidelbergens 261. 267 Helvetia

bello civili ex heresi concussa 602. Hennebergerus Præ 322. 324, 335. *seq.* 340 348. 605. 615. 618: 628. & d *inceps sępe* Hermannus Neuwald Pręd. 1131. 1147.

Tilm. Heshusius *unde Bezæ dictus* 686. *Humanitate Christi in abstracto omnipotentem docuit* 679 *à Prædic* R *giomont. oppugnatus* 680. & *in synodo damnatus.* 684. *ta men alibi à præcipius defensus* 689. 693. *In Prussiam V catus* 676. *ibi Pseudoëpiscopus,* & *belli Concretici Dux* 67 *seq: Vigandum eodem, in suum caput evocat.* 676. *ab eode Regiomonto pulsus.* 677. 685. 698. *Pulsus etiam ex aliis s ptem urbibus à suis Lutheranis* 686. *Heshusiani quàm insolent legem talionis prosequuntur.* 694. *seq:* S. Hieronymus ci 105 218. 295, 300. 371 S. Hilarius *cit.* 12. 107 129 197. 219 240. Hinckelmann⁹ 180 S. Hippolytus *cit.* 18

Hollandia *Sentina hæreseon. per easdem propè eversa* 313 *Prædicantum Hollandic. mores impuri* 1025. Homicid *quæ Regiomonti patrata* 1104. Homousion *Lutheru odit* 261:

Homines *in belluas mutat Evangelium Præd:* 965. *seq* 968. 985, 1120 *Humanitas Christi ab Ubiquistis vel i Divinitatem mutatur,* 158. 364 400. 407. *vel cum Ana baptistis negatur* 404. *An,* & *quæ illi Majestas conveniat* 152 *seq: Secundum Ubiquistas est omnipotens, omnisciens* &c 131. 231, 920. 922. 925. 152. 679. *imo Persona SS. Trinitatis* 407 *nec potest alicubi localiter* & *simul illocaliter esse Ubiq,* 132 Hosius *Card cit.* 297. 858. 1037. 1094. Hospinianus *Calvinista cit.* 579:

Hugo Card, 72. 77. Humilitas *quantum Christianis commendata* 236 *seq:* Hurtadus *cit.* 119. Hutterus Pręd: 175. 213. Hydra *est heresis* 2. 313. 699. 971. Hyginus *citat:* 245. Hypocritæ Prædic: 1146.

Hypostasis *est fundamentum diversarum de Christo prædicationum.* 113: *Hypostatica Unio, in quo sita?* 16. *seq:* 23. 50. 95. *seq.* 153. 922. *cur,* & *quando personalis, vel substantialis dicenda?* 51. 255.

IAcobus. *Angl. Rex* 313. Jactantia *putida* Prædic: 310 357. 447. 463. *seq:* 606. 648. 713. 914. *seq.* 951. 995. 1048. 1069. 1147. Iconoclastæ *sunt* Prędic. *nostri* 609. 616. 618.

Idiomata *non essent proprietates, si Vbiquisticè communicarentur* 98 112. 411. *seq* Ne *unum quidem, Vbiquisticè realitate cummunicari potest* 96. 126. 130. *seq: communicantur non tantum aliqua, sed omnia.* 91. 94. 98. *quæ cummunicatio, magis verbalis dicenda* 90. 690. *Etsi sit vera & realis, quanquam non Vbiquistica* 88 *seq.* 690. *ita ut eam sequatur* Prædicatio in Concreto 88. 675. *seq: non tamen in Abstracto.* 116 *Qualem Vbiquistæ fingant?* 18. 83. 91 *seq.* 95. *seq* 690. *Ea refellitur etiam à* S. Damasceno. 79. *Idiomatum communicatorum Vsus, an separari queat à possessione.* 163. *seq:* 367.

Idolum *quid?* 296 300: *Idololatria* Prædic: 295. *seq:* *Etiam Vbiquistarum.* 402. Jejunium *horrent* Sectarij 967.

Jeroboamo Principes *qui similes?* 857.

Jesuitæ *à Mislenta* Pręd. *hæreticis accensi.* 157. 203. 254. 318 *oppugnati ab aliis* Præd: Regiomont 435. 446. 869 *sophistices accusati* 199. & *æquivocationis* 799 *Fabellis fictis sugillati* 629 *Doctrina tamen eorum hostibus quoq; probata.* 3. 8.

S Ignatius M. *cit* 316. Ignis *vere datur in inferno* 264. Illusores DEi *hominumq;* Pręd. 1069 *seq:* Imitatio Christi, *prima virtus Christiani* 236. Immensitas *divina* 73. 85. 126. 164. 230. Immortalitatis *quæ sit ratio* 165.

Imperator Rom. *est* S. Sedis *Apost. Advocatus* 527 *seq:* *quem* Pręd*icantes pro Antichristiano habent* 526. *seq:* Imperium Rom. *à Græcis ad Latinos translatum* 435. *In eo quid libertatis* Sectarij *habeant?* 473. 885. Impudentia Præd: 891. *seq.* 894. *seq: potissimum in traducendo Clero* Catholico. 1185, *seq.* 1187. 1199. Impietas *V:* Evang:

Incarnatio Verbi, *quo Decreto divino facta,* 54. 66 *seq:* 72. 74. *ab Vbiquistis evertitur.* 157. Incestus *horrenda* Præd: *exempla,*

exempla. 1029, 1045. 1130, 1143. & aliorum 102[?] 1106 *seq* 1164. 1167 Inconstantia hæreseon 27. *seq*: 3[?] 417. 418 Indoles quæ, in Prædicantum liberis? 1041 107[?] 1078 quæ item in Prædicantum sequacibus? 944 947 seq

Infamis vita *Sectariorum* 973. 1200. *præsertim Prædic* 959 960. 988. 1022. 1032, *seq*: 1145. *seq*: *nec minus ip[?] Prædic liberi* 1023. 1041. Infantes Sectariorum *ad Eccles[?] Catholicam pertinent*. 876.

Infernus *quid Calvino*? 363 *quid Luthero*? 282 *Concordistis nullus*. 272 *aliis sectariis pro sepulchro sumitur* 266 *vel etiam pro Paradiso*. 268 *Dolores inferni quid Prædic*. 289 369. *quid iisdem ipse infernus*? 261. *seq* *Est in centro terræ*. 262. & *in eo vera tormenta* 264. *non tamen pro omnibus ex Lutheri sententia*. 285. Christus *ad infernum à Prædic. damnatus* 278. *seq* 282 *seq*: 285 *seq*: 289: 369. *etiam cum corpore* 291 *Anima Christi non semper in inferno fuit*. 132 *sapientia Prædicantum ex inferno* 261 *seq* 431.

Infirmitate *peccant Catholici, Prædicantes verò malitia*. 1090. *seq*: Ingratitudo *Prædic*: 686, 693 Inhabitatio *Divinitatis totius in Christo qualis*? 72. *seq*. *differt ab Unione hypost*. & *communicatione* 73 *seq*:

Inquisitio Prædic: *crudelior quàm Hispanica* 629. Insania Præd: 747 897. Insolentia Præd: 658 *seq*: 690. 692 *seq*: 700 708. 775. 791. 793. 981. 1069. 1094. 1114. *seq* Inspectores *in Duc. Prussiæ quales*? 808. 812. Instrumentum *quale Caro Christi*? 183 415 *quale secundum Ubiquistas*? 180. 396 *quale ipsum Verbum sec: eosdem*? 179.

Interim *qualis Liber*? 489. *seq*: 492. Invisibilitas *nil confert ad Ubiquitatem* 134. 140

Judas Iscar. *Prædic. typus* 917. 1093. Jugum *hominum excutiunt Prædic imo & DEi* 1015. *V Libert*.

Judicare *Prædic*: *author non vult*. 294. *Iudiciis publicis damnati in Pruss* Præd: 637. *seq*: *judicio criminali Prædicans generum suum iniquissime persequitur*. 1116. *seq*: *judicij Prædic. sententia, & fulmen quomodo declinandum*! 1020. *seq*:

q: 1026, 1028. Iudicij & iustitiæ Prędic: singularia
mpla 1010. seq. 1020, 1022 seq: 1025. 1044. seq: 1053
udicij Extremi diem quomodo Christus non cognovit? 164.
65 seq in eo Nestorius & Eutyches secundum Lutherum,
anctum Leonem judicabunt. 422. Motu vero & reali eo
hristus descendet 212. 223. Iudicium extremum populus
Præd: contemnit. 1014.
Juramento Princeps Pruss jura Catholicorum firmat.
29 845 873 quod Prædic. secte suæ causa violandum
ocent. 725 745. Jurisdictio Episcoporum Cathol in Duc
Pruss: etiam in ipsos Prædic: salva 812 863. 865. 873.
Jura S. R: I oppugnant sectarij 435, seq: 584. 728,
62. 785. 818 822. 840 880 seq: qui ipsi nullum illic jus
habent. 479 seq: 482. 540. Iura Vetera & Nova Duc. Pruss.
825. 831 seq. 849. utraq; robur suum obtinent. 832.
eq 834 impugnantur tamen á Prædic. tum Nova. 844.
eq. 847. 866 Tum vetera. 848. seq 862. seq. Nova ut na-
a: 835 cum iis jura Catholis stabilita. 832: 835. 839: 842,
847 etiam Iura Patronatus Catholicis in Duc. Pruss: salva.
559, 830. 873. Ius Regis & Regni Polon. à Sectariis in Prus-
siæ Duc. violatum 555. seq 825. maxime per causam Reli-
gionis 558. 728, seq: 814, 831 Iuris Prædicantici singu-
laria monumenta 684, 728, seq: 773, seq. Singulare jus Duc.
Pruss: tum in civilibus tum in Religionis causis. 539, 546.
seq 555. seq. 725, seq: 756: seq: 825. Juvencus Poëta cit:
1186 Juventus Studiosa apud Præd. dissoluta 993.
K Eelen pagus. & facinus in eo patratum 1009. Mart.
Kemnitius, in Prussia studia sua tractavit 653. eodem
ad Corp. Prut. condendum Vocatus. 653. 658. 672, 691, 779
Proinde Vigando & modernis Vbiquistis hæresin impingit.
690. à quibus contemnitur. 693. cit: 505. Joa. Kircheri
ad Eccles Cath. conversio, 274.
Lactantius cit. 27. 297. Latrocinij causa Prędic. suppli-
cio affect⁹ 1196 Laurea Svetica à Præd: furiose scripta
720. Legendæ aureæ de Vitis Prædic 1055. seq: 1060
1063, seq: 1072. seq.

Leges *dominantur omnibus etiam Principibus*. 542. *se*
790. *quod dominium Prędicantes excutiunt* 544. *seq*: 72
789, 822, *seq*. 1152, 1158 *neq; tantum Antinomi, sed*
cum Luthero alij 1153. 1160, *præsertim in Altemburge*
Colloq. 1161, *interim sibi novas leges & jura fingunt*. 32
538, *seq*. 541, 550, 580, 790 793, *seq*: 1198. *Leges aran*
arum telę. 789. 823.

S. Leo *cit*: 103, 113 123, 139. 183. 186. Lepori *s*
mile monstrum humanum 1126.

Libri *omnes Lutheri in S. R. I. damnati*. 470 512, & *al*
orum Prędic. pręsertim Vbiquistarum. 509. *seq*: 529. *se*
authorum damnatorum libri quoq; damnati. 512. *seq*: *q*
contra Cathol. scripti, nullo jure permissi 906. 908 *seq*. *mu*
to minus quibus Pont. Rom. vocatur Antichristus. 529, *se*
531. *quibus in Prussia turbæ à Prędic: excitatę*. 640 *se*
651. *seq*: *In Catalogis librorum Franc. quę vituperanda*? 50

Liberum arbitrium *permittitur in Aug. Conf. at i*
Form. Conc. tollitur. 519. *Libertatem conscientiarum Præ*
dic putidè jactant, 539 *seq*. *libertatem convitiandi impuden*
ter sibi arrogant. 901. *seq*: 905. *seq*. *Libertas & licentia car*
nis ab Evangelio Prædic. 610. 612, *seq*: 790, 963, 967
972. 974. *seq*: 977. 983. 985. 990. 997. 1094, 115
1154. *seq*. 1157. *seq*: *Ejus causa fiunt Prędicantes*, 1179
1180. 1184 1198 *sed & castigantur*. 1182. *V*. *Libido*. Libe
ralitas, *Catholicorum propria*. 998.

Libidines *fędæ Prędic*. 959. *seq*.: 992. 1023. 1087
1133, 1135. 1140 *seq*: 1151. *seq* 1179 *seq* & *qui eos se*
quuntur 973. 993. 1001 1008, *seq*: 1011. *prodigiis signi*
ficatę. 1123. 1127. *horrendum in Prussia exemplum*. 1009
etiam in Prędic 1135. 1039 *Exempla in Scotia* 1020. *seq*.
in Hollandia 1025. *seq* 1028 *seq*: *à Lutheri Prædicantumq;*
Evangelio 1159. *seq*: *Nequiter S. scripturę authoritate de-*
fensa. 1164. *seq*: *Mira Prædic. contra libidinem remedia*
1136. *seq*: *Libidinis causa Apostatæ fiunt* 1179. *seq*:

Linguarum *putida in Præd. jactantia* 914. Loco cir-
cumscribi *Humanitati Christi non repugnat*. 138. *seq*: 154
seq:

seq: 209. *seq.* 222. Lot Patriarchæ *exemplum, flagitiis suis impie sectarij prętendunt.* 1164, 1167.

Lublinen. Privilegium. *quale & qua causa datum.* 551. 585, 886. *Prædicanticę, in Prussia fidei norma. est* 551. 557. 560. 575. 577, 581. 776. 850 866 882. *Religionem Catholicam confirmat.* 882, *seq:* 868. *non tamen Form. Concordiæ.* 576. *aut Corpus Prut.* 776. *seq. à Calvinistis quoq; Prętenditur.* 551.

Ludiones & *sycoph.* Præd. 209. Luciferi *sunt Prædic:* 1016. 1093. *Luga cit.* 50 54, 59. 62, 115 118, 119, 121, 315. 410 Lungvitius *mendacissimus & furiosus* Præd. 720.

Lupæ *frequentes inter greges* Prędicantum 1008. *defenduntur ab iis* 1010. *Lupanaria Prædicantibus non ignota* 1135. 1140. *Lupanari comparata* Prædic. *Synagoga* 1030 *seq:* 1054 1176. *seq.* 1179. Lupi Præd. 582.

Lutherus *sine miraculis reformare Ecclesiam non potuit* 1016 *Quomodo Ubiquitatis author?* 664. *Etiam Bullingeri anæ* 1159 *seq:* 1184. *Lucifer* 1017 *Æolus* 482. *Vertumnus* 30, 446. *infernum tollit.* 261. S Trinitatem *oppugnat.* 261. *Arrianis proludit* 261. *cælum canibus replet.* 373. E*dicto Imperiali vnà cum scriptis suis damnatus.* 470. *furit in edictum Imp.* 465. *seq: Smalcaldiæ suos ad rebellionem excitat* 486. *in Prussia statum Reip mutat.* 608. *inde Anabaptistas eijci curat* 634. *Non ausus prodire cum Aug Conf.* 448 *quam omni dolo promovet.* 462 *Conscius mutationis Aug Conf* 446 457. *seq. Verus aliquando fuit propheta* 486. 488.

Lutheranum *esse quid sit?* 1171 *seq:* 1173. *seq:* 1175. *ne unus quidem unquam verus Lutheranus inventus* 472. *Lutherani quomodo in rigidos & molles divisi?* 491. *seipsos evertunt.* 2. 386. 423. *portentis variis prænunciati* 935. 937, *seq.*

Lux & lumen *quale ab Evangelio* Prædic: 601. 964. *Prussia quomodo refulsit in Germania* 604. *Helvetia.* 602. 605. 606. 622, *seq:* 631, *seq:* 635. *seq.* 710. *seq:* 719. 682. 782.

782. V. Fax. & Osiand. Luxus vestium & luxuria à Præd. Evangelio. 1001.

MAculę Solis quid in Ecclesia signif 1093. Magi & Venefici inter Prædic. 648 1071. 1073, seq. 1098 seq: 1101 & in Pop Prædic: 1005 Magistratum spernunt sectarij 1006. Prædicantes vero evertunt 613. 626 649 1172. vel saltem invadunt. 657.

Majestas Deitatis propria 161 230 quomodo Humanitati Christi communicata? 19. 21. 151. seq: quomodo sec: Nestorianos? 161. 230 vel Vbiquistas? 922 Ejus Vsus & possessio indistinctæ. 163. seq: 167.

Maledicta V Calumniæ Topica. Manichæorum hęresis 402 ab Vbiquist. suscitatur. 392 402. 407 Manna Prædicantibus præ Allio desipit 949. seq Manus signif. potestatem. 137. JO Marbachius Præd: 19. 22, 644. 221.

Marchiaci Elect. Brand. à Præd. oppugnati 844. seq: V. Brandeb Marloratus Præd: Calvinist. 286. Marcionitarum hæresis 242, 244. 394, ab Vbiquistis excitata. 244. 392. 397.

MARIA quomodo Mater DEI? 395 404. seq. 421. Marcichora quid, & quid referat. 913 seq. Matrum in suos partus crudelitas 1007. 1010 seq: 1105.

Mediatoris Christi operationes quales? 188, seq: 197. Vnde rationem meriti habent? 192, seq: 200, seq officium quale sec. Præd. 20. 188, seq: quale sec. orthodoxos? 193. seq: Medium nunquam tenent sectarij 177. Megapolit. Princeps quid in Prussia 341. 347.

Phil Melanthon Conf Aug. faber. 440. quam Variavit 444. & quidem Luthero non inscio. 446, 457, seq: fateeur damnatam 450, imo ipse quoq; damnat 452, seq: 456 quo metu & lacrymis Aug. Comitiis adfuerit? 467. seq: Eccium ab se deceptum Vanissimè jactat. 463 Vbiquitatem damnat. 4. 68. 136. 143 uti & improbos suorum mores. 967. 970. 986. 993. Corpus Doctrinæ ab illo scriptum à Lutheranis damnatum 4. quin & ipse 491. seq. 644: 657. ad Calvinistas defecit. 4. 441. 445. 562. 971. Citatus 4, 491. seq: 499.

Mendacij & mendacium quæ leges? 861 mendacium seip-
so ruit 25. hæresi familiare 439. 464. 713. 720. à Prędic:
Behmio vel Mislenta commissum 773 seq: 776. 862. seq
874. 890 seq: 894, 901, in Catholicos 1190. Christo
quoq; à Prædic: impactum. 280. 284.
Menæchmi insani sunt Prędic: 897. seq: Meretrices in
Eccl. Pręd: non rarę 1008. Meriti ratio & valor unde?
192. 200. seq 258 seq: 277. Messis Evangelij Pręd. in
Prussia 654 seq: Balth. Mentzerus Præd cit. 10, 181.
233, 249. 397. Metamorphosis hominum in beluas per
Evang. Prędic 965. 967. 968 se:
Dan. Michael Pręd: cit. 16, seq, 205. Milites ut Præ-
dicantem invitarint 1110. quæ eorum preces. 274, quæ
cum Christo similitudo? 274. Mindanus hęret. cit. 505
Miracula à Luthero & Præd jure requisita 1016. Miseri-
cordia Prædicantum crudelis 1010, seq:
Cælest. Mislenta Pręd. cit 16, 152, 157, 198, seq: 202.
&c: &c: Verus Ubiquista 920. seq: Pro Corpore Pruten
ad insaniam propè decertat. 673 seq 755. seq 764. Putidus.
& insulsus disputator. 868. 890. principium petit 884.
pseudologus V. Mend. nec sine impudentia 891. seq: 896, aut
insania. 897. Ambitiosus 331, 706. In Melanchtonem in-
jurius 644. 657. in Duces Prussiæ contumeliis aut iniuriis
pugnat. 844, quin & in Reges Polon. 856. seq: 860 870.
880. 890. Periculum capiti suo cudit 824, seq 831. 840,
& suorum 836. seq: 841. 888, seq: Calvinistas è Prussia ex-
turbat. 839, pro quibus tamen vel invitus pugnat 764. 767.
840. seq. Catholicos Duc. Prußia inique & mendaciter ex-
cludit. 773. seq. 831. 862, 865 seq 868, 874. 880. quos
tamen invitus defendit 839, 882 cum alias ad Corpus Pruten.
obligatos velit. 770. Aureum seculum vanissime in Prussia ja-
ctat. 679. 713. 716. Bellum Concreticum describit. 678,
seq. Ipse novum in Prussia excitat 739, seq quo victus, etiam
ad ipsa judicum tribunalia. tamen in adversarum furit. 741.
fatetur alios Prædicantes contra se pugnare. 746, seq. 750,
seq. imo & suos in Academia Auditores 750, se. Fanaticus
&

& phoreassa suis dictus 747. sibi contradicit 745. Fatetur Prutenis suis neq; religionem, neq, Veritatē cordi esse. 751 seq.
Missa damnatur libro Concord sed non Aug Confesione 520. Mixtio duarum in Christo naturarum quomodo olim concessa? 107. Mitras & pileos quales gestari à matronis Prędicantes velint. 1114.
Monachi qui ad Pręd. 1033. seq. 1087. 1166: 1180. Monasteria à Pręd. in Prussia eversa 616, seq. 619 Monere alios cui competat. 1185, seq. Monothelitarum hęresis 190, 415. Monophysitarum eadem. & Vbiquistarum. 392, 415. Monstra in Prussia varia significant hęresin & hęreticorum vitam. 1120, seq 1124. 1126, seq. Monstrosi hęretici 2. 312. Mores improbi Prędic. 962. seq. 970. Moysi ut similis Lutherus 1026.
Joach. Mörlinus Pręd. & Pseudo-Ep. in Prussia. 658, 676. Regomonti in Osiand pugnat. 340: & una in Principem Pruss: 642, impotenter dominatur. 658, seq: E Prussia pulsus 340, 642. imo & Vormatia à suis 712, cur in Prussiam revocatus? 653. 672, 676, 712, mortuus 676.
Mors horrenda Præd: 1060, 1070. 1099, 1200 Secunda quę? 282. Christus mori non Potuit sec. Vbiquistas 367. Motus verus creaturæ proprius 133, 148, fuit in Ascensione Christi 211: & in Sanctis 371. per Vbiq. tollitur 366.
Casp Movius Præ: novi Vbiquist. in Prussia belli Dux. 739, seq: Ecclesiam Præd: magna calamitate affecit 743. Academiæ Rostoch. subsidiis adjutus 744 imo Ienensis Vittembergen. & aliarum. 745. ejus apud Regioman. authoritas 748. non modo apud cives, verum & apud Prędic. 745. 746, seq: & apud Academ. 750. & magistratum Polit. 747. 749 seq Victor contra Mislentam morte insperatò decessit 740, seq: Cur edidit Mislentam Tyrannum. 741.
Mülhusii quo portento libido significata? 1127 Muliercularum in scripturis curiositas, prodigio arguitur. 1128, earundem Regiomonti bellum. 683 etiam cum Prædic. 1114. Thom Muntzerus Lutheri fecialis 604. Mutus Calvinistis in Prussia objectus 756. Viril. Musęus Pręd. cit, 304. And. Musculus suorum mores accusat, 976.

INDEX N.

Mysteria Incarnationis *Præd. evertunt.* 23. *quę potissi-mum sint Vbiquistis.* 15.
NAsci *Christus sec: Vbiquist, non potuit* 365. Natura *in nobis excedit Personam sed non in Christo* 145 *Huma-na in Christo non sola fuit* 315. *per divinam quomodo substi-tit?* 50, 59, 105. *quę à Divina communicarit?* 152, *seq. quomodo creaturæ regat?* 109: *aut peccata dimittat* 110. *quomodo omnipotens &c:* 108. 152. 679. *num toto genere à natura differat?* 156, 158. *V Communic. Confus Eutychian.* Naturam *sequuntur illius operationes* 174 *Hæresis pervertit naturam* 1120. Naumburgi *Synodus Præd:* 456. *In ea Va-riata Conf Aug. probata* 461: 768. *& tamen fatuè ad eam Præd. Borussici appellant.* 584 *seq: S. Nazianzenus cit.* 123 9. 197 Nestorij *hæresis* 417, *seq. à Luthero defenditur* 42. Nestorianizant *Vbiquistæ* 180, 318. 389. *seq* 392, 7. *seq:* 420, *seq:*
Neustadiani *Vbiquistarum hostes* 7: 499. Nicetas *cit.* 66. Nobiles quidam *in Prussia furti & latrocinij à Prædic. ac-cusati* 1050. *Inter eos exemplum insolens soteriam proprinan-di* 968. 1109. *& alia vitia sub Evangelio Præd. vigent* 970 *quomodo & quando eorũ jura in Pruss. convulsa?* 828. 833. *quando restituta.* 828 *seq:* 872. *& una cum iis Catho-licorum omnium* 832, 872. *seq. Catholici in Duc. Prussiæ habent Iura patronatus & ad sacella &c:* 556. 829. *seq:* 873.
Nöetiani *hęretici* 439. Nomina *in Divinis quę, & cur dicta?* 90. Norimberga *Prædic: bellis agitata* 666.
Novitas *suspecta.* 75, *& periculosa,* 234, 548, 814 *seq: Sectarijs nostris propria.* 234 238, 391, 429, 843. *jure Imperiali vetita.* 476. *& Provinciali in Prussia.* 548. 760. *seq:* 814. *seq:* 831, 840. *seq: Catholicorum causa æquius fieri posset* 832. Nuqtiæ *Præd. quorundam infames.* 2055. *vel etiam caninæ.* 1054.
OBedientia *inter pares non est.* 363, 399. *DEo non com-petit* 197 363. 398 *seq:* 400. 430: *In Ecclesia & pop: Præd: nulla* 1006. 1121, *seq* 1123, 1171 *seq:* Obstinatio *& pervicacia insigne Prædicantici Evangelij* 1172.

Oculi

Oculi *quales* Pręd: 1123, 1124. *seq:* 1185, 1190 1194, *collyrio illis maximè opus* 994 Odor *fœdus Evangelÿ Præd.* 939 *seq:* 1134 Oecumenius *cit.* 192. 240 Oedipi *exempla in Præd renovata.* 1139, 1143 Officium *Christi quod?* 20, 188, 204 *Triplex sec. Pręd* 204. 922 Omnipotentia *non communicatur Humanitati Christi* 364. 394.

Opera Bona *unde rationem meriti habeant?* 192. 205. *Ea Præd. oppugnant* 1160, *seq* 1163, *imo ut diabolica detestantur* 893. & *qua de causa?* 978 *seq secundum* Pręd. *quod verè Evangelicum opus?* 1141, 1159. Operationes *in Christo non naturis sed Personę communes* 166, 171. 173. 177 183 *seq.* 190, *seq.* 415. 922.

Oratoria & *Sacella erigere cuivis Catholico in Pruss. Duc. licet.* 556. 829, 873. Stan Orichovij *laus & de* Pręd: *judicium.* 304 *seq* 532:

And. Osiandri *hęresis* 188, 320, 334, *ut in Prussiam illata.* 636. *à Brentio Doctrina Borussica dicta* 354, *ab eodem defensa* 665, *seq: sępius ibi edicto publico stabilita* 339: *seq: vi, & per carnificem propagata.* 625: *Quibus libris & modis promota?* 641, 781: *Osiandri authoritas* 1099. *magiæ studia ib: mors* 334, 637, 1099 *sequaces & discipuli qui?* 321, *seq.* 334, 339. *apud Ducem* Prusię *gratiosi* 326. 337, *seq:* 356, 782. *pręcipui in* Prussia *nominis & authoritatis* 321, *seq.* 337, *seq* 355: 636: *ejecti inde*, 703. *etiam ab exilio ibi dominantur* 660. *moderni* Pręd. *invisi:* 348, 636. Ottonis à Gröben *laus* 620. Oziæ *sacrilego qui* Princeps *similes?* 857

PAcianus *cit.* 298. Pacificatio *Religiosa in* S. R. I. 494, *solos Confessionistas admittit* 503. *seq:* 506, & *quidem nonnisi primigenię Confess. Aug addictos:* 515, *seq: etiam Vbiquistas* 503, *seq:* 507, *quod fatentur etiam Lutherani* 508, Pręd*icantes. etiam* Principes *suos excludunt.* 506, *Turbatores* Pacis *publicę sunt* Pręd *præsertim Calvinistæ* 547. *seq.* 550. *seq:* 565. 720, *seq:* 723 *seq* 725, 733. 814, 817, & *Vbiquistę* 803 *neq; nomen* Pacis *ferre possunt.* 681.

Papam *cur oppugnant* Prędic. 997. 1171. *seq*, 1044. *seq*, *Interim* Papatum *sibi arrogant* Pręd. 588, 658; 690 692, *seq*

se: 1115. Lutherus cur reducere voluerit? 985. Paradisus æ idem quod Cœlum? 268. Paradoxa præcipua Vbiquist. 18 se: 406. Pasquillus Crebsij 831. Pasiphae nova Præd. 143. Passaviensis Transactio 494.

Passio Christi & S. Parasceves dies ut à Præd: colitur? 135. Pati Deitas non potest 104. 178. 198. 426. 923. neq; Christus sec. Vbiquistas. 367.

SS. Patres quomodo intelligendi & explicandi? 106. seq: 41. seq: à Nestorianis alijsq; hæreticis spreti 418 Vbiquitam damnant. 138 140. 391. & Vbiquisticam idiomatum communicationem. 102 seq: 161. & Perichoresin 76. seq:

Patripassiani hæretici 426. Vbiquistarum parentes. 923.

Peccata dimittere Divinitatis proprium 110. Peccata n sint in Prædic? 1152. 1155. an multo quam in Catholicis raviora? 1090 seq: 1093. 1115. V. Evang. Libert. Via. Omnia Christo à Prædic ad scribuntur 284. seq.

Pelagianismus nostrorum Prædic. 567. 569 Peregrinationes sacræ olim in Pruss 622. seq: Mart Perez S I. cit. 84.

Pericles cur patriam turbarit? 903 Perichoresis ut aliter vocata? 81 Vox ipsa SS. Damasceno & Cyrillo Alex. usurpata 78. non tamen S. Dionys: Areop 77 in divinis quæ? 76. 81. duarum in Christo naturarum an concedenda? 16. 68. seq: ab Vbiquistis impie asserta 70 seq: Varie definita 71. in terminis implicat 81: seq: hæreseon scaturigo 75. non tam personalis, quàm substantialis dicenda. 84. 86 inter naturam & subsistentiam an concedenda? 57.

Periuria inter sectar frequentia 1005 Permissio non infert Probationem 810. 885. seq

Persona quomodo naturam vel subsistentiam importat? 54, 60. 74: quomodo excedat naturam vel ab ea excedatur? 145. communicata Persona non necessariò cummunicatur natura vel è contra. 405. seq: Nestoriani & Vbiquistæ duas Christo tribuunt. 419 seq: Divina est naturæ humanæ in Christo complementum. 419 ei communes sunt utriusq; naturæ proprietates. 112 seq: & operationes 173. Persona in Christo non operatur omnia secundum utramq; naturam 175.

neq; tota Passa 430. *Personæ SS. Trinit. sunt omnes in Eucharistia* 73, *& omnes fuerunt in Vtero Virginis* 74. *non tamen omnes Incarnatę*. 54. 62. 64, 67 72 S. Petrus *Alex. cur Arrium non receperit?* 934 *ejus Visio ib.* *Petri Gnaphæi sive Fullonis hęresis* 427. Casp Peucerus *cit.* 467. *seq*

Phaethontes *sunt Præd.* 4. 331 634. Phantasma *è Christo faciunt Vbiq* 170. 396 404 Phantastę *& fanatici Præd: à suis habiti* 747 Pharisæi *sunt Castalioni Calvin Prędic.* 981 Joh. Philoponus *Grammat. Monothelit author* 415 Photin *hæresis ab Vbiq. suscit* 395. 1173 *Plinius cit* 951.

Poena *tantum, non vero culpa sectariis relaxata in S R I.* 473 885 *& in Duc Pruss* 563 727 *seq* 831. *Pænæ metu vulgus frenatur* 270 *seq.* Pænitentiæ *sectariorum exempla.* 999 1001. 1010. 1020. 1056. *Sacramentum à Prędic: sublatum.* 1057

Polygamiæ *Præd exempla* 1038 *seq.* 1049. Politicen *sectarij licentiæ suę prętendunt.* 997 *Cordatiores politici inter Præd: vitia suorum deplorant* 1001.

Polonia *quantum ab hæresi & Prædic. passa!* 306. *seq: in ea Prædic: Evangelium suum sanguine plantant.* 600 624 *Rex Polon solus in Duc Pruss. in causa religionis jus sectariis dicit.* 546 *seq.* 551. 554. *seq.* 558. 580. *seq:* 585. 756. *seq:* 759. 760 *seq.* 822. *quod jus invadunt Præd in Prussia.* 584. *seq:* 728. *seq* 762 *seq.* 785. *seq:* 818. 822. 840 880. *ideoq; Regno Polon. insidiari videntur,* 585. *& Reges ac Principes suos traducunt.* 787. *vel saltem authoritate eorum abutuntur.* 534. *vel pro Antichristo habent.* 533. *seq:* 793. 832. 893. 895. *etiam quibus summè sunt obligati* 533 *Polonicorum Pręd mores & vitia* 1194 *seq: & de se, Evangelioq; suo sententia.* 308. *seq.*

Pontifex Rom. *est Prædicantibus Antichristus* 202. *seq:* 524. 997 *& quidem solus* 533. *seq. quos neq; favor, neq; supplicia magistratus mitigant.* 897 *seq Antichristi appellatio in omnes Catholicos, etiam Principes redundat.* 529. *seq.* 532 *sapit apicem eloquentiæ Prædicanticæ* 986. *in SRI. crimen est læsæ Majest.* 524. 526. *seq.* Pontificiorum *appellatio Catholicis*

olicis honorifica. 511, Pessimus Pont Rom. optimo sanctissimoq; Prædicante melior ac sanctior 1090 seq 1094 1144. ontifici Rom, Principes, etiam Acatholici. maximè obligati 533. Porci & sues, qui sint Luthero. 985. Potestas per nanum signif. 137, Potollo quid veteribus Prutenis 615.

Prædicantes aut desperatione fiunt 325. aut licentię libinisq; causa. 1180. infames libidinibus. 958. seq. 984. 021. seq; 1024, seq. 1039. 1132. 1134. & quidem plerumque impunè 1021. seq: 1026, 1053 seq supplicio idcirco ffecti 1133. 1196. Duces ad omne flagitium 1015. 1036. 1130 1148. quo majores, eo nequiores. 1063 seq: 1094, ita ut eorum flagitia palam accusentur à Calvino 961 seq: 984, à Castallione, 980, seq. à pareo 961: à Luthero 964- 970. 985. 997. seq 1085. à Melanchtone 967. 988. Ebero 990. Bucero 975 1156. Mennone 991. Vittemberg. 996 & aliis. 999. 1150. seq: 1158. Vix vnus è tot millibus. integer vitæ 1018 optimus, sceleratissimo etiam Rom. Pontificum nequior 1090 seq: 1094 1144, impudenter causas flagitiorum suorum in Papatum reijciunt 1054 1169. seq: quin ipsorum exemplo Catholici pleriq; olim corrupti 1169. 1171 seq & nunc corrumpuntur. 1170. seq. 1176. Plura ab iis, brevi tempore, flagitia & adulteria, quám ab omnibus usquam Catholicis perpetrata 1144 1181 V Adulteria. ideoq; vix nuptas habere possunt honestiorum filias 1023. 1145. seq Propter sua, coguntur populi Flagitia dissimulare 1020. seq 1023 1025 1192. seq. Catholicos accusando seipsos damnant. 1188 Cauponis & tabernis addicti 1051 1055 1062. 1101 1112. eorum liberi nullius frugis. 1041. 1072. 1078. ex adulterio vel incestu suscepti ab iis occisi. 1031 recens exemplum adulterę Prędic filię 1117. Puellis parvulis vis, & sæpe mors illata 1140 seq: Secretorum sibi commissorum quales custodes? 1067. non credunt vitam æternam 1181. Alium Christum Prędicant. 301. seq. etiam á suis nebulones habiti 1146 Pleriq; fugitivi Monachi 1030. seq 1033 seq 1187 1166. 1179. 1180. ideoq; agunt, ut veri Veneri Ministri 1030. 1036. 1069. 1195, vel Cupidines 1036. & Fratres fraterri-

mi 1139. Scauri. 1191. seq. Catilinæ & Cethegi 118 Protei 29 Vertumni. 30. seq Palęphati. 238. 698 Saturni 806. Perilli. 1117: Orci luscinię. 1099. seq. Diaboli organ. 309. 311, 655. 1065. 1069. Vel sacerdotes, 319. seq. 676 Turbines belli 707. 736. Lanistæ 675 677. 712. Parasit 619. Novi Papę 588. 789. Lanij. 618. Venatores stygi. 655. 1065 1069. 1138 Vaidoletti 356. Pharisæi 981 miri Iureconf. 880. 1116 Doctores Cathedratici 909. seq Vilissimę conditionis 326. 526. 539. 582. 716. 763. 856. 944. 947. 950 servi infimæ sortis 539, 986 In Principes & magistratus suos injurij vel contumeliosi 336. 506. 534 584 586 590. 856. 870. 1023. 1183 ideoq́, malum sibi cudunt. 538. 1117. Legum jugum excutiunt 538. seq 544, 789. superbi & arrogantes 690, seq. 705. sacrilegi Templorum prædones: 609 620. seq: 626. seq: 983. Symbola Prędicantum Paleę 1180. Fax accensa 1036. Zizania 1170 Equus. 1182. Cancer 1193. Ranę Ægyptię. 1125. V. Pruten. Pręd. Prędicantissæ quid à Pręd: morientibus expectare debeant? 1061.

Prædicationes de Christo quomodo formandę? 104. 111 seq. 114 seq. 120. seq. Prætorius Præd: cit. 301.

Principes quę á Prędic. passi. 336. 506. 590. Qui Aug: Conf. adhæserint primi? 447 ijdem præ metu clam Augusta abeunt 465. Nunquam Pont. Rom pro Antichristo habent. 533. seq: 535. 787. eorum authoritate Prędic. abutuntur 534. Princeps Megapolit. cur in Prussiam venit? 341. 642. cur exercitum eo duxit? 347.

Principium operationum in Christo duplex 189. seq non tamen juxta Manich vel Vbiquistas. 402. 407. Vt quod, est Persona, Vt quo, natura 189. seq: 200.

Procopius Gazæus cit. 215 222. Prodigiis & portentis significata tum vita tum doctrina Prædic: 1000. 1119.

Promethei sunt Pręđic: 634 Prophetia S Antonij 932. seq. & S. Petri Alexand. 930. Lutheri quędam veræ. 486. 488. 964, 1085. & quorundam sectariorum de sui ruina 1001.

001. Proprietates *non sequuntur personam sed* **naturam.** 112 412. *V. Idiomata.*

Protestatio *quorundam in prussia nobilium contra* Prędic: *vel Prædic: sequaces.* 540. 567. 725. 733. 798. 802. 893: 928. *Contra Catholicos olim ibi factam, falso adstruit* Prędic: 844. 847. *Protestantes è Lutheranis orti ad rebellionem spectant.* 482 791. *Turcæ irruptione audaciores.* 483. *Conventu Norimb. licentiam sectæ extorquent* 484 *Smalcaldico verò rębellant, & decennio bellum parant* 486 *idq; Luthero suadente ib.* 791: *Ordines in Prussia* Potestantes *qui.* 732. 814 818.

Prussia Ducalis *naturalem* Dominum *Regem* Pol. *habet* 822. 834. 839 842, *sub quo* Duce *jura sua convulsa vidit* ? 828 *vel restituta* 828, *seq. Quatuor habet Regentes.* 650. *Non alia quàm Catholica Religione de jure nititur* 757. *seq:* 760. *seq:* 848 *seq:* 854. *& quidem ita uti sub Crucigeris* 555 *seq:* 759. 829. 871. *seq:* Longè *aliud jus quàm in* S. R. I. *quoad causam religionis habet.* 538. *seq:* 546. *seq:* 907. *Vnde frustra & iniquè* Prædicantes *diversum jus & libert. prætendunt* 539. 540 *seq* 546. *Neq. Calvinistæ illic jus habent* 547. 551. *seq.* 554. *seq:* 773. *neq; Vbiquistæ* 564 *seq:* *Et tamen ab initio plurimis sectis oppressa* 640 *seq: Cum Prædic: Evangelio simul bella civilia sensit* 605, *seq:* 607. *seq:* 670 *quibus concussa* 321. 597. *seq: sed & Prædicantum ipsorum bellis afflicta* 311. 549 551. 597. *seq* 605. *seq.* 614. *seq:* 631. 640. 649. *etiam domesticorum* 670 *seq:* 746 *seq:* 749. *seq:* 751 *Quæ bella sedari non possunt per legatos Vürtembergicos.* 319. *aut per* Ducem Mechelburgen. 341. *seq: aut per* Corpus Pruten. 594. *seq. Vnde Regis & Reip:* Polon. *subsidium implorari oportuit* 185. 649. 650. *Politicus in ea status authore Luthero mutatus* 607. *seq: vel per* Pręd: *in periculum adductus.* 608: 647. 648. *mala hæreseon variis prodigiis significata.* 937. 1119. 1131. *Non pridem Querulantium ac Protestantium factionibus iterum concussa* 732. *& nunc concutitur* 739. *seq.* 742 *seq: Quę olim Idola coluit?* 615 *quomodo iterum à Christo ad diaboli cultum per* Prædic: *vltro* id

id fatentes adducta 319. *seq*: 334. 648. & *quidem pot-*
simum per Pseudo-episcopos suos. 324 *multo plura flagit*
paucis Prędic: *annis quàm multis retrò seculis vidit.* 108
seq etiam intra vnum Regiomontum. 1069. *seq*: *Paucis in*
religio aut Veritas cordi, ut fatentur Prędic: 751. *seq*: *Na*
centi in Prussia *Hæresi, ut se* Polon. *Rex opposuerit.* 1153 *se*
In Prussia Duc. Vbiquitas Bulling. & omnium scelerum d
luvium regnat. 1002. 1004 *seq*: *pręsertim Avaritia* 100
maledicentia 1005. *Inobedientia* 1006 *Homicidia* 100
Furta 1012. *Fornicationes & adulteria* 1008 *seq*: *Infantic*
dia. 1010 *seq*: *Calumniæ* 1013. 1116. *Fraudes* 1013
securitas obstinata 1014 *idq; teste ac referente Behmio* 100
seq & Ducibus Præd 1015.

NB

Prutenici Prædic: *sunt omnes Vbiquistæ* 920. *seq*: 924
928, & *Flacianistę* 930. *Iura & lęges patriæ oppugnant au*
convellunt. 823. 825 880. & *Reip* Pol. 584 728. *seq*. &
S. R. I. 435 *in Reges Pol. injurijs vel contumeliis agunt* 85
870 & *in omnes Reip.* Pol. *Ordines* 870 *seq*: & *in suo*
Principes 590 *seq.* 822. 830. *seq*: 844. 846 *præsertim i*
Domum Brandeb 844 *seq*: 847. *Etiam periurium objectar*
Principi suo videntur, 846. *Hinc sibi malum cudunt,* 822
824. 1117. *a Kemnitio & aliis suis, hęreseos accusantur.* 690
seq & *à se mutuò* 746. *seq* 749. *seq Imponunt sibi & sui*
583. *seq*: 648. 762 *seq. præsertim* Form. *Conc ridicule ap-*
probando 580. *seq*: 583. *In causa religionis nihil juris aut*
libertatis habent 581. 762: *imo Episcopus Cathol. pręsertim Var-*
mien. semper subjecti. 865 *Cerebri multum habent.* 907. &
tamen indocti, viles ac contempti 653. 692. 797. & *suis ho-*
dieq; exosi 751, 877 985. *Cum aliis vitiis, tum libidinibus*
infames. 1043. 1046 *quod & ipsi fatentur* 1047. *seq*: 1052.
seq: 1055. *seq. Fustibus & Vi, Evangelium suum promovent.*
1003. 1114. *Opera bona oppugnant.* 1162. *seq*: *Faciunt de*
Regibus suis Prędicantes 856. 860. *vel sacrilegos Ozias &*
Ieroboamos. 856. *seq*. 860. *Non rem sed nomen duntaxat*
Vbiquitatis oderunt 930 *V. Regiom.*

Pruritus *hęreseon noxius* 1183. *seq*. Pudet *ipsos* Prædic:

doctrinæ

doctrinæ Evangelÿq; sui 288. *seq:* 292. Puellis *paruulis pudor cum vita à Præd. ereptus.* 1139 *seq:* 1141. Pugnis & *fustibus argumentantur in promovendo Evang: suo* Prędic: 1003 1114

QUæstionis, *Quid de* Calvin *in* Pruss: Pręd: *censendum* Declaratio *cit:* 522. *seq.* 525 *seq.* 733 *seq.* 802. *an à* Prędic. *Regiom. edita?* 313. 359 550. 565. 733. 837.

Quercus *inauditæ magnitudinis* 615.

RAdivilus Princeps à *Præd. in Catholicos ad arma concitatus.* 736 Jos. Ragusa S. I. *cit:* 53 *seq:* 74. *seq:* 84. 396 Ranæ Ægyptiæ *Præd:* 1125. Rastemburgen. *Disputatio inter Præd,* 634,

Ratio & *argumenta nulla favent Vbiquistis* 143 *seq: Vna eorum ratio, sine ratione vel etiam contra rationem agere.* 149 *seq:* 246 *V Fundament.*

Reconciliatio *Ecclesiarum Præd: gloriosissimè in Polon. tentata.* 1200. Redemptio *Christi unde copiosa?* 277. Reduplicatio *supra formam an suppositum cadat?* 176.

Reformatio *Eccles Christi sine miraculis tentari à præd: non debuit* 1016. *seq: Tentata tamen per flagitia summa.* 1035. *Reformati status nulli in Polon: vel Lituania* 541. *Calvinistæ nomen Reformatorum propriè sibi Vendicant.* 540 *seq: Principum authoritate sectā suam promovent* 542 729. *Volunt tolerari sed non tolerare* 729. *quomodo passeres, corvi, aut columbæ.* 544. 729. *V. Calvinist.*

Refutare *ac refellere quantum distet à convitiari?* 905 *seq:* 908. *ne quidem refutandi Catholicos jus in* S. R. I. & *alibi Prædic: habent* 906 *seq:*

Reges & Principes *omnes dominio legum subjecti* 542 *seq: non habent jus in causis Religionis* 856. *seq:* 859 884 851. *seq: quomodo Lutherani sine secta Lutheri?* 1175. Galliæ & Angliæ *Reges contumelia à Luthero affecti.* 1175. *uti* & *omnes Catholici à* Prædic: 529. *seq.* 532. 785 *seq:* 850. 854. 857 895. *Reges Pol hæresi in Pruss. se opposuerunt.* 1158 *seq:*

Regna *ac Respub. religione stant.* 311. 313. *quę* Prædic: *eversum eunt,* 304. 306. 309. 608 647. 1001. & *suum erigunt.*

gunt. 710 quod impotens & crudile. 700. seq: V. Cru[...] ideoq; in Prussia jure subversum. 689 699. seq: 704. 70[...] 717 & in Saxonia 1001 ejus subversionis octo indicia 71[...] seq: Christi regnum visibiliter & invisibiliter administrat[...] 206. Reginaldi Calvino-Turcismus cit 284.

Regiomonto author quàm benè velit 1095 1113 Templum Cathedr. primo à Prędic: spoliatum 609. alia eversa v[...] prefanata. 609. 616 618. vel in lanienam versa 618. vel i[n] granarium 619. vel in officinam tormentariam 617. Academia quando nata? 632. pergula ex arce ad Templum Paroch[...] structa. 337 sutores & cerdones ad Lucem Evang: Præ[...] magistratus vi invadunt. 613. Bellum Muliercularum, Prędic. ductu 683. eorundem ductu, plura illic dimidio secul[o] flagitia, quàm multis seculis tota Prussia designata 1095. seq 1099. 1113. quæ hodieq; à Prędic: designentur? 1114. Tragædia per Prędic: & falsos testes septennium contra civem acta 1078 Prædicans quidam è carnificina cum septem uxoribus superstitibus assumptus 1043 alterius filius ibid. carnificem agit. 1041 alij Pelagiani 567 569. vel Flacciani. 930. Omnes Vbiquistæ. V Pruten. omnes item in Principem suum scribunt 924 V. Pruten. Maledictis agnnt. 202. à prima Conf Aug recesserunt. 566 Civibus impotenter dominari volunt 1115 Proximis annis bello Mistento-Moviano inter se collisi 739 seq: quod promotum à Prędic: 744. seq: 746. seq: & a Magistratu 747. 749. seq: & ab ipsis Academicis; etiam Mistentæ auditoribus 750.

Regula generalis scripturam & Patres explicandi 106. seq. Lesbia Præd 478.

Religio Regnorum basis. 311 547. 872. non subjacet Regum aut Principum jurisdictioni 854. 884. singulari jure in Prussia gaudet. 538. 759. quo nulla nisi Catholica probatur. & secundum eam Conf. Aug. permittitur 260. seq: 547 V. Prussia Prędicantica humano Verbo, ijsdem fatentibus nititur, proinde falsa. 851. seq. 886. seq: mera hypocrisis 1001. Catholica sic. Prædic: principia sola vera. 851 in

russia nunquam extingui potuit 875. seq: V. Pruss.
athol Religiosorum Ord Apostatæ cur Prędic:
ant? 1179. V. Libert. & prædic. Stan. Rescius cit 719.
043. seq. Reservatum Ecclesiasticum in S. R. I. 437.
Resurrectionem carnis Vbiquistæ non credunt 370. & aliy
rædic: 1181 Cęl. Rhodig cit 941. seq: Richardus Vict.
it: 94. Ritterbanck in Prussia quid? 638. Rixandi rabies
n Pręd: 941. V, Cadm fr. Prędicans in rixa occisus. 1112
Roberti Junesij incestus, Præd. judicio cur impunè abijt?
1020 Paul. Röberus Vittemb: Præ: 995 accusat impuram
uorum vitam. 996 Ioa. Roffensis M. cit. 126. Rostochi-
ensis Academia Movium in bello Mislento-Moviano juvit
144.
Rupertus cit. 215. 222. Rusticorum ad Evangeliy
Præd tubam bella in Germania 602. 604. 626. 1158. &
in Prussia. 611.
SAbellianismum Vbiquistę suscitant 390. 392. 405.
Sacerdos Christus tantum sec Humanitatem 197. 401
Sacerdotum Catholicorum vitia Prædicantes vbiq; produ-
cunt 1087 quæ tamen ipsi longe superant. 1090. seq: 1094.
& fovent vel augent. 1169. seq: 1176 seq. V. Pręd: Sacra-
menta Catholica etiam apud sectarios 876. Sacramentarij
sunt Calvinistæ. 423 Sæculum quale & quantum Prædic:
714. Aureum ab iis jactatum 679. 713. reipsa ferreum 716.
Salmoneus est Prædicantibus Christus. 212. 269.
Salvator Christus qualis Vbiquistis 198 seq. 430. 923.
931. Samosatenianismus quid? 405 ab Vbiquistis suscita-
tur 390. 392. 405.
Sanctitas in Eccles. Cathol semper floruit. 1083 nullum
è suis Sanctum exhibere Pręd possunt. 1083. sanctorum com-
munioni, Paganorum & Dęmonum cummunionem jungunt,
imo præferunt. 372. Sanguinem sitit Evang. Pręd: 399.
720. seq. 736.
Saxoniæ Elector timide Aug. Conf. promovit 465. in
causa Religionis à Carolo V Augustæ circumscriptus 475. Bel-
lo Smalcald. victus & captus. 488, alterius in Cęs. ingratitu-
do

do & bellum 493. Saxonici Prædic: *Vbiquitatem damnant* 391 *seq*: 397. *moderni vetustioribus contrarij*. 445 457 *s*. Saxonici *legiti quare læsæ Majest postulati?* 531

Scalichij *Præd: in Prussia magiæ & Veneficia* 1100. *alia facinora* 648. Jul. Cæs. Scaliger *cit*. 1061. Scamnū *sub quo Præd. Evang latuit* 1147. *seq*: *Scandala Ecclesiæ à Prædic* 962. 1169 1176. *seq*: Scholæ Prædicantum *non scholæ* 700, 309. Scientia *illustrarunt mundum Prædic*: 357, *seq. diabolica* 358 1170. *V*, *Diabol*.

Scommata Prædic: *impudenter in Corp. Pruten. negantur*, 891. *seq* 895. *seq*: 901. *multo impudentius Scriptura S. excusantur* 869 900. *vel exemplis Christi & Sanctorum* 901 *scomma est Rom. Pont. vocare Antichristum* 895. *V*. *Calumn. Antich. Corp. Prut*, *Prēd*. Scotus *cit*. 126. In Scotia Prædic: *impuri mores* 1020. *seq*:

Scribere in Catholicos *nullo jure Præd: possunt* 906. *seq*: Scriptura S. *multo diligentius à Catholicis quàm à Prēd: semper tractata* 486. 1147. *Mulierculis non permittenda*. 1128. *seq quomodo explicanda*. 228. *nulla pro Vbiquitate* 108. *vel aliis Prædic. dogmatis* 476. *seq imo contra ea*: 127. *seq corrupta à Prēdic*: 172. 234 361 *ad scommata & convitia tuenda detortę*. 896 *seq*: *imo ad defendendas vel accendendas libidines* 1138. 1164 *seq* 1167 *seq*. *De scripturę vi & efficacia novum in Prussia Præd: bellum* 739. *seq*:

Scythæ Monachi *Theopaschitæ* 429. Secretum *ut servent Præd*: 1076. Securitas *Sectariorum* 273, *seq*: 1014. *Etiam Luthero detestabilis* 1152. 1155. Sedechias *Pseudopropheta, typus Prædic*: 1094.

Sedere ad dexteram DEi *quid*? 228 *seq*: *significat Majestatem Christi* 230 *etiam sanctis competit*. 232. *ab Vbiquistis pravè explicatum* 926

Seditionum *fons ab heręsi* 307. 309 311. *seq*: 313. 599. *seq*: 610 *seq*: 613 *seq*: 626. 631 *seq*: 735 794. 973. 1036 1038 1158. *Ob eas Prædic: regno suo in Prussia dejecti* 707. *quidam etiam capite plexi* 638, *seq*: *vel exilio multati V. Exil*

Nic Selneccerus *Præd. cit.* 7. 413. Sendomirien. onsensus *in Prussia nil juvat.* 541. Sepeliri Christus *non otuit sec Vbiquist* 367. Sepulchrum *pro inferno à Præd: mptum.* 266. *seq.* Sementis prędi. quę? 613. 626. 631.

Sigismundi III. *Regis Pol. pro Religione in Prussia cura.* 46. 724 Silentium *mulieris decus.* 1129. Simonis Rudicki *Episc.* & Steph. Sadorscij *cura, sacellum Linden reauratum* 620 Sinensium Regnum *muro cinctum* 756. onr. Slusselburgius *Præd. cit.* 261. 625. 680. 697.

Smalcaldicus *conventus* 486. *V. Artic. Bellum Cęsari & Catholicis illatum* 487. *belli victoria cessit Catholicis* 488.

Smidelinus *refutatus vel cit.* 6 16 36. *seq:* 152, *seq:* 164. 71. 178. 226, 283 *Doctorem præcipuum, proinde & Doctrinam Prussiæ Duc. damnat.* 712. *Avaritiæ & ambitionis à suis Principibus damnatus* 588. *seq:*

Sodomitis pejores *nostri Sectarij Luthero teste* 965. & *Wicelio* 1140. Solari & *latrocinari proprium Evang. Prædic* 1058: Solimani *Turcæ in German. expeditio* 483.

Sophistice *frustra* Catholicis *objecta* 199 *Prædicantib⁹ familiaris* 137. 226. Sordes *Evangelij Præd:* 1150. Soteriam bibendi *mos pravus:* 968. Dominic. Soto *cit* 126.

Spiritus *Calvinistarum qualis?* 312. *Vertiginis in Præd:* 177. Frider. Staphylus *cit* 403 Franc. Stantari *hęresis* 188.

Status *exinanitionis & Exaltationis in Christo, & mira Vbiquistarum Philosophia* 2 33. *seq: an soli Humanitati vterq; conveniat,* 249.

Stellæ *quales Prędic:* 1016. *seq.* 1093 Matth. Stojus *cit:* 624. 736 Strophę *V. Fraudes Sycoph.* Studiosorum *apud. Prædic: Vita qualis* 993 Suarez *cit:* 57. 84. 114. 198.

Subsistentia *ut sic, quid dicat?* 50. 56 *non est principium operandi* 62. *neq; unum ex attributis divinis* 94. *Divina in Christo terminat etiam Humanā naturam* 50. 419. *habet communes utriusq; naturæ proprietates.* 112. *seq.* 114 *In Divinis absoluta an detur?* 59. *Plures an possint unam naturam terminare?* 54.

Sub-

Subſtantia *non ſupponit per ſe pro ſubſiſtentia* 56. 59. *ſe*[q]

Subtilitates Prædic: *plenæ ineptiarum* 954. Succinum *n*[i]*grum in Pruſſia quid portenderit?* 1131 Superbia *hæreſeo*[n] *cauſa* 1085 Superſtitiones, *non tamen hæreſes dari in Pa*[pa]*patu Præd: fatentur.* 302. Laur. Surius *cit* 602 *ſeq*[:] 1134. Swencfeldianiſmus *Vbiquiſtis affinis* 403. *ſeq:*

Sycophantiæ Prædicantum 209 *ſeq:* 246. 361. 462 586. 723. 734. *Principibus ſuis impactæ à Prædic* 590 *ſeq*

Symbolum *quid?* 441. 443. *Nec Aug: Conf: nec Form Conc. ſymbolum* 518, 567. *Apoſtolorum per Vbiquiſtas ever*[*titur.*] 360. 391. *ſeq:*

Synagoga Pręd: *Babilon.* 27. *ſentina Vitiorum.* 956. *ſeq*

Synodus Pręd*ic*: *Dreſdenſis.* 360 391. *Regiomontanæ, vel in Pruſſia plures.* 319. 352 358 631 *ſeq:* 641 *ſeq:* 672. 684. 690. 1162. *Vilnenſis* 1044: *ſeq.*

TAbernis & *cauponis addicti* Prædicantes 1051. *ſeq:* 1061. *ſeq:* 1101. Tauro *indomito Vectatus Prædic, ab adultera* 1108.

Temeritas Sectariorum 47. *ſeq:* 420. *ſeq* TEMPLA *per Prædic. in Pruſſia, pręſertim Regiomonti everſa vel proſtituta.* 616. *ſeq:* & Gedani 626 *V.* Regiom. *Vel ob bella & furorem Prædic. diu clauſa.* 698 *eorum bona & fundi ſunt hami Prædicantici eſca* 1156 *ſeq.* 1174. *In Templo Prædic: in adulterio deprehenſus* 1118. Tertullianus *cit* 245. 262. 295, 297 *ſeq* 418. 300 371, 393. 614 1190. Teſtes *falſos adhibet Prædic ut innocentes ad eculeum rapiat.* 1074. *ſeq: alius contra falſa teſtimonia, ne ſua adulteria proderentur, diu concionatus* 1138. *alij falſum teſtimonium in judicio dicunt.* 1076.

Thamaris *exemplum novum apud Præd:* 1052. Theandricæ *in Chriſto operationes.* 157. 171. *ſeq:* 187 Theodoretus *cit* 196. *ſeq:* 242. 431. Theologi *non poſſunt dici Pręd*ic: 510. Theopaſchitæ *qui hæretici* 426. *ſeq.* Theophylactus *cit:* 129 192. 240. Theſaurus Pręd*icanti revelatus,* & *ab eodem ſublatus.* 1067. *ſ.q:* Theſei Pręceptor *Coronidas,* & *in utrumq; gratitudo Athenienſium.* 664.

S. Thomas

Thomas *cit.* 118. 122. *seq:* 145. 209. 214. 218. Thom. enrici *Anatomia cit.:* 454. 456 472.

Tidemanni Gisij *laus, & de exorta Lutheri hæresi judi*-*um* 1153. *seq: Dan.* Tilenus *Calvinista cit.* 189. 194. 15. 1156. Titulorum *jactantia in Prædic* 995.

Tolerari *Prædic. Volunt. non tolerare* 728, *seq:* Topica *æcipua* Prędic. *á Convitiis* 908. 986. 1003 1013. 1121 *Calumn.*

Trabem *in oculo habent* prædic: 1082. *seq:* 1085. *seq.* ransubstantiatio. *V Euchar.* Th. Treterus *cit* 605. 615. risagion *ab hęreticis corruptum*, 428, Triumphus dæmo-um *de prædic.* 1070 *seq:*

Trinitatis mysterium *à Calvinistis impugnatur* 361. & *a Lutheranis* 361. 616 *sed maximè ab Vbiquistis.* 61. 6, 362. 405 *seq: Monasterium SS. Trinitatis in prussia a* ręd: *profanatum* 615 *Trinitas tota an potuerit incarnari?* 4. 62, 64. 67 *illi Humanitatem inserunt Vbiquistæ.* 19. 922.

Tubingana Academia *Vbiquitatis nidus.* 349. 397. *V. Virtemberga* Turbatores pacis. *V.* pax. & *sedit.* Turcæ *nores sectariorum nostrorum detestantur* 973. *illis pejores si-s fatetur Lutherus.* 978. Franc. Turrianus *cit.* 401. 416.

VAidoletis prutenicis *similes prædic:* 356. Greg. Valentia *cit.* 44 47 60. 99, 105. 126. 141. 152. 164. 177. 183. 367. 418. Valentinianorum *secta Vbiquisticę similis* 403. Bern. Vapovius *cit.* 626. *seq:* & And Vargocius. 1179. 1041? & And. Wagnerus. 604. Varmiensis Episcopi *jus in Duc: pruss. semper salvum.* 864. *Canonicorum laus.* 1153 Gabr. Vasquez *cit.* 54. 60. 67. *seq:* 72. 122. 315. 409.

Vbiquitas Brentiana *est monstrum* 2. 134 *in quo sita?* 15. *seq:* 22. *pręcipua illius mysteria.* 16. *seq:* 23. 41. 48. *Catholicis quomodo possibilis visa?* 126. *Refutata a Damasceno* 79. & *aliis patribus.* 138. *seq: è scripturis probari non potest* 127. *seq:* 135. *seq Omnia Vitæ Christi mysteria & symbolum Apost. convellit.* 360. *seq: Tollit creaturę essentiam.* 126. 130. *seq:* 364. *est certum Divinitatis argumentum.* 128

seq:

seq: 230. *per illocalitatem excusari non potest* 132. *neq; p* *invisibilitatem* 134. 140. *Etiam sanctis a resurrectione tri* *buenda.* 370. *Vsus ejus suspendi non potuit.* 163 *seq:* 248 251.367 *: aut si potuit. Eucharistia instituti non potuit* 38 *Suis quoq; pudori est* 3 *seq: & oppugnatur ab iis* 6 217. 3 *Lutheranos Calvinistis vel invitos adjungit* 38 423 *Etiam permissa Confessione Aug illa neq; probata, ne permissa in Rom. Imp. fuit* 496 *seq:* 501. 514 *in prussia ta men & polonia à præd: defenditur.* 14. *Ephesia vel poti Lestrica Diana.* 676.

Vbiquitas Bulling. *est flagitiorum omnium diluvii.* 95 *In Ecclesia præd regnat* 996, 1082 1090 1113. 1148 E *Evang: præd: nascitur.* 1147. *seq: imo ejus causa Evang: præ fax accensa* 1151. *seq:* 1155 *seq: quod vel prædicantū & po præd. exempla docent* 1159 *seq:* 1176. *seq:* 1179. *seq:* V Fax. Evang: Vitia. præd: *Variis in prussia prodigiis indica ta.* 1119. *seq:* Vbiquitas Cadmæa *deploranda magis quan describenda* 735. 1200.

Vbiquistæ *perinde uti Calvinistæ in S. I. R, tolerari non debent.* 503 *seq:* 536. *multo minus in pruss:* 503. 538. *seq* 564. 569 *seq:* 724 *proinde iisdem pœnis ibi quibus Calv obnoxii* 570. 724. *a suis oppugnati ibi & debellati* 647. 66 *ipsi inter se civili bello concurrunt.* 675. *seq:* 738. *Etiam ho tempore.* 739. *seq* 754. *& quidem ad mutuum sui excidium* 675. *seq:* 709 *Omnes symboli Apost. articulos evertunt.* 360 *seq: Alium Deum & Christum fingunt* 314 *seq:* 358. *seq* 931 *& in* prussia, *perinde ut Osiandristæ annunciant* 348. *seq:* Joan Ant. Velasquez *S. I. cit* 236. Venatores *quales præd:* 655. 1065, 1069. 1146. 1157. Veneficia *inter præd:* 1071. 1099. *& in pop. prædic:* 1005, Georg. Veneti *prædic: exilium* 712 *mors* 676.

VERBVM, *& non alia Trinitatis persona incarnata.* 54. *quomodo dici possit creatura?* 123. *non est instrumentum* 179 Verbo humano, *non divino fides præd: nititur.* 851. *seq.* 886 *seq: Verbo hæreses reiiciunt reipsa amplectuntur* Prędic. 408. *Verbis temere utuntur* 47. *seq* 420 *seq:* Joan. Verneri pręd: *mores*

...res *impiissimi* 1064. *seq:* Vertiginis spiritu *aguntur* ...æd:177.

Vi & armis *Evan: suum præd promovent* 346. 544. 620 ...q: 626. *seq:* 631, *seq:* 641, *seq* 645, *seq:* 823 Georg. Vi-...ellij *laus, & judicium de sectar* 1149. Vigilius pont. *cit:* ...36, 139. 196

Joan. Vigandus præd. *& pseudoep: ab Heshusio in pruss: ...ocatus* 676, *eundem prussia pellit.* 677. 685 *ideoq; a pręd: ...ccusatus.* 689 *pręsertim a Kemnitio* 690. *Belli Concretici ...ux* 675, *seq: præses iniquus synodi* 684. 690 *impudens & ...rrogans in procando &c:* 708 *Quę aliis exilia conflavit, in ...is patitur* 694: *seq:* 703 *Verneri impij præd: patron⁹.* 1064. *...Mores & flagitia suorum deplorat.* 977, *citatur.* 340, 441, ...44, 447 449 475 481,

Vilitas prędic: 326. 510. 1146. Vilnenses *Lutherani ...rędic. suum adulterij accusant* 1118 *Calvinistæ novi Hu-...onottę* 721 *seq: in odium papę liberè adulteria committunt.* ...044. Vincentius *Lirin. cit* 75. 295. Virgines prędicar-*...um custodiæ tradendæ* 1027.

Virtembergici *seu* Tubingani *præd: novum in prussia Christum annunciant.* 319. 349. *seq:* 352. 354, 663. Vir-...embergici *V. Saxonici Vitia suorum, ut velint, celare non pos-...unt* 994. *seq.* 1002. 1158 *etiam suorum Academicorum ...mores accusant* 999. *Vittemberga non tantum Lutheranorum ...verum & Calvinistarum nidus.* 645. 657

Visiones *secundum Evang: præd quales?* 611. Visitato-...res *propter sua suorumq; flagitia coacti instituere pręd.* 988, ...993. *in Duc. pruss: propter Calvinistas.* 807, *seq: citra ullũ ...Catholicorum præjudicium* 811 *præsertim Episcoporum* 812.

Vitam *sibi eripit prędicans* 1070. *æternam non credunt Lutherani Brentio teste* 374 979. 1181, *at Luthero teste belluinam hic agunt* 274. V. Belluina & Metamoph.

Vitia & flagitia *sua suorumq; tantũ pro nęvis habent præd:* 990 992, 1065. *excusare, ut vellent, non possunt.* 994 1010 1018 1020, *seq:* 1053. 1142, 1158, 1167 *miris id artibus satagunt.* 1020, 1022, 1028, 1044. *seq dissimulare cur debe-...ant?* 1020. *seq:* 1023, 1025, 1142. *plura patrarent, si pos-*

sent 1182. 1094. *plura & graviora patrarunt dimidio seci[...] quam vnquam Catholici. quod vel ipsi fatentur* 976, 996 [...] 1037, 1080, *seq*: 1087, *seq* 1113, 1120, 1154. *seq* 118[...] *seq.* 1187. V. Evang *Etiam in prussia plura dimidio regni [...] seculo, quam aliis retro multis* 1089. *seq. adeoq; Regiomon[...] quam tota pruss. plura.* 1095, *seq. præsertim adulteria.* 114[...] 1181. *quæ potissimum in præd. regno & in pruss. Duc. v[...] geant?* 980 *seq.* 984. 990, *seq.* 999. 1003. *seq.* 1097. *qu[...] Regiomonti?* 1096 *seq Vix aliunde quam ex Evangelio pr[...] dic. manant* 1147 *seq.* 1158. *seq* 1162, *seq* 1174. *prod[...] gijs & portentis indicata.* 1000. 1119, *seq* 1128, *seq.* 113[...] *Catholici sua deplorant.* 1081, 1200 *quæ tamen a præd v[...] ortum vel incrementum sumunt* 1169, *seq.* 1175, *& a præ[...] impudenter objectantur* 1185, *seq cum tamen propria pr[...] egregie defendant* 1010. 1020, *seq.* 1023, *quę diffiteri no[...] possunt in precio apud se esse.* 973, 977, *seq* 981, 985. 103[...] *seq.* 1033, 1038, *seq* 1044. 1151, 1176, *seq* 1197. *Gravi[...] [...] prædic. quam populi* 1020, *seq*

Casp. Vlembergius *cit* 462 491, *seq.* 625. Vnionis e[...] *sentia* 49. *quæ Substantialis vel personalis dicenda?* 50 *seq* 53 V Hypost. *dicit insepa abilitatem, non tamen coextensi[...] nem* 144, 149 Vnitas *de essētia verę Eccles.* 39, 738, 753, 73[...]

Matth. Vogelius prędl *in prussia* 655. Vocationes prę[...] dic. *profanę* 326, *seq. vel potius nullę* 427. Voluptuaria v[...] *belluina* pręd *& pop.* pręd *vita* 979, 988 1142 *seq,* 117[...] *seq* Voluptatis *causa Evangelium* pręd *inventum,* 1179. *seq* V Vitia. Libert. *sed maliscumulatum.* 1183 Votapręd: *qua[...] lia?* 538. *Authoris vnicum.* 1200. Vox mira *Martich.* 913 *seq*

Vrsini *Calvin.* pręd. *de Vbiquistis judicium* 389. Vulpe[...] Samsonię *prædic.* 33, 35.

Vxorum causa Evang. *suum invenerunt* pręd. 989. 992 1132. *quas tamē vel mutant, vel abijciunt libidinis causa* 98[...] 1136. *Vel etiā occidunt.* 1134. *Quales iis dentur?* 1023. 1051

Z Izania in Eccl. Cath agro a pręd. 1170 Zvinglius Calv[...] patriarcha. 958. *fatetur suos homines pręsertim pręd. ess[...] libidinib⁹ infames.* 959, *seq.* 1112. *Sanguinem humanū sitit* 599, *alienū bello civili fusurus, suū cum vita profudit* 602.

NB num: 708 et num in folio 339
de Epatibus Prussiae. Sabiensi et Pomesaniensi
760. num: 864 num: 284 num: Blasphe-
mia de Xto Lutheri 286. Se ut tolerandi in
Prussia. 539. vita eorum num 1090. Furcam
in loco sacelli ponere Lutherani 622. num.
Sodomitae haeretici. 955. et Bestiales
Novus Deus eorum. 319. 349. 352

